

T.C
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**KİTÂB-I MAKBÛL DER HÂL-İ HUYÛL
(GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gül den SARI KAYADİBİ

**Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Yeni Türk Dili**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER

TEMMUZ-2018

T.C
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

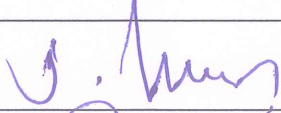

KİTÂB-I MAKBÛL DER HÂL-İ HUYÛL
(GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülden SARI KAYADİBİ

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Yeni Türk Dili

“Bu tez 06/07/2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Doc. Dr. İlhan UÇAR	Başarılı	
Doktor Öğretim Üyesi Osman ÖZEL	Başarılı	
Doc. Dr. Paki KÜÇÜKLER	Başarılı	

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	GÜLDEN KAYADİBİ
Öğrenci Numarası	:	1360y11008
Enstitü Anabilim Dalı	:	Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı	:	Yeni Türk Dili
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	KİTÂB-I MÂKBÛL DER HÂL-İ HUYÛL
Benzerlik Oranı	:	%6

SOSYAL BİLİMLER . ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Sakarya Üniversitesi Enstitüsü Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

...../...../20.....
Öğrenci İmza

Sakarya Üniversitesi Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

...../...../20.....
Öğrenci İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Doç. Dr. Polat Kızılcı

Tarih:

İmza:

KABUL EDİLMİŞTİR

REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

Kadızcâde Mehmed Efendi tarafından kaleme alınmış olan Kitâb-ı Makbûl der Hâl-i Huyûl 17. yüzyılda yazılmış önemli bir baytarnâmedir. Eser, atların toplumumuzdaki yeri, atlara ad vermenin önemi, atlarda yaş tayini, atların hakları, at cinsleri, atlarda bulunması gereken iyi özellikler ve hangi donlara sahip olan atların iyi olduğu, at hastalıkları ve bu hastalıkları tedavi etmek için kullanılan çeşitli bitkileri anlatmaktadır. Bir mukaddime, bir hâtıme ve dört bâb üzerine tertip edilmiştir. Bu eser, çok eski dönemlerden beri Türklerin sosyal, ekonomik, askeri, siyasi, dini yaşamında önemli bir yere sahip olan atların hastalıkları ve bu hastalıkların tedavi yöntemlerine ışık tutması bakımından önem arz etmektedir. Hem veterinerlik ilmini hem de eserin yazıldığı dönemin dil özelliklerini aktarması açısından dil bilimine katkı sağlar.

Çalıştığımız nüshaları tercih etmemizin sebebi sayfa ve satır sayılarının diğer nüshalara göre fazla olmasıdır. Yazılış tarihleri belli olmadığı için bu nüshaları seçerken ki kriterlerimiz sayfa ve satır numaraları ile sınırlı kalmıştır. Çalışmamız; giriş, inceleme, metin ve dizinden oluşmaktadır. Öncelikle metin okunup çeviri yazı alfabesine aktarılmış, daha sonra aynı eserin başka nüshalarıyla farklılıkları dipnot yöntemiyle gösterilmiştir. Bir sonraki adımda da metnin dizini çıkarılmış ve metinde geçen kelimelerin anlamları birçok sözlükten yararlanılarak bulunmuştur. İnceleme bölümünde de eserin dil özellikleri gösterilmiştir.

Bu çalışmayı yaparken değerli fikirleriyle bana yol gösteren Doç. Dr. İlhan Uçar'a, tez çalışması ve tezin yazım süresince dostluğunu ve yardımını bir an bile esirgemeyen arkadaşım Yasemin Yıldız'a, lisans eğitimimden itibaren bilgi ve birikimleriyle her zaman her konuda bana iyi bir rehber olan ve benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, üzerimde çok çok emeği bulunan kıymetli hocam Doç. Dr. Paki Küçüker'e, beni bugünlere getiren aileme ve bana destek veren eşime teşekkürlerimi sunarım.

Gülden SARI KAYADİBİ

...../...../.....

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	v
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	vi
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1:YAZIM ÖZELLİKLERİ	38
1.1.Ünlülerin Yazılışı	38
1.1.1. a Ünlüsünün Yazılışı	38
1.1.2. e Ünlüsünün Yazılışı	38
1.1.3. ı/i Ünlüsünün Yazılışı	39
1.1.4. o,u,ö,üÜnlülerinin Yazılışı	40
1.1.5. Kapalı é Ünlüsünün Yazılışı	41
1.2.Ünsüzlerin Yazılışı	42
1.2.1. b ve p Ünsüzlerinin Yazılışı	42
1.2.2. d ve t Ünsüzlerinin Yazılışı.....	42
1.2.3. c ve ç Ünsüzlerinin Yazılışı	42
1.2.4. k ve g Ünsüzlerinin Yazılışı	43
1.2.5. ŋ Ünsüzünün Yazılışı	43
1.2.6. s ve ş Ünsüzlerinin Yazılışı	43
1.3. kim Bağlacının Yazımı	44
1.4. ki Bağlacının Yazımı	44
1.5. dağı Bağlacının Yazımı	44
1.6. için Edatının Yazımı	44
1.7. -dur/-dür Ek-fiilinin Yazımı	45
1.8. Ek-fiilin Yazımı	45
1.9. ile Edat ve Bağlacının Yazımı.....	45
1.10. Arapça ve Farsça Sözcüklerin Yazımı	46

BÖLÜM 2: DİL BİLGİSİ	46
2.1. Ses Bilgisi	46
2.1.1. Ünlüler	46
2.1.1.1. Ünlü Uyumları	46
2.1.1.2. Ünlü Değişimi	52
2.1.1.3. Ünlü Düşmesi	56
2.1.2. Ünsüzler	56
2.1.2.1. Sözcük Başı Ünsüzleri.....	57
2.1.2.2. Sözcük İçi ve Sözcük Sonu Ünsüzleri	58
2.1.2.3. Tonlulaşma	62
2.1.2.4. Ünsüz Türemesi	63
2.1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi	63
2.1.2.6. Ünsüz Uyumu	63
2.1.2.7. Hece Yitimi	63
2.2. Biçim Bilgisi	64
2.2.1. Sözcük Yapımı	64
2.2.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler	64
2.2.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler	65
2.2.1.3. İsimden Fiil Yapan Ekler	66
2.2.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler	66
2.2.2. İsimler	68
2.2.2.1. İsim Çekimi	68
2.2.3. Sıfatlar	71
2.2.3.1. Niteleme Sıfatları	71
2.2.3.2. Belirtme Sıfatları	71
2.2.4. Zamirler	72
2.2.4.1. Şahıs Zamirleri	72
2.2.4.2. İşaret Zamirleri	72
2.2.4.3. Dönüşlülük Zamiri.....	73
2.2.4.4. Belirsizlik Zamirleri	73
2.2.5. Zarflar	73
2.2.5.1. Yer-Yön Zarfları	73

2.2.5.2. Zaman Zarfları	73
2.2.5.3. Durum Zarfları	73
2.2.5.4. Miktar Zarfları,	73
2.2.5.5. Soru Zarfları	74
2.2.6. Edatlar	74
2.2.6.1. Çekim Edatları.....	74
2.2.6.2. Kuvvetlendirme Edatları	74
2.2.7. Bağlaçlar	74
2.2.8. Fiiller	75
2.2.8.1. Şahıs Ekleri	75
2.2.8.2. Fiil Çekimleri.....	75
2.2.9. Ek Fiil	77
2.2.10. Fiilimsiler	78
2.2.10.1. Zarf-Fiiller (Gerundium)	78
2.2.10.2. Sıfat-Fiiller (Partisip)	78
2.2.10.3. İsim-Fiiller	79
BÖLÜM 3: METİN.....	80
BÖLÜM 4: DİZİN.....	197
SONUÇ.....	418
KAYNAKÇA	421
ÖZGEÇMİŞ.....	430

KISALTMALAR

- AE** : Ali Emîrî Efendi
Ar. : Arapça
Bk. : Bakınız.
BV : Bağdatlı Vehbi Efendi
Er. : Ermenice
Far. : Farsça
Fr. : Fransızca
Gr. : Grekçe
HM : Hâcî Mahmud
İA : İslam Ansiklopedisi
İbr. : İbranice
İt. : İtalyanca.
Krş. : Karşılaştırınız.
Lat. : Latince
MA : Mehmet Asım Bey
NO : Nuruosmaniye
Rum. : Rumca
syf. / s.: Sayfa
Sür. : Süryanice
T. : Türkçe
TDK : Türk Dil Kurumu
ZO : Zeytunoğlu

Kullanılan çeviri yazı (transkripsiyon) işaretleri

ا	a, e
ب	b
پ	p
ت	t
ث	s
ج	c
چ	ç
ح	h
خ	ħ
د	d
ذ	z
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
س	ş
ص	ş
ض	ž

ط	t
ظ	z
ع	c
غ	g
ف	f
ق	k
ك	k-g-ŋ
ق	ŋ
ل	l
م	m
ن	n
و	v
هـ-ه	h-e
ي	y
ء	ʔ

Tezin Başlığı: Kitâb-ı Makbûl Der Hâl-i Huyûl (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin)	
Tezin Yazarı: Gülden SARI KAYADİBİ	Danışman: Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER
Kabul Tarihi:/..../....	Sayfa Sayısı: ix+428
Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı	Bilim Dalı: Yeni Türk Dili
<p>Eski zamanlardan beri at Türk kültüründe önemli bir yere sahip olmuştur. Atların bakımı, hastalıkları, tedavileri ile ilgilenilmesiyle birlikte bu alanla ilgili olan “baytarlık” da önem kazanmaya başlamıştır.</p> <p>Kitâb-ı Makbûl fî Hâlli'l-Huyûl içerdiği bilgi itibariyle Türk diline, kültür tarihine ve bilim tarihine ışık tutmaktadır. Hastalık ve bu hastalıkları tedavi etme metotlarının yanında atların yaratılışı, bakımı, donları, cinsleri, atlarda bulunması istenen özellikler gibi konulara da yer vermektedir. Yazıldığı dönemin bilgi birikimini aktarması, o dönemin dil özelliklerini ve kültürünü yansıtması bakımından oldukça önemlidir.</p> <p>Kâdîzâde Mehmed bin Mustafa Balıkesirî'nin “Kitâb-ı Makbûl der Hâl-i Huyûl” adlı eserinin belirleyebildiğimiz kadarıyla 26 nüshası vardır. Bu eser dönemin padişahı II.Osman’a sunulmuştur.</p> <p>Çalışmamız giriş, inceleme, metin ve dizin olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde genel olarak çalışmanın içeriği, çalışmada kullanılan yöntem anlatılarak çalışmanın amacı vurgulanmıştır. İnceleme bölümü; imla özellikleri, dil incelemesi bölümlerinden meydana gelmektedir. Metnin okunmasından sonra metin çeviri yazı alfabesi kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmış, ardından bilgisayar programıyla gramatikal dizini alınmıştır.</p>	
Anahtar Kelimeler: At Kültürü, Atçılık, At Donları, At Tedavisi, Baytarnâme, Bitki Adları.	

Title of the Thesis: Kitâb-ı Makbûl Der Hâl-i Huyûl (Introduction- Research - Discourse - Index)	
Author: Gülden SARI KAYADİBİ	Supervisor: Associate Professor Paki KÜÇÜKER
Date:/...../.....	Nu. of pages: ix+428
Department : Turkish Language and Literature Subfield: New Turkish Language	
<p>Since ancient times; horse has a valuable place in Turkish culture. With the interest of horses's care, diseases, treatments; and related to this field; "veterinary" started to gain importance.</p> <p>Kitâb-ı Makbûl der Hâlli'l-Huyûl in respecttoin formation it contains; shed light to Turkish language, culture history and scien history. Beside diseseand treatment methods of diseasesissues; it places horse creation, care, feather color, species, and there quired features of horses issues.</p> <p>As far as we can determine; Kâdîzâde Mehmed b. Mustafâ Balıkesrî's work named "Kitâb-i Makbûl der Hâl-i Huyûl" has 26 copies. This work is presented to Padishah II. Osman.</p> <p>Thework; as introduction, analysis, text and indexes; has four sections. In the introduction section; by explaining the content of the issue and the method used in this issue; the aim of the work is emphasized. The analysis section consists of ortography features; litrary exemination. After reading the hand script, all text has transferred to the computer; using the transcription alphabet; and has indexed as grammatical form.</p>	
Key Words: Horse Cultivation, Horsing, Attributes of Horses, Horse treatment, Veterinary, Plant Names.	

GİRİŞ

İnsanlık tarihine baktığımızda hayvanlar her daim önemli bir yere sahip olmuştur. Bu hayvanlar içerisinde ise en çok dikkatimizi çeken ve sıklıkla karşımıza çıkan hayvan attır. At, çok eski dönemlerden beri Türklerin sosyal, ekonomik, askeri, siyasi, dini yaşamında önemli bir yere sahip olmuştur. Hem gündelik yaşamda binek hayvan olarak kullanılması hem de savaş aracı olarak çok çeşitli alanlarda kullanılması atın önemini daha da arttırmıştır.

Atın süratli ve hızlı oluşu, onu kullanan toplulukları başka topluluklardan üstün kılmış, onları at üzerinde kurulmuş imparatorluklar olarak tarih sahnesine çıkarmıştır. (Durmuş, 1997: 13-19)

At, eski zamanlardan beri insanlar için kutsal sayılan bir varlıktır. Türklerin en eski yazılı kaynağı olan Köktürk Yazıtları'nda, 11. yüzyılda Kaşgarlı Mahmut tarafından kaleme alınan Dîvânü Lugati't-Türk'te, yine 11. yüzyılda Yusuf Has Hacıp tarafından yazılan Kutadgu Bilig'de, 15. yüzyılda yazıya geçirildiği düşünülen Dede Korkut'ta, Türk kültürünü meydana getiren daha pek çok yazılı eserde attan bahsedilmesi atın Türkler için çok önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Atın önemini belirten ayet ve hadisler bulunmakla birlikte bunların varlığı insanların atı kutsal bir varlık olarak görmelerini ve ata olan sevgisini ve ilgisini daha da arttırmalarını sağlamıştır.

Kültürümüzü oluşturan bütün unsurlarda at motifine rastlanması, onun oynadığı rolle ilgilidir. Tarihin en eski kavimlerinden biri olan Türkler, atı ehlileştirmenin avantajını kullanmış, hareketli bir hayat tarzı seçmişlerdir. (Kafesoğlu, 1984: 204-214)

Atların bakımı, hastalıkları, tedavileri ile ilgilenilmesiyle birlikte bu alanla ilgili olan "baytarlık" da önem kazanmaya başlamıştır. Tıbbın ana kollarından biri olan baytarlık, hayvanların, sağlıklarının korunması, hastalık ve sakatlıklarının tedavisi,

üretim ve verimliliklerinin arttırılması gibi konuları inceleyen bir ilim dalı olarak tarif edilebilir. (İA, 1992: 278-282)

İnsanoğlu, tarihin başlangıcından bu yana tıp sahasıyla ilgilenmiş, en iptidaî devirlerden itibaren bu sahada geliştirdiği tedavi metotları ile sadece kendisini değil, evcilleştirmeye başladığı hayvanlarını da hastalıktan korumak ve iyileştirmek istemiştir. Baytarlık mesleği de hekimlik gibi en eski mesleklerdendir. Baytarnâmeler evcil hayvanların hastalık ve tedavileri üzerine İslam medeniyetinde yazılmış tıp kitaplarının genel adıdır. Fakat bu adla geçen eserlerin atçılık ve binicilik eğitimi ile atların hastalıklarını ihtiva eden konulara hasredilmiş oldukları görülmektedir. (Şen, 1995: 177)

Baytarnâmeler içerdikleri bilgi itibariyle Türk diline, kültür tarihine ve bilim tarihine ışık tutmaktadır. Özellikle Arapça ve Farsçadan tercüme edilen eserler farklı bölgelerdeki ve kültürlerdeki bilgilere ulaşmamızı sağlamıştır. Bu yazılı kaynaklar yazıldığı dönemin bilgi birikimini aktarması, o dönemin dil özelliklerini yansıtması bakımından oldukça önemlidir.

Araştırmanın Konusu

Araştırmanın konusu Kâdîzâde Mehmed b. Mustafâ Balıkesrî'nin “Kitâb-i Makbûl der Hâl-i Huyûl” adlı eserinin 06 Mil Yz A 1691/1 nüshasını çeviri yazı alfabesine aktararak, eserin Ali Emîrî Efendi 1/257, 34 Nk 3699, Tavşanlı Zeytunoğlu 2/4694 , Hâcî Mahmud 2055, Bağdadlı Vehbi Efendi (Süleymaniye Ktb.) No. 1506, Köprülü Ktb. No. 2. Bölüm 1/726 nüshalarıyla karşılaştırmasını yapmak, bunun yanında eseri ses bilgisi ve şekil bilgisi açısından inceleyerek dizinini ve sözlüğünü hazırlamaktır.

Araştırmanın Önemi

Baytarnâme, Türk Dil Kurumu'nun Büyük Türkçe Sözlüğünde “İslam uygarlığı çağında, hayvanların bakımı, beslenmesi, hastalıkları ve bu hastalıkların tedavileri konularında yazılmış eserlerin genel adı esbnâme, haylnâme” olarak tanımlanır. Bu eserler, çok eski dönemlerden beri Türklerin sosyal, ekonomik, askeri, siyasi, dini yaşamında önemli bir yere sahip olan atların hastalıkları ve bu hastalıkların tedavi yöntemlerine ışık tutması bakımından önem arz etmektedir. Bu bilim kapsamında geçmiş dönemlerde ortaya konulmuş ne kadar eser varsa bu eserleri günümüze taşımak çok önemlidir. Bu eserler hem veterinerlik ilmini hem de eserin yazıldığı dönemin dil özelliklerinin tesbit edimesi açısından dil bilimine katkı sağlamaktadır.

Araştırmanın Amacı

Kâdîzâde Mehmed b. Mustafâ Balıkesrî'nin “Kitâb-i Makbûl der Hâl-i Huyûl” adlı eserini çeviri yazı alfabesine aktararak Türk dilinin söz varlığına katkıda bulunmak, dil çalışmaları açısından önemli olan dizinini, sözlüğünü hazırlamak ve veteriner alan terminolojisine katkıda bulunmaktır.

Kapsamı

Eserin tespit edebildiğimiz 26 nüshası vardır. Çalışmamızda kaynak olarak kullandığımız nüsha 06 Mil Yz A 1691/1 arşiv numarasıyla Ankara Milli Kütüphanede kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır bulunan harekeli nesihle yazılmış ve 48 yapaktır.

Eserin karşılaştırmasını yaptığımız diğer nüshaları ise şöyledir:

Ali Emîrî Efendi nüshası 1/257 arşiv numarasıyla İstanbul Millet Kütüphanesinde kayıtlıdır. 200x140-160x95 mm. boyutunda olup her sayfasında 15 satır vardır. Nesih ile yazılmış ve 25 yapaktır.

34 Nk 3699 nüshası arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır olup 40 varaktır.

Tavşanlı Zeytunoğlu nüshası 2/4694 arşiv numarasıyla Kütahya Tavşanlı Zeytinoğlu Halk Kütüphanesine kayıtlıdır. 172x116- 110x65 boyutunda olup her sayfasında 15 satır vardır ve 46 varaktır.

Hâcı Mahmud nüshası 2055 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 19 satır olup 29 varaktır. Başlangıç kısmı eksiktir. 16b'den başlar ve 27b'ye kadar devam eder.

Bağdadlı Vehbi Efendi (Süleymaniye Ktb.) nüshası No. 1506 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 13 satır olup 45 varaktır.

Köprülü nüshası Ktb. No. 2. Bölüm 1/726 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 13 satır olup 47 varaktır.

Çalışmamızda seçtiğimiz nüshaların Ali Emîrî Efendi 1/257, 34 Nk 3699, Tavşanlı Zeytunoğlu 2/4694 , Hâcı Mahmud 2055, Bağdadlı Vehbi Efendi (Süleymaniye Ktb.) No. 1506, Köprülü Ktb. No. 2. Bölüm 1/726 olmasının sebebi bu nüshaların varak ve satır sayılarının diğerlerine göre daha fazla olmasıdır.

Yöntemi

Çalışmamız, giriş, inceleme, metin ve dizin bölümünden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde, üzerinde çalıştığımız eserin müellifi olan Kâdîzâde Mehmed b. Mustafâ Balıkesrî'nin hayatı ve eserleri, çalışılan eserin konusu ve nüshaları üzerinde durulmuş, önemli baytarnâme yazmaları hakkında kısa bilgiler verilerek incelenen eserin bu eserler içerisindeki yeri ve önemi gösterilmiştir. İnceleme bölümü yazım özellikleri, ses ve şekil bilgisi bölümlerinden oluşmaktadır. Metin bölümü eserin çeviri

yazı alfabesine aktarımından oluşmaktadır. Bu bölümde, dil çalışmalarında yaygın olarak kullanılan çeviri yazı alfabesi kullanılmıştır. Her sayfanın başlangıcına sayfa numaraları, her satırın başına satır numaraları yazılmıştır. Kelimelerin metindeki biçimleriyle okunmasına özen gösterilmiştir.

Yazmada dikkatsizlik, acelecilik vb. sebeplerle yazılmamış kelimelerin düzeltmeleri diğer nüshalar kullanılarak yapılmış, düzeltme yapılan kelimeler metinde italik (eğik) olarak gösterilmiştir.

Metin bölümü oluşturulduktan sonra, dizinin hazırlanmasına geçilmiş, dizin hazırlanırken hata oranını en aza indirebilmek için özel bilgisayar programları kullanılmıştır.

Dizin bölümünde, metinde geçen bütün kelimeler gramer özellikleri göz önünde bulundurularak anlamlarıyla birlikte verilmiştir. Genel dizinde sözcüğün anlamı verilmeden önce hangi dile ait olduğu kısaltmalarla gösterilmiştir. Türkçe kökenli sözcüklerde herhangi bir kısaltma kullanılmamıştır. Kökeni tespit edilemeyen sözcüklerde bu bilinmezliği göstermek için soru işareti (?) kullanılmıştır. Madde başı kelimelerin metinde farklı biçimleri varsa (bk.) kısaltması ile farklı dillerden alınmış şekilleri ya da eş anlamlıları varsa (krş.) kısaltması ile diğer madde başlarına göndermeler yapılmıştır.

Madde başı durumundaki kelimelerin karşılıklarına kelimenin metindeki anlamı yazılmış, daha sonra metnin hangi sayfa ve satırında geçtiğini gösteren numaraları verilmiştir.

Metinde kullanılan bitki adlarının madde başlarında Latince karşılıkları da verilmiştir.

Dizinde önce sözcüklerin eksiz kullanıldıkları sayfa ve satırlar verilmiştir:

at: Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan.

a. (10b/7), (11a/2), (11b/11), (11b/7), (11b/9), (12a/11), (12a/6), (12b/7), (13a/13), (13a/5), (13a/7), (13b/2), (13b/8), (14a/6), (14b/7), (15a/1), (15a/6), (15b/3), (16b/11), (16b/13), (17a/10), (17a/4), (17a/8), (17a/8), (17a/9), (17b/14), (18b/12), (19a/12), (19a/3), (19a/8), (19b/12), (19b/7), (20a/12), (20a/13), (20a/3), (20a/7), (20a/8), (20b/13), (20b/13), (20b/2), (21a/4), (22a/14), (23a/11), (23a/13), (23a/15), (23a/4), (23b/1), (23b/5), (23b/9), (24a/1), (24a/4), (24a/7), (24a/9), (24b/10), (24b/2), (25a/11), (25a/3), (26b/15), (26b/3), (27a/11), (27a/12), (27a/14), (27a/15), (27a/7), (27b/1), (27b/3), (27b/3), (27b/6), (28a/9), (29a/12), (29b/3), (29b/8), (30a/3), (30a/5), (30a/8), (33a/13), (33b/15), (33b/8), (36a/15), (36b/11), (36b/14), (36b/15), (36b/3), (36b/5), (37a/2), (37b/11), (39a/11), (39a/12), (39a/5), (43b/5), (44a/9), (45a/12), (5a/14), (7b/11), (7b/13), (7b/14), (7b/15), (7b/5), (8a/1), (8a/13), (8a/2), (8a/5), (8a/5), (8a/6), (8a/9), (8b/6), (9a/10), (9b/10), (9b/7) [109]

Yukarıdaki sıralamadan madde başı sözcüğün metnin yüz dokuz yerinde eksiz olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu sıralamadan sonra yalın haliyle beraber yapılmış kelime grubu gösterilmiştir:

a. + cinsi (11b/1) [1]

a. + yüzi (15b/1) [1]

a. + t̃ā'ifesinde (16a/9) [1]

Yukarıdaki sıralamada madde başı sözcüğün eksiz olarak üç yerde kelime grubu oluşturduğu görülmektedir. Daha sonra sözcüğün üzerine gelen ekler gösterilmiştir.

a. + dan (31a/7), (37a/3), (8a/7), (9b/10) [4]

a. + ları (10b/5), (10b/6), (15b/1), (15b/14), (18b/5), (23b/14), (24b/5), (28b/5), (8b/12) [9]

a. + ıña (21a/13) [1]

[= 356]

Madde başının sıralamasının ardından metindeki toplam kullanım sayısı köşeli parantezle gösterilmiştir. Yukarıdaki örnekte at sözcüğünün metinde üç yüz elli altı kez kullanıldığı görülmektedir. Çalışma sonunda yararlanılan kaynakların yer aldığı kaynakça (bibliyografya) vardır.

Türklerde Atın Önemi ve Baytarnâmeler

İslam öncesi devirlerden beri Asya ve Avrupa'nın çeşitli yerlerinde yabani hâlde yaşadıkları bilinen türlü cinsten atların ehlileştirilerek insan hizmetine verilmesi tarihte büyük bir hamle sayılır. Zira ot yiyen hayvanlar arasında adale kuvveti en fazla, tabii zorluklara en dayanıklı, değişik iklimlere tahammül bakımından en güçlü ve sürekli hızda rakipsiz olan at, tarihi ve içtimaî hayatta olduğu gibi din, edebiyat ve sanat alanlarında da büyük gelişmelere imkân vermiştir. İlk defa at sayesinde fark edilen sürat kavramı, mesafelerin kısalması ve kazanılan zaman dolayısıyla insanlığa derin bir zihniyet değişikliği getirmiş, hususi bir maharet ve cesaret isteyen ata binme işi, at üstünde olana, yayalar üzerinde maddî-manevî hâkimiyet kurma yolunu açmıştır. (İA, 1991: 26-28)

Türkler atı ev halkından ve öz kardeşten aziz bilip sevgiye layık bulmuşlar ve onu insandan sonra yaratılmışların en şerefliyi kabul etmişlerdir. Kâşgârî'nin “Kuş kanatın er atın” savı ve Dede Korkut'ta geçen “Yayan erin umudu olmaz” sözü Türklerin ata verdikleri önemi veciz bir şekilde ortaya koymaktadır.(Şen, 1995: 178) Türklerin sosyal, ekonomik, askeri, siyasi, dini yaşamında önemli bir yere sahip olmuştur. Bu

kadar önemli olmasının sebebi ise hem gündelik yaşamda binek hayvanı olarak kullanılması hem de savaş aracı olarak çok çeşitli alanlarda kullanılmasıdır.

Ata bu kadar önem verilmesi baytarlık alanının oluşmasına zemin hazırlamıştır. İslam Ansiklopedisinde baytarlık “hayvanların sağlıklarının korunması, hastalık ve sakatlıklarının tedavisi üretim ve verimliliklerinin artırılması gibi konuları inceleyen bir ilim dalı” olarak tanımlanıyor. (İA, 1992: 272-282) Bu alanda yazılan eserlere ise baytarnâme adı verilmektedir. Baytarnâme Türk Dil Kurumunda “İslam uygarlığı çağında, hayvanların bakımı, beslenmesi, hastalıkları ve bu hastalıkların tedavileri konularında yazılmış eserlerin genel adı, esbname, haylname” olarak tanımlanmaktadır. İnsan hayatı içindeki fonksiyonu sebebiyle at, kültürümüzü oluşturan unsurların birçoğunda değişik yapı ve şekillerde varlığını sürdürdüğü gibi baytarnâmelerde de sürdürmüştür. Baytarnâmelerin konu itibariyle özellikle atla ilgili olması (Dinçer, 1982), atın kültür bütünlüğü içerisinde oynadığı rolle ilgilidir. (Çınar, 1993: 2) Baytarnâmeler, hayvanların bakımı, beslenmesi, hastalıkları ve bunların tedavilerinin yanında atlarla ilgili ayet ve hadisleri, iyi atlarda bulunması gereken özellikleri, donlarına göre atların ayırımını, atlarda bulunması istenmeyen özellikleri, atlarda yaş tayinini, at cinslerini de kaleme alır. Bu alanda verilen eserler genellikle Arapça ve Farsçadan kültürümüze ve dilimize kazandırılmıştır.

Baytarnâmelerle ilgili Yasemin Yıldız yaptığı çalışmada baytarnâmeleri ve üzerine yapılan çalışmaları anlatmaktadır. Yıldız’ın çalışmasında baytarnâmeler ve hakkında yapılan çalışmaların bazıları şunlardır:

1.Aristo'ya Atfedilen Anonim Baytarnâme, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesinin Damad İbrahim kısmında yer alan eser 927 no’lu demirbaşa kayıtlıdır. Aristo’ya Atfedilen Anonim Baytarnâme isimli eserin girişinde Hâzihi Baytarnâme

ibaresi bulunmaktadır. 1b-47b varakları üzerinde yapılan bir çalışmadır. Eserin tamamı 1b-105b varaklarını içerir. İslam kaynaklarında ilk baytarnâmenin, Aristo (MÖ 384-322) tarafından yazıldığına dair genel bir görüş vardır. Aristo'ya atfedilen bu eser, Abbasiler döneminde Yunancadan Arap diline tercüme edilmiştir. Daha sonra Farsçaya ve Türkçeye de tercüme edilmiştir. Adı geçen eserin mütercimi belli değildir. Aristo'ya atfedilen Anonim Baytarnâme isimli bu eserin kapağında Hicrî 1209 / Milâdî 1795 olarak yazılmıştır. 18. yüzyılda yazılmış bir eser olmakla birlikte, dil özellikleri yönünden Eski Anadolu Türkçesinin, Osmanlı Türkçesinin ve Türkiye Türkçesinin imlâ özelliklerini bir arada bulundurması açısından önemlidir. Aristo'ya ait bu eserin Arapça, Farsça ve birçok Türkçe nüshaları mevcuttur. Türkçe nüshalar Baytarnâmeler'in giderek nasıl anonimleştiklerini gösterir. İslam dünyasında tercüme edilen baytarnâmelere Kur'an-ı Kerim'den ve hadîs-i şerîflerden atların faziletine dair eklentilerin ve yorumların olduğu görülmektedir. Baytarnâmelerde konular; atın iyi ve kötü özelliklerinden, dişleri ve yaşlarından, başında, boynunda, gövdesinde, ayaklarında ve içinde zuhur eden hastalıklardan, sıtma hastalığına tutulmasından ve yetiştirilmesi üzerinedir (Aslan, 2015: 1-4). (Yıldız, 2018).

2.Ahmed b. Hasan b. Ahnefin Kitabı Baytarnâme Tercümesi, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı arşivinde bulunan Kitâbu Baytarnâme adlı tercüme eser 39b-79a varakları üzerinde yapılan bir dil çalışmasıdır. Asıl adı Muhtasaru Kitâbi'l-Baytara olan eser, 13. yüzyılda Ahmed b. el-Hasan b. el-Ahnef tarafından yazılmış olup 30 bâbdan oluşmaktadır. Eserin iki adet Arapça nüshası, iki adet de Türkçe tercümesi bulunmaktadır. Arapça nüshalardan Abdülkerim b. Ali el-Halebî tarafından istinsah edilen nüsha Topkapı Sarayı Müzesi III. Ahmed bölümü 2024 numaralı bölümde yer almaktadır. Bir diğer Arapça nüsha

Ali b. Hasan b. Hibetullah tarafından istinsah edilmiş olup yine Topkapı Sarayı Müzesi III. Ahmed bölümünde 2115 numarada yer almaktadır. Bu nüshanın bazı bölümleri II. Mahmud döneminde Mustafa Kâni Mir tarafından dokuz bâb üzerine tertip edilerek Türkçeye tercüme edilmiştir. Çalışma yapılan tercüme ise Hicrî 1115 (1704) yılında Bizzâzzâde Derviş Süleyman Kâtib Mahmud Bey tarafından istinsah edilmiş olup Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı arşivinde bulunmaktadır. Eserin, bundan başka bir tane daha Türkçe çevirisi vardır. Fakat eserin tamamını içermemektedir. Eser hayvanların özellikle de atların hastalıkları, bu hastalıkların sebep, sonuç, teşhis ve tedavileri hakkında oldukça farklı ve önemli bilgiler içermesinin yanı sıra farklı tedavi usulleri ile de dikkatleri çekmektedir. Günümüzde uygulanmayan bir çok farklı tedavi metodu ve ilaçları ihtiva eden eser özellikle veterinerlik bilimi adına önem arz etmektedir. Eser 258x154 (165x105) mm 79 yapaktır. Her sayfasında genellikle 15 satır bulunan altın renkte cetvel içine harekeli nesihle melek filigranlı kâğıda yazılmıştır. Kahverengi deri cildi olan eserin baştan ikinci bâbı, dördüncü bâbı, dokuzuncu bâbın başlangıç kısmı, on dördüncü bâbı ve on dokuzuncu bâbı eksiktir. Eserin diğer Türkçe çevirisi Ali b. Hasan b. Hibetullah tarafından istinsah edilen Arapça bir nüshanın bazı kısımlarının, II. Mahmud devrinde Mustafa Kâni Mîr tarafından Türkçeye tercüme edilmesiyle oluşturulmuştur. Bu tercüme Manisa İl Halk Kütüphanesi 5333/1 numaralı bölümde bulunmaktadır. Eser 233x145 (162x75) mm boyutlarında, siyah deri ciltli ve her sayfada 19 satır olacak şekilde nesihle yazılmıştır. Ayrıca eserin 1b- 3a bölümlerinde manzum bir metin bulunmaktadır. Eserin iki adet de Arapça nüshası vardır. Ali b. Hasan b. Hibetullah tarafından istinsah edilen Arapça nüshası, ülkemizde Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi III. Ahmed bölümü 2115 numaralı bölümde

bulunmaktadır. Eser 263x191 (183x139) mm boyutlarındadır. Her bir sayfasında 13 satır bulunan 171 yapraktan oluşan kahverengi deri ciltli üzerinde siyah beyaz şeritler bulunan bir nüshadır. Diğer Arapça nüsha ise Abdülkerim b. Ali el-Halebî tarafından istinsah edilmiş olup yine Topkapı Sarayı Müzesi III. Ahmed bölümü 2024 numaralı bölümde bulunmaktadır. Bu yazma 259x174 (165x91) mm boyutlarında, 106 yapraktan oluşan, her bir sayfasında 15 satır bulunan, kahve renkli deri ciltli bir nüshadır (Çablı, 2014: X-XIII). (Yıldız, 2018).

3.Füyûzî'nin Makbûl Der Hâl-i Huyûl Adlı Baytarnâmesi, Çalışma Süleymaniye Kütüphanesinin Hacı Mahmud bölümünde 2055 numarada kayıtlı bulunan Makbûl Der Hâl-i Huyûl adlı baytarnâmenin üzerinedir. İslam kaynaklarında ilk baytarnâmenin, Aristo (MÖ 384-322) tarafından yazıldığı hususunda genel bir ön kabul bulunmaktadır. Aristo'ya atfedilen söz konusu eserin Abbasiler döneminde Eski Yunancadan yapılan yoğun tercüme faaliyetleri kapsamında Arapçaya çevrildiği düşünülmektedir. Bu eserin daha sonra Arapçadan çeviri yoluyla Farsça ve Türkçe birçok nüshaları oluşturulmuştur. Hatta daha sonraları Aristo'nun eserinden ilham alınarak onun eserine çok benzeyen ya da daha az benzerliklerle oluşturulmuş pek çok eser bulunmaktadır. Bu eser de Aristo'nun eserinden izler taşımakla birlikte, onun eserinden bağımsız olarak oluşturulmuştur. Bu eser Füyûzî tarafından 17. yüzyılda Sultan Mustafa b. Mehmed Han devrinde Eski Anadolu Türkçesi ile oluşturulmuş ve dönemin padişahına sunulmuştur. Makbûl Der Hâl-i Huyûl bir mukaddime, bir hatime ve üç bölümden oluşmaktadır. Makbûl Der Hâl-i Huyûl, 17. yüzyılda Sultan Mustafa b. Mehmed Han devri baytarlarından olan Enderûnî Füyûzî isimli bir zat tarafından kaleme alınmıştır. Eserin aslında Şeyh Muhammed Kadızâde'ye ait olabileceği yönünde de görüşler bulunmaktadır. Ancak Şeyh Muhammed Kadızâde'ye ait olan eser dört bölümden

oluşmakta bu eser ise üç bölümden oluşmaktadır. Baytarnâmeler üzerindeki çalışmalar henüz tamamlanamadığı için bu konuda kesin bir kaniya varılamamaktadır. Baytarnâmeler üzerinde yapılan tez çalışmaları tamamlandığında kesin bir sonuca ulaşılabilecektir. Eserde yazar olarak ismi geçen Füyûzi hakkında Osmanlı Müellifleri adlı eserde Sultan Mustafa b. Mehmed Han devri baytarlarından olduğuna dair kısa bir bilgi dışında başka bir bilgi bulunmamaktadır. Eser bir mukaddime, bir hatime ve üç bölümden oluşmaktadır. Mukaddimedede, Aristo'nun Baytarnâme'yi yazış hikâyesinden ve Peygamber Efendimizin atlarını isimlendirişinden bahsetmektedir. Eserin iki nüshası bulunmaktadır. Esas alınan nüsha Süleymaniye Kütüphanesinde Hacı Mahmud b. Nr. 2055, 27 yk ile kayıtlı bulunmakta diğeri ise İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, nr TY2181, 39 yk ile kayıtlı bulunmaktadır. Süleymaniye Kütüphanesindeki nüsha 225 x 133 (154 x 78) mm boyutlarında, 27 yaprak, her sayfada 19 satır olan, altın cetvelli, kahverengi deri ciltli bir nüshadır. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan nüsha ise 226 x 124 (146 x 76) mm boyutlarında, 39 yaprak, her sayfada 15 satır olan nesih vişneçürüğü deri üzerine siyah kaplı ciltli bir nüshadır. Her iki nüsha tenkitli olarak incelenmiş ve aradaki nüsha farkları çalışma üzerinde tek tek belirtilmiştir. (İrfanoğlu, 2013: 2-5). (Yıldız, 2018).

4.Hâcî Alî Bin Hâcî Muhammed Aksarayî'nin Kitâbu Baytarnâme Tercümesi, Süleymaniye Kütüphanesinin Tercüman gazetesi bölümü 63-1 ile kayıtlı Kitâbu Baytarnâme adlı çeviri eserin üzerinde yapılan bir dil çalışmasıdır. Üzerinde çalışılan eser Farsça bir nüshadan Hâcî Alî Bin Hâcî Muhammed Aksarayî tarafından Eski Anadolu Türkçesine çevrilmiş ve Aristo'ya atfedilmiştir. Bu eserin ülkemizde, ikisi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde, diğeri de Ankara Üniversitesi'nde, Ankara Millî Kütüphanede ve Süleymaniye Kütüphanesinde olmak üzere toplam beş nüshası

bulunmaktadır. Kitâbu Baytarnâme, VII-IX. yüzyılları arasında İslâm dünyasında, bilimsel gelişmenin çok hızlandığı bir dönemde, Eski Yunancadan tercüme edilmiş bir eserdir. Eserde baytarnâmenin Aristo tarafından yazılmasıyla ilgili şöyle bir rivayet anlatılmaktadır: İskender doğu seferindeyken hastalanır. Aristo tarafından kendisine Belh şehrinde bulunan kırk lüleli Zü'l-cûşîn adlı çeşmenin suyunu içtiği takdirde iyileşeceği söylenir. Bunun üzerine İskender, Belh şehrinin hakimi Hüsrev'e bir mektup yazarak acele bu sudan göndermesini ister. Hüsrev bu suyun şifâli olduğunu bildiği için İskender'in hasta olduğunu anlar ve suyu vermeyeceğini söyleyerek gönderilen adamı geri çevirir. İskender bu davranış karşısında öfkelenir. İrac adlı adamını ordunun başına geçirerek Hüsrev'in üzerine yollar; ancak İrac, Hüsrev karşısında yenilir ve esir düşer. Bu sonucu hayretle karşılayan İskender, bu sefer ordusunun başına Taymus adındaki başka bir adamını geçirir ve tekrar Hüsrev'in üzerine asker sevk eder. Hüsrev bu orduyu da yenilgiye uğratarak Taymus'u hapseder. İşin vahametini kavrayan İskender, askerlerini toplayarak Belh şehrine hücum eder ve şehri kuşatır. Ancak üç yıl kuşatma altında tutmasına rağmen şehri alamaz. Ordusu gittikçe zayıflamaktadır. Bu sırada ordudaki atlarda da hastalık belirir. Askerler bu durumu İskender'e aktarırlar. İskender, Aristo'yu yanına çağırır ve ona: “Bunca zaman ilimle uğraştın, insanoğlunun derdine derman oldun. Şu atlar için bir kitap telif etsen de yolda izde hastalık peyda olduğunda bu kitaba göre amel etseler.” der. Bunun üzerine Aristo, at hastalıkları ve tedavisiyle ilgili bir kitap yazar ve adını “Baytarnâme” koyar. (Şen, 1995: 178-179). Bu rivâyet aynı zamanda eski Türk edebiyatında çok rastlanan âb-ı hayât rivâyetinin değişik bir versiyonudur. Aristo'ya atfedilerek Türkçeye tercüme edilmiş pek çok baytarnâme bulunmaktadır (Şen, B; 1995, 178-179). Söz konusu baytarnâmeler, baytarnâmelerin giderek nasıl

anonimleştiklerini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Bu baytarnâmelerden ikisinin mütercimi bellidir. Bu mütercimlerden biri, üzerinde çalışılan eseri tercüme eden Hacı Ali b.Hacı Muhammed Aksarayî diğeri ise Mehmed b. İskender Edirnevî'dir (Şen, B; 1995: 178-179). Hacı Ali b. Hacı Muhammed Aksarayî hakkında kaynaklarda çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Eserin, Eski Anadolu Türkçesine Farçadan, Hacı Ali b. Hacı Muhammed Aksarayî tarafından çevrilen ülkemizde beş, Bosna-Hersek'te de dört nüshası; Arapçadan, Muhammed b. İskender Edirnevî tarafından çevrilen iki nüshası tespit edilmiştir. Tam bir nüsha olduğu ve Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini yansıttığı için Süleymaniye Kütüphanesinde 63-1 numarayla kayıtlı bulunan nüsha esas alınmıştır. Üç eser bulunan külliyyatın üçüncü sırasında bulunan eser 41b'den başlayıp 75b'de sona erer. 75b-85b'de ise başlangıcı bulunmayan başka bir baytarnâme vardır. Bu nüsha, 205x145 (155x80) mm boyutlarında, 35 yaprak, her sayfasında 17 satır bulunan, nesihle filiganlı kâğıda yazılmış, ebru ciltli bir nüshadır. Ankara Milli Kütüphanede Yz. A 8074 numarayla kayıtlanmış nüsha, 206x146 (160x98) mm boyutlarında, 67 yaprak, her sayfasında 11 satır bulunan, kırmızı renkte cetvel içine harekeli nesihle melek filigranlı kâğıda yazılmış, son bölümü eksik bir nüshadır. Esas alınan nüshaya oldukça paralel yazılmış olan bu nüshadan, onarımda ve esas alınan metinde bulunmayan; ancak gerekli, doğru olduğu düşünülen kısımların eklenmesinde faydalanılmıştır. Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi, Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalında 32487 numarayla kayıtlanmış nüsha, 252x150 (150x90) mm boyutlarında, 49 yaprak, her sayfasında 13 satır bulunan, nesihle yazılmış, kahvarengi deri ciltli, tam bir nüshadır; ancak bazı sayfalarında yırtık bölümler bulunur. Esas alınan nüshaya oldukça paralel yazılmış olan bu nüshadan, onarımda ve esas alınan metinde bulunmayan;

ancak gerekli, doğru olduğu düşünölen kısımların eklenmesinde faydalanılmıştır. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakóltesi Tıp Tarihi Müzesinde 429'da 35/2 numarayla kayıtlanmış nüsha, 218x159 (165x115) mm boyutlarında, 97b'den 122b'ye kadar, 27 yaprak, her sayfasında 15 satır bulunan, harekeli nesihle yazılmış, ebru ciltli bir nüshadır. Esas alınan nüshaya kıyasla daha serbest ve eksik yazılmıştır. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakóltesi Tıp Tarihi Müzesi'nde 164'te 329/2 numarayla kayıtlanmış nüsha, 173x115 (148x85) mm boyutlarında, 166'dan 222'e kadar, 28 yaprak, her sayfasında 15 satır bulunan, harekeli nesihle yazılmış, vişneçürüğü deri ciltli bir nüshadır. Esas alınan nüshaya kıyasla daha serbest ve eksik yazılmıştır. Ayrıca Bosna-Hersek'te tespit edilen dört nüshanın ilki, Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümüne R 2354/2 arşiv numarasıyla kayıtlanmış, 148x88 mm boyutlarındadır. 109b'den 131b'ye kadar olup her sayfasında 15 satır bulunan, nesihle yazılmış bir nüshadır. İkinci nüsha, Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Bölümüne R 5725 arşiv numarasıyla kayıtlanmış, 200x145 (140x105) mm boyutlarında, 18 yaprak, her sayfasında 17 satır bulunan, nesihle yazılmış bir nüshadır. Üçüncü nüsha, Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Bölümüne R 8770 arşiv numarasıyla kayıtlanmış, 203x145 (165x90) mm boyutlarında, 62 yaprak, her sayfasında 18 satır bulunan, nesihle yazılmış bir nüshadır. Dördüncü nüsha, Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümüne R 607 arşiv numarasıyla kayıtlanmış, 240x160 (200x100) mm boyutlarında, 14 yaprak, her sayfasında 25 satır bulunan, talikle yazılmış bir nüshadır. Eserin, Arapçadan Muhammed b. İskender Edirnevî tarafından çevrilen iki nüshası bulunmaktadır. Söz konusu çeviriler, Lale Yeşilova tarafından, Doç. Dr. Mesut Şen danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır. Nüshalardan biri, Süleymaniye Kütüphanesi Bağdadlı Vehbi Bölümünde 1496

numarayla kayıtlanmış, 243x150 (187x93) mm boyutlarında, 62 yaprak, her sayfasında 17 satır bulunan bir nüshadır. Diğeri ise İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesinde 293 numarayla kayıtlanmış, 214x152 (172x86) mm boyutlarında, 58 yaprak, her sayfasında 21 satır bulunan, nesihle yazılmış, kahverengi deri ciltli bir nüshadır. (Geyikoğlu, 2010: 1-21). (Yıldız, 2018).

5.Mehmet B. Çerkes'in Kitābu Baytarnâme Tercümesi (60b-109a), Süleymaniye Kütüphanesinde Ayasofya bölümünde 3575 numarada kayıtlı bulunan Kitābu Baytarnâme adlı tercümenin birinci ve ikinci makaleleri üzerinde yapılan bir dil çalışmasıdır. Kitābu Baytarnâme, 14. yüzyılda İslam dünyasının ve Orta Çağın en büyük veteriner hekimi olarak kabul edilen Ebu Bekr İbn el-Münzir el-Baytar'ın (ö. 1340) muhtemelen 1310-1340 yıllarında yazdığı Kâmilü's-Sinâ'ateyni'l-Baytara Ve'z-Zartaka adlı eserin Mehmed b. Çerkes tarafından 17. yüzyılda (Hicri 1095/Miladi 1683) yapılan tercümesidir. Eser, veteriner ve ilimler tarihçileri tarafından Ortaçağın baytarlıkla ilgili yazılmış en iyi eseri olarak kabul edilmektedir (Erk,1959: 20). Eser, Melik el-Nâsır'a ithaf edildiği için "Kitâbü'n-Nâsırî"olarak da tanınmaktadır. Ayrıca eser, değişik kütüphanelerde "Kitâbü'l-Baytara Kâmilü's-Sinâ'ateyn", "Kitābu Kâmilü's-Sinâ'ateyn", "Kâmilü's-Sinâ'ateyni'l-Baytara" gibi adlarla da yer almaktadır (Şen, B; 1995/185). Eserin yazarı olan Ebû Bekr İbn Bedrüddîn İbn el-Münzir el-Baytâr hakkında çok fazla bilgi yoktur. Babasının çok tecrübeli bir baytar olduğu bilinmektedir. Yazar da babasının mesleğini sürdürmüştür. Yazarın milliyeti hususunda hiçbir yerde bir bilgiye rastlanmamıştır (Erk, 1959/18). Yazar çağının tanınmış bir veteriner hekimidir. Mısır'da Melik el-Nâsır'ın hizmetinde bulunmuştur. Ebû Bekr kendinden önceki alimleri tanımış ve onların eserlerini okumuştur. Kitabını yazarken "Bu kitabı at yetiştirme ilmine muhtaç kimseye kafi gelmesi için atın bütün

faziletlerini, ilimlerini, infazını ve tedavilerini bu mevzuda ehil kimselerin bilgilerine ilave ettim. Bu eserde Arap ve Acem diyarlarındaki marazların, illetlerin sebeplerini ve arazını eksiksiz beyan ettim. Benim baytarlıkta ve at yetiştirmesinde görmediğim şeyleri bana babam Bedrettin zikretti. Birçoklarını da bu sanatta Mısır ve Şam'da sözlerine itimat olunan kimselerden aldım ve bu eseri on makale kıldım.” demektedir (Erk, 1959: 20). Bağdat'tan edinilen bilgilere göre Ebû Bekr 1340'da ölmüştür. Eser 10 makaleden oluşmuştur. İlk dört makale hipoloji, sonraki dört makale atların hastalıkları ve tedavileri, dokuzuncu makale farmakoloji ve onuncu makale de nal tekniği konularını ele almıştır. Birinci makale 20 bâbtan oluşmuştur. Mukaddes harpler, at ırkları ve atın yaratılış sebebi, atla insan arasındaki benzerlikler ve farklılıklar, atların doğumundan önce ve sonraki bakımları; atların kemikleri, dişleri, mafsalları, huyları; koşu atlarının vasıfları, binek hayvanı ve binicilik eğitimi, yemler, güzel atın nitelikleri, nişanlar, yürüyüş çeşitleri, at damgaları konularını ele almıştır. İkinci makale 10 bâbtan oluşmuştur. At donlarından bahsedilmiştir. Üçüncü makale de 10 bâbtan oluşturulmuştur. At seçimi, atların sesleri, tayın iyi bir at olup olmayacağını anlama, atlara uygulanan tedavilerde gösterilmesi gereken maharetler, aygır olarak kullanılacak hayvanın vasıfları konuları bu makalede işlenmiştir. Dördüncü makalede 12 bâb vardır. Bu bâblar atı satın alırken dikkat edilmesi gereken hususları anlatmaktadır. Beşinci makale 34 bâbtan oluşmuştur. Atın hastalıklarından bahsedilmektedir. Altıncı makalede 70, yedinci makalede de 66 bâb, çeşitli hastalıklara karşı tedavi metotlarını ve atın iyileştirilmesini ele almaktadır. Sekizinci makale 70 bâbtan meydana gelmiştir. Atın arka bacakları, kuyruk, bel, göbek, kaburgalar, ciğer, kalp, böbrek ve mafsal hastalıklarının tedavisi ile zehirlenen atların tedavisinden başka, atın iğdiş edilmesi konularını anlatmaktadır. Dokuzuncu makalede 12 bâb

vardır. Makale, tedavide kullanılan ilaçları, dağlama usullerini, bazı hastalıklara karşı kullanılan muska ve duaları ihtiva etmektedir. Onuncu makale de 12 bâbtır. Son makalede nal ve mihların çeşitlerine göre adları, ölçüleri ve nallama usullerinden bahsedilmektedir. Eserde, konularına göre, çeşitli şekiller vardır (şen, 1995: 185). Eserin Nüşhaları; 1) Müellifin Kalavun'un kütüphanesi için kendi el yazısı ile yazdığı nüshası, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi III. Ahmed bölümü 1956 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Topkapı Sarayı Müzesi Ktp, III. Ahmed blm., nr. 1956, 151 yk., H. 722, III. Ahmed blm., nr. 2031, 115 yk.; H. 884, Emanet Hazinesi blm., nr. 1816, 76 yk., Emanet Hazinesi blm., nr. 1817, 136 yk., H. 1170. 2) Bir nüsha, Bursa Umumî Kütüphane Haraçcı kısmı nr. 1122'de kayıtlıdır. Hüseyin bin Abdullah tarafından istinsah edilmiştir. Kitap, 156 büyük varak, başka bir şekilde 312 büyük sayfadır. Sayfa boyutu 20x31 cm.dir. Bursa Yazma Eserler ve Eski Basma Eserler Ktp., Haraçcıoğlu blm., nr.1122, 156 yk., H. 970. 3) Eserin bir başka nüshası Bağdat'ta mevcuttur. Bağdat Eski Eserler Müzesi, nr. 187, 272 s., H. 1022. 4) Atıf Efendi Ktp., nr. 1968, H. 938 kayıtlı bir nüsha mevcuttur. 5) Bir nüsha, Mektebetü'l- Belediyeti'l- İskenderiye, nr. 36'da kayıtlıdır. 6) Eserin Dârü'l-Kütübi'z-Zâhiriye, nr. 20, 237 yk., H. 1311 nüshasının 10. makaledeki 12., 13., 14., 15. bâblar eksiktir. 7) Bibliothéque Nationale, nr. 2813/4. 8) Bibliotheca Bodleian, nr. 376. 9) British Museum, nr. 994. 10) Bibliothek zu Gotha, nr. 2082/3 11) Österreichische Nationalbibliothek, nr. 148. 12) Chester Beatty Özel Ktp., nr. 463115 (Ak, 2008: XI-XXIII). (Yıldız, 2018).

6. Mehmet B. Çerkes'in Kitâbu Baytarnâme Tercümesi (1b-60a), Eser, Hacı Mustafa el-Bağdadî tarafından "Baytarnâme-i Cedîd" adıyla Osmanlı Türkçesine tercüme edilmiştir. Bu tercüme, Bayazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi blm., nr. 2472, yk. 111, H. 1076 kayıtlıdır. Tercümede üçüncü ve dördüncü makaleler eksiktir. Altıncı

makaleden sekizinci makaleye kadar olan bâblarda büyük eksiklikler vardır. Sekizinci makaleden onuncu makaleye kadar olan babların ise sadece başlıkları vardır (Şen, 1995: 185). Tercüme Süleymaniye Kütüphanesi Ayasofya bölümünde nr. 3575'te kayıtlıdır. Tamamı 109 yapraktır, her sayfada genel olarak 13 satır bulunmaktadır. Birkaç yaprakta 14 satır bulunmaktadır. 17. yüzyılda Osmanlı Türkçesiyle yapılan tercüme, Kâmilü's-Sinâ'ateyni'l-Baytara Ve'z-Zartaka adlı eserin tedavi bölümünü oluşturan altı, yedi, sekiz ve dokuzuncu makalelerinden oluşmaktadır. Yani Kitâbu Baytarnâme'nin 1. ve 2. makaleleri, Kâmilü's-Sinâ'ateyni'l-Baytara Ve'z-Zartaka'nın 6. ve 7. makalelerine; 3. ve 4. makaleleri ise 8. ve 9. makalelerine tekabül etmektedir. Tercümenin hiçbir bâbı eksik değildir. Tercüme tam şekilde yapılmıştır (Erk, 1959: 19). Kitâbu Baytarnâme'nin ilk makalesi 70 bâbtan oluşmuştur. Bu bâblar deri ve başla ilgili hastalıkların tedavilerini anlatmaktadır. İkinci makale 66 bâbtan meydana gelmiştir. Bu makale göğüs ve ön bacadaki hastalıkların tedavilerini ihtiva etmektedir. Eserin Nüshaları; 1) Müellifin Kalavun'un kütüphanesi için kendi el yazısı ile yazdığı nüshası, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi III. Ahmed bölümü 1956 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Topkapı Sarayı Müzesi Ktp, III. Ahmed blm., nr. 1956, 151 yk., H. 722, III. Ahmed blm., nr. 2031, 115 yk.; H. 884, Emanet Hazinesi blm., nr. 1816, 76 yk., Emanet Hazinesi blm., nr. 1817, 136 yk., H. 1170. 2) Bir nüsha, Bursa Umumî Kütüphane Haraççı kısmı nr. 1122'de kayıtlıdır. Hüseyin bin Abdullah tarafından istinsah edilmiştir. Kitap, 156 büyük varak, başka bir şekilde 312 büyük sayfadır. Sayfa boyutu 20x31 cm.dir. Bursa Yazma Eserler ve Eski Basma Eserler Ktp., Haraççioğlu blm., nr.1122, 156 yk., H. 970. 3) Eserin bir başka nüshası Bağdat'ta mevcuttur. Bağdat Eski Eserler Müzesi, nr. 187, 272 s., H. 1022. 4) Atıf Efendi Ktp., nr. 1968, H. 938 kayıtlı bir nüsha mevcuttur. 5) Bir nüsha, Mektebetü'l- Belediyetü'l-

İskenderiye, nr. 36'da kayıtlıdır. 6) Eserin Dârü'l-Kütübi'z-Zâhiriye, nr. 20, 237 yk., H. 1311 nüshasının 10. makaledeki 12. 13. 14. 15. bâblar eksiktir. 7) Bibliothéque Nationale, nr. 2813/4. 8) Bibliotheca Bodleian, nr. 376. 9) British Museum, nr. 994. 10) Bibliothek zu Gotha, nr. 2082/3 11) Österreichische Nationalbibliothek, nr. 148. 12) Chester Beatty Özel Ktp, nr. 463115 (Bulut, 2009: XI-XXX). (Yıldız, 2018).

7.Aristo'ya Atfedilen Anonim Baytarnâme (vr. 48b-105b), At hastalıkları ve tedavi yöntemlerini anlatan Aristo'ya atfedilen anonimleşmiş baytarnâmelerden, İstanbul'da bulunan Süleymaniye Kütüphanesinin Damad İbrahim Paşa bölümünde 927 numarada kayıtlı Kitâbu Baytarnâme adlı çeviri eserin 48b-105b varakları üzerinde yapılan bir çalışmadır. İslam kaynaklarında ilk baytarnâmenin, Aristo (MÖ 384-322) tarafından yazıldığı kabul görmektedir. Aristo'ya atfedilen söz konusu eserin Abbasiler döneminde Arapçaya tercüme edildiği düşünülmektedir. Eserin daha sonra Arapçadan Farsça ve Türkçeye çevirisi yapılmıştır. Üzerinde çalışılan eserin mütercimi ve tercüme tarihi belli değildir ve eser müstakil bir eserdir. Fakat başka bir müstakil baytarnâmenin sonuna eklenmiştir. Eserin konusu at hastalıkları ve tedavi yöntemleridir. Eser sekiz bölümden oluşmaktadır. İkinci bölüm 13, yedinci bölüm 46 ve sekizinci bölüm 36 kısma ayrılmıştır. 58 varaktan oluşan eserde satır sayısı on birdir. Kitâbu Baytarnâme, VII-IX. yüzyılları arasında İslam dünyasında, bilimsel gelişmenin çok hızlandığı bir dönemde, Eski Yunancadan tercüme edilmiş bir eserdir. Eserin Aristo'ya ait olduğu rivayet edilmektedir. Eserin tercüme tarihi bilinmemekle beraber incelediğimiz dil hususlarından 15. yüzyılda yazıldığını tahmin etmekteyiz. İstinsah tarihi ise H. 12 Safer 1128, miladi olarak 6 Şubat 1716 tarihine tekabül etmektedir. (Malçok, 2015: 1-23). (Yıldız, 2018).

8.Konya Mevlana ve İstanbul Arkeoloji Müzelerinde Bulunan Belgradlı Kenan Efendi'nin Baytarnâmesi, İstanbul Arkeoloji Kütüphanesinin 739 numara ile ve Konya Mevlâna Müzesi Kütüphanesi 2822 numara ile kayıtlı, Muharremü'l-Harâm ayının ortalarında 1158'de (17? Şubat 1745) el-Hâc Muhammed bin el-Hâc Alî bin el-Hâc Muhammed el- Belgrâdi tarafından I. Ahmet'in hattatı Kenan Efendi'nin kendi hattıyla yazmış olduğu eserden istinsah edilen “Baytarnâme” isimli iki nüshanın tercümesi üzerinde yapılan bir dil çalışmasıdır. Eserin müellifi ve müstensihi hakkındaki bilgilere Konya nüshasının ön kapağında 80a-80b varaklarında yazılanlardan ulaşılmıştır. Eserin biri İstanbul'da diğeri Konya'da olmak üzere iki adet nüshası vardır. İstanbul Arkeoloji Müzesi nüshası harekeli nesih, atlın cetvelli ve ebru cilt olup 1b-76b varaklarından oluşmaktadır. Konya Mevlâna Müzesi Kütüphanesi nüshası ise, harekeli nesih olup 1b-80b varaklarından meydana gelir. Üzerinde çalışma yapılan nüsha Arkeoloji Müzesi'nde bulunan 739 numaralı nüsha ile Konya Mevlana Müzesi Kütüphanesi, 2822 numarada kayıtlı, harekeli-nesih, 1b-80b varaklarından oluşan nüshadır. Belgradlı Kenan'ın Baytarnâmesi o dönemde çok önemli bir yeri olan atlarda hâsıl olan hastalıklar ve bu hastalıklara deva olacak ilaç ve tedavi yöntemlerini anlatmaktadır. Baytarnâme, bir giriş bölümünden ve on üç ana bölümden meydana gelir (Gökçek, 2014: 1-8). (Yıldız, 2018).

9.Ahmed B. Hasan B. Ahnef'in Kitâbu Baytarnâme Tercümesi (vr.1b-39b), Kitâbu Baytarnâme adlı tercüme eserin 1b-39b varakları üzerinde yapılan bir dil çalışmasıdır. Çalışmanın asıl adı Muhtasarı Kitâbi'l-Baytara olan eser, 13. yüzyılda Ahmed b. el-Hasan b. el-Ahnef tarafından yazılmış olup 30 bâbdan oluşmaktadır. Eserin iki adet Arapça nüshası, iki adet de Türkçe tercümesi bulunmaktadır. İncelemesini yaptığımız metin dokuz bâbı kapsamaktadır. Fakat eserin ilk yapraktan sonra birkaç yaprağı

eksiktir dolayısıyla baştan iki bâbı, ayrıca dördüncü bâbı ve dokuzuncu bâbın başlangıç kısmı eksiktir. Çalışma at hastalıkları ve tedavilerini konu edinen bir eser olması sebebiyle bu alandaki araştırmacıların faydalanabilecekleri önemli bir eserdir. Filolojik açıdan da dil biliminin geçmiş dönemlerine ışık tutmaktadır. Bilimsel gelişmelerin artmış olduğu bir dönemde baytarlık alanında yazılmış olan ve önemli bilgiler içeren bu eserin tercüme ve telif nitelikte bir eser olduğu müellifin kendi cümleleri ile eserde bizzat görülmektedir. Üzerinde çalışma yapılan bu tercüme Hicrî 1115 (1704) yılında Bizzâzzâde Derviş Süleyman Kâtib Mahmud Bey tarafından istinsah edilmiştir. Fakat mütercim ile ilgili yapılan araştırmalar ve taramalarda kendisi ile ilgili herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Eserin tamamı otuz bölüm üzerine kurulmuştur. Her bir bölümde hayvanlarla ilgili hastalıklar, bu hastalıkların neden ve sonuçları ile beraber hastalıkların tedavileri de örneklerle açıklanmıştır. Eserin tespit edilen iki adet Türkçe çevirisi iki adet ise Arapça nüshası bulunmaktadır. Üzerinde çalışma yapılan metin Arapçadan Eski Anadolu Türkçesine çeviri olma özelliği göstermektedir. Çeviri hicri 1115 (1704) yılında Bizzâzzâde Derviş Süleyman Kâtib Mahmud Bey tarafından yapılmış olup Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı arşivinde arşiv kaydı olmadan bulunmaktadır. Eserin orijinal metni Arapçadır ve bu eser tercüme olma özelliği gösterir. Eserin, bundan başka bir tane daha Türkçe çevirisi vardır fakat eserin tamamını içermemektedir. Elimizdeki yazma, tam bir metin olma özelliği gösterdiğinden bu metin esas alınmıştır. Eser 258x154 (165x105) mm 79 yaprak, her sayfasında genellikle 15 satır bulunan altın renkte cetvel içine harekeli nesihle melek filigranlı kâğıda yazılmış, kahverengi deri cildi olan, baştan ikinci bâbı, dördüncü bâbı, dokuzuncu bâbın başlangıç kısmı, on dördüncü bâb ve on dokuzuncu bâbı eksik olan

bir yazmadır. Eserin diğer Türkçe çevirisi Ali b. Hasan b. Hibetullah tarafından istinsah edilen Arapça bir nüshanın bazı kısımlarının, II. Mahmud devrinde Mustafa Kâni Mîr tarafından Türkçeye tercüme edilmesiyle oluşturulmuştur. Bu tercüme Manisa İl Halk Kütüphanesi 5333/1 numaralı bölümde bulunmaktadır. Eser 233x145 (162x75) mm boyutlarında, siyah deri ciltli ve her sayfada 19 satır olacak şekilde nesihle yazılmıştır. Ayrıca eserin 1b-3a bölümlerinde manzum bir metin bulunmaktadır. Eserin iki adet de Arapça nüshası vardır. Bunlardan biri Ali b. Hasan b. Hibetullah tarafından istinsah edilen Arapça nüshası, ülkemizde Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi III. Ahmed bölümü 2115 numaralı bölümde bulunmaktadır. Eser 263x191 (183x139) mm boyutlarındadır. Her bir sayfasında 13 satır bulunan 171 yapraktan oluşan kahverengi deri ciltli üzerinde siyah beyaz şeritler bulunan bir nüshadır. Diğer Arapça nüsha ise Abdülkerim b. Ali el-Halebî tarafından istinsah edilmiş olup yine Topkapı Sarayı Müzesi III. Ahmed bölümü 2024 numaralı bölümde bulunmaktadır. Bu yazma 259x174 (165x91) mm boyutlarında, 106 yapraktan oluşan, her bir sayfasında 15 satır bulunan, kahve renkli deri ciltli bir nüshadır. (Kırbıyık, 2014: X-XIII). (Yıldız, 2018).

10.Baytarnâme, Genel anlamda baytar kitabı olduğundan, her türlü evcil hayvanı kapsadığı zannedilsede, baytarnâmelerde çoğunlukla at hastalıkları ve tedavisinden bahsedilir. Baytarnâmelerde atların yaratılışları, yaş tayinleri, güzellikleri, donları, cinsleri, yürüyüşleri, uğurlu ve uğursuz vasıfları, bakımları, hastalıkları, ilâçları ile at beslemenin yararları üzerine hadisler konu edilir. Üzerinde çalışılan bu eser “Hazihi Baytarnâme” Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Damad İbrahim koleksiyonunda 927 demirbaşa kayıtlı bir baytarnâmedir. Yazmanın tamamı 106 varaktır. Metnimizdeki her varak ikiye ayrılmıştır ve bazı sayfalarda satırlar arası boşluklar

mevcuttur. Bu satırların resim amaçlı bırakıldığını; fakat bu amacın gerçekleştirilemediğini tahmin etmekteyiz. Eser harekeli nesih ile yazılmıştır ve iki bölümden oluşur. Birinci bölümde at beslemenin yararları söz konusu edilirken hadislerden örnekler verilmektedir. At renklerinden de bahsedilmiştir. İkinci bölümde at hastalıklarının nasıl iyileştirileceği belirtilmektedir. Bu bölümdeki ilaç tariflerinin Aristo'ya ait olduğu 49b'de belirtilmiştir. Bu nüshanın istinsah edilen bir baytarnâmenin kopyası olduğunu düşünüyoruz. Türkiye kütüphanelerindeki baytarnâmelerin benzerliklerinden yola çıkılarak, elimizdeki eserin de bunların çoğunun kaynağı olduğu düşünülen Ali bin Hacı Muhammed Aksarayî ile dolaylı bir ilişkisi olduğunu tahmin etmekteyiz. Yaptığımız araştırmalarda bu kişi hakkında bir bilgi elde edilememiştir. Baytarnâmenin kapağında Hicrî 1209 / Milâdî 1795 tarihi bulunmaktadır. Ancak bu tarihin istinsah tarihi olduğundan emin değiliz (Söylemez, 2012: 15-21). (Yıldız, 2018).

11.Baytarnâme-i Kenân Efendi Grameri-Fiil, Çalışmaya konu olan “Baytarnâme”, “Methaful-Âsâr” ya da “Baytarnâme-i Kenân Efendi” olarak adlandırılan bu eser Eski Anadolu Türkçesi döneminin özelliklerini yansıtan güzide eserlerimizden birisidir. Eserin 15. ya da 16. yüzyılın başlarında kaleme alındığı bilinmektedir. Toplam 13 bâbdan oluşan baytarnâmenin 12 bâbı hastalıklar ve bu hastalıkların tedavilerine ayrılmıştır. Son bâbda (13. bâb) ise insanların bazı hastalıkları ve rahatsızlıklarına iyi geldiğine inanılan, şifalı olduğu kabul edilen at organları ya da bu organlardan hazırlanan bileşimlerden söz edilmiştir. İlk altı bâb ile dokuz ve onuncu bâbların her birinde sadece birer hastalık ele alınmışken; yedi, on bir ve on ikinci bâblarda birden fazla hastalık anlatılmıştır. Bunlardan yedinci bâb sadece ayak hastalıklarına ayrılmıştır. Ancak, on bir ve on ikinci bâblarda lokalizasyon açısından vücudun farklı

bölgelerinde bulunabilen hastalıklar ele alınmıştır. Bu çalışmada, Prof. Dr. Abdullah Özen ve Yrd. Doç. Dr. Ünal Taşkın'ın çeviri yazılı metnin yayımlandığı ve içinde toplam 13 bâbdan oluşan bölümün yer aldığı Baytarnâme-i Kenân Efendi adlı eserdeki fiilleri yapı ve kip bakımından değerlendirmeye, yorumlamaya ve tasnif etmeye çalıştık. Üzerinde çalışma (inceleme) yaptığımız bu eser “Baytarnâme”, “Methaf’ul-Âsâr” ya da “Baytarnâme-i Kenân Efendi” olarak adlandırılmış olup, veteriner hekimliği tarihi kapsamında incelenmiş bir eser değildir ve dil özellikleri yapılmamıştır. Baytarnâme-i Kenân Efendi'nin Türkiye'deki kütüphanelerde bilinen iki nüshası vardır. Bu eserin müellif nüshası ve telif tarihine ilişkin bir kayıt bulunmamaktadır. Her ikisi de istinsah olan nüshalara ilişkin bibliyografik bilgiler şunlardır: 1) Baytarnâme (Mevlana nüshası), Arşiv Numarası : Mevlana Müzesi 1/2822, Eser Adı: Baytarnâme, Yazar Adı: Kenân Efendî, Müstensihler: Hacı Muhammed bin el-Cac ve Ali bin el-Cac Muhammed el-Belgradi, Konu: Veteriner Hekimliği, Dili: Türkçe, Telif Tarihi Hicri (Miladi): Yok, İstinsah Tarihi Hicri (Miladi): 1158 (1745), İstinsah Yeri : İstanbul, Bulunduğu Yer : Konya Mevlana Müzesi Kitaplığı, Koleksiyon: Türkiye Kütüphanelerinde bulunan Tıp Yazmaları, Boyut (Dış-İç) :193x115-144x72 mm., Yaprak: 1b-80b, Satır: 15, Yazı Türü : Nesih.

2) Baytarnâme-i Kenân Efendi (Methafu'l-Âsâr) (Arkeoloji nüshası), Arşiv Numarası : Methafu'l-Âsâr 739, Eser Adı: Baytarnâme, Yazar Adı : Kenân Efendî, Müstensih: Bilinmiyor, Konu: Veteriner hekimliği, Dili: Türkçe, Telif Tarihi Hicri (Miladi) : Yok, İstinsah Tarihi Hicri (Miladi) : Yok, İstinsah Yeri : Bilinmiyor, Bulunduğu Yer : İstanbul Arkeoloji Müzesi Kitaplığı, Koleksiyon : Türkiye Kütüphanelerinde bulunan Tıp Yazmaları, Boyut (Dış-İç) : 195x128-150x80 mm., Yaprak: 76 (1b-76b), Satır: 15, Yazı Türü: Nesih. (Tüfekçi, 2013: 1-11).

Baytarnâmenin müellifinin ise, Osmanlı Sultanı I. Ahmed'in hattatı Kenan Efendi olduğu bildirilmektedir. Bazı kaynaklar Belgradlı Kenan Efendi olarak bildirmiş olsalar da, Belgradlı olan kişi, Konya Mevlana Müzesi kitaplığındaki nüshanın müstensihlerinden Ali bin el-Cac Muhammed el-Belgradi'dir. Kenan Efendi'nin ise 17. yüzyılın başlarında yaşadığı bildirilmektedir. I. Ahmed'in 1603-1617 yılları arasında saltanat sürdüğü düşünüldüğünde, eserin 17. yüzyılın başlarında telif edilmiş olması gerekir. Fakat, eserde Kadızâde Efendi tarafından yazılarak Sultan II. Osman'a taktim edildiğine değinilmiş, bu padişahın ise 1618-1622 yılları arasında saltanat sürdüğü dikkate alındığında bu eserin 1622'den sonra kaleme alınmış olma ihtimali de oraya çıkar. Bütün bu bilgilerden Kenan Efendi'nin bu eseri I. Ahmed'in hattatlığını yaptığı dönemlerden daha sonra yazmış olduğu anlaşılmaktadır. Fakat bu çıkarımlar ilgili bölümlerin müstensihler tarafından eklenmemiş olması durumunda geçerlidir (Özen-Taşkın, 2010: 13). Kütüphane kayıtları ve eserin içerisindeki bilgiler bu eserin derlenmiş olduğu ihtimalini de göstermektedir. Baytarnâmenin atlarda görülen hastalıklar ve bu hastalıkların tedavilerine ilişkin kısımlarında ele alınan sakağı, hünnam, sancı, öksürük, ishal, idrar tutukluğu, kan işeme, soluğan, nefha, atın bacaklarının tutulması, atın ayağına su inmesi, arpa tutması, omuz şişmesi, cidavi, sıraca, tabak, bıcılğan, örik, tırnak çatlağı, topuk çalması, mih değmesi başlıkları altında verilen bilgiler, baytarnâme araştırmaları kapsamında belli kısımları incelenmiş ve tahminen 15. ya da 16. yüzyıla ait olduğu ileri sürülen Türkçe baytarnâmeye (Erk-Dinçer, 1967: s2-c14) büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Sözü edilen tarihlendirmenin doğru kabul edilmesi durumunda, Kenan Efendi'nin de 17. yüzyılda yaşamış olduğu hesaba katılırsa, Kenan Efendi'nin bu baytarnâmeyi, başta yukarıda sözü edilen baytarnâme olmak üzere, bu alanda yazılmış diğer kaynaklardan derlemiş

olma ihtimali güçlenmektedir. Ancak, bu sorunun kesin yanıtının Türkçe yazılmış baytarnâmeler üzerinde yürütülen çalışmaların tamamen bitmesi durumunda verilmesi mümkündür (Özen-Taşkın, 2010: 13). Bütün değerlendirmeler ışığında ve kütüphane kayıtlarında muhtemelen, Arkeoloji nüshasının hicri 11. yüzyıla ait olduğu tahmin edilmektedir. Eserin tarihlendirilmesinde yanılığlara sebep olan bu tahminler Kenan Efendi'nin hicri 11. yüzyılın başlarında yaşamasından kaynaklanmaktadır. Bu tarih arkeoloji nüshasının tarihi olarak kabul edilmiştir. Oysa baytarnâmenin içindeki bölümlerde açıkça ifade edildiği gibi elimizde bulunan her iki nüsha da istinsah nüshalardır. Dolayısıyla, hicri 11. yüzyılın başlarına uzanan bir tarihlendirme ancak müellif nüshasının 21 tarihlendirilmesi için geçerli olabilir. Bunlara ilaveten, güçlü bir varsayım olmamakla beraber, Arkeoloji nüshasındaki eksik kısımlardan yola çıkarak, Mevlana nüshasının daha eski olduğunu düşünebiliriz. Bu durumda ise, Arkeoloji nüshasının miladi 1745 yılından sonra yazılmış olabileceği ihtimali ortaya çıkmaktadır (Tüfekçi, 2013: 1-13). (Yıldız, 2018).

12. Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesinde Bulunan ve Aristo'ya Atfedilen Anonimleşmiş Baytarnâmeler: Kitabu Baytarnâme II (vr. 42b-94b), Kitâbu Baytarnâme adlı çeviri eserin 42b-94b varakları üzerinde yapılan bir çalışmadır. İlk baytarnâmenin, İslam kaynaklarına göre Aristo (MÖ 384-322) tarafından yazıldığı düşünülmektedir. Bu çeviri eserin mütercimi ve tercüme tarihi belli değildir. Fakat incelediğimiz dil hususiyetleri vasıtasıyla eserin 15. yüzyılda tercüme edildiğini tahmin etmekteyiz. Eserin konusu at hastalıkları ve tedavi yöntemleridir. Eser müstakil bir eserdir. Fakat başka bir müstakil baytarnâmenin sonuna eklenmiştir. Bu nedenle eserin sınırı 42b-94b varakları arasında gösterilmiş, müstakil bir eser olması sebebiyle de sayfa numaraları 1b'den başlatılmıştır. Eser 52 varaktır ve sekiz bölümden oluşmaktadır. Yedinci bölüm

kendi arasında kırk altı ve sekizinci bölüm otuz dokuz kısma ayrılmıştır. Çalışma içerisinde eserin, diğer baytarnâmeler ile konu ve içerik açısından karşılaştırılması yapılmış, 71 adet benzerlik tespit edilmiştir. Aristo'ya atfedilerek Türkçeye tercüme edilmiş pek çok baytarnâme bulunmaktadır (Şen, 1995: 178-179). Söz konusu baytarnâmeler, baytarnâmelerin giderek nasıl anonimleştiklerini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Bu baytarnâmelerden ikisinin mütercimi bellidir. Bu mütercimler Hacı Ali b. Hacı Muhammed Aksarayî diğeri ise Mehmed b. İskender Edirnevî'dir (Şen, 1995: 178-179). Üzerinde çalıştığımız eserin mütercimi belli değildir. Metnimizdeki unsurlar kısmen Aksarayî kısmen de Edirnevî'nin tercümelerindeki unsurlara benzemektedir. Eserin tercüme tarihi belli değildir. Metnin, incelediğimiz dil hususiyetleri vasıtasıyla 15. yüzyılda tercüme edildiğini tahmin etmekteyiz. Eser sekiz bölümden oluşmaktadır. Yedinci bölüm kendi arasında kırk altı ve sekizinci bölüm otuz dokuz kısma ayrılmıştır (Küçük, 2014: 1-17). (Yıldız;2018).

13.Mehmet Bin İskender Edirnevî'nin Kitâbu Baytarnâme Tercümesi, Süleymaniye Kütüphanesinin Bağdatlı Vehbi bölümünde 1496 numarada kayıtlı bulunan Kitâbu Baytarnâme adlı tercüme üzerinde yapılan bir dil çalışmasıdır. Kitâbu Baytarnâme adlı eser Aristo (M.Ö. 384- 322) tarafından yazılmış ve Abbasiler döneminde 7-9. yy. arasında Eski Yunancadan Arapçaya tercüme edilmiştir. Söz konusu eser, Mehmet bin İskender Edirnevî tarafından Arapçadan Türkçeye çevrilmiştir. Bu eserin ülkemizde, biri Süleymaniye Kütüphanesinde, diğeri de Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Kütüphanesinde olmak üzere iki nüshası bulunmaktadır. Süleymaniye Kütüphanesinde bulunan nüsha 19 Ca 1265 tarihinde Hafız Muhammed Emin tarafından istinsah edilmiştir. Kitâbu Baytarnâme, 7.-9. yüzyıllar arasında islam dünyasında bilimsel gelişmenin çok hızlı

arttığı bir dönemde Eski Yunanca'dan tercüme edilmiş bir eserdir. Mehmed b. İskender Edirnevî hakkında kaynaklarda çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Sadece Bursalı Mehmed Tahir'in Osmanlı Müellifleri adlı eserinde onun bir baytarnâme yazarı olduğu belirtilmektedir. Eser dokuz bölümden oluşmaktadır. Eserin Eski Yunancadan çevrilmiş Arapça nüshası Mısır'da bulunmaktadır. Mehmed b. İskender Edirnevî'nin çevirdiği Baytarnâme tercümesi Süleymaniye Kütüphanesi Bağdadlı Dârü'l-kütübi'l-Arabiyye Tal'at Tıp bölümü nr. 594, Hicri 859. Vehbi Bölümü 1496 numarada kayıtlıdır. Diğeri ise Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Kütüphanesi 293 numarada kayıtlı nüshadır. Süleymaniye Kütüphanesindeki nüsha 243 x 150 (187 x 93) mm boyutlarında, 62 yaprak, her sayfada 17 satır olan, kırmızı cetvelli, ebru ciltli (miklebli) bir nüshadır. Cerrahpaşa'da bulunan nüsha ise 214 x 152 (172 x 86) mm boyutlarında, 58 yaprak, her sayfada 21 satır olan, nesih hatla yazılmış kahverengi deri ciltli (miklebli) bir nüshadır. Her iki nüshanın metni birbirinden farklı dönemlerde ve serbest olarak yazıldığı için tenkitli metin oluşturulmasına elverişli değildir. Bu nedenle Süleymaniye nüshası çalışmamızda esas alınmış, Cerrahpaşa nüshası ise metin onarımında kullanılmıştır (Yeşilova, 2009: IX-XVI). (Yıldız; 2018).

14. Kâdî-zâde Mehmed b. Mustafâ Balıkesrî'nin ‘‘Kitâb-ı Makbûl der Hâl-i Huyûl’u, bir mukaddime, bir hâtîme ve dört bâb üzerine tertip edilmiştir. Birinci bâb at beslemenin önemini ve faziletini anlatan ayetleri, hadisleri, rivayetleri ve hikâyeleri beyan eder. Atlara ad vermenin öneminden bahseder. Hz. Muhammed (s.a.v.)'in atlarına verdiği isimleri sıralar. Eseri diğer baytarnâmelerden ayıran özellik ayet ve hadislere çok fazla yer verilmiş olmasıdır. İkinci bâb atların iyisini ve kötüsünü beyan eder. İyi atlarda bulunması gereken sıfatları ‘‘y’’ harfiyle başlayan Türkçe yirmi yedi özellik ile sıralamıştır. İyi vasıflara sahip olan atta on iki iyi özellik bulunması gerektiğini

bunların üç yerinin güzel kadına, üç yerinin deveye, üç yerinin su sığına üç yerinin katra benzemesi gerektiğini beyan eder. Atları donlarına göre ayırıp, hangi donlara sahip olan atların iyi olduğunu belirtir. Üçüncü bâb atların bakımını ve haklarını anlatır. Dördüncü bâb atların yaşlarını ve dişlerini beyan eder. Hâtimedden sonra baytarnâme bölümüne geçilmiştir. Baytarnâme kısmında çeşitli at hastalıklarında ve bu hastalıkları tedavi etmek için kullanılan çeşitli bitkilerden söz edilmektedir. Eserin tespit edebildiğimiz 26 nüshası vardır. Çalışmamızda kaynak olarak kullandığımız nüsha 06 Mil Yz A 1691/1 arşiv numarasıyla Ankara Milli Kütüphanede kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır bulunan harekeli nesihle yazılmış ve 48 yapaktır. Eserin karşılaştırmasını yaptığımız diğer nüshaları ise şöyledir: Ali Emîrî Efendi nüshası 1/257 arşiv numarasıyla İstanbul Millet Kütüphanesinde kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır bulunan nesih ile yazılmıştır ve 25 yapaktır. 34 Nk nüshası 3699 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır vardır ve 40 varaktır. Tavşanlı Zeytunoğlu nüshası 2/4694 arşiv numarasıyla Kütahya Tavşanlı Zeytinoğlu Halk Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır vardır ve 46 varaktır. Hâcî Mahmud nüshası 2055 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 19 satır olup 12 varaktır. Başlangıç kısmı eksiktir. 16b'den başlar 27b'ye kadar devam eder. Bağdadlı Vehbi Efendi nüshası (Süleymaniye Ktb.) No. 1506 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 13 satır olup 45 varaktan oluşmaktadır. Köprülü Ktb. nüshası No. 2. Bölüm 1/726 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 13 satır olup 47 varaktır.

KÂDÎ-ZÂDE MEHMED B. MUSTAFÂ BALIKESİRÎ

Muhammed b. Mustafa b. Muhammed

(ö.1045/1635)

HAYATI

Kadıızâde Mehmed Efendi'nin tam adı Muhammed b. Mustafa b. Muhammed'dir. Hayatı ile ilgili çok fazla bilgi bulunmamaktadır. 990 (1582) yılında Balıkesir'de doğmuştur. Kadı Doğanî Mustafa Efendinin oğludur. İlk tahsilini Balıkesir'de Birgivî Mehmed Efendi'nin öğrencilerinden tahsil etmiştir. Daha sonra İstanbul'a Tercüman Tekkesi şeyhi Ömer Efendi'ye mensup olmuştur. Sonra tasavvufu bırakarak müderrislik yapmaya başlamıştır. Sultan Selim Camii, Beyazıt Camii, Süleymaniye Camii ve Ayasofya'da vaizlik yapmıştır. Ayasofya vaizliği sırasında 1635 yılında vefat etmiştir.

ESERLERİ

1. **Risâle fi'l-mîzan**: Müftü Sun'ullah Efendi'nin isteği üzerine yazılmıştır. (Özkan, 2016 : 557-559)
2. **Nasru'l-ashâb ve'l-ahbâb ve Kahru'l-kilâb** : Bu eserde arkadaşların ve dostların yardımı ve düşmanlarının kahrolması gibi konuları ele almaktadır. (Özkan, 2016 : 557-559)
3. **İrşâdü'l-ukûdüs's-selîme ile'l usûlu'l-kavîme fi ibtâli'l-bed'i'l-kasîme**: Bu eser bidatlere karşı akl-ı selimle davranmanın gerekli oluşuna ve raksın caiz olmadığına dair yazılmıştır. (Özkan, 2016 : 557-559)
4. **E's-Sebâb fi reddi'r-Râfıza**: Bu eserde Rafizi ve benzeri fırkaların reddedilme gerekçeleri konu edilmektedir. (Özkan, 2016 : 557-559)

5. **Menâkıbu's-sâhabe:** Kütüphane kayıtlarında rastlayamadığımız bu eserde sahabe menkıbelerine yer verildiği düşünülmektedir. (Özkan, 2016 : 557-559)
6. **Risâle-i Kadızâde:** Besmele, hamdele, ve salât-ü selâm ile başlayan bu risale, hak talibi Müslümanlara hitaben yazılmıştır. Önce iman ve İslamın, Hz. Muhammed'in Allah'tan getirdiği Kur'an ve sünnete kalpten inanmak ve bunu diliyle ikrar etmek olduğunu söylemiştir. Ardından da namaz ibadetinin farz, vacip ve sünnet olmak üzere üç kısımdan oluştuğunu ifade etmiş ve bunları açıklamıştır. (Özkan, 2016 : 557-559)
7. **Mebhas-ı İmam Risâlesi:** İman, sigara ve kahve konularının ele alındığı bir eserdir. Bu eserde ayrıca müellif, içinde bulunduğu zamanın son derece kötü olduğuna da vurgu yapmıştır. (Özkan, 2016 : 557-559)
8. **Mebâhis-i salât:** İlmi teşvik eden şiir ve yazılarla namaz konularını ele almaktadır. (Özkan, 2016 : 557-559)
9. **Ahvâl-i âlem:** Padişah IV. Murad'a takdim edilen ve zamanın bozukluklarını ve aksaklıklarını dile getiren şiirlerden oluşmaktadır. (Özkan, 2016 : 557-559)
10. **Mesâil-i ehl-i sünnet ve'l-camaat, Risâle fi'l mîzân, Tâcu'r-risâil fî menâhici'l-vasâil:** Yapılması gereken ıslahatları Padişah IV. Murad'a öneren bir eserdir. Esasen İbn Teymiyye'nines-Siyasetü's-Şer'iyeye'sinin Türkçeye tercümesidir. (Özkan, 2016 : 557-559)
11. **Nushu'l-hukkâm ve sebebü'n-nizâm:** Kadızadeye nisbet edilen bu eserde devlet yönetimi ve devlet ile teba arasındaki ilişki anlatılmaktadır. (Özkan, 2016 : 557-559)
12. **Kitâb-ı Makbûl fî Hâlli'l-Huyûl:** Kadızâde Mehmed Efendi tarafından kaleme alınmış olan eser 17. yüzyılda yazılmış önemli bir baytarnâmedir. Bir mukaddime, bir hâtıme ve dört bâb üzerine tertip edilmiştir. Birinci bâb at beslemenin önemini ve faziletini anlatan ayetleri, hadisleri, rivayetleri ve hikâyeleri beyan eder. Atlara ad

vermenin öneminden bahseder. İkinci bâb atların iyisini ve kötüsünü beyan eder. Atları donlarına göre ayırıp, hangi donlara sahip olan atların iyi olduğunu belirtir. Türk tarihinde önemli fonksiyonu olan unsurlardan biri de atların donlarına göre ayrılmasıdır. Öyle ki savaş plan ve taktikleri atların donlarına göre yapılmıştır. Hun İmparatoru Mete, atların donuna göre ordu düzeni kurmuş, Çin ordusunu kuşatmasında; “doğuda kır, güneyde doru, batıda ak ve kuzeyde yağız” (Ögel 1981: 406) atlara yer vermiş, yaptığı bu taktik sonucu Çinlileri şaşırtarak yenilgiye uğratmıştır. Uygurlarda da mülkiyet at donlarına göre düzenlenmiştir (Ögel 1981; 411, 412, Çınar 1993: 24).

Türkçenin renk zenginliğinin ölçütlerinden biri de atları ve donlarını yani tüyelerinin rengini adlandırmak için kullanılan kelimelerdir. Türk kültüründe atlara üzerlerinde taşıdıkları renklere, benek vb. işaretlere yani nişanlarına; vücut biçimlerine; yürüyüş ve koşma özelliklerine; huylarına, yaptıkları işlere ve yaşlarına göre çeşitli adlar verilmiştir (Sağol 1995:126).

Üçüncü bâb atların bakımını ve haklarını anlatır. Dördüncü bâb atların yaşlarını ve dişlerini beyan eder. Hâtimedden sonra baytarnâme bölümüne geçmektedir. Baytarnâme kısmında çeşitli at hastalıklarında ve bu hastalıkları tedavi etmek için kullanılan çeşitli bitkilerden söz edilmektedir. Bu bitkilerin hangi hastalıklara iyi geldikleri ve nasıl kullanıldıkları hakkında bilgi verir.

Bu eser, çok eski dönemlerden beri Türklerin sosyal, ekonomik, askeri, siyasi, dini yaşamında önemli bir yere sahip olan atların hastalıkları ve bu hastalıkların tedavi yöntemlerine ışık tutması bakımından önem arz etmektedir. Hem veterinerlik ilmine hem de eserin yazıldığı dönemin dil özelliklerini aktarması açısından dil bilimine katkı sağlar.

KİTÂB-I MAKBÛL DER HÂL-İ HUYÛL ADLI ESERİN NÜSHALARI

Arşiv No	Bulunduğu Yer	Yaprak	Satır	Yazı Türü
19 Hk 501/3	Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi	34b/44a	15	Nesih
32 Ulu 295/13	Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi	169b- 190a	19	Talik
28 Hk 3625	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	34	17	Nesih
Or. 7901	İngiltere	46	11	Nestalik
Ms 279/2	Zürih-İsviçre	22b- 76a	-	-
R 3546	Bosna-Hersek	15	25	Talik
R 5964	Bosna-Hersek	5	26-29	Talik
R 6207	Bosna-Hersek	10	23-24	Talik
Hekimoğlu Ali Paşa 2/787	İstanbul Millet Kütüphanesi	62-75	-	Nesih
Esad Efendi No. 9/3695	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	-	-	-
Husrev Paşa 3/816	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	-	-	-

Kadıızâde Mehmed Efendi No. 420	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	-	-	-
43 Ze 403	Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi	89-103	-	Arap
34 Nk 4990/1	Nuruosmaniye Yazma Eser Kütüphanesi	1-38	-	Arap
34 Ae Tıb 43/2	İstanbul Millet Kütüphanesi	32	15	Arap-Nesih
34 Sü-Hü 816/3	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	51-82	15	Harekeli Nesih
Ms.or.oct.3011	Almanya	59	11	Nesih
Mehmed Reşad 901	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	45	-	Nesih
Köprülü Ktb. No. 2. Bölüm 1/726	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	1-47a	-	Nesih
06 Mil Yz A 1691/1	Milli Kütüphane-Ankara	1b-48b	15	Nesih
Tavşanlı Zeytunoğlu 2/4694	Zeytunoğlu Kütüphanesi	50	15	Nesih
Ali Emîrî Efendi 1/257	İstanbul Millet Kütüphanesi	1-43	15	Nesih
Bağdadlı Vehbi Efendi (Süleymaniye Ktb.) No. 1506	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	47	13	Nesih
34 Nk 3699	İstanbul Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	42	15	Arap

34 Ma 726/1	İstanbul Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi	49	13	Arap
Hâcı Mahmud 2055	İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	16b-27b	19	Nesih

Çalışmamızda ana kaynak olarak kullandığımız nüsha 06 Mil Yz A 1691/1 arşiv numarasıyla Ankara Milli Kütüphanede kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır bulunan harekeli nesihle yazılmıştır ve 48 yapraktır.

Karşılaştırmalarını yaptığımız diğer nüshalar şöyledir;

Metinde [Ali Emîrî Efendi] (*AE*) olarak gösterilen nüsha, 1/257 arşiv numarasıyla 200x140-160x95 mm. boyutunda olup İstanbul Millet Kütüphanesinde kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır bulunan nesih ile yazılmıştır ve 25 yapraktır.

Metinde [Nuruosmaniye] (*NO*) olarak gösterilen nüsha, 34 Nk 3699 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır vardır ve 40 varaktır.

Metinde [Tavşanlı Zeytunoğlu] (*ZO*) olarak gösterilen nüsha, 2/4694 arşiv numarasıyla Kütahya Tavşanlı Zeytinoğlu Halk Kütüphanesine kayıtlıdır. 172x116-110x65 boyutunda olup her sayfasında 15 satır vardır ve 46 varaktır.

Metinde [Hâcı Mahmud] (*HM*) olarak gösterilen nüsha, 2055 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 19 satır olup 29 varaktır. Başlangıç kısmı eksiktir. 16b'den başlar ve devam eder.

Metinde [Bağdadlı Vehbi Efendi] (*BV*) olarak gösterilen nüsha, No. 1506 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 13 satır olup 45 varaktır.

Metinde [Mehmet Asım Bey] (*MA*) olarak gösterilen nüsha, Köprülü Ktb. No. 2. Bölüm 1/726 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesine kayıtlıdır. Her sayfasında 13 satır olup 47 varaktır.

Karşılaştırma nüshaların farklı olduğu yerler ana metinde dipnot yöntemiyle gösterilmiştir. Bu gösterilen farklılıklarla birlikte 7 nüsha incelendiğinde karşılaştırmalarını yaptığımız nüshalarda asıl baytarnâme kısmı eksiktir.

Çalıştığımız nüshaları tercih etmemizin sebebi sayfa ve satır sayılarının diğer nüshalara göre fazla olmasıdır. Yazılış tarihleri belli olmadığı için bu nüshaları seçerkenki kriterlerimiz sayfa ve satır numaraları ile sınırlı kalmıştır.

BÖLÜM 1: YAZIM ÖZELLİKLERİ

1.1. Ünlülerin Yazılışı

1.1.1. a Ünlüsünün Yazılışı:

Metnimizde kelime başındaki a ünlüsü çoğunlukla elif (ا) bazen de medli elif (آ) ile yazılmıştır:

at (آت) (16a/9)

aķce (اقچه) (19a/4)

alnı (آلى) (23a/11)

ağaca (اغآجه) (39b/3)

arpa (ارپه) (42a/14)

al (آل) (23b/10)

Sözcük içinde a ünlüsü genellikle hem elif (ا) hem de hareke kullanılarak gösterilmiştir.

ķavuk (قأوق) (48a/4)

ķanı (قانى) (34b/10)

baş (باش) (38a/3)

Sözcük sonunda çoğunlukla güzel he (ه) ile yazılmıştır. Ancak çok az da olsa elif (ا) ile yazıldığı görülür:

loķma (أقمه) (39a/9)

maşra (مصره) (42b/3)

ķaba (قبا) (28b/12)

1.1.2. e Ünlüsünün Yazılışı:

Sözcük başlarında e ünlüsü elif (ا) ile yazılmaktadır:

eksik (اكسك) (26a/15)

elli (ألى) (33b/15)

eski (اسكى) (34a/11)

eşek (اشك) (43b/8)

Sözcük içinde çoğunlukla üstün ile seyrek olarak da elif (ا) ve güzel he (ه) ile işaretlenmiştir:

yegrek (يكرك) (39a/2)

édeler (إيدَه لَر) (47b/9)

segirtmek (سكِرتمك) (30a/6))

binen (بِنان) (36b/13)

Sözcük sonunda ise genellikle güzel he (ه) ile gösterilmiştir:

deve (دَوَه) (25a/11)

penpe (پَنپَه) (41a/11)

şürme (صُرْمَه) (42a/11)

igne (إكْنَه) (43a/13)

1.1.3. ı/i Ünlülerinin Yazılışı:

ı/i ünlüsü sözcük başında genellikle elifin altına esre koyularak (ا), zaman zaman da elif-ye (اى) ile gösterilmiştir:

iki (ایكى) (8b/4)

ince (إينجَه) (25a/8)

issi (إسى) (36a/13)

icürelere (إيجُورَه لَر) (43b/9)

Sözcük içinde bu ünlü genellikle esre ve ye (ى) ile gösterilmiştir:

dişlere (ديشَلَرَه) (33a/9)

nice (نيجَه) (48a/9)

gitmez (كَتَمَز) (43a/12)

Sözcük sonundaki ı/i ünlüsü genellikle üç şekilde yer almıştır:

1. Sadece ye (ی) ile gösterilmiştir.
2. Hem ye (ی) hem esre ile gösterilmiştir.

dağı (دَخَى) (21a/14)

katı (قَتَى) (35b/12)

eski (أَسَكَى) (39b/8)

atı (أَتَى) (12a/3)

Ünlülerden sonra -y- bağlama ünsüzü üzerine gelen -(y)ı/-(y)i belirtme durumu eki bazı yerlerde hemze ile (ء) işaretlenmiştir:

kimseyi (كِمَسَى) (31a/1)

yavıyı (يَوْرَى) (32a/2)

1.1.4. o, ö, u, ü Ünlülerinin Yazılışı:

Bu ünlüler sözcük başında hem elif-vav hem de ötre (أُ) ile, seyrek de olsa elif-ötre (أُ) ile işaretlenmiştir:

oğlanları (أُوغْلَانْلَرَى) (5a/4)

öksürükdür (أُوكْسُورُكْدُر) (46b/15)

oynamak (أُوينَامَق) (21a/14)

oyun (أُوون) (21a/15)

uyhuda (أُويْحُودَه) (34b/5)

üzengiye (أُوَزَنَكِيَّه) (8b/5)

Sözcük içinde vav (و) ile, çoğunlukla hem vav (و) hem ötre ile, bazen de sadece ötre ile gösterilmiştir.

şovuk (صُوق) (36a/5)

gögsi (كُوكِيسِي) (8a/9)

gerekdür (كَرَكَدُر) (25b/4)

yoğdur (يُوقْدُر) (39a/2)

Sözcük sonunda vav (و) ile çoğunlukla da hem vav (وُ) hem de ötre ile gösterilmiştir:

eyü (أَيُ) (25a/3)

dürlü (دُرْلُ) (35b/3)

sevgülü (سَوَكُولُ) (18a/14)

1.1.5. Kapalı è Ünlüsünün Yazılışı:

Metnimizde a, e, ı, i, o, ö, u, ü ünlülerine ek olarak e ile i arasında kapalı /è/ sesi bulunmaktadır.

Metnin harekeli bir metin olması sebebiyle kapalı è ünlüsü net olarak tespit edilebilmektedir. Bu sesi göstermek için bazen sadece ye (ي) ünlüsü kullanılmış, bazen sadece esre kullanılmış, bazen de hem esre hem ye (ي) ünlüsü birlikte kullanılmıştır.

Metnimizde, bu ses (kapalı e) ‘è’ ile gösterilmiştir:

èderler (إِيدِرْلَر) (6b/1)

dèrler (دِرْلَر) (5b/15)

gèce (كِيَجَه) (8a/4)

vère (وِيرَه) (15a/5)

bèş (بِش) (11b/13)

Metnin yazarının (kapalı e) è kullanımını gerektiren bazı kelimelerde kapalı è yerine e ve i ünlülü şekillerinin her ikisini de kullanmayı tercih ettiği metinde açıkça görülmektedir:

yère (يِرَه) (6a/12) (30b/14) - yèr (يِر) (29a/6) (36b/11) (36b/8)

yèlisi (يِلِي سِي) (23b/10) - yèlisi (يِلِي سِي) (27b/2)

“bêş” kelimesinde ise sadece e ünlülü şeklini kullanmayı tercih etmiştir.

bêş (بش) (11b/13)

1.2. Ünsüzlerin Yazılışı

1.2.1. b ve p Ünsüzlerinin Yazılışı:

Metinde b ve p ünsüzlerinin be (ب) ya da pe (پ) ile yazılışı oldukça düzensizdir. be (ب) yerine pe (پ), pe (پ) yerine be (ب) ile yazıldığı görülmektedir:

kağın (قَبَاغِن) (33a/14) - kabagın (قَبَاغِن) (42a/8)

püsküreler (بُوسْكُورَه لَر) (42b/8) - büsküre (بُوسْكُورَه) (42a/9)

paşına (بَاشِنَه) (42b/14) - baş (بَاش) (43b/2)

torpa (طُورِبَا) (22a/5) - torbasına (طُورِبَهْسِنَه) (38b/15)

pal (بَال) (40a/14) - bal (بَال) (41a/1)

Zarf-fiil eki -(u)p /-(ü)p'ün ünsüzü ise her zaman be (ب) ile yazılmıştır:

olub (اولوب) (35b/1)

édüb (ايدوب) (37a/8)

gelmeyüb (كلميوب) (43a/3)

alub (الوب) (48a/8)

1.2.2. d ve t Ünsüzlerinin Yazılışı:

Metinde d ve t ünsüzlerinin yazımında kimi zaman ikili yazım şekilleri görülmektedir:

tutar (طُوتَر) (45a/6) - dutmak (دُوتَمَق) (44b/9)

toğunub (طُوقُنُوب) (26a/10) - doğunub (دُوقُنُوب) (42b/15)

1.2.3. c ve ç Ünsüzlerinin Yazılışı:

Metnimizde sözcük başı, ortası ve sonunda c (ج), ç (چ) kullanımı oldukça düzensizdir. c yerine ç; ç yerine c yazılan örnekler oldukça sık görülmektedir:

coğdur (جُغْدُر) (35a/1) - çok (چُوق) (36a/10)

üçüncü (أَوْجُنْجِي) (12a/6) - üçer (أُجْر) (47a/14)

güc (كُوج) (6b/9) - güçdür (كُوجْدُر) (31a/9)

1.2.4. k ve g Ünsüzlerinin Yazılışı:

Bu ünsüzler için metinde kef (ك) kullanılmıştır:

gece (كِبْجَه) (14b/1)

üzerlik (اَوْزْرَلِك) 43b/14)

güzellikde (كُوزَلْكَدَه) (25a/6)

1.2.5 ƞ Ünsüzünün Yazılışı:

Bu ünsüz için de kef (ك) ve sağır kef (كْ) kullanılmıştır:

siğiri (سِغْرِي) (27a/6)

iriş (اِيرِكْ) (38a/3)

şonra (صِنْغْرَه) (39b/5)

eşeginde (اِيْغَه كِن دَه) (40a/8)

baña (بِنْغَا) (11b/13)

1.2.6 s ve ş Ünsüzlerinin Yazılışı:

Metinde genellikle ince ünlülü sözcüklerde sin (س) kullanılırken, kalın ünlülü sözcüklerde sad (ص) kullanılmaktadır:

sevgülü (سَوْكُولُو) (18a/14)

esirgemek (أَسِرْكَمْ ك) (30a/2)

sekel (سَكَل) (23a/3)

şu (صُو) (25a/5)

şaçlı (صَاچْلُو) (26a/3)

Aynı kelimeler kimi zaman sad (ص) ile kimi zaman sin (س) ile yazılmıştır.

şağağ (سَقَاغُو) (38a/2) - şağağ (صَقَاغُو) (38a/1)

1.3. kim Bağlacının Yazımı:

Bu bağlaç “کیم” ve “کیم” biçimlerinde ye (ی) 'li ve ye (ی) 'siz, çoğunlukla da kendinden önceki sözcüklerden ayrı olarak yazıldığı görülmektedir:

görsejiz kim (کُورسَکَز کیم) (24b/4)

cânına kim (جَانِنَه کیم) (3b/1)

şol kadar kim (شُولَقَدَر کیم) (40b/6)

her biri kim (هَر بَرِی کیم) (6b/2)

1.4. ki Bağlacının Yazımı:

“که” biçiminde ve kendisinden önceki sözcükle ayrı ve bitişik olarak yazıldığı örnekler bulunmaktadır:

ma'lûm ola ki (مَعْلُوم أُولَکِه) (22a/12)

erler kılam ki (أَرَلَر قَلَم کِه) (17b/11)

buyurdi ki (بُیُور دِکِی) (23a/9)

1.5. dağı Bağlacının Yazımı:

Bu bağlaç metnimizde üç örnek dışında hep kendinden önceki sözcükten ayrı olarak “dağı” şeklinde yazılır:

bu dağı (بُو دَخِی) (8b/1)

atlar dağı (أَنَلَر دَخِی) (10b/1)

ben dağı (بَنَدَخِی) (31a/7)

sen dağı (سَنَدَخِی) (35a/14), (17b/13)

1.6. için Edatının Yazımı:

“için” edatı genellikle kendinden önceki sözcükten ayrı ve “icün” “ایچُون” şeklinde yazılmaktadır, fakat seyrek de olsa bitişik ve ç'li olan şekli de metinde yer almaktadır:

anlar için (انلرایچُون) (18a/4)

şuvarmak için (صُورَمَقِ اِيْجُون) (13a/5)

yetişmek için (يَتَشَمَكِ اِيْجُون) (17b/10)

sevmek için (سَوَمَكِ اِيْجُون) (18b/13)

atıncün (اَتِكْجُون) (11a/9)

1.7. -dur/-dür Ek-fiilinin Yazımı:

-dur/-dür biçiminde ekleşmiş olarak kullanımları mevcuttur. Bu ek fiil genellikle bitişik yazılmıştır.

dilsizdür (دِلْسِزْدُر) (26b/8)

demişdür (دِيمِشَلَر دُر) (16a/5)

atdur (اَتْدُر) (23a/2)

1.8. Ek-fiilin Yazımı:

Ek-fiilin çekimlerinde de farklı yazımlar dikkat çekmektedir. Çoğunlukla eklendiği sözcükle birleşik yazılan ek fiilin ünlüsü, ünsüzle biten sözcüklerde bazen yazılmış, bazen de yazılmamıştır.

sekirdiriken (سَكِرْدِرِيْگِن) (8b/6)

binerken (بِنَرَكِن) (9a/4)

kışrak ise (قِسْرَاقِ اِيْسَه) (48a/12)

atları idi (اَتْلَرِيْ اِيْدى) (18b/5)

yoksa (يُوْقْسَه) (37b/14)

1.9. ile Edat ve Bağlacının Yazımı:

Metnimizde “ile” edat ve bağlacı, bazen ayrı bazen de eklendiği sözcük ile birleşik yazılmaktadır. İlk ünlüsü bazen harf ya da hareke ile gösterilirken, bazen de herhangi bir şekilde gösterilmemektedir. Ünlüyle sonlanan sözcüklerde araya -y- koruyucu ünsüzü girmekte ve bu ünsüz ye (ى) harfi ile yazılmaktadır:

şuyıla (صُوِيْلَه) (36a/13)

sirke ile (سِرْكَه اِيْلَه) (34a/15)

keçi ödiyile (كِچِي اُوْدِيْلَه) (43b/1)

kamacı ile (قَمَجِي اِيْلَه) (37b/5)

1.10. Arapça ve Farsça Sözcüklerin Yazımı:

Metinde Arapça ve Farsça sözcükler genellikle kendi dillerindeki özgün imlâlarıyla yazılmıştır:

fā'ide (فَايْدَه) (42a/3)

dā'imā (دَائِمَا) (5b/4)

isti'māl (اِسْتِعْمَال) (5a/14)

'avrat (عَوْرَت) (25a/6)

faẓlile (فَضْلِيْلَه) (32a/5)

Bu sözcüklerin uzun ünlülerinin bazen yazılmadığı sadece hareke ile gösterildiği, yani kısaldığı, bazen de kısa ünlülü Arapça ve Farsça sözcüklerin ünlülerinin uzun yazıldığı örneklere rastlanmıştır:

ekşeri (اَكْشَرِي) (27b/14) ekşerī (اَكْشَرِي) (25b/8)

faķir (فَقِيْر) (3b/5) faķirden (فَقُوْرْدَن) (17a/7)

BÖLÜM 2: DİL BİLGİSİ

2.1. Ses Bilgisi

2.1.1. Ünlüler

2.1.1.1. Ünlü Uyumları

a) Kalınlık-İncelik Uyumu:

Kalınlık-incecik uyumunun hemen hemen tam olduğu metnimizde, “ken” ekinin Türkiye Türkçesinde de olduğu gibi uyum dışına çıktığı görülmektedir:

uyurken (أُوُورَكْن) (15a/1)

kızmışken (قَزْمِشْكَن) (35b/9)

қанatsız ікен (قَنَاتْسِز اِيْكَن) (17b/9)

b) Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu:

Türkçenin diğer tarihî dönemlerinde de görüldüğü gibi düzlük-yuvarlaklık uyumu metnimizde de sağlam değildir. Eski Türkçe Döneminde düzlük- yuvarlaklık uyumuna aykırı olup bu aykırılığını devam ettiren örnekler de yer almaktadır:

қавуқ (قَاوُق) 48a/4

kendü (كَنْدُو) (5b/13)

deñlü (دَنْلُو) (11a/5)

Çatı eklerinin bağlayıcı ünlülerinin hem düz, hem de yuvarlak şekilleri kullanılmıştır:

kesilen (كَيْلَان) (39b/15)

buyurulmışdur (بُيُورُلْمِشْدُر) (11b/8)

Düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak sözcük kök ve gövdelerinde görülen yuvarlaklıklar:

1. Eski Türkçeden Beri Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olarak Yuvarlak Ünlülü Olup, Yuvarlaklığını Koruyan Sözcükler:

altun (أَلْتُون) (11b/14)

sidügi (سِيدُوْغِي) (47b/11)

eyü (أَيُو) (5a/13)

2. Dudak Ünsüzleri Nedeniyle: Türkçede dudak ünsüzlerinin etkisi ile bazı sözcüklerde yuvarlaklaşma görülmektedir. Bu yuvarlaklaşmanın örnekleri hem Eski Anadolu Türkçesi hem de Osmanlı Türkçesi metinlerinde görülür. Metnimizdeki bazı örnekler şunlardır:

semüz (سَمُوز) (34b/2)

kemügi (كَمُوكِي) (33b/11)

3. -ğ/-g Ünsüzlerinin Düşmesi Nedeniyle: Eski Türkçe döneminde birden fazla heceli kelimelerin sonundaki -ğ/-g'ler düşerken kendinden önceki vokali yuvarlaklaştırmışlardır. Eski Anadolu Türkçesi devresinde meydana gelen ve Osmanlı Türkçesi devresinde de varlığını devam ettiren bu yuvarlaklaşmanın metnimizdeki örnekleri şudur:

aru (أَرُو) (6a/12)

şarusı (صَارُوسِي) (41a/5)

Metnimizde söz sonu ünsüzleri düştüğü halde ünlüleri yuvarlaklaşmayan örnek de bulunmaktadır:

katı (قَتِي) (30a/15)

Yukarıda sıraladığımız sebepler dışında da metnimizde düzlük-yuvarlaklık uyumundan çıkan sözcükler bulunmaktadır:

içün (إِيْچُون) (17b/10)

Eklerde Görülen Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Yapılar

1. Eski Türkçe Döneminde de Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler:

Fiilden İsim Yapma Eki -uq/-ük:

şovuk (صُوق) (42a/2)

delüginе (دَلُوكِنَه) (31a/6)

bölük (بُلُوك) (5a/5)

Ettirgenlik Eki -dur/-dür:

kınduralar (قِنْدُورَرَه لَر) (5b/8)

karışduralar (قَرِشْدُورَرَه لَر) (7a/8)

koşdurıla (فَشْدُرِيْلَه) (11b/6)

Ettirgenlik Eki -ur/-ür:

bişüreler (بِشُورَه لَر) (40a/13)

degüre (دَكْرَه) (48a/8)

icüreler (اِجُورَ لَر) (43b/9)

Yön Gösterme Eki -aru/-erü:

ilerü (اَلْرُو) (44b/6)

yuğaru (يُوقَارُي) (25b/5)

Geniş Zaman Eki -(u)r/-(ü)r:

olur (اُولُور) (17b/15)

gelür (كَلُور) (24b/11)

kaşanur (قَشَانُور) (48a/7)

Zarf-Fiil Eki -(y)u/-(y)ü:

düyü (دُيُ) (10b/6)

Sıfat-Fiil Eki -duğ/-dük:

buyurduqları (بُيُورْدُقْلَارِي) (30b/9)

olduğda (اُولُدُقْدَه) (17b/1)

gördükde (كُورْدُقْدَه) (26b/7)

Ek-fiil -dur/-dür (<durur):

‘illetdür (عَلْتُدُر) (40b/10)

eyüdü (اَيُودُر) (43a/8)

öksürükdür (اُوكْسُورُكُدُر) (46b/15)

2. Dudak Ünsüzleri Nedeniyle Metnimizde Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler:

1. Çoğul Şahıs İyelik Eki -(u)muz/-(ü)müz:

efendimüz (أَفَنَدِيمُز) 30b/12

anamuz (أَنَامُز) 22a/2

Görülen Geçmiş Zaman 1. Tekil Şahıs Eki -dum/-düm:

dédüm (دِيدُوم) (19a/13)

gördüm (كُورْدُوم) (16b/1)

eyledüm (أَيْلِدُوم) (17b/8)

çekdüm (چَكْدُوم) (31a/6)

-p zarf-fiil ekinin bağlama ünlüsü Eski Türkçe Döneminde düzlük yuvarlaklık uyumuna girerken Osmanlı Türkçesinde yalnızca yuvarlak ünlüdür ve eke dâhildir.

Bu durum bazı sözcüklerin uyum dışına çıkmasına sebep olmuştur:

ķaynadub (قَيْنَادُوب) 46b/6

ışıdub (اصِيدُوب) 47a/7

binüb (بِنُوب) 48a/6

2. -ğ/-g Ünsüzlerinin Düşmesi Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler:

Sıfat Eki -lu/-lü (<-lığ/-lig):

taşlu (طَاشَلُ) (36b/13)

gizlü (كِرْلُ) (14b/2)

3. Benzeşme Sonucu Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler:

İlgi Eki -(n)uñ/-(n)üñ:

anuñ (أَنُوك) (36b/5)

bunuñla (بُونُوكَلَلَه) (42b/3)

atınuñ (أَتِنُوك) (21b/13)

Sözcük Kök ve Gövdelerindeki Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Düzlükler:

1. Eski Türkçe Döneminden Beri Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olarak Düz

Ünlülü Olan Sözcükler:

ķurılıb (قُورِيلُوب) (34a/7)

yürideler (يُورِيدَه لَر) (46b/7)

Eklerdeki Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Düzlükler:

1. Eski Türkçeden beri düz ünlülü olan aşığıdaki ekler düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak sürekli düz ünlülüdür:

a. İsimden İsim Yapım Eki -cı/-ci:

atcılar (آتجِيلَار) (27b/14)

b. 3. Tekil Şahıs İyelik Eki -ı/-i, -sı/-si:

ağrısına (أَغْرِسِينَه) (34b/9)

yélisi (يِيلِي سِي) (23b/10)

üzengisi (أُوزَنَكِي سِي) (29a/5)

c. Aitlik Eki -ğı/-gi, -kı/-ki:

alnındağı (أَلْنِنْدَه غِي) 16b/1

d. Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki -mış/-miş:

demişler (دِيمِشَلَر) (8b/10)

olmuş (أَلْمِش) (7b/12)

e. Öğrenilen Geçmiş Zaman Sıfat-Fiil Eki -mış/-miş:

göyünmiş (كُورِينْمِش) (42b/2) ħam̄iri

dögilmiş (دُوكْلْمِش) (46a/2) şaramşak

yaratanmamış (يِرَانْمِش) (29b/6) ata

2. Osmanlı Türkçesi ve Eski Anadolu Türkçesi Dönemlerinden Önce Kullanılmayan (Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı) Sürekli Düz Ünlülü Ekler:

Zarf-Fiil Eki -ıcaķ/-icek:

eyleyecek (أَيْلَهُ يَجْعَكَ) (35a/11)

olıcak (أُولِنَجَاق) (43a/4)

3. Osmanlı Türkçesi Döneminde Yuvarlak Ünlülü Olup Metinde -Bazen- Düzlük- Yuvarlaklık Uyumuna Girerek Ünlüsü Düzleşen Ekler:

Sıfat eki -lu/-lü:

kıyruklı (قَيْرُوقْلَى) (25b/3)

boyunlı (بُيُونْلَى) (28a/14)

Fiilden İsim Yapım Eki -(y)ıcı/-(y)ici: Osmanlı Türkçesi Döneminde hem yuvarlak hem de düz ünlülü şekilleri kullanılan -ıcı/-ici, -ucı/-üci fiilden isim yapım ekinin ilk ünlüsü, metnimizde düz şekilde yer almaktadır:

édici (إِيدِجَى) (17b/8)

yyici (يِيدِجَى) (24b/12)

2.1.1.2. Ünlü Değişimi

2.1.1.2.1. Yuvarlaklaşma:

Yuvarlaklaşma eğiliminin oldukça net olarak görüldüğü Osmanlı Türkçesinde, bu yuvarlaklaşmaların çeşitli sebepleri bulunmaktadır:

1. Dudak Ünsüzleri Nedeniyle: Sözcük kök ve gövdelerindeki b, p, m, v dudak ünsüzlerinin yanlarında bulunan dar ı/i ünlülerinin metnimizde yuvarlak şekilleri görülmektedir:

semüz (سَمُوز) (34b/2)

kemügi (كَمُوقَى) (33b/11)

2. -ğ/-g Ünsüzlerinin Düşmesi Nedeniyle: Eski Türkçedeki sözcük sonu -ğ/-g ünsüzleri düşerken kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmıştır:

aru (أَرُوق) (6a/12)

şarusı (صَارُوسِي) (41a/5)

Sözcük sonu ünsüzü düştüğü halde ünlüsü yuvarlaklaşmayan sözcük de bulunmaktadır:

katı (قَتِي) (30a/15)

acı (أَجِي) (39b/14)

3. Benzeşme Nedeniyle: Metnimizde, Eski Türkçe Döneminde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak düz ünlülü olan ancak Eski Anadolu Türkçesi Döneminde uyuma girerek düz ünlüleri yuvarlaklaşan ve Osmanlı Türkçesi Döneminde de bu yuvarlaklığı koruyan sözcükler vardır:

a) İlk hecesinde yuvarlak ünlü bulunan bazı sözcüklerin, ikinci hecesindeki düz-dar ünlü, ilk hecedeki yuvarlak ünlünün etkisiyle birkaç yerde yuvarlaklaşıp uyuma girme eğilimi göstermektedir:

ķuru (قُرُو) (28b/9)

b) İlk hecesi düz, ikinci hecesi yuvarlak ünlülü Eski Türkçe bedü- sözcüğünde de b dudak ünsüzünün ve ikinci hecedeki yuvarlak ünlünün etkisiyle ilk hecedeki düz ünlünün yuvarlaklaştığı görülmektedir:

büyümekden (بُيُومَكَنَّ) (33b/4)

Eklerde Görülen Yuvarlaklıklar

Dudak ünsüzlerinin etkisiyle ünlüleri yuvarlaklaşan ekler:

1. Çokluk Şahıs İyelik Eki -(u)m/-(ü)m, -(u)muz/-(ü)müz:

efendimüz (أَفَنَدِيمُز) (30b/12)

anamuz (أَنَامُز) (22a/2)

Görülen Geçmiş Zaman 1. Tekil Şahıs Eki -dum/-düm:

ķıldum (قَلْدُوم) (17b/8)

bağladum (بَاغَلْدُم) (31a/6)

çekdüm (جَكْدُم) (31a/6)

eyledüm (أَيْلِدُم) (17b/8)

korçutdum (قُورُقْتُدُوم) (18a/9)

-p zarf-fiil ekinin bağlama ünlüsü metnimizde sadece yuvarlak ünlülüdür ve eke dâhil olmuştur.

ıyaynadub (قَيْنَادُوب) (46b/6)

ıyayıdub (إصِيْدُوب) (47a/7)

binüb (بِنُوب) (48a/6)

2. -ğ/-g Ünsüzlerinin Düşmesi Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler:

Sıfat Eki -lu/-lü (<-lığ/-lig):

ağulu (أَغُولُ) (43b/3)

taşlu (طَاشْلُ) (36b/13)

3. Benzeşme Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler

İlgi Eki -uñ/-üñ, -nuñ/-nüñ:

anuñ (أَنُوك) (36b/5)

bunuñla (بُونُوكْلَه) (42b/3)

atınuñ (أَتْنُوك) (21b/13)

Fiilden Fiil Yapan Çatı Eklerinin Koruyucu Ünlüsü: Metnimizde çatı eklerinin koruyucu ünlülerinin hem düz, hem de yuvarlak biçimleri bulunmaktadır:

dögülmiş (دُكُلْمِش) (38a/9)

kıyrılmaya (قِرْلَمِيَه) (16a/5)

silinmege (سِيلْنَمْگَه) (33b/5)

2.1.1.2.2. Düzleşme:

Sözcük Kök ve Gövdelerinde:

a) Eski Türkçe “üçün” sözcüğünde ilk hecedeki ü ünlüsü, ç’nin etkisiyle daralmış ve düzleşmiştir:

içün (اِچُون) (17b/10)

b) Eski Türkçede yuvarlak ünlülü olan “tüp” sözcüğünün ünlüsü daralarak düzleşmiştir:

ķuluñ dişiniñ dibi (دِيبِي) (33b/1)

a) **İsimden İsim Yapım Eki -lık/-lik:** Metnimizde düz ünlülü olan bu ek, bazen düzlük yuvarlaklık uyumuna girerek yuvarlaklaşmıştır:

yohsulluķda (يُوخْسُلُقْدَه) (12b/13)

şuluķ (صُولُق) (29a/2)

b) **Fiilden Fiil Yapan Çatı Eklerinin Koruyucu Ünlüsü:** Metnimizde çatı eklerinin koruyucu ünlülerinin hem düz, hem de yuvarlak biçimleri bulunmaktadır:

dögülmüş (دُكُلْمِش) (38a/9)

ķırılmaya (قِرْلَمَبِه) (16a/5)

silinmege (سِيلِنْمَغِه) (33b/5)

c) **İsimden İsim Yapım Eki -sız/-siz:**

ķanatsız (قَنَاتْسِز) (17b/9)

şusız (صُوسِز) (31a/2)

dilsizdür (دِلْسِزْدُر) (26b/8)

d) **İsimden İsim Yapım Eki -cık/cik:**

oğlancıklar (أُوغَانْجِقْلَر) (34b/7)

e) **1. Tekil Şahıs İyelik Eki -(i)m/-(i)m:**

ayağım (أَيَاغِم) (31a/7)

atım (أَتِم) (11b/13)

Osmanlı Türkçesi Döneminde Yuvarlak Ünlülü Olup Metnimizde -Bazen- Ünlüsü

Düzleşen Ekler:

a) Sıfat Eki -lu/-lü (< -lîğ/-lig):

kuyruklu (فَيْرُوقْلَى) (25b/3)

boyunlu (بِيُونَلَى) (28a/14)

b) Fiilden İsim Yapım Eki -ucı/-üci:

édici (إِيدِيَجَى) (17b/8)

yyici (يِيدِيَجَى) (24b/12)

c) **Ettirgenlik Eki -ur/-ür:** Osmanlı Türkçesinde yuvarlak ünlülü olan bu ekin, metnimizde de yuvarlak ünlülü kullanımına rastlanmıştır:

bişüreler (بِشُورَه لَر) (40a/13)

toğurmak (طُوغُرْمَق) (13a/9)

2.1.1.2.3. Genişleme:

Eski Türkçedeki “ıgaç” sözcüğünün, sözcük başı ünlüsü genişlemiş, sözcük “agaç” şekline dönüşmüştür:

agaca (أَغَاچَه) (16a/4)

2.1.1.3. Ünlü Düşmesi:

ğarnı (قَرْنَى) (25a/14)

agzına (أَغْزِينَه) (44a/10)

gögsi (كُوكْسَى) (8a/9)

2.1.2. Ünsüzler

2.1.2.1. Sözcük Başı Ünsüzleri

2.1.2.1.1. b- ünsüzü

b- > v-

Eski Türkçe sözcük başı b ünsüzü, şu sözcüklerde v ünsüzüne dönüşmüştür:

varıdı (واریدی) (16b/11) (< bar),

vèreler (ورَه لَر) (37b/9) (< ber-)

b- > p-

Sözcük başı b ünsüzünün metnimizde p ünsüzüne dönüştüğü örnekler vardır:

perk (پَرِك) (29a/9) (berk)

pal (پَال) (40a/14) (bal)

paşına (پَاشِنَه) (42b/14) (başına)

b- > ∅

Eski Türkçe bol- “olmak” eyleminin sözcük başı b- sesi düşmüştür:

olmağdan (أُولَمَقْدَن) (6a/10)

2.1.2.1.2. k- ünsüzü

k- > g-

Sözcük başı k ünsüzünün genellikle tonlulaştığı kabul edilmektedir:

gönül (كُوْغُل) (25b/13)

gün (كُون) (29a/1)

k- =k-

Metinden alınan aşağıdaki sözcüklerde bugünkü biçimlerine bakarak sözcük başı k ünsüzünün korunduğu kabul edilebilir:

kendüñi (كَنْدُوْغِي) (31b/3)

kişiniñ (كِيْشِيْنِيْ) (34b/6)

kesdiler (كَسْدِيْلَر) (37b/9)

2.1.2.1.3. t- ünsüzü

t- > d-, t- = t-, t- ~ d-, t- > d-

Bu değişim, genellikle ince ünlü sözcüklerde meydana gelmiştir:

dürlü (دُرْلُو) (39a/2)

dili (دِلي) (44b/9)

dedikleri (دِيدِكْلَرِي) (46b/15)

Art ünlü sözcüklerde ise bu bakımdan karışıklık vardır.

t- = t-: Aşağıdaki örneklerde “t” korunmuştur:

toğuz (طُقُوز) (33b/5)

toğurmak (طُغْرَمَق) (13a/9)

țamar (طَمَر) (46a/10)

t-> d- Art ünlü bazı sözcüklerde de t-> d- değişimi olmuştur:

dağı (دَغِي) (46b/1)

dürlü (دُرْلُو) (39a/2)

t- ~ d- Aşağıdaki örnekte t- ~ d- nöbetleşmesi görülmektedir:

dutmak (دُوتَمَق) (44b/9) - ținub (طُوتُوب) (8b/4)

2.1.2.2. Sözcük İçi ve Sözcük Sonu Ünsüzleri

2.1.2.2.1. -b ünsüzü

-b > Ø:

Metinde Eski Türkçedeki “sub” sözcüğünün yalın biçiminde -b sesinin –v sesi

üzerinden düştüğü bir örnek bulunmaktadır:

şu (صُو) (46b/11)

2.1.2.2.2. -d- ünsüzü

-d- > -y-:

Eski Türkçenin sözcük içi “d”leri y sesine dönüşmüştür:

ayaqları (أَيَاقْلَرِي) (23a/11)

eyü (أيو) (47a/11)

büyümekden (بُيُومَكْن) (33b/4)

2.1.2.2.3. -ğ-, -g-, -ğ-, -g ünsüzleri

-ğ- > -v-:

şovuk (صُوق) 36a/5

ğ, g > ∅

Eski Anadolu Türkçesi Döneminde düşen çok heceli sözcüklerin ve eklerin sonundaki -ğ/-g'lerin metnimizdeki bazı örnekleri şunlardır:

a) Çok Heceli Sözcüklerin Sonunda:

katı (قَتِي) (35b/12)

şarusı (صَارُوسِي) (41a/5)

b) Eklerin Sonunda:

Sıfat Eki -lığ/-lig:

ağulu (أَعُولُو) (43b/3)

dürlü (دُرْلُو) (37b/15)

taşlu (طَاشْلُو) (36b/13)

Belirtme Hâli Eki: Metnimizde Eski Türkçenin -(i)ğ/-(i)g belirtme hâl eki ünsüzü düşmüş, ekin koruyucu ünlüsü ek durumuna geçmiştir:

şuyı (صُويِي) (11a/2)

atı (أَتِيِي) (12a/3)

altunı (أَلْتُونِي) (12a/3)

c) Ek veya Hece Başında:

Aşağıdaki eklerin başındaki ğ-/g- ünsüzü düşmüştür.

Yönelme Hâl Eki -a/-e < -ğa/-ge:

ağrısına (أَغْرَسِنَه) (34b/9)

yarasına (يَارَه سِنَه) (34b/4)

kulağına (قَوْلَ غَنَه) (37a/11)

Yön Gösterme Eki -aru/-erü < -ğaru/-gerü:

yukarı (يُوقَرُو) (24b/5)

Sıfat-Fiil Eki -an/-en < -ğan/-gen:

düşen (دوشَان) (8a/11)

giden (كَيْدِن) (29a/1)

Zarf-fiil Eki -ınca/-ince < -gınça/-ginçe:

gelince (كَلْنَجَه) (3b/8)

eyleyince (اَيْلَه يِنْجَه) (16b/14)

varınca (وَأَرِنْجَه) (37a/15)

2.1.2.2.4. -ķ-, -k-, -ķ-, -k ünsüzleri

-ķ- > -ķ-:

Bu değişimin görüldüğü örneklerden bazıları şunlardır:

dağı (دَخَى) (38a/1)

ağşam (أَخْشَام) (36b/7)

yohsullukda (يُوحْسُلُقْدَه) (12b/13)

-ķ-, -k > -ğ-, -g

İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki -ķ ve -k ünsüzleri, sözcük ünlüyle

başlayan bir ek aldığı anda tonlularak -ğ ve -g'ye dönüşürler.

kulağına (قَوْلَ غَنَه) (37a/11)

étüğü (اِتْدُو) (13b/11)

delüğüne (دَلُوْكْنَه) (31a/6)

-k, -k > ∅

Sözcük sonunda bulunan -k/-k ünsüzleri, sözcük, son sesinde -k/-k ünsüzü bulunduran -cuq/-cük, -caq/-cek küçültme eklerinden birini aldığında düşer:

ılıcaq (إلیجاق) (43a/2)

2.1.2.2.5. -l- ünsüzü

-l- > ∅

getürmiş (کتورمش) (19b/8)

Eski Türkçenin “ol” zamir ve sıfatı, metnimizde de “ol” biçimindedir.

ol (أول) (19b/7)

oldur (اولدر) (23b/10)

Eski Türkçenin “ol” zamir ve sıfatı, metnimizde de “ol” biçimindedir fakat yedi yerde “o” şeklinde kullanılmıştır.

o (أو) (26a/12), (32a/11), (32a/3), (32b/1), (32b/4), (3a/14)

2.1.2.2.6. -p ünsüzü

-p > -b

Tek heceli bazı sözcüklerin sonundaki tonsuz p ünsüzü, ünlü ile başlayan bir ekten önce tonlularak b ünsüzüne dönüşür:

qabı (قابی) (47b/7)

dibi (دی) (33b/1)

2.1.2.2.7. -t ünsüzü

-t > -d

a) Tek heceli sözcüklerin sonundaki tonsuz t ünsüzü, ünlü ile başlayan bir ek aldığında tonlularak d ünsüzüne dönüşmektedir:

südini (سودی) (34b/1)

dördüncüsü (دُرْدُنْجِسِي) (5a/8)

b) İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki -t ünsüzü, sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığıda tonlularak -d'ye dönüşür:

yüride (يُورِيدَه) (37a/3)

édici (ايديجي) (17b/8)

2.1.2.3. Tonlulaşma:

2.1.2.3.1. Aslî Uzun Ünlüler Nedeniyle Tonlulaşma:

Aslî uzun ünlü ile kurulmuş tek heceli sözcüklerin sonundaki tonsuz p, t, k, k, ve ç ünsüzleri, ünlü ile başlayan bir ekten önce tonlularak b, d, ğ, g ve c ünsüzlerine dönüşürler:

dibi (ديبي) (33b/1)

süдини (سُودِينِي) (34b/1)

güçünüz (كُوجِيكُوز) (9b/3)

2.1.2.3.2. Ünsüzler Arası Durumda Tonlulaşma:

t > d: İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki -t ünsüzü, sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığıda tonlularak -d'ye dönüşür:

yüride ((يُورِيدَه) (37a/3)

édici (ايديجي) (17b/8)

erideler (أَرِيدَه لَر) (41a/10)

2.1.2.4. Ünsüz Türemesi:

2.1.2.4.1.-y- Türemesi: Türkçenin yapısı gereği, ünlüyle biten bir köke, yine ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde araya -y- yardımcı ünsüzü girmektedir:

sirkeye (سِرْكِيَه) (40a/4)

déyü (دَيُؤ) (23a/5)

talayan (طَلَّ يَنْ) (34b/4)

“ile” edat ve bağlacı ünlü ile biten kök ve gövdelere geldiğinde araya -y- yardımcı ünsüzü girer:

gözleri yaşıyla (يَاشِيئُهُ) (43b/6)

sağ eliyile (أَلِيَّهُ) (8b/3)

2.1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi:

Eski Türkçede bulunan sözcük içi “s” ünsüzü birkaç örnekte, bazı seslerin düşmesi ya da değişmesi sonucu ikizleşmiştir:

yaşşı (يَصَّى) (25a/15)

issi (إِسَى) (36a/13)

2.1.2.6. Ünsüz Uyumu:

Tonsuz ünsüzle biten kök ve gövdelere gelen eklerin başındaki tonlu ünsüzler bu dönemde ve metnimizde bazı eklerin kalıplaşmış şekilleri sebebiyle uyuma girmemektedirler:

bölükden (بُلُوكَدَنْ) (6a/4)

gökden (كُوكَدَنْ) (6b/8)

gerçekden (كِرْچَكَدَنْ) (13b/7)

kuşlukda (قُوشْلُقْدَه) (28b/12)

2.1.2.7. Hece Yitimi:

Bu ses olayına metnimizdeki tek örnek, ek-fiil olarak kullanılan durur’un -dur/-dür şeklinde ekleşmiş biçimidir.

yumşakdur (يُومُشَاقْدُر) (29b/2)

güçdür (كُوجْدُر) (31a/9)

2.2. Biçim Bilgisi

2.2.1. Sözcük Yapımı

2.2.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler:

2.2.1.1.1. **-cak/-cek:** İsimlerden, küçültme ifade eden isimler türetir.

ılıcağ (إِيلِجَاق) (43a/2)

ısıcağ (إِسِجَاق) (38b/7)

2.2.1.1.2. **-cı/-ci, -çı/-çi:** İsimlerden, meslek ve uğraşı isimleri türetir.

atcılar (آتِجِير) (27b/14)

2.2.1.1.3. **-cık/-cik:** İsimlerden, küçültme ve sevgi ifade eden isimler türetir.

oğlancıklar (أُوغْنَجِقْلَر) (34b/7)

2.2.1.1.4. **-lık/-lik:** İsimlerden soyut isimler türeten işlek bir ektir. Metnimizde düz ünlülü olan bu ek, bazen düzlük-yuvarlaklık uyumuna girerek yuvarlaklaşmıştır:

aclığa (أَجِلْغَه) (8a/3)

eksiklik (أَكْسِكَلِك) (10a/8)

iblik (إِبْلِك) (16a/5)

egriligi (أَكْرِلِكِي) (26b/8)

eyüligine (أَيُولِكِه) (5b/8)

yoğsullukda (يُوخْسُلُقْدَه) (12b/13)

2.2.1.1.5. **-lu/-lü:** İsimlerden isim türeten en işlek ektir. Metnimizde hem yuvarlak şekli hem de düz şekli kullanılmıştır:

yüzli (يُوزْلِي) (25b/7)

dişli (دِشْلِي) (26a/2)

ağulu (أَغُولُو) (43b/3)

tuzlu (طُوزْلُو) (44b/4)

devletlü (دَوْلَتْلُو) (20a/12)

2.2.1.1.6. **-(ı)ncı/-(i)nci, -(u)ncı/-(ü)nci:** İsimlerden sıra sayı sıfatları türetir:

ikinci (ایکینجی) (25a/7)

üçüncüsü (اوجنجسی) (11b/6)

dördüncüsü (دُردُنْجِسی) (5a/8)

2.2.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler

2.2.1.2.1. **-ğan/-gen:** Aslında sıfat-fiil ekidir.

gör(e)gen (كُورَه كَن) (8a/8)

işitgen (ایشیتکان) (8a/8)

2.2.1.2.2. **-ma/-me:** Aslında isim-fiil eki olan bu ek, kalıcı isimler de yapar:

şürme (صُرْمَه) (42a/11)

degme (دَكْمَه) (37b/14)

2.2.1.2.3. **-u/-ü (< -ığ/-ig):** Fiillerden isim türetir.

korxusu (قورقُسی) (45a/14)

2.2.1.2.4. **-(y)ucı/-(y)üci, -(y)ıcı/-ıcı (-ığcı/-igçi):** Osmanlı Türkçesi Döneminde hem yuvarlak hem de düz ünlülü şekilleri kullanılan -ıcı/-ıcı, -ucı/-üci fiilden isim yapım ekinin ilk ünlüsü, metinde düz şekilde yer almaktadır:

édici (ایدیجی) (17b/8)

yyici (ییجی) (24b/12)

2.2.1.2.5. **-uk/-ük:** Fiillerden isim türetir.

öksürükdür (أوكسُورُكُدر) (46b/15)

delügene (دَلُوكِنَه) (48a/11)

bölük (بُلُوك) (5a/5)

2.2.1.2.6. **-maz:** Sıfat-fiil eki olan –maz eki bazen kalıcı sıfatlar da yapmaktadır.

yaramaz (يَرَه مَز) (44b/10)

2.2.1.3. İsimden Fiil Yapan Ekler

2.2.1.3.1. **-a/-e:** İsimlerden hem geçişli hem geçişsiz fiiller türetir:

oynamak (أَوَيْنَامَق) (21a/14)

kanar (قَنَار) (40b/12)

2.2.1.3.2. **-(a)r/-(e)r:** İsimlerden geçişsiz fiiller türetir:

şararır (صَرَارِير) (39a/6)

2.2.1.3.3. **-la/-le:** İsimlerden, hem geçişli hem geçişsiz fiiller türeten işlek bir ektir:

derlemiş (دَرَلَمِش) (29a/8)

dinlenmeyince (دِكَلْنَمِينَجَه) (37a/4)

boğazlayub (بُوَغَزَلْيُوب) (36b/1)

2.2.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler:

2.2.1.4.1. **Edilgen çatı eki:**

-(ı)l/-(i)l: Ünsüz ile biten fiillere gelen edilgen çatı ekidir. Ekin bağlayıcı ünlüsü genellikle düzdür. Ancak metnimizde bu ünlünün uyuma girip yuvarlaklaştığı örneklerde bulunmaktadır:

yazılır (يَازِيلُور) (21b/15)

kırıldı (قِرْلَدِي) (31a/7)

kesildi (كَسِيلْدِي) (20a/14)

buyuruldu (بُيُورِلْدِي) (30a/14)

2.2.1.4.2. **Dönüşlü Çatı Eki:**

-(i)n, -(i)n:

debrenmez (دَبْرَنْمَز) (39a/5)

yunub (يُونُوب) (48a/10)

2.2.1.4.3. **İşteş Çatı Eki:**

-(i)ş/-(i)ş:

karışduralar (قَارِشْدُورَه لَر) (39a/8)

2.2.1.4.4. Ettirgen Çatı Eki:

Hem geçişli hem de geçişsiz fiillerden geçişli fiiler türeten ettirgen çatı ekleri:

-dur/-dür:

kesdüreler (كَسْدُورَه لَر) (46a/10)

döndüreler (دُونْدُرَه لَر) (48a/5)

Geçişsiz fiillerden geçişli fiiller türeten ettirgen çatı ekleri:

-ur/-ür:

toğurmak (طُوغُرْمَق) (13a/9)

bişürseler (بِشُورْسَلَر) (34a/12)

-ar/-er:

çıkāralar (چِقَارَه لَر) (37a/14)

koparalar (قُوپَارَه لَر) (43a/14)

-(i)t/-(i)t: Ünlü veya l ve r'den biriyle biten çok heceli fiillere getirilir. (Gülsevin, 2014: 115). Ek kendisinden sonraki ünlünün etkisiyle ötümlüleşerek d'ye dönüşmektedir.

yürideler (يُورِيدَه لَر) (46b/7)

erideler (أَرِيدَه لَر) (41a/11)

qaynadalar (قَيِنَادَلَر) (38b/1)

2.2.2. İsimler

2.2.2.1. İsim Çekimi

2.2.2.1.1. Çokluk Eki:

-lar/-ler:

otları (أوتلرى) (42b/2)

gözleri (كوزلرى) (43b/6)

ayaqları (ايقلرى) (5a/6)

2.2.2.1.2. İyelik Ekleri:

Metnimizde iyelik eklerinin 1. tekil şahıslarında koruyucu ünlü genelde düz, 1. çoğul şahıslarında koruyucu ünlü her zaman yuvarlak ünlüdür, 3. tekil ve çoğul şahıslarda ise düz olarak kullanılmıştır:

1. Tekil Şahıs: -(i)m/-(ı)m:

atım (آتم) (11b/13), (19a/5)

ayağım (اياغم) (31a/7)

3. Tekil Şahıs: -ı(n), -i(n) / -u(n)/-ü(n), -sı(n)/-si(n):

ağrısına (أغرسنه) (34b/9)

tüyünü (تويىنى) (34b/10)

yaprağı (يبراغى) (26a/1)

yemi (يىمى) (11a/2)

Metnimizde seyrek de olsa 3. tekil şahıs iyelik ekinin yuvarlak ünlü örneklerine rastlanmaktadır: tüyünü (تويىنى) (40b/5).

1. Çoğul Şahıs: -(u)muz/-(ü)müz:

efendimiz (أفنديمىز) (30b/12)

anamuz (انامىز) (22a/2)

3. Çoğul Şahıs: -ları/-leri:

kanadları (قنادلرى) (38a/4)

bilekleri (بلكلرى) (24a/15)

otları (أوتلرى) (38a/14)

2.2.2.1.3. İsim Hâl Ekleri:

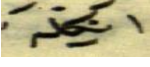
2.2.2.1.3.1. Tamlayan Hâli (genitif): -(n)uŋ/-(n)üŋ:

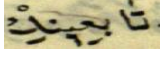
ķuluŋ (قُولُوكْ) (32b/12)

otuŋ (أوتُوكْ) (38a/13)

gözüŋ (كُوزُكْ) (42a/7)

Metnimizde seyrek de olsa genitif ekinin düz ünlülü örneklerine rastlanmaktadır:

anıŋla (أَنِكَلَهْ) (19a/10)

tābi'iniŋ (تَابِعِنِكَ) (19a/7)

atıŋ (أَتِكَ) (44b/9)

ṭā'ifesiniŋ (طَائِفَسِنِكَ) (23b/14)

2.2.2.1.3.2. Yönelme Hâli (datif): -a/-e: Ünlü ile biten sözcüklerde araya -y- bağlayıcı

ünsüzü girer:

şuya (صُوبَهْ) (46b/12)

kişiye (كَشِيَهْ) (34a/4)

2.2.2.1.3.3. Bulunma Hâli (lokatif): -da/-de:

ķuşluķda (قُوشْلُقْدَهْ) (28b/12)

yanında (يَانِنْدَهْ) (33a/11)

2.2.2.1.3.4. Çıkma Hâli (ablatif): -dan/-den:

ırmaķdan (ارْمَاقْدَن) (13a/5)

arķasından (أَرْقَاسِنْدَن) (36a/3)

yeminden (يَمِنْدَن) (37a/8)

2.2.2.1.3.5. Belirtme Durumu (akuzatif): Metnimizde, belirtme durumu ekinin iki şekli

bulunmaktadır:

a) -(y)ı/-(y)i: Sözcüğün yalın haline ünsüz ile bitiyorsa -ı/-i, ünlü ile bitiyorsa araya -y koruyucu ünsüzü alarak gelir. 3. şahıs iyelik eklerinden sonra ise zamir n'si ile birlikte kullanılır:

atı (أَتَى) (47a/5)

yemini (يَمِينِي) (46a/6)

yumurṭayı (يُمُورَطَهِي) (46a/13)

b) 3. Kişi İyelik Ekinden Sonra Gelen -n:

dibin (دِبِين) (47b/5)

ḳuyruḡın (قُيْرُوْغِين) (22b/6)

buḡısın (بُوْغِسِين) (44a/2)

2.2.2.1.3.6. Eşitlik Hâli (ekvatif): -ca/-ce:

ḳalınca (قَالِكَجْشَه) (44a/6)

2.2.2.1.3.7. Vasıta Hâli (enstrümental): Bu durum, bağlama edatı ile'nin ekleşmiş biçimi ile oluşmuştur:

şuyıla (صُوَيْلَه) (36a/13)

ödiyile (أُوْدِيْلَه) (43b/ 1)

yaşuyıla (يَاشِيْلَه) (43b/6)

2.2.2.1.3.8. Yön Gösterme Eki (Direktif): -aru/-erü, -ra/-re: Yer zarfları türeten bu ekler metnimizde kullanılmıştır:

yūḳaru (يُوْقَرُو) (24b/5)

ṭaşra (طَشْرَه) (6a/4)

ilerü (الرُّو) (44b/6)

2.2.3. Sıfatlar

2.2.3.1. Niteleme Sıfatları: Metnimizde görülen bazı niteleme sıfatları şunlardır:

aķ (أق) şoğanı (40b/7)

eski (أسكى) penpe (41a/1)

şarb (صرب) sirke (41b/15)

2.2.3.2. Belirtme Sıfatları: Bu sıfatlar işaret, sayı, belirsizlik ve soru sıfatlarıdır.

Metnimizde görölen bazı belirtme sıfatları şunlardır:

2.2.3.2.1 İşaret Sıfatları: Metnimizde kullanılan işaret sıfatları “bu, ol ve şol”dur ve

bazı örneklere şunlardır:

şol (شول) cengde (9a/15)

ol (أول) kişi (11a/1)

bu (بو) ma'nāyı (17a/2)

2.2.3.2.2 Sayı Sıfatları: İsimleri sayı yoluyla belirten sıfatlardır. Metnimizdeki bazı

örneklere şunlardır:

2.2.3.2.2.1 Asıl Sayı Sıfatları:

iki (إيكى) şanadı (19b/2)

yedi (يذى) yaşında (33b/2)

üç (أوج) çalı (12b/7)

2.2.3.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları:

ikinci (إيكنجى) (25a/7)

dördüncüsü (دردنجىسى) (5a/8)

üçüncüsü (أوجنجىسى) (11b/5)

2.2.3.2.2.3. Üleştirme Sayı Sıfatları: -(ř)ar/-(ř)er ekiyle kurulan bu sıfatın metnimizdeki

örneği şöyledir:

ikişer (إيكيشر) dirhem (38a/13)

2.2.3.2.3. Belirsizlik Sıfatları:

her (هر) gün (36b/2)

bir kaç (بِر فَج) kerre (43b/9)

bir (بِر) ot (38b/13)

2.2.3.2.4. Soru Sıfatları:

ne deñlü (نَدَكْلُو) hizmet (11a/5)

2.2.3.2.5. Sıfatlarda Karsılaştırma:

-rak/-rek ekiyle yapılmaktadır.

yegrekdür (يَكْرَكْدُر) (14a/1)

2.2.4. Zamirler

Metnimizde kullanılan bazı zamirler şunlardır:

2.2.4.1. şahıs Zamirleri:

ben (بِن) (4a/6)

sen (سِن) (11b/13)

o (أُو) (32a/3)

anlara (onlar) (أَنْلَرَه) (5b/12)

biz (بِز) (10a/10)

2.2.4.2. İşaret Zamirleri:

bunuñla (بُونُكْلَه) (42b/3)

şu (شُو) (20b/10)

anuñ (أَنُوك) (36b/5)

2.2.4.3. Dönüşlülük Zamiri:

kendüyi (كَنْدُوِي) (37a/12)

2.2.4.4. Belirsizlik Zamirleri:

birisi (بِرِسِي) (6a/13)

her biri (هَر بَرِي) (3a/2)

2.2.5. Zarflar

2.2.5.1. Yer-Yön Zarfları: Metnimizde görülen bazı yer-yön zarfları şunlardır:

taşra (طَشْرَه) (6a/4)

aşağa (أَشَاغَه) (24b/7)

yukarı (يُوقَرُو) (24b/5)

alt (أَلْت) (43b/11)

üst (أُوسْت) (23a/2)

2.2.5.2. Zaman Zarfları: Metnimizde görülen bazı zaman zarfları şunlardır:

sonra (صُنْغَرَه) (27a/11)

ağşam (أَخْشَام) (36b/7)

gece (كَيْجَه) (37a/10)

gün (كُون) (37b/8)

imdi (إِمْدِي) (35b/2)

kaçan (فَجِن) (23a/11)

2.2.5.3. Durum Zarfları: Metnimizde görülen bazı durum zarfları şunlardır:

şarı (صَارِي) olur (33a/14)

perk (بَرْك) olur (37b/14)

2.2.5.4. Miktar Zarfları: Metnimizde görülen bazı miktar zarfları şunlardır:

çok (جُوق) hünerlü olur (27b/7)

az (أَز) ola (30a/15)

azaçuk (أَزَاچُوق) vèreler (46b/9)

2.2.5.5. Soru Zarfları:

ne kadar (نَقْدَر) yem yèdi (11a/4)

nice (نِيَجَه) tecrübe olunmuşdur (48a/9)

2.2.6. Edatlar

2.2.6.1. **Çekim Edatları:** Metnimizde görülen bazı çekim edatları şunlardır:

2.2.6.1.1. Yalın Hâl ile Kullanılan Edatlar

déyü : hayrdan murād atdır déyü (دَيُو) buyurulmuşdur (16a/13)

gibi : ibrişim ve iblik gibi (كَبِي) (16a/6)

içün : şāhibiniñ istedigine yetişmek içün (اِچُون) (17b/10)

ķadar: alnında altun ķadar (قَدْر) ğurre si ola (27b/10)

2.2.6.1.2.Çıkma Hâli ile Kullanılan Edatlar

ġayrı: bunlardan ġayrı (غَيْرِي) (21a/6)

şonra : andan şonra (صُوْكَرَه) (29a/4)

2.2.6.2. Kuvvetlendirme Edatları:

daġı : nebātātı daġı (دَخِي) (33a/3)

2.2.7. Bağlaçlar

Metnimizde görülen bazı bağlaçlar şunlardır:

ile : atıñ her bir ayaġı sekiz mıñ ile (اَيْلَه) na'1 edeler (29a/13)

kim : zātıña kim (كِيم) 'āleme oldur (35a/9)

ki : imdi ma'1ūm ola ki (كِه) (35b/2)

ve : ma'ķūl ve (وَ) cā'iz degildür (22a/13)

belki: insāna ve ġayvāna belki (بَلْكَه) nebātāta 'adālet édüb zūlm étmeyeler (31b/9)

pes: atıñ 'ömri insān 'ömriniñ nişfidur pes (پِس) at kırķ ve elli yaşına varmak olur (33b/15)

2.2.8.Fiiller

2.2.8.1. Şahıs Ekleri:

Metnimizde örneği bulunan şahıs ekleri şunlardır:

2.2.8.1.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri:

3. Tekil Şahıs: Ø:

süre (سُورَه) (38a/4)

üfüre (أُفُورَه) (38b/11)

3. Çoğul Şahıs: -lar/-ler:

degirmeyeler (دَكْرَمِيَه لَر) (42b/9)

zulum étmeyeler (اِيتْمِيَه لَر) (31b/10)

2.2.8.1.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri:

1. Tekil Şahıs: -m:

gördüm (كُورْدُم) (16b/1)

cem^c eyledüm (اَيْلُدُم) (17b/8)

3. Tekil Şahıs: Ø:

ikrām eyleye (اَيْلِيَه) (21b/5)

ħor tutarsa (طُوتَارَسَه) (21b/6)

3. Çoğul Şahıs: -lar/-ler:

ķosalar (قُوسَلَر) (29a/5)

yédürseler (يُدُورَسَلَر) (34a/4)

2.2.8.2. Fiil Çekimleri

Fiil çekimlerinde sadece metnimizde yer alan biçimler sıralanmıştır.

2.2.8.2.1. Basit Çekimler

2.2.8.2.1.1. Bildirme Kipleri

2.2.8.2.1.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

1. Tekil Şahıs: -dum/-düm:

kılurdum (قُلُورْدُمْ) (4a/1)

tertīb ètdüm (إِنْتُمْ) (4b/14)

1. Çoğul Şahıs: -dıķ/-dik:

degil idik (إِيدِك) (10a/10)

2.2.8.2.1.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Öğrenilen geçmiş zaman eki metinde hem düz hem de yuvarlak vokalli şekilleriyle kullanılmıştır:

vārid olmuşdur (أُولْمِشْدُر) (9b/11)

vārid olmuşdur (أُولْمِشْدُر) (13a/13)

nāzil olmuşdur (أُولْمِشْدُر) (14b/1)

buyurmuşlardur (بُيُورْمِشْلَرْدُر) (20b/3)

ètmişlerdür (إِيْتِمِشْلَرْدُر) (5a/4)

2.2.8.2.1.1.3. Geniş Zaman

3. Tekil Şahıs: -ar/-er,-ur/-ür:

hünerlü olur (أُولُور) (27b/6)

düşer (دُوشَر) (33a/15)

çıkır (چِقَار) (39a/14)

3. Çoğul Şahıs: -arlar/-erler:

eylerler (أَيْلَرْلَر) (6b/4)

2.2.8.2.1.2. Dilek Kipleri

2.2.8.2.1.2.1. İstek

3. Tekil Şahıs: -a/-e:

hukne ède (إِيْدَه) (46b/12)

eyü ola (أَلَه) (47a/11)

3. Çoğul Şahıs: -a-lar/-e-ler:

vedā^c eyleyeler (أَيَّلُور) (6b/4)

katl edeler (إِيدَه لُر) (11b/4)

2.2.8.2.1.2.2. Şart

2. Tekil Şahıs: -san(η)/-sen(η):

murād edersen (إِيدِرْسَك) (37a/5)

3. Tekil Şahıs: -sa/-se:

olsa (أُولْسَه) (40b/4)

götürse (كُتُورْسَه) (13a/6)

3. Çoğul Şahıs: -salar/-seler:

kosalar (فُوسَلَر) (29a/5)

yédürseler (يُدُورْسَلَر) (34a/4)

bişürseler (بِشُورْسَلَر) (34a/12)

2.2.8.2.2. Birleşik Çekimler

Metnimizdeki birleşik çekimler şunlardır:

2.2.8.2.2.1. Geniş Zamanın Şartı:

3. Tekil Şahıs: binerse (بِنِرْسَه) (36b/14)

3. Çoğul Şahıs: çekerlerse (çġġرلرسه) (47b/10)

2.2.9. Ek-Fiil

a) Eserde isim soylu sözcüklerin yüklem olarak kullanılmasını sağlayan ek-fiilin şahıslara göre bütün çekimleri bulunmamaktadır.

Geniş Zaman 3. Tekil Şahıs: -dur/-dür:

gibidür (كِبِيدُر) (15a/15)

üzredür (أُوزرُدُر) (13a/7)

Şart Kipi 3. Tekil Şahıs: -sa/-se:

olsa (أولسَه) (8a/9)

icse (إيجسَه) (13a/5)

b) Fiillerin birleşik zamanlı çekimleri de, ek-fiil yardımı ile yapılmaktadır (bk.

2.2.8.2.2. birleşik çekimler).

2.2.10. Fiilimsiler

2.2.10.1. Zarf-Fiiller (Gerundium)

2.2.10.1.1. -(y)u/-(y)ü:

düyü (دُيُو) (13a/14)

2.2.10.1.2. -ınca/-ince:

eyleyince (ايلاه ينجَه) (16b/14)

gelince (كَلنجَه) (27b/5)

2.2.10.1.3. -iken < er-ken: Ek-fiilin zarf-fiilli birleşik çekimidir.

binerken (بَنرَكَن) (29a/2)

2.2.10.1.4. -(y)up/-(y)üp:

alub (أَلوب) (39b/1)

karışdırub (قَارِشْدِرُوب) (40b/2)

2.2.10.2. Sıfat-Fiiller (Partisip)

2.2.10.2.1. Geniş Zaman Sıfat-Fiileri:

2.2.10.2.1.1. -an/-en (< -ğan/-gen):

kesilen yere (كَسِيلَان) (43b/2)

at besleyen kimse (بَسْلَه يِن) (15b/3)

2.2.10.2.2. Geçmiş Zaman Sıfat-Fiilleri:

2.2.10.2.2.1. -dık/-dik:

bindikleri hayvāna (بِنْدِكْأَرِي) (30a/1)

2.2.10.2.2.2.-miş/-miş:

od görmemiş pal (كُورِمَمِش) (40a/14)

göyünmüş hamīri (كُؤِينِمِش) (42b/2)

2.2.10.2.3. Gelecek Zaman Sıfat-Fiili:

2.2.10.2.3.1. -acak/ecek:

tokınacak yerinde (طُوقِينَجَق) (27b/13)

2.2.10.3. İsim-Fiiller

2.2.10.3.1. -mak/-mek:

ri‘āyet eylemek (أَيَامَك) (30b/3)

at koşdurmak (قُوشْدُورَمَق) (11b/11)

BÖLÜM 3: METİN

[1b]

(1) bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm¹(2) ḥamdü² bī-ḥadd ve şenāyī lā-yu'addü³ ḥayyu dā'im⁴ ebedü⁵ ferd ü ḳā'im ve⁶ (3) cenāb-ı kibriyāsına⁷ şükrü sibāsü⁸ sa'adet esāsü⁹ tevḥidü ve libās (4) ve medḥü dürüd¹⁰ ḥuceste ve'n-nāsü¹¹ musaḥḥarü miyāhu¹² ve riyāhu ve felekü efrāsü (5) ve mün'imü in'āmi¹³ müdde'ī¹⁴ ve ḥirāsi ḥudā-yı ezeli ve pādīşāhı lem-yezeliye ki (6) kāffe'-i kā'inātu nizāmı bedī'a üzere ibdā'u ve 'ämme maşnū'ātı üslūbı (7) menī' üzere¹⁵ (BV/2a) (ZO/2a) temhīdi ve me'arici feyz-i vücudı ıtr-ı lāyık üzere (8) teşyīdi¹⁶ buyurub nüşha-i insāni¹⁷ aḥsen-i¹⁸ taḳvīimde imlā ve eyemen-i üslūbda (9) inşā (MA/2a) étdikden şonra mesālik-i ma'āşı (NO/2a) tefhīm ve

¹ MA: "bismi'l-lahi'r-raḥmani'r-raḥīm" yok. 1b/1 NO: "bismi'l-lahi'r-raḥmani'r-raḥīm" yok. 1b/1 ZO: "bismi'l-lahi'r-raḥmani'r-raḥīm" yok. 1b/1

² AE: "bā seha subḥānū nesālū aḥsane" şeklinde başlıyor. 1b/1 ZO: "bā seha subḥānū nesālū aḥsane" şeklinde başlıyor. 1b/1

³ MA: "lā-yu'addü" den sonra "ol" var. 1b/1 BV: "lā-yu'addü" den sonra "ol" var. 1b/1 ZO: "lā-yu'addü" den sonra "ol" var.

⁴ AE: "dā'im" den sonra "ve" var. 1b/2

⁵ AE: "ebedü" yok. 1b/2

⁶ AE: "ve" den sonra "şamedü ḥazretleriñ" var. 1b/2 MA: "ve" den sonra "şamedü ḥazretleriñ" var. 1b/2 NO: "ve" den sonra "şamedü ḥazretleriñ" var. 1b/2 BV: "ve" den sonra "şamedü ḥazretleriñ" var. 1b/2 ZO: "ve" den sonra "şamedü ḥazretleriñ" var. 1b/3

⁷ AE: "cenāb-ı kibriyāsına" dan sonra "ve" var. 1b/2

⁸ AE: "sipās" 1b/2

⁹ AE: "esāsü"den sonra "ve" var. 1b/3

¹⁰ AE: "vedūd" 1b/3

¹¹ AE: "verūd" den sonra "muḥammedī enfās bī-'ad ve bī-ḳiyās ve ol ḥāluḳ cenne ve nās ve" var. 1b/4 MA: "verūd" den sonra "muḥammedī enfās (1b/5) bī-'ad ve bī-ḳiyās ve ol ḥāluḳ cenne ve nās ve" var. 1b/4-5 BV: "verūd" den sonra "ḥuceste verūd muḥammedī enfās bī-'ad ve bī-ḳiyās (1b/5) ve ol ḥāluḳ cenne ve nās ve" var. 1b/4-5 ZO: "verūd" den sonra "muḥammedī enfās bī-'ad (1b/7) ve bī-ḳiyās ve ol ḥāluḳ cenne ve nās ve" var. 1b/6-7

¹² AE: "mināh" 1b/4 NO: "verūd" den sonra "muḥammedī enfās bī-'ad ve bī-ḳiyās ve ol ḥāluḳ cenne (1b/5) nās ve" var. 1b/4-5

¹³ AE: "in'āmi" den sonra "ve" var. 1b/5 MA: "in'āmi" den sonra "en'ām ve" var. 1b/6 NO: "in'āmi" den sonra "en'ām ve" var. 1b/6 BV: "in'āmi" den sonra "en'ām ve" var. 1b/6

¹⁴ AE: "mera'ī" 1b/5 MA: "mera'ī" 1b/7 NO: "mera'ī" 1b/6 BV: "mera'ī" 1b/6 ZO: "mera'ī" 1b/9

¹⁵ AE: "üzre" den sonra "iḥtirā' ve medāric vücudı tertīb fā'ik üzere" var. 1b/7 MA: "üzre" den sonra "iḥtirā' ve medāric vücudı tertīb fā'ik üzere" var. 1b/9-10 NO: "üzre" den sonra "iḥtirā' ve medāric vücudı tertīb fā'ik üzere" var. 1b/8-9 BV: "iḥtirā' ve medāric vücudı tertīb fā'ik üzere" var. 1b/8-2a/1 ZO: "üzre" den sonra "iḥtirā' ve (2a/1) medāric vücudı tertīb fā'ik üzere" var. 1b/12-2a/1

¹⁶ AE: "teşbīd" 1b/8

¹⁷ ZO: "insāni" yok. 2a/4

¹⁸ ZO: "aḥseni" den sonra "aḥsel" var. 2a/4

menāhic ma‘ādī (10) ta‘līm etmekle hilāfeti rüy-ı zemīn halīkayı ve ma‘rifeti rabbi’l-‘alemīne (11) haḳīk kılub ve sebeb-i nizāmı ‘ālem-i ‘ulāmā-yı ḳurānu ‘azīmü’ş-şān ve bāhirü’l-bürhān (12) ve sultān (AE2/a) şāhibü seyfi ve sināmi ve şecī‘ān

[2a]

(1) ‘askerü ve dilāvürān ve fermān ile kıldı ve bunları¹⁹ rüküb ve zīnet (2) ve a‘dāları üzre kuvvet icün²⁰ ḥayl-i ḥayrī serī‘ü’s-seyr ve cālibü’l-ğayr²¹ (3) ve şebīhetü’t-ṭayru şüret-i ḥüsne (ZO/2b) ve sīret-i müstaḥsenede taşvīr (4) ve teşhīr edüb muḥabbet ve ri‘āyet ve tertīb ve şiyānet kılanları (5) sünen-i enbiyā-yi aşfiyāya (BV/2b) hidāyet ve şāhib-i sa‘ādet ve siyādet (6) etdi fe-şükrān şümme-şükrān ‘alā’l-ayeti sırrān ve cehren²² (MA/2b) ‘adū kerem (7) luṭf-ı ḥudā edemezin ni‘metlerine göre şenā edemezin²³ her mūy tenim²⁴ (8) olsa süḥān kūyi²⁵ zübān biñde²⁶ biriniñ şükrin edā edemezin²⁷ (9) ve şalavate ve’s-selāmu ol²⁸ fātiḥa-i sūre-i nübüvvet ve ḥātīme-i risāle-i risāletü (10) (NO/2B) ve rākib-i ferās-i firāset²⁹ dārik-i derk-i dirāyet³⁰ seyyid-i enām ve sened³¹-i islām (11) faşşu ḥātīmü enbiyāyı ve mürselīn naşşu ḥadīsü küntü nebiyyen (12) ve ādeme beyne’l-ma’i ve’t-ṭıyni ol fazl ve beşer³² ve şefī‘u rüz-ı maḥşer (13) ḳa’im-i maḳām maḥmūd şāhibü ḥavz-ı mevrūd ser-dār-ı cümle³³-i enbiyā-yi sürür³⁴ (14) (ZO/3a) subḥāne’l-lezi esrī çirāğ³⁵ efrüz encümen-i vefā fūrüg³⁶-endüz (15) neşīmen-i şafā³⁷ ol sibihri³⁸ risāletin güneşi

¹⁹ AE: “anlara” 2a/2

²⁰ AE: “içün” 2a/2

²¹ AE: “cālibü’l meber” den sonra “sālatü’ş-şayr” var. 2a/3 MA: “cālibü’l meber” den sonra “sālibü’ş-şayr” var. 2a/8 NO: “cālibü’l meber” den sonra “sālatü’ş-şayr” var. 2a/6 BV: “cālibü’l meber”den sonra “sālatü’ş-şayr” var. 2a/10 ZO: “cālibü’l meber”den sonra “sālabü’ş-şayr” var. 2a/14

²² AE: “cehren” den sonra “beyt” var. 2a/6 MA: “cehren” den sonra “beyt” var. 2a/13 NO: “cehren” den sonra “nazm” var. 2a/11 BV: “cehren” den sonra “beyt” var. 2b/2 ZO: “cehren” den sonra “beyt” var. 2b/5

²³ ZO: “ni‘metlerine göre şenā edemezin” yok. 2b/6

²⁴ AE: “benim” 2a/7

²⁵ AE: “kūyi” den sonra “ve” var. 2a/7

²⁶ AE: “biñden” 2a/8 BV: “biñden” 2b/4 ZO: “biñden” 2b/7

²⁷ NO: “edā edemezin” den sonra “neşir” var. 2a/14

²⁸ AE: “o” 2a/8

²⁹ AE: “firāset”den sonra “ve derāset” var. 2a/9 ZO: “rākib-i ferās-i firāset” yok. 2b/10

³⁰ AE: “dārik-i derk-i dirāyet” yok. 2a/9 BV: “dārik-i derk-i dirāyet” den sonra “dirāyet” var. 2b/7

³¹ AE: “seyyid” 2a/9

³² AE: “evlād-ı neşr” 2a/11 MA: “evlād-ı beşer” 2b/7 NO: “fazl-ı evlād-ı beşer” 2b/3 BV: “fazl-ı evlād-ı beşer” 2b/9 ZO: “evlād-ı beşer” 2b/13

³³ AE: “cümle” den sonra “zümre” var. 2a/12 MA: “cümle” den sonra “zümre” var. 2b/8 BV: “cümle” den sonra “zümre” var. 2b/11 ZO: “cümle” den sonra “zümre” var. 2b/15

³⁴ AE: “serdār” 2a/12 BV: “serdār” 2b/11 ZO: “serdār” 3a/1

³⁵ AE: “çirāğ” 2a/12

[2b]

(1) olmasa³⁹ nūru (*BV/3a*) kün işi⁴⁰ suhre⁴¹ érmez idi nūr-ı ziyā şecere vërmez (2) idi şevki⁴²-nümā⁴³ bahşı şāh-nişine⁴⁴ işıfā maqbūl dergāh-ı hūdā⁴⁵ (3) muḥammed (*MA/3a*) resūlū'l-lāh üzre⁴⁶ olsun ki (*AE/2b*) du'ā'im-i ḳavā'imi tevfiḳ-i ḳarīn ile⁴⁷ (4) ḥabl-i metīni⁴⁸ te'yidi⁴⁹ ve levāmi' envār-ı şeri'-i mübīn ile⁵⁰ zūlmü⁵¹ ve cehāleti⁵² (5) nā-bedīd édüb menşūr-ı risāleti bürhāni⁵³ hūden li'n-nāsi ile⁵⁴ (6) müberhen ve tuḡra-yı ḡurra raḥmeten⁵⁵ li'l-'ālemīn ile ma'nūn⁵⁶ olub cemī'-i⁵⁷ ḥayvānāt⁵⁸ (7) insin ve cin melek

³⁶ AE: “fūrū' ” 2a/13

³⁷ AE: “neşīmen-i şafā” dan sonra “beyt” var. 2a/13 MA: “neşīmen-i şafā” dan sonra “naẓm” var. 2b/10 NO: “neşīmen-i şafā” dan sonra “naẓm” var. 2b/6 BV: “neşīmen-i şafā” dan sonra “naẓm” var. 2b/13

³⁸ AE: “sipihri” 2a/13 NO: “sipihri” 2b/11 MA: “sipihri” 2b/7 BV: “sipihri” 2b/13

³⁹ AE: “olsa” 2a/13

⁴⁰ AE: “nūr-ı te'ālānıñ güneşi” 2a/14 MA: “nūr-ı te'ālānıñ gün işi” 2b/11 NO: “nūr-ı te'ālānıñ gün işi” 2b/7 BV: “nūr-ı te'ālānıñ gün işi” 2b/13-3a/1 ZO: “nūr-ı te'ālānıñ gün işi” 3a/4

⁴¹ ZO: “suhre” yok. 3a/4

⁴² AE: “neşve” 2a/14 MA: “neşve” 2b/12 NO: “neşve” 2b/8 BV: “neşve” 3a/2 BV: “neşve” 3a/5

⁴³ AE: “nümā” dan sonra “şafā” var. 2a/14 MA: “nümā” dan sonra “şafā” var. 2b/13 NO: “nümā” dan sonra “neşir şafā” var. 2b/9 BV: “nümā” dan sonra “şafā” var. 3a/2 ZO: “nümā” dan sonra “şafā” var. 3a/5

⁴⁴ AE: “şāh-nişine” 2a/15

⁴⁵ AE: “hūdā” yok. 2a/15 MA: “hūdā” yok. 2b/13 NO: “hūdā” yok. 2b/9 BV: “hūdā” yok. 3a/3 ZO: “hūdā” yok. 3a/6

⁴⁶ AE: “üzere” 2a/15 MA: “üzere” 3a/1 NO: “üzere” 2b/10 BV: “üzere” 3a/3 ZO: “üzere” 3a/7

⁴⁷ AE: “eyleye” 2b/1

⁴⁸ AE: “ḥabl-i metīni” yerine “erkān-ı dīn metīni” var. 2b/1 MA: “ḥabl-i metīni” yerine “erkān-ı dīn metīni” var. 3a/2 NO: “ḥabl-i metīni” yerine “erkān-ı dīn metīni” var. 2b/11 BV: “ḥabl-i metīni” yerine “erkān-ı dīn metīni” var. 3a/4 ZO: “ḥabl-i metīni” yerine “erkān-ı dīn metīni” var. 3a/8

⁴⁹ AE: “te'yīde” 2b/1 MA: “te'yīd” 3a/2 NO: “te'yīd” 2b/11 ZO: “te'yīd” 3a/9

⁵⁰ AE: “ile” yok. 2b/2 MA: “ile” yok. 3a/3 NO: “ile” yok. 2b/11 BV: “ile” yok. 3a/5 ZO: “ile” yok. 3a/9

⁵¹ AE: “zūlmāt” 2b/2 MA: “zūlmāt” 3a/3 NO: “zūlmāt” 2b/11 BV: “zūlmāt” 3a/5 ZO: “zūlmāt” 3a/9

⁵² AE: “zālāli” 2b/2 MA: “zālāli” 3a/3 NO: “zālāli” 2b/12 BV: “zālāli” 3a/5 ZO: “zālāli” 3a/10

⁵³ MA: “müberhen” 3a/4 NO: “berāhin” 2b/12 BV: “müberhen” 3a/6 ZO: “berāhin” 3a/10

⁵⁴ AE: “eyleye” 2b/2

⁵⁵ AE: “tuḡrā ḡurrā raḥmeten” yerine “tuḡrā-yı ḡurrā-yı raḥmeten” var. 2b/3 MA: “tuḡrā ḡurrā raḥmeten” yerine “tuḡrā-yı ḡurrā-yı raḥmeten” var. 3a/4 NO: “tuḡrā ḡurrā raḥmeten” yerine “tuḡrā-yı ḡurrā-yı raḥmete” 2b/13 BV: “tuḡrā ḡurrā raḥmeten” yerine “tuḡrā-yı ḡurrā-yı raḥmeten” var. 3a/6 ZO: “tuḡrā ḡurrā raḥmeten” yerine “tuḡrā-yı ḡurrā-yı raḥmeten” var. 3a/11

⁵⁶ AE: “maḡnūn” 2b/3

⁵⁷ AE: “cemī'” den sonra “sükkān arz ve felek a'nī” var. 2b/3 MA: “cemī'” den sonra “sükkān arz ve felek a'nī” var. 3a/5-6 NO: “cemī'” den sonra “sükkān arz ve felek a'nī” var. 2b/14 BV: “cemī'” den sonra “sükkān arz ve felek a'nī” var. 3a/7 ZO: “cemī'” den sonra “sükkān arz ve felek a'nī” var. 3a/13

⁵⁸ AE: “ḥayvānāt” dan sonra “ve” var. 2b/4 NO: “ḥayvānāt” dan sonra “ve” var. 2b/15

nūr-ı hüdasından⁵⁹ ve rahmeti ‘ämme (*NO/3a*) şāmīle vāsi‘atü’l-ercāsından (8) (*ZO/3b*) isti‘dād ve kabiliyyet zātīyyesine⁶⁰ (9) lāyık ve sezā-vār⁶¹ bi’l-fi‘l⁶² ve’l-ķuvvete⁶³ hişşadār⁶⁴ olmışlardır⁶⁵ (10) ħubbu’n-nebevī’l-yevme cündü muĥibbihi⁶⁶ yā rabbi fāĥşurnī ğaden fī ĥizbihi⁶⁷ (11) yā rāġiben⁶⁸ fī ĥaşri⁶⁹ faşlı muĥammedin ĥafiz ‘aleyke fażlehu⁷⁰ lā yaĥşuru⁷¹ (12) in ķulte (*BV/3b*) mişlü’r-ramil ev mişlü’l-ĥaşbī⁷² ev mişlü (*MA/3b*) ĥaţri’l-ġayşi ķulnā (13) ekşer⁷³ ūkrāmü bihi mevlā ‘aleynā⁷⁴ ķadruhu müteķaddimen küllü lehu bitā’ĥiri (14) şallā ‘aleyyhi’l-lāhu mā ĥubbu’ş-şabā min neĥvī ravzati’l-ĥaţri⁷⁵ yaĥţuru⁷⁶ (15) ve küllehu tehāyā şalāt mütevāşalāt⁷⁷ rahmeten ve rızvānü⁷⁸ ve ‘aţiyyāti behiyyāti

[3a]

(1) melik-i mennān fārisān-ı meydān-ı islām ve imān olan āli ve aşĥābı (2) emcādı ve zevcātı⁷⁹ ve aĥfātına ki her biri irtisām-ı şüret-i kā’inātı (3) (*ZO/4a*) ve intizām-ı silsile-i mevcūdātı ‘illet-i ġā’iye menzilesinde olub (4) mānendi verd ĥarī zīnet-efzāyi şerī‘at

⁵⁹ NO: “envār-ı hüdasından” 2b/15

⁶⁰ AE: “zātīyyene” 2b/5

⁶¹ AE: “serā-vār” 2b/5

⁶² AE: “bi’l-fi‘l”den sonra “ve” var. 2b/6 NO: “bi’l-fi‘l”den sonra “ve” var. 3a/2

⁶³ AE: “bi’l-ķuvvete” 2b/6 MA: “bi’l-ķuvvete” 3a/9 NO: “bi’l-ķuvvete” 3a/2 BV: “bi’l-ķuvvete” 3a/10 ZO: “bi’l-ķuvvete” 3b/2

⁶⁴ AE: “-dār” yok. 2b/6

⁶⁵ AE: “olmuşlardır” dan sonra “ġavlī” var. 2b/6 MA: “olmuşlardır” dan sonra “‘arabī” var. 3a/10 BV: “olmuşlardır” dan sonra “‘arabī” var. 3a/11 ZO: “olmuşlardır” dan sonra “‘arabī” var. 3b/3

⁶⁶ AE: “muĥibbihi” yok. 2b/6

⁶⁷ MA: “fī ĥizbihi” den sonra “‘arabiye” var. 3a/11 BV: “fī ĥizbihi” den sonra “‘arabiye” var. 3a/12 ZO: “fī ĥizbihi” yok. 3b/4

⁶⁸ AE: “rāġanā” 2b/7

⁶⁹ AE: “fī ĥaţrā” 2b/7

⁷⁰ BV: “fe fażlehu” 3a/13 ZO: “fe-fażlehu” 3b/6

⁷¹ AE: “yaĥşurān” 2b/7

⁷² AE: “mişlü’l-ĥaşī” 2b/8 MA: “mişlü’l-ĥaşī” 3a/13 BV: “mişlü mişlü’l-ĥaşī” 3b/1 ZO: “mişlü’l-ĥaşī” 3b/7

⁷³ AE: “ekşer” yok 2b/8

⁷⁴ MA: “‘aleyyā” 3b/1 BV: “‘aleyyā” 3b/2 ZO: “‘aleyyā” 3b/8

⁷⁵ AE: “ĥaţri” yok 2b/10

⁷⁶ NO: “yaĥţuru” dan sonra “neşir” var. 3a/9

⁷⁷ BV: “mütevāşalāt” yok. 3b/4

⁷⁸ AE: “rızvānü” den sonra “azīĥāri” var. 2b/11 MA: “rızvānü” sonra “ve ezhār” var. 3b/4 NO: “rızvānü” den sonra “‘ezyār” var. 3a/10 BV: “rızvānü” sonra “ve ezhār” var. 3b/5

⁷⁹ NO: “zevcātı” yok. 3a/11

peygamberi ve enfās-ı tayyibeleri (5) (NO/3b) nesāim-i ravza-i⁸⁰ dīn ve akmām-ı muṭayyibeleri şemā'im-i ġayr baḥrı yakındur (6) ḥuşūşā (AE3/a) ciḥār-ı yār⁸¹-ı nām-dārī⁸² ki dār-ı dīn pāy-dār ciḥār sūtūn⁸³ üstüvārlardur⁸⁴ (7) (MA/4a) her birisi⁸⁵ ḥazvu⁸⁶ gerdūn tamām her birisi⁸⁷ sulṭān peḥr⁸⁸-i iḥtirām (8) her birisi berdarī⁸⁹ burc ve şafā her birisi necm-i semā-yı hüdā (9) her birisi hergiz dūnyā ve dīn her birisi şāhu ve zemān u zemīn⁹⁰ (10) (BV/4a) her birisi⁹¹ gevher⁹²-i baḥr-i vefā cümleden ol çār dürrī bī-baḥā gevher-i (11) deryā-yı şafā sözleri ğonce-i ğülzār vefā āvāzları⁹³ (ZO/4b) cümlesi (12) bir gevher-i ğencīne-var cümlesi bir naḥl-ı berkü'd-diyār⁹⁴ her birisinin (13) nefsi⁹⁵ yek-nesaḳ⁹⁶ her birisi maḫzar-ı elṭāf-ı ḥaḳḳ cümlesi⁹⁷ dīn ulusu⁹⁸ (14) yek silsile cümlesi

⁸⁰ AE: “ravzai” den sonra “raziyyai ve” var. 2b/15 MA: “ravzai” den sonra “raziyyai” var. 3b/10 BV: “ravzai” den sonra “raziyyai” var. 3b/11 ZO: “ravzai” den sonra “raziyyai ve” var. 4a/4

⁸¹ AE: “yār” yok 3a/1

⁸² AE: “nām-dārī” yerine “yām-dārī ” var. 3a/1

⁸³ AE: “sūtūn” yerine “sütür” var. 3a/1

⁸⁴ MA “üstüvārlardur” dan sonra “naḫım” var. 3b/13 NO: “nesāyim-i ravza-i dīn ve akmām-ı muṭayyibeleri şemāim-i ġayr baḥrı yakındur ḥuşūşā ciḥār-ı yār-ı nāmudārī ki dār-ı dīn pāy-dar ciḥār sūtūn üstüvārlardur” yerine “nesāyim-i ġayr baḥrı yakındur ḥuşūşā akmām-ı muṭayyibeleri şemāim (3b/1) ravza-i raziyyai dīn ‘alā ḥuşūşā ciḥār sūtūn üstüvārlar (3b/1) ciḥār-ı yār-ı nāmudārī ki dār-ı dīn pāy-dar ciḥār sūtūn üstüvārlardur” var. 3a/15-3b/1-2 BV: “üstüvārlardur” dan sonra “naḫım” var. 3b/13 ZO: “üstüvārlardur” dan sonra “naḫım” var. 4a/8

⁸⁵ AE: “birini” 3a/2

⁸⁶ AE: “ḥasru” 3a/2 MA: “ḥasru” 4a/1 NO: “ḥasru” 3b/3 ZO: “ḥasru” 4a/8

⁸⁷ AE: “biri” 3a/2 ZO: “biri” 4a/9

⁸⁸ AE: “sipihr” 3a/2 MA: “sipihr” 4a/1 NO: “sipihr” 3b/3 ZO: “sipihr” 4a/9

⁸⁹ AE: “dīn” 3a/2 MA: “neyyir” 4a/2 NO: “neyyir” 3b/4 ZO: “neyyir” 4a/10

⁹⁰ BV: “her birisi ḥazvu gerdūn tamām her birisi sulṭān peḥr-i iḥtirām her birisi berdarī burc ve şafā her birisi necm-i semā-yı hüdā her birisi hergiz dūnyā ve dīn her birisi şāh u zemān ve zemīn” yok. 3b/15

⁹¹ AE: “birisi” nden sonra “bir” var. 3a/4

⁹² AE: “gevher” yok. 3a/4

⁹³ AE: “āvāzları” ndan sonra “ cümlesi şāhān ḥarīm alā maḫrem sulṭān risālet penāh” var. 3a/5 MA: “āvāzları” ndan sonra “ cümlesi şāhān ḥarīm alā maḫrem sulṭān risālet penāh” var. 4a/6 NO: “āvāzları” ndan sonra “cümlesi şāhān ḥarīm alā maḫrem sulṭān risālet penāh” var. 3b/8 ZO: “āvāzları” ndan sonra “ cümlesi şāhān ḥarīm alā maḫrem (4b/1) sulṭān risālet penāh” var. 4a/15-4b/1

⁹⁴ AE: “naḥl-ı tere berk ve bār” 3a/6 MA: “naḥl-ı tere berk ve bār” 4a/7 NO: “naḥl-ı tere berk ve bār” 3b/9 ZO: “naḥl-ı tere berk ve bār” 4b/2

⁹⁵ AE: “ nefsi” yok. 3a/6

⁹⁶ AE: “nek-tesaḳ” 3a/6

⁹⁷ AE: “cümlesi” nden sonra “bā-beste-i yek” var. 3a/7 MA: “cümlesi” nden sonra “pā-pesti-i yek” var. 4a/9 NO: “cümlesi” nden sonra “pā-pesti-i yek” var. 3b/11 ZO: “cümlesi” nden sonra “bā-beste-i yek” var. 4b/5

⁹⁸ AE: “dīn ulusu” yok. 3a/7 MA: “dīn ulusu” yok. 4a/9 NO: “dīn ulusu” yok. 3b/11 ZO: “dīn ulusu” yok. 4b/5

şem⁹⁹ olmuş o bir bülbüle¹⁰⁰ şubh¹⁰¹ kankısı şadık (15) degil¹⁰² cān vërmege kankısı¹⁰³ lāyık degil anlara bir dağı

[3b]

(1) bulunmaz bedel her birisi bir biriden güzel¹⁰⁴ devlet anuğ¹⁰⁵ cānına kim (2) her zamān cān vërüb anlara bula¹⁰⁶ tāze cān¹⁰⁷ bendeki (3) ey pādīşāh ‘adl u dār iki cihānda budur ancağ murād (4) (MA/4b) anlara kaçre¹⁰⁸ mişāli¹⁰⁹ bende¹¹⁰ ét sāye mişāli anlar ile¹¹¹ maḥrem ét¹¹² (5) (NO/4a) bu ḥākīr¹¹³ ve faḳīr ve faẓl u gāffāru şeyḫ muḥammedü'l-ma‘rūf (6) bi-kāzı-zāde ce‘ale takvā-zāde (ZO/5a) ve rezzaḳu'l-ḥüsnā ve ziyāde (7) hidāyet-i raḥmanü ve ‘ināyet-i müste‘ān ile sinne-i fedden¹¹⁴ bu zamāne¹¹⁵ (8) gelince faẓā'il-i ‘ulūm u küllüye ve fūnūn ve ma‘ārif-i cüz'ıye-i günā gün (9)

⁹⁹ MA: “şem” yerine “sem” var. 4a/9 NO: “şem” yerine “sem” var. 3b/11 ZO: “şem” yerine “sem” var. 4b/5

¹⁰⁰ BV: “gevher-i deryā-yı şafā sözleri gonce-i gül-zār u vefā āvāzları cümlesi bir gevher-i gencīne-var cümlesi bir naḥl berkü'd-diyār her birisininiñ nefsi yek-nesağ her birisi mazhar-ı elṭāf-ı ḥağğ cümlesi dīn ulusı yek silsile cümlesi şem olmuş o bir bülbüle” yok. 4a/2

¹⁰¹ AE: “şubh” dan sonra “gibi” var. 3a/8 MA: “şubh” dan sonra “gibi” var. 4a/10 NO: “şubh” dan sonra “gibi” var. 3b/12 BV: “şubh” dan sonra “gibi” var. 4a/2 ZO: “şubh” dan sonra “gibi” var. 4b/6

¹⁰² MA: “degil” den sonra “kankısı” var. 4a/10 NO: “degil” den sonra “kankısı” var. 3b/12 BV: “degil” den sonra “kankısı” var. 4a/2 ZO: “degil” den sonra “kankısı” var. 4b/7

¹⁰³ MA: “kankısı” yok. 4a/10 NO: “kankısı” yok. 3b/12 BV: “kankısı” yok. 4a/2 ZO: “kankısı” yok. 4b/7

¹⁰⁴ NO: “anlara bir dağı bulunmaz bedel her birisi bir biriden güzel” yok. 3b/13

¹⁰⁵ AE: “anuğ” yok. 3a/9

¹⁰⁶ AE: “bulur” 3a/10 BV: “bula” 4a/5 ZO: “bula” 4b/10

¹⁰⁷ BV: “tāze cān” dan sonra “ve bula” var. 4a/5

¹⁰⁸ AE: “kaçre” yerine “kıtmır” var. 3a/11 MA: “kaçre” yerine “kıtmır” var. 4b/1 NO: “kaçre” yerine “kıtmır” var. 3b/15 ZO: “kaçre” yerine “kıtmır” var. 4b/12

¹⁰⁹ AE: “mişāli” yerine “gibi” var. 3a/11 MA: “mişāli” yerine “gibi” var. 4b/1 NO: “mişāli” yerine “gibi” var. 3b/15 ZO: “mişāli” yerine “gibi” var. 4b/12

¹¹⁰ AE: “bende” yerine “hem-dem” var. 3a/11 MA: “bende” yerine “hem-dem” var. 4b/1 NO: “bende” yerine “hem-dem” var. 3b/15 ZO: “bende” yerine “hem-dem” var. 4b/12

¹¹¹ ZO: “anlar ile” yok. 4b/13

¹¹² AE: “maḥrem ét” den sonra “ba‘de” var. 3a/12 MA: “maḥrem ét” den sonra “ba‘de” var. 4b/2 NO: “maḥrem ét” den sonra “ba‘de” var. 4a/1 BV: “bendeki ey pādīşāh ‘adl u dār iki cihānda budur ancağ murād anlara kaçre mişāli bende ét sāye mişāli anlar ile maḥrem ét” yok. 4a/5 ZO: “maḥrem ét” den sonra “ba‘de” var. 4b/13

¹¹³ AE: “ḥākīr” den sonra “bi miğdār” var. 3a/12 MA: “ḥākīr” den sonra “bi miğdār” var. 4b/2 NO: “ḥākīr” den sonra “bi miğdār” var. 4a/1 BV: “ḥākīr” den sonra “bi miğdār” var. 4a/5 ZO: “ḥākīr” den sonra “bi miğdār” var. 4b/14

¹¹⁴ NO: “sinne-i fedden” dan sonra “bu evāne ve sinne-i fedden” var. 4a/4 BV: “sinne-i fedden” dan sonra “bu evāne ve sinne-i fedden” var. 4a/8 ZO: “sinne-i fedden” dan sonra “bu evāne ve sinne-i fedden” var. 5a/3

¹¹⁵ AE: “evāne” 3a/14 MA: “evāne” 4b/5

istifāde¹¹⁶ ve ifādesinden za‘in¹¹⁷ ve hāzerde¹¹⁸ (*AE/3b*) ve ikāmet ve seferde (10) seyr-i hānede¹¹⁹ nezd-i āşinā bī-gānede bir ān hāli olmayub ya‘zu‘l-baħr¹²⁰(11) min ṭalebi‘l-leālā ve min devāmü‘l-‘alā¹²¹ (*BV/4b*) şehri‘l-leylī¹²² tedvimü‘l-mecd (12) şümme tenāmü leylem lekad eṭ‘amtü nefseke bi‘l-muħālī¹²³ fehvāsıyla ‘āmili (13) olub yanımda hāme ve devvāt (*MA/5a*) dilimden¹²⁴ ve rükāt¹²⁵ ve te‘līfāt gitmez (14) idi ve her kankı kitābı müṭāl‘a eṭsem hāṭır-ı katre huṭūr eden (15) ebkār-ı efkār¹²⁶ mā ḥufīze qarre ve mā kütibe qarre mażmūnunca (*ZO/5b*)

[4a]

(1) kalem ve raqam ile hāmişde cilve-kār ve kāğidda muşavver kılırdum ki (2) terkü‘l-evvel li‘l-āħir mişdāķınca vāfir-i nekāt fā‘iķa ibrāz leṭā‘if-i lāyıķa (3) iħrāz olunmuşdur¹²⁷ (*NO/4b*) ķultu hazā taħdīsen¹²⁸ bi-ni‘meti‘l-lāhi şükran illā ‘uluvven fi‘l-arz (4) velā faħr¹²⁹ a‘nī bu kelimātdan murād temeddüh ve telaṭṭuf¹³⁰ degildür belki (5) ḥaķķ¹³¹ te‘ālānuş¹³² ve ammā bi-ni‘meti rabbike fe ḥaddiş emri-şerīfine imtişāldür¹³³ (6) (*MA/5b*) ben ne ṭobrağam ki kendim gösterem şandugım gāh¹³⁴ ḥ‘āceniñdür (7)

¹¹⁶ BV: “istifāde” den sonra “ifāde” var. 4a/10

¹¹⁷ AE: “za‘in” 3a/15

¹¹⁸ AE: “hāṭırdan” 3a/15

¹¹⁹ AE: “seyirde” 3b/1 NO: “seyirde” 4a/6 BV: “seyirde” 4a/12 ZO: “seyirde” 5a/6

¹²⁰ AE: “yağūzu‘l-baħr” 3b/2 NO: “yağūzu‘l-baħr” 4a/8 BV: “yağūzu‘l-baħr” 4a/13 ZO: “yağūzu‘l-baħr” 5a/8

¹²¹ AE: “rāme‘l ‘alā” 3b/2 MA: “rāme‘l ‘alā” 4b/10 NO: “rāme‘l ‘alā” 4a/8 ZO: “rāme‘l ‘alā” 5a/9

¹²² AE: “siħrü‘l-leylī” 3b/2 MA: “siħrü‘l-leylī” 4b/11 NO: “siħrü‘l-leylī” 4a/8 BV: “siħrü‘l-leylī” 4b/1 ZO: “siħrü‘l-leylī” 5a/9

¹²³ NO: “bi‘l-muħālī” den sonra “neşir” var. 4a/10

¹²⁴ AE: “elimden” 3b/4 MA: “elimden” 5a/1 ZO: “elimden” 5a/12

¹²⁵ AE: “rükāb” 3b/4

¹²⁶ ZO: “ebkār-ı ebkār” 5a/14

¹²⁷ NO: “olunmuşdu” dan sonra “şir-i ‘arabī” var. 4b/1

¹²⁸ ZO: “maħdīsen” 5b/5

¹²⁹ NO: “faħr” den sonra “neşir” var. 4b/2

¹³⁰ ZO: “teşaluf” 5b/7

¹³¹ AE: “ḥaķķ” dan sonra “subhāne ve” var. MA: “ḥaķķ” dan sonra “subhāne ve” var. 5a/10 NO: “ḥaķķ” dan sonra “subhāne ve” var. 4b/3 ZO: “ḥaķķ” dan sonra “subhāne ve” var. 5b/7

¹³² NO: “te‘ālānuş” yerine “te‘ālā ḥazretinüş” var. 4b/3

¹³³ AE: “imtişāldür”den sonra “elḥamdüli‘l-lahi‘l-lezi hezānā li-hedā vemā künnā li-nahtedī levlā en hüdā enal‘lahe beyt” var. 3b/11 MA: “imtişāldür”den sonra “elḥamdüli‘l-lahi‘l-lezi hezānā li-hezā vemā künnā (5a/13) li-nahtedī levlā en hüdā enal‘lahe beyt” var. 5a/12-13 NO: “imtişāldür”den sonra “elḥamdüli‘l-lahi‘l-lezi hezānā li-hezā vemā künnā li-nahtedī levlā en hüdā enal‘lahe (4b/6) kıṭ‘a” var. 4b/5-6 ZO: “imtişāldür”den sonra “elḥamdüli‘l-lahi‘l-lezi hezānā (5b/10) li-hezā vemā künnā li-nahtedī levlā en hüdā enal‘lahe (5b/11) beyt” var. 5b/9-11

¹³⁴ MA: “gāh” dan sonra “ola kendüm gösterem” var. 5b/1 NO: “gāh” dan sonra “ola kendüm gösterem” var. 4b/7 ZO: “gāh” dan sonra “ola kendüm gösterem” var. 5b/12

cümle çün māl ü menāl kīse-i¹³⁵ delāl olur bir düşte¹³⁶ māl¹³⁷ ʿār olur (8) t̄ac ve ʿabā-yı müsteʿār ʿāqıl isen̄ eyle (ZO/6a) terk-i iftiḥār¹³⁸ ve taḥṣīl (9) olunan maʿārif-i cüzʾiyeden¹³⁹ biri ʿilm-i ferāsetdür ki ʿālem¹⁴⁰-i ḥāl-i kibāre (10) degin ol vādīde¹⁴¹ çok (AE/4a) tekāpūy ve çeṣt ve cūy tecrübe-i efrāsiniñ¹⁴² (11) ḥūy ve bed-ḥūy olunub nice baytār-nāmeler tettebbuʿ kılınub (BV/5a) ve taḥayyül (12) ḥayāl-i ḥāl-i ḥayli (NO/5a) nice menāfiʿe sebeb¹⁴³ olmışdı ve fazāʾil-i fūrūsiyyet (13) ve fers-i muḥtārda bir miqdār āyāt ve aḥyār ve aṣār¹⁴⁴ kelimāt-ı kebāʾir¹⁴⁵ (14) intiḥāb ve iḥtiyār kılınmışdır¹⁴⁶ (MA/6a) bu sene-i mübārekede bu¹⁴⁷ mesmūʿ (15) olundı¹⁴⁸ ki bādiṣāḥ-ı ʿālem-penāḥ veffeḳuʾl-lāhu teʿālā¹⁴⁹ limā yuḥibbiḥu

[4b]

¹³⁵ AE: “kebīše” 3b/13

¹³⁶ AE: “bir küşte” 3b/13 MA: “bir küşte” 5b/3 NO: “bir küşte” 4b/9 ZO: “bir küşte” 5b/14

¹³⁷ AE: “ḥāl” 3b/13 MA: “ḥāl” 5b/3 NO: “ḥāl” 4b/9 ZO: “ḥāl” 5b/14

¹³⁸ NO: “terk-i iftiḥār” dan sonra “neṣir” var. 4b/11 BV: “anā bu kelimātdan murād temeddūḥ ve telaṭṭuf degildir belki ḥaḳḳ teʿālānuḥ ve ammā bi-niʿmeti rabbike feḥaddiṣ emr-i ṣerīfine imtiṣāldür ben ne ṭobraḡam ki kendim gösterem şandüğim kāḥ ḥʿāceniñdür cümle çün māl ü mişāl-i kīse delāl olur bir düşte māl ʿār olur t̄ac ve ʿabā-yı müsteʿār ʿāqıl isen̄ eyle terk-i iftiḥār” yerine “anā bu kelimātdan murād temeddūḥ ve taṣṣalluf degildir belki ḥaḳḳ subḥāna ve teʿālānuḥ ve ammā bi-niʿmeti rabbike feḥaddiṣ emr-i ṣerīfine imtiṣāldür elḥamdüliʾl-lahiʾl-lezi hezānā li-hedān hazā vemā künnā li-nahtedī levlā en hüdā enalʾlahe ben ne ṭobraḡam ki kendim gösterem şandüğim kāḥ ola kendü gösterem ḥʿāceniñdür cümle çün māl ü mişāl-i kīse delāl olur bir küşte ḥāl ʿār olur t̄ac ve ʿabā-yı müsteʿār ʿāqılıysan̄ eyle terk-i iftiḥār” var. (drk.)

¹³⁹ AE: “ḥazīneden” 3b/14

¹⁴⁰ AE: “ālem” den sonra “şaḡırdan” var. 3b/15 MA: “ālem” den sonra “şaḡırdan” var. 5b/6 NO: “ālem” den sonra “şaḡırdan” var. 4b/12 BV: “ālem” den sonra “şaḡırdan” var. 4b/11 ZO: “ālem” den sonra “şaḡırdan” var. 6a/2

¹⁴¹ MA: “vādīde” den sonra “daḥı” var. 5b/7 BV: “vādīde” den sonra “daḥı” var. 4b/11 ZO: “vādīde” den sonra “daḥı” var. 6a/3

¹⁴² ZO: “cūy tecrübe-i efrāsiniñ” yerine “tecrübe-i cūy-ı efrāsiniñ” var. 6a/4

¹⁴³ AE: “sebeb” den sonra “neyl” var. 4a/2 MA: “sebeb” den sonra “neyl” var. 5b/10 NO: “sebeb” den sonra “neyl” var. 5a/1 BV: “sebeb” den sonra “neyl” var. 5a/1 ZO: “sebeb” den sonra “neyl” var. 6a/7

¹⁴⁴ AE: “aṣār” dan sonra “ve” var. 4a/3 NO: “aṣār” yok. 5a/2

¹⁴⁵ AE: “kelimāt-ı kibār” 4a/4 NO: “kelimāt-ı kibār” 5a/2 BV: “kelimāt-ı kibār” 5a/3 ZO: “kelimāt-ı kibār” 6a/9

¹⁴⁶ MA: “kılınmış idi” 5b/13

¹⁴⁷ AE: “böyle” 4a/4 MA: “böyle” 6a/1 NO: “böyle” 5a/3 BV: “böyle” 5a/4 ZO: “böyle” 6a/11

¹⁴⁸ AE: “mesmūʿ oldu ki” 4a/4 MA: “mesmūʿ oldu ki” dan sonra “ḳutlu ve saʿādetlü” var. 6a/1 NO: “mesmūʿ oldu ki” dan sonra “ḳutlu ve saʿādetlü” var. 5a/4 BV: “mesmūʿ oldu ki” dan sonra “devletlü ve saʿādetlü” var. 5a/4 ZO: “mesmūʿ oldu ki” dan sonra “ḳutlu ve saʿādetlü” var. 6a/11

¹⁴⁹ BV: “teʿālā” yok. 5a/5

(1) ve yerzāhü fī'l-ulāhü¹⁵⁰ ve uḫrāhü¹⁵¹ ve yesirre lehu vefīḳu'l-umūri¹⁵² li-dīnihi ve dūnyāhu¹⁵³ (2) ve ādeme ʿizzehü ve ʿullahü¹⁵⁴ ve ezelle men ʿādehü¹⁵⁵ ve ḳu'l-lahü bi-cāhi resūlli'l-lezi (3) (ZO/6b) iṣṭafāhu ḫādīmü'l-ḫaremeyni'l-muḫteremeyin¹⁵⁶ ṣāhibü'l-ʿizzü¹⁵⁷ ve'l-mūkerremeyn¹⁵⁸ (4) sultān-ı aʿzam ve eḫham ve ḫaḳan¹⁵⁹ ʿazze vü ekrem der tāt-ı devlet-i sultāniye (5) ʿizzehü efrāse taḫt-ı ʿoṣmaniye¹⁶⁰ erbābü ṣadaḳ ve¹⁶¹

¹⁵⁰ AE: “fī'l-evli” 4a/5

¹⁵¹ AE: “ve'l-uḫrevī” 4a/5

¹⁵² AE: “ufḳā'l-umūri” 4a/6

¹⁵³ AE: “dünyā” 4a/6

¹⁵⁴ AE: “ulla” 4a/6

¹⁵⁵ AE: “ādā” 4a/6

¹⁵⁶ AE: “muḫteremeyin” yok. 4a/7

¹⁵⁷ AE: “ṣāhibü'l-ʿizzeyn” 4a/7 MA: “ṣāhibü'l-ʿizzeyn” 6a/7 NO: “ṣāhibü'l-ʿizzeyn” 5a/8 BV: “ṣāhibü'l-ʿizzeyn” 5a/9 ZO: “ṣāhibü'l-ʿizzeyn” 6b/2

¹⁵⁸ AE: “ve'l-kerimī” 4a/7 BV: “ve'l-kerimī” 5a/9 ZO: “ve'l-kerimīn” 6b/2

¹⁵⁹ AE: “ḫaḳan” yok. 4a/8

¹⁶⁰ AE: “taḫt-ı ʿoṣmaniye” den sonra “ḫaddām” var. 4a/8 MA: “necib-i ʿoṣmaniye” den sonra “ḫāmī” var. 6a/9 NO: “sultān-ı aʿzam ve eḫham ve ḫaḳan ʿazze vü ekrem der-tāt-ı devlet-i sultāniye ʿizzehü efrāse taḫt-ı ʿoṣmaniye” yerine “der-tāt-ı devlet-i sultāniye (5a/9) ʿizzehü efrāse necib-i ʿoṣmaniye sultān-ı aʿzam ve eḫham (5a/10) ve ḫaḳan ʿazze vü ekrem ḫāmī” var. 5a/8-10 BV: “necib-i ʿoṣmaniye” den sonra “ḫāmī” var. 5a/11 ZO: “necib-i ʿoṣmaniye” den sonra “ḫāmī” var. 6b/5

¹⁶¹ AE: “ve” den sonra “sadād maḫı ve aṣār-ı zelāl ve fesād cerāḡ ve rüṣen-i ḫānedān devlet-i nihāl (4a/10) gülşen-i iḳbāl ve saʿadet tac-dār iskendār ayīn taḫt-ı nişīn süleymān ve nigīn cem (4a/11) tezyīn nūr-ı dīde-i dü demān āli ʿoṣmān āb-ı rüy selāṭīn ʿırz-ı zemīn ve zamān muḫtaṣṣ (4a/12) nemzīd meleke'l-mannāne's-sultān ibni's-sultān e's-sultān ʿoṣmān ḫān ibni's-sultān (4a/13) al ekrem el-emced ve el-ḫāḳān alā fehmi alā reşid e'l-muḫtaḫḫar alā latifü'l-meleke” 4a/ 9-13 MA: “ve” den sonra “sadād maḫı ve aṣār-ı zelāl ve fesād cerāḡ ve rüṣen-i ḫānedān (6a/11) devlet-i nihāl gülşen-i iḳbālve saʿadet (6a/12) tac-dār iskendār ayīn taḫt-ı nişīn süleymān ve (6a/13) nigīn cem tezyīn nūr-ı dīde-i dü demān (6b/1) āli ʿoṣmān āb-ı rüy selāṭīn ʿırz-ı zemīn ve (6b/2) zamān muḫtaṣṣ nemzīd ʿināyetü'l-meleke'l-mannāne's-sultān (6b/3) ibni's-sultān e's-sultān ʿoṣmān ḫān ibni's-sultān (6b/4) al ekrem el-emced ve el ḫāḳān alā fehmi alā reşid e'l-mazḫar alā (6b/5) latifü'l-meleke” 6a/10-13 6b/1-5 NO: “ve” den sonra “sadād maḫı ve (5a/11) aṣār-ı zelāl ve fesād cerāḡ ve rüṣen-i ḫānedān devlet-i nihāl (5a/12)gülşen-i iḳbāl ve saʿadet tac-dār iskendār ayīn (5a/13) taḫt-ı nişīn süleymān ve nigīn ve cem tezyīn nūr-ı dīde-i dü demān (5a/14) āli ʿoṣmān āb-ı rüy selāṭīn ʿırz-ı zemīn ve zamān (5a/15) muḫtaṣṣ nemzīd meleke'l-mannāne's-sultān ibni's-sultān (5b/1) e's-sultān ʿoṣmān ḫān ibni's-sultān al ekrem el-emced (5b/2) ve el ḫāḳān alā fehmi alā reşid e'l-muḫtaḫḫar alā latifü'l-meleke” 5a/10-15- 5b/1-2 BV: “ve” den sonra “sadād maḫı (5a/12) ve aṣār-ı zelāl ve fesād cerāḡ ve rüṣen-i ḫānedān devlet-i nihāl (5a/13) gülşen-i iḳbāl ve saʿadet tac-dār iskendār ayīn (5b/1) taḫt-ı nişīn süleymān ve nigīn cem tezyīn nūr-ı dīde-i dü demān (5b/2) āli ʿoṣmān āb-ı rüy selāṭīn ʿırz-ı zemīn (5b/3) ve zamān muḫtaṣṣ nemzīd meleke'l-mannāne's-sultān (5b/4) ibni's-sultān e's-sultān ʿoṣmān ḫān ibni's-sultān al ekrem (5b/5) el-emced ve el-ḫāḳān alā fehmi alā reşid el-mazḫar alā latifü'l-meleke” 5a/11-13-5b/1-5 ZO: “ve” den sonra “sadād maḫı ve aṣār-ı zelāl ve fesād cerāḡ ve rüṣen-i ḫānedān (6b/7) devlet ve nihāl gülşen-i iḳbāl (6b/8) ve saʿadet tac-dār iskendār ayīn taḫt-ı nişīn (6b/9) süleymān nigīn ve cem tezyīn (6b/10) nūr-ı dīde-i dü demān āli ʿoṣmān āb-ı rüy (6b/11) selāṭīn ʿırz-ı zemīn ve zamān muḫtaṣṣ (6b/12) nemzīd ʿināyetü'l-meleke'l-mannāne's-sultān (6b/13) ʿoṣmān ḫān ibni's-sultān al kerem el-emced (6b/14) ve el ḫāḳān alā fehmi alā reşid e'l-mazḫar alā latifü'l-meleke” 6b/6-14

(MA/6b) (NO/5b) (BV/5b) sedād e's-sultānu¹⁶² (6) bine's-sultān-ı 'oşmān ibn¹⁶³ aḥmed¹⁶⁴ ibn¹⁶⁵ (ZO/7a) muḥammed ḥān¹⁶⁶ ḥalledu'l-lāh (7) ḥilāfete¹⁶⁷ ilā yevmi'l-mizān ve ce'ale¹⁶⁸ 'adāletehu 'alā'l-insān ve'l-ḥayvān¹⁶⁹ (8) cenābü 'ālileri fārisi taḥallüş édüb zāt-ı sitüde (AE/4b) şifātları (9) efrās-ı fursān ve esbaḳ-ı meydān olub¹⁷⁰ ata maḥyūr olduğına¹⁷¹ binā'en¹⁷² (10) aḥvāl-i efrāsda bir (BV/6a) risāle-i celīle ve tuḥfe-i cemīle cem' édüb der devletlerine (11) (MA/7a) ihdā étdüm ümīzdür¹⁷³ ki ḥayr ḳabūlde vāki¹⁷⁴ ola ve naḳlen (12) bu kitāb miskīn niḳāb-ı müsteḫābıñ ismini kitāb-ı maḳbūl der ḥāl (13) ḥuyūl édüb bir muḳaddime ve bir ḥātime ve dört bāb üzre (14) tertīb étdüm¹⁷⁵ ol muḳaddime¹⁷⁶ efrās-ı ferāset ḳarīn ḥaḳḳında ve fażā'ilinde (15) (ZO/7b) vārid olan āyāt-ı kerīm ve aḥādīs-i şaḥīḥa ve aṣār-ı laṭīfe zikīr¹⁷⁷ (NO/6a)

¹⁶² MA: “şamedü's-sultān dan sonra “bine's-sultān 'oşmān ibn” yok. 6b/5 NO: “şamedü's-sultān dan sonra “bine's-sultān 'oşmān ibn” yok. 5b/2 BV: “şamedü's-sultān dan sonra “bine's-sultān 'oşmān ibn” yok. 5b/6 ZO: “şamedü's-sultān dan sonra “bine's-sultān 'oşmān ibn” yok. 6b/15

¹⁶³ AE: “ibn” yok. 4a/14 BV: “ibn” yok. 5b/6 ZO: “ibn” yok. 6b/15

¹⁶⁴ AE: “aḥmed” den sonra “ḥān” var. 4a/14 NO: “aḥmed” den sonra “ḥān” var. 5b/3

¹⁶⁵ AE: “ibni's-sultān” 4a/14 MA: “ibni's-sultān” 6b/5 NO: “ibni's-sultān” 5b/3 BV: “ibni's-sultān” 5b/6 ZO: “ibni's-sultān” 6b/15

¹⁶⁶ AE: “ḥān” yok. 4a/14 MA: “ḥān” yok. 6b/6 NO: “ḥān” yok. 5b/3 BV: “ḥān” yok. 5b/6 ZO: “ḥān” yok. 7a/1

¹⁶⁷ AE: “ḥilāfete” den sonra “ve saltānata” var. 4a/14 MA: “ḥilāfete” den sonra “ve saltānata” var. 6b/6 NO: “ḥilāfete” den sonra “ve saltānata” var. 5b/3 BV: “ḥilāfete” den sonra “ve saltānata” var. 5b/7 ZO: “ḥilāfete” den sonra “ve saltānata” var. 7a/1

¹⁶⁸ AE: “ce'ale” den sonra “zelāl” var. 4a/15 MA: “ce'ale” den sonra “zelāl” var. 6b/7 NO: “ce'ale” den sonra “zelāl” var. 5b/4 BV: “ce'ale” den sonra “zelāl” var. 5b/7 ZO: “ce'ale” den sonra “zelāl” var. 7a/2

¹⁶⁹ AE: “ulā'l-insān ve'l-ḥayvān” yok. 4a/15

¹⁷⁰ AE: “olub” dan sonra “li'l-lahi derre fārisā kelāmına maḫzar (4b/2) olmişlar elḥamdüli'l-lahi te'ālā 'alāmet-i sa'ādet 'aẓmi ve beşārete siyādete kibridür ” var. 4b/1-2 MA: “olub” dan sonra “li'l-lahi derre fārisā (6b/10) kelāmına maḫzar olmişlar elḥamdüli'l-lahi te'ālā 'alāmet-i sa'ādet (6b/10) 'aẓmi ve beşārete siyādete kibridür ” var. 6b/9-11 NO: “olub” dan sonra “li'l-lahi derre fārisā kelāmına maḫzar olmişlar elḥamdüli'l-lahi te'ālā 'alāmet-i sa'ādet (5b/8) 'aẓmi ve beşārete siyādete kübradur ” var. 5b/7-9 BV: “olub” dan sonra “li'l-lahi derre (5b/11) fārisā kelāmına maḫzar olmişlar elḥamdüli'l-lahi te'ālā (5b/12) 'alāmet-i sa'ādet 'aẓmi ve beşārete siyādete (5b/13) kibridür ” var. 5b/10-13 ZO: “olub” dan sonra “li'l-lahi derre fārisā (7a/6) kelāmına maḫzar olmişlar elḥamdüli'l-lahi te'ālā (7a/7) 'alāmet-i sa'ādet 'aẓmi ve beşārete siyādete kibridür ” var. 7a/6-7

¹⁷¹ AE: “ta maḥyūr olduğına” yok. 4b/2 MA: “ta maḥyūr olduğına” yok. 6b/11 NO: “ta maḥyūr olduğına” yok. 5b/8 BV: “ta maḥyūr olduğına” yok. 5b/13 ZO: “ta maḥyūr olduğına” yok. 7a/8

¹⁷² AE: “binā'en” den sonra āli zālik” var. 7a/11 NO: “binā'en” den sonra āli zālik” var. 5b/8 BV: “binā'en” den sonra āli zālik” var. 5b/13 ZO: “binā'en” den sonra āli zālik” var. 7a/8

¹⁷³ AE: “ümīddür” 4b/4 BV: “ümīddür” 6a/2 ZO: “ümīddür” 7a/10

¹⁷⁴ AE: “vāki” yok. 4b/4

¹⁷⁵ AE: “tertīb étdüm” den sonra “bāb-ı evveli” var. 4b/6 MA: “tertīb étdüm” den sonra “bāb-ı evveli” var. 7a/5 NO: “tertīb étdüm” den sonra “bāb-ı evveli” var. 5b/13 BV: “tertīb étdüm” den sonra “bāb-ı evveli” var. 6a/5 ZO: “tertīb étdüm” den sonra “bāb-ı evveli” var. 7a/14

[5a]

(1) beyânındadır¹⁷⁸ atların eyüsi ve yatlusı ‘alâmetleri beyânında¹⁷⁹ (2) atların tedbirlerin ve haıkların beyânında¹⁸⁰ dişlerin¹⁸¹ (3) ve yaşların¹⁸² beyân eder¹⁸³ ma‘lûm ola ‘ulemâ-yı eslâf¹⁸⁴ ittifâk (4) etmişlerdür ki sebeb-i nizâm-ı ‘âlem budur ki âdem oğlanları (5) (*MA/7b*) dört bölük kılınub¹⁸⁵ bir artıq ve bir eksik olmaya atın dört (6) ayakları gibi¹⁸⁶ dört bölükniñ evvelkisi kılıc için (*BV/6b*) ta‘yîn olunmuşdır (7) ikincisi ‘ilmi ve kâlemi için ta‘yîn olunmuşdır¹⁸⁷ üçüncüsü şan‘at (8) ve ticâret için ta‘yîn olunmuşdır¹⁸⁸ dördüncüsü¹⁸⁹ ve biçim¹⁹⁰ (9) ta‘yîn olunmuşdur¹⁹¹ ve bu dördü¹⁹² zabtı ve

¹⁷⁶ AE: “ol muqaddime” yok. 4b/6 MA: “ol muqaddime” yok. 7a/5 NO: “ol muqaddime” yok. 5b/13 BV: “ol muqaddime” yok. 6a/5 ZO: “ol muqaddime” yok. 7a/15

¹⁷⁷ AE: “zikir” yok. 4b/7

¹⁷⁸ AE: “beyânındadır” dan sonra “bâb-ı şâni” var. 4b/7 MA: “beyânındadır” dan sonra “bâb-ı şâni” var. 7a/7 NO: “beyânındadır” dan sonra “bâb-ı şâni” var. 6a/1 BV: “beyânındadır” dan sonra “bâb-ı şâni” var. 6a/7 ZO: “beyânındadır” dan sonra “bâb-ı şâni” var. 7b/2

¹⁷⁹ AE: “beyânında” dan sonra “bâb-ı şâlis” var. 4b/8 MA: “beyânında” dan sonra “bâb-ı şâlis” var. 7a/9 NO: “beyânındadır” dan sonra “bâb-ı şâlis” var. 6a/2 BV: “beyânındadır” dan sonra “bâb-ı şâlis” var. 6a/8 ZO: “beyânındadır” dan sonra “bâb-ı şâlis” var. 7b/4

¹⁸⁰ AE: “beyânında” dan sonra “bâb-ı rabi‘ atların” var. 4b/9 MA: “beyân eder” den sonra “bâb-ı rabi‘ atların” var. 7a/10 NO: “beyân eder” den sonra “bâb-ı rabi‘ atların” var. 6a/3 BV: “beyânındadır” dan sonra “bâb-ı rabi‘ atların” var. 6a/9 ZO: “beyânında” dan sonra “bâb-ı rabi‘ atların” var. 7b/5

¹⁸¹ BV: “dişlerin” den önce “atların” var. 6a/9 ZO: “dişlerin” den önce “atların” var. 7b/5

¹⁸² AE: “yaşların” yok. 4b/9

¹⁸³ AE: “beyân eder” den sonra “muqaddime” var. 4b/9 MA: “beyân eder” den sonra “muqaddime” var. 7a/11 NO: “beyân eder” den sonra “muqaddime” var. (6a/4) BV: “beyân eder” den sonra “muqaddime” var. 6a/10 ZO: “beyânındadır” dan sonra “muqaddime” var. 7b/6

¹⁸⁴ AE: “islâm” 4b/9

¹⁸⁵ AE: “olub” 4b/10

¹⁸⁶ AE: “gibi ” den sonra “ol” var. 4b/11 MA: “gibi ” den sonra “ol” var. 7b/2 NO: “gibi ” den sonra “ol” var. 6a/7 BV: “gibi ” den sonra “ol” var. 6a/13 ZO: “gibi ” den sonra “ol” var. 7b/10

¹⁸⁷ ZO: “ikincisi ‘ilmi ve kâlemi için ta‘yîn olunmuşdır” yok. 7b/11

¹⁸⁸ MA: “ta‘yîn olunmuşdır” yok. 7b/4 NO: “ta‘yîn olunmuşdır” yok. 6a/8 BV: “ta‘yîn olunmuşdır” yok. 6b/2

¹⁸⁹ AE: “dördüncüsü” den sonra “ekin” var. 4b/13 MA: “dördüncüsü” den sonra “ekin” var. 7b/5 NO: “dördüncü” den sonra “ekin” var. 6a/10 BV: “dördüncüsü” den sonra “ekin” var. 6b/3

¹⁹⁰ AE: “biçim” den sonra “için” var. 4b/13 “biçim” den sonra “için” var. 7b/5 NO: “biçim” den sonra “için” var. 6a/10 BV: “biçim” den sonra “için” var. 6b/3

¹⁹¹ ZO: “üçüncüsü şan‘at ve ticâret için ta‘yîn olunmuşdır dördüncüsü ve biçim ta‘yîn olunmuşdur” yerine “dördüncü ekin biçim için ta‘yîn olunmuşdır (7b/13) “üçüncü şan‘at ve ticâret için ta‘yîn olunmuşdır” var. 7b/12-13

¹⁹² AE: “dördü” yerine “dört bölüğü” var. 4b/14 MA: “dördü” yerine “dört bölüğü” var. 7b/6 NO: “dördü” yerine “dört bölüğü” var. 6a/11 BV: “dördü” yerine “dört bölüğü” var. 6b/3 ZO: “dördü” yerine “dört bölüğü” var. 7b/14

hıfzı eylemekde¹⁹³ bādişāhi¹⁹⁴ (10) ta'yīn olunmuşdur¹⁹⁵ (ZO/8a) ammā evvelki sınıfı ki kılıc için¹⁹⁶ olan¹⁹⁷ bādişāhlar (11) ve vezīrlar (AE5/a) ve begler ve zābiṭler ve sā'ir kılıca hizmet eden askerdür (12) pes bunların üzerine lāzım ve vācib oldur ki¹⁹⁸ cenge lāzım (13) olan alāt ve (NO/6b) esbāb ile dā'im muḳayyed olalar eyü atlar (14) besleyeler ve at aḫvālin bileler binmege inmege ve silāḫ isti'māl kılmağa (15) ve oğ atmağa ve ṭūfenk atmağa (MA/8a) meşğūl olalar ve bākī

[5b]

(1) kalan¹⁹⁹ neferāt ve ḥüddameleri²⁰⁰ hıfzı ve hırāset ve zābiṭı ve siyāset²⁰¹ (2) edeler şer'î şerīf muḳtezāsınca ve (BV/7a) bir taraftan düşmān (3) zūhūr ederse ceng edüb def edeler²⁰² birinci bölük 'ulemā ve 'uḳalā ve küttāb (4) ve şuleḫādur bunların üzerine lāzım olan budur ki dā'imā oğumağa (5) ve oğutmağa ve 'amel (ZO/8b) etmege meşğūl olub emri bi'l-ma'rūfi (6) ve nehy 'ani'l-münker edeler daḫı farz-ı 'ayn olan şerī'at aḫkāmın²⁰³ (7) cümle eşnāfa²⁰⁴ ve²⁰⁵ ehl-i inşāfa²⁰⁶ öğredeler ve ḫalkı 'ibādet ve ṭā'at (8)

¹⁹³ AE: "eylemegi" 4b/14 MA: "eylemegi" 7b/6 NO: "eylemegi" 6a/11 BV: "eylemegi" 6b/4 ZO: "eylemegi" 7b/15

¹⁹⁴ AE: "padişāhlık" 4b/14 MA: "padişāhlık" dan sonra "dēyü" var. 7b/6 NO: "padişāhlık" dan sonra "dēyü" var. 6a/11 BV: "padişāhlık" dan sonra "dēyü" var. 6b/4 ZO: "padişāhlık" dan sonra "dēyü" var. 7b/15

¹⁹⁵ MA: "ta'yīn olmuşlar" 7b/7 NO: "ta'yīn etmişlerdür" 6a/12 BV: "ta'yīn eylemişlerdür" 6b/5 ZO: "ta'yīn etmişlerdür" 7b/15

¹⁹⁶ AE: "icün" den sonra "ta'yīn olunmuşdur" var. 4b/15 MA: "icün" den sonra "ta'yīn olunmuşdur" var. 7b/8 NO: "icün" den sonra "ta'yīn olunmuşdur" var. 6a/12 BV: "icün" den sonra "ta'yīn olunmuşdur" var. 6b/5 ZO: "icün" den sonra "ta'yīn olunmuşdur" var. 8a/1

¹⁹⁷ AE: "olan" yerine "ol" var. 4b/15 MA: "olan" yerine "ol" var. 7b/8 NO: "olan" yerine "ol" var. 6a/13 BV: "olan" yerine "ol" var. 6b/6 ZO: "olan" yerine "ol" var. 8a/2

¹⁹⁸ AE: "olan budur ki" 5a/2 MA: "olan budur ki" 7b/10 NO: "olan budur ki" 6a/15 BV: "olan budur ki" 6b/8 ZO: "olan budur ki" 8a/5

¹⁹⁹ AE: "kalan" dan sonra "bölükleri" var. 5a/4 MA: "kalan" dan sonra "bölükleri" var. 8a/1 NO: "kalan" dan sonra "bölükleri" var. 6b/3 BV: "kalan" dan sonra "bölükleri" var. 6b/12 ZO: "kalan" dan sonra "bölükleri" var. 8a/9

²⁰⁰ AE: "neferāt ve ḥüddameleri" yok. 5a/4 MA: "neferāt ve ḥüddameleri" yok. 8a/1 NO: "neferāt ve ḥüddameleri" yok. 6b/3 BV: "neferāt ve ḥüddameleri" yok. 6b/12 ZO: "neferāt ve ḥüddameleri" yok. 8a/9

²⁰¹ AE: "ve hırāset ve zābiṭ ve siyāset" yok. 5a/4

²⁰² AE: "def edeler" den sonra "ikinci" var. 5a/6 MA: "def edeler" den sonra "ikinci" var. 8a/3 NO: "def edeler" den sonra "ikinci" var. 6b/5 BV: "def edeler" den sonra "ikinci" var. 7a/2 ZO: "def edeler" den sonra "ikinci" var. 8a/13

²⁰³ AE: "ḫükümetlerin" 5a/8 MA: "ḫükümlerin" 8a/7 NO: "ḫükümlerin" 6b/9 BV: "ḫükümetlerin" 7a/6 ZO: "ḫükümlerin" 8b/3

²⁰⁴ MA: "eşnāfa" yerine "eşnāf ehline" var. 8a/8 NO: "eşnāfa" yerine "eşnāf ehline" var. 6b/9 BV: "eşnāfa" yerine "eşnāf ehline" var. 7a/6 ZO: "eşnāfa" yerine "eşnāf ehline" var. 8b/3

²⁰⁵ AE: "ve" yok. 5a/8 MA: "ve" yok. 8a/8 NO: "ve" yok. 6b/9 BV: "ve" yok. 7a/6 ZO: "ve" yok. 8b/3

étmege²⁰⁷ kınduralar²⁰⁸ ve cümle halkıñ eyüligine başka²⁰⁹ du‘ā²¹⁰ étmege vird-i zebān²¹¹ (9) édeler²¹² zīrā²¹³ pādişāhlar²¹⁴ sāvīr halka göre bedende kalbi (10) gibidür (MA/8b) pes her kaçan yürek sağ olur cümle²¹⁵ bedene sağlık (11) hāşıl olur²¹⁶ (NO/7a) bu²¹⁷ iki (BV/7b) t̄ā’ifenin beytü’l-mālī müsliminden hişşe-i şer‘iyyeleri²¹⁸ (12) vardur²¹⁹ üçünci bölük ki şan‘at ve ticāret icün²²⁰ anlara (13) lāzım olan (ZO/9a) kendü²²¹ şan‘atlarına lāzım olan²²² nesnelere ziyāde²²³ (14) çalışmağdur²²⁴ dördünci (AE5/b) bölüğün ekin²²⁵

²⁰⁶ AE: “ehl-i inşāfa” yok. 5a/9 MA: “ehl-i inşāfa” yok. 8a/8 NO: “ehl-i inşāfa” yok. 6b/10 BV: “ehl-i inşāfa” yok. 7a/6 ZO: “ehl-i inşāfa” yok. 8b/3

²⁰⁷ AE : “t̄ā‘at étmege” yerine “it̄ā‘ate” var. 5a/9 MA: “t̄ā‘at étmege” yerine “it̄ā‘ate” var. 8a/8 NO: “t̄ā‘at étmege” yerine “it̄ā‘ate” var. 6b/10 BV: “t̄ā‘at étmege” yerine “it̄ā‘ate” var. 7a/7 ZO: “t̄ā‘at étmege” yerine “it̄ā‘ate” var. 8b/4

²⁰⁸ AE: “kınduralar” dan sonra “ve aralarında hoşluk üzere derilüb muhabbet ve şadākata kınduralar” var. 5a/9-10 MA: “kınduralar” dan sonra “ve aralarında hoşluk üzere derilüb muhabbet ve şadākata kınduralar” var. 8a/9-10 NO: “kınduralar” dan sonra “ve aralarında hoşluk üzere derilüb muhabbet ve şadākata kınduralar” var. 6b/10-11 BV: “kınduralar” dan sonra “ve aralarında hoşluk üzere derilüb muhabbet ve şadākata kınduralar” var. 7a/7-8 ZO: “kınduralar” dan sonra “ve aralarında hoşluk üzere derilüb muhabbet ve şadākata kınduralar” var. 8b/5-6

²⁰⁹ AE: “başka” yok. 5a/10 MA: “başka” yok. 8a/10 BV: “başka” yok. 7a/9 ZO: “başka” yok. 8b/7

²¹⁰ AE: “du‘ā” dan önce “hayr” var. 5a/10 MA: “du‘ā” dan önce “hayr” var. BV: “du‘ā” dan önce “hayr” var. 7a/9 ZO: “du‘ā” dan önce “hayr” var. 8b/7

²¹¹ AE: “étmege vird-i zebān” yok. 5a/10 MA: “étmege vird-i zebān” yok. 8a/11 NO: “étmege vird-i zebān” yok. 6b/12 BV: “étmege vird-i zebān” yok. 7a/9 ZO: “étmege vird-i zebān” yok. 8b/7

²¹² AE: “édeler” den sonra “huşūş pādişāhın iyiligine başka dua‘ éderler” var. 5a/11 MA: “eyleyeler” den sonra “huşūş pādişāhın iyiligine başka dua‘ érmegi vird-i zebān édeler” var. 8a/11-12 NO: “eyleyeler” den sonra “huşūş pādişāhın iyiligine başka dua‘ étmegi vird-i zebān édeler” var. 6b/12-13 BV: “eyleyeler” den sonra “huşūşā pādişāhlık iyiligine hayr dua‘ eylemegi vird-i zebān édeler” var. 7a/10 ZO: “édeler” den sonra “huşūş pādişāhın iyiligine başka dua‘ eylemegi vird-i zebān édeler” var. 8b/8-10

²¹³ MA: “zīrā” yok. 8a/12

²¹⁴ AE: “bādişāh ‘ālem- penāh” 5a/11 MA: “bādişāh ‘ālem- penāh” 8a/13 NO: “bādişāh ‘ālem- penāh” 6b/13 BV: “bādişāh ‘ālem- penāh” 7a/11 ZO: “bādişāh ‘ālem-penāh” 8b/9

²¹⁵ AE: “cümle” yok. 5a/12

²¹⁶ AE: “hāşıl olur” dan sonra “pes” var. 5a/13 MA: “hāşıl olur” dan sonra “pes” var. 8b/2 NO: “hāşıl olur” dan sonra “pes” var. 6b/15 BV: “hāşıl olur” dan sonra “pes” var. 7a/13 ZO: “hāşıl olur” dan sonra “pes” var. 8b/12

²¹⁷ AE: “bu” yok. 5a/13

²¹⁸ BV: “hişşe-i şer‘iyyeleri” yerine “hişşe” var. 7b/1

²¹⁹ AE: “vardur” dan sonra “üçüncü bölük ki” var. 5a/14 MA: “vardur” dan sonra “üçüncü bölük ki” var. 8b/3 NO: “vardur” dan sonra “üçüncü bölük ki” var. 7a/2 BV: “vardur” dan sonra “üçüncü bölük ki” var. 7b/2 ZO: “vardur” dan sonra “üçüncü bölük ki” var. 8b/14 ZO: “vardur” dan sonra “üçüncü bölük ki” var. 8b/14

²²⁰ AE: “icün” den sonra “ta‘yīn olunmuşdur” var. 5a/14 MA: “icün” den sonra “ta‘yīn olunmuşdur” var. 8b/4 BV: “icün” den sonra “ta‘yīn olunmuşdur” var. 7b/2 ZO: “icün” den sonra “ta‘yīn olunmuşdur” var. 8b/15 ZO: “icün” den sonra “ta‘yīn olunmuşdur” var. 8b/15

²²¹ AE: “kendü” yok. 5a/15 MA: “kendü” yok. 8b/5 NO: “kendü” yok. 7a/3

²²² MA: “şan‘atlarına lāzım olan” yok. 8b/5 ZO: “şan‘atlarına lāzım olan” yok. 9a/1

étmege ta'yîn olunmuşdur²²⁶ (15) anlara re'âyâ dêrler bunlara lâzım olan²²⁷ ma'âşında kendülere

[6a]

(1) ve sâ'ir eşnâfa bunlara lâzım olan²²⁸ ehline kifâyet edecek (2) kadar ekin ekmege ve bâğ ve bâğce dikmege ve ma'âş için lâzım olan (3) hayvânâtı beslemege çalışmışdur ammâ 'âkıl ve mükellef olan²²⁹ (4) bu dört bölükden taşra kalanları²³⁰ kendü mällarına²³¹ konuşmayub elbette²³² (5) cebr ile bu dört²³³ bölükden birine ilhâk olunmaq²³⁴ gerek tâ ki müft-ho'yr (6) (MA/9a) olub sâ'ir eşnâf ehline müzâyâka ile ihtilâl (7) nizâm- ı 'âleme sebep olmayalar selâfîn-i selef zamânlarında (BV/8a) bu (8) ma'küle mu'atıl kimesnelere her senede²³⁵ bir kaç kerre teftiş édüb²³⁶ (9) men' ederlerdi²³⁷ (ZO/9b) şimdiki zamânlarda ve²³⁸ dağı teftiş olunub (10) halkı bî-kâr²³⁹

²²³ AE: “ziyâde” yok. 5a/15 MA: “ziyâde” yok. 8b/5 NO: “ziyâde” yok. 7a/4 BV: “ziyâde” yok. 7b/3 ZO: “nesnelere ziyâde” yok. 9a/1

²²⁴ AE: “çalışmışdur” dan sonra “dördüncü” var. 5a/15 MA: “çalışmışdur” dan sonra “dördüncü” var. 8b/5 NO: “çalışmışdur” dan sonra “dördüncü” var. 7a/4 BV: “çalışmışdur” dan sonra “dördüncü” var. 7b/4 ZO: “çalışmışdur” dan sonra “dördüncü” var. 9a/1

²²⁵ AE: “ekin” den sonra “içindür” var. 5b/1 MA: “ekin” den sonra “içindür” var. 8b/6 NO: “ekin” den sonra “içindür” var. 7a/4 BV: “ekin” den sonra “içindür” var. 7b/4 ZO: “ekin” den sonra “içindür” var. 9a/2

²²⁶ AE: “étmege ta'yîn olunmuşdur” yok. 5b/1 MA: “étmege ta'yîn olunmuşdur” yok. 8b/6 NO: “étmege ta'yîn olunmuşdur” yok. 7a/4 BV: “étmege ta'yîn olunmuşdur” yok. 7b/4 ZO: “étmege ta'yîn olunmuşdur” yok. 9a/2

²²⁷ AE: “lâzım olan” dan sonra “emr” var. 5b/1 MA: “lâzım olan” dan sonra “emr” var. 8b/6 NO: “lâzım olan” dan sonra “emr” var. 7a/5 BV: “lâzım olan” dan sonra “emr” var. 7b/5 ZO: “lâzım olan” dan sonra “emr” var. 9a/3

²²⁸ AE: “bunlara lâzım olan” yok. 5b/2 MA: “bunlara lâzım olan” yok. 8b/7 NO: “bunlara lâzım olan” yok. 7a/6 BV: “bunlara lâzım olan” yok. 7b/6 ZO: “bunlara lâzım olan” yok. 9a/4

²²⁹ AE: “iken” 5b/4 MA: “iken” 8b/10 NO: “iken” 7a/8 BV: “iken” 7b/9 ZO: “iken” 9a/7

²³⁰ AE: “kalanları” yerine “kalan kimseleri” var. 5b/4 MA: “kalanları” yerine “kalan kimseleri” var. 8b/11 NO: “kalanları” yerine “kalan kimesneleri” var. 7a/9 BV: “kalanları” yerine “kalan kimesneleri” var. 7b/9 ZO: “kalanları” yerine “kalan kimseleri” var. 9a/8

²³¹ AE: “mällarına” yerine “hâllerine” var. 5b/4 MA: “mällarına” yerine “hâllerine” var. 8b/12 NO: “mällarına” yerine “hâllerine” var. 7a/9 BV: “mällarına” yerine “hâllerine” var. 7b/10 ZO: “mällarına” yerine “hâllerine” var. 9a/8

²³² AE: “elbette” yok. 5b/4

²³³ AE: “dört” yok. 5b/5

²³⁴ AE: “elbette” yok. 5b/5

²³⁵ MA: “yıldı” 9a/3 NO: “yıldı” 7a/13 BV: “yıldı” 8a/1 ZO: “yıldı” 9a/14

²³⁶ AE: “teftiş olunub” 5b/7 NO: “teftiş olub” 7a/14 BV: “teftiş olunub” 8a/2 ZO: “teftiş olunub” 9a/15

²³⁷ AE: “men' olunurlar imiş” den sonra “nolaydı” var. 5b/8 MA: “men' olunurlar imiş” den sonra “nolaydı” var. 9a/4 NO: “men' olunurlar imiş” den sonra “nolaydı” var. 7a/14 BV: “men' olunurlar imiş” den sonra “nolaydı” var. 8a/2 ZO: “men' olunurlar imiş” den sonra “nolaydı” var. 9a/15

²³⁸ AE: “ve” yok. 5b/8

olmağdan men^c (*NO/7b*) oluna idi²⁴⁰ böyle naqıl ètdi (11) bir ehl-i inşāf şanma bu kışsa-ı temsīli hīlāf çün oğul (12) hāşıl èder bal arusu cem^c olur bir yère²⁴¹ aru²⁴² cerisi (13) iclerinden birisi baş olur kimisi saqā kimisi ferrāş olur²⁴³ (14) şāhına her biri eyler ikrām dili ve cān ile olur hükmine rām²⁴⁴ (15) kimi mi^cmār kimi nāzır olur her biri hizmetine hāzır²⁴⁵ olur

[6b]

(1) ittifāk ile èderler ma^cmūr birbirine yakın nice kuşūr anlara mesken (2) olur ol kūşe taşradan aña taşırılar tūşe qaşırına her biri kim (3) ède duḥūl olur āvāz ède zikre meşğūl vaḥīd ü ḥāl ile simā^c (4) eylerler mā-sivā'l-lāha vedā^c eyleyeler bu simā^cyı şaḳın ey (5) eşref-i nās yañılıb eyleme beyhūde kıyās²⁴⁶ (*MA/9b*) arada kāhil (6) olub²⁴⁷ biraz zembūr hizmetinde eger eyleser kuşūr gösterüb (7) her birisi rüy-ı celāl (*BV/8b*) zarbı ve ḥarbı ile qovarlar fi'l-ḥāl (8) cümlesi hışmu ve 'itāb ile sürer (*ZO/10a*) anı şeytān²⁴⁸ gibi gökden (9) uçurur nīzeler urub aña ḥāritden çıkarırlar güc ile (10) dārından (*AE*

²³⁹ AE: “kār” 5b/8

²⁴⁰ AE: “men^c oluna idi” den sonra “ḥikāyet-i manzūme” var. 5b/9 MA: “men^c oluna idi” den sonra “ḥikāyet-i manzūme” var. 9a/6 NO: “men^c olunalardı” den sonra “zīrā ki buña münāsebet yahyā efendi gencine-i rāzında (7b/2) ḥikāyet-i manzūme” var. 7b/1-2 BV: “men^c olunalardı” den sonra “ḥikāyet-i manzūme” var. 8a/4 ZO: “men^c oluna idi” den sonra “ḥikāyet-i manzūme” var. 9b/3

²⁴¹ AE: “yère” den sonra “qonar” var. 5b/9

²⁴² AE: “aru” yok. 5b/9

²⁴³ AE: “saqā kimisi ferrāş olur” yok. 5b/10

²⁴⁴ AE: “şāhına her biri eyler ikrām dili ve cān ile olur hükmine rām” yok. 5b/10 MA: “şāhına her biri eyler ikrām dili ve cān ile olur hükmine rām” yok. 9a/10 NO: “şāhına her biri eyler ikrām dil ve cān ile olur hükmine rām” yok. 7b/5 BV: “şāhına her biri eyler ikrām dili ve cān ile olur hükmine rām” yok. 8a/8 ZO: “şāhına her biri eyler ikrām dili ve cān ile olur hükmine rām” yok. 9b/8

²⁴⁵ AE: “nāzır” 5b/11

²⁴⁶ AE: “tūşe” den sonra “qaşırına her biri kim ède duḥūl olur āvāz ède zikre meşğūl vaḥīd ü ḥāl ile simā^c eylerler mā-sivāu'l-lāha vedā^c eylerler bu simā^cyı şaḳın ey eşref-i nās yañılıb eyleme beyhūde kıyās” yok. 5b/13 MA: “qaşırına her biri kim ède duḥūl olur āvāz ède zikre meşğūl vaḥīd ü ḥāl ile simā^c eylerler mā-sivāu'l-lāha vedā^c eylerler bu semā^cyı şaḳın ey eşref-i nās yañılıb eyleme beyhūde kıyās” yok. 9a/13 NO: “tūşe” den sonra “qaşırına her biri kim ède duḥūl olur āvāz ède zikre meşğūl vaḥīd ü ḥāl ile simā^c eylerler mā-sivāu'l-lāha vedā^c eylerler bu simā^cyı şaḳın ey eşref-i nās yañılıb eyleme beyhūde kıyās” yok. 7b/8 BV: “tūşe” den sonra “qaşırına her biri kim ède duḥūl olur āvāz ède zikre meşğūl vaḥīd ü ḥāl ile simā^c eylerler mā-sivāu'l-lāha vedā^c eylerler bu simā^cyı şaḳın ey eşref-i nās yañılıb eyleme beyhūde kıyās” yok. 8a/12 ZO: “tūşe” den sonra “qaşırına her biri kim ède duḥūl olur āvāz ède zikre meşğūl vaḥīd ü ḥāl ile simā^c eylerler mā-sivāu'l-lāha vedā^c eylerler bu simā^cyı şaḳın ey eşref-i nās yañılıb eyleme beyhūde kıyās” yok. 9b/12

²⁴⁷ AE: “olursa” 5b/13

²⁴⁸ AE: “şultān” 5b/15

6/a) helāk²⁴⁹ eylerler meskenin ƙahrı ile h̄āk eylerler (11) anda bī-kār²⁵⁰ olan eylese maƙām her birisi éder işini tamām (12) ādem olana bu²⁵¹ bir²⁵² ĩbret olur göz²⁵³ göre āyīne-i ĩbret olur (13) eyüler leşkeridür baħr-ı devān h̄ār ü ĥas ile mizānda mekān āşī (14) maʿnā yüzine perde olur z̄ulmet-i cürm ile perverde olur (15) şāliħa āşī olur ʿaynī zarar bir yère cemʿ ola ĥayr ile

[7a]

(1) şer şolki zühdinde ola ihmāli nola olursa mükedder h̄ālī²⁵⁴ (2) (NO/8a) yā ilahī²⁵⁵ bī-kār eyleme²⁵⁶ taʿn-ı aġyāra sezā-vār eyleme²⁵⁷ ĩpuk eyle ʿamelde (3) cān ve teni bī-ʿamellerden²⁵⁸ ıraġ ola beni²⁵⁹ t̄alibü ʿilmü ve kemālāt ile (4) şāħibi zühdi ʿibādet eyle²⁶⁰ imdi her bir şanʿat²⁶¹ ehlinüġ kendülere (5) maħşuş olan ʿameller üzre s̄ābit

²⁴⁹ AE: “helāk” dan önce “bir daħı gelse” var. 6a/1 MA: “helāk” dan önce “bir daħı gelse” var. 9b/5 NO: “helāk” dan önce “bir daħı gelse” var. 7b/13 BV: “helāk” dan önce “bir daħı gelse” var. 8b/3 ZO: “helāk” dan önce “bir daħı gelse” var. 10a/3

²⁵⁰ AE: “bī-kār” 6a/1

²⁵¹ AE: “bu” dan sonra “ħal” var. 6a/2 MA: “bu” dan sonra “ħal” var. 9b/7 BV: “bu” dan sonra “iş” var. 8b/6 ZO: “bu” dan sonra “ħal” var. 10a/6

²⁵² AE: “bir” yok. 6a/2 BV: “bir” yok. 8b/6 ZO: “bir” yok. 10a/6

²⁵³ AE: “göre” 6a/3

²⁵⁴ AE: “ĳbret olur” dan sonra “eyüler leşkeridür baħr-ı devān h̄ār ü ĥasr ile mizānda mekān āşī maʿnā yüzine perde olur z̄ulmet-i cürm ile perverde olur şāliħa āşī olur ʿaynī zarar bir yère cemʿ ola ĥayr ile şer şolki zühdinde ola ihmāli nola olursa mükedder h̄ālī” yok. 6a/3 MA: “ĳbret olur” dan sonra “eyüler leşkeridür baħr-ı devān h̄ār ü ĥasr ile mizānda mekān āşī maʿnā yüzine perde olur z̄ulmet-i cürm ile perverde olur şāliħa āşī olur ʿaynī zarar bir yère cemʿ ola ĥayr ile şer şolki zühdinde ola ihmāli nola olursa mükedder h̄ālī” yok. 9b/7 NO: “ĳbret olur” dan sonra “eyüler leşkeridür baħr-ı devān h̄ār ü ĥasr ile mizānda mekān āşī maʿnā yüzine perde olur z̄ulmet-i cürm ile perverde olur şāliħa āşī olur ʿaynī zarar bir yère cemʿ ola ĥayr ile şer şolki zühdinde ola ihmāli nola olursa mükedder h̄ālī” yok. 8a/1 BV: “ĳbret olur” dan sonra “eyüler leşkeridür baħr-ı devān h̄ār ü ĥasr ile mizānda mekān āşī maʿnā yüzine perde olur z̄ulmet-i cürm ile perverde olur şāliħa āşī olur ʿaynī zarar bir yère cemʿ ola ĥayr ile şer şolki zühdinde ola ihmāli nola olursa mükedder h̄ālī” yok. 8b/7 ZO: “ĳbret olur” dan sonra “eyüler leşkeridür baħr-ı devān h̄ār ü ĥasr ile mizānda mekān āşī maʿnā yüzine perde olur z̄ulmet-i cürm ile perverde olur şāliħa āşī olur ʿaynī zarar bir yère cemʿ ola ĥayr ile şer şolki zühdinde ola ihmāli nola olursa mükedder h̄ālī” yok. 10a/7

²⁵⁵ AE: “yā ilahī” den sonra “beni” var. 6a/3 MA: “yā ilahī” den sonra “beni” var. 9b/8 NO: “yā ilahī” den sonra “beni” var. 8a/1 BV: “yā ilahī” den sonra “beni” var. 8b/7 ZO: “yā ilahī” den sonra “beni” var. 10a/7

²⁵⁶ AE: “étme” 6a/3 MA: “étme” 9b/8 NO: “étme” 8a/1 BV: “étme” 8b/7 ZO: “étme” 10a/7

²⁵⁷ NO: “étme” 8a/1 BV: “étme” 8b/8 ZO: “étme” 10a/8

²⁵⁸ AE: “bī-ʿamellerden” sonra “ıraġ ola beni t̄alibü ʿilmü ve kemālāt ile şāħib-i zühdi ʿibādet eyle” yok. 6a/4

²⁵⁹ NO: “beni” den sonra “nesir” var. 8a/4

²⁶⁰ MA: “t̄alibü ʿilmü ve kemālāt ile şāħib-i zühdi ʿibādet eyle” yok. 9b/9 NO: “t̄alibü ʿilmü ve kemālāt ile şāħib-i zühdi ʿibādet eyle” yok. 8a/4 BV: “t̄alibü ʿilmü ve kemālāt ile şāħib-i zühdi ʿibādet eyle” yok. 8b/9 ZO: “t̄alibü ʿilmü ve kemālāt ile şāħib-i zühdi ʿibādet eyle” yok. 10a/9

²⁶¹ AE: “şımıf” 6a/4 MA: “şımıf” 9b/10 NO: “şımıf” 8a/4 BV: “şımıf” 8b/9 ZO: “şımıf” 10a/9

olmadı²⁶² milk-i salṭanatda niẓām²⁶³ (6) icāb²⁶⁴ éder eger ihmāl éderler²⁶⁵ ise²⁶⁶ milkde iḥtilāl icāb éder²⁶⁷ (7) pes bu kā'ideden (*MA/10a*) ma'lūm oldu ki²⁶⁸ lāyık degildür ki (*BV/9a*) bir (8) şan'at²⁶⁹ ehlini bir āḥer şan'ata²⁷⁰ karşıduralar zīrā²⁷¹ bundan²⁷² iḥtilāl icāb éder (9) nitekim bu zamānda olan iḥtilālīñ bir sebebi re'āyā (*ZO/10b*) ehl-i seyfe (10) ve ehl-i 'ilme karşıduğındandır²⁷³ anuñla esbāba ma'āş dañı (11) mükedder olub vilāyetde қаht u ğalā bir mertebeye vardığı zamān (12) evvelde bir aқceye alınan²⁷⁴ şimdi on aқceye alınur²⁷⁵ ve bulunmaz oldu²⁷⁶ (13) mādāmki²⁷⁷ pādişāhıñ²⁷⁸ muḥāfazası şer'ci şerīf ve tertīb-i қadīm (14) üzre ola milk-i niẓām cihetinden ziyāde olur (*NO/8b*) ammā bu üslūb u қadīme (15) ri'āyet olunmaқda ihmāl olunsa salṭanata²⁷⁹ fesād²⁸⁰

[7b]

²⁶² AE: “olmaları” 6a/5 MA: “olalar” 9b/11 NO: “olmaları” 8a/5 BV: “olmaları” 8b/10

²⁶³ AE: “niẓām” yok. 6a/5

²⁶⁴ AE: “icāb” dan sonra “ve iktizā” var. 6a/6 MA: “icāb” dan sonra “ve iktizā” var. 9b/12 NO: “icāb” dan sonra “ve iktizā” var. 8a/6 BV: “icāb” dan sonra “ve iktizā” var. 8b/11

²⁶⁵ AE: “ihmāl étmeleri” 6a/6 MA: “ihmāl étmeleri” 9b/12 NO: “ihmāl étmeleri” 8a/6 BV: “ihmāl étmeleri” 8b/12

²⁶⁶ AE: “ise” yok. 6a/6 MA: “ise” yok. 9b/12 NO: “ise” yok. 8a/6 BV: “ise” yok. 8b/12

²⁶⁷ ZO: “eger ihmāl éderler ise milkde iḥtilāl icāb éder” yok. 10a/12

²⁶⁸ AE: “ma'lūm oldu ki” yerine “bilindi ki” var. 6a/6 MA: “ma'lūm oldu ki” yerine “bilindi ki” var. 10a/1 NO: “ma'lūm oldu ki” yerine “bilindi ki” var. 8a/7 BV: “ma'lūm oldu ki” yerine “bilindi ki” var. 8b/13 ZO: “ma'lūm oldu ki” yerine “bilindi ki” var. 10a/12

²⁶⁹ AE: “şan'at” yerine “şınıf” var. 6a/7 MA: “şan'at” yerine “şınıf” var. 10a/1 NO: “şan'at” yerine “şınıf” var. 8a/8 BV: “şan'at” yerine “şınıf” var. 9a/1 ZO: “şan'at” yerine “şınıf” var. 10a/13

²⁷⁰ AE: “bir āḥer şan'ata” yok. 6a/7 MA: “bir āḥer şınıf ehline” 10a/1 NO: “bir āḥer şınıf ehline” 8a/8 BV: “bir āḥer şınıf ehline” 9a/1 ZO: “bir āḥer şınıf ” 10a/13

²⁷¹ AE: “zīrā” yok. 6a/7

²⁷² AE: “bu” 6a/7 MA: “bu” 10a/2 BV: “bu” 9a/2 ZO: “bu” 10a/14

²⁷³ AE: “ḥılt olunduğundan” 6a/8 MA: “ḥılt olunduğudur” 10a/4 NO: “ḥılt olunduğudur” 8a/10 BV: “ḥılt olunduğudur” 9a/3 ZO: “ḥılt olunduğudur” 10b/1

²⁷⁴ MA: “alınan” dan sonra “nesne” var. 10a/7 NO: “alınan” dan sonra “nesne” var. 8a/13 BV: “alınan” dan sonra “nesne” var. 9a/6 ZO: “alınan” dan sonra “nesne” var. 10b/4

²⁷⁵ AE: “alınmaz” 6a/10 MA: “alınur” yok. 10a/8 BV: “alınur” yok. 9a/6 ZO: “alınmaz” 10b/5

²⁷⁶ AE: “ve bulunmaz oldu” yok. 6a/10 ZO: “ve bulunmaz oldu” yok. 10b/5

²⁷⁷ AE: “mādāmki” den önce “zīrā 'amele azaldı anla çoğaldı” var. 6a/10 MA: “mādāmki” den önce “zīrā 'amele azaldı anla çoğaldı” var. 10a/8 ZO: “mādāmki” den önce “zīrā 'amele azaldı anla çoğaldı” var. 10b/5-6

²⁷⁸ NO: “pādişāh” dan sonra “islāmıñ” var. 8a/14

²⁷⁹ NO: “salṭanata” yok. 8b/1

²⁸⁰ NO: “fesād” dan sonra “fesād” var. 8b/1

(1) sirāyet eder²⁸¹ daḥı ma^clūm ola ki (*MA/10b*) ḥaḳḳ te^cālā ḥalkı ‘anāşır-ı erba^cadan (2) yaratdı ya^cni²⁸² şu ve tobraḳ ve āteş²⁸³ ve rüzigār²⁸⁴ atların ‘anāşır-larınıñ (3) rüzigārı²⁸⁵ ḡālib kılinub (*BV/9b*) bādişāhlıḳ erkānınıñ birer günü (4) atlar üzerine bünyād eyledi²⁸⁶ ḳoḡmaḳda²⁸⁷ (*AE 6/B*) (*ZO/11a*) ve ḳacmaḳda ve cengde²⁸⁸ ve ḳat^c-ı mesāfe (5) étmekde at gerekdür ol sebebden²⁸⁹ iskender-i zü’l-ḳarneyn (6) āb-ı ḥayāt²⁹⁰ icmek²⁹¹ icün zulumāta sefer murād étdikde aristatālīs ḥekīmi (7) da^cvet édüb bu sefer-i ba^cīde ve sıḳlet²⁹²-i şedīde taḥammül édüb (8) çek²⁹³ eyü²⁹⁴ atlar almaḳ²⁹⁵ intiḥāb étmege murād étđi²⁹⁶ ḥekīm (9) taḳı²⁹⁷ atların cemī^ci elvānından cem^c édüb cümlesine bir zamān şu ve yem (10) vèrmeyüb²⁹⁸ bir aḥūra ḥabis étđiler²⁹⁹ üç günden şonra (11) yoḳladılar gördiler ki al at za^cīf olub düşmiş³⁰⁰ mevte (12) ḳarīb olmış anı iḥrāc édüb³⁰¹

²⁸¹ AE: “sirāyet eder” den sonra “belki aḥre gider” var. 6a/13 MA: “sirāyet eder” den sonra “belki aḥre gider” var. 10a/13 ZO: “sirāyet eder” den sonra “belki aḥre gider” var. 10b/11

²⁸² NO: “a^cnī” 8b/3 BV: “a^cnī” 9a/12 ZO: “a^cnī” 10b/12

²⁸³ AE: “nār” 6a/14 MA: “od” 10b/2 NO: “oddan” 8b/4 BV: “od” 9a/13 ZO: “od” 10b/13

²⁸⁴ AE: “yél” 6a/14 MA: “yél” 10b/2 NO: “yelden” 8b/4 BV: “yél” 9a/13 ZO: “yél” 10b/13

²⁸⁵ AE: “yéli” 6a/15 MA: “yéli” 10b/2 NO: “yéli” 8b/4 BV: “yéli” 9a/13 ZO: “yéli” 10b/14

²⁸⁶ NO: “bünyād eyledi” den sonra “meşelā” var. 8b/6

²⁸⁷ MA: “ḳomaḳda” 10b/4 NO: “ḳomaḳda” 8b/6 BV: “ḳomaḳda” 9b/2 ZO: “ḳomaḳda” 10b/15

²⁸⁸ MA: “ve cengde” yok. 10b/4

²⁸⁹ NO: “ol sebebdendür ki” den sonra “ḥikāyet” var. 8b/7

²⁹⁰ AE: “āb-ı ḥayāt” dan önce “şarab” var. 6b/2 MA: “āb-ı ḥayāt” dan önce “şarab” var. 10b/6 NO: “āb-ı ḥayāt” dan önce “şarab” var. 8b/8 BV: “āb-ı ḥayāt” dan önce “şarab” var. 9b/4 ZO: “āb-ı ḥayāt” dan önce “şarab” var. 11a/2

²⁹¹ AE: “içmek” yok. 6b/2 MA: “içmek” yok. 10b/6 NO: “içmek” yok. 8b/8 BV: “içmek” yok. 9b/4 ZO: “içmek” yok. 11a/2

²⁹² AE: “sıḳlet” yok. 6b/3 MA: “sıḳlet” yok. 10b/7 NO: “sıḳlet” yok. 8b/9 BV: “sıḳlet” yok. 9b/5 ZO: “sıḳlet” yok. 11a/4

²⁹³ AE: “çek” yok. 6b/3 MA: “çek” yok. 10b/8 NO: “çek” yok. 8b/10 BV: “çek” yok. 9b/6 ZO: “çek” yok. 11a/5

²⁹⁴ MA: “eyü” yok. 10b/8 NO: “eyü” yok. 8b/10 BV: “eyü” yok. 9b/6 ZO: “eyü” yok. 11a/5

²⁹⁵ AE: “almaḳ” yok. 6b/3 MA: “almaḳ” yok. 10b/8 NO: “almaḳ” yok. 8b/10 BV: “eyü” yok. 9b/6 ZO: “almaḳ” yok. 11a/5

²⁹⁶ AE: “murād étđi” yerine “emr étđi” var. 6b/3 MA: “murād étđi” yerine “emr étđi” var. 10b/8 NO: “murād étđi” yerine “emr étđi” var. 8b/10 BV: “murād étđi” yerine “emr étđi” var. 9b/6 ZO: “murād étđi” yerine “emr étđi” var. 11a/5

²⁹⁷ AE: “daḥı” 6b/3 MA: “daḥı” 10b/8 NO: “daḥı” 8b/10 BV: “daḥı” 9b/6 ZO: “daḥı” 11a/6

²⁹⁸ MA: “vèrüb” 10b/10 NO: “vèrüb” 8b/12 BV: “vèrüb” 9b/8 ZO: “vèrüb” 11a/7

²⁹⁹ AE: “ḥabis étđiler” yerine “baḡladılar” var. 6b/5 MA: “ḥabis étđiler” yerine “baḡladılar” var. 10b/10 NO: “ḥabis étđiler” yerine “baḡladılar” var. 8b/12 BV: “ḥabis étđiler” yerine “baḡladılar” var. 9b/8 ZO: “ḥabis étđiler” yerine “baḡladılar” var. 11a/8

³⁰⁰ NO: “düşmiş” yok. 8b/13

beslediler dördüncü gün (13) yine nazar (*MA/11a*) édüb³⁰² gördiler kıla at za'îf olmuş anı (*NO/9a*) dağı (14) ihrâc étdiler beşinci gün³⁰³ gördiler akraz³⁰⁴ at³⁰⁵ (15) za'îf olmuş (*BV/10a*) altıncı gün gördiler cil at za'îf olmuş (*ZO/11b*)

[8a]

(1) yedinci gün gördiler kıra at za'îf olmuş³⁰⁶ tokuzuncu gün (2) gördiler hürmâyi³⁰⁷ tırı at³⁰⁸ ayağ üzre tırur pes bildiler ki (3) ol açlığa³⁰⁹ cümlesinden ziyâde dayanur imiş³¹⁰ ve zılnetde görmelerini (4) tecrübe için bir gâyet kıra gü³¹¹ geçede ökllerinden bir kılcağız cekdiler (5) evvelâ siyâh at³¹² gördi andan hürmâyi tırı at³¹³ gördi pes (6) bu ikisinden yüz yigirmi biş at³¹⁴ (*MA/11b*) secdiler³¹⁵ ile zılnâta³¹⁶ gıtdiler (7) ve³¹⁷ geldiler ve ma'lûm ola ki insândan şonra atdan güzel (8) ve kuvvetlü ve göregen

³⁰¹ AE: "ihrâc édüb" den sonra "yem ve şü vërüb" var. 6b/6 MA: "ihrâc édüb" den sonra "yem vërüb" var. 10b/13 NO: "ihrâc édüb" den sonra "yem ve şü vërüb" var. 8b/14 BV: "ihrâc édüb" den sonra "yem vërüb" var. 9b/10 ZO: "ihrâc édüb" den sonra "yem ve şü vërüb" var. 11a/10

³⁰² AE: "gördüler ki " 6b/7 MA: "nazar étdiler" 11a/1 NO: "nazar étdiler" 8b/15 BV: "nazar étdiler" 9b/11 ZO: "nazar étdiler" 11a/11

³⁰³ AE: "beşinci gün" den sonra "nazar édüb" var. 6b/7 MA: "beşinci gün" den sonra "yine nazar étdiler" var. 11a/2 NO: "beşinci gün" den sonra "yine nazar étdiler" var. 9a/1 BV: "beşinci gün" den sonra "yine nazar étdiler" var. 9b/13 ZO: "beşinci gün" den sonra "yine nazar étdiler" var. 11a/13

³⁰⁴ AE: "ak" 6b/8 NO: "ak" 9a/2 BV: "ak" 9b/13 ZO: "ak" 11a/14

³⁰⁵ MA: "at" yok. 11a/2 NO: "at" yok. 9a/2

³⁰⁶ AE: "za'îf olmuş" dan sonra "sekizinci gün kır at za'îf olmuş" var. 6b/9 MA: "za'îf olmuş" dan sonra "sekizinci gün gördiler kır at za'îf olmuş" var. 11a/5 NO: "za'îf olmuş" dan sonra "sekizinci gün gördiler ki kır at za'îf olmuş" var. 9a/4 BV: "za'îf olmuş" dan sonra "sekizinci gün kır at za'îf olmuş" var. 10a/2-3 ZO: "za'îf olmuş" dan sonra "sekizinci gün gördiler kır at za'îf olmuş" var. 11b/2

³⁰⁷ AE: "hürmâyi" yok. 6b/10 MA: "hürmâyi" yok. 11a/6 NO: "hürmâyi" yok. 9a/5 BV: "hürmâyi" yok. 10a/4 ZO: "hürmâyi" yok. 11b/3

³⁰⁸ AE: "at" dan sonra "za'îf olmuş onuncu gün gördüler ki hürmâyi tırı at" var. 6b/11 MA: "at" dan sonra "za'îf olmuş onuncu gün gördüler ki hürmâyi tırı at" var. 11a/7 NO: "at" dan sonra "za'îf olmuş onuncu gün gördüler ki hürmâyi tırı at" var. 9a/5-6 BV: "at" dan sonra "za'îf olmuş onuncu gün gördüler ki hürmâyi tırı at" var. 10a/4-5 ZO: "at" dan sonra "za'îf olmuş onuncu gün gördüler ki hürmâyi tırı at" var. 11b/4

³⁰⁹ AE: "ol açlığa" dan sonra "ve şusuzlızğa" var. 6b/12 MA: "ol açlığa" dan sonra "ve şusuzlızğa" var. 11a/9 NO: "ol açlığa" dan sonra "ve şusuzlızğa" var. 9a/7 BV: "ol açlığa" dan sonra "ve şusuzlızğa" var. 10a/6 ZO: "ol açlığa" dan sonra "ve şusuzlızğa" var. 11b/6

³¹⁰ MA: "döger" 11a/9 NO: "döger" 9a/7 BV: "döger" 10a/7

³¹¹ AE: "gü" yok. 6b/13

³¹² ZO: "at" yok. 11b/9

³¹³ ZO: "at" yok. 11b/9

³¹⁴ ZO: "at" yok. 11b/10

³¹⁵ MA: "secdiler" den sonra "anlar" var. 11b/1 NO: "secdiler" den sonra "dağı ol atlar" var. 9a/11 ZO: "secdiler" den sonra "anlar" var. 11b/11

³¹⁶ AE: "zılnâta" yok. 6b/14

³¹⁷ NO: "ve" den sonra "yine selâmet ile" var. 9a/12 ZO: "ve" den sonra "yine" var. 11b/11

eşkin³¹⁸ ve işitgen³¹⁹ (*AE 7/a*) hîc³²⁰ (*BV/10b*) nesne³²¹ yokdur (9) zîrâ her ne kadar kuvvetlü hayvân olsa at anı gögsi ile (10) yıkar (*NO/9b*) ve aķ sūd icinde (*ZO/12a*) aķ kılı³²² gece ile görür ve kendüsinden (11) yêrde³²³ düşen³²⁴ kılıñ³²⁵ şadāsını işidür ve ğāyet yügrük (12) olan hayvân ki³²⁶ ceran³²⁷ ve tavşan ve yabānî koyun³²⁸ ve şıgır³²⁹ (13) ve merkeb³³⁰ ve deve kuşu cümlesine at üstinde olan yük³³¹ (14) ve alât ve âdem ile ardından yetişür ve eger ol eşķâl ve alât (15) ol hayvānlara³³² üzerinde olsa idi harekete mecālî olmazdı

[8b]

(1) dēmişler bu daħı (*MA/12a*) ma'lūm ola ki ehl-i islām sipāhîleri ve (2) cündîlerinin cümlesiniñ kāmili³³³ ve pîrleri³³⁴ ĥazret-i 'ömer rażīya'l-lāhü³³⁵ 'anhdur³³⁶ (3) anlarıñ³³⁷

³¹⁸ AE: “eşkin” yok. 6b/15 MA: “eşkin” yok. 11b/3 NO: “eşkin” yok. 9a/14 BV: “eşkin” yok. 10a/13 ZO: “eşkin” yok. 11b/13

³¹⁹ AE: “işitgen” den sonra “yügrek” var. 6b/15 MA: “işitgen” den sonra “yügrek” var. 11b/1 NO: “işitgen” den sonra “yügrek” var. 9a/14 BV: “işitgen” den sonra “yügrek” var. 10a/13 ZO: “işitgen” den sonra “yügrek” var. 11b/13

³²⁰ AE: “hîc” den sonra “bir” var. 7a/1 MA: “hîc” den sonra “bir” var. 11b/4 NO: “hîc” den sonra “bir” var. 9a/14 BV: “hîc” den sonra “bir” var. 10b/1 ZO: “hîc” den sonra “bir” var. 11b/13

³²¹ AE: “hayvân” 7a/1 MA: “hayvân” 11b/4 NO: “hayvân” 9a/14 BV: “hayvân” 10b/1 ZO: “hayvân” 11b/13

³²² NO: “aķ kılı” dan sonra “ķara gü” var. 9b/1

³²³ AE: “yêrde” yok. 7a/2 MA: “yêre” 11b/7 NO: “yêre” 9b/2 BV: “yêre” 10b/3 ZO: “yêre” 12a/1

³²⁴ NO: “düşen” den sonra “bir dane” var. 9b/2

³²⁵ AE: “tüyiniñ” 7a/2 MA: “tüyiniñ” 11b/7 NO: “tüyiniñ” 9b/2 BV: “tüyiniñ” 10b/4 ZO: “tüyiniñ” 12a/2

³²⁶ MA: “hayvānāt ki” 11b/8 NO: “hayvānāt ki” den sonra “meşelā” var. 9b/3 BV: “hayvānāt ki” 10b/5 ZO: “hayvānāt ki” 12a/3

³²⁷ MA: “ceyrān” 11b/8 NO: “ceyrān” 9b/3 BV: “ceyrān” 10b/5 ZO: “ceyrān” 12a/3

³²⁸ AE: “yabānî koyun” dan sonra “öküz” var. 7a/3 MA: “yabānî koyun” dan sonra “öküz” var. 11b/9 NO: “yabānî koyun” dan sonra “öküz” var. 9b/4 BV: “yabānî koyun” dan sonra “öküz” var. 10b/6 ZO: “yabānî koyun” dan sonra “öküz” var. 12a/4

³²⁹ AE: “şıgır” yok. 7a/3 MA: “şıgır” yok. 11b/9 NO: “şıgır” yok. 9b/4 BV: “şıgır” yok. 10b/6 ZO: “şıgır” yok. 12a/4

³³⁰ AE: “eşegi” 7a/4 MA: “eşegi” 11b/9 NO: “eşegi” 9b/4 BV: “eşegi” 10b/6 ZO: “eşegi” 12a/4

³³¹ AE: “eşķâl” 7a/4 MA: “eşķâl” 11b/10 NO: “eşķâl” 9b/5 BV: “eşķâl” 10b/7 ZO: “eşķâl” 12a/5

³³² MA: “hayvānāt” 11b/12 NO: “hayvānāt” 9b/7 BV: “hayvānāt” 10b/9 ZO: “hayvānāt” 12a/7

³³³ MA: “kāmili” yok. 12a/1 NO: “kāmili” yok. 9b/8 BV: “kāmili” yok. 10b/12 ZO: “kāmili” yok. 12a/10

³³⁴ AE: “tîrvîş ķadempleri” 7a/7 MA: “pîr ve pîş ķadempleri” 12a/2 NO: “bîr ve bîş ķadempleri” 9b/9 BV: “pîr ve bîş ķadempleri” 10b/12 ZO: “pîr ve pîş ķadempleri” 12a/10

³³⁵ MA: “rażīya'l-lāhü” dan sonra “te'ālā” var. 12a/2 BV: “rażīya'l-lāhü” dan sonra “te'ālā” var. 10b/12 ZO: “rażīya'l-lāhü” dan sonra “te'ālā” var. 12a/11

³³⁶ AE: “anh” dan sonra “te'ālā” var. 7a/7 NO: “ĥazret-i 'ömer rażīya'l-lāhü 'anhdur” yerine “ĥazret-i fāruk a'żām 'ömer ibn el-ĥizābdur rażīya'l-lāhü te'ālā 'anh” 9b/9-10

³³⁷ AE: “anlarıñ” yok. 7a/7

ata binmeleri³³⁸ ol mertebe etti ki³³⁹ sağ eliyle (*BV/11a*) kendü (4) şol kulağın³⁴⁰ ve şol eli ile sağ kulağın tutub iki eli³⁴¹ kulağında (5) iken³⁴² üzengiye başmayub³⁴³ şırcar ata süvār olurlardı³⁴⁴ (6) (*ZO/12b*) at segirdiriken bir cānibden girüb ol bir³⁴⁵ cānibe³⁴⁶ cıķub (7) atıñ³⁴⁷ üstüne³⁴⁸ çıkar³⁴⁹ ve uyanın³⁵⁰ mübārek kademleri³⁵¹ ile daħı (8) kullannurlardı (*NO/10a*) cündilikde anlardan zühūr eden ef‘āl³⁵² (9) bir kimesneden vücūda gelmedi ve gelmez pes ol³⁵³ kadar³⁵⁴ sa‘ī etmek³⁵⁵ (10) ‘abeşdür³⁵⁶ demişler zirā ekşeri ihtimāl³⁵⁷ budur ki³⁵⁸ kerāmet tārīkle ola (11) ve ma‘lūm ola ki hāzret-i resūl-ı-lāh³⁵⁹ şallā’l-lahu³⁶⁰ ‘aleyhi ve’s-sellem (12) hāzretleriniñ³⁶¹ yigirmi üç³⁶² (*MA/12b*) atları var idi ve her birini bir isimle (13) tesmiye etmişleridi pes sünnetdür ve

³³⁸ MA: “biniciligi” 12a/3 NO: “biniciligi” 9b/10 BV: “biniciligi” 10b/13 ZO: “biniciligi” 12a/11

³³⁹ NO: “mertebe idi ki” den sonra “mübārek” var. 9b/11

³⁴⁰ BV: “kulağın” dan sonra “tutub” var. 11a/1 ZO: “kulağın” dan sonra “tutub” var. 12a/13

³⁴¹ NO: “iki eli” nden sonra “iki mübārek” var. 9b/12 BV: “iki eli” nden sonra “iki” var. 11a/2

³⁴² NO: “kulağında iken” yerine “kulağını tatar iken” var. 9b/12

³⁴³ AE: “başmayub ” dan sonra “ata biner idi” var. 7a/9 BV: “başmayub ” yok. 11a/3

³⁴⁴ AE: “şırcar ata süvār olurlardı” yok. 7a/9 MA: “süvār olurlardı” yerine “biner idi” var. 12a/6 NO: “süvār olurlardı” yerine “binerler idi” var. 9b/13 BV: “süvār olurlardı” yerine “biner idi” var. 11a/3 ZO: “süvār olurlardı” yerine “biner idi” var. 12a/15

³⁴⁵ NO: “ol bir” yerine “öbür” var. 9b/14 BV: “ol bir” yerine “öbür” var. 11a/4 ZO: “ol bir” yerine “öbür” var. 12b/1

³⁴⁶ MA: “cānibden” 12a/7 NO: “cānibden” 9b/14 BV: “cānibden” 11a/4 ZO: “cānibine” 12b/2

³⁴⁷ MA: “cıķub atıñ” yok. 12a/7 NO: “cıķub atıñ” yok. 9b/14 BV: “cıķub atıñ” yok. 11a/5

³⁴⁸ ZO: “cıķub atıñ üstüne” yok. 12b/2

³⁴⁹ AE: “atıñ üstüne çıkar” yok. 7a/10

³⁵⁰ AE: “uyansız” 7a/10 MA: “uyansız” dan sonra “atı” var. 12a/8 NO: “uyansız” dan sonra “atı” var. 9b/15 BV: “uyansız” dan sonra “atı” var. 11a/5 ZO: “uyansız” dan sonra “atı” var. 12b/2

³⁵¹ AE: “ayaķları” 7a/10 MA: “ayaķları” 12a/8 NO: “ayaķları” 9b/15 BV: “ayaķları” 11a/5 ZO: “ayaķları” 12b/3

³⁵² NO: “ef‘āl-i şerīfe” 10a/1

³⁵³ AE: “aņa” 7a/11 MA: “aņa” 12a/10 NO: “aņa” 10a/2 ZO: “aņa” 12b/5

³⁵⁴ AE: “kadar” yok. 7a/11 MA: “kadar” yok. 12a/10 NO: “kadar” yok. 10a/2 ZO: “kadar” yok. 12b/5

³⁵⁵ AE: “etmek” yok. 7a/11

³⁵⁶ AE: “‘abeş” den sonra “hevesdür” var. 7a/12 MA: “‘abeş” den sonra “hevesdür” var. 12a/11 NO: “‘abeş” den sonra “hevesdür” var. 10a/2 BV: “pes ol kadar sa‘ī etmek ‘abeşdür” yok. 11a/7 ZO: “‘abeş” den sonra “hevesdür” var. 12b/5

³⁵⁷ NO: “ihtimāl” den sonra “vilāyet” var. 10a/3

³⁵⁸ NO: “budur ki” yok. 10a/3

³⁵⁹ AE: “resūl-ı ekrem” 7a/13 MA: “resūl-ı ekrem” 12a/12 NO: “hāzret-i resūl-ı ekrem” 10a/4 BV: “resūl-ı ekrem” 11a/9 ZO: “hāzret-i resūl-ı ekrem” 12b/7

³⁶⁰ MA: “şallā’l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 12a/13 NO: “şallā’l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 10a/4 BV: “şallā’l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 11a/10 ZO: “şallā’l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 12b/8

³⁶¹ NO: “hāzretleriniñ” yerine “cenābınıñ” var. 10a/5

³⁶² NO: “yigirmi üç” den sonra “‘aded” var. 10a/5

mübârekdür³⁶³ her kişi (14) atlarını ol isimlerden biri ile ve tesmiye³⁶⁴ ile ve ol atların³⁶⁵ (15) isimleri³⁶⁶ (BV/11b) bunlardır³⁶⁷ sekibe (AE 7/b) murtecer taraf lahîf lidad³⁶⁸

[9a]

(1) taraf³⁶⁹ verd subhe iblâk zü'l-ıķâb³⁷⁰ zevvâleme³⁷¹ mürtehil³⁷² (2) mervâh³⁷³ (ZO/13a) serhân yağsüb³⁷⁴ ya'būd³⁷⁵ baħr³⁷⁶ semâ³⁷⁷ münderib³⁷⁸ (3) hecel³⁷⁹ melâvîh necîb³⁸⁰ ve sünnet-i seniyye resûlu'l-lâhdan³⁸¹ (4) biri daħı budur ki³⁸² binerken³⁸³ e'üzü³⁸⁴ ve besmele ile bineler ba'de'r-rüküb (5) üç kerre e'üzü bi-kelimâti'l-lâhi't-tâmmâti küllihâ min řerri mâħalaķ (6) bismi'l-lâhi'l-lezi lâ yuzarru ma'asmihu (NO/10b) řey'un

³⁶³ BV: "mübârekdür" yerine "mübâreklik vâriddür" var. 11a/12 ZO: "mübârekdür" yerine "mübâreklik vâriddür" var. 12b/11

³⁶⁴ MA: "tesmiye" den sonra "ëtmekde" var. 12b/3 NO: "tesmiye" den sonra "ëtmekde" var. 10a/7 BV: "tesmiye" den sonra "ëtmekde" var. 11a/13 ZO: "tesmiye" den sonra "ëtmekde" var. 21b/12

³⁶⁵ AE: "ol atların" yok. 7a/15

³⁶⁶ MA: "adları" 12b/4 BV: "adları" 11a/13 ZO: "adları" 12b/13

³⁶⁷ NO: "bunlardır ki" den sonra "beyân olunur esâme" var. 10a/8

³⁶⁸ MA: "lizâz" 12b/5 NO: "lizâz" 10a/9 BV: "lizâz" 11b/2 ZO: "lizâz" 12b/14

³⁶⁹ MA: "zarib" 12b/5 NO: "zarib" 10a/9 BV: "zarib" 11b/2 ZO: "zarib" 12b/14

³⁷⁰ AE: "zü'l-ıķâl" 7b/1 MA: "zü'l-ıķâl" 12b/6 NO: "zü'l-ıķâl" 10a/10 BV: "zü'l-ıķâl" 11b/2 ZO: "zü'l-ıķâl" 12b/15

³⁷¹ MA: "züvâlimet" 12b/6 BV: "züvâllemet" 11b/3

³⁷² MA: "mürtehil" den sonra "murâvec" var. 12b/7 NO: "mürtehil" den sonra "murâvec" var. 10a/12 BV: "mürtecil" 11b/3 ZO: "mürtehil" den sonra "murâvec" var. 12b/15

³⁷³ BV: "mervâh" dan sonra tekrar "mervâh" var. 11b/3

³⁷⁴ AE: "yağrub" 7b/2 NO: "ya'sub" 10a/12 BV: "ya'sub" 11b/4 ZO: "ya'sub" 13a/1

³⁷⁵ AE: "ya'būd" yok. 7b/2 MA: "ya'büb" 12b/8 NO: "ya'büb" 10a/12 BV: "ya'büb" 11b/4 ZO: "ya'büb" 13a/1

³⁷⁶ AE: "baħser" 7b/2

³⁷⁷ AE: "şehâ" 7b/2 MA: "şeteħâ" 12b/8 NO: "şehhâ" 10a/12 BV: "şehhâ" 11b/4 ZO: "şehhâ" 13a/1

³⁷⁸ AE: "medüb" 7b/2 MA: "mendüb" 12b/8 NO: "mendüb" 10a/12 BV: "mendüb" 11b/4 ZO: "mendüb" 13a/1

³⁷⁹ MA: "secil" 12b/9 NO: "secil" 10a/12 BV: "secil" 11b/5 ZO: "secil" 13a/2

³⁸⁰ NO: "necîb" den sonra "temmet" var. 10a/12

³⁸¹ AE: "resûlu'l-lâhdan" yok. 7b/3 MA: "resûlu'l-lâhdan" yok. 12b/10 NO: "resûlu'l-lâhdan" yok. 10a/13 BV: "resûlu'l-lâhdan" yok. 11b/5 ZO: "resûlu'l-lâhdan" yok. 13a/2

³⁸² AE: "oldur ki" 7b/3 MA: "oldur ki" 12b/10 NO: "oldur ki" 10a/13 BV: "oldur ki" 11b/6 ZO: "oldur ki" 13a/3

³⁸³ AE: "binerken" den önce "üçünüz ata" var. 7b/3 MA: "binerken" den önce "ata" var. 12b/10 NO: "binerken" den önce "ata" var. 10a/13 BV: "binerken" den önce "ata" var. 11b/6 ZO: "binerken" den önce "ata" var. 13a/3

³⁸⁴ AE: "isti'âde" 7b/4 MA: "isti'âze" 12b/11 NO: "isti'âze" 10a/13 BV: "isti'âze" 11b/6 ZO: "isti'âze" 13a/3

(*MA/13a*) fi'l erzi velā fi's-semāyi (7) ve huve's-semī'u'l-ʿalīm³⁸⁵ dēyeler baʿde bu āyet-i kerīmeyi okuyalar subhāne'l-lezi (8) sahḥara lenā hazā ve mā künnā lehu muḥrinin ve innā ilā rabbīnā (9) le-munḳalibūn bi-izni'l-lāhi teʿālā cemīʿi zararadan emīn olalar³⁸⁶ (10) gāzā icūn at beslemenin fazāʿili³⁸⁷ bābında³⁸⁸ ḥaḳḳ sübhāne (11) ve³⁸⁹ teʿālā³⁹⁰ kelām-ı ḳadīminde (*BV/12a*) buyurmuşdur ki ve eʿuddū'l-lehum (12) mā's-teḫāʿtümü min ḳuvvetin ve min ribāṭi'l-ḥayli türhibüne ʿaduvva'l-lāhi (13) ve ʿaduvveküm ve aḥarīne (*ZO/13b*) min dūnihim lā taʿlemūnehümü'l-lāhü yaʿmeluhum (14) ve mā tunfiḳū min şey'in fī-sebīli'l-lāhi yuveffe'l-ileyküm ve entum (15) lā tüzlemün yaʿnī küffār icūn ḥāzırlıḳ şol cengde

[9b]

(1) size ḳuvvet vėren nesnelerden ḳādir oldıḡınızı ḳılıc ve mızrāk³⁹¹ (2) ve ok³⁹² (*Metinde bu kısım mürekkeḳ daḡılması sebebiyle silik.*) alāt gibi daḡı gāza icūn (3) baḡlanan atlardan güciñiz (*MA/13b*) yitdüḡi ḳadar ḥāzırlaḡ bunları (4) ḥāzır ėtmek ile³⁹³ ḥaḳḳ teʿālāniñ ve siziñ düşmānlarıñızı ḳorḡudur³⁹⁴ (5) yaʿnī ḳarīb olan mekke-i mükerremede³⁹⁵ kāfirleri³⁹⁶ ve anlardan (6) ḡayrı baʿīd olan kāfirleri³⁹⁷ daḡı³⁹⁸ ḳorḡudur sizler³⁹⁹ (*NO/11a*) kim⁴⁰⁰ (7) anları ʿaynī ile bilmezsiniz Allāh⁴⁰¹ bilür (*AE 8/a*) at ve

³⁸⁵ MA: “huve's-semī'u'l-ʿalīm” den sonra “elḥamdüli'l-lāhi ʿalā külle ḥāl” var. 13a/1

³⁸⁶ AE: “emīn olalar” dan sonra “bāb- ı evvel” var. 7b/8 MA: “emīn olalar” yerine “maḥfūz olalar” dan sonra da“ bāb-ı evvel” var. 13a/4 NO: “emīn olalar” yerine “maḥfūz olalar” dan sonra da“ bāb-ı evvel” var. 10b/4 BV: “emīn olalar” yerine “maḥfūz olalar” dan sonra da“ bāb-ı evvel” var. 11b/12 ZO: “emīn olalar” yerine “maḥfūz olalar” dan sonra da“ bāb-ı evvel” var. 13a/11

³⁸⁷ NO: “fezāʿili” yok. 10b/5

³⁸⁸ AE: “beyānında” 7b/8 NO: “beyānında” 10b/5 BV: “beyānındadır” 11b/13 ZO: “beyānındadır” 13a/12

³⁸⁹ MA: “sühāni ve” yok. 13a/6 NO: “sühāni ve” yok. 10b/5 ZO: “sühāni ve” yok. 13a/12

³⁹⁰ NO: “teʿālā” dan sonra “ḥazreti” var. 10b/5 ZO: “teʿālā” dan önce “ḥaḳḳ” var. 13a/13

³⁹¹ AE: “günder” 7b/12 MA: “günder” 13a/12 NO: “günder” 10b/10 BV: “günder” 12a/6 ZO: “günder” 13b/5

³⁹² AE: “ok” dan sonra “ve yay ve at ve ḡayrı” var. 7b/13 MA: “ok” dan sonra “ve yay ve ḳalkan ve at ve ḡayrı” var. 13a/12 NO: “ok” dan sonra “ve yay ve ḳalkan ve at ve ḡayrı” var. 10b/11 BV: “ok” dan sonra “ve yay ve at ve ḡayrı” var. 12a/6 ZO: “ok” dan sonra “ve yay ve ḳalkan ve at ve ḡayrı” var. 13b/6

³⁹³ AE: “bunları ḥāzır ėtmek ile” yok. 7b/13 MA: “ḥāzırlamaḡ ile” 13b/1 NO: “ḥāzırlamaḡ ile” 10b/13 BV: “ḥāzırlamaḡ ile” 12a/8 ZO: “ḥāzırlamaḡ ile” 13b/8

³⁹⁴ AE: “ḳorḡudursız” 7b/14 NO: “ḳorḡudursız” 10b/14

³⁹⁵ MA: “mükerremede” yok. 13b/3 BV: “mükerremede” yok. 12a/10 ZO: “mükerremede” yok. 13b/11

³⁹⁶ AE: “kāfirlerini” 7b/15 NO: “kāfirlerini” 10b/15

³⁹⁷ ZO: “ve anlardan ḡayrı baʿīd olan kāfirleri” yok. 13b/11

³⁹⁸ AE: “daḡı” yok. 7b/15

³⁹⁹ NO: “ḳorḡudur sizler” yerine “ḳorḡudursız” var. 10b/15 ZO: “ḳorḡudur sizler” yerine “ḳorḡudursız” var. 13b/11

⁴⁰⁰ NO: “kim” den sonra “siz” var. 11a/1 ZO: “kim” den sonra “siz” var. 13b/12

alātınız hâzır olıcağ (8) cemî⁴⁰²-i küffâr sizden havf eder demekdür ba‘zı rivâyetde (9) ve aherîne min (BV/12b) dūnihim lâ ta‘lemūnehüm âyet-i kerîmesinden ba‘zı⁴⁰³ murād (10) cinnîlerdür ki (ZO/14a) atdan havf edüb at oldığı eve girmezler (11) demek vârid olmuştur ve dağı şol nesne ki siz anı fî-sebîli’l-lâhi (12) harc edesiz anuğ ‘ıvaızı size verilir zūlm olunmaz⁴⁰⁴ (13) demekdür ve bir âyet-i kerîme⁴⁰⁵ dağı haqq hazretleri⁴⁰⁶ imtinân edüb (14) buyurur ki ve’l-hayle ve’l-bigâle ve’l-hamîre li-terkebühâ (MA/14a) ve zîneten buyurur⁴⁰⁷ (15) ya‘nî Allâhü te‘âlâ sizin icün atlar ve kaçurlar ve himârlar⁴⁰⁸ yaratdı

[10a]

(1) tā ki⁴⁰⁹ anlara rākib olasız⁴¹⁰ ve anlar ile zînet izhâr edesiz (2) ve yine âyet-i kerîmesinde⁴¹¹ buyurur ki⁴¹² ve ce‘ale leküm mine’l-fülki ve’l-enā‘mi (3) mâ terkebün li testevu ‘alâ zūhūrihi li-tezkürü⁴¹³ ve ni‘mete rabbiküm iza’s-teveytüm (4) ‘aleyhi ve tekülü sübhâne’l-lezî sahhara lenâ hazā ve mâ künnâ lehu muqrinîn (5) ve innâ ilâ rabbinâ le münkālībün ya‘nî Allâhü te‘âlâ siziñ icün (BV/13a) (ZO/14b) kıldı (6)

⁴⁰¹ AE: “Allâh” dan sonra “te‘âlâ” var. 7b/15 NO: “Allâh” dan sonra “te‘âlâ” var. 11a/1

⁴⁰² NO: “cemî” yok. 11a/2

⁴⁰³ AE: “âyet-i kerîmesinden ba‘zı” yok. 8a/2 MA: “âyet-i kerîmesinden ba‘zı” yok. 13b/7 NO: “lâ ta‘lemū nehüm âyet-i kerîmesinden ba‘zı” yok. 11a/3 BV: “âyet-i kerîmesinden ba‘zı” yok. 12b/1 ZO: “âyet-i kerîmesinden ba‘zı” yok. 13b/25

⁴⁰⁴ AE: “olunmazsız” 8a/4 MA: “olunmazsız” 13b/11 NO: “olunmazsız” 11a/6 BV: “olunmazsız” 12b/4 ZO: “olunmazsız” 14a/4

⁴⁰⁵ AE: “âyet-i kerîmede” 8a/4 NO: “âyet-i kerîmede” 11a/7 ZO: “âyet-i kerîmede” 14a/5

⁴⁰⁶ AE: “te‘âlâ” 8a/4 MA: “te‘âlâ” 13b/11 NO: “te‘âlâ” 11a/7 BV: “te‘âlâ” 12b/5 ZO: “te‘âlâ” 14a/5

⁴⁰⁷ AE: “buyurur” yok. 8a/5 MA: “buyurur” yok. 14a/1 NO: “buyurur” yok. 11a/8 BV: “buyurur” yok. 12b/6 ZO: “buyurur” yok. 14a/7

⁴⁰⁸ AE: “himârlar” dan sonra “dağı” var. 8a/6 NO: “himârlar” dan sonra “dağı” var. 11a/10 BV: “himârlar” dan sonra “dağı” var. 12b/8 ZO: “himârlar” dan sonra “dağı” var. 14a/8

⁴⁰⁹ AE: “tā ki” yok. 8a/6 MA: “tā ki” den sonra “siz” var. 14a/2 NO: “tā ki” den sonra “siz” var. 11a/10 BV: “tā ki” den sonra “siz” var. 12b/8 ZO: “tā ki” den sonra “siz” var. 14a/9

⁴¹⁰ AE: “rākib olasız” yerine “binesiz” var. 8a/6 MA: “rākib olasız” yerine “binesiz” var. 14a/2 NO: “rākib olasız” yerine “binesiz” var. 11a/10 BV: “rākib olasız” yerine “binesiz” var. 12b/8 ZO: “rākib olasız” yerine “binesiz” var. 14a/9

⁴¹¹ AE: “kitâb-ı kerîmede” 8a/7 MA: “kitâb-ı kerîmede” 14a/3 NO: “kitâb-ı kerîmede” 11a/11 BV: “kitâb-ı kerîmede” 12b/9 ZO: “kitâb-ı kerîmede” 14a/10

⁴¹² AE: “buyurur” dan sonra “celle celâle” var. 8a/7 ZO: “buyurur” dan sonra “celle celâle” var. 14a/10

⁴¹³ AE: “şümme tezkürü” 8a/8 MA: “şümme tezkürü” 14a/5 NO: “şümme tezkürü” 11a/12 BV: “şümme tezkürü” 12b/11 ZO: “şümme tezkürü” 14a/12

(*NO/11b*) ve yarattı sefīnelerden⁴¹⁴ ve dört ayaklı hayvānlardan şol şey⁴¹⁵ ki (7) siz aña binesiz ve anıñ arqaları üzre oturursız⁴¹⁶ andan (8) şonra rabbiñize ni‘metin añarsız ol hayvāniñ⁴¹⁷ ve geminiñ⁴¹⁸ eksiklik (9) şıfatlardan ol (*MA/14b*) Allāha ki⁴¹⁹ bize⁴²⁰ şunu teşhīr édüb muṭī‘ (10) ve inqıyād étdirdi⁴²¹ hālbūki biz anı zābta kādır degil idik (11) gücimiz yetmez idi dañı taḥkīkān biz birimize dönüb varıcıyuz⁴²² (12) fikir olunsa⁴²³ ‘aceb nesnedür ki⁴²⁴ ‘azīm ıutlu develeriñ bigi⁴²⁵ katarlatub (13) biriniñ⁴²⁶ zimāmını bir gāyet za‘īf ve⁴²⁷ naḥīf⁴²⁸ kimesne eline (14) alub yedse cümlesi⁴²⁹ aña⁴³⁰ muṭı⁴³¹ olub (*AE 8/b*) ardınca⁴³² gider (15) eger teşhīr-i ilahī olmasa birini biñ kuvvetlü⁴³³ adam zābtı

[10b]

(1) édemezdi atlar dañı (*ZO/15a*) insāna nisbet olunmuş⁴³⁴ teşhīri⁴³⁵ (2) arkasında eger⁴³⁶ ağızında⁴³⁷ uyan olub⁴³⁸ istedügi yêrde (3) binüb⁴³⁹ ve istedügi yêrde⁴⁴⁰ inerler⁴⁴¹

⁴¹⁴ AE: “gemilerden” 8a/10 MA: “gemilerden” 14a/9 NO: “gemilerden” 11b/1 BV: “gemilerden” 13a/1 ZO: “gemilerden” 14b/1

⁴¹⁵ AE: “sebeb” 8a/10

⁴¹⁶ MA: “ve anın arqaları üzre oturursız” yok. 14a/10

⁴¹⁷ BV: “hayvāniñ” dan sonra “üstüne bindüğüñiz vaqıtde dañı deyesiz tenzīh éder rüz-ı dünli” var. 13a/3-4

⁴¹⁸ AE: “geminiñ” den sonra “üstüne bindüğüñiz vaqıtde dañı deyesiz tenzīh éde rüz-ı dünli” var. 8a/11 MA: “geminiñ” den sonra “üstüne bindüğüñiz vaqıtde dañı deyesiz ki tenzīh éde rüz-ı dünli” var. 14a/12-13 NO: “geminiñ” den sonra “üstüne bindüğüñiz vaqıtde dañı deyesiz tenzīh éde rüz-ı dünli” var. 11b/4-5 BV: “geminiñ” yok. 13a/3 ZO: “geminiñ” den sonra “üstüne bindüğüñiz vaqıtde dañı deyesiz tenzīh éde rüz-ı dünli” var.

⁴¹⁹ AE: “Allāha ki” den sonra “tenzih” var. 8a/12

⁴²⁰ AE: “bize” yok. 8a/12

⁴²¹ AE: “münkād eyledi” 8a/13 MA: “münkād “étdi” 14b/1 NO: “münkād “étdi” 11b/6 BV: “münkād “étdi” 13a/5 ZO: “münkād eyledi” 14b/7

⁴²² AE: “varıncı” dan sonra “eger” var. 8a/14 MA: “varıcaıyn” 14b/3 NO: “varıcıyız haqqı” 11b/8

⁴²³ MA: “fikir olunsa” dan sonra “ne” var. 14b/4 NO: “fikir olunsa” dan sonra “ne” var. 11b/8 BV: “fikir olunsa” dan sonra “ne” var. 13a/8 ZO: “fikir olunsa” dan sonra “ne” var. 14b/10

⁴²⁴ AE: “ta‘accübdür ki” 8a/14

⁴²⁵ AE: “bigi” den sonra “bir” var. 8a/14

⁴²⁶ NO: “biriniñ” yok. 11b/9

⁴²⁷ AE: “ve” yok. 8a/15

⁴²⁸ AE: “naḥīf” yok. 8a/15

⁴²⁹ AE: “cümlesi” yok. 8a/15

⁴³⁰ AE: “aña” yok. 8a/15

⁴³¹ AE: “muṭı‘ ” den sonra “münkād” var. 8a/15

⁴³² AE: “ardınca ” yok. 8b/1

⁴³³ AE: “kuvvi” 8b/1 MA: “kuvvi” 14b/8 NO: “kuvvi” 11b/12 BV: “kuvvi” 13a/11 ZO: “kuvvi” 14b/15

⁴³⁴ AE: “nisbet olunmuş” yok. 8b/1 MA: “nisbet olunmuş” yok. 14b/9 NO: “nisbet olunmuş” yok. 11b/13 BV: “nisbet olunmuş” yok. 13a/12 ZO: “nisbet olunmuş” yok. 15a/1

aşlā muḥālīfet (*BV/13b*) étmezler ve eger (4) teşhīr⁴⁴² olmasa kimesne⁴⁴³ yanına qarīb olmazdı⁴⁴⁴ ve daḥī⁴⁴⁵ (*NO/12a*) (5) ġāzīlerin atları⁴⁴⁶ ḥaḳḳında⁴⁴⁷ (*MA/15a*) ḥaḳḳ⁴⁴⁸ te‘ālā atlara ḳasem édüb ve’l-‘ādiyātı zābḥan (6) dēyü⁴⁴⁹ buyurđı⁴⁵⁰ ya‘nī ġāzīlerin şol⁴⁵¹ atları ḥaḳḳıçünkü segirdirler (7) daḥī āvāz vērirler demekdür zābiḥ dēyü ‘arab dilinde at segirdüğü (8) zamānda ḳatı ḳatı vėrdüğü nefesinüñ āvāzlarına dėrler ve ġāzīlerin (9) ḥaḳḳ te‘ālā⁴⁵² ḳatında⁴⁵³ mertebeleri⁴⁵⁴ mürtefi‘ olduğına bu bir delīldür (10) atların

⁴³⁵ AE: “teşhīr olunmuş” 8b/2 MA: “teşhīr olunmuş” 14b/9 NO: “teşhīr olunmuş” 11b/13 BV: “teşhīr olunmuş” 13a/12 ZO: “teşhīr olunmuş” 15a/1

⁴³⁶ AE: “eyer” 8b/2 MA: “eyer” 14b/10 NO: “eyer” 11b/13 BV: “eyer” 13a/12 ZO: “eger” yok. 15a/1

⁴³⁷ AE: “ağzına” 8b/2 MA: “ağzına” 14b/10 NO: “ağzına” 11b/13 BV: “ağzına” 13a/12 ZO: “ağzına” 15a/1

⁴³⁸ AE: “urub” 8b/2 MA: “urub” 14b/10 NO: “urub” 11b/13 BV: “urub” 13a/13

⁴³⁹ AE: “biner” 8b/2 MA: “biner” 14b/11 NO: “biner” 11b/14 ZO: “biner” 15a/2

⁴⁴⁰ AE: “ve istedüğü yerde” yok. 8b/2 MA: “ve istedüğü yerde” yok. 14b/11 NO: “ve istedüğü yerde” yok. 11b/14 BV: “binüb ve istedüğü yerde” yok. 13a/13 ZO: “ve istedüğü yerde” yok. 15a/2

⁴⁴¹ AE: “iner” 8b/2 MA: “iner” 14b/11 NO: “iner” 11b/14 BV: “iner” 13a/13 ZO: “iner” 15a/2

⁴⁴² AE: “teşhīr” den sonra “ḥaḳḳ” var. 8b/3 MA: “teşhīr” den sonra “ḥaḳḳ” var. 14b/12 NO: “teşhīr” den sonra “ilahi” var. 11b/15 BV: “teşhīr” den sonra “ḥaḳḳ” var. 13b/1 ZO: “teşhīr” den sonra “ḥaḳḳ” var. 15a/3

⁴⁴³ AE: “kimse” 8b/3 MA: “kimse” 14b/12 NO: “kimse” 11b/15 BV: “kimse” 13b/1 ZO: “kimse” 15a/3

⁴⁴⁴ AE: “olmazdı” dan sonra ve’l-‘ādiyāt süresi” var. 8b/3 MA: “olmazdı” dan sonra ve’l-‘ādiyāt süresi” var. 14b/13

⁴⁴⁵ AE: “daḥī” yok. 8b/3 NO: “daḥī” dan sonra “ve’l-‘ādiyāt süresi” var. 12a/1 BV: “daḥī” dan sonra “ve’l-‘ādiyāt süresi” var. 13b/2 ZO: “daḥī” dan sonra “ve’l-‘ādiyāt süresi” var. 15a/4

⁴⁴⁶ AE: “atların” 8b/3

⁴⁴⁷ AE: “ḥaḳḳında” dan sonra “nāzil olmuşdur” var. 8b/4 MA: “ḥaḳḳında” dan sonra “nāzil olmuşdur” var. 15a/1 NO: “ḥaḳḳında” dan sonra “nāzil olmuşdur” var. 12a/1 BV: “ḥaḳḳında” dan sonra “nāzil olmuşdur” var. 13b/2 ZO: “ḥaḳḳında” dan sonra “nāzil olmuşdur” var. 15a/5

⁴⁴⁸ NO: “ḥaḳḳ” dan sonra “subḥāne” var. 12a/2

⁴⁴⁹ AE: “dēyü” yok. 8b/4 ZO: “dēyü” yok. 15a/6

⁴⁵⁰ AE: “buyurmuşdur” 8b/4 MA: “buyurmuşdur” 15a/2 NO: “buyurmuşdur” 12a/3 BV: “buyurmuşdur” 13b/3 ZO: “buyurmuşdur” 15a/6

⁴⁵¹ AE: “maḳbūl” 8b/5

⁴⁵² AE: “celle ve ‘alā” dan sonra “ḥazretinde” var. 8b/6 MA: “celle ve ‘alā” dan sonra “ḥazretinde” var. 15a/6 NO: “celle ve ‘alā” dan sonra “ḥazretinde” var. 12a/7 BV: “te‘ālā” dan önce “celle ve ‘alā” , “te‘ālā” dan sonra “ḥazretinde” var. 13b/6-7 ZO: “celle ve ‘alā” dan sonra “ḥazretinde” var. 15a/11

⁴⁵³ AE: “ḳatında” yok. 8b/6 MA: “ḳatında” yok. 15a/6 NO: “ḳatında” yok. 12a/7 BV: “ḳatında” yok. 13b/7 ZO: “ḳatında” yok. 15a/11

⁴⁵⁴ AE: “mertebelerin” den sonra “(8b/7) bundan bilmek gerekdür ki kelām-ı ḳadīmde anların atların zıkr edüb yemin eyler şol (8b/8) segirden atlar ki segirdirler ve ve nefesleriyle āvāz vērirler anların” var. 8b/7-8 MA: “mertebelerin” den sonra “bundan (15a/7) bilmek gerekdür ki kelām-ı ḳadīmde anların atların (15a/8) zıkr edüb yemin eyler şol segirden atlar ki segirdirler (15a/9) ve nefesleriyle āvāz vērirler anların” var. 15a/7-9 NO: “mertebelerin” den sonra “bundan bilmek gerekdür ki kelām-ı ḳadīmde (12a/7) anların atların zıkr edüb yemin eyler şol (12a/8) segirden atlar ki segirdirler ve ve nefesleriyle āvāz vērirler (12a/9) anların” var. 12a/6-9 BV: “mertebelerin” den sonra “bundan bilmek gerekdür ki kelām-ı ḳadīmde (13b/8) anların atların zıkr edüb yemin eyler şol segirden anlar ki segirdirler (13b/9) ve nefesleriyle āvāz vērirler anların” var. 13b/7-9 ZO:

āvāzına segirtmesine yemīn eyler⁴⁵⁵ onların haqqıcün deyi (11) buyurur ve e'imme hadīşden (ZO/15b) imām buhārī ve gayrılara⁴⁵⁶ rivāyetlerinde⁴⁵⁷ (12) ebū hüreyre rażīya'l-lāhü⁴⁵⁸ 'anhdan⁴⁵⁹ rivāyet etmişlerdür⁴⁶⁰ ki eyitdi (13) hażret⁴⁶¹-i resūlu'l-lāh şallā'l-lahu⁴⁶² 'aleyhi ve's-sellem buyurur ki⁴⁶³ (14) ihtebe⁴⁶⁴ ferasen fī-sebīli'l-lāhi (MA/15b) imānen ve taşdıķen bi-va'dihi fe inne şebe'uhu (15) ve reyyehu ve revşehü (NO/12b) ve bevlehu fī mīzānihi yevme'l-kıyāmeti (BV/14a) ya'ni⁴⁶⁵ hayrāt⁴⁶⁶

“mertebelerin” den sonra “ bundan (15a/12) bilmek gerekdür ki kelām-ı kadīmde onların atların (15a/13) zıkr edüb yemin eyler şol segirden atlar ki (15a/14) segirdirler ve nefesleri ile āvāz verirler (15a/15) onların” var. 15a/11-15

⁴⁵⁵ AE: “mürtefi' olduğına bu bir delīldür onların āvāzına segirtmesine yemīn eyler” yok. 8b/7 MA: “mürtefi' olduğına bu bir delīldür onların āvāzına segirtmesine yemīn eyler” yok. 15A/9 NO: “mürtefi' olduğına bu bir delīldür onların āvāzına segirtmesine yemīn eyler” yok. 12a/9 BV: “mürtefi' olduğına bu bir delīldür onların āvāzına segirtmesine yemīn eyler” yok. 8b/7 MA: “mürtefi' olduğına bu bir delīldür onların āvāzına segirtmesine yemīn eyler” yok. 13b/9 ZO: “mürtefi' olduğına bu bir delīldür onların āvāzına segirtmesine yemīn eyler” yok. 8b/7 MA: “mürtefi' olduğına bu bir delīldür onların āvāzına segirtmesine yemīn eyler” yok. 15a/15

⁴⁵⁶ AE: “gayrılara” dan sonra “raḥimu'l-lāh” var. 8b/9 MA: “gayrılara” dan sonra “raḥmetu'l-lāhü 'aleyhim” var. 15a/11 NO: “gayrılara” dan sonra “raḥmetu'l-lāhü te'ālā 'aleyhe” var. 12a/10 BV: “gayrılara” dan sonra “raḥmetu'l-lāhü te'ālā 'aleyhe” var. 13b/10 ZO: “gayrılara” dan sonra “raḥimu'l-lāh” var. 15b/1

⁴⁵⁷ NO: “rivāyetlerinde” den sonra “hażreti” var. 12a/12

⁴⁵⁸ NO: “rażīya'l-lāhü” den sonra “te'ālā” var. 12a/12

⁴⁵⁹ MA: “'anhdan” yok. 15a/11 BV: “'anhdan” yok. 13b/11

⁴⁶⁰ AE: “rivāyet olmuşdur” 8b/10 MA: “rivāyet etmişlerdür” yerine “vārid olmuşdur” var. 15a/12 NO: “rivāyet etmişlerdür” yerine “vārid olmuşdur” var. 12a/12 BV: “rivāyet etmişlerdür” yerine “vārid olmuşdur” var. 13b/11 ZO: “rivāyet etmişlerdür” yerine “vārid olmuşdur eyitdi” var. 15b/2

⁴⁶¹ AE: “hażret” yok. 8b/10 MA: “hażret” yok. 15a/12 BV: “hażret” yok. 13b/11 ZO: “hażret” yok. 15b/3

⁴⁶² NO: “şallā'l-lahu” den sonra “te'ālā” var. 12a/14 ZO: “şallā'l-lahu” den sonra “te'ālā” var. 15b/3

⁴⁶³ AE: “buyurdu ki” den sonra “men” var. 8b/10 MA: “buyurdu ki” den sonra “men” var. 15a/13 NO: “buyurdu ki” den sonra “men” var. 12a/14 BV: “buyurdu ki” den sonra “men” var. 13b/12 ZO: “buyurdu ki” den sonra “men” var. 15b/5

⁴⁶⁴ NO: “ḥabese” 12a/14

⁴⁶⁵ AE: “ya'ni” den sonra “bir kimse ki haqq celle ve 'alāya imān ve va'dini taşdıķ edüb fī sebīli'l-lahi bir at besleye (8b/13) taḥkīķān ol atıñ yemi ve şuyı ve fişkısu ve bevli kıyāmet güninde ol kimseniñ mizānına konur (8b/14) demekdür şifā-yı şudürda mezkürdür ki 'abdu'l-lah ibn süleymān rivāyetinde resulu'l-lah şallā'l-lahu (8b/15) 'aleyhi ve's-sellem buyurmuşdur ki men kalle 'ameluhu felyer tebiť ferāsen fī sebīli'l-lahi fān şeb'a (9a/1) ve rabbehu ve revşühü ve bevlehu şire ḥasenāt fī mīzānihi yevme'l-kıyāmeti ” var. 8b/12-15 9a/1 MA: “ya'ni” den sonra “bir kimse ki haqq celle(15b/3) ve 'alāya imān ve va'dini taşdıķ edüb fī sebīli'l-lahi (15b/4) bir at besleye taḥkīķān ol atıñ yemi ve şuyı (15b/5) ve fişkısu ve bevli kıyāmet güninde ol kimseniñ (15b/6) mizānına konur demekdür ya'ni hayrāt ve ḥasenāt (15b/7) cānibine konar demekdür şifā-yı şudürda mezkürdür ki (15b/8) 'abdu'l-lah bin süleymān rażīya'l-lāhü rivāyetinde resulu'l-lah (15b/9) şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem buyurmuşdur ki men kalle (15b/10) 'ameluhu felyer tebiť ferāsen ve rabbehu ve revşühü (15b/11) ve bevlehu şire ḥasenāt fī mīzānihi (15b/12) yevme'l-kıyāmeti” var. 15b/2-12 NO: “ya'ni” den sonra “bir kimesne ki haqq celle ve 'alā (12b/2) hażretine imān ve va'dini taşdıķ edüb fī sebīli'l-lahi (12b/3) bir at besleye taḥkīķān ol atıñ yemi ve şuyı ve fişkısu ve bevli (12b/4) kıyāmet güninde ol kimseniñ mizānına konur demekdür (12b/5) ya'ni hayrāt ve ḥasenātu canına konar demekdür şifā-yı şudürda (12b/6) mezkürdür ki 'abdu'l-lah ibn süleymān rażīya'l-lāhü (12b/7) rivāyetinde resulu'l-

[11a]

(1) bir kimesnenin ‘ameli az olsa ol kişi fī-sebīli’l-lāhi kendü icün (2) bir at (MA/16a) beslesün⁴⁶⁷ zīrā ol atıñ yemi ve şuyı ve fişkısı ve bevli (3) ve kılı kıyāmet güninde anıñ⁴⁶⁸ mizānında ḥasenātdur demekdür ba‘zı⁴⁶⁹ (4) ḥāşıl-ı kelām gāzā niyyetine beslediği zamānıñ⁴⁷⁰ cümlesinde ne kadar yem yedi⁴⁷¹ (5) ise ve ne kadar şu⁴⁷² icdi ise ve ne deñlü ḥizmet eyledi⁴⁷³ ise⁴⁷⁴ mizānına (6) (NO/13a) (BV/14b) qorlar cümlesi ḥasenātdan şayılur demekdür ba‘zı rivāyetde (7) atlarıñ fişkısı ve bevli şāhiblerine cennetde misk olsa gerekdür (8) demek vārid olmuşdur ḥaqq⁴⁷⁵ te‘ālā⁴⁷⁶ katında dīn-i islāmıñ (9) ‘izzeti şol mertebededür ki atıñcün ḥizmet edenlere bu deñlü (10) ta‘zīm ve tekrīm ve luṭfī iḥsān⁴⁷⁷ olunur imām-ı ṭabarānī raḥimu’l-lāh⁴⁷⁸ (11) (ZO/16b) taḥrīci

lāh şallā’l-lahu te‘ālā ‘aleyhi ve’s-sellem (12b/8) buyurmuşdur ki men qalle ‘ameluhu felyer tebiṭ ferāsen fī sebīli’l-lahi (12b/9) fān şeb‘a ve rabbehu ve revşühü ve bevlehu şī‘re ḥasenāt fī mizānihi (12b/10) yevme’l-kıyāmeti ” var. 12b/1-10 BV: “ya’ni” den sonra “bir kimesne ki ḥaqq celle ve ‘alāya imān ve va’dini taşdıķ edüb (14a/2) fī sebīli’l-lahi bir at besleye taḥkīkān ol atıñ yemi ve (14a/3) şuyı ve fişkısı ve bevli kıyāmet güninde ol kimesnenin mizānına qonur demekdür (14a/4) ya’nī ḥayrāt ve ḥasenāt cānibine qonar demekdür şifā-yı şudūrda (14a/5) mezkūrdur ki ‘abdu’l-lah ibn süleymān rażīya’l-lāhü rivāyetinde resulu’l-lāh (14a/6) şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem buyurmuşdur ki men qalle ‘ameluhu felyer tebiṭ ferāsen (14a/7) fī sebīli’l-lahi fān şeb‘a ve rabbehu ve bula ve revşühü ve şī‘re ḥasenāt (14a/8) fī mizānihi yevme’l-kıyāmeti” var. 14a/1-8 ZO: “ya’ni” den sonra “bir kimesne ki (15b/7) ḥaqq te‘ālāya imān ve va’dini taşdıķ edüb (15b/8) fī sebīli’l-lahi bir at besleye taḥkīkān ol atıñ (15b/9) yemi ve şuyı ve fişkısı ve bevli kıyāmet güninde (15b/10) ol kimseniñ mizānına qonur ya’ni ḥayrāt (15b/11) ve ḥasenāt cānibine qonar demekdür şifā-yı şudūrda (15b/12) mezkūrdur ki ‘abdu’l-lah bin süleymān rivāyetinde (15a/13) resulu’l-lāh şallā’l-lahu te‘ālā ‘aleyhi ve’s-sellem (15b/14) buyurmuşdur ki men qalle ‘ameluhu felyer tebiṭ ferāsen (15b/15)) fī sebīli’l-lahi fe-inne şeb‘ahu rabbehu ve revşühü (16a/1) ve bevlehu şī‘re ḥasenāt fī mizānihi yevme’l-kıyāmeti” var. 15b/6-15 16a/1

⁴⁶⁶ AE: “ḥayrāt” yok. 8b/12 MA: “ḥayrāt” yok. 15b/12 NO: “ḥayrāt” yok. 12b/10 BV: “ḥayrāt” yok. 14a/8 ZO: “ḥayrāt” yok. 16a/2

⁴⁶⁷ AE: “besleye” 9a/3 MA: “bağlasun” 16a/1 NO: “bağlasun” 12a/11 BV: “bağlasun” 14b/9 ZO: “bağlasun” 16a/3

⁴⁶⁸ AE: “anıñ” yok. 9a/3

⁴⁶⁹ MA: “ba‘zı” yok. 16a/3 NO: “ba‘zı” yok. 12b/13 BV: “ba‘zı” yok. 14a/11 ZO: “ba‘zı” yok. 16a/6

⁴⁷⁰ AE: “zamān” 9a/4

⁴⁷¹ AE: “yem yete” den sonra “ve icdi cümlesi” var. 9a/4

⁴⁷² ZO: “şu” yok. 16a/7

⁴⁷³ MA: “ḥizmet eyledi” yerine “fūlān fūlān eylediye” var. 16a/5 NO: “ḥizmet eyledi” yerine “fūlān fūlān eylediye” var. 12b/15 BV: “ḥizmet eyledi” yerine “fūlān fūlān eylediye” var. 14a/13 ZO: “ḥizmet eyledi” yerine “fūlān fūlān eylediye” var. 16a/8

⁴⁷⁴ AE: “ ise ve ne kadar şu icdi ise ve ne deñlü ḥizmet eyledi ise” yok. 9a/4

⁴⁷⁵ NO: “ḥaqq” dan sonra “subḥāne” var. 13a/3

⁴⁷⁶ AE: “celle ve ‘alā” 9a/6 MA: “celle ve ‘alā” 16a/9 BV: “celle ve ‘alā” 14b/3

⁴⁷⁷ AE: “iḥsānlar” 9a/7 ZO: “iḥsānlar” 16a/15

ile⁴⁷⁹ ḥabbab ibn eret⁴⁸⁰ rażīya'l-lāhü 'anh⁴⁸¹ 'aleyhi'ş-şalāvatü ve's-selāmdan⁴⁸² (12) rivāyet eder⁴⁸³ ki (MA/16b) el-ḥaylü şelasetün ferasün li'r-raḥmāni ve ferasün li'l-insāni (13) ve ferasün li'ş-şeyṭāni fe-emmā ferasü'r-raḥmāni fettühize⁴⁸⁴ fī-sebīli'l-lahi vaḳutile (14) 'aleyhi a'dāu'l-lahi ve emmā ferasü'l-insānū feme's-tubṭine ev yuḥmile⁴⁸⁵ 'aleyhi (15) ve emmā ferasü'ş-şeyṭāni femā⁴⁸⁶ ruhine ve kūmira 'aleyhi

[11b]

(1) ya'nī at cinsi üç kısımdur bir kısmı raḥmāniḡdur ve bir kısmı insāniḡdur (2) ve bir kısmı şeyṭāniḡdur evvelkisi ol atlardır ki (BV/15a) fī-sebīli'l-lāhi (3) gāzā icün alına (NO/13b) daḡı üzerinde ḥaḳḳ te'ālānuḡ⁴⁸⁷ a'dāsı ḳatlı (4) oluna ya'nī gāzāiler üzerine⁴⁸⁸ bineler daḡı kāfirleri ḳatlı edeler (5) ikincisi ol atlardır ki ṭoḡduḡı⁴⁸⁹ murād oluna ve yük urıla (6) üçüncüsü ol atlardır ki ḳoşdurıla⁴⁹⁰ (AE 9b) daḡı öḡdül⁴⁹¹ ne ise (7) (MA/17a) (ZO/17a) alına at raḥmāniḡ olmaḡıḡ ma'nāsı Allāh⁴⁹² yolına gāzā icün (8) beslendüḡüdür ta'zīmen raḥmāniḡdur dēyü buyurulmuşdur ve insāniḡ (9) ve şeyṭāniḡ

⁴⁷⁸ AE: "raḥimu'l-lāh" dan sonra "esr naḳlinde 'aleyhi'ş-şalām" 9a/8 MA: "raḥimu'l-lāh" dan sonra "'aleyhi naḳlinde" var. 16a/12 NO: "raḥimu'l-lāh" dan sonra "te'ālā naḳlinde" var. 13a/6 BV: "raḥmetu'l-lāh" dan sonra "'aleyhi naḳlinde" var. 14b/6

⁴⁷⁹ MA: "taḥrīci ile" yok. 16a/12 NO: "taḥrīci ile" yok. 13a/7 BV: "taḥrīci ile" yok. 14b/6 ZO: "taḥrīci ile" yok. 16b/1

⁴⁸⁰ ZO: "eret" den sonra "nebī" var. 16b/1

⁴⁸¹ MA: "rażīya'l-lāhü 'anh" yok. 16a/15 NO: "rażīya'l-lāhü 'anh" yok. 13a/7 BV: "'anh" yok. 14b/7 ZO: "rażīya'l-lāhü 'anh" yok. 16b/1

⁴⁸² AE: "taḥrīci ile ḥabbab ibn eret rażīya'l-lāhü 'anh 'aleyhi'ş-şalāvatü ve's-selāmdan" yok. 9a/8 NO: "ḥazret-i reşulu'l-lāh (13a/8) şallā'l-lahü te'ālā 'aleyhi ve's-sellemden" var. 13a/7-8

⁴⁸³ AE: "rivāyet eylemişdür" 9a/8 MA: "rivāyet eylemişdür" 16a/13 NO: "rivāyet eylemişdür" 13a/8 BV: "rivāyet eylemişdür" 14b/8 ZO: "rivāyet eylemişdür" 16b/2

⁴⁸⁴ AE: "femā ettühāze" 9a/9 MA: "femā ettühāze" 16b/2 BV: "femā ettühāze" 14b/9 ZO: "femā ettühāze" 16b/4

⁴⁸⁵ NO: "tuḥmile" 13a/12

⁴⁸⁶ AE: "femā" dan sonra "revhen" var. 9a/11 NO: "femā" dan sonra "revhen" var. 12a/12 BV: "femā" dan sonra "revhen" var. 14b/11 ZO: "femā" dan sonra "revhen" var. 16b/6

⁴⁸⁷ NO: "ḥaḳḳ te'ālā ḥazretinüḡ" 13b/1

⁴⁸⁸ MA: "üstüne" 16b/9 NO: "üstüne" 13b/2 BV: "üstüne" 15a/2 ZO: "üstüne" 16b/11

⁴⁸⁹ AE: "ṭoḡurduḡı" 9a/14 MA: "ṭoḡurduḡı" 16b/11 NO: "ṭoḡurduḡı" 13b/3 BV: "ṭoḡurduḡı" 15a/3 ZO: "ṭoḡurduḡı" 16b/13

⁴⁹⁰ AE: "ḳoşdurıla" dan sonra "üzre ḳumār oluna ya'ni öcle ḳoşdurula" var. 9a/15 MA: "ḳoşdurıla" dan sonra "üzlerinde ḳumār oluna ya'ni öcle ḳoşdurula" var. 16b/12-13 NO: "ḳoşdurıla" dan sonra "üzre ḳumār oluna ya'ni öcle ḳoşdurıla" var. 13b/5 BV: "ḳoşdurıla" dan sonra "üzlerinde ḳumār oluna ya'ni öc ile ḳoşdurular" var. 15a/4-5 ZO: "ḳoşdurıla" dan sonra "üzlerinde ḳumār oluna ya'ni öcle ḳoşdurıla" var. 16b/14-15

⁴⁹¹ AE: "öc" 9b/1 MA: "öc" 16b/13 NO: "öc" 13b/6 BV: "o ne" 15a/5 ZO: "öc" 16b/15

⁴⁹² NO: "Allāh" dan sonra "te'ālā" var. 13b/7

olmağın ma'naları dağı zāhirdür şol at ki⁴⁹³ insān (10) kendü fā'idesticün⁴⁹⁴ besleye insāniğdur⁴⁹⁵ ve şöyle (11) ma'lūm ola ki segirdüb⁴⁹⁶ at koşdurmak nā-meşrū⁴⁹⁷ şol (12) zamādadur ki öñdül iki cānibden ola meşelā (BV/15b) iki (13) kimesne biribirine dēye ki eger benim atım gecerse sen başa bēş (14) altun vēr ve eger (NO/14a) seniñ atıñ beni⁴⁹⁸ gecerse ben saña bēş (15) altun⁴⁹⁹ vėreyim dēyü⁵⁰⁰ şartı üzerine⁵⁰¹ koşsalar⁵⁰² bu taqdırce

[12a]

(1) ħarām (MA/17b) olur ammā şöyle ki⁵⁰³ öñdül⁵⁰⁴ āherden veyāhūd⁵⁰⁵ cānibden (2) ola meşelā bir şeyi⁵⁰⁶ bir kişiy eger seniñ atıñ (ZO/17b) benim atımı gecerse sen⁵⁰⁷ (3) saña bēş altun vėreyim dēye⁵⁰⁸ ol kimseniñ atı⁵⁰⁹ gecer⁵¹⁰ dağı altını (4) alsa ħelāl olur

⁴⁹³ AE: “şol at ki” den sonra “nā-meşrū' üzre koşdurılır ve şeytāniğdur dēnilmişdür” var. 9b/3

⁴⁹⁴ MA: “fā'idelenmek üçün” 17a/5 NO: “fā'idelenmek üçün” 13b/10 BV: “fā'idelenmek üçün” 15a/9 ZO: “fā'idelenmek üçün” 17a/5

⁴⁹⁵ AE: “insān kendü fā'idesticün besleye insāniğdur” yok. 9b/3 MA: “insāniğdur” dan sonra “dēyü buyrulmuşdur şol at ki nā-meşrū' tarīk üzre koşdurılır şeytāniğdur dēnilmişdür” var. 17a/6-7 NO: “insāniğdur” dan sonra “dēyü buyrulmuşdur (13b/11) şol at ki nā-meşrū' tarīk üzre koşdurılır (13b/12) şeytāniğdur dēnilmişdür” var. 13b/10-12 BV: “insāniğdur” dan sonra “dēyü buyrulmuşdur şol at ki nā-meşrū' (15a/11) tarīk üzre koşdurılır şeytāniğdur dēnilmişdür” var. 15a/10-11 ZO: “insāniğdur” dan sonra “dēyü buyrulmuşdur şol at ki nā-meşrū' tarīk (17a/7) üzre koşdurılır şeytāniğdur dēnilmişdür” var. 17a/6-7

⁴⁹⁶ AE: “oḥşayub” 9b/4 MA: “oḥşayub” 17a/8 NO: “oḥşayub” 13b/12 BV: “oḥşayub” 15a/12 ZO: “oḥşayub” 17a/8

⁴⁹⁷ AE: “nā-meşrū'” dan sonra “oldığı” var. 9b/3 MA: “nā-meşrū'” dan sonra “oldığı” var. 17a/9 NO: “nā-meşrū'” dan sonra “oldığı” var. 13b/13 BV: “nā-meşrū'” dan sonra “oldığı” var. 15a/13 ZO: “nā-meşrū'” dan sonra “oldığı” var. 17a/9

⁴⁹⁸ AE: “beni” yok. 9b/6 MA: “beni” yok. 17a/12 NO: “beni” yok. 14a/1 BV: “beni” yok. 15b/2 ZO: “beni” yok. 17a/12

⁴⁹⁹ AE: “bēş altun” yok. 9b/6

⁵⁰⁰ AE: “dēyü” den sonra “bu” var. 9b/6 MA: “dēyü” den sonra “bu” var. 17a/13 NO: “dēyü” den sonra “bu” var. 14a/2 BV: “dēyü” den sonra “bu” var. 15b/3 ZO: “dēyü” den sonra “bu” var. 17a/13

⁵⁰¹ AE: “üzre” 9b/6 MA: “üzre” 17a/13 NO: “üzre” 14a/2 BV: “üzre” 15b/3

⁵⁰² AE: “koşsalar” 9b/6 “koşsalar” 17a/13 NO: “koşsalar” 14a/2 BV: “koşsalar” 15b/3 ZO: “şartı üzerine koşsalar” yok. 17a/13

⁵⁰³ AE: “şol ki” 9b/7

⁵⁰⁴ AE: “öñdün” 9b/7

⁵⁰⁵ AE: “yā bir” 9b/7 MA: “yā bir” 17b/1 NO: “yā bir” 14a/3 BV: “yā bir” 15b/4 ZO: “yā bir” 17a/14

⁵⁰⁶ AE: “kişi” 9b/7 NO: “kişi” 14a/3 BV: “kişi” 15b/5

⁵⁰⁷ AE: “ben” 9b/8 MA: “ben” 17b/3 NO: “ben” 14a/4 BV: “ben” 15b/6 ZO: “ben” 17b/1

⁵⁰⁸ AE: “dēye” den sonra “ittifāk” var. 9b/8 MA: “dēye” den sonra “ittifāk” var. 17b/3 NO: “dēye” den sonra “ittifāk” var. 14a/5 BV: “dēye” den sonra “ittifāk” var. 15b/6 ZO: “dēye” den sonra “ittifāk” var. 17b/2

⁵⁰⁹ BV: “atını” 15b/7

⁵¹⁰ AE: “geçerse” 9b/9 BV: “geçse” 15b/7 ZO: “geçse” 17b/2

zīrā māl vèrmek şartı iki cānibden olmayınca (5) kumār olmaz eger iki cānibden öñdül murād olsa cā'iz olmakda (6) hilesi budur ki üçünci bir kavī at dağı katarlar ol geçerse (7) ašlā öñdül olmamak şartıyla cāiz olur ebū'l-leys (8) bostānū'l-‘arīfīn adlu kitābında zīkr étmişdür⁵¹¹ imām buḥārī (9) ve imām-ı müslim raḥimu'l-lāh⁵¹² rivāyetlerinde ebū hüreyre rażīya'l-lāhü ‘anh (10) ḥazretlerinden⁵¹³ vāriddür ki⁵¹⁴ resūlu'l-lāh⁵¹⁵ ‘aleyhi’s-selām⁵¹⁶ ḥazretine (11) at ḥuşūşından su‘āl olundu buyurdılar ki el-ḥaylü selāsetün (12) hiye li-racūlin vizrun⁵¹⁷hiye li-raculīn acrun (BV/16a) fe-racilun rabeṭehā riyā‘en ev faḥren⁵¹⁸ ev kibren⁵¹⁹ li-ehli'l-islāmi (13) ve hiye lehu vizrun ve emmelleti hiye lehu sitrun fe-raculūn rabeṭahā (14) fī-sebīli'l-lāhi şümme lem yense ḥaḳḳa'l-lāhi fī-zuhūrihā (MA/18a) velā fī-riḳābihā (15) hiye lehu sitrun ve emmel’letī hiye lehu ecrun fe-raculūn rabeṭahā fī-sebīli'l-lāhi

[12b]

(1) (ZO/18a) li ehli'l-islāmi fī mecin (AE/10a) ev ravzatin femā ekelet min zalike'l-merci (NO/14b) ve'r-ravzati (2) min şeyin illā keteba'l-lāhü lehu ‘adede mā ekelet

⁵¹¹ AE: “eger iki cānibden öñdül murād olsa cāiz olmakda hilesi budur ki üçünci bir kavī at dağı katarlar ol geçerse ašlā öñdül olmamak şartıyla cāiz olur ebū'l-leys bostānū'l-‘arīfīn adlu kitābında zīkr étmişdür” yok. 9b/10 NO: “eger iki cānibden öñdül murād olsa cāiz olmakda hilesi budur ki üçünci bir kavī at dağı katarlar ol geçerse ašlā öñdül olmamak şartıyla cāiz olur ebū'l-leys bostānū'l-‘arīfīn adlu kitābında zīkr étmişdür” yok. 14a/7 ZO: “eger iki cānibden öñdül murād olsa cāiz olmakda hilesi budur ki üçünci bir kavī at dağı katarlar ol geçerse ašlā öñdül olmamak şartıyla cāiz olur ebū'l-leys bostānū'l-‘arīfīn adlu kitābında zīkr étmişdür” yok. 17b/4

⁵¹² AE: “raḥimu'l-lāh” yok. 9b/10 MA: “raḥmetu'l-lāhü ‘aleyhā” 17b/6 BV: “raḥmetu'l-lāhü ‘aleyhā” 15b/9 ZO: “raḥimehumu'l-lāh” 17b/5

⁵¹³ AE: “ḥazretlerinden” yok. 9b/10 MA: “ḥazretlerinden” yok. 17b/7 NO: “ebū hüreyre rażīya'l-lāhü ‘anh ḥazretlerinden” yok. 14a/8 BV: “ḥazretlerinden” yok. 15b/10 ZO: “ḥazretlerinden” yok. 17b/6

⁵¹⁴ AE: “vārid olmuşdur eyitdi” 9b/10 MA: “vārid olmuşdur eyitdi” 17b/7 NO: “vārid olmuşdur ki” 14a/8 BV: “rivāyet olmuşdur ki étidi” var. 15b/10 ZO: “vārid olmuşdur eyitdi” 17b/7

⁵¹⁵ AE: “resūlu'l-lāh” dan sonra “şallā'l-lahu” var. 9b/11 MA: “resūlu'l-lāh” dan sonra “şallā'l-lahu” var. 17b/8 NO: “resūlu'l-lāh” dan sonra “şallā'l-lahu te‘ālā” var. 14a/8 BV: “resūlu'l-lāh” dan sonra “şallā'l-lahu” var. 15b/11 ZO: “resūlu'l-lāh” dan sonra “şallā'l-lahu te‘ālā” var. 17b/7

⁵¹⁶ NO: “‘aleyhi ve’s-sellem” 14a/8

⁵¹⁷ AE: “vizrun” dan sonra “seter ve hiye lercülün ecrü fe-emmā’letī hiye lehu vizre” var. 9b/12 MA: “vizrun” dan sonra “seter ve hiye lercülün ecrü fe-emmā’letī hiye lehu vizre” var. 17b/10 NO: “vizrun” dan sonra “seter ve hiye lercülün ecrü fe-emmā’letī hiye lehu vizre” var. 14a/10-11 BV: “vizrun” dan sonra “seter ve hiye lercülün ecrü (16a/1) fe-emmā’letī hiye lehu vizre” var. 15b/13-16a/1 ZO: “vizrun” dan sonra “ecrü fe-emmā’letī hiye lehu vizre” var. 17b/10

⁵¹⁸ AE: “nevāi” 9b/13 MA: “nevāi” 17b/11 NO: “nevāi” 14a/11 BV: “nevāi” 16a/1 ZO: “nevāi” 17b/11

⁵¹⁹ AE: “kibren” yok. 9b/13 MA: “kibren” yok. 17b/11 NO: “kibren” yok. 14a/11 BV: “kibren” yok. 16a/1 ZO: “kibren” yok. 17b/11

ḥasenātün⁵²⁰ ve keteba'l-lāhu lehu (3) 'adede ve ervā'sihā ve ebvālihā ḥasenātün valā takṭa'u ṭivlehā festennet (4) şerefen ev şerefeyni illā keteba'l-lāhu lehu 'adede revsihā⁵²¹ ve bevlihā⁵²² ḥasetin (5) velā merra bihā şāhibuhā 'alā nehrin fe şeribet minhu velā yurīdu en yeskuhā (6) illā kütibe lehu 'adedun mā şeribet ḥasetin ma'nā budur (7) at cinsi üç kısımdur ya'ni atıj⁵²³ kimseye nisbet üç ḥāli (8) vardur ba'zi⁵²⁴ kimseye günāhdur ba'zi⁵²⁵ kimseye perdedür ba'zi⁵²⁶ (9) kimseye ecdür⁵²⁷ şol kimseye ki alub müslimānlara gösterüb (10) faḥirlenmek⁵²⁸ ve ehl-i islāma (MA/18b) 'adāvet⁵²⁹ icün bağlar⁵³⁰ ve⁵³¹ besler aña andan (11) günāh ḥāşıl olur⁵³² (BV/16b) ve daḥı arḳalarında⁵³³ ve boyunlarında ḥaḳḳu'l-lāhı (12) unutmazlar ya'ni binüb indikce müntefi' (ZO/18b) olduḳca şadaḳa ve şükürden (13) Allāhü te'ālā⁵³⁴ cānibin⁵³⁵ unutmazlar ol perde ki⁵³⁶ (NO/15a) ma'nāsi⁵³⁷ yoḥsulluḳda (14) şaḳlar uğurludur

⁵²⁰ ZO: "ḥasenātün" den sonra "velā takṭu' (18a/4) ṭivlehā fāstennet şerifen uşrefin" var. 18a/3-4

⁵²¹ AE: "ev raşihā" 10a/3 MA: "ev raşihā" 18a/7

⁵²² AE: "ebārehā" 10/3 MA: "aşārahā" 18a/7 NO: "aşārahā" 14b/4 BV: "aşārahā" 16a/7 ZO: "bevlihā" yok. 18a/5

⁵²³ MA: "atıj" dan sonra "üç" var. 18a/10 NO: "atıj" dan sonra "üç" var. 14b/7 BV: "atıj" dan sonra "üç" var. 16a/10 ZO: "atıj" dan sonra "atıj üç" var. 18a/9

⁵²⁴ AE: "ba'zi" yerine "bir" var. 10a/5 MA: "ba'zi" yerine "bir" var. 18a/11 NO: "ba'zi" yerine "bir" var. 14b/8 BV: "ba'zi" yerine "bir" var. 16a/10 ZO: "ba'zi" yerine "bir" var. 18a/10

⁵²⁵ AE: "ba'zi" yerine "bir" var. 10a/6 MA: "ba'zi" yerine "bir" var. 18a/11 NO: "ba'zi" yerine "bir" var. 14b/8 BV: "ba'zi" yerine "bir" var. 16a/11 ZO: "ba'zi" yerine "bir" var. 18a/10

⁵²⁶ AE: "ba'zi" yerine "bir" var. 10a/6 MA: "ba'zi" yerine "bir" var. 18a/12 NO: "ba'zi" yerine "bir" var. 14b/8 BV: "ba'zi" yerine "bir" var. 16a/11 ZO: "ba'zi" yerine "bir" var. 18a/11

⁵²⁷ MA: "ecdür" yerine "ecr ve şevābdur" var. 18a/12 NO: "ecdür" yerine "ecr ve şevābdur" var. 14b/8 BV: "ecdür" yerine "ecr ve şevābdur" var. 16a/11 ZO: "ecdür" yerine "ecr ve şevābdur" var. 18a/11

⁵²⁸ BV: "faḥirlenmek" den sonra "ve ma'ādāt" var. 16a/12

⁵²⁹ BV: "adāvet" yok. 16a/12

⁵³⁰ AE: "bağlayuḳor" 10a/7 MA: "bağlayuḳor" 18b/1 NO: "bağlayub ḳor" 14b/10 BV: "bağlayuḳor" 16a/13 ZO: "bağlayuḳor" 18a/13

⁵³¹ AE: "daḥı" 10a/7 MA: "daḥı" 18b/1 NO: "daḥı" 14b/10 BV: "daḥı" 16a/13 ZO: "daḥı" 18a/13

⁵³² AE: "ḥāşıl olur" dan sonra "şol kimseye ki fī-sebīlli'l-lāh olub bağlayuḳor daḥı besler andan günāh ḥāşıl olmaz" var. 10a/8 MA: "ḥāşıl olur" dan sonra "şol kimseye ki fī-sebīlli'l-lāh olub bağlayuḳor daḥı besler andan günāh ḥāşıl olmaz" var. 18b/2-3 NO: "ḥāşıl olur" dan sonra "şol kimseye ki fī-sebīlli'l-lāh (14b/12) olub bağlayuḳor daḥı besler aña andan günāh ḥāşıl(14b/13) olmaz" var. 14b/11-13 BV: "ḥāşıl olur" dan sonra "şol kimseye ki fī-sebīlli'l-lāh olub bağlayuḳor daḥı (16b/2) besler andan günāh ḥāşıl olmaz" var. 16b/1-2 ZO: "ḥāşıl olmaz" var. 18a/14

⁵³³ AE: "arḳasında" 10a/9

⁵³⁴ NO: "Allāhü te'ālā" dan sonra "ḥazreti" var. 14b/15

⁵³⁵ AE: "cānibin" yok. 10a/10 MA: "cānibinden" 18b/5

⁵³⁶ MA: "perdedür ki" den sonra "perdenüj" var. 18b/6 NO: "perdedür ki" den sonra "perdenüj" var. 15a/1 BV: "perdedür ki" den sonra "perdenüj" var. 16b/4 ZO: "perdedür ki" den sonra "perdenüj" var. 18b/2

mübārekdür demekdür ve şol⁵³⁸ ehl-i islām (15) maşlahatı⁵³⁹ icün alınur⁵⁴⁰ ve beslenür⁵⁴¹ şāhibi⁵⁴² bir⁵⁴³ çayırda veyā bir bāğcede

[13a]

(1) bağlar⁵⁴⁴ ol⁵⁴⁵ kişiye atun cemī'i yēdügi otlar şağışınca ḥasenāt (2) yazılır⁵⁴⁶ ve her-bār ki otladığı yēde ayağına bağılu⁵⁴⁷ (MA/19a) olan⁵⁴⁸ (3) ipi⁵⁴⁹ bir iki meydān segirtse tersleri ve bevilleri kadar ḥasenāt (4) yazılır ve her-bār ki şāhibi atı ile bir ırmağ üstine uğrasa (5) (AE/10b) at (BV/17a) ol ırmağdan icse yāhūd şāhibi anı şuvarmak icün (6) götürse⁵⁵⁰ ḥaqq te'ālā anıñ icdügi kadar ḥasenāt yazar (ZO/19a) demekdür (7) ve'l-ḥāşıl at beslemek üç vech üzredür⁵⁵¹ eger mücerred ḥalka (8) gösterüb⁵⁵² faḥr ve tekebbür murād etse⁵⁵³ günāh⁵⁵⁴ ve eger binmek veyā yük (9) urmağ icün yā tay

⁵³⁷ ZO: "ma'nası" yok. 18b/2

⁵³⁸ AE: "şol" dan sonra "at ki" var. 10a/11 MA: "şol" dan sonra "at ki" var. 18b/7 NO: "şol" dan sonra "at ki" var. 15a/2 BV: "şol" dan sonra "at ki" var. 16b/5 ZO: "şol" dan sonra "at ki" var. 18b/4

⁵³⁹ AE: "maşlahatı" yok. 10a/11

⁵⁴⁰ AE: "alınur" dan sonra "ğazā ve ribāt için" var. 10a/11 MA: "alınur" dan sonra "ğazā ve ribāt için" var. 18b/8 NO: "alınur" dan sonra "ğazā ve ribāt için" var. 15a/3 BV: "alınur" dan sonra "ğazā ve ribāt için" var. 16b/6 ZO: "alınur" dan sonra "ğazā ve ribāt için" var. 18b/5

⁵⁴¹ AE: "beslenür" den sonra "ve" var. 10a/12

⁵⁴² MA: "şāhibi" nden sonra "anı" var. 18b/9 NO: "şāhibi" nden sonra "anı" var. 15a/3 BV: "şāhibi" nden sonra "anı" var. 16b/7 ZO: "şāhibi" nden sonra "anı" var. 18b/5

⁵⁴³ AE: "şāhibi bir" yok. 10a/12

⁵⁴⁴ AE: "bağlayıkosa" 10a/12 MA: "bağlayıkosa" 18b/10 NO: "bağlayıkosa" 15a/4 BV: "bağlayıkosa" 16b/7 ZO: "bağlayıkosa" 18b/6

⁵⁴⁵ AE: "o" 10a/12 BV: "o" 16b/7

⁵⁴⁶ AE: "ḥasenāt yazılır" dan sonra "ve cemī' tersleri ve bevleri deñlü ayağıñ izleri deñlü ḥasenāt yazılır" var. 10a/13 MA: "ḥasenāt yazılır" dan sonra "ve cemī' tersleri ve bevleri deñlü ayağıñ izleri deñlü ḥasenāt yazılır" var. 18b/12 NO: "ḥasenāt yazılır" dan sonra "ve cemī' tersleri ve bevleri (15a/6) deñlü ayağıñ izleri deñlü ḥasenāt yazılır" var. 15a/5-6 BV: "ḥasenāt yazılır" dan sonra "ve cemī' tersleri ve bevleri deñlü ayağıñ izleri deñlü ḥasenāt yazılır" var. 16b/9-10 ZO: "ḥasenāt yazılır" dan sonra "ve cemī' tersleri ve bevleri deñlü ayağıñ (18b/9) izleri deñlü ḥasenāt yazılır" var. 18b/8-9

⁵⁴⁷ AE: "bağılu" dan sonra "yēde" var. 10a/14

⁵⁴⁸ AE: "olan" yok. 10a/14

⁵⁴⁹ AE: "ipi" den sonra "kõparub" var. 10a/14 MA: "ipi" den sonra "kõrub" var. 19a/1 NO: "ipi" den sonra "kõrub" var. 15a/8 BV: "ipi" den sonra "kõparub" var. 16b/11 ZO: "ipi" den sonra "kõrub" var. 18b/10

⁵⁵⁰ AE: "gõtürse" yerine "murād etse" var. 10b/1 MA: "gõtürse" yerine "murād etse" var. 19a/4 NO: "gõtürse" yerine "murād etse" var. 15a/11 BV: "gõtürse" yerine "murād etse" var. 17a/2 ZO: "gõtürse" yerine "murād etse" var. 18b/14

⁵⁵¹ AE: "üzeredür" 10b/2 NO: "üzeredür" 15a/13

⁵⁵² AE: "gõstermek" 10b/3

⁵⁵³ AE: "murād ederse" 10b/3 MA: "murād olunsa" 19a/7 NO: "murād olunursa" 15a/14 BV: "murād olunsa" 17a/4 ZO: "murād ederse" 19a/2

toğurmak⁵⁵⁵ için (*NO/15b*) besleyüb⁵⁵⁶ hakkın (10) edā⁵⁵⁷ eylerse mübarekdür hakk te‘ālā fakirlikden⁵⁵⁸ halāş eyley⁵⁵⁹ (11) ve eger gazā ve⁵⁶⁰ düşmān qahrı⁵⁶¹ için besletür ise⁵⁶² anuñ ecri (12) ve fazīleti ne qadar edigüni hemān bir⁵⁶³ Allāh⁵⁶⁴ bilür ve ba‘zı hadīs-i şerīfde (13) vārid olmuşdur ki (*MA/19b*) gazā niyyetine at beslemek cehennem odına (14) perde olur dēyü buyurulmuşdur zīrā ibn s̄abit rażīya’l-lāhü ‘anh⁵⁶⁵ (15) hāzretlerinden⁵⁶⁶ mervīdür⁵⁶⁷ (*BV/17b*) resūlu’l-lāh şallā’l-lahu⁵⁶⁸ ‘aleyhi ve’s-sellem

[13b]

(1) buyurdu men hābese feresen fī-sebīli’l-lāhi kāne lehu sitren (2) fi’n-nari⁵⁶⁹ ya‘nī bir kimesne⁵⁷⁰ ki fī-sebīli’l-lāhi gazā için bir at (3) şaklasa (*ZO/19b*) ol aña cehennem

⁵⁵⁴ AE: “günāh” dan sonra “olur” var. 10b/3 MA: “günāh” dan sonra “hāşıl olur” var. 19a/7 NO: “günāh” dan sonra “hāşıl olur” var. 15a/14 BV: “günāh” dan sonra “hāşıl olur” var. 17a/5 ZO: “günāh” dan sonra “hāşıl olur” var. 19a/3

⁵⁵⁵ ZO: “toğurmak” yok. 19a/4

⁵⁵⁶ AE: “besleyüb” den sonra “ri‘āyet” var. 10b/4 MA: “besleyüb” den sonra “ri‘āyetin” var. 19a/9 NO: “besleyüb” den sonra “ri‘āyet edüb” var. 15b/1 BV: “besleyüb” den sonra “ri‘āyetin eyleyüb” var. 17a/6 ZO: “besleyüb” den sonra “ri‘āyetin edüb” var. 19a/4

⁵⁵⁷ AE: “hakkın edā” yok. 10b/4

⁵⁵⁸ AE: “fakirden” 10b/5 MA: “fakirden” 19a/10 NO: “fakirden” 15b/2 BV: “fakirden” 17a/7 ZO: “fakirden” 19a/5

⁵⁵⁹ AE: “şaklar” 10b/5 MA: “şaklar” 19a/10 NO: “şaklar” 15b/2 BV: “şaklar” 17a/8 ZO: “şaklar” 19a/6

⁵⁶⁰ AE: “ve” den sonra “ribāt” var. 10b/5 MA: “ve” den sonra “ribāt” var. 19a/10 NO: “ve” den sonra “ribāt için ya‘ni (15b/3) serhadleri beklemek için” var. 15b/2-3 BV: “ve” den sonra “ribāt için ya‘ni serhadleri beklemek için” var. 17a/8 ZO: “ve” den sonra “ribāt için ya‘ni serhadleri (19a/7) beklemek için” var. 19a/6-7

⁵⁶¹ AE: “düşmān qahrı” yok. 10b/5 MA: “düşmān qahrı” yok. 19a/10

⁵⁶² AE: “beslenürse” 10b/6 MA: “beslenürse” 19a/11 NO: “beslenürse” 15b/3 BV: “beslenürse” 17a/9 ZO: “beslenürse” 19a/7

⁵⁶³ AE: “bir” yok. 10b/6 MA: “bir” yok. 19a/12 BV: “bir” yok. 17a/10 ZO: “bir” yok. 19a/8

⁵⁶⁴ AE: “Allāh” dan sonra “te‘ālā” var. 10b/6 MA: “Allāh” dan sonra “te‘ālā hāzreti” var. 19a/13 NO: “Allāh” dan sonra “te‘ālā hāzreti” var. 15b/4 BV: “Allāh” dan sonra “te‘ālā hāzreti” var. 17a/10 ZO: “Allāh” dan sonra “te‘ālā” var. 19a/8

⁵⁶⁵ NO: “rażīya’l-lāhü ‘anh” dan sonra “te‘ālā ‘anh” var. 15b/7

⁵⁶⁶ MA: “hāzretlerinden” yok. 19b/2 NO: “hāzretlerinden” yok. 15b/7 BV: “hāzretlerinden” yok. 17a/13 ZO: “rażīya’l-lāhü ‘anh hāzretlerinden” yok. 19a/11

⁵⁶⁷ MA: “mervīdür ki” den sonra “eyitdi eşitdüm” var. 19b/3 NO: “mervīdür ki” den sonra “eyitdi eşitdüm” var. 15b/7 BV: “mervīdür ki” den sonra “eyitdi eşitdüm” var. 17a/13 ZO: “mervīdür ki” den sonra “eyitdi eşitdüm” var. 19a/12

⁵⁶⁸ MA: “şallā’l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 19b/3 NO: “şallā’l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 15b/8 ZO: “şallā’l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 19a/12

⁵⁶⁹ AE: “mi’n-nāri” 10b/9 MA: “mi’n-nāri” 19b/4 NO: “mi’n-nāri” 15b/9 BV: “mi’n-nāri” 17b/2 ZO: “mi’n-nāri” 19a/14

⁵⁷⁰ AE: “bir kimesne” yok. 10b/9

āteşinden⁵⁷¹ perde ola demekdür⁵⁷² (4) ve ebî ca‘fer muhammedî ibn ‘alî⁵⁷³ rażîya’l-lâhü ‘anh hazretlerinden⁵⁷⁴ mervîdür ki (5) resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu⁵⁷⁵ ‘aleyhi ve’s-sellem hazretleri⁵⁷⁶ buyurur⁵⁷⁷ (6) men hemme⁵⁷⁸ en yerbuṭe (*NO/16a*) feresen⁵⁷⁹ şadıkaten u‘tiye lehu⁵⁸⁰ ecru şehîdin⁵⁸¹ (7) ya‘nî bir kimse fî-sebîli’l-lâhi ğazâ kılmak için⁵⁸² gerçekden niyyet (8) ile bir at alub bağlamağa (*MA/20a*) himmet eylese⁵⁸³ aña bir şehîd fazîleti (9) vèrilür demekdür fî’l-ḥaķîķa şevâb fazîlet⁵⁸⁴ ol zamânda (10) (*AE/11a*) ḥâşıl olur ki kaşd-ı şaḥîḥ ve niyyet dürüst olub gerçekden (11) ğazâ eylemek murâd ola ammâ şöyle⁵⁸⁵ ki ba‘zı ‘avâm êtdügi (12) gibi ğazâ niyyetine (*BV/18a*) bir⁵⁸⁶ atı bağlayub kıya yâ bir kılcı aşı kıya (13) ammâ aşı ğazâyâ bir mübâşireti (*ZO/20a*)

⁵⁷¹ NO: “cehennem âteşinden” sonra “olan eleme” var. 15b/11

⁵⁷² AE: “demekdür” den sonra “ve ba‘zı ḥadîs-i şerîfde (10b/11) daḥı bir kimse fî-sebîli’l-lahi at alub bağlamak niyyetinde ise aña bir şehîd ecri vèrilür (10b/12) dèyü buyurulmuşdur.” var. 10b/10-12 MA: “demekdür” den sonra “ve ba‘zı ḥadîs-i şerîfde daḥı bir kimse fî-sebîli’l-lahi (19b/8) at alub bağlamak niyyetinde ise aña bir şehîd ecri (19b/9) vèrilür dèyü buyurulmuşdur.” var. 19b/7-9 NO: “demekdür” den sonra “ve ba‘zı ḥadîs-i şerîfde daḥı bir kimesne fî-sebîli’l-lahi (15b/13) at alub bağlamak niyyetinde ise aña bir şehîd ecri (15b/14) vèrilür dèyü buyurulmuşdur.” var. 15b/12-14 BV: “demekdür” den sonra “ve ba‘zı ḥadîs-i şerîfde (17b/5) daḥı bir kimse fî-sebîli’l-lahi at alub bağlamak niyyetinde ise (17b/6) aña bir şehîd ecri vèrile dèyü buyurulmuşdur.” var. 17b/4-6 ZO: “demekdür” den sonra “ve ba‘zı ḥadîs-i şerîfde daḥı bir kimse fî-sebîli’l-lahi (19b/3) at alub bağlamak niyyetin eylese aña bir şehîd (19b/4) ecri vèrilür dèyü buyurulmuşdur.” var. 19b/2-4

⁵⁷³ AE: “alîden” 10b/12 MA: “alîden” 19b/9 NO: “alîden” 15b/14 BV: “alîden” 17b/6 ZO: “alîden” 19b/5

⁵⁷⁴ AE: “rażîya’l-lâhü ‘anh hazretlerinden” yok. 10b/12 MA: “rażîya’l-lâhü ‘anh hazretlerinden” yok. 19b/9 NO: rażîya’l-lâhü ‘anh hazretlerinden” yok. 15b/14 BV: “rażîya’l-lâhü ‘anh hazretlerinden” yok. 17b/7 ZO: “rażîya’l-lâhü ‘anh hazretlerinden” yok. 19b/5

⁵⁷⁵ NO: “şallâ’l-lahu” den sonra “te‘âlâ” var. 15b/15 ZO: “şallâ’l-lahu” den sonra “te‘âlâ” var. 12b/5

⁵⁷⁶ ZO: “hazretleri” yok. 19b/6

⁵⁷⁷ AE: “hazretleri buyurur” yok. 10b/12 MA: “hazretleri buyurur” yok. 19b/10 NO: “hazretleri buyurur” yok. 15b/15 BV: “hazretleri buyurur” yok. 17b/7

⁵⁷⁸ AE: “minhüm” 10b/3

⁵⁷⁹ AE: “feresen” den sonra “nebeyyetin” var. 10b/13 MA: “feresen” den sonra “nebeyyetin” var. 19b/11 NO: “feresen” den sonra “nebeyyetin” var. 16a/1 BV: “feresen” den sonra “nebeyyetin” var. 17b/8 ZO: “feresen” den sonra “nebeyyetin” var. 19b/7

⁵⁸⁰ MA: “lehu” yok. 19b/11 NO: “lehu” yok. 16a/1 BV: “lehu” yok. 17b/8 ZO: “lehu” yok. 19b/7

⁵⁸¹ AE: “şehîd” den sonra “dèyü buyurulmuşdur” var. 10b/13 MA: “şehîd” den sonra “dèyü buyurulmuşdur” var. 19b/12 NO: “şehîd” den sonra “dèyü buyurulmuşdur” var. 16a/1 BV: “şehîd” den sonra “dèyü buyurulmuşdur” var. 17b/8 ZO: “şehîd” den sonra “dèyü buyurulmuşdur” var. 19b/7

⁵⁸² AE: “kılmak için” yerine “kılmğa” var. 10b/14 MA: “kılmak için” yerine “kılmğa” var. 19b/13 NO: “kılmak için” yerine “kılmğa” var. 16a/2 ZO: “kılmak için” yerine “kılmğa” var. 19b/8

⁵⁸³ AE: “ile” 10b/15

⁵⁸⁴ AE: “fazîlet” yok. 10b/15

⁵⁸⁵ AE: “şol” 11a/2

⁵⁸⁶ AE: “bir” yok. 11a/2 BV: “bir” den önce “dèyü” var. 18a/1

veyāhūd qalbinde şevk (14) ve mülāhazası⁵⁸⁷ olmaya anuñ katā nefī yokdur öyle (15) eylemekden ise anı bir ehline bağışlayub ğazālarda kullandırmak⁵⁸⁸

[14a]

(1) yēgrekdür⁵⁸⁹ ki nice ecr ve sevāb hāşıl olur ‘ilmü’s-sırrı ve’l-ḥafıyyāt (2) her kişinüñ qalbi aḥvālin bilür⁵⁹⁰ luṭfu ve iḥsān ile aña göre olur⁵⁹¹ (3) ellezīne yünfiķüne emvālehum bi’l-leyli (MA/20b) ve’n-nahāri sırran ve ‘alāniyeten fe lehum (4) ecrum ‘inde rabbihim (NO/16b) ve lā ḥavfun ‘aleyhim ve lā hum yahzenüne āyet-i kerīmesini⁵⁹² (5) umāme el-bāhilī rażīya’l-lāhü ‘anh⁵⁹³ buyurdı ki bir kimse ğazā niyyetine (6) bir at bağlasa ammā hemān ğarażı⁵⁹⁴ ḥalk⁵⁹⁵ görüb eşitmek icün (7) olmasa fī’l-ḥaķīka⁵⁹⁶ ğazā⁵⁹⁷ murādı olsa ol kimse bu āyet-i kerīmede (8) ḥaķķ⁵⁹⁸ zikir etdügi kimselerdendür⁵⁹⁹ (ZO/20b) dēyü⁶⁰⁰ buyurdılar⁶⁰¹ (9) āyet-i kerīmenin ma’nası

⁵⁸⁷ AE: “veyāhūd qalbinde şevk ve mülāhazası” yok. 11a/3 MA: “mülāhazası” yerine “teķāzāsı” var. 20a/7 NO: “mülāhazası” yerine “teķāzāsı” var. 16a/8 BV: “mülāhazası” yerine “teķāzāsı” var. 18a/2 ZO: “mülāhazası” yerine “teķāzāsı” var. 20a/1

⁵⁸⁸ AE: “binmede” 11a/4

⁵⁸⁹ AE: “yēgrekdür” yok. 11a/4 MA: “yēgdür” 201/9 NO: “yēgrek” 16a/10 BV: “yēgdür” 18a/4 ZO: “yēgdür” 20a/4

⁵⁹⁰ AE: “bilür” den sonra “ ebū imāme bāhilīden rażīya’l-lāhü ‘anh mervīdür ki ḥaķķ te’ālānıñ kulu şerīf ” var. 11a/5

⁵⁹¹ AE: “lütf ü ve iḥsān ile aña göre olur” yok. 11a/5 MA: “olur” yerine “eyler” var. “eyler” den sonra “ebū imāme bāhilīden rażīya’l-lāhü ‘anh mervīdür ki ḥaķķ te’ālānıñ (20a/12) kulu şerīf ” var. 20a/11-12 NO: “olur” yerine “eyler” var. “eyler” den sonra “ebū (16a/13) imāme bāhilīden rażīya’l-lāhü te’ālā ‘anh mervīdür ki ḥaķķ te’ālā (16a/14) ḥazretiniñ kulu şerīfleri ” var. 16a/12-14 BV: “olur” yerine “eyler” var. “eyler” den sonra “ebū imāme bāhilīden rażīya’l-lāhü ‘anh mervīdür ki (18a/7) ḥaķķ te’ālānıñ kulu şerīf ” var. 18a/6-7 ZO: “olur” yerine “eyler” var. “eyler” den sonra “ebū imāme (20a/7) bāhilīden rażīya’l-lāhü ‘anh mervīdür ki ḥaķķ te’ālānıñ (20a/8) kulu şerīfi ” var. 20a/6-8

⁵⁹² AE: “āyet-i kerīmesini” den sonra “tefsīr etdirdi” var. 11a/7 MA: “āyet-i kerīmesini” den sonra “tefsīr etdirdi” var. 20b/3 NO: “āyet-i kerīmesini” den sonra “tefsīr etdirdi” var. 16b/2 BV: “āyet-i kerīmesini” den sonra “tefsīr etdirdi” var. 18a/9 ZO: “āyet-i kerīmesini” den sonra “tefsīr etdirdi” var. 20a/11

⁵⁹³ AE: “umāme el-bāhilī rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 11a/8 MA: “umāme el-bāhilī rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 20b/3 NO: “umāme el-bāhilī rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 16b/2 BV: “umāme el-bāhilī rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 18a/9 ZO: “umāme el-bāhilī rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 20a/11

⁵⁹⁴ AE: “arż” 11a/8

⁵⁹⁵ AE: “ḥalk” yerine “ellerde” var. 11a/8 MA: “ḥalk” yerine “eller” var. 20b/4 NO: “ḥalk” yerine “eller” var. 16b/3 BV: “ḥalk” yerine “eller” var. 18a/10 ZO: “ḥalk” yerine “eller” var. 20a/13

⁵⁹⁶ AE: “fī’l-ḥaķīkat” 11a/9

⁵⁹⁷ AE: “ğazā” yok. 11a/9

⁵⁹⁸ MA: “ḥaķķ” dan sonra “te’ālā” var. 20b/6 NO: “ḥaķķ” dan sonra “te’ālā” var. 16b/5 BV: “ḥaķķ” dan sonra “te’ālā” var. 18a/12 ZO: “ḥaķķ” dan sonra “te’ālā” var. 20a/15

⁵⁹⁹ MA: “kimesnelerdendür” 20b/6 NO: “kimesnelerdendür” 16b/5

⁶⁰⁰ MA: “dēyü” den sonra “imdi” var. 20b/7 NO: “dēyü” den sonra “imdi” var. 16b/6 ZO: “dér idi” 20b/1

budur ki **(BV/18b)** şol kimseler⁶⁰² ki mälların **(10)** gündüzde ve gècede gizlü ve aşikāre Allāh⁶⁰³ yolına harc **(11)** ve infāk⁶⁰⁴ ederler ya^cnī her zamān⁶⁰⁵ ve her hāl⁶⁰⁶ üzre⁶⁰⁷ mälların **(12)** ihsān etmekden hāli olmazlar anlar⁶⁰⁸ ecri ve fażlı⁶⁰⁹ haqq⁶¹⁰ te‘ālā⁶¹¹ **(13)** katındadır anlara havf yokdur ve⁶¹² anlar maḥzūn olmazlar demekdür⁶¹³ **(14)** beyzāvī raḥimu’l-lāh⁶¹⁴ bu āyet-i kerīmeniñ⁶¹⁵ tefsīrinde⁶¹⁶ **(MA/21)** ba‘zılar **(15)** kavlınce ḥazret-i ebī bekirü’l-şiddik rażīya’l-lāhü⁶¹⁷ ‘anh haqqında

[14b]

(1) nāzil olmuşdur şol zamān ki kırk biñ altun⁶¹⁸ kimin⁶¹⁹ gèce ve kimin⁶²⁰ **(2)** gündüz ve kimin⁶²¹ **(NO/17a)** aşikāre ve kimin⁶²² gizlü şadaqa eyledi ve ba‘zılar **(3)** **(AE/11b)**

⁶⁰¹ AE: “bu āyet-i kerīmede haqq zikir êdüğü kimsyelerdendir dëyü buyurdılar” yok. 11a/10 MA: “buyurdılar” yok. 20b/7 NO: “buyurdılar” yok. 16b/6 BV: “buyurdılar” yok. 18a/13 ZO: “buyurdılar” yok. 20b/1

⁶⁰² AE: “kimesneler” 11a/10 MA: “kimesmeler” 20b/8 NO: “kimesneler” 16b/7 BV: “kimesneler” 18b/1 ZO: “kimesne” 20b/2

⁶⁰³ NO: “Allāh” dan sonra “te‘ālā” var. 16b/8

⁶⁰⁴ AE: “infāk” yok. 11a/11 MA: “infāk” yok. 20b/9 NO: “infāk” yok. 16b/8 BV: “infāk” yok. 18b/2 ZO: “infāk” yok. 20b/3

⁶⁰⁵ AE: “zamānda” 11a/11 NO: “zamānda” 16b/8 ZO: “zamānda” 20b/4

⁶⁰⁶ AE: “hālde” 11a/11

⁶⁰⁷ AE: “üzre” yok. 11a/11

⁶⁰⁸ AE: “anlarıñ” 11a/12 MA: “anlarıñ” 20b/11 NO: “anlarıñ” 16b/10 BV: “anlarıñ” 18b/3 ZO: “anlarıñ” 20b/5

⁶⁰⁹ MA: “fażīleti” 20b/11 NO: “fażīleti” 16b/10 BV: “fażīleti” var. 18b/3 ZO: “fażīleti” var. 20b/5

⁶¹⁰ NO: “haqq” dan sonra “subḥāne” var. 16b/10

⁶¹¹ AE: “haqq celle ve ‘alā” 11a/12 MA: “haqq celle ve ‘alā” 20b/11 ZO: “haqq celle ve ‘alā” 20b/6

⁶¹² AE: “ve” yok. 11a/12

⁶¹³ MA: “demekdür” den sonra “kāzı” var. 20b/13 BV: “demekdür” den sonra “kāzı” var. 18b/5 ZO: “demekdür” den sonra “kāzı” var. 20b/7

⁶¹⁴ MA: “raḥimu’l-lāh” dan sonra “te‘ālā” var. 20b/13 NO: “raḥimu’l-lāh” dan sonra “te‘ālā ‘aleyhe naklınde eder ki” var. 16b/12 BV: “raḥimu’l-lāh” dan sonra “tefsīrinde eder” var. 18b/5 ZO: “raḥimu’l-lāh” dan sonra “tefsīrinde eder” var. 20b/8

⁶¹⁵ AE: “bu āyet-i kerīmeniñ” yok. 11a/13 MA: “bu āyet-i kerīmeniñ” yok. 20b/13

⁶¹⁶ AE: “tefsīrinde” den sonra “eder bu āyet-i kerīme” 11a/13 MA: “tefsīrinde” den sonra “eder bu āyet-i kerīme” var. 20b/13-21a/1 NO: “tefsīrinde” yok. 16b/13 BV: “tefsīrinde” yok. 18b/6 ZO: “tefsīrinde” den sonra “eder bu āyet-i kerīme” var. 20b/8

⁶¹⁷ NO: “rażīya’l-lāhü” dan sonra “te‘ālā” var. 16b/13 BV: “rażīya’l-lāhü” dan sonra “te‘ālā” var. 18b/7

⁶¹⁸ AE: “altun” dan sonra “var idi” var. 11a/15 MA: “altun” dan sonra “var idi” var. 21a/3 NO: “altun” dan sonra “var idi” var. 16b/15 BV: “altun” dan sonra “var idi” var. 18b/8 ZO: “altunı” dan sonra “var idi” var. 20b/11

⁶¹⁹ MA: “kimisin” 21a/3 BV: “kimisin” 18b/8 ZO: “kimisin” 20b/11

⁶²⁰ MA: “kimisin” 21a/3 BV: “kimisin” 18b/8 ZO: “kimisin” 20b/11

⁶²¹ MA: “kimisin” 21a/4 BV: “kimisin” 18b/9 ZO: “kimisin” 20b/12

⁶²² MA: “kimisin” 21a/4 BV: “kimisin” 18b/9 ZO: “kimisin” 20b/12

ķavlince ĥazret-i ‘alī kerremu’l-lāh⁶²³ veche rażīya’l-lāhü ‘anh⁶²⁴ ĥaķķında (4) nāzil olmuşdur şol zamān ki hemān dōrt akceye mālīk olmuşıdı⁶²⁵ (5) artuķġa mālīk (ZO/21a) olmamış⁶²⁶ cümlesin Allāh⁶²⁷ yolına şadaķa eyledi (6) kimin⁶²⁸ geće ve kimin⁶²⁹ gündüz ve kimin⁶³⁰ (BV/19a) gizlü ve kimin⁶³¹ aşıķāre vērđi⁶³² (7) ve ba‘zılar ķavlince fī-sebīli’l-lāhi at⁶³³ baġlayub anlara⁶³⁴ ĥaraç étđiler⁶³⁵ (8) ĥaķķında nāzil olmuşdur⁶³⁶ ve şifā-yı şerīfde⁶³⁷ ‘ubādet-i ibnü’l-şāmit (9) rażīya’l-lāhü^{638c}anh ĥazretlerinden⁶³⁹ mervīdür⁶⁴⁰ resūlu’l-lāh⁶⁴¹(10) şallā’l-lahu⁶⁴² ‘aleyhi ve’s-sellem⁶⁴³ buyurdı inne’l-ferese le-yeshelu (MA/21b) fī ŗablihi (11) ve şāhibuhu nā’imun ‘alā firāşihī femā tebkā lehu ĥaŗı’etün⁶⁴⁴ illā vaķa‘at (12) veleķad enzella’l-lāhu fī-irtibāti’l-ĥayli ve’l-infāķı ‘aleyha (13) ayeteyni mine’l-ķu‘rāni ķavluhu te‘ālā⁶⁴⁵ menze’l-lezi yukrižu’l-lāhe (14) ķarzen

⁶²³ MA: “kerremu’l-lāh” dan sonra “te‘ālā” var. 21a/5 NO: “kerremu’l-lāh” dan sonra “te‘ālā” var. 17a/2

⁶²⁴ AE: “rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 11b/1 MA: “rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 21a/5 NO: “rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 17a/2 BV: “rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 18b/10 ZO: “rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 20b/14

⁶²⁵ AE: “olmuşıdı” yok. 11b/2

⁶²⁶ AE: “artuķġa mālīk olmamış” yok. 11b/2

⁶²⁷ NO: “Allāh” dan sonra “te‘ālā” var. 17a/4

⁶²⁸ AE: “birin” 11b/2

⁶²⁹ AE: “birin” 11b/2

⁶³⁰ AE: “birin” 11b/3

⁶³¹ AE: “birin” 11b/3

⁶³² AE: “étđi” 11b/3

⁶³³ AE: “atlar” 11b/3 MA: “atlar” 21a/10 NO: “atlar” 17a/6 ZO: “atlar” 21a/3

⁶³⁴ NO: “anlara” dan sonra “mal” var. 17a/6

⁶³⁵ AE: “éđerler” 11b/4 MA: “éđenler” 21a/10 BV: “éđenler” 19a/2 ZO: “éđenler” 21a/4

⁶³⁶ AE: “nāzil oldı” dan sonra “děyü naķl étmişđür” var. 11b/4 MA: “nāzil oldı” dan sonra “děyü naķl étmişđür” var. 21a/11 NO: “nāzil oldı” dan sonra “děyü naķl étmişđür” var. 17a/7 BV: “nāzil oldı” dan sonra “děyü naķl étmişđür” var. 19a/3 ZO: “nāzil oldı” dan sonra “děyü naķl étmişđür” var. 21a/4

⁶³⁷ AE: “şifā-i şadrda” 11b/4 MA: “şifā-i şadrda” 21a/11 NO: “şifā-i şadrda” 17a/7 BV: “şifā-i şadrda” 19a/3 ZO: “şifā-i şadrda” 21a/5

⁶³⁸ NO: “rażīya’l-lāhü” dan sonra “te‘ālā” var. 17a/8 ZO: “rażīya’l-lāhü” dan sonra “te‘ālā ‘aleyhi ve’s-sellem” var. 21a/6

⁶³⁹ AE: “ĥazretlerinden” yok. 11b/5 MA: “ĥazretlerinden” yok. 21a/12 NO: “ĥazretlerinden” yok. 17a/8 BV: “ĥazretlerinden” yok. 19a/4 ZO: “‘anh ĥazretlerinden” yok. 21a/6

⁶⁴⁰ AE: “mervīdür ki” den sonra “eşitđüm” var. 11b/5 MA: “mervīdür ki” den sonra “eyitđi eşitđüm” var. 21a/12 NO: “mervīdür ki” den sonra “eyitđi eşitđüm” var. 17a/9 BV: “mervīdür ki” den sonra “eyitđi eşitđüm” var. 19a/4

⁶⁴¹ NO: “resūlu’l-lāh” dan önce “ĥazreti” var. 17a/9

⁶⁴² NO: “şallā’l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 17a/10

⁶⁴³ ZO: “mervīdür resūlu’l-lāh şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem” yok. 21a/6

⁶⁴⁴ NO: “femā tebkā lehu ĥaŗıetün” yok. 17a/11

⁶⁴⁵ AE: “ķavluhu-te‘ālā” yok. 11b/7 MA: “ķavluhu-te‘ālā” yok. 21b/4 NO: “ķavluhu-te‘ālā” yok. 17a/13 BV: “ķavluhu-te‘ālā” yok. 19a/7 ZO: “ķavluhu-te‘ālā” yok. 21a/10

hasenen fe yuzā'ifehu lehu az'āfen keşirān ve kavluhü (15) te'ālā ellezīne yunfiķūne emvālehum bi'l-leyli ve'n-nehārī⁶⁴⁶ el-āyeh

[15a]

(1) ya'nī taḥḳīkān⁶⁴⁷ şāhibi döşegi üstünde uyurken at ayağı (2) bağlu (ZO/21b) turduğı yerde kalkır dağı şāhibiniñ hıcbir günāhı kalmaz⁶⁴⁸ (3) dökilür⁶⁴⁹ ve (BV/19b) men zellezī yukrizü'l-lāhe⁶⁵⁰ āh⁶⁵¹ kerīmesinüñ⁶⁵² ma'nāsı (4) kimdür⁶⁵³ şol kimse ki haḳḳ te'ālāya karz-ı hasen⁶⁵⁴ (MA/22a) vère⁶⁵⁵ haḳḳ te'ālā (5) anuñ⁶⁵⁶ çok emşālin aña vère demekdür haḳḳ te'ālāya karz-ı hasen (6) vèrmeninñ ma'nāsı fī-sebīli'l-lāhi ğazā icün at (7) beslemekdür⁶⁵⁷ dediler⁶⁵⁸ (AE/12a) bu ḥadīs-i şerīf (ZO/22a) muḳteżāsınca⁶⁵⁹ (8) iki

⁶⁴⁶ “ve'n-nehārī” den sonra “sırren ve 'alā niyeten felehum ecrühüm 'inde rabbihim velā ḥavfin 'aleyhim velā hüm yaḥrenün” var.11b/9 MA: “ve'n-nehārī” den sonra “sırren ve 'alā niyeten (21b/6) felehum ecrühüm 'inde rabbihim velā ḥavfin 'aleyhim velā hüm yaḥrenün” var.21b/5-6 NO: “ve'n-nehārī” den sonra “sırren ve 'alā niyeten felehum ecrühüm 'inde rabbihim (17b/1) velā ḥavfin 'aleyhim velā hüm yaḥrenün” var. 17a/15-17b/1 BV: “ve'n-nehārī” den sonra “sırren ve 'alā niyeten (19a/10) felehum ecrühüm 'inde rabbihim velā ḥavfin 'aleyhim velā hüm yaḥrenün” var. 19a/9-10 ZO: “ve'n-nehārī” den sonra “sırren ve 'alā niyeten felehum ecrühüm 'inde rabbihim velā ḥavfin (21a/14) 'aleyhim velā hüm yaḥrenün” var. 21a/13-14

⁶⁴⁷ AE: “taḥḳīkān” yok. 11b/10

⁶⁴⁸ AE: “kalmaz” dan sonra “Allāhü te'ālā ḥazreti atlar bağlayub ve besleyüb ḥarc etmek haḳḳında iki āyet indirmişdür birisi ” var. 11b/11-12

⁶⁴⁹ AE: “dökilür” yok. 11b/11 MA: “dökilür” den sonra “gider ve Allāh taḥḳīkān (21b/10) haḳḳ te'ālā ḥazreti atlar bağlayub besleyüb ḥarc etmek haḳḳında (21b/11) iki āyet indirmişdür” var. 21b/9-11 NO: “dökilür” den sonra “gider ve Allāh (17b/4) taḥḳīkān Allāhü te'ālā ḥazreti atları bağlayub anları besleyüb (17b/5) ḥarc etmek haḳḳında iki āyet indirmişdür ” var. 17b/3-5 BV: “dökilür” den sonra “gider ve Allāh taḥḳīkān (19b/1) haḳḳ te'ālā ḥazreti atlar bağlayub besleyüb (19b/2) ḥarc etmek haḳḳında iki āyet indirmişdür” var. 19a/13-19b/1-2 ZO: “dökilür” den sonra “gider ve Allāh taḥḳīkān haḳḳ te'ālā (21b/3) ḥazreti atlar bağlayub anları besleyüb ḥarc (21b/4) etmek haḳḳında iki āyet indirmişdür” var. 21b/2-4

⁶⁵⁰ AE: “yukrizü'l-lāhe” den sonra “karzen hasenen fe yuzā'ifehu lehu az'āfen keşireten” var. 11b/12 MA: “yukrizü'l-lāhe” den sonra “karzen hasenen fe yuzā'ifehu lehu az'āfen keşireten” var. 21b/11-12 NO: “yukrizü'l-lāhe” den sonra “karzen hasenen fe yuzā'ifehu lehu az'āfen keşireten” var. 17b/6 BV: “yukrizü'l-lāhe” den sonra “karzā hasenā fe yuzā'ifehu lehu az'āfen keşireten” var. 19b/3 ZO: “yukrizü'l-lāhe” den sonra “karzen hasenen fe yuzā'ifehu (21b/6) lehu az'āfen keşireten” var. 21b/5-6

⁶⁵¹ AE: “āh” yok. 11b/12 MA: “āh” yok. 21b/12 NO: “āh” yok. 17b/6 BV: “āh” yok. 19b/3 ZO: “āh” yok. 21b/6

⁶⁵² AE: “āyetidür ki” 11b/13 MA: “āyetidür ki” 21b/12 NO “āyetidür ki” 17b/6 BV: “āyetidür ki” 19b/4 ZO: “āyetidür ki” 21b/6

⁶⁵³ AE: “kimdür” yok. 11b/13

⁶⁵⁴ “karz-ı hasen” den sonra “dağı” var. 11b/13

⁶⁵⁵ AE: “vère” yok. 11b/13 MA: “vère” den sonra “dağı” var. 22a/1

⁶⁵⁶ AE: “anuñ” dan sonra “verdugin” var. 11b/14 MA: “anuñ” dan sonra “verduginün” var. 22a/1 BV: “anuñ” dan sonra “verduginün” var. 19b/5 ZO: “anuñ” dan sonra “verdugin” var. 21b/8

⁶⁵⁷ AE: “beslemekdür” den sonra “birisi dađı ellezine yunfiķūne emvālehum bi'l-leyli ve'n-nahāri sırren ve 'alā niyeten (12a/1) āyet-i kerimesidür ki ğazā niyyetine at beslemek nice faziletlü nesnedür ki” var. 11b/15-12a/1

āyet⁶⁶⁰-i kerīme⁶⁶¹ bunlardur ki biri muḳaddime ki āyet ve biri bu (9) ve⁶⁶² imām-ı ṭabarānī (BV/20a) ve ğayrılarını naḳlinde ebū kebişe⁶⁶³ rażīya'l-lāhü 'anh⁶⁶⁴ (10) (NO/18a) resülü'l-lāh şallā'l-lahu⁶⁶⁵ 'aleyhi ve's-sellem ḫazretlerinden (11) rivāyet eylemişdür⁶⁶⁶ ki el-ḫayru ma'ḳūdun fī-nevāsihi'l-ḫayli ve ehluhā (12) mu'ānüne 'aleyhā ve'l munfiḳ 'aleyha ḳelbāsıṭı yedehu bi's-şadaḳa (13) ya'nī ḫayır⁶⁶⁷ (MA/22b) atların alunlarında⁶⁶⁸ bağludur ve şāhibleri atların (14) üzerine yardım olunmuşdur ve anlara māl ḫarc eden (15) elin şadaḳaya açan gibidür demekdür murād-ı şerīfi

[15b]

(1) at yüzi mübārekdür ve atları beslemek ḫuşuşında şāhiblerine (2) ḫaḳḳ te'ālā⁶⁶⁹ yardım eder anlara ḫarc olunan māl şadaḳa yerine (3) gecer demekdür ve ba'zı

⁶⁵⁸ AE: “dédiler” yok. 11b/15 MA: “dédiler” den sonra “birisi daḫı ellezine yunfiḳüne emvālehum (22a/5) bi'l-leyli ve'n-nahāri sırren ve 'alā niyeten āyet-i kerimesidür ki (22a/6) tefsīr henüz geçmişdür ḫāşıl-ı kelām ğazā niyyetine (22a/7) at beslemek nice fażiletlü nesnedür ki” var. 22a/4-7 NO: “dédiler” den sonra “birisi daḫı ellezine yunfiḳüne emvālehum (17b/11) bi'l-leyli ve'n-nahāri sırren ve 'alā niyeten āyet-i kerimesidür ki (17b/12) tefsīr henüz geçmişdür ḫāşıl-ı kelām ğazā niyyetine at beslemek (17b/13) nice fażiletlü nesnedür ki” var. 17b/10-13 BV: “dédiler” den sonra “birisi daḫı ellezine (19b/9) yunfiḳüne emvālehum bi'l-leyli ve'n-nahāri sırren ve 'alā niyeten āyet-i kerimesidür ki (19b/10) tefsīr henüz geçmişdür ḫāşıl-ı kelām (19b/11) ğazā niyyetine at beslemek nice fażiletlü nesnedür ki” var. 19b/8-11 ZO: “dédiler” den sonra “birisi daḫı ellezine (21b/12) yunfiḳüne emvālehum bi'l-leyli ve'n-nahāri sırren ve 'alā niyeten (21b/13) āyet-i kerimesidür ki henüz tefsīri henüz (21b/14) geçmişdür ḫāşıl-ı kelām ğazā niyyetine at beslemek (21b/15) nice fażiletlü nesnedür ki” var. 21b/11-15

⁶⁵⁹ AE: “muḳteżāsınca” dan sonra “ḫaḳḳında” var. 12a/2 MA: “muḳteżāsınca” dan sonra “ḫaḳḳında” var. 22a/8 NO: “muḳteżāsınca” dan sonra “ḫaḳḳında” var. 17b/14 BV: “muḳteżāsınca” dan sonra “ḫaḳḳında” var. 19b/12 ZO: “muḳteżāsınca” dan sonra “ḫaḳḳında” var. 22a/1

⁶⁶⁰ AE: “āyet” den sonra “nāzil olmuşdur ve e'imme-i ḫadīşeden” var. 12a/2 MA: “āyet-i kerīme” den sonra “nāzil olmuşdur ve e'imme-i ḫadīşeden” var. 22a/9 NO: “āyet-i kerīme” den sonra “nāzil olmuşdur ve e'imme-i ḫadīşeden” var. 17b/14 BV: “āyet kerīme” den sonra “nāzil olmuşdur e'imme-i ḫadīşeden” var. 19b/13 ZO: “āyet-i kerīme” den sonra “nāzil olmuşdur ve e'imme-i ḫadīşeden” var. 22a/2

⁶⁶¹ AE: “kerīme” yok. 12a/2 NO: “kerīme” yok. 17b/14 ZO: “kerīme” yok. 22a/2

⁶⁶² AE: “bunlardur ki biri muḳaddime ki āyet ve biri bu ve” yok. 12a/2 MA: “bunlardur ki biri muḳaddime ki āyet ve biri bu ve” yok. 22a/9 NO: “bunlardur ki biri muḳaddime ki āyet ve biri bu ve” yok. 17b/14 BV: “bunlardur ki biri muḳaddime ki āyet ve biri bu ve” yok. 19b/13 ZO: “bunlardur ki biri muḳaddime ki āyet ve biri bu ve” yok. 22a/2

⁶⁶³ AE: “ebū kebişe” den sonra “enmārī” var. 12a/3 MA: “ebū kebişe” den sonra “enmārī” var. 22a/10 NO: “ebū kebişe” den sonra “enmārī” var. 17b/15 BV: “ebū kebişe” den sonra “enmārī” var. 20a/1 ZO: “ebū kebişe” den sonra “enmārī” var. 22a/3

⁶⁶⁴ NO: “rażīya'l-lāhü 'anh” dan sonra “te'ālā 'anh” var. 18a/1

⁶⁶⁵ NO: “şallā'l-lahu” den sonra “te'ālā” var. 18a/1

⁶⁶⁶ AE: “rivāyet etmişdür ki” 12a/3 MA: “rivāyet etmişdür ki” 22a/11 NO: “rivāyet etmişdür ki” 18a/2 BV: “rivāyet etmişdür ki” 20a/2 ZO: “rivāyet etmişdür ki” 22a/5

⁶⁶⁷ AE: “ḫayır” yok. 12a/5

⁶⁶⁸ AE: “alnında” 12a/5

⁶⁶⁹ AE: “Allāhü te'ālā” 12a/7

rivāyetde at besleyen kimse gündüzler (4) oruc tutub hīc iftār⁶⁷⁰ étmeyen ve gēce⁶⁷¹ ve şabāha degin (5) ‘ibādet édüb hīc fevt⁶⁷² étmeyen ve⁶⁷³ dā’imā şadağa vērüb (6) hīc elin (ZO/22b) şadağadan men’c étmeyen kimse⁶⁷⁴ gibidür dēyü⁶⁷⁵ vārid olmuşdur (7) ve yine imām aḥmed raḥimu’l-lāh⁶⁷⁶ (BV/20b) naḳlinde⁶⁷⁷ cābir rażīya’l-lāhü⁶⁷⁸ ‘anh⁶⁷⁹ resülü’l-lāh (8) şallā’l-lahu⁶⁸⁰ ‘aleyhi ve’s-sellem ḥazretlerinden⁶⁸¹ rivāyet eylemişdür (9) el-ḥaylü ma’ḳūdun fī-nevāşihā’l-ḥayri ve’n-neblu ilā (NO/18b) yevmi’l-ḳiyāmeti (10) ve ehlühā mu’ānüne ‘aleyhā fāmsehū (MA/23a) bi-nevāihā ved’ü (11) lehā bi’l-bereketi ve ḳallidühā va lā tuḳallidühā’l-evtād ma’nāsı (12) atlarıñ alınlarına ḥayr ve neyl ḳiyāmete degin bağludur ya’ni (13) düşmān üzerine zafer bulmaḳ ve ḥayra yetişmek anuñla (14) olur ve atları beslemek huşuşunda Allāhü te’ālā mu’indür (15) şāhiblerine⁶⁸² yardım olunmuşdur atlarıñ (AE/12b) alınlarını

[16a]

(1) eliniz ile şıgayub silin ve anlara berekāt ile du’ā eyleñ ya’ni (2) yā rabbi sen mübārek eyle dēyü du’ā ḳılıñ ve boyunlarını ḳıl ile⁶⁸³ bağlañ (3) (ZO/23a) kirişi ile⁶⁸⁴ bağlañ⁶⁸⁵ dēmekdür ve kirişi memnū’c oldıgunuñ vechi (4) budur ki cāizdür ki⁶⁸⁶

⁶⁷⁰ ZO: “iftār” dan sonra “fatūr” var. 22a/15

⁶⁷¹ AE: “gēceler” 12a/9 MA: “gēceler” 22b/7 NO: “gēceler” 18a/10 BV: “gēceler” 20a/10

⁶⁷² AE: “fatūr” 12a/9 MA: “fatūr” 22b/8 NO: “fatūr” 18a/11 BV: “fatūr” 20a/11

⁶⁷³ ZO: “ve gēce ve şabāha degin ‘ibādet édüb hīc fevt étmeyen ve” yok. 22a/15

⁶⁷⁴ AE: “kimse” yok. 12a/10

⁶⁷⁵ AE: “dēmek” 12a/10 MA: “dēmek” 22b/8 BV: “dēmek” 20a/13 ZO: “dēmek” 22b/1

⁶⁷⁶ MA: “raḥimu’l-lāh” dan sonra “ta’ālā” var. 22b/10 NO: “raḥimu’l-lāh” dan sonra “ta’ālā” var. 18a/13 ZO: “raḥimu’l-lāh” yok. 22b/2

⁶⁷⁷ AE: “naḳlinde” yok. 12/11 MA: “naḳlinde” yerine “rivāyetinde” var. 22b/10 NO: “naḳlinde” yerine “rivāyetinde” var. 18a/13 BV: “naḳlinde” yerine “rivāyetinde” var. 20b/1 ZO: “naḳlinde” yerine “rivāyetinde” var. 22b/2

⁶⁷⁸ NO: “rażīya’l-lāhü” dan sonra “te’ālā” var. 18a/13

⁶⁷⁹ NO: “anh” dan sonra “ḥazreti” var. 18a/14

⁶⁸⁰ NO: “şallā’l-lahu” den sonra “te’ālā” var. 18a/14 ZO: “şallā’l-lahu” den sonra “te’ālā” var. 22b/4

⁶⁸¹ AE: “ḥazretlerinden” yok. 12/11 MA: “ḥazretlerinden” yok. 22b/11 NO: “ḥazretlerinden” yok. 18a/14 BV: “ḥazretlerinden” yok. 20b/1 ZO: “ḥazretlerinden” yok. 22b/4

⁶⁸² AE: “şāhibleri” 12a/15 MA: “şāhibleri” 23a/6 NO: “şāhibleri” 18b/5 ZO: “şāhibleri” 22b/12

⁶⁸³ MA: “ḳıllada” 23a/8 NO: “ḳıllada” 18b/8 BV: “ḳıllada” 20b/10 ZO: “ḳıllada” 22b/15

⁶⁸⁴ MA: “kirişleri” 23a/8 BV: “kirişleri” 20b/10 ZO: “kirişleri” 23a/1

⁶⁸⁵ MA: “bağlamak” 23a/8 NO: “bağlamak” 18b/8 BV: “bağlamak” 20b/10 ZO: “bağlamak” 23a/1

⁶⁸⁶ BV: “memnū’c oldıgunuñ vechi budur ki cāizdür ki” yok. 20b/11 ZO: “cāizdür ki” yok. 23a/2

gezdigi yerde bir ağaca⁶⁸⁷ ilişe dağı (5) kırılmaya boğulub⁶⁸⁸ helāk ola⁶⁸⁹ demişdür ammā ibrişim ve iblik (6) gibi ba^czı za^cif nesnelere oluncağ kırılıb halāş olur (7) ve ba^czı rivāyetde (BV/21a) dünyā ve ağıret hayırlarınuğ cümlesi atlarığ (8) alınlarında (MA/23b) bağıludur kıyāmete degin⁶⁹⁰ demek vārid olmuştur (9) ve at řā'ifesinde hayr çok olduğı-cün⁶⁹¹ 'arab⁶⁹² ata hayr (10) tesmiye etmişlerdür hağğ te'ālā⁶⁹³ kelām-ı kadīminde (11) süleymān⁶⁹⁴ (NO/19a) peygamber⁶⁹⁵ şalavātu'l-lāh 'alā nebiyyunā ve 'aleyhi hağretlerinüğ hağğında⁶⁹⁶ (12) hikāyet buyurur⁶⁹⁷ innī ehbebtu hübbe'l-hayri 'an zikri rabbenā (13) dēyü⁶⁹⁸ buyurdı⁶⁹⁹ muğammede⁷⁰⁰ hayrdan murād atdır dēyü buyurulmuştur⁷⁰¹ (14) imām müslim⁷⁰² rağ cābir⁷⁰³ razīya'l-lāhü⁷⁰⁴ canh hağretlerinden⁷⁰⁵ (15) rivāyet eder⁷⁰⁶ resūlu'l-lāh⁷⁰⁷ şallā'l-lahu⁷⁰⁸ 'aleyhi ve's-sellem hağretlerini

⁶⁸⁷ AE: "ağac" dan sonra "dalına" var. 12b/3 MA: "ağac" dan sonra "dalına" var. 23a/10 NO: "ağac" dan sonra "dalına" var. 18b/9 BV: "ağac" dan sonra "dalına" var. 20b/11 ZO: "ağac" dan sonra "dalına" var. 23a/2

⁶⁸⁸ AE: "boğula" 12b/3 MA: "boğula" 23a/10 NO: "boğula" 18b/10 BV: "boğula" 20b/12 ZO: "boğula" 23a/3

⁶⁸⁹ AE: "helāk ola" yok. 12b/3 23a/10 NO: "helāk ola" yok. 18b/10 BV: "helāk ola" yok. 20b/12 ZO: "helāk ola" yok. 23a/3

⁶⁹⁰ AE: "kadar" 12b/5

⁶⁹¹ AE: "cün" yok. 12b/6

⁶⁹² AE: "'arab" den sonra "qavmī cün" var. 12b/6 MA: "'arab" den sonra "qavmī" var. 23b/2 NO: "'arab" den sonra "qavmī" var. 18b/14 BV: "'arab" den sonra "qavmī" var. 21a/3 ZO: "'arab" den sonra "qavmī" var. 23a/9

⁶⁹³ AE: "Allāhü te'ālā" dan sonra "hağretleri" var. 12b/6 MA: "hağğ te'ālānuğ" 23b/3 NO: "Allāhü te'ālā" dan sonra "hağretinüğ" var. 18b/15 BV: : "Allāhü te'ālā" dan sonra "hağretleri" var. 21a/4 ZO: "Allāhü te'ālā" dan sonra "hağretlerinüğ" var. 23a/10

⁶⁹⁴ NO: "süleymān" dan sonra "nebīden 'aleyhi's-selām" var. 19a/1

⁶⁹⁵ AE: "peygamber" den sonra "şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden" var. 12b/7 MA: "peygamberden" sonra "şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden" var. 23b/4 NO: "peygamber" yok. 19a/1 BV: "peygamberden" sonra "şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden" var. 21a/4-5 ZO: "peygamber" den sonra "'aleyhi's-salām" var. 23a/11

⁶⁹⁶ AE: "şalavātu'l-lāh alā nebiyyunā ve 'aleyh hağretlerinüğ hağğında" yok. 12b/7 MA: "şalavātu'l-lāh alā nebiyyunā ve 'aleyh hağretlerinüğ hağğında" yok. 23b/4 NO: "şalavātu'l-lāh alā nebiyyunā ve 'aleyh hağretlerinüğ hağğında" yok. 19a/1 BV: "şalavātu'l-lāh alā nebiyyunā ve 'aleyh hağretlerinüğ hağğında" yok. 21a/5 ZO: "şalavātu'l-lāh alā nebiyyunā ve 'aleyh hağretlerinüğ hağğında" yok. 23a/11

⁶⁹⁷ AE: "hikāyet edüb" 12b/7 MA: "hikāyet edüb" 23b/4 NO: "hikāyet edüb" 19a/1 BV: "hikāyet edüb" 21a/5 ZO: "hikāyet edüb" 23a/12

⁶⁹⁸ AE: "dēyü" yok. 12b/8 MA: "dēyü" yok. 23b/5 NO: "dēyü" yok. 19a/2 BV: "dēyü" yok. 21a/6

⁶⁹⁹ AE: "buyurdı ki" den sonra "yerde" var. 12b/8 MA: "buyurdığı" den sonra "yerde" var. 23b/6 NO: "buyurdığı" den sonra "yerde" var. 19a/2 BV: "buyurdığı" den sonra "yerde" var. 21a/6 ZO: "buyurdığı" den sonra "yerde" var. 23a/13

⁷⁰⁰ AE: " muğammede" yok. 12b/8 MA: "muğammede" yok. 23b/6 NO: "muğammede" yok. 19a/2 BV: "muğammede" yok. 21a/6 ZO: " muğammede" yok. 23a/13

⁷⁰¹ AE: "dēyü buyurulmuştur" yok. 12b/9 MA: "dēyü buyurulmuştur" yok. 23b/6 BV: "dēyü buyurulmuştur" yok. 21a/6 ZO: "dēyü buyurulmuştur" yok. 23a/13

[16b]

(1) gördüm ki mübârek barmağı ile atıñ⁷⁰⁹ alnındağı şacı büküb (2) el-ḥayru⁷¹⁰ ma'ḳūdun bi-nevāşihā'l-ḥaylü ilā yevmi'l-ḳiyāmeti el-ecru ve'l-ḡanīmetu (3) dēyü buyurdı ya'cnī atıñ alnında ḥayır ḳiyāmete degin⁷¹¹ baḡludur⁷¹² (4) ol ḥayırdan murād ecr ve şevāb⁷¹³ ve ḡanīmetdür ki⁷¹⁴ dēmekdür (5) imām buḡārī (MA/24a) ve⁷¹⁵ müslim raḥimehumu'l-lāh⁷¹⁶ 'urvet bin el-cidde⁷¹⁷ (6) rażīya'l-lāhü⁷¹⁸ 'anhdan rivāyet eder⁷¹⁹ ḥazret⁷²⁰-i resūlu'l-lāh (7) şallā'l-lahu⁷²¹ 'aleyhi ve's-sellem⁷²² buyurmışlar⁷²³ el-ḥaylu

⁷⁰² AE: “müslim” den sonra “naḳlinde” var. 12b/9 MA: “müslim” den sonra “naḳlinde” var. 23b/6 NO: “müslim” den sonra “naḳlinde” var. 19a/3 BV: “müslim” den sonra “raḥimu'l-lāhi naḳlinde” var. 21a/6 ZO: “müslim” den sonra “naḳlinde” var. 23a/14

⁷⁰³ AE: “ḥureyre” 12b/9 MA: “cāriden” 23b/6 NO: “cāriden” 19a/3 BV: “cāriden” 21a/7 ZO: “cāriden” 23a/14

⁷⁰⁴ NO: “rażīya'l-lāhü” dan sonra “te'ālā” var. 19a/3

⁷⁰⁵ AE: “ḥazretlerinden” yok. 12b/10 MA: “ḥazretlerinden” yok. 23b/7 NO: “ḥazretlerinden” yok. 19a/3 BV: “ḥazretlerinden” yok. 21a/7 ZO: “ḥazretlerinden” yok. 23a/14

⁷⁰⁶ MA: “rivāyet olundu ki eyitdi” 23b/7 NO: “rivāyet olundu ki eyitdi” 19a/3 BV: “rivāyet olundu ki eyitdi” 21a/7 ZO: “rivāyet olundu ki eyitdi” 23a/15

⁷⁰⁷ NO: “resūlu'l-lāh” dan önce “ḥazreti” var. 19a/4

⁷⁰⁸ NO: “şallā'l-lahu” den sonra “te'ālā” var. 19a/4 ZO: “şallā'l-lahu” den sonra “te'ālā” var. 23b/1

⁷⁰⁹ NO: “atlarınıñ” 19a/5

⁷¹⁰ MA: “el-ḥayli” 23b/10 NO: “el-ḥayli” 19a/6 BV: “el-ḥayli” 21a/9 ZO: “el-ḥayli” 23b/2

⁷¹¹ AE: “ḥayır ḳiyāmete degin” yok. 12b/11 MA: “ḥayır ḳiyāmete degin” yok. 23b/11 BV: “ḥayır ḳiyāmete degin” yok. 21a/10 ZO: “ḥayır ḳiyāmete degin” yok. 23b/4

⁷¹² AE: “baḡludur” dan sonra “ḥayr ḳiyāmete degin” var. 12b/12 MA: “baḡludur” dan sonra “ḥayr ḳiyāmete degin” var. 23b/12 BV: “baḡludur” dan sonra “ḥayr ḳiyāmete degin” var. 21a/11 ZO: “baḡludur” dan sonra “ḥayr ḳiyāmete degin” var. 23b/5

⁷¹³ MA: “ecr ve şevāb” dan sonra “ēdüb” var. 23b/12

⁷¹⁴ AE: “ḡanīmetdür” den sonra “toymaḳ” var. 12b/12 MA: “ḡanīmetdür” den sonra “toymaḳ” var. 23b/12 NO: “ḡanīmetdür” den sonra “toymaḳdur” var. 19a/8 BV: “ḡanīmetdür” den sonra “toymaḳdur” var. 21a/12 ZO: “ḡanīmetdür” den sonra “toymaḳdur” var. 23b/6

⁷¹⁵ MA: “ve” den sonra “imām” var. 24a/1 NO: “ve” den sonra “imām” var. 19a/9 BV: “ve” den sonra “imām” var. 21a/12 ZO: “ve” den sonra “imām” var. 23b/7

⁷¹⁶ AE: “raḥmehumu'l-lāh” dan sonra “aleyhimā” var. 12b/13 MA: “raḥmehumu'l-lāh” dan sonra “te'ālā” var. 24a/1 NO: “raḥmehumu'l-lāh” dan sonra “te'ālā” var. 19a/9 ZO: “raḥmehumu'l-lāh” dan sonra “aleyhimā” var. 23b/7

⁷¹⁷ MA: “urvet ebī el-ci'deden” 24a/1 NO: “urvet ebī el-ci'deden” 19a/9 BV: “urvet bin ebī el-ci'deden” 21a/13 ZO: “urvet ibn ebī el-ci'deden” 23b/8

⁷¹⁸ NO: “rażīya'l-lāhü” dan sonra “te'ālā” var. 19a/10 ZO: “rażīya'l-lāhü” dan sonra “te'ālā 'aleyhi ve's-sellemden eyitdi” var. 23b/8

⁷¹⁹ MA: “rivāyet etmişlerdür ki” den sonra “eyitdi” var. 24a/2 NO: “rivāyet etmişlerdür ki” den sonra “eyitdi” var. 19a/11 BV: “rivāyet etmişlerdür ki” den sonra “eyitdi” var. 21a/13 ZO: “rivāyet etmişlerdür ki” yok. 23b/9

⁷²⁰ MA: “ḥazret” yok. 24a/2 NO: “ḥazret” yok. 19a/11

⁷²¹ NO: “şallā'l-lahu” den sonra “te'ālā” var. 19a/11

ma'kūdun fī-nevāshihā (8) el-ḥayru el-ecru ve'l-meḡnamu ilā yevmi'l-ḳiyāmeti⁷²⁴ ma'nāsı yukarı (9) ḥadīṣ ma'nāsı gibidür ve⁷²⁵ imām buḥārī⁷²⁶ şeyyet bin 'urve⁷²⁷ (10) rażīya'l-lāhü⁷²⁸ 'anh (NO/19b) ḥazretlerinden⁷²⁹ mervīdür⁷³⁰ (AE/13a) (BV/21b) 'urve⁷³¹ rażīya'l-lāhü⁷³² 'anh (11) evinde gördim yétmiş at varıdı dēyü buyurdı ve imām ḳurṭubī (12) (ZO/24a) ve ḡayrılar⁷³³ naḳıl étmişler ki 'urve⁷³⁴ rażīya'l-lāhü⁷³⁵ 'anh ḥazretleri⁷³⁶ (13) ḡazā icün⁷³⁷ at ḥazırlyub⁷³⁸ beslerdi⁷³⁹ ve'l-ḥāşıl bu (14) ma'nāda 'ibādet

⁷²² NO: "ve's-sellemeden" den sonra "ḥazretleri" var. 19a/11

⁷²³ AE: "rażīya'l-lāhü 'anhdan rivāyet eder ḥazret-i resūlū'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemeden buyurmuşlar" yok. 12b/13 MA: "buyurmuşlar" yerine "eyitdi" var. 24a/3 ZO: "ḥazret-i resūlū'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemeden buyurmuşlar" yok. 23b/9

⁷²⁴ AE: "yevmi'l-ḳiyāmeti" den sonra "bu ḥadīṣ-i şerīfiḡ ma'nāsı üzerinde yazılan ḥadīṣ-i şerīfiḡ ma'nasıdır" var. 12b/14-15 MA: "yevmi'l-ḳiyāmeti" den sonra "bu ḥadīṣ-i şerīfiḡ ma'nāsı üzerinde yazılan ḥadīṣ-i şerīfiḡ ma'nasıdır" var. 24a/4-5 NO: "yevmi'l-ḳiyāmeti" den sonra "bu ḥadīṣ-i şerīfiḡ daḡı ma'nası muḳaddime (19a/14) yazılan ḥadīṣ-i şerīf ma'nasıdır" var. 19a/13-14 ZO: "yevmi'l-ḳiyāmeti" den sonra "bu ḥadīṣ-i şerīfiḡ (23b/11) daḡı ma'nası üzerine yazılan (23b/12) ḥadīṣ-i şerīfiḡ ma'nasıdır" 23b/10-12

⁷²⁵ AE: "ma'nāsı yukarı ḥadīṣ ma'nāsı gibidür ve" yok. 12b/14 MA: "ma'nāsı yukarı ḥadīṣ ma'nāsı gibidür ve" yok. 24a/5 NO: "ma'nāsı yukarı ḥadīṣ ma'nāsı gibidür ve" yok. 19a/14 ZO: "ma'nāsı yukarı ḥadīṣ ma'nāsı gibidür ve" yok. 23b/12

⁷²⁶ AE: "imām buḥārī" den sonra "raḡmu'l-lāhü 'aleyhe" var. 12b/15 MA: "imām buḥārī" den sonra "raḡmetu'l-lāh" var. 24a/6 NO: "imām buḥārī" den sonra "raḡmetu'l-lāhü te'ālā" var. 19a/15 ZO: "imām buḥārī" den sonra "raḡmetu'l-lāh" var. 23b/13

⁷²⁷ AE: "şebīb-i bin 'urveden" 12b/15 MA: "şebīb-i bin 'urḳadan" 24a/6 NO: "şebīb-i bin 'urḳadan" 19a/15 ZO: "şebīb-i bin 'urḳadan" 23b/13

⁷²⁸ NO: "rażīya'l-lāhü" dan sonra "te'ālā" var. 19a/15

⁷²⁹ AE: "rażīya'l-lāhü 'anh ḥazretlerinden" yok. 12b/15 MA: "rażīya'l-lāhü 'anh ḥazretlerinden" yok. 24a/6 NO: "ḥazretlerinden" yok. 19b/1 ZO: "rażīya'l-lāhü 'anh ḥazretlerinden" yok. 23b/13

⁷³⁰ AE: "naḳıl étmişdür ki eyitdi" 12b/15-13a/1 MA: "naḳıl étmişdür ki eyitdi" 24a/6-7 NO: "naḳıl édüb eyitmişlerdür ki" 19b/1 BV: "ḥazret-i resūlū'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemeden buyurmuşlar el-ḥayru ma'kūdun fī-nevāshihā el-ḥayru'l-ecru ve'l-muḡnem ilā yevmi'l-ḳiyāmeti ma'nāsı yukarı ḥadīṣ ma'nāsı gibidür ve imām buḥārī şeyyetü bin 'urve rażīya'l-lāhü 'anh ḥazretlerinden mervīdür" yok. 21a/13

⁷³¹ AE: "'urve" den önce "bin" var. 13a/1 MA: "'urve" den önce "bin" var. 24a/7 NO: "'urve" den önce "bin" var. 19b/1 BV: "'urve" den önce "bin" var. 21b/1 ZO: "'urve" den önce "bin" var. 23b/14

⁷³² NO: "rażīya'l-lāhü" dan sonra "te'ālā" var. 19b/1

⁷³³ MA: "ḡayrılar" dan sonra "raḡmetu'l-lāhü daḡı" var. 24a/9 NO: "ḡayrılar" dan sonra "raḡmetu'l-lāhü te'ālā 'aleyhim daḡı" var. 19b/3 BV: "ḡayrılar" dan sonra "raḡmetu'l-lāhü 'aleyhim daḡı" var. 21b/2 ZO: "ḡayrılar" dan sonra "raḡmehumu'l-lāhü daḡı" var. 24a/1

⁷³⁴ AE: "'urve" den sonra "ḥazretleri" var. 13a/2 MA: "'urve" den sonra "ḥazretleri" var. 24a/9 BV: "'urve" den sonra "ḥazretleri" var. 21b/3 ZO: "'urve" den sonra "ḥazretleriniḡ" var. 24a/2

⁷³⁵ NO: "rażīya'l-lāhü" dan sonra "te'ālā" var. 19b/4

⁷³⁶ AE: "'anh ḥazretleri" yok. 13a/2 MA: "'anh ḥazretleri" yok. 24a/10 NO: "ḥazretleri" yok. 19b/4 BV: "ḥazretleri" yok. 21b/3 ZO: "'anh ḥazretleri" yok. 24a/2

⁷³⁷ AE: "icün" den sonra "yétmiş" var. 13a/2 MA: "icün" den sonra "yétmiş" var. 24a/10 NO: "icün" den sonra "yétmiş" var. 19b/4 BV: "icün" den sonra "yétmiş" var. 21b/3 ZO: "icün" den sonra "yétmiş" var. 24a/2

muhtelif eyleyince ḥadīs-i şerīf (15) vārid olmuştur ve eşḫāb-ı kirāmın uluları⁷⁴⁰ rivāyet etmişlerdür

[17a]

(1)(*MA/24b*) şöyle fehm olunuz ki⁷⁴¹ peygamberimiz ‘aleyhi’ş-şalavatü⁷⁴² ve’s-sellem⁷⁴³
(2) bu ma’nāyı⁷⁴⁴ tekrār tekrār⁷⁴⁵ buyurmuşdur ve her kişi ḳanḳı ‘ibāret (3) ile işidüb
zabṭ etdi ise aña göre⁷⁴⁶ naḳl ve rivāyet etmişlerdür (4) cümlesiniñ mālī ve muḫaşşılı
budur ki at ḡāyet⁷⁴⁷ (5) eyle mübārekdür besleyen kimseye ecr ve⁷⁴⁸ fazīlet ḥāşıl olur
(6) ve⁷⁴⁹ Allāhü te‘ālā⁷⁵⁰ mu‘īn olub⁷⁵¹ faḳirlikden ḫalāş olur (7) zīrā peygamberimiz⁷⁵²
‘aleyhi’s-selām⁷⁵³ ba‘zı (*BV/22a*) kişiler⁷⁵⁴ gelüb faḳirden (8) şikāyet (*ZO/24b*)

⁷³⁸ AE: “ḥāzırlayub” yerine “ḥāzırlamış” var. MA: “ḥāzırlayub” yerine “ḥāzırlamış idi” var. 24a/10 NO: “ḥāzırlayub” yerine “ḥāzırlamış idi” var. 19b/4 BV: “ḥāzırlayub” yerine “ḥāzırlamış idi” var. 21b/3 ZO: “ḥāzırlayub” yerine “ḥāzırlamış idi” var. 24a/3

⁷³⁹ AE: “besler” den sonra “dédiler” var. 13a/3 MA: “besler idi” den sonra “dédiler” var. 24a/11 NO: “beslerdi” den sonra “dédiler” var. 19b/5 BV: “besler idi” den sonra “dédiler” var. 21b/4 ZO: “besler idi” den sonra “dédiler” var. 24a/3

⁷⁴⁰ AE: “ulularından” sonra “çok kimseler” var. 13a/4 MA: “ulularından” sonra “çok kimesne” var. 24a/13 NO: “ulularından” sonra “çok kimesne” var. 19b/7 BV: “ulularından” sonra “çok kimseler” var. 21b/6 ZO: “ulularından” sonra “çok kimesneler” var. 24a/6

⁷⁴¹ AE: “fehm olunur ki” 13a/4 MA: “fehm olunur ki” 24b/1 NO: “fehm olunur ki” 19b/8 BV: “fehm olunur ki” 21b/7

⁷⁴² AE: “‘aleyhi’ş-şelām” 13a/5

⁷⁴³ AE: “ve’s-sellemden” yok. 13a/5 NO: “‘aleyhi’ş-şalavat-ı ve’s-sellemden” yerine “ḥāzret-i resūl-lāh te‘ālā ‘aleyhi ve’s-sellemden” var. 19b/8

⁷⁴⁴ AE: “ma’nāyı” dan sonra “ihtimām” var. 13a/5 MA: “ma’nāyı” dan sonra “ihtimām” var. 24b/1 NO: “ma’nāyı” dan sonra “ihtimām” var. 19b/9 BV: “ma’nāyı” dan sonra “ihtimām” var. 21b/8 ZO: “ma’nāyı” dan sonra “ihtimām” var. 24a/8

⁷⁴⁵ AE: “tekrār ” yok. 13a/5 BV: “tekrār ” yok. 21b/8 ZO: “tekrār ” yok. 24a/8

⁷⁴⁶ AE: “göre” yok. 13a/6

⁷⁴⁷ NO: “ḡāyet” yok. 19b/11

⁷⁴⁸ AE: “ve” den sonra “şevābdur” 13a/6

⁷⁴⁹ AE: “ve”den sonra “beslemege” var. 13a/8 MA: “ve” den sonra “beslemege” var. 24b/5 NO: “ve”den sonra “beslemege” var. 19b/12 BV: “ve”den sonra “beslemege” var. 21b/11 ZO: “ve”den sonra “beslemege” var. 24a/13

⁷⁵⁰ AE: “ḥaḳḳ te‘ālā” 13a/8 MA: “ḥaḳḳ te‘ālā” 24b/6 NO: “ḥaḳḳ te‘ālā” 19b/12 BV: “ḥaḳḳ te‘ālā” 21b/12 ZO: “ḥaḳḳ te‘ālā” 24a/13

⁷⁵¹ MA: “mu‘īn olur” dan sonra “şāḫibi” var. 24b/6 NO: “mu‘īn olur” dan sonra “mu‘īn şāḫibi” var. 19b/13 BV: “mu‘īn olur” dan sonra “şāḫibi” var. 21b/12 ZO: “mu‘īn olur” dan sonra “şāḫibi” var. 24a/13

⁷⁵² AE: “peygamberimiz” den sonra “şallā’l-lahu” var. 13a/8

⁷⁵³ MA: “‘aleyhi’s-selām” dan sonra “ḥāzretine” 24b/7 NO: “peygamberimiz ‘aleyhi’s-selām” yerine “resūl-lāh şallā’l-lahu te‘ālā ‘aleyhi ve’s-sellemden ḥāzretine” var. 19b/14 BV: “peygamberimiz ‘aleyhi’s-selām” yerine “peygamber ‘aleyhi’ş-şelāvatü ve’s-sellemden ḥāzretine” var. 21b/13 ZO: “peygamberimiz ‘aleyhi’s-selām” yerine “peygamber şallā’l-lahu te‘ālā ‘aleyhi ve’s-sellemden” var. 24a/14

ëtdiklerinde at besleñ ki ھاڭڭ te‘ālā⁷⁵⁵ at icün (9) (NO/20a) on rızık⁷⁵⁶ ve kısmet⁷⁵⁷ vèrür⁷⁵⁸ birini at yer toñuzı (10) şāhibi icün ڭalur dèyü buyurdı pes at beslemekde (11) dñnyā ve aḥiret ḥayrına⁷⁵⁹ ḥāşıl olur demekdür ve (12) imām tirmidī⁷⁶⁰ raḥ ḥayavātü'l-ḥayvānda⁷⁶¹ ve imām-ı dimyāḫī raḥ (13) kitābü'l-ḥaylda ḥazret-i ‘alī kerremu'l-lāh vechehu ve⁷⁶² rażiyya'l-lāhü⁷⁶³ ‘anhu (14) ḥazretlerinden⁷⁶⁴ rivāyet (MA/25a) ëtdüler ki ḥazret-i resūlü'l-lāh⁷⁶⁵ (15) şallā'l-lahu⁷⁶⁶ ‘aleyhi ve’s-sellem buyurdılar ki ھاڭڭ te‘ālā⁷⁶⁷ atı ḥalk

[17b]

(1) eylemek⁷⁶⁸ murād-ı şerifi olduğda boyırāz⁷⁶⁹ rüzigārına⁷⁷⁰ emr ëdüb⁷⁷¹ (2) buyurdu ki⁷⁷² ben senden bir maḥlūk yaratsam⁷⁷³ gerek⁷⁷⁴ anı dostlarıma (3) sebab-i ‘izzet

⁷⁵⁴ AE: “kimseler” 13a/9 MA: “kimseler” 24b/7 NO: “kimseler” 19b/14 BV: “kimseler” 22a/1 ZO: “kimseler” 24a/15

⁷⁵⁵ AE: “Allāhü te‘ālā” 13a/9 MA: “Allāhü te‘ālā” 24b/7 NO: “Allāhü te‘ālā” 19b/15 BV: “Allāhü te‘ālā” 22a/7 ZO: “Allāhü te‘ālā” 24b/1

⁷⁵⁶ MA: “rıziğ” dan sonra “gönderür” var. 24b/9 NO: “rıziğ” dan sonra “gönderür” var. 20a/1 BV: “rıziğ” dan sonra “gönderür” var. 22a/2 ZO: “rıziğ” dan sonra “gönderür” var. 24b/2

⁷⁵⁷ AE: “ve kısmet” yok. 13a/10 MA: “ve kısmet” yok. 24b/9 NO: “ve kısmet” yok. 20a/1 BV: “ve kısmet” yok. 22a/2 ZO: “ve kısmet” yok. 24b/2

⁷⁵⁸ AE: “vère” 13a/10 MA: “vèrir” yok. NO: “vèrir” yok. 20a/1 BV: “vèrir” yok. 22a/2 ZO: “vèrir” yok. 24b/2

⁷⁵⁹ NO: “ḥayırları” 20a/3 BV: “ḥayırları” 22a/4 ZO: “ḥayırları” 24b/4

⁷⁶⁰ AE: “imām demīri” 13a/11 MA: “imām demīri” 24b/12 NO: “imām demīri” 20a/3 BV: “imām demīri” 22a/5 ZO: “imām demīri” 24b/5

⁷⁶¹ AE: “kitābü'l-ḥaylda” 13a/11 MA: “ḥayātü'l-ḥayvānda” 24b/12 NO: “ḥayātü'l-ḥayvānda” 20a/3 BV: “ḥayātü'l-ḥayvānda” 22a/5 ZO: “ḥayātü'l-ḥayvānda” 24b/5

⁷⁶² AE: “kerremu'l-lāhu vechehu ve” yok. 13a/12 MA: “kerremu'l-lāhu vechehu ve” yok. 24b/13 NO: “kerremu'l-lāhu vechehu ve” yok. 20a/4 ZO: “kerremu'l-lāhu vechehu ve” yok. 24b/6

⁷⁶³ NO: “rażiyya'l-lāhü” dan sonra “te‘ālā” var. 20a/5

⁷⁶⁴ AE: “ḥazretlerinden” yok. 13a/12 MA: “ḥazretlerinden” yok. 24b/13 NO: “ḥazretlerinden” yok. 20a/5 BV: “ve rażiyya'l-lāhü ‘anhu ḥazretlerinden” yok. 22a/6 ZO: “ḥazretlerinden” yok. 24b/7

⁷⁶⁵ AE: “resül” den sonra “ekrem” var. 13a/12 MA: “resül” den sonra “ekrem” var. 25a/1 NO: “resül” den sonra “ekrem” var. 20a/5 BV: “resül” den sonra “ekrem” var. 22a/6

⁷⁶⁶ NO: “şallā'l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 20a/6 ZO: “şallā'l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 24b/8

⁷⁶⁷ BV: “ھاڭڭ te‘ālā” yerine “ھاڭڭ subḥāne ve te‘ālā” var. 22a/7

⁷⁶⁸ AE: “ḥalk eylemek” yerine “yaratmak” var. 13a/13 MA: “ḥalk eylemek” yerine “yaratmak” var. 25a/2 NO: “ḥalk eylemek” yerine “yaratmak” var. 20a/6 BV: “ḥalk eylemek” yerine “yaratmak” var. 22a/7 ZO: “ḥalk eylemek” yerine “yaratmak” var. 24b/9

⁷⁶⁹ MA: “poyraz” 25a/2 NO: “poyraz” 20a/7 BV: “poyraz” 22a/8 ZO: “poyraz” 24b/9

⁷⁷⁰ AE: “yeline” 13a/14 MA: “yeline” 25a/2 NO: “yeline” 20a/7 BV: “yeline” 22a/8 ZO: “yeline” 24b/10

⁷⁷¹ AE: “emr ëdüb” yok. 13a/14 MA: “emr ëdüb” yok. 25a/3 NO: “emr ëdüb” yok. 20a/7 BV: “emr ëdüb” yok. 22a/8 ZO: “emr ëdüb” yok. 24b/10

düşmânlarıma sebab-i zillet t̄a'atım ehline (4) sebab-i cemâl ve kemâl kılam rüzigâr⁷⁷⁵ dedi ki⁷⁷⁶ yâ rabbi⁷⁷⁷ emr edüb sen a'lemsin⁷⁷⁸ (5) pes cenâb-ı haqq (AE/13b) rüzigârdan⁷⁷⁹ bir miqdâr alub atı yaratdı (6) ve seni 'arabî yaratdum dünyâ ve ahîret hayırlarınun cümlesini (7) (ZO/25a) senün öñ⁷⁸⁰ şaçıña bağladım ve ğanîmetleri seniñ arķanda (8) (BV/22b) cem' eyledüm ve şāhibi⁷⁸¹ saña muhabbet ve şefkat⁷⁸² edici kıldum⁷⁸³ (9) ve seni kıanatsız iken⁷⁸⁴ kuş gibi uçar kıldum⁷⁸⁵ şāhibiniñ (10) istedigine yetişmek için⁷⁸⁶ (NO/20b) ve korkuduğundan kaçub⁷⁸⁷ (11) halâş olmak⁷⁸⁸ için⁷⁸⁹ pes⁷⁹⁰ seniñ üzeriñde erler kılam ki (12) anlar beni tesbiğ⁷⁹¹ (MA/25b) ve tenzih ederler⁷⁹²

⁷⁷² AE: “dedi ki” 13a/14 MA: “dedi ki” 25a/3 NO: “dedi ki” 20a/7 BV: “dedi ki” 22a/8 ZO: “dedi ki” 24b/10

⁷⁷³ AE: “yaradım ki” 13a/14 MA: “yaradım ki” 25a/3 NO: “yaradım ki” 20a/8 BV: “yaradım ki” 22a/9 ZO: “yaradım ki” 24b/10

⁷⁷⁴ AE: “gerek” yok. 13a/14 MA: “gerek” yok. 25a/3 NO: “gerek” yok. 20a/8 BV: “gerek” yok. 22a/9 ZO: “gerek” yok. 24b/10

⁷⁷⁵ AE: “riğ” 13a/15 MA: “riğ” 25a/5 NO: “riğ” 20a/9 BV: “riğ” 22a/10 ZO: “riğ” 24b/13

⁷⁷⁶ MA: “dedi ki” den sonra “yâ zat” var. 25a/5 BV: “dedi ki” den sonra “yâ zat” var. 22a/11 ZO: “dedi ki” den sonra “yâ zat” var. 24b/13

⁷⁷⁷ NO: “yâ rabbi” den sonra “yâ rabbi” var. 20a/10

⁷⁷⁸ AE: “emr edüb sen a'lemsin” yok. 13a/15 MA: “emr edüb sen a'lemsin” yok. 25a/5 NO: “emr edüb sen a'lemsin” yok. 20a/10 BV: “emr edüb sen a'lemsin” yok. 22a/11 ZO: “emr edüb sen a'lemsin” yok. 24b/13

⁷⁷⁹ AE: “yelden” 13b/1 MA: “yelden” 25a/6 NO: “yelden” 20a/10 BV: “yelden” 22a/11 ZO: “yelden” 24b/14

⁷⁸⁰ AE: “alnuğ” 13b/2

⁷⁸¹ AE: “şāhibiñi” 13b/2 MA: “şāhibiñi” 25a/9 BV: “şāhibiñi” 22b/1 ZO: “şāhibiñi” 25a/2

⁷⁸² AE: “ve şefkat” yok. 13b/3 ZO: “ve şefkat” yok. 25a/2

⁷⁸³ AE: “ëtdüm” 13b/3

⁷⁸⁴ AE: “iken” den sonra “yine” var. 13b/3 MA: “iken” den sonra “yine” var. 25a/10 NO: “iken” den sonra “yine” var. 20a/14 BV: “iken” den sonra “yine” var. 22b/2 ZO: “iken” den sonra “yine” var. 25a/3

⁷⁸⁵ AE: “kıldum” dan sonra “pes sen” var. 13b/3 MA: “kıldum” dan sonra “pes sen” var. 25a/11 NO: “kıldum” dan sonra “pes sen” var. 20a/15 BV: “kıldum” dan sonra “pes sen” var. 22b/2 ZO: “kıldum” dan sonra “pes seni” var. 25a/4

⁷⁸⁶ AE: “içün” yok. 13b/4

⁷⁸⁷ AE: “kaçub” yok. 13b/4 MA: “kaçub” yok. 25a/12 NO: “kaçub” yok. 20b/1 BV: “kaçub” yok. 22b/3 ZO: “kaçub” yok. 25a/5

⁷⁸⁸ AE: “kırtulmak” 13b/4 MA: “kırtulmak” 25a/12 NO: “kırtulmak” 20b/1 BV: “kırtulmak” 22b/4 ZO: “kırtulmak” 25a/5

⁷⁸⁹ AE: “ için” den sonra “yaratdum ve ben” var. 13b/4 MA: “ için” den sonra “sen ve ben” var. 25a/12 NO: “ için” den sonra “sen ve ben” var. 20b/1 BV: “ için” den sonra “sen ve ben” var. 22b/4 ZO: “ için” den sonra “sen ve ben” var. 25a/5

⁷⁹⁰ AE: “pes” yok. 13b/4 MA: “pes” yok. 25a/12 NO: “pes” yok. 20b/1 BV: “pes” yok. 22b/4 ZO: “pes” yok. 25a/6

⁷⁹¹ AE: “tesbiğ” den sonra “edüb” var. 13b/5

⁷⁹² AE: “ëderler” den sonra “eksiklik şıfatlarından biri kılarlar” var. 13b/5 MA: “ëderler” den sonra “eksiklik şıfatlarından ögerler” var. 25b/1 NO: “ëderler” den sonra “eksiklik şıfatlarından ve ögerler” var. 20b/2 BV:

kemāl şıfatlarıma⁷⁹³ taḥmīl ederler⁷⁹⁴ (13) sen daḥı anlar ile⁷⁹⁵ beni⁷⁹⁶ tesbiḥ ve taḥmīd ve tehlīl⁷⁹⁷ edersin (14) dedi⁷⁹⁸ at daḥı emir ḥaḫḫa imtişāl edüb şāhibini her ḳanḳı (15) zikre meşğul olursa bile meşğul olur zikir eder

[18a]

(1) melā'ik-i kirām 'aleyhimü's-selām çünki atıḡ bu şıfatların⁷⁹⁹ eşitdiler (2) ve ḥüsn ve şüretin gördiler⁸⁰⁰ yā rabbenā bizim icün daḥı⁸⁰¹ atlar (3) ḥalk eyle (ZO/25b) deyi⁸⁰² du'ā etdiler pes⁸⁰³ ḥaḫḫ te'ālā ḥazretleri⁸⁰⁴ anlar⁸⁰⁵ (4) içün⁸⁰⁶ ablāk⁸⁰⁷ halk eyledi⁸⁰⁸ peserek deve boyunlı⁸⁰⁹ vaḳtā ki ḥaḫḫ te'ālā (5) (BV/23a) atı yere irsāl edüb dört ayağı

“ederler” den sonra “eksiklik şıfatlarından ve ögerler” var. 22b/5 ZO: “ederler” den sonra “eksiklik şıfatlarından ve ögerler” var. 25a/7

⁷⁹³ AE: “kemāl şıfatları ile” den sonra “muttaşif kılub birler zāt ve şıfatımı” var. 13b/6 MA: “kemāl şıfatlarıyla” dan sonra “birlerler zāt ve şıfatımı” var. 25b/2 NO: “kemāl şıfatları ile” den sonra “birlerler zāt ve şıfatımı” var. 20b/3 BV: “kemāl şıfatları ile” den sonra “birlerler zāt ve şıfatımı” var. 22b/6 ZO: “kemāl şıfatları ile” den sonra “birler zāt ve şıfatımı” var. 25a/8

⁷⁹⁴ AE: “taḥmīl ederler” yok. 13b/6 MA: “taḥmīl ederler” yok. 25b/2 NO: “taḥmīl ederler” yok. 20b/3 BV: “taḥmīl ederler” yok. 22b/6 ZO: “taḥmīl ederler” yok. 25a/8

⁷⁹⁵ MA: “ile” den sonra “böyle” var. 25b/2 NO: “ile” den sonra “böyle” var. 20b/4 BV: “ile” den sonra “böyle” var. 22b/7 ZO: “ile” den sonra “böyle” var. 25a/9

⁷⁹⁶ AE: “beni” yok. 13b/6

⁷⁹⁷ AE: “tehlīl” den sonra “tekbīr” var. 13b/7 MA: “tehlīl” den sonra “tekbīr” var. 25b/3 NO: “tehlīl” den sonra “tekbīr” var. 20b/4 BV: “tehlīl” den sonra “tekbīr” var. 22b/7 ZO: “tehlīl” den sonra “tekbīr” var. 25a/10

⁷⁹⁸ AE: “dedi” den sonra “pes” var. 13b/7 MA: “dedi” den sonra “pes” var. 25b/4 NO: “dedi” den sonra “pes” var. 20b/5 BV: “dedi” den sonra “pes” var. 22b/7 ZO: “dedi” den sonra “pes” var. 25a/10

⁷⁹⁹ AE: “şıfat-ı şerīfin” 13b/9 MA: “şıfat-ı şerīfin” 25b/6 NO: “şıfat-ı şerīfin” 20b/7 BV: “şıfat-ı şerīfin” 22b/10 ZO: “şıfat-ı şerīfin” 25a/13

⁸⁰⁰ AE: “gördiler” den sonra “ise” var. 13b/9 MA: “gördiler” den sonra “ise” var. 25b/7 NO: “gördiler” den sonra “ise” var. 20b/8 BV: “gördiler” den sonra “ise” var. 22b/11 ZO: “gördiler” den sonra “ise” var. 25a/15

⁸⁰¹ AE: “daḥı” yok. 13b/10

⁸⁰² AE: “deyi” yok. 13b/10

⁸⁰³ AE: “pes” yok. 13b/10

⁸⁰⁴ AE: “ḥazretleri” yok. 13b/10 MA: “ḥazretleri” yok. 25b/8 NO: “ḥazretleri” yok. 20b/9 BV: “ḥazretleri” yok. 22b/12 ZO: “ḥazretleri” yok. 25b/1

⁸⁰⁵ AE: “anlara” 13b/10

⁸⁰⁶ AE: “içün” yok. 13b/10

⁸⁰⁷ AE: “ablāk” dan sonra “atlar” var. 13b/10 MA: “ablāk” dan sonra “atlar” var. 25b/9 NO: “ablāk” dan sonra “atlar” var. 20b/10 BV: “ablāk” dan sonra “atlar” var. 22b/12 ZO: “ablāk” dan sonra “atlar” var. 25b/2

⁸⁰⁸ AE: “halk eyledi” yerine “yaratdı” var. 13b/10 MA: “halk eyledi” yerine “yaratdı” var. 25b/9 NO: “halk eyledi” yerine “yaratdı” var. 20b/10 BV: “halk eyledi” yerine “yaratdı” var. 22b/13 ZO: “halk eyledi” yerine “yaratdı” var. 25b/2

⁸⁰⁹ AE: “deve boyunlı” dan sonra “daḥı” var. 13b/11 MA: “deve boyunlı” dan sonra “daḥı” var. 25b/9 NO: “deve boyunlı” dan sonra “daḥı” var. 20b/10 BV: “deve boyunlı” dan sonra “daḥı” var. 22b/13 ZO: “deve boyunlı” dan sonra “daḥı” var. 25b/2

yere başdı (6) ise kişnedi Allāhü te‘ālā⁸¹⁰ buyurdu⁸¹¹ ki mübārek kılındı (7) cümle ĥayvānatlardan⁸¹² seniĥ kiřnemeĥ ile müşrikleri (8) ĥor ve zelīl eyledüm ve⁸¹³ seniĥ kiřnemeĥ ile (MA/26a) anlarıĥ (9) kulaqlarıĥ taldurdum ve göĥüllerin korkutdum pes (10) cenāb-ı ĥaĥķ⁸¹⁴ cemi‘ci eřyāyı ĥazret-i adem ‘aleyhi’s-selāma⁸¹⁵ (11) (NO/21a) ‘arz ēdüb ya‘nī⁸¹⁶ göřterüb⁸¹⁷ buyurdu ki⁸¹⁸ eyle (12) atı iĥtiyār ēdüb aldı⁸¹⁹ pes ĥaĥķ te‘ālā buyurdu ki⁸²⁰ (AE/14a) (13) kendüĥe ve evlādıĥa sebeb-i ‘izzet⁸²¹ olsun⁸²² benim berekātım (14) siziĥ üzeriĥize⁸²³ sizden (ZO/26a) sevgülü bir maĥlūk yaratmadum (15) dēyü buyurdu⁸²⁴ bu ĥadıř-i şerif ziyāde⁸²⁵ mufaźzal

⁸¹⁰ MA: “ĥaĥķ te‘ālā” 25b/11 NO: “ĥaĥķ te‘ālā” 20b/12 BV: “ĥaĥķ te‘ālā” 23a/2 ZO: “ĥaĥķ te‘ālā” 25b/3

⁸¹¹ AE: “dēdi” 13b/12 MA: “dēdi” 25b/11 NO: “dēdi” 20b/12 BV: “dēdi” 23a/2 ZO: “dēdi” 25b/5

⁸¹² AE: “ĥayvānlardan” 13b/12 MA: “ĥayvānlardan” 25b/12 NO: “ĥayvānlardan” 20b/12 BV: “ĥayvānlardan” 23a/2 ZO: “ĥayvānlardan” 25b/5

⁸¹³ AE: “seniĥ kiřnemeĥ ile müşrikleri ĥor ve zelīl eyledüm ve” yok. 13b/12 BV: “seniĥ kiřnemeĥ ile müşrikleri ĥor ve zelīl eyledüm ve” yok. 23a/3

⁸¹⁴ AE: “cenāb-ı ĥaĥķ” yerine “ĥaĥķ te‘ālā” var. 13b/13 NO: “cenāb-ı ĥaĥķ” yerine “cenāb-ı ‘izzet” var. 20b/15

⁸¹⁵ AE: “‘aleyhi’s-selāma” yok. 13b/14 MA: “‘aleyhi’s-selāma” yok. 26a/2 BV: “‘aleyhi’s-selāma” yok. 23a/4 ZO: “‘aleyhi’s-selāma” yok. 25b/9

⁸¹⁶ AE: “ya‘nī” yok. 13b/14 MA: “ya‘nī” yok. 26a/2 NO: “ya‘nī” yok. 21a/1 BV: “ya‘nī” yok. 23a/5 ZO: “ya‘nī” yok. 25b/9

⁸¹⁷ AE: “göşterdikde” 13b/14 MA: “göşterdikde” 26a/3 NO: “göşterdikde” 21a/1 BV: “göşterdikde” 23a/5 ZO: “göşterdikde” 25b/9

⁸¹⁸ AE: “buyurdu ki” den sonra “adem bunlardan dilediĥüĥ nesne kendüĥ için iĥtiyār eyle adem ‘aleyhi’s-selām ētdi atı ” var. 13b/14-15 MA: “buyurdılar ki” den sonra “yā adem bunlardan dilediĥüĥ (26a/4) nesne kendüĥ için iĥtiyār eyle ĥazret-i adem ‘aleyhi’s-selām (26a/5) atı” var. 26a/3-5 NO: “buyurdılar ki” den sonra “yā adem bunlardan (21a/2) dilediĥüĥ nesne kendüĥ için iĥtiyār eyle ĥazret-i adem (21a/3) ‘aleyhi’s-selām atı” var. 21a/1-3 BV: “buyurdılar ki” den sonra “yā adem bunlardan (23a/6) dilediĥüĥ nesne kendüĥ için iĥtiyār eyle ĥazret-i adem (23a/7) ‘aleyhi’s-selāvat-ı ve’s-selām atı” var. 23a/5-7 ZO: “buyurdılar ki” den sonra “yā adem bunlardan dilediĥüĥ nesne kendüĥ için (25b/11) iĥtiyār eyle ĥazret-i adem ‘aleyhi’s-selām (25b/12) atı” var. 25b/10-12

⁸¹⁹ AE: “ēdüb aldı” yok. 13b/15 MA: “ēdüb aldı” yok. 26a/5 BV: “aldı” yok. 23a/7 ZO: “aldı” yok. 25b/12

⁸²⁰ NO: “dēdi” 21a/3 BV: “dēdi” 23a/7 ZO: “dēdi” 25b/12

⁸²¹ AE: “sebeb-i ‘izzet” den sonra “ebediyye” var. 14a/1 MA: “sebeb-i ‘izzet” den sonra “ebediyye” var. 26a/6 NO: “sebeb-i ‘izzet” den sonra “ebediyye” var. 21a/4 BV: “sebeb-i ‘izzet” den sonra “ebediyye” var. 23a/8 ZO: “sebeb-i ‘izzet” den sonra “ebediyye” var. 25b/13

⁸²² AE: “ola” dan sonra “ĥoĥ nesne iĥtiyār ētdüĥ mübārek olsun” var. 14a/1 MA: “ola” dan sonra “ĥoĥ nesne iĥtiyār ētdüĥ mübārek olsun” var. 26a/6-7 NO: “ola” dan sonra “ĥoĥ nesne iĥtiyār ētdüĥ mübārek olsun” var. 21a/5 BV: “ola” dan sonra “ĥoĥ nesne iĥtiyār ētdüĥ mübārek olsun” var. 23a/8-9 ZO: “ola” dan sonra “ĥoĥ nesne iĥtiyār ētdüĥ mübārek olsun” var. 25b/14

⁸²³ AE: “üzeriĥizedür” 14a/2 BV: “üzeriĥizedür” 23a/9 ZO: “üzeriĥizedür” 25b/15

⁸²⁴ AE: “dēyü buyurdu” yok. 14a/2 MA: “dēyü buyurdu” yok. 26a/8 NO: “dēyü buyurdu” yok. 21a/6 BV: “dēyü buyurdu” yok. 23a/10 ZO: “dēyü buyurdu” yok. 26a/1

⁸²⁵ AE: “ziyāde” yerine “ķatı” var. 14a/3 MA: “ziyāde” yerine “ķatı” var. 26a/9 NO: “ziyāde” yerine “ķatı” var. 21a/6 BV: “ziyāde” yerine “ķatı” var. 23a/11 ZO: “ziyāde” yerine “ķatı” var. 26a/2

[18b]

(1) olmağıla nakıl ma'nā ile ihtisār kılındı⁸²⁶ anıñ⁸²⁷ çok fazā'iline (2) delāletdür⁸²⁸ te'emmül oluna ve aşhāb-ı kirāmıñ⁸²⁹ ba'zı⁸³⁰ ulularından⁸³¹ (3) (BV/23b) rızvānu'l-lāhi 'aleyhim ecma'īn⁸³² menķūldür resūlu'l-lāh (4) şallā'l-lahu⁸³³ 'aleyhi ve's-sellem ḥazretlerine dūnyā metā'larından gāyet⁸³⁴ (5) sevgülü nesne ḥatunları (MA/26b) ve atları idi ma'kıl bin yesār (6) rażīya'l-lāhü⁸³⁵ 'anh ḥazretlerinden⁸³⁶ mervīdür⁸³⁷ lem yekün şey'ün eḥabbü (7) ilā resūlu'l-lāhi şallā'l-lahu⁸³⁸ 'aleyhi ve's-sellem ba'de'n-nisāi' (8) mine'l-ḥayli⁸³⁹ ya'nī resūlu'l-lāh⁸⁴⁰ 'aleyhi's-selāma⁸⁴¹ ḥatunlardan (9) sonra atlardan⁸⁴² (NO/21b) sevgülüdeñ⁸⁴³ bir nesne yok idi bu taķdırce (10) kişi ḥatunlarını⁸⁴⁴ ve atını⁸⁴⁵ sevmek resūlu'l-lāh⁸⁴⁶ ḥazretlerinüñ (11) sünnet-i şerīfesine⁸⁴⁷ (ZO/26b)

⁸²⁶ AE: “kılındı” dan sonra “pes bu ḥadīs-i şerīfeniñ” var. 14a/4 MA: “kılındı” dan sonra “pes bu ḥadīs-i şerīfātüñ” var. 26a/10 NO: “kılındı” dan sonra “pes bu ḥadīs-i şerīfeniñ” var. 21a/8 BV: “kılındı” dan sonra “pes bu ḥadīs-i şerīfeniñ” var. 23a/12 ZO: “kılındı” dan sonra “pes bu ḥadīs” var. 26a/3

⁸²⁷ AE: “anıñ” yok. 14a/4 MA: “anıñ” yok. 26a/10 NO: “anıñ” dan sonra “ḳatı” var. 21a/8 BV: “anıñ” yok. 23a/12 ZO: “anıñ” yok. 26a/3

⁸²⁸ AE: “delālet eder” 14a/4 MA: “delālet eder” 26a/11 NO: “delālet eder” 21a/8 BV: “delālet eder” 23a/12 ZO: “delālet eder” 26a/4

⁸²⁹ NO: “aşhāb-ı kirāmıñ” dan sonra “rażīya'l-lāhü te'ālā 'anhā” var. 21a/9

⁸³⁰ AE: “ba'zı” yok. 14a/4

⁸³¹ ZO: “ulularından” dan sonra “rażīya'l-lāhü 'anhüm” var. 26a/5

⁸³² AE: “rıżvānu'l-lāhi 'aleyhim ecma'īn” yok. 14a/4 NO: “rıżvānu'l-lāhi 'aleyhim ecma'īn” yok. 21a/10 ZO: “rıżvānu'l-lāhi 'aleyhim ecma'īn” yok. 26a/5

⁸³³ NO: “şallā'l-lahu” den sonra “te'ālā” var. 21a/10 ZO: “şallā'l-lahu” den sonra “te'ālā” var. 26a/6

⁸³⁴ AE: “gāyet” yerine “bek” var. 14a/6 MA: “gāyet” yerine “eñ” var. 26a/13 NO: “gāyet” yerine “eñ bek” var. 21a/11 BV: “gāyet” yerine “eñ” var. 23b/2 ZO: “gāyet” yerine “eñ” var. 26a/7

⁸³⁵ NO: “rażīya'l-lāhü” dan sonra “te'ālā” var. 21a/12

⁸³⁶ AE: “ḥazretlerinden” yok. 14a/6 MA: “ḥazretlerinden” yok. 26b/1 NO: “ḥazretlerinden” yok. 21a/13 BV: “ḥazretlerinden” yok. 23b/3 ZO: “ḥazretlerinden” yok. 26a/9

⁸³⁷ AE: “mervīdür” yerine “rivāyet olunmuşdur ki etdi” var. 14a/7 MA: “mervīdür” yerine “rivāyet olunmuşdur ki eyitdi” var. 26b/1 NO: “mervīdür” yerine “rivāyet olunmuşdur ki etdi” var. 21a/13 BV: “mervīdür” yerine “rivāyet olunmuşdur ki etdi” var. 23b/4 ZO: “mervīdür” yerine “rivāyet olunmuşdur ki eyitdi” var. 26a/9

⁸³⁸ NO: “şallā'l-lahu” den sonra “te'ālā” var. 21a/14

⁸³⁹ AE: “e'l-ḥayli” 14a/8

⁸⁴⁰ NO: “resūlu'l-lāh” dan sonra “ḥazretine” var. 21a/15 BV: “resūlu'l-lāh” dan sonra “şallā'l-lahu ḥazretine” var. 23b/6

⁸⁴¹ AE: “resūlu'l-lāh 'aleyhi's-selāma” yerine “resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden” var. 14a/8 MA: “resūlu'l-lāh 'aleyhi's-selāma” yerine “resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden ḥazretine” var. 26b/3 NO: “aleyhi's-selāma” yok. 21a/15 ZO: “resūlu'l-lāh 'aleyhi's-selāma” yerine “resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden ḥazretine” var. 26a/12

⁸⁴² AE: “atlardan” yok. 14a/8

⁸⁴³ AE: “sevgülü” 14a/8 BV: “sevgülerin” 23b/6 ZO: “sevgülü” 26a/13

⁸⁴⁴ AE: “ḥatunın” 14a/9 ZO: “ḥatunın” 26a/14

⁸⁴⁵ BV: “atların” 23b/7 ZO: “atların” 26a/14

ri'āyet eylemek olur⁸⁴⁸ ba'zı eḥādīs-i şerīfe (12) maẓmūnında vārid olmuştur ki 'arabī at ḥaḳḳ te'ālāya⁸⁴⁹ (13) du'ā eder şāḥibi kendüyi sevmek icün (14) ve rızkı çoḳ olmak icün şonra ḥüsn ve ḥāteme ile vefāt (15) eylemek⁸⁵⁰ icün dēyü buyurdu⁸⁵¹ 'abdu'l-lah bin mübārek⁸⁵²

[19a]

(1) 'ömer bin 'utbe⁸⁵³ raẓīya'l-lāhü 'anh ḥāzretlerinden⁸⁵⁴ naḳl etmişdür ki (2) ḡazāya gider oldu (BV/24a) daḥı⁸⁵⁵ dört biḡ dirhem şer'iyeye ki (3) kırk biḡ (MA/27a) aḳce eder bir at şatun aldı⁸⁵⁶ dostları 'ömer (4) bin 'utbeye dēdiler ki⁸⁵⁷ neylerdiḡ bir ata bu ḳadar aḳce şayub⁸⁵⁸ (5) aldıḡ⁸⁵⁹ dēdiklerinde⁸⁶⁰ indı⁸⁶¹ benim düşmānıma ḳarşu⁸⁶² atım⁸⁶³ bir

⁸⁴⁶ AE: "resūlu'l-lāh" dan sonra "şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemeden" var. 14a/8 MA: "resūlu'l-lāh" dan sonra "şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemeden" var. 26b/6 NO: "resūlu'l-lāh" dan sonra "şallā'l-lahu te'ālā 'aleyhi ve's-sellemeden" var. 21b/2 ZO: "resūlu'l-lāh" dan sonra "aleyhi ve's-sellemeden" var. 26a/15

⁸⁴⁷ AE: "şerīfine" 14a/9 MA: "sünnet-i şerīfesine" yerine "sünnetine" var. 26b/6 NO: "sünnet-i şerīfesine" yerine "sünnetine" var. 21b/3 BV: "sevmek resūlu'l-lāh ḥāzretlerinüḡ sünnet-i şerīfesine" yok. 23b/7 ZO: "sünnet-i şerīfesine" yerine "sünnetine" var. 26a/15

⁸⁴⁸ AE: "ri'āyet eylemek olur" yerine "ri'āyetdür" var. 14a/9

⁸⁴⁹ NO: "ḥaḳḳ te'ālāya" yerine "ḥaḳḳ te'ālā ḥāzretine" var. 21b/5

⁸⁵⁰ AE: "vefāt eylemek" yerine "ölmeḳ" var. 14a/12 MA: "vefāt eylemek" yerine "ölmeḳ" var. 26b/10 NO: "vefāt eylemek" yerine "ölmeḳ" var. 21b/6 BV: "vefāt eylemek" yerine "ölmeḳ" var. 23b/11 ZO: "vefāt eylemek" yerine "ölmeḳ" var. 26b/5

⁸⁵¹ AE: "buyurılmışdır" 14a/12 MA: "buyurılmışdır" 26b/10 NO: "buyurılmışdır" 21b/7 BV: "buyurılmışdır" 23b/11 ZO: "buyurılmışdır" 26b/5

⁸⁵² AE: "mübārek" den sonra "raḥimu'l-lāh rivāyetinde sadī raḥimu'l-lāh" var.14a/12 MA: "mübārek" den sonra raḥimu'l-lāh rivāyetinde sadī raḥimu'l-lāh" var. 26b/11 NO: "mübārek" den sonra "raḥimu'l-lāh te'ālā (21b/8) rivāyetinde sadī raḥimu'l-lāh te'ālā" var. 21b/7-8 BV: "mübārek" den sonra "raḥimu'l-lāh rivāyetinde sadī raḥimu'l-lāh" var. 23b/12 ZO: "mübārek" den sonra "raḥimu'l-lāh rivāyetinde (26b/7) sadī raḥmetu'l-lāhi" var. 26b/6-7

⁸⁵³ AE: "bin 'utbe" den sonra "raḥimu'l-lāhi" var. 14a/13 MA: "bin 'utbe" den sonra "raḥimu'l-lāhi te'ālā" 26b/12 NO: "bin 'utbeden" sonra "aleyhe e'r-raḥime" 21b/9 ZO: "bin 'utbe" den sonra "raḥmetu'l-lāhi" var. 26b/7

⁸⁵⁴ AE: "raẓīya'l-lāhü 'anh ḥāzretlerinden" yok. 14a/13 MA: "raẓīya'l-lāhü 'anh ḥāzretlerinden" yok. 26b/12 NO: "raẓīya'l-lāhü 'anh ḥāzretlerinden" yok. 21b/9 BV: ḥāzretlerinden" yok. 23b/13 ZO: "raẓīya'l-lāhü 'anh ḥāzretlerinden" yok. 26b/7

⁸⁵⁵ AE: "daḥı" yok. 14a/13 MA: "daḥı" yok.27a/1

⁸⁵⁶ AE: "aldı" dan sonra "daḥı" var. 14a/14 NO: "aldı" dan sonra "daḥı" var. 21b/11 BV: "aldı" dan sonra "daḥı" var. 24a/2 ZO: "aldı" dan sonra "daḥı" var. 26b/10

⁸⁵⁷ AE: "ömer ve bin 'utbeye dēdiler ki" yok. 14a/14 MA: "ömer ve bin 'utbeye dēdiler ki" yok. 27a/1 NO: "ömer ve bin 'utbeye dēdiler ki" yok. 21b/11 BV: "ömer ve bin 'utbeye dēdiler ki" yok. 24a/2 ZO: "ömer ve bin 'utbeye dēdiler ki" yok. 26b/10

⁸⁵⁸ AE: "şatun" 14a/15

⁸⁵⁹ MA: "aldıḡ" yok. 27a/2 NO: "aldıḡ" yok. 21b/12 BV: "aldıḡ" yok. 24a/3 ZO: "aldıḡ" yok. 26b/11

adım⁸⁶⁴ (6) vardığı (AE/14b) başa dört bin⁸⁶⁵ dostımdan⁸⁶⁶ sevgülüdür⁸⁶⁷ buyurdu (7) ‘ömer bin ‘utbe⁸⁶⁸ tâbi‘iniñ ulularından ve gâzîlerinden ve şehîdlerindendir⁸⁶⁹ (8) (NO/22a) (ZO/27a) ve ba‘zı hadîs-i şerîfde vârid olmuştur ki at⁸⁷⁰ cennette (9) dağı olur⁸⁷¹ mübârek (HM/16b) hayvândur haqq te‘âlâ⁸⁷² kullarını (10) dünyâda ve ahirette anıyla şerîf eyler⁸⁷³ ‘abdu’l-lah⁸⁷⁴ bin sâ‘da⁸⁷⁵ (11) eydür ben⁸⁷⁶ resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu⁸⁷⁷ ‘aleyhi ve’s-selâm (12) hazretlerine⁸⁷⁸ su‘âl êtdüm⁸⁷⁹ yâ resûlu’l-lâh⁸⁸⁰ cennette

⁸⁶⁰ AE: “dédiklerinde” yerine “dèyü söylediler eyitdi” var. 14a/15 MA: “dédiklerinde” yerine “dèyü söylediler eyitdi” var. 27a/2 NO: “dédiklerinde” yerine “dèyü söylediler eyitdi” var. 21b/12 BV: “dédiklerinde” yerine “dèyü söylediler eyitdi” var. 24a/3 ZO: “dédiklerinde” yerine “dèyü söylediler eyitdi” var. 26b/11

⁸⁶¹ AE: “indi” yok. 14a/15 MA: “indi” yok. 27a/3 NO: “indi” yok. 21b/12 BV: “indi” yok. 24a/3

⁸⁶² AE: “çarşu” dan sonra “bir” var. 14a/15 NO: “çarşu” dan sonra “bir” var. 21b/13 BV: “çarşu” dan sonra “bir” var. 24a/4 ZO: “çarşu” dan sonra “bir” var. 26b/12

⁸⁶³ MA: “atım” yok. 27a/3 NO: “atım” yok. 21b/13 BV: “atım” yok. 24a/4 ZO: “atım” yok. 26b/12

⁸⁶⁴ AE: “bir adım” yok. 14a/15

⁸⁶⁵ MA: “dört bin den” 27a/4 NO: “dört bin den” 21b/13 BV: “dört bin den” 24a/4 ZO: “dört bin den” 26b/13

⁸⁶⁶ AE: “dostımdan” yerine “aқceden” var. 14b/1 MA: “dostımdan” yok. 27a/4 NO: “dostımdan” yok. 21b/13 BV: “dostımdan” yok. 24a/4 ZO: “dostımdan” yok. 26b/12

⁸⁶⁷ AE: “sevgülüdür” yerine “hayırludur” var. 14b/1

⁸⁶⁸ AE: “bin ‘utbe” den sonra “dédikleri kimse” var. 14b/1 MA: “bin ‘utbe” den sonra “dédikleri kimse” var. 27a/5 BV: “ömer bin ‘utbe” den sonra “dédikleri kimesne” var. 24a/5 ZO: “ömer bin ‘utbe” den sonra “dédikleri kimesne” var. 26b/14

⁸⁶⁹ NO: “şehîdlerinden idi” den sonra “raḥimu’l-lâhi” var. 21b/15

⁸⁷⁰ AE: “at” yok. 14b/3 NO: “‘utbe” den sonra “dédikleri kimesne” 21b/14

⁸⁷¹ AE: “olur” dan sonra “bir” var. 14b/3 MA: “olur” dan sonra “bir” var. 27a/7 ZO: “olur” yok. 27a/2

⁸⁷² AE: “tañrı te‘âlâ” dan sonra “hazreti” var. 14b/3 MA: “tañrı te‘âlâ” dan sonra “hazreti” var. 27a/8 NO: “haqq te‘âlâ” dan sonra “hazreti” var. 22a/2 BV: “tañrı te‘âlâ” dan sonra “hazreti” var. 24a/9 ZO: “tañrı te‘âlâ” dan sonra “hazreti” var. 27a/3 HM: “tañrı te‘âlâ” 16b/1

⁸⁷³ AE: “şerîf êder” 14b/4 NO: “şerîf eyler” yerine “teşrîf eyler” var. 22a/3 BV: “şerîf eyler” yerine “teşrîf eyler” var. 24a/9 ZO: “şerîf eyler” yerine “teşrîf eyler” var. 27a/4 HM: “şerîf eyler” yerine “teşrîf eyler” var. 16b/1

⁸⁷⁴ AE: “‘abdu’r-raḥman” 14b/4 MA: “‘abdu’r-raḥman” 27a/9 NO: “‘abdu’r-raḥman” 22a/3 BV: “‘abdu’r-raḥman” 24a/10 ZO: “‘abdu’r-raḥman” 27a/4 ZO: “‘abdu’r-raḥman” 16b/2

⁸⁷⁵ AE: “sâ‘da” dan sonra “raḥîya’l-lâhü ‘anh” var. 14b/4 MA: “‘abdu’r-raḥman bin sâ‘da” den sonra “raḥîya’l-lâhü ‘anh” var. 27a/9 NO: “‘abdu’r-raḥman bin sâ‘da” dan sonra “raḥîya’l-lâhü te‘âlâ ‘anh” var. 22a/4 BV: “‘abdu’r-raḥman bin sâ‘da” dan sonra “raḥîya’l-lâhü ‘anh” var. 24a/10 ZO: “‘abdu’r-raḥman bin sâ‘da” dan sonra “raḥîya’l-lâhü te‘âlâ ‘anh” var. 27a/5 ZO: “sâ‘da” dan sonra “raḥîya’l-lâhü ‘anh” var. 16b/2

⁸⁷⁶ AE: “ben” den sonra “atı sevdim dağı” var. 14b/4 MA: “ben” den sonra “atı sevdim dağı” var. 27a/10 NO: “ben” den sonra “atı sevdim dağı” var. 22a/4 BV: “ben” den sonra “atı sevdim dağı” var. 24a/10 ZO: “ben” den sonra “atı sevdim dağı” var. 27a/5 HM: “ben” den sonra “atı sevdim dağı” var. 16b/2

⁸⁷⁷ NO: “şallâ’l-lahu” den sonra “te‘âlâ” var. 22a/5

⁸⁷⁸ MA: “hazretlerine” yok. 27a/10 BV: “hazretlerine” yok. 24a/11 ZO: “hazretlerine” yok. 27a/6

⁸⁷⁹ AE: “su‘âl êdüb” 14b/5 MA: “su‘âl êdüb” 27a/11 BV: “su‘âl êdüb” 24a/11 ZO: “su‘âl êdüb” 27a/6 HM: “su‘âl êdüb” 16b/3

at olur mı (13) dēdüm buyurdılar ki in edḥalaka'l-lahü'l-cennete yā 'abde'r-raḥmān (14) kāne leke⁸⁸¹ (BV/24b) feresen min yāḳūtın lehā cenāḥānī (MA/27b) yaṭiru (15) bike ci'te⁸⁸² ve ūi'te ya'ni yā 'abdu'r-raḥman eger ḥaḳḳ te'ālā⁸⁸³

[19b]

(1) cennete ḳoyarsa anda seniḡ yāḳūtdan bir atıḡ olur ki (2) iki ḳanadı olur seni istediḡiḡ yēre uḡurur ve bu ma'nāda (3) bir ḳaç ḥadiṡ-i ūerīf vārid olmuṡdur⁸⁸⁴ cümlesi birbirine taḳviyye⁸⁸⁵ (4) eyler⁸⁸⁶ ve ḥaḳḳ te'ālā⁸⁸⁷ ḥazretlerinüḡ⁸⁸⁸ ḳuvvet⁸⁸⁹ tāmmesinde bir nesne (5) ba'īd olmaz (ZO/27b) ḳādir muṡlaḳdur ne diler⁸⁹⁰ eyler ba'zı 'ulemā-yı 'izām⁸⁹¹ (6) raḥimehumu'l-lāh⁸⁹² dēdiler ki⁸⁹³ (NO/22b) bir kimesne fī-sebīli'l-lāhi⁸⁹⁴ ḡazā icün (7) at⁸⁹⁵ besleye⁸⁹⁶ ol kimse ḥaḳḳ te'ālāniḡ ve resūlu'l-lāh (8) ūallā'l-lahu

⁸⁸⁰ AE: "yā resūlu'l-lāh" dan sonra "ḥīc" var. 14b/6 MA: "yā resūlu'l-lāh" dan sonra "ḥīc" var. 27a/11 BV: "yā resūlu'l-lāh" dan sonra "ḥīc" var. 24a/12 ZO: "yā resūlu'l-lāh" dan sonra "ḥīc" var. 27a/7 HM: "yā resūlu'l-lāh" dan sonra "ḥīc" var. 16b/4

⁸⁸¹ AE: "leke" den sonra "fīhā" var. 14b/7 MA: "leke" den sonra "fīhā" var. 27a/13 BV: "leke" den sonra "fīhā" var. 24a/13 ZO: "leke" den sonra "fīhā" var. 27a/9 HM: "leke" den sonra "fīhā" var. 16b/5

⁸⁸² AE: "ci'te ve" yok. 14b/7 MA: "ḥiṡ" 27b/1 NO: "ḥiṡ" 22a/9 BV: "ḥiṡ" 24b/1 HM: "ḥiṡ" 16b/6

⁸⁸³ AE: "ḥaḳḳ te'ālā" dan sonra "seni" var. 14b/8 MA: "ḥaḳḳ te'ālā" dan sonra "seni" var. 27b/2 NO: "ḥaḳḳ te'ālā" dan sonra "seni" var. 22a/10 BV: "ḥaḳḳ te'ālā" dan sonra "seni" var. 24b/2 ZO: "ḥaḳḳ te'ālā" dan sonra "seni" var. 27a/11 HM: "ḥaḳḳ te'ālā" dan sonra "seni" var. 16b/7

⁸⁸⁴ ZO: "ve bu ma'inde bir ḳaç ḥadiṡ-i ūerīf vārid olmuṡdur" yok. 27a/13

⁸⁸⁵ AE: "taḳviyyet" 14b/10 MA: "taḳviyyet" 27b/5 NO: "taḳviyyet" 22a/13 BV: "taḳviyyet" 24b/6 ZO: "taḳviyyet" 27a/14 HM: "taḳviyyet" 16b/10

⁸⁸⁶ NO: "ērer" 22a/13 BV: "ēder" 24b/6

⁸⁸⁷ AE: "ḥaḳḳ celle ve 'alāniḡ" 14b/10 MA: "ḥaḳḳ celle ve 'alāniḡ" 27b/5 NO: "ḥaḳḳ celle ve 'alāniḡ" 22a/14 ZO: "ḥaḳḳ celle ve 'alāniḡ" 27a/14 HM: "ḥaḳḳ celle ve 'alāniḡ" 16b/10

⁸⁸⁸ AE: "ḥazretlerinüḡ" yok. 14b/10 MA: "ḥazretlerinüḡ" yok. 27b/6 NO: "ḥazretlerinüḡ" yok. 22a/14 BV: "ḥazretlerinüḡ" yok. 24b/6 ZO: "ḥazretlerinüḡ" yok. 27a/14 HM: "ḥazretlerinüḡ" yok. 16b/10

⁸⁸⁹ AE: "ḳudret" 14b/10 MA: "ḳudret" 27b/6 NO: "ḳudret" 22a/14 BV: "ḳudret" 24b/6 ZO: "ḳudret" 27a/15 HM: "ḳudret" 16b/10

⁸⁹⁰ AE: "dilerse" 14b/11 MA: "dilerse" 27b/7 NO: "dilerse" 22a/15 BV: "dilerse" 24b/7 ZO: "dilerse" 27b/11 HM: "dilerse" 16b/11

⁸⁹¹ AE: "'izām" yok. 14b/11 MA: "'izām" yok. 27b/7 NO: "'izām" yok. 22a/15 BV: "'izām" yok. 24b/8 ZO: "'izām" yok. 27b/1 HM: "'izām" yok. 16b/11

⁸⁹² AE: "raḥimehumu'l-lāh" yok. 14b/11 MA: "raḥimehumu'l-lāh" yok. 27b/7 NO: "raḥimehumu'l-lāh" yok. 22a/15 BV: "raḥimehumu'l-lāh" yok. 24b/8 ZO: "raḥimehumu'l-lāh" yok. 27b/1 HM: "raḥimehumu'l-lāh" yok. 16b/11

⁸⁹³ AE: "dēmiṡlerdür ki" 14b/11 MA: "dēmiṡlerdür ki" 27b/7 NO: "dēmiṡlerdür ki" 22a/15 BV: "dēmiṡlerdür ki" 24b/8 ZO: "dēmiṡlerdür ki" 27b/2 HM: "dēmiṡlerdür ki" 16b/132

⁸⁹⁴ AE: "fī-sebīli'l-lāhi" dan sonra "at alub" var. 14b/12

⁸⁹⁵ AE: "at" yok. 14b/12 MA: "at" dan sonra "alub" var. 27b/8 NO: "at" dan sonra "alub" var. 22b/1 BV: "at" dan sonra "alub" var. 24b/9 ZO: "at" dan sonra "alub" var. 27b/3 HM: "at" dan sonra "alub" var. 16b/12

‘aleyhi ve’s-sellemin⁸⁹⁷ emrin yerine getürmüş olur⁸⁹⁸ zîrâ (9) tañrı te‘âlâ âyet-i kerîmesinde ve⁸⁹⁹ e‘iddû lehum mâsteta‘tum⁹⁰⁰ (10) buyurdu⁹⁰¹ zikir-i sebkat eyledi ve resûlu’l-lâh⁹⁰² (11) irtebitü’l- ĥayle vemsehû bi-nevâšihâ ve a‘câzihâ buyurmuşdur⁹⁰³ (12) ya‘nî at bağlañ bağlamakdan⁹⁰⁴ murâd⁹⁰⁵ (AE/15a) ya‘nî⁹⁰⁶ beslemek⁹⁰⁷ ve (13)

⁸⁹⁶ AE: “bağlaya” 14b/12 MA: “bağlaya” 27b/8 NO: “bağlaya” 22b/1 BV: “bağlaya” 24b/9 ZO: “bağlaya” 27b/3 HM: “bağlaya” 16b/13

⁸⁹⁷ AE: “ve resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellemin” yok. 14b/12 MA: “ve resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellemin” yok. 27b/9 NO: “ve resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellemin” yok. 22b/2 BV: “ve resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellemin” yok. 24b/9 ZO: “ve resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellemin” yok. 27b/3 HM: “ve resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellemin” yok. 14b/12 MA: “ve resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellemin” yok. 16b/13

⁸⁹⁸ AE: “getürmüş olur” yerine “getüre” var. 14b/12

⁸⁹⁹ AE: “tañrı te‘âlâ âyet-i kerîmesinde ve” yok. 14b/12 MA: “tañrı te‘âlâ âyet-i kerîmesinde ve” yok. 27b/10 NO: “tañrı te‘âlâ âyet-i kerîmesinde ve” yok. 22b/2 BV: “tañrı te‘âlâ âyet-i kerîmesinde ve” yok. 24b/10 ZO: “tañrı te‘âlâ âyet-i kerîmesinde ve” yok. 27b/4 HM: “tañrı te‘âlâ âyet-i kerîmesinde ve” yok. 16b/13

⁹⁰⁰ AE: “mâsteta‘tum” dan sonra “min kuvvetin ve min ribâti’l-ĥayli âyet-i kerîmesi muĥtezâsınca (14b/14) at beslemege emir olunmuşdur ve resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem emrin dañı getürmüş ola” var. 14b/13-14 MA: “mâsteta‘tum” dan sonra “min kuvvetin (27b/11) ve min ribâti’l-ĥayli âyet-i kerîmesi muĥtezâsınca (27b/12) at beslemege emir olunmuşdur ve âyet-i kerîmenin (27b/13) tefsîri bâb-ı evvelinde geçmişdür ve resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem (MA28a/1) emrin dañı yerine getürmüş olur zîrâ” var. 27b/11-13 28a/1 NO: “mâsteta‘tum” dan sonra “min kuvvetin ve min ribâti’l-ĥayli âyet-i kerîmesi (22b/4) muĥtezâsınca at beslemege emir olunmuşdur ve âyet-i kerîmenin (22b/5) tefsîri bab-ı evvelde geçmişdür resûlu’l-lâh (22b/6) şallâ’l-lahu te‘âlâ ‘aleyhi ve’s-sellem emrin dañı yerine getürmüş (22b/7) olur zîrâ” var. 22b/3-7 BV: “mâsteta‘tum” dan sonra “min kuvvetin ve min ribâti’l-ĥayli (24b/11) âyet-i kerîmesi muĥtezâsınca at beslemege emir olunmuşdur (24b/12) ve âyet-i kerîmenin tefsîri bâb-ı evvelinde geçmişdür (24b/13) resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem emrin dañı yerine getürmüş olur (BV25a/1) zîrâ” var. 24b/10-13-25a/1 ZO: “mâsteta‘tum” dan sonra “min kuvvetin ve min ribâti’l-ĥayli âyet-i kerîmesi (27b/6) muĥtezâsınca at beslemege emir (27b/7) olunmuşdur ve âyet-i kerîmenin tefsîri bâb-ı evvelinde (27b/8) geçmişdür resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu ‘aleyhi (27b/9) ve’s-sellem emrin yerine getürmüş olur zîrâ” var. 27b/5-9 HM: “mâsteta‘tum” dan sonra “min kuvvetin ve min ribâti’l-ĥayli türhübun (16b/15) âyet-i kerîmesi muĥtezâsınca at beslemege emir olmuşdur ve âyet-i kerîmenin (16b/16) tefsîri bâb-ı evvelinde geçmişdür resûlu’l-lâh şallâ’l-lahu (16b/17) ‘aleyhi ve’s-sellem emrin dañı yerine getürmüş olur zîrâ” var. 16b/14-17

⁹⁰¹ MA: “buyurmuşdur ki” 28a/1 NO: “buyurmuşdur ki” 22b/7 BV: “buyurmuşdur ki” 25a/1 ZO: “buyurmuşdur ki” 27b/10 HM: “buyurmuşdur ki” 16b/17

⁹⁰² AE: “buyurdu zikir-i sebkat eyledi ve resûlu’l-lâh” yok. 14b/14 MA: “buyurdu zikir-i sebkat eyledi ve resûlu’l-lâh” yok. (28a/1) BV: “buyurdu zikir-i sebkat eyledi ve resûlu’l-lâh” yok. 25a/1 ZO: “buyurdu zikir-i sebkat eyledi ve resûlu’l-lâh” yok. 27b/10 HM: “buyurdu zikir-i sebkat eyledi ve resûlu’l-lâh” yok. 16b/13

⁹⁰³ AE: “buyurmuşdur” yok. 14b/15 MA: “buyurmuşdur” yok. 28a/3 NO: “buyurmuşdur” yok. 22b/8 BV: “buyurmuşdur” yok. 25a/1 ZO: “buyurmuşdur” yok. 27b/11 HM: “buyurmuşdur” yok. 16b/18

⁹⁰⁴ AE: “bağlamakdan” yok. 14b/15

⁹⁰⁵ AE: “murâd” dan sonra “beslemekdür” var. 14b/15 MA: “murâd” dan sonra “beslemekdür” var. 28a/3 NO: “murâd” dan sonra “beslemekdür” var. 22b/9 BV: “murâd” dan sonra “beslemekdür” var. 25a/2 ZO: “murâd” dan sonra “beslemekdür” var. 27b/12 HM: “murâd” dan sonra “beslemekdür” var. 16b/19

⁹⁰⁶ MA: “ya‘nî” den sonra “at” var. NO: “ya‘nî” den sonra “at” var. 22b/9 BV: “ya‘nî” den sonra “at” var. 25a/2

⁹⁰⁷ AE: “besleñ” 15a/1 NO: “besleñ” 22b/9 BV: “besleñ” 25a/3 HM: “besleñ” 16b/19

alınlarını (*HM/17a*) ve sağrı yerini⁹⁰⁸ şığağ demekdür⁹⁰⁹ ya'ni⁹¹⁰ muhabbet (14) olub⁹¹¹ oğşağ demekdür⁹¹² selmān-ı fārisi⁹¹³ razīya'l-lāhü⁹¹⁴-c'anha (15) resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden⁹¹⁵

[20a]

(1) rivāyet eyledi⁹¹⁶ (*ZO/28a*) haḫḫun⁹¹⁷ 'alā külli müslimin en yerbiṭe feresen (2) izā ṭaḫe buyurdi⁹¹⁸ ya'ni⁹¹⁹ her müslim⁹²⁰ üzerine vācibdür (3) bir at bağlamak kādır olduğı zamānda⁹²¹ demekdür ve atıḡ (4) cümlesi münāfi'inden biri⁹²² (*NO/23a*) olduğı eve

⁹⁰⁸ AE: "sağrı yerini" yerine "sağrıların" var. 15a/1 MA: "sağrı yerini" yerine "sağrıların" var. 28a/4 NO: "sağrı yerini" yerine "sağrıların" var. 22b/9 BV: "sağrı yerini" yerine "sağrıların" var. 25a/3 ZO: "sağrı yerini" yerine "sağrıların" var. 27b/13 HM: "sağrı yerini" yerine "sağrıların" var. 17a/1

⁹⁰⁹ AE: "demekdür" den sonra "bundan dağı murād" var. 15a/1 MA: "demekdür" den sonra "bundan dağı murād" var. 28a/5 NO: "demekdür" den sonra "bundan dağı murād" var. 22b/10 BV: "demekdür" den sonra "bundan dağı murād" var. 25a/4 ZO: "demekdür" den sonra "bundan dağı murād" var. 27b/13

⁹¹⁰ AE: "ya'ni" yok. 15a/1 MA: "ya'ni" yok. 28a/5 BV: "ya'ni" yok. 25a/4

⁹¹¹ AE: "muhabbet edüb" 15a/1 MA: "muhabbet edüb" 28a/5 NO: "muhabbet edüb" 22b/10 BV: "muhabbet edüb" 25a/4 ZO: "muhabbet edüb" 27b/14

⁹¹² AE: "oğşağ demekdür" yerine "uşmağdur" var. 15a/2 HM: "ya'ni muhabbet olub oğşağ demekdür" yok. 17a/1

⁹¹³ AE: "selmān-ı fārisiden" 15a/2 MA: "selmān-ı fārisiden" 28a/6 NO: "selmān-ı fārisiden" 22b/11 BV: "selmān-ı fārisiden" 25a/5 ZO: "selmān-ı fārisiden" 27b/14

⁹¹⁴ NO: "razīya'l-lāhü" dan sonra "te'ālā" var. 22b/11

⁹¹⁵ AE: "resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden" yok. 15a/2 MA: "resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden" yok. 28a/6 NO: "resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden" yok. 22b/11 BV: "resūlu'llāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden" yok. 25a/5 ZO: "resūlu'llāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden" yok. 27b/15 HM: "resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellemden" yok. 17a/2

⁹¹⁶ AE: "rivāyet olunmuşdur ki" den sonra "eşitdüm resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem buyurdu ki" var. 15a/2 MA: "rivāyet olunmuşdur ki" den sonra "eyitdüm eşitdüm resūlu'l-lāh şallā'm buyurdu ki" var. 28a/7-8 NO: "rivāyet olunmuşdur ki" den sonra "eyitdi eşitdüm ki resūlu'l-lāh şallā'l-lahu te'ālā 'aleyhi ve's-sellem buyurdu ki" var. 22b/12 BV: "rivāyet olunmuşdur ki" den sonra "eyitdi eşitdüm resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem buyurdu ki" var. 25a/6 ZO: "rivāyet olunmuşdur ki" den sonra "eyitdi (28a/1) eşitdüm resūlu'l-lāh şallā'l-lahu te'ālā 'aleyhi (28a/2) ve's-sellem buyurdu ki" var. 27b/15-28a/1-2 HM: "rivāyet olunmuşdur ki" den sonra "eyitdi eşitdüm resūlu'l-lāh şallā'l-lahu (17a/3) 'aleyhi ve's-sellem buyurdu ki" var. 17a/2-3

⁹¹⁷ AE: "eḫaḫḫ" 15a/3

⁹¹⁸ AE: "buyurdi" yok. 15a/3 MA: "buyurdi" yok. 28a/8 NO: "buyurdi" yok. 22b/13 BV: "buyurdi" yok. 25a/7 ZO: "buyurdi" yok. 28a/3 HM: "buyurdi" yok. 17a/4

⁹¹⁹ AE: "ya'ni" yerine "ma'nāsı" var. 15a/4 MA: "ya'ni" yerine "ma'nāsı" var. 28a/8 NO: "ya'ni" yerine "ma'nāsı" var. 22b/13 BV: "ya'ni" yerine "ma'nāsı" var. 25a/7 ZO: "ya'ni" yerine "ma'nāsı" var. 28a/3 HM: "ya'ni" yerine "ma'nāsı" var. 17a/4

⁹²⁰ AE: "müslimāniḡ" 15a/4 MA: "müslimāniḡ" 28a/8 NO: "müslimāniḡ" 22b/14 BV: "müslimāniḡ" 25a/7 ZO: "müslimāniḡ" 28a/3 HM: "müslimāniḡ" 17a/4

⁹²¹ HM: "zamānda" yerine "hālde" var. 17a/5

⁹²² AE: "biri" den sonra "budur ki" var. 15a/5 MA: "biri" den sonra "budur ki" var. 28a/10 NO: "biri" den sonra "oldur ki" var. 22b/15 BV: "biri" den sonra "budur ki" var. 25a/9 ZO: "biri" den sonra "budur ki" var. 28a/5 HM: "biri" den sonra "dağı budur ki" var. 17a/6

ecinnî⁹²³ girmez⁹²⁴ (5) resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu⁹²⁵ 'aleyhi ve's-sellem⁹²⁶ buyurmışlardır ki⁹²⁷ (6) el-cinnü lâ tedhulu⁹²⁸ beyten fihi 'atîkûn mine'l-hayli ma'nâsî⁹²⁹ cin (7) girmez şol eve ki anda cins 'arabî ve yaḥşî at⁹³⁰ ola (8) demekdür (MA/28b) bundan⁹³¹ fehm olunur ki at besleyecek (9) a'lâsını beslemek gerek (BV/25b) imiş ḥikâyet olunur ki (10) bir kimseniñ evine taş atarlar idi ašlâ (11) rāḥat vërmezlerdi 'abdu'l-lah bin mübâreke varub şikâyet (12) ve aḥvâlin ifâde eyledi devletlü var bir 'arabî at al (13) evine bağla buyurdu ol kişi bir 'arabî at alub (14) evinde bağladı taş kesildi ve atlamaz oldu⁹³² ba'de (15) 'abdu'l-lah bin mübârek⁹³³ ḥazretlerine varub yâ imâm⁹³⁴ ḥikmeti ne⁹³⁵

⁹²³ AE: "cin" 15a/5 MA: "cin" 28a/11 NO: "cin" 23a/1 BV: "cin" 25a/9 ZO: "cin" 28a/6 HM: "cin" 17a/6

⁹²⁴ NO: "girmez" den sonra "ḥazreti" var. 23a/1

⁹²⁵ NO: "şallâ'l-lahu" den sonra "te'âlâ" var. 23a/1 ZO: "şallâ'l-lahu" den sonra "te'âlâ" var. 28a/7

⁹²⁶ AE: "ve's-sellem" yok. 15a/5

⁹²⁷ AE: "buyurmışdur ki" 15a/6 BV: "buyurmışdur ki" 25a/10 HM: "buyurur ki" 17a/7

⁹²⁸ AE: "yedhulu" 15a/6

⁹²⁹ AE: "ma'nâsî" dan sonra "budur ki" var. 15a/6

⁹³⁰ HM: "'arabî ve yaḥşî at" yerine "küheylân at" var. 17a/8

⁹³¹ AE: "bundan" yerine "bu ḥadîs-i şerîfden" var. 15a/7 MA: "bundan" yerine "bu ḥadîs-i şerîfden" var. 28b/1 NO: "bundan" yerine "bu ḥadîs-i şerîfden" var. 23a/4 BV: "bundan" yerine "bu ḥadîs-i şerîfden" var. 25a/11 ZO: "bundan" yerine "bu ḥadîs-i şerîfden" var. 28a/10 HM: "bundan" yerine "bu ḥadîs-i şerîfden" var. 17a/9

⁹³² AE: "bir kimse evine taş atarlar idi ašlâ rāḥat vërmezlerdi 'abdu'l-lah bin mübâreke varub şikâyet ve aḥvâlin ifâde eyledi devletlü var bir 'arabî at al evine bağla buyurdu ol kişi bir 'arabî at alub evinde bağladı taş kesildi ve atlamaz oldu" yerine "bir kimse 'abdu'l-lah bin (15a/9) mübârek ḥazretine geldi ya imâm baña evimde taş atarlar bilmezim ben kim atar dëdi 'abdu'l-lah (15a/10) buyurdu ki var bir 'arabî at al eviñde bağla dëdi ol kişi bir 'arabî at aldı evine görürdigi (15a/11) gibi taş kesildi atlamaz oldu" var. 15a/8-11 MA: "bir kimseniñ evine taş atarlar idi ašlâ rāḥat vërmezlerdi 'abdu'l-lah bin mübâreke varub şikâyet ve aḥvâlin ifâde eyledi devletlü var bir 'arabî at al evine bağla buyurdu ol kişi bir 'arabî at alub evinde bağladı taş kesildi ve atlamaz oldu" yerine "bir kimesne (28b/3) 'abdu'l-lah bin mübârek ḥazretine geldi ya imâm baña evimde (28b/4) taş atarlar bilmezim ben kim atar dëdi 'abdu'l-lah buyurdu ki (28b/4) var bir 'arabî at al eviñde bağla dëdi ol kişi kendi (28b/5) bir 'arabî at aldı evine görürdigi gibi taş (28b/6) kesildi atlamaz oldu" var. 28b/2-6 NO: "bir kimseniñ evine taş atarlar idi ašlâ rāḥat vërmezlerdi 'abdu'l-lah bin mübâreke varub şikâyet ve aḥvâlin ifâde eyledi devletlü var bir 'arabî at al evine bağla buyurdu ol kişi bir 'arabî at alub evinde bağladı taş kesildi ve atlamaz oldu" yerine "bir kimesne 'abdu'l-lah bin mübârek ḥazretine geldi ya imâm baña evimde (23a/7) taş atarlar bilmezim ben kim atar dëdi 'abdu'l-lah buyurdılar ki (23a/8) var bir 'arabî at al eviñde bağla dëdi ol kişi kendi (23a/9) bir 'arabî at aldı evine görürdigi gibi taş kesildi (23a/10) atlamaz oldu" var. 23a/6-10 BV: "bir kimseniñ evine taş atarlar idi ašlâ rāḥat vërmezlerdi 'abdu'l-lah bin mübâreke varub şikâyet ve aḥvâlin ifâde eyledi devletlü var bir 'arabî at al evine bağla buyurdu ol kişi bir 'arabî at alub evinde bağladı taş kesildi ve atlamaz oldu" yerine "bir kimesne 'abdu'l-lah bin mübârek (25b/2) ḥazretine geldi ya imâm baña evimde taş atarlar bilmezim (25b/3) kim atar dëdi 'abdu'l-lah buyurdılar ki var bir 'arabî at (25a/4) al eviñde bağla dëdi ol kişi kendi bir 'arabî at (25b/5) aldı evine görürdigi gibi taş kesildi atlamaz oldu" var. 25b/1-5 ZO: "bir kimseniñ evine taş atarlar idi ašlâ rāḥat vërmezlerdi 'abdu'l-lah bin mübâreke varub şikâyet ve aḥvâlin ifâde eyledi devletlü var bir 'arabî at al evine bağla buyurdu ol kişi bir 'arabî at alub evinde bağladı taş kesildi ve atlamaz oldu" yerine "bir kimesne (28a/13) 'abdu'l-lah bin mübârek ḥazretine geldi ya imâm (28a/14)

[20b]

(1) êtdi⁹³⁶ dëyü su'âl êtdi⁹³⁷ eyitdi⁹³⁸ cinnîler idi⁹³⁹ varıcağ⁹⁴⁰ (2) gitdiler⁹⁴¹ dëdi ve şeytân cinsi 'arabî at yanında (3) olan kimesne şar^c edemezler buyurmuşlardur⁹⁴² (4) hatta⁹⁴³ şifâ-yı şudürda ebû'l-ḥasani iskender⁹⁴⁴ (5) rivâyet eylemişlerdür ki⁹⁴⁵ (HM/17b) peygamberimiz 'aleyhi's-selâm ḥaber vërüb (6) buyurdu ki⁹⁴⁶ iblîs 'aleyhi'l-

baña evimde taş atarlar bilmezim kim atardı dëdi (28a/15) buyurdu ki var bir 'arabî at aldı evinde götür (28b/1) dëdi ol kişi kendi bir 'arabî at aldı evine (28b/2) görüdüğü taş kesildi atlamaz oldu" var. 28a/12-15 28b/1-2 HM: "bir kimseniñ evine taş atarlar idi aşlâ râhat vërmezlerdi 'abdu'l-lah bin mübâreke varub şikâyet ve aḥvâlin ifâde eyledi devletlü var bir 'arabî at al evine bağla buyurdu ol kişi bir 'arabî at alub evinde bağladı taş kesildi ve atlamaz oldu" yerine "bir kimse 'abdu'l-lah (17a/11) bin mübârek ḥazretine geldi ya imâm baña evimde taş atarlar (17a/12) bilmezim kim atardı 'abdu'l-lah bin mübârek buyurdu ki var bir 'arabî at (17a/13) al oñu da bağla dëdi ol kişi gitdi bir 'arabî at (17a/14) aldı evine görüdüğü gibi taş atması kesildi atlamaz (17a/15) oldu" var. 17a/10-15

⁹³³ MA: "bin mübârek" yok. 28b/7 NO: "bin mübârek" yok. 23a/10 BV: "bin mübârek" yok. 25b/6 ZO: "bin mübârek" yok. 28b/3

⁹³⁴ MA: "varub yâ imâm" yok. 28b/7 NO: "varub yâ imâm" yok. 23a/10 BV: "varub yâ imâm" yok. 25b/6 ZO: "varub yâ imâm" yok. 28b/3 HM: "varub yâ imâm" 17a/15

⁹³⁵ AE: "bin mübârek ḥazretlerine varub ya imâm ḥikmetine" yok. 15a/11

⁹³⁶ MA "itdi" den sonra "ya imâm" var. 28b/8 NO: "idi" den sonra "ya imâm" var. 23a/11 BV: "itdi" den sonra "ya imâm" var. 25b/6 ZO: "idi" den sonra "ya imâm" var. 28b/3 HM: "itdi" den sonra "ya imâm" var. 17a/16

⁹³⁷ HM: "su'âl olunduğda" 17a/16

⁹³⁸ AE: "su'âl êtdi eyitdi" yerine "ḥikâyet êtdi" var. 15a/11 HM: "eyitdi" yerine "buyurdu ki" var. 17a/16

⁹³⁹ AE: "cinnîler idi" den sonra "at" var. 15a/11 MA: "cinnîler idi" den sonra "at" var. 28b/9 NO: "cinnîler idi" den sonra "at" var. 23a/11 BV: "cinnîler idi" den sonra "at" var. 25b/7 ZO: "cinnîler idi" den sonra "at" var. 28b/4 HM: "cinnîler idi" den sonra "'arabî cinsi at eve" var. 17a/17

⁹⁴⁰ HM: "varıcağ" dan sonra "evden" var. 17a/17

⁹⁴¹ AE: "gitdi" 15a/11

⁹⁴² AE: "edemezler buyurmuşlardur" yerine "edemez demişler" var. 15a/13 MA: "edemezler buyurmuşlardur" yerine "edemez demişler" var. 28b/10 NO: "edemezler buyurmuşlardur" yerine "edemez demişler" var. 23a/13 BV: "edemezler buyurmuşlardur" yerine "edemez demişler" var. 25b/9 ZO: "edemezler buyurmuşlardur" yerine "edemez demişler" var. 28b/6 HM: "edemezler buyurmuşlardur" yerine "edemez demişler" var. 17a/18

⁹⁴³ AE: "hatta" yok. 15a/12 MA: "hatta" yok. 28b/10 NO: "hatta" yok. 23a/13 BV: "hatta" yok. 25b/9 ZO: "hatta" yok. 28b/6 HM: "hatta" yok. 17a/18

⁹⁴⁴ AE: "iskenderiden" 15a/13 MA: "iskenderiden" 28b/11 NO: "iskenderiden" 23a/14 BV: "iskenderiden" 25b/9 ZO: "iskenderiden" 28b/7 HM: "iskenderiden" 17a/19

⁹⁴⁵ AE: "rivâyet eylemişlerdür ki" yerine "nağl êdüb demişlerdür ki" var. 15a/13 MA: "rivâyet eylemişlerdür ki" yerine "nağl êdüb demişlerdür ki" var. 28b/11 NO: "rivâyet eylemişlerdür ki" yerine "nağl êdüb demişlerdür ki" var. 23a/14 BV: "rivâyet eylemişlerdür ki" yerine "rivâyet nağl êdüb demişlerdür ki" var. 25b/9-10 ZO: "rivâyet eylemişlerdür ki" yerine "nağl êdüb demişlerdür ki" var. 28b/7 HM: "rivâyet eylemişlerdür ki" yerine "nağl êdüb demişlerdür ki" var. 17a/19

⁹⁴⁶ AE: "peygamberimiz 'aleyhi's-selâm ḥaber vërüb buyurdu ki" yerine "resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem buyurdu ki" var. 15a/14 MA: "peygamberimiz 'aleyhi's-selâm ḥaber vërüb buyurdu ki" yerine "resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem ḥaber vërüb buyurdu ki" var. 28b/11-12 NO: "peygamberimiz 'aleyhi's-selâm ḥaber vërüb buyurdu ki" yerine "resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu te'âlâ 'aleyhi ve's-sellem" var. 23a/15 BV: "peygamberimiz 'aleyhi's-selâm ḥaber vërüb buyurdu ki" yerine "resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem ḥaber vërüb buyurdu ki" var. 25b/4-5 ZO: "peygamberimiz 'aleyhi's-selâm ḥaber vërüb buyurdu ki" yerine "resûlu'l-lâh

la^{ne}947 (*NO/23b*) Һazret-i ʿisā⁹⁴⁸ ʿaleyhi's-selām⁹⁴⁹ (7) yanına geldi ʿisā ʿaleyhi's-selām⁹⁵⁰ eyitdi (*MA/29a*) yā iblīs (8) saña bir nesne suʿāl ʿedeyin⁹⁵¹ ʿoğrı⁹⁵² (*BV/26a*) söyle dēdi⁹⁵³ (9) iblīs⁹⁵⁴ eyitdi (*AE/15b*) yā rūḥu'l-lāh⁹⁵⁵ dēdikde⁹⁵⁶ ʿisā⁹⁵⁷ ʿaleyhi's-selām⁹⁵⁸ (10) eyitdi saña şu⁹⁵⁹ gāyet ile ezā⁹⁶⁰ eyleyen (*ZO/29a*) nesne ve katı bī-ḥuzūr (11) oldıgıñ nesne nedür dēdi iblīs⁹⁶¹ eyitdi Allāh⁹⁶² yolına (12) gāzā icün ƣaryelerden

şallā'l-lahu teʿālā ʿaleyhi ve's-sellem” var. 28b/8 HM: “peygamberimiz ʿaleyhi's-selām Һaber verüb buyurdi ki” yerine “peygamberimiz ʿaleyhi's-selām Һaber verüb buyurdi ki” yerine “resūl-ı ekrem şallā'l-lahu ʿaleyhi ve's-sellem Һaber verüb buyurdi ki” var. 17b/1

947 AE: “ʿaleyhi'l-laʿne” den sonra “bir gün” var. 15a/14 MA: “ʿaleyhi'l-laʿne” den sonra “bir gün” var. 28b/12 NO: “ʿaleyhi'l-laʿne” den sonra “bir gün” var. 23b/1 BV: “ʿaleyhi'l-laʿne” den sonra “bir gün” var. 25b/11 ZO: “ʿaleyhi'l-laʿne” den sonra “bir gün” var. 28b/9 HM: “ʿaleyhimā ” dan sonra “bir gün” var. 17b/2

948 ZO: “ʿisā” yok. 28b/10

949 MA: “ʿaleyhi's-selām” yerine “ʿaleyhi'ş-şelāvātü ve's-selām” var. 28b/13 HM: “ʿaleyhi's-selām” yerine “alā nebeyyenā ʿaleyhi'ş-şelāvātü ve's-selām” var. 17b/2

950 AE: “yanına geldi ʿisā ʿaleyhi's-selām” yok. 15a/14 HM: “ʿaleyhi's-selām” yerine “ʿaleyhi'ş-şelāvātü ve's-selām” var. 17b/3

951 AE: “suāl ʿedeyin” yerine “şorayın” var. 15a/15 MA: “suāl ʿedeyin” yerine “şorayın” var. 29a/1 NO: “suāl ʿedeyin” yerine “şorayın” var. 23b/2 BV: “suāl ʿedeyin” yerine “şorayın” var. 25b/13 ZO: “suāl ʿedeyin” yerine “şorayın” var. 28b/12 HM: “suāl ʿedeyin” yerine “şorayın” var. 17b/4

952 AE: “ʿoğrısn” 15a/15 MA: “ʿoğrısn” 29a/1 NO: “ʿoğrısn” 23b/2 BV: “ʿoğrısn” 25b/13 ZO: “ʿoğrısn” 28b/12 HM: “ʿoğrısn” 17b/4

953 AE: “söyle dēdi” yerine “söyler misin” var. 15a/15 MA: “söyle dēdi” yerine “söyler misin” var. 29a/1 NO: “söyle dēdi” yerine “söyler misin” var. 23b/2 BV: “söyle dēdi” yerine “söyler misin” var. 26a/1 ZO: “söyle dēdi” yerine “söyler misin” var. 28b/12 HM: “söyle dēdi” yerine “söyler misin” var. 17b/4

954 NO: “iblīs” den sonra “laʿīn” var. 23b/3

955 AE: “yā rūḥu'l-lāh” dan sonra “şoru ne şorarsan” var. 15b/1 MA: “yā rūḥu'l-lāh” dan sonra “şoru ne şorarsan” var. 29a/2 NO: “yā rūḥu'l-lāh” dan sonra “şoru ne şorarsan” var. 23b/3 BV: “yā rūḥu'l-lāh” dan sonra “şoru ne şorarsan” var. 26a/1 ZO: “yā rūḥu'l-lāh” dan sonra “şoru ne şorarsan” var. 28b/13 HM: “yā rūḥu'l-lāh” dan sonra “şoru ne şorarsan ʿoğrusın dēdim ” var. 17b/5

956 AE: “dēdi” 15b/1 MA: “dēdi” 29a/2 NO: “dēdi” 23b/3 BV: “dēdi” 26a/2 ZO: “dēdi” 28b/14 HM: “dēdi” 17b/6

957 NO: “ʿisā” dan önce “Һazreti” var. 23b/4 BV: “ʿisā” dan sonra “alā nebiiyyenā” var. 26a/2 ZO: “ʿisā” dan sonra “alā nebiiyyenā” var. 28b/14 HM: “ʿisā” dan sonra “alā nebiiyyenā” var. 17b/6

958 AE: “ʿaleyhi's-selām” dan sonra “and vērđi daḥı” var. 15b/1 MA: “ʿaleyhi's-selām” dan sonra “and vērđi daḥı” var. 29a/3 NO: “ʿaleyhi's-selām” dan sonra “and vērđi daḥı” var. 23b/4 BV: “ʿaleyhi's-selām” dan sonra “and vērđi daḥı” var. 26a/2 ZO: “ʿaleyhi's-selām” dan sonra “ana vērđi daḥı” var. 28b/15 HM: “ʿaleyhi's-selām” yerine “ʿaleyhi'ş-şalāvātü ve's-selām” var. “ʿaleyhi'ş-şalāvātü ve's-selām” dan sonra “and vērđi daḥı” var. 17b/6

959 AE: “şu” yok. 15b/2

960 HM: “ezā” yerine “eziyyet” var. 17b/7

961 AE: “iblīs” yok. 15b/3 MA: “iblīs” yok. 29a/4 BV: “iblīs” yok. 26a/4 ZO: “iblīs” yok. 29a/2 HM: “iblīs” yok. 17b/8

962 NO: “Allāh” dan sonra “teʿālā” var. 23b/6

bir kıaryede⁹⁶³ hiřārlardan bir hiřārda (13) at kiřnese⁹⁶⁴ ben ol eve girmez ki anda⁹⁶⁵ gāzā niyyetine at (14) beslene⁹⁶⁶ ibn ‘asākir rah naklinde⁹⁶⁷ ebū eyyüb enřārī (15) ražiya’l-lāhü⁹⁶⁸ ‘anh rivāyet⁹⁶⁹ resūlu’l-lāh⁹⁷⁰

[21a]

(1) řallāl’lahu⁹⁷¹ ‘aleyhi ve’s-sellem buyurmuşdur ki lā tařzuru’l-melaiketü mine’l-lehvi (2) řeyen illā lehvü’r-recüli me‘a imreetihi ve icrāü’l-řayli ve’n-nedali (3) ya‘nī melekler lehvi kıısından bir nesneye ĥāzır olmazlar illā (4) kiři ĥatunı ile lehv etse yāĥūd at⁹⁷² kořsa yāĥūd (5) oę yarıřsa ol vaętin ĥāzır olurlar (BV/26b) dēmekdür (6) (NO/24a) lehv⁹⁷³ oyun ve eglence⁹⁷⁴ (MA/29b) ĥāřıl-ı kelām bunlardan ĥayrı oyunlar (7) cümlesi⁹⁷⁵ nā-meřrū‘dur melekler ol⁹⁷⁶ maĥalde⁹⁷⁷ (ZO/29b) řurmazlar řaęar⁹⁷⁸ (8)

⁹⁶³ AE: “kıaryelerden bir kıaryede” yerine “bir köyden bir köye” var. 15b/3 MA: “kıaryelerden bir kıaryede” yerine “bir köyden bir köye” var. 29a/5 NO: “kıaryelerden bir kıaryede” yerine “ köylerden bir köyde” var. 23b/7 BV: “kıaryelerden bir kıaryede” yerine “ köylerden bir köyde” var. 26a/4 ZO: “kıaryelerden bir kıaryede” yerine “bir köyden bir köye” var. 29a/2 HM: “kıaryelerden bir kıaryede” yerine “bir köyden bir köye” var. 17b/8

⁹⁶⁴ AE: “kışnese” yerine “kışnedüğüdür dēdi” var. 15b/4 MA: “kışnese” yerine “kışnedüğüdür dēdi” var. 29a/6 NO: “kışnese” yerine “kışnedüğüdür dēdi” var. 23b/8 BV: “kışnese” yerine “kışnedüğüdür dēdi” var. 26a/5 ZO: “kışnese” yerine “kışnedüğüdür dēdi” var. 29a/3 HM: “kışnese” yerine “kışnedüğüdür dēdi” var. 17b/9

⁹⁶⁵ AE: “anda” yok. 15b/4

⁹⁶⁶ AE: “besleye” den sonra “dēdi” var. 15b/4 MA: “besleye” den sonra “dēdi” var. 29a/7 NO: “beslene” den sonra “dēdi” var. 23b/9 BV: “besleye” den sonra “dēdi” var. 26a/7 ZO: “beslene” den sonra “dēdi” var. 29a/5 HM: “beslene” den sonra “dēdi” var. 27b/10

⁹⁶⁷ AE: “naklinde” den sonra “vārid olmuşdur ki” var. 15b/5 MA: “naklinde” den sonra “vārid olmuşdur ki” var. 29a/8 NO: “naklinde” den sonra “vārid olmuşdur ki” var. 23b/9 BV: “naklinde” den sonra “vārid olmuşdur ki” var. 26a/7 ZO: “naklinde” den sonra “vārid olmuşdur ki” var. 29a/6 HM: “naklinde” den sonra “vārid olmuşdur ki” var. 17b/11

⁹⁶⁸ NO: “ražiya’l-lāhü” dan sonra “te‘ālā” var. 23b/10

⁹⁶⁹ AE: “rivāyet” ten sonra “eyledi ki” var. 15b/5 MA: “rivāyet” ten sonra “eyledi ki” var. 29a/9 NO: “rivāyet” ten sonra “eyledi ki” var. 23b/10 BV: “rivāyet” ten sonra “eyledi ki” var. 26a/8 ZO: “rivāyet” ten sonra “eyledi ki” var. 29a/7 HM: “rivāyet” ten sonra “eyledi ki” var. 17b/12

⁹⁷⁰ NO: “resūlu’l-lāh” dan önce “ĥāzreti” var. 23b/11 HM: “resūlu’l-lāh” yerine “resül-ı ekrem” var. 17b/12

⁹⁷¹ NO: “řallā’l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 23b/11

⁹⁷² NO: “at” yok. 23b/14

⁹⁷³ AE: “lehv” den sonra “dēmek” var. 15b/9 MA: “lehv” den sonra “dēmek” var. 29a/13 NO: “lehv” den sonra “dēmek” var. 24a/1 BV: “lehv” den sonra “dēmek” var. 26b/1 ZO: “lehv” den sonra “dēmek” var. 29a/13 HM: “lehv” den sonra “dēmek” var. 17b/17

⁹⁷⁴ AE: “eglace” den sonra “dēmekdür” var. 15b/10 MA: “eglace” den sonra “dēmekdür” var. 29a/13 NO: “eglace” den sonra “dēmekdür” var. 24a/1 BV: “eglace” den sonra “dēmekdür” var. 26b/1 ZO: “eglace” den sonra “dēmekdür” var. 29a/14 HM: “eglace” den sonra “dēmekdür” var. 17b/17

⁹⁷⁵ AE: “cümlesi” yok. 15b/10 MA: “cümlesi” yerine “her biri” var. 29b/1 NO: “cümlesi” yerine “heb” var. 24a/2 BV: “cümlesi” yerine “heb” var. 26b/2 ZO: “cümlesi” yerine “heb” var. 29a/15 HM: “cümlesi” yerine “heb” var. 17b/18

(*HM/18a*) illā bunlarda⁹⁷⁹ kaçmazlar⁹⁸⁰ ebū hüreyre rażīya'l-lāhü⁹⁸¹ ʿanh (9) rivāyet eder⁹⁸² ve resūlu'l-lāh⁹⁸³ şallā'l-lahu⁹⁸⁴ ʿaleyhi ve's-sellem⁹⁸⁵ buyurmuşlar ki (10) küllü lehvin mine'l dünyā bāṭılün illā şalasetun intizāluka bi-kaṣsike (11) ve te'dībuke feresuke⁹⁸⁶ ve mulā'tafatüke ehleke fe innehā mine'l-ḥaḳḳı ya'nī (12) dünyāda her oyun bāṭıldur illa üç oyun⁹⁸⁷ degildür birisi (13) yay ile⁹⁸⁸ oḳ atub yarışmaḳ birisi⁹⁸⁹

⁹⁷⁶ AE: "ol" yok. 15b/10 MA: "ol" yerine "o" var. 29b/1 NO: "ol" yok. 24a/2 BV: "ol" yok. 26b/3 ZO: "ol" yok. 29a/15

⁹⁷⁷ AE: "evde" 15b/10 MA: "evde" 29b/1 NO: "orada" 24a/2 BV: "orada" 26b/3 ZO: "orada" 29a/15 HM: "evde" 17b/18

⁹⁷⁸ AE: "kaçarlar" dan sonra "ammā kişi ḥātunıyla oynasa yā at segirdse yā oḳ atsa melekler" var. 15b/11 MA: "kaçarlar" dan sonra "ammā kişi ḥātunıyla oynasa yā at segirdse yā oḳ yarışsa melekler" var. 29b/2-3 NO: "kaçarlar" dan sonra "ammā kişi ḥāvātunıyla oynasa veyā at segirtse veyā oḳ yarışsa melekler" var. 24a/3-4 BV: "kaçarlar" dan sonra "ammā kişi ḥātunıyla oynasa yā at segirdse yā oḳ atsa melekler" var. 26b/3-4 ZO: "kaçarlar" dan sonra "ammā kişi ḥātunıyla oynasa yā at sekirdse yā oḳ atsa melekler" var. 29b/1-2 HM: "kaçarlar" dan sonra "ammā bir kişi ḥātunıyla oynasa yā at sekirdse yā oḳ (18a/1) atsa melekler" var. 17b/19-18a/1

⁹⁷⁹ AE: "illā bunlarda" yok. 15b/11 MA: "illā bunlarda" yok. 29b/3 NO: "illā bunlarda" yok. 24a/4 BV: "illā bunlarda" yok. 26b/5 ZO: "illā bunlarda" yok. 29b/2 HM: "illā bunlarda" yok. 18a/1

⁹⁸⁰ AE: "kaçmazlar" dan sonra "ve" var. 15b/12 MA: "kaçmazlar" dan sonra "ve" var. 29b/3 NO: "kaçmazlar" dan sonra "ve" var. 24a/4 BV: "kaçmazlar" dan sonra "ve" var. 26b/5 HM: "kaçmazlar" dan sonra "ve" var. 18a/1

⁹⁸¹ NO: "rażīya'l-lāhü" dan sonra "te'ālā" var. 24a/4

⁹⁸² AE: "rivāyet olunmuşdur ki" 15b/12 MA: "rivāyet olunmuşdur ki" 29b/44 NO: "daḥı buyurdı ki" 24a/5 BV: "rivāyet olunmuşdur ki" 26b/5 ZO: "daḥı rivāyet olunmuşdur ki" 29b/4 HM: "rivāyet olunmuşdur ki" 18a/2

⁹⁸³ AE: "resūlu'l-lāh" yok. 15b/12 HM: "resūl-ı ekrem" 18a/2

⁹⁸⁴ NO: "şallā'l-lahu" den sonra "te'ālā" var. 24a/5 ZO: "şallā'l-lahu" den sonra "te'ālā" var. 29b/5

⁹⁸⁵ AE: "ve's-sellem" den sonra "ḥazreti daḥı" var. 15b/13 MA: "ve's-sellem" den sonra "daḥı" var. 29b/4 BV: "ve's-sellem" den sonra "daḥı" var. 26b/6 ZO: "ve's-sellem" den sonra "ḥazreti daḥı" var. 29b/5 HM: "ve's-sellem" den sonra "ḥazreti" var. 18a/2

⁹⁸⁶ AE: "feresān" 15b/14

⁹⁸⁷ AE: "oyun" dan sonra "bāṭıl" var. 15b/15 HM: "oyun" dan sonra "bāṭıl" var. 18a/5

⁹⁸⁸ AE: "yay ile" yok. 15b/15 MA: "yayınla" 29b/7 NO: "yayınla" 24a/8 BV: "yayınla" 26b/10 ZO: "yayınla" 29b/9 HM: "yayınla" 18a/6

⁹⁸⁹ AE: "biri" den sonra "daḥı" var. 15b/15 MA: "biri" den sonra "daḥı" var. 29b/10 NO: "biri" den sonra "daḥı" var. 24a/9 BV: "biri" den sonra "daḥı" var. 26b/10 ZO: "biri" den sonra "daḥı" var. 29b/10 HM: "biri" den sonra "daḥı" var. 18a/6

atıña edeb ta'lim (14) etmek ve birisi⁹⁹⁰ dağı (*AE/16a*) hutunu ile⁹⁹¹ oynamak taħkikān (15) bu üç oyun haħkđur⁹⁹² demekdür ve 'ömer ibn⁹⁹³ 'abdu'l-'aziz

[21b]

(1) raħimehumu'l-lāh⁹⁹⁴ hażretlerinden⁹⁹⁵ naql olunur⁹⁹⁶ ki benim yanımda sābit (2) oldu ki (*BV/27a*) hażret⁹⁹⁷-i resūlu'l-lāh⁹⁹⁸ şallā'l-lahu⁹⁹⁹ 'aleyhi's-selām¹⁰⁰⁰ buyurdu ki¹⁰⁰¹ (3) men kāne lehu (*ZO/30a*) feresün 'arabiyyun fe-ekremehu¹⁰⁰² ekremehu'l-lahu te'ālā ve in (4) ehānehü ehānahu'l-lahü¹⁰⁰³ ya'nī bir kimseniñ 'arabī atı ola dağı (5) aña (*MA/30a*) ikrām eyleye¹⁰⁰⁴ Allāhü te'ālā¹⁰⁰⁵ (*NO/24b*) aña ikrām eder ve eger (6) ihānet edüb ğor tutarsa Allāhü te'ālā anı ğor tutar demekdür (7) imām-ı beyhaķī raħ

⁹⁹⁰ AE: "biri" 15b/15 MA: "biri" 29b/8 NO: "biri" 24a/10 BV: "biri" 26b/11 ZO: "biri" 29b/11 HM: "biri" 18a/7

⁹⁹¹ AE: "ħātunıñla" 16a/1 MA: "ħātunıñla" 29b/9 NO: "ħātunıñla" 24a/10 BV: "ħātunıñla" 26b/11 ZO: "ħātunıñla" 29b/11 HM: "ħātunıñla" 18a/7

⁹⁹² AE: "haħkđandır" 16a/1 MA: "haħkđandır" 29b/9 NO: "haħkđandır" 24a/10 BV: "haħkđandır" 26b/12 ZO: "haħkđandır" 29b/12 HM: "haħkđandır" 18a/7

⁹⁹³ AE: "bin" 16a/1

⁹⁹⁴ MA: "raħimehumu'l-lāh" dan sonra "te'ālā" var. 29b/10 NO: "raħimehumu'l-lāh" dan sonra "te'ālā" var. 24a/11 ZO: "raħimehumu'l-lāh" dan sonra "te'ālā" var. 29b/13

⁹⁹⁵ AE: "hażretlerinden" yok. 16a/2 MA: "hażretlerinden" yok. 29b/10 NO: "hażretlerinden" yok. 24a/11 BV: "hażretlerinden" yok. 26b/13 ZO: "hażretlerinden" yok. 29b/13 HM: "hażretlerinden" yok. 18a/8

⁹⁹⁶ MA: "naql olunur" dan sonra "eyitdi" var. 29b/10 NO: "naql olunur" dan sonra "eyitdi ki" var. 24a/12 BV: "naql olunur" dan sonra "eyitdi" var. 26b/13 ZO: "naql olunur" dan sonra "eyitdi" var. 29b/14 HM: "naql olunmuşdur" dan sonra "eyitdi" var. 18a/8

⁹⁹⁷ AE: "hażret" yok. 16a/2 MA: "hażret" yok. 29b/11 NO: "hażret" yok. 24a/12 BV: "hażret" yok. 27a/1 ZO: "hażret" yok. 29b/14 HM: "hażret" yok. 18a/9

⁹⁹⁸ NO: "resūlu'l-lah" dan sonra "hażretleri" var. 24a/12 HM: "resūl-ı ekrem" 18a/9

⁹⁹⁹ NO: "şallā'l-lahu" den sonra "te'ālā" var. 24a/13

¹⁰⁰⁰ BV: "'aleyhi's-selām" den sonra "hażreti" var. 27a/1 HM: "'aleyhi's-selām" den sonra "hażreti" var. 18a/9

¹⁰⁰¹ AE: "buyurmuşdur ki" 16a/3 MA: "buyurmuşdur ki" 29b/11 NO: "buyurmuşdur ki" 24a/13 BV: "buyurmuşdur ki" 27a/1 ZO: "buyurmuşdur ki" 29b/15 HM: "buyurmuşdur ki" 18a/10

¹⁰⁰² MA: "kereme" 29b/12 NO: "kereme" 24a/14 BV: "kereme" 27a/2 ZO: "kereme" 30a/1 HM: "kereme" 18a/10

¹⁰⁰³ AE: "ehāna'l-lahü" den sonra "te'ālā" var. 16a/4 MA: "ehāna'l-lahü" den sonra "te'ālā" var. 29b/13 NO: "ehāna'l-lahü" den sonra "te'ālā" var. 24a/14 BV: "ehāna'l-lahü" den sonra "te'ālā" var. 27a/3 ZO: "ehāna'l-lahü" den sonra "te'ālā" var. 30a/2 HM: "ehāna'l-lahü" den sonra "te'ālā" var. 18a/11

¹⁰⁰⁴ AE: "ikrām ede" 16a/4 NO: "ikrām ede" 24a/15 BV: "ikrām ede" 27a/4 ZO: "ikrām ede" 30a/3 HM: "ikrām ede" 18a/12

¹⁰⁰⁵ MA: "Allāhü te'ālā" dan sonra "hażreti" var. 30a/1 NO: "Allāhü te'ālā" dan sonra "hażreti" var. 24b/1 BV: "Allāhü te'ālā" dan sonra "hażreti" var. 27a/4 ZO: "Allāhü te'ālā" dan sonra "hażreti" var. 30a/3 HM: "Allāhü te'ālā" dan sonra "hażreti" var. 18a/12

ḥazretleri¹⁰⁰⁶ naql edüb¹⁰⁰⁷ temīm darī raḥimu'l-lāh¹⁰⁰⁸ (8) ḥazretlerin gördiler atına yem
vèrmek icün oturmuş¹⁰⁰⁹ (9) arpa ayıtlar¹⁰¹⁰ cemā'atı turlar ba'zı kimseler görüb
eyitdiler (10) yā temīm darī¹⁰¹¹ bu arpayı nicün bir ḥizmet-kāra¹⁰¹² vèrmezsin¹⁰¹³ (11)
kendij ayıtlarsın dèdiler¹⁰¹⁴ eyitdi¹⁰¹⁵ benden ğayrı kimseye¹⁰¹⁶ (12) vèrmedigim¹⁰¹⁷
ben¹⁰¹⁸ (BV/27b) resūlu'l-lāh¹⁰¹⁹ (HM/18b) şallā'l-lahu¹⁰²⁰ 'aleyhi ve's-sellem

¹⁰⁰⁶ AE: “ḥazretleri ” yok. 16a/6 MA: “ḥazretleri ” yok. 30a/2 NO: “ḥazretleri ” yok. 24b/2 BV: “ḥazretleri”
yok. 27a/6 ZO: “ḥazretleri ” yok. 30a/6 HM: “ḥazretleri ” yok. 18a/14

¹⁰⁰⁷ AE: “naql eder ki” 16a/6 MA: “naql eder ki” 30a/3 NO: “naql eder ki” 24b/3 BV: “naql eder ki” 27a/7
ZO: “naql edüb” yok. 30a/6 HM: “naql eder ki” 18a/14

¹⁰⁰⁸ AE: “raḥimu'l-lāh” yerine “raḥīya'l-lāhü 'anh” var. 16a/6 MA: “raḥimu'l-lāh” yerine “raḥīya'l-lāhü 'anh” var.
30a/3 NO: “raḥimu'l-lāh” yerine “raḥīya'l-lāhü te'ālā 'anh” var. 24b/3 ZO: “raḥimu'l-lāh” yerine “raḥīya'l-lāhü
'anh” var. 30a/6 HM: “raḥimu'l-lāh” yerine “raḥīya'l-lāhü 'anh” var. 18a/14

¹⁰⁰⁹ AE: “oturmuş” dan sonra “kendü” var. 16a/7 MA: “oturmuş” dan sonra “kendü” var. 30a/4 NO: “oturmuş”
dan sonra “kendü” var. 24b/4 BV: “oturmuş” dan sonra “kendü” var. 27a/8 ZO: “oturmuş” dan sonra “kendü”
var. 30a/8 HM: “oturmuş” dan sonra “kendü” var. 18a/15

¹⁰¹⁰ AE: “ayıtlar” dan sonra “ehli ve” var. 16a/7 MA: “ayıtlar” dan sonra “ehli ve” var. 30a/4 NO: “ayıtlar” dan
sonra “ehli ve” var. 24b/5 BV: “ayıtlar” dan sonra ehli ve” var. 27a/8 ZO: “ayıtlar” dan sonra “ehli ve” var.
30a/8 HM: “ayıtlar” dan sonra “ehli ve” var. 18a/15

¹⁰¹¹ NO: “darī” yok. 24b/5 BV: “darī” yok. 27a/10 ZO: “darī” yok. 30a/9 HM: “darī” yok. 18a/16

¹⁰¹² NO: “ḥizmet-kārīḡa” 24b/6 BV: “ḥizmet-kārīḡa” 27a/10 ZO: “ḥizmet-kārīḡa” 30a/10 HM: “ḥizmet-kārīḡa”
18a/17

¹⁰¹³ AE: “vermedin ki” den sonra “ayıtlaya senden ğayrı ayıtlaya ḥaḡḡ kimse yoḡ mı idi dèdiler” var. 16a/9 MA:
“vermedin ki” den sonra “ayıtlaya senden ğayrı arpa ayıtlıcaḡ kimse yoḡ mı idi dèdiler” var. 30a/6-7 NO:
“vermedin ki” den sonra “ayıtlaya senden ğayrı arpa ayıtlıcaḡ kimse yoḡ mı dèdiler” var. 24b/6-7 BV: “vermedin
ki” den sonra “ayıtlaya senden ğayrı arpa ayırtlıyacık kimse yoḡ mı idi dèdiler” var. 27a/11 ZO: “vermedin ki”
den sonra “ayıtlaya senden ğayrı arpa ayıtlıcaḡ kimse yoḡ mı idi dèdiler” var. 30a/11-12 HM: “vermedin ki” den
sonra “ayıtlaya senden ğayrı ayırtlıyacık kimse yoḡ mı idi dèdiler” var. 18a/17-18

¹⁰¹⁴ AE: “kendij ayıtlarsın dèdiler” yok. 16a/9 NO: “kendij ayıtlarsın dèdiler” yok. 24b/7 BV: “kendij ayıtlarsın
dèdiler” yok. 27a/12 ZO: “kendij ayıtlarsın dèdiler” yok. 30a/12 HM: “kendij ayıtlarsın dèdiler” yok. 18a/18

¹⁰¹⁵ NO: “eyitdi” den önce “temīm” var. 24b/7

¹⁰¹⁶ AE: “kimse”den sonra “var ıdı amma kimseye” var. 16a/9 MA: “kimse” den sonra “var ıdı amma kimseye”
var. 30a/7 NO: “kimse” den sonra “kimse var ıdı amma kimseye” var. 24b/8 BV: “kimse” den sonra “var ıdı
amma kimseye” var. 27a/12 ZO: “kimse”den sonra “var ıdı amma kimse” var. 30a/13 HM: “kimse”den sonra
“var ıdı amma kimseye” var. 18a/19

¹⁰¹⁷ AE: “vèrmedigim” den sonra “oldur ki” var. 16a/10 MA: “vèrmedigim” den sonra “oldur ki” var. 30a/8
NO: “vèrmedügim” den sonra “oldur ki” var. 24b/8 BV: “vèrmedigim” den sonra “oldur ki” var. 27a/13 ZO:
“vèrmedigim” den sonra “oldur ki” var. 30a/14 HM: “vèrmedigime” den sonra “bā'iş oldur ki” var. 18a/19

¹⁰¹⁸ AE: “ben” den sonra “eşitdüm” var. 16a/10 MA: “ben” den sonra “eşitdüm” var. 30a/8 NO: “ben” den
sonra “eşitdüm” var. 24b/8 BV: “ben” den sonra “eşitdüm” var. 27a/13 ZO: “ben” den sonra “eşitdüm” var.
30a/14 HM: “ben” den sonra “eşitdüm” var. 18a/19

¹⁰¹⁹ HM: “resūl-ı ekrem” 18a/19

¹⁰²⁰ NO: “şallā'l-lahu” den sonra “te'ālā” var. 24b/9 ZO: “şallā'l-lahu” den sonra “te'ālā” var. 30a/15

hazretleri¹⁰²¹ (13) buyurdu ki bir kimse¹⁰²² atını¹⁰²³ (*ZO/30b*) arpasın¹⁰²⁴ ayıtlarsa¹⁰²⁵ yem aşduğı (14) vakitte¹⁰²⁶ ol kişiye¹⁰²⁷ her¹⁰²⁸ arpa muqābelesinde on hasene¹⁰²⁹ (15) yazılır dēyü buyurmuşdur bu hikāyet¹⁰³⁰ imām-ı tabarānī¹⁰³¹

[22a]

(1) raḥimu'l-lāh¹⁰³² 'anh daḥı¹⁰³³ naql yazmışlar¹⁰³⁴ hazret-i resūlu'l-lāhdan¹⁰³⁵ (2) hazret-i 'āyişe¹⁰³⁶ (*MA/30b*) anamuz¹⁰³⁷ rivāyet ētdiler ki¹⁰³⁸ bir gün¹⁰³⁹ (*NO/25a*) oturdu

¹⁰²¹ AE: "hazretleri" yok. 16a/10 MA: "hazretleri" yok. 30a/8 BV: "hazretleri" yok. 27b/1 ZO: "hazretleri" yok. 30a/15 HM: "hazretleri" yok. 18b/1

¹⁰²² AE: "kimesne" 16a/11 NO: "kimesne" 24b/10

¹⁰²³ ZO: "atın" dan sonra "eyleyesin" var. 30b/1

¹⁰²⁴ ZO: "arpasın" yok. 30b/1 HM: "arpasın" dan sonra "kendi" 18b/1

¹⁰²⁵ BV: "ayırtlasa" 27b/2 ZO: "ayırtlasa" 30b/1 HM: "ayırtlasa" 18b/1

¹⁰²⁶ AE: "halde" 16a/11 MA: "halde" 30a/10 NO: "halde" 24b/11 BV: "halde" 27b/2 ZO: "halde" 30b/1 HM: "halde" 18b/2

¹⁰²⁷ HM: "kimseye" 18b/2

¹⁰²⁸ AE: "her" den sonra "dane" var. 16a/12 MA: "her" den sonra "dane" var. 30a/10 NO: "her" den sonra "dane" var. 24b/11 BV: "her" den sonra "dane" var. 27b/2 ZO: "her" den sonra "dane" var. 30b/2 HM: "her" den sonra "dane" var. 18b/2

¹⁰²⁹ AE: "hasenāt" 16a/12

¹⁰³⁰ NO: "bu hikāyet" yok. 24b/12

¹⁰³¹ MA: "imām-ı tabarānī" den sonra "ve ibn 'asāker" var. 30a/11 NO: "imām-ı tabarānī" den sonra "ve ibn 'asāker" var. 24b/12 BV: "imām-ı tabarānī" den sonra "ve ibn 'asāker" var. 27b/4 ZO: "imām-ı tabarānī" den sonra "ve ibn 'asāker" var. 30b/4 HM: "imām-ı tabarānī" den sonra "ve ibn 'asāker" var. 18b/4

¹⁰³² NO: "raḥimu'l-lāh" dan sonra "te'ālā" var. 24b/12 BV: "raḥmetu'l-lāh" dan sonra "aleyhemā" var. 27b/5 ZO: "raḥmehumu'l-lāh" 30b/4 HM: "raḥmetu'l-lāhü 'aleyhemā" 18b/4

¹⁰³³ AE: "raḥimu'l-lāh 'anh daḥı" yok. 16a/13 NO: "'anh daḥı" yok. 24b/12 ZO: "daḥı" dan sonra "yazub" var. 30a/5 HM: "daḥı" dan sonra "yazub" var. 18b/4

¹⁰³⁴ AE: "naql etmişlerdür" den sonra "ol zamānda temīm darī raḥīya'l-lāhü 'anh ḳudüs-i şerīf begi ēdi demişlerdür" var. 16a/13 MA: "naql etmişlerdür" den sonra "ol zamānda temīm darī raḥīya'l-lāhü 'anh ḳudüs-i şerīf begi ēdi demişlerdür" var. 30a/12-13 NO: "naql etmişlerdür" den sonra "ol zamānda temīm darī raḥīya'l-lāhü te'ālā 'anh ḳudüs-i şerīf begi ēdi demişlerdür" var. 24b/13-14 BV: "naql etmişlerdür" den sonra "ol zamānda temīm darī raḥīya'l-lāhü 'anh ḳudüs-i şerīf begi ēdi demişlerdür" var. 27b/6 ZO: "naql etmişlerdür" den sonra "ol zamānda (30b/6) temīm darī raḥīya'l-lāhü te'ālā 'anh ḳudüs-i şerīf (30b/7) begi ēdi demişlerdür" var. 30b/4-7 HM: "naql etmişlerdür" den sonra "ol zamānda temīm darī raḥīya'l-lāhü 'anh ḳudüs-i şerīf begi ēdi demişlerdür" var. 18b/5

¹⁰³⁵ AE: "hazret-i resūlu'l-lāhdan" yok. 16a/13 NO: "hazret-i resūlu'l-lāhdan" yok. 24b/14 BV: "hazret-i resūlu'l-lāhdan" yok. 27b/7 ZO: "hazret-i resūlu'l-lāhdan" yok. 30b/7 HM: "hazret-i resūlu'l-lāhdan" yok. 18b/6

¹⁰³⁶ AE: "hazret-i 'āyişe" den sonra "raḥīya'l-lāhü 'anh" var. 16a/14 MA: "hazret-i 'āyişe" den sonra "şiddikdan raḥīya'l-lāhü 'anh" var. 30a/13 NO: "hazret-i 'āyişe" den sonra "şiddikadan raḥīya'l-lāhü te'ālā 'anh" var. 24b/5 BV: "hazret-i 'āyişe" den sonra "şiddikadan raḥīya'l-lāhü 'anhā" var. 27b/7 ZO: "hazret-i 'āyişe" den sonra "şiddikadan raḥīya'l-lāhü te'ālā 'anh" var. 30b/8 HM: "hazret-i 'āyişe" den sonra "şiddikadan raḥīya'l-lāhü 'anha" var. 18b/6

¹⁰³⁷ AE: "anamuz" yok. 16a/14 MA: "anamuz" yok. 30a/13 NO: "anamuz" yok. 24b/15 BV: "anamuz" yok. 27b/7 ZO: "anamuz" yok. 30b/8 HM: "anamuz" yok. 18b/6

(3) ve yanında¹⁰⁴⁰ atı bağılı tururdu (*AE/16b*) ben eyitdüm yā resūlu'l-lāh bu atıñ (4) torpasın¹⁰⁴¹ aşayın¹⁰⁴² eyitdüm¹⁰⁴³ istersin ki¹⁰⁴⁴ ecir-i 'azīm kazanasın (5) aş dēdi¹⁰⁴⁵ ve bir kimse ki¹⁰⁴⁶ bir ata torpa aş¹⁰⁴⁷ muḳābelesinde (6) ol kişiye on¹⁰⁴⁸ sevāb¹⁰⁴⁹ yazılır (*BV/28a*) ve yemi yedikden sonra¹⁰⁵⁰ (7) yine torpasın ala anıñ muḳābelesinde (*ZO/31a*) bir günāhı maḥv olur¹⁰⁵¹ (8) buyurdi¹⁰⁵² müslim bin yasārdan¹⁰⁵³ mervīdür¹⁰⁵⁴ bir gün baña (9) haber vėrdiler ki¹⁰⁵⁵ resūlu'l-lāh¹⁰⁵⁶ şallā'l-lahu¹⁰⁵⁷ 'aleyhi ve's-sellem

¹⁰³⁸ AE: "rivāyet ętdiler ki" den sonra "ayıtdı" var. 16a/14 MA: "rivāyet ętdiler ki" den sonra "ayıtdı" var. 30b/1 BV: "rivāyet ętdiler ki" den sonra "ayıtdı" var. 27b/8 ZO: "rivāyet ętdiler ki" den sonra "ayıtdı" var. 30b/8

¹⁰³⁹ AE: "bir gün" den sonra "resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem" var. 16a/15 MA: "bir gün" den sonra "resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem" var. 30b/1 NO: "bir gün" den sonra "bir gün ḥazret-i resūlu'l-lāh şallā'l-lahu te'ālā 'aleyhi ve's-sellem" var. 25a/1 BV: "bir gün" den sonra "resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem" var. 27b/8-9 ZO: "bir gün" den sonra "resūlu'l-lāh te'ālā 'aleyhi ve's-sellem" var. 30b/9 HM: "bir gün" den sonra "resūl-ı ekrem şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem" var. 18b/7

¹⁰⁴⁰ HM: "ve yanında" yok. 18b/7

¹⁰⁴¹ NO: "torpasın" dan sonra "ben" var. 25a/3 BV: "torpasın" dan sonra "ben" var. 27b/11 ZO: "torpasın" dan sonra "ben" var. 30b/11 HM: "torpasın" dan sonra "ben" var. 18b/8

¹⁰⁴² AE: "aşayım" dan sonra "itdi" var. 16b/1 BV: "aşayın" dan sonra "dēdi" var. 27b/11

¹⁰⁴³ NO: "eyitdiler ki" 25a/3 BV: "eyitdi" 27b/11 HM: "eyitdi" 18b/8

¹⁰⁴⁴ HM: "eyitdi" den önce "yā 'āyişe" var. 18b/9

¹⁰⁴⁵ AE: "aş dēdi" yok. 16b/2 MA: "aş dēdi" yok. 30b/3 ZO: "aş dēdi" yok. 30b/12 HM: "aş dēdi" yok. 18b/9

¹⁰⁴⁶ AE: "kimesne" 16b/2 MA: "kimesne" 30b/4 NO: "kimesne" 25a/4 BV: "kimesne" 27b/12

¹⁰⁴⁷ AE: "aşa" dan sonra "aın" var. 16b/2 MA: "aşa" dan sonra "aın" var. 30b/4 NO: "aşa" dan sonra "aın" var. 25a/4 BV: "aşa" dan sonra "aın" var. 27b/13 ZO: "aşa" dan sonra "aın" var. 30b/13 HM: "aşa" dan sonra "aın" var. 18b/10

¹⁰⁴⁸ AE: "on" yerine "bir" var. 16b/2 MA: "on" yerine "bir" var. 30b/5 NO: "on" yerine "bir" var. 25a/5 BV: "on" yerine "bir" var. 27b/13 ZO: "on" yerine "bir" var. 30b/14 HM: "on" yerine "bir" var. 18b/10

¹⁰⁴⁹ AE: "sevāb" yerine "ḥasenāt" var. 16b/2 MA: "sevāb" yerine "ḥasene" var. 30b/5 NO: "sevāb" yerine "ḥasene" var. 25a/5 BV: "sevāb" yerine "ḥasene" var. 27b/13 ZO: "sevāb" yerine "ḥasene" var. 30b/14 HM: "sevāb" yerine "ḥasene" var. 18b/10

¹⁰⁵⁰ AE: "sonra" yok. 16b/3

¹⁰⁵¹ AE: "maḥv olur" dan sonra "dēyü" var. 16b/3 MA: "maḥv olunur" dan sonra "dēyü" var. 30b/6 NO: "maḥv olunur" dan sonra "dēyü" var. 25a/7 BV: "maḥv olunur" dan sonra "dēyü" var. 28a/1 ZO: "maḥv olunur" dan sonra "dēyü" var. 31a/1 HM: "maḥv olunur" dan sonra "dēyü" var. 18b/12

¹⁰⁵² NO: "buyurdılar" dan sonra "imām" var. 25a/7

¹⁰⁵³ AE: "müslim bin yasārdan" sonra "raẓīya'l-lāhü 'anh" var. 16b/4 MA: "müslim bin yasārdan" sonra "raẓīya'l-lāhü 'anh" var. 30b/7 NO: "müslim raḥ ibn yasārdan" sonra "raẓīya'l-lāhü te'ālā 'anh" var. 25a/8 BV: "müslim bin yasārdan" sonra "raẓīya'l-lāhü 'anh" var. 28a/3 ZO: "müslim bin yasārdan" sonra "raẓīya'l-lāhü 'anh" var. 31a/2 HM: "müslim bin yasārdan" sonra "raẓīya'l-lāhü 'anh" var. 18b/12

¹⁰⁵⁴ AE: "mervīdür" yerine "naḳl olundu ki" var. 16b/4 MA: "mervīdür" yerine "naḳl olundu ki" var. 30b/7 NO: "mervīdür" yerine "naḳl olundu ki" var. 25a/8 BV: "mervīdür" yerine "naḳl olundu ki eyitdi" var. 28a/3 ZO: "mervīdür" yerine "naḳl olundu ki eyitdi" var. 31a/2 HM: "mervīdür" yerine "naḳl olundu ki eyitdi" var. 18b/13

¹⁰⁵⁵ AE: "bir gün baña haber vėrdiler ki" yerine "baña haber vėrdiler ki bir gün" var. 16b/4 MA: "bir gün baña haber vėrdiler ki" yerine "baña haber vėrdiler ki bir gün" var. 30b/7 NO: "bir gün baña haber vėrdiler ki" yerine "baña haber vėrdiler ki bir gün" var. 25a/8 BV: "bir gün baña haber vėrdiler ki" yerine "baña haber vėrdiler ki bir gün" var. 30b/7

h azretleri¹⁰⁵⁸ (10) ıktı dağı atığ y zini m b rek rid sı ile sildi (11) ve buyurdu ki bu gece ben andan  t ri  it b olundum (12) ma l m ola ki¹⁰⁵⁹ kişi hem n atını  izmetk rına inanub kend  (13) f riğ olmağ ma k l ve c 'iz degildir¹⁰⁶⁰ kend  dağı yoğlayub (14) g rmek gerek¹⁰⁶¹ imiş at ic n res lu'l-l h¹⁰⁶²  it b (15) olununca¹⁰⁶³ (MA/31a) (NO/25b) ġayrılarıđ ġ li (HM/19a) nice olur enes bin m lik

[22b]

(1) rağiya'l-l h ¹⁰⁶⁴  anh¹⁰⁶⁵ merv d r¹⁰⁶⁶ res lu'l-l h¹⁰⁶⁷ Őall 'l-lahu¹⁰⁶⁸  aleyhi ve's-sellem¹⁰⁶⁹ (2) buyurmuşdur el-bereket  f  nev Ői'l-ġayli ya n ¹⁰⁷⁰ bereket (3) (BV/28b) atlarığ alınlarındadır¹⁰⁷¹ bu ġad s-i Őer fi (ZO/31b) im m buġar  ve¹⁰⁷² m slim¹⁰⁷³ (4)

g n" var. 28a/3 ZO: "bir g n baġa ġaber v rdiler ki" yerine "baġa ġaber v rdiler ki bir g n" var. 31a/2 HM: "bir g n baġa ġaber v rdiler ki" yerine "baġa ġaber v rdiler ki bir g n" var. 18b/13

¹⁰⁵⁶ HM: "res l-ı ekrem" 18b/13

¹⁰⁵⁷ NO: "Őall 'l-lahu" den sonra "te  l " var. 25a/9 ZO: "Őall 'l-lahu" den sonra "te  l " var. 31a/3

¹⁰⁵⁸ MA: "ġazretleri" yok. 30b/8 NO: "ġazretleri" yok. 25a/9 HM: "ġazretleri" yok. 18b/14

¹⁰⁵⁹ AE: "ma l m olundu ki" 16b/6 MA: "ma l m oldu ki" 30b/10 NO: "ma l m oldu ki" 25a/11 BV: "ma l m oldu ki" 28a/6 ZO: "ma l m oldu ki" 31a/6 HM: "ma l m oldu ki" 18b/16

¹⁰⁶⁰ AE: "degil imiş" 16b/7 MA: "degil imiş" 30b/12 NO: "degil imiş" 25a/13 BV: "degil imiş" 28a/8 ZO: "degil imiş" 31a/8 HM: "degil imiş" 18b/17

¹⁰⁶¹ AE: "gerek" yok. 16b/8

¹⁰⁶² AE: "res lu'l-l h" dan sonra "Őall 'l-lahu ve's-sellem b yle" var. 16b/8 MA: "res lu'l-l h" dan sonra "Őall 'l-lahu  aleyhi ve's-sellem" var. 30b/13 NO: "res lu'l-l h" dan sonra "Őall 'l-lahu te  l   aleyhi ve's-sellem ġazretine" var. 25a/14 BV: "res lu'l-l h" dan sonra "Őall 'l-lahu  aleyhi ve's-sellem ġazretine" var. 28a/10 ZO: "res lu'l-l h" dan sonra "Őall 'l-lahu  aleyhi ve's-sellem ġazretine niğ n at ki (31a/11) g zetmezsins d nilincek" var. 31a/10-11 HM: "res l-ı ekrem" den sonra "Őall 'l-lahu  aleyhi ve's-sellem ġazretleri" var. 18b/18

¹⁰⁶³ AE: " it b olunca" 16b/8 MA: " it b olunub" dan sonra "niğ n at ki (31a/1) g zetmezsins d nilincek" var. 30b/13-31a/1 NO: " it b olunub" dan sonra "niğ n at ki g zetmezsins d nilincek" var. 25a/15-25b/1 BV: " it b olunub" dan sonra "niğ n at ki g zetmezsins d nilincek" var. 28a/10 ZO: " it b olununca" yok. 31a/11 HM: " it b olunub" dan sonra "niğ n at ki g zetmezsins d nilincek" var. 18b/19

¹⁰⁶⁴ NO: "rağiya'l-l h " dan sonra "te  l " var. 25b/2

¹⁰⁶⁵ AE: " anhdan" 16b/9

¹⁰⁶⁶ MA: "merv d r" den sonra "eyitdi" var. 31a/2 NO: "merv d r" den sonra "eyitdi" var. 25b/2 ZO: "merv d r" den sonra "eyitdi" var. 31a/13

¹⁰⁶⁷ HM: "res l-ı ekrem" 19a/2

¹⁰⁶⁸ NO: "Őall 'l-lahu" den sonra "te  l " var. 25b/3 BV: "Őall 'l-lahu" yok. 28a/11

¹⁰⁶⁹ BV: "ve's-sellem" den sonra "ġazreti" var. 28a/12

¹⁰⁷⁰ NO: "ya n " den sonra "ma n s " var. 25b/4

¹⁰⁷¹ MA: "alınlarındadır" dan sonra "d y " var. 31a/4

¹⁰⁷² AE: "ve" den sonra "im m" var. 16b/11 MA: "ve" den sonra "im m" var. 31a/4 NO: "ve" den sonra "im m" var. 25b/5 BV: "ve" den sonra "im m" var. 28b/2 ZO: "ve" den sonra "im m" var. 31b/1 HM: "ve"den sonra "im m" var. 19a/3

dağı¹⁰⁷⁴ rivāyet etmişdür¹⁰⁷⁵ ve ebū davud¹⁰⁷⁶ ‘atebe bine’s-selimī¹⁰⁷⁷ rażīya’l-lāhū¹⁰⁷⁸ ‘anh¹⁰⁷⁹ (5) rivāyeti ile¹⁰⁸⁰ resūlu’l-lāh¹⁰⁸¹ şallā’l-lahu¹⁰⁸² ‘aleyhi ve’s-sellem¹⁰⁸³ atların (6) yélisin ve kıyruğın ve pürçegin kırkmağdan nehī buyurmışdur (7) kırkmağ¹⁰⁸⁴ cā’iz degildür ve ebū dāvud ve nesāī tahrīciyle (8) veheb¹⁰⁸⁵ ibn-i ümeyye¹⁰⁸⁶ rażīya’l-lāhū¹⁰⁸⁷ ‘anh¹⁰⁸⁸ ḥāzretleri¹⁰⁸⁹ resūlu’l-lāh¹⁰⁹⁰ (9) şallā’l-lahu¹⁰⁹¹ ‘aleyhi ve’s-sellemdür¹⁰⁹²

¹⁰⁷³ AE: “müslim” den sonra “raḥimihum” var. 16b/11 MA: “müslim” den sonra “raḥimu’l-lāh” var. 31a/5 NO: “müslim” den sonra “raḥimehumu’l-lāh” var. 25b/5 BV: “müslim” den sonra “raḥimehumu’l-āh” var. 28b/2 ZO: “müslim” den sonra “raḥimehumu’l-āh” var. 31b/1 HM: “müslim” den sonra “raḥimehumu’l-āh” var. 19a/4

¹⁰⁷⁴ AE: “dağı” yok. 16b/11 MA: “dağı” yok. 31a/5 NO: “dağı” yok. 25b/5 BV: “dağı” yok. 28b/2 ZO: “dağı” yok. 31b/1 HM: “dağı” yok. 19a/4

¹⁰⁷⁵ AE: “rivāyet etmişlerdür” 16b/11 MA: “rivāyet etmişlerdür” 31a/5 NO: “rivāyet etmişlerdür” den sonra “ve ebū hureyreden” var. 25b/6 BV: “rivāyet etmişlerdür” 28b/2 ZO: “rivāyet etmişlerdür” 31b/1 HM: “rivāyet etmişlerdür” 19a/4

¹⁰⁷⁶ AE: “ebū davud” dan sonra “raḥimu’l-lāh naqlinde” var. 16b/12 MA: “ebū davud” dan sonra “raḥimu’l-lāh naqlinde” var. 31a/5 NO: “ebū davud” dan sonra “raḥmetul’lāhü te‘ālā naqlinde” var. 25b/6 BV: “ebū davud” dan sonra “raḥimu’l-lāh naqlinde” var. 28b/3 ZO: “ebū davud” dan sonra “naqlinde” var. 31b/2 HM: “ebū davud” dan sonra “raḥimu’l-lāh naqlinde” var. 19a/4

¹⁰⁷⁷ AE: “atebe bine’s-selimiden” 16b/12 MA: “atebe bine’s-selimiden” 31a/6 NO: “atebe bine’s-selimiden” 25b/7 BV: “atebe bin ‘abdü’s-selimiden” 28b/3 ZO: “atebe ibn’s-selimiden” 31b/3 HM: “atebe bin ‘abdulahü’s-selimiden” 19a/5

¹⁰⁷⁸ NO: “rażīya’l-lāhü” dan sonra “te‘ālā” var. 25b/7

¹⁰⁷⁹ AE: “rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 16b/12 MA: “rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 31a/6 ZO: “rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 31b/3 HM: “rażīya’l-lāhü ‘anh” yok. 19a/5

¹⁰⁸⁰ AE: “rivāyeti ile” yerine “vārid olmuşdur ki ayıtdı” var. 16b/12 MA: “rivāyeti ile” yerine “vārid olmuşdur ki ayıtdı” var. 31a/6 NO: “rivāyeti ile” yerine “vārid olmuşdur ki ayıtdı” var. 25b/7 BV: “rivāyeti ile” yerine “vārid olmuşdur ki ayıtdı” var. 28b/4 ZO: “rivāyeti ile” yerine “vārid olmuşdur ki ayıtdı” var. 31b/3 HM: “rivāyeti ile” yerine “vārid olmuşdur ki ayıtdı” var. 19a/5

¹⁰⁸¹ HM: “resül-ı ekrem” 19a/5

¹⁰⁸² NO: “şallā’l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 25b/8 ZO: “şallā’l-lahu” yerine “şallā te‘ālā” var. 31b/4

¹⁰⁸³ MA: “ve’s-sellem” den sonra “ḥāzreti” var. 31a/7 NO: “ve’s-sellem” den sonra “ḥāzreti” var. 25b/8 BV: “ve’s-sellem” den sonra “ḥāzreti” var. 28b/5 HM: “ve’s-sellem” den sonra “ḥāzretleri” var. 19a/6

¹⁰⁸⁴ ZO: “kırkmağ” yok. 31b/5

¹⁰⁸⁵ AE: “veheb” den önce “ebi” var. 16b/14 MA: “veheb” den önce “ebi” var. 31a/9 NO: “veheb” den önce “ebi” var. 25b/10 BV: “veheb” den önce “ebi” var. 28b/7 ZO: “veheb” den önce “ebi” var. 31b/6 HM: “veheb” den önce “ebi” var. 19a/8

¹⁰⁸⁶ AE: “ibn-i ümeyye” yok. 16b/14 MA: “ibn-i ümeyye” yok. 31a/9 NO: “ibn-i ümeyye” yok. 25b/11 BV: “ibn-i ümeyye” yok. 28b/7 ZO: “ibn-i ümeyye” yok. 31b/6 HM: “ibn-i ümeyye” yok. 19a/8

¹⁰⁸⁷ NO: “rażīya’l-lāhü” dan sonra “te‘ālā” var. 25b/11

¹⁰⁸⁸ AE: “rażīya’l-lāhü ‘anh” dan sonra “rivāyet etmişlerdür ki” var. 16b/14 MA: “rażīya’l-lāhü ‘anh” dan sonra “rivāyet etmişlerdür ki” var. 31a/9 NO: “rażīya’l-lāhü te‘ālā ‘anh” dan sonra “rivāyet etmişlerdür ki” var. 25b/11 BV: “rażīya’l-lāhü ‘anh” dan sonra “rivāyet etmişlerdür ki” var. 28b/7 ZO: “rażīya’l-lāhü ‘anh” dan sonra “rivāyet etmişlerdür ” var. 31b/7 HM: “rażīya’l-lāhü ‘anh” dan sonra “rivāyet etmişlerdür ki” var. 19a/8

¹⁰⁸⁹ AE: “ḥāzretleri” yok. 16b/14 MA: “ḥāzretleri” yok. 31a/9 NO: “ḥāzretleri” yok. 25b/11 BV: “ḥāzretleri” yok. 28b/7 ZO: “ḥāzretleri” yok. 31b/7 HM: “ḥāzretleri” yok. 19a/8

¹⁰⁹⁰ BV: “resūlu’l-lāh” dan sonra “şalli‘am” var. 28b/7 HM: “resül-ı ekrem” 19a/8

rivāyet¹⁰⁹³ buyurmuşlardır efendimiz ḥazretleri (10) sa‘ādetle buyururlar ki¹⁰⁹⁴ ‘aleykum bi külli kumeytin aḡarra muḥaccelin ev eşkara¹⁰⁹⁵ (AE/17a) (11) maḥaccelin ev edheme aḡarra¹⁰⁹⁶ muḥeccelin¹⁰⁹⁷ ya‘nī siz mülāzemet¹⁰⁹⁸ eyerlemek her ṭori¹⁰⁹⁹ (12) alnında ḡurresi ve ayaḡında sekili¹¹⁰⁰ ve ayaḡında sekili ola¹¹⁰¹ (MA/31b) (NO/26a) demekdür (13) ve ebū ḡatāde raḡīya’l-lāhū¹¹⁰² ‘anh resūlu’l-lāh¹¹⁰³ ṣallā’l-lahu¹¹⁰⁴ ‘aleyhi ve’s-sellem (14) ḥazretlerinden¹¹⁰⁵ rivāyet buyurmuşdur ki¹¹⁰⁶(15) (BV/29a) ḡayrū’l-ḡayli el-edhemū’l-aḡreḡu’l-arsemu ṣümme¹¹⁰⁷ el-aḡreḡu’l-muḥaccelu ṭalku’l-yumnā

[23a]

¹⁰⁹¹ NO: “ṣallā’l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 25b/12

¹⁰⁹² AE: “ve’s-sellem” 16b/15 MA: “ve’s-sellem” 31a/10 NO: “ve’s-sellem” 25b/12 ZO: “ve’s-sellem” 31b/8

¹⁰⁹³ AE: “rivāyet” yok. 16b/15 MA: “rivāyet” yok. 31a/10 NO: “rivāyet” yok. 25b/12 ZO: “rivāyet” yok. 31b/8 HM: “rivāyet” yok. 19a/9

¹⁰⁹⁴ AE: “efendimiz ḥazretleri sa‘ādetle buyururlar ki” yok. 16b/15 MA: “efendimiz ḥazretleri sa‘ādetle buyururlar ki” yok. 31a/10 NO: “efendimiz ḥazretleri sa‘ādetle buyururlar ki” yok. 25b/12 BV: “‘aleyhi ve’s-sellemdür rivāyet buyurmuşlardır efendimiz ḥazretleri sa‘ādetle” yok. 28b/7 ZO: “efendimiz ḥazretleri sa‘ādetle buyururlar ki” yok. 16b/15 MA: “efendimiz ḥazretleri sa‘ādetle buyururlar ki” yok. 31b/8 HM: “efendimiz ḥazretleri sa‘ādetle buyururlar ki” yok. 19a/9

¹⁰⁹⁵ AE: “eşkara” dan sonra “a‘zze” var.17a/1 NO:“eşkara” dan sonra “a‘zze” var. 25b/13 BV: “eşkara” dan sonra “ḡurre” var. 28b/9 HM: “eşkara” dan sonra “ḡurre” var. 19a/10

¹⁰⁹⁶ BV: “ḡurre” 28b/9 HM: “ḡurre” 19a/10

¹⁰⁹⁷ ZO: “ev eşkara maḥaccelin ev edheme aḡarra muḥeccelin” yok. 31b/9

¹⁰⁹⁸ AE: “mülāzemet” den sonra “eyleḡ” var. 17a/1 MA: “mülāzemet” den sonra “eyleḡ” var. 31a/12 NO: “mülāzemet” den sonra “eyleḡ” var. 25b/14 BV: “mülāzemet” den sonra “eyleḡ” var. 28b/9 ZO: “mülāzemet” den sonra “eyleḡ” var. 31b/9 HM: “mülāzemet” den sonra “eyleḡ” var. 19a/10

¹⁰⁹⁹ AE: “ṭori” dan sonra “at ki” var. 17a/1 MA: “ṭori” dan sonra “ata ki” var. 31a/12 NO: “ṭori” dan sonra “at ki” var. 25b/14 BV: “ṭori” dan sonra “at ki” var. 28b/10 ZO: “ṭori” dan sonra “ata ki” var. 31b/10 HM: “ṭori” dan sonra “at ki” var. 19a/11

¹¹⁰⁰ AE: “ve ayaḡında sekili” yok. 17a/2 MA: “ve ayaḡında sekili” yok. 31a/13 NO: “ve ayaḡında sekili” yok. 25b/15 BV: “ve ayaḡında sekili” yok. 28b/10 ZO: “ve ayaḡında sekili” yok. 31b/11 HM: “ve ayaḡında sekili” yok. 19a/11

¹¹⁰¹ AE: “sekili ola” dan sonra “al at ve siyāh at ki alnında ḡurresi veyā ayaḡında sekili ola” var. 17a/2 MA: “sekili ola” dan sonra “al at ve siyāh at ki (31b/1) alnında ḡurresi veyā ayaḡında sekili ola” var. 31a/13-31b/1 NO: “sekili ola” dan sonra “al at ve siyāh at ki (26a/1) alnında ḡurresi veyā ayaḡında sekili ola” var. 25b/15-26a/1 BV: “sekili ola” dan sonra “al ata ve siyāh ata ki alnında ḡurresi veyā ayaḡında sekili ola” var. 28b/11 HM: “sekili ola” dan sonra “yā al atdan yā siyāh atdan ki alnında ḡurresi veyā ayaḡında sekili ola” var. 19a/12

¹¹⁰² NO: “raḡīya’l-lāhū” dan sonra “te‘ālā” var. 26a/2

¹¹⁰³ HM: “resūl-ı ekrem” 19a/13

¹¹⁰⁴ NO: “ṣallā’l-lahu” den sonra “te‘ālā” var. 26a/2

¹¹⁰⁵ AE: “ḥazretlerinden” yok. 17a/4 ZO: “ḥazretlerinden” yok. 31b/13

¹¹⁰⁶ AE: “rivāyet eylemişdür ki” 17a/4 MA: “rivāyet eylemişdür” 31b/2 NO: “rivāyet eylemişdür ki” 26a/ BV: “rivāyet eylemişdür ki” 28b/13 ZO: “rivāyet eylemişdür” 31b/13 HM: “rivāyet eylemişdür ki” 19a/14

¹¹⁰⁷ ZO: “aḡreḡu’l-artemu ṣümme” yok. 31b/13

(1) fe in lem yekun edhame fe-kemeytun ‘alā hazīhi’ş-şiyeti ya’fī atlarıñ hayırlısı (2) (Z0/32a) kıara atdur ki alnında¹¹⁰⁸ ve burnında ve üst dudadıñda azuçuğ¹¹⁰⁹ (3) ağ ola¹¹¹⁰ ve ayakları sekel ola ve öñ ayaklarıñuñ şağı¹¹¹¹ sekel (4) olmaya eger bu zıkr olunan şıfatlar üzre sıyāh at bulunmazsa (5) kemıyyet (HM/19b) ola dēyü buyurdı¹¹¹² kemmiyyet dēdikleri kıara ile kıızıl ortasında¹¹¹³ (6) olan¹¹¹⁴ tondur¹¹¹⁵ ġālibā bu diyārda yağız dēdikleri tondur ki¹¹¹⁶ (7) ne bellü sıyāh ve ne¹¹¹⁷ kıızıldur (MA/32a) imām-ı tıbarānī¹¹¹⁸ ve hākım¹¹¹⁹ taħrīciyle¹¹²⁰ ‘uğba¹¹²¹ (8) rażīya’l-lāhü¹¹²² ‘anh hāzretleri¹¹²³ rivāyet ēder¹¹²⁴ resūlu’l-lāh¹¹²⁵ ‘aleyhi’s-selām¹¹²⁶ (9) hāzretleri¹¹²⁷ buyurdı ki izā

¹¹⁰⁸ BV: “alnında” dan sonra “azuçuğ ağ” var. 29a/3

¹¹⁰⁹ BV: “azuçuğ” yok. 29a/4

¹¹¹⁰ MA: “ağ ola” dan sonra “andan şonra alnında azacuk ağ ola” var. 31b/8 NO: “ağ ola” dan sonra “andan şonra” var. 26a/7 BV: “ağ ola” dan sonra “andan şonra alnında azacuk ağ ola” var. 29a/4 ZO: “ağ ola” yok. 32a/2 HM: “ağ ola” dan sonra “andan şonra alnında azacuk ağ ola” var. 19a/17

¹¹¹¹ BV: “şağı” yok. 29a/5

¹¹¹² AE: “buyurdı” yok. 17a/7

¹¹¹³ AE: “ortasında” dan sonra “bir” var. 17a/8 NO: “ortasında” dan sonra “bir” var. 26a/10 BV: “ortasında” dan sonra “bir” var. 29a/8 ZO: “ortasında” dan sonra “bir” var. 32a/6

¹¹¹⁴ AE: “olan” yok. 17a/8 MA: “olan” yok. 31b/12 NO: “olan” yok. 26a/10 BV: “olan” yok. 29a/8 ZO: “olan” yok. 32a/7 HM: “olan” yok. 19b/1

¹¹¹⁵ AE: “tondur” yerine “renkdir” var. 17a/8 MA: “tondur” yerine “renkdir” var. “renkdir” den sonra da “demişler” var. 31b/12 NO: “tondur” yerine “renkdir” var. 26a/10 BV: “tondur” yerine “renkdir” var. 29a/8 HM: “tondur” yerine “renkdir” var. 19b/2

¹¹¹⁶ ZO: “ġālibā bu diyārda yağız dēdikleri tondur ki” yok. 32a/7

¹¹¹⁷ AE: “ne” den sonra “bellü” var. 17a/9 MA: “ne” den sonra “bellü” var. 31b/13 NO: “ne” den sonra “bellü” var. 26a/12 BV: “ne” den sonra “bellü” var. 29a/10 ZO: “ne” den sonra “bellü” var. 32a/7 HM: “ne” den sonra “bellü” var. 19a/3

¹¹¹⁸ AE: “imām-ı tıbarānī” den sonra “raħimu’l-lāh naķillerinde” var. 17a/9

¹¹¹⁹ AE: MA: “hākım” den sonra “raħimu’l-lāh naķillerinde” var. 32a/1 NO: “hākım” den sonra “raħimu’l-lāh naķillerinde” var. 26a/12 BV: “hākım” den sonra “raħimu’l-lāh naķillerinde” var. 29a/10-11 ZO: “hākım” den sonra “raħimhumu’l-lah naķillerinde” var. 32a/8 HM: “hākım” den sonra “raħimhumu’l-lah naķillerinde” var. 19b/3

¹¹²⁰ AE: “ve hākım taħrīciyle” yok. 17a/9 MA: “taħrīciyle” yok. 32a/1 NO: “taħrīciyle” yok. 26a/12 BV: “taħrīciyle” yok. 29a/11 ZO: “taħrīciyle” yok. 32a/8 HM: “taħrīciyle” yok. 19b/3

¹¹²¹ AE: “uğba” dan sonra “bin ‘āmr” var. 17a/10 MA: “uğba” dan sonra “bin ‘āmr” var. 32a/1 NO: “uğba” dan sonra “bin ‘āmrden” var. 26a/13 BV: “uğba” dan sonra “bin ‘āmrden” var. 29a/11 ZO: “uğba” dan sonra “bin ‘āmr” var. 32/9 HM: “uğba” dan sonra “bin ‘āmrden” var. 19b/4

¹¹²² NO: “rażīya’l-lāhü” dan sonra “te’ālā” var. 26a/13

¹¹²³ AE: “hāzretleri” yok. 17a/10 MA: “hāzretleri” yok. 32a/2 NO: “hāzretleri” yok. 26a/13 BV: “hāzretleri” yok. 29a/11 ZO: “hāzretleri” yok. 32a/9 HM: “hāzretleri” yok. 19b/4

¹¹²⁴ AE: “rivāyet ēder” yerine “mervīdür ki” var. 17a/10 MA: “rivāyet ēder” yerine “mervīdür ki eyitdi” var. 32a/2 NO: “rivāyet ēder” yerine “mervīdür ki eyitdi” var. 26a/13 BV: “rivāyet ēder” yerine “mervīdür ki eyitdi” var. 29a/11 ZO: “rivāyet ēder” yerine “mervīdür ki eyitdi” var. 32a/9 HM: “rivāyet ēder” yerine “mervīdür ki” var. 19b/4

eredte¹¹²⁸ en tağzu¹¹²⁹ feşteri (10) fārasen eğarra mücemmelen ʔalku'l-yumnā fe inneke (NO/26b) tağnemu ve yusellemu¹¹³⁰ (BV/29b) ya'nī (11) kaçan gāzā ʔtmek dileseñ bir at al ki alını şakar ola ayakları (12) sükel ola şağında sükel olmaya taḥḳīkān ʔoyum olursın¹¹³¹ (13) (ZO/32b) demekdür ḥāşılı böyle olan at gāyet mübārekdür¹¹³² uğurlu (14) olur¹¹³³ ebū ʔatāde rażīya'l-lāhü¹¹³⁴ 'anh¹¹³⁵ rivāyetinde¹¹³⁶ bir kimesne¹¹³⁷ (15) resūlu'l-lāh¹¹³⁸ ḥāzretlerine¹¹³⁹ gelüb at almağ istedin¹¹⁴⁰ ne

[23b]

¹¹²⁵ AE: "resūlu'l-lāh" dan sonra "şallā'l-lahu" var. 17a/10 MA: "resūlu'l-lāh" dan sonra "şallā'l-lahu" var. 32a/2 NO: "resūlu'l-lāh" dan sonra "şallā'l-lahu te'ālā" var. 26a/14 BV: "resūlu'l-lāh" dan sonra "şallā'l-lahu" var. 29a/12 ZO: "resūlu'l-lāh" dan sonra "şallā'l-lahu" var. 32a/10 HM: "resūl-ı ekrem" den sonra "şallā'l-lahu" var. 19b/4

¹¹²⁶ NO: "aleyhi ve's-sellem" 26a/14 BV: "aleyhi ve's-sellem" 29a/12 ZO: "aleyhi ve's-sellem" 32a/10 HM: "aleyhi ve's-sellem" 19b/5

¹¹²⁷ AE: "ḥāzretleri" yok. 17a/10 MA: "ḥāzretleri" yok. 32a/2 NO: "ḥāzretleri" yok. 26a/14 BV: "ḥāzretleri" yok. 29a/12 ZO: "ḥāzretleri" yok. 32a/10 HM: "ḥāzretleri" yok. 19b/5

¹¹²⁸ NO: "eredte" yok. 26a/14

¹¹²⁹ AE: "tağrū" 17a/11 ZO: "tağrūḳ" 32a/11

¹¹³⁰ AE: "tesellemu" 17a/11 MA: "tesellemu" 32a/3 NO: "tesellemu" 2ba/1 BV: "tesellemu" 29a/13 ZO: "tesellemu" 32a/12 HM: "tesellemu" 19b/6

¹¹³¹ AE: "ʔoyum olursın" dan sonra "ve selāmet üzre olursın" var. 17a/13 MA: "ʔoyum olursın" dan sonra "ve selāmet üzre olursın" var. 32a/6 NO: "ʔoyum olursın" dan sonra "ve selāmet üzre olursın" var. 26b/3 BV: "doyum" dan sonra "selāmet üzre olursın" var. 29b/drk. ZO: "ʔoyum olursın" dan sonra "ve selāmet üzre olursın" var. 32b/1 HM: "ʔoyum olursın" dan sonra "ve selāmet üzre olursın" var. 19b/8

¹¹³² AE: "mübārek" den sonra "ve" var. 17a/14 MA: "mübārek" den sonra "ve" var. 32a/8 ZO: "mübārek" den sonra "ve" var. 32b/2 HM: "mübārek" den sonra "ve" var. 19b/9

¹¹³³ AE: "uğurlu olur" dan sonra "dārimī raḥimul'lah eytdi" var. 17a/14 MA: "uğurlu olur" dan sonra "dārimī raḥimul'l-lāh rivāyetinde" var. 32a/8 NO: "uğurlu olur" dan sonra "dārimī raḥmetu'l-lahi te'ālā rivāyetinde" var. 26b/5 BV: "uğurlu olur" dan sonra "dārimī rivāyetinde" var. 29b/4 ZO: "uğurlu olur" dan sonra "dārimī rivāyetinde" var. 32b/3 HM: "uğurludur" dan sonra "demekdür imām dārimī raḥimul'l-lāh rivāyetinde" var. 19b/10

¹¹³⁴ NO: "rażīya'l-lāhü" dan sonra "te'ālā" var. 26b/6

¹¹³⁵ MA: "rażīya'l-lāhü 'anh" yerine "raḥimul'l-lāh" var. 32a/9 BV: "rażīya'l-lāhü 'anh" yerine "raḥimul'l-lāh" var. 29b/4 ZO: "rażīya'l-lāhü 'anh" yerine "raḥmetu'l-lāhi" var. 32b/4 HM: "rażīya'l-lāhü 'anh" yerine "raḥimul'l-lāh" var. 19b/10

¹¹³⁶ AE: "rażīya'l-lāhü 'anh rivāyetinde" yok. 17a/14 MA: "rivāyetinde" yerine "eyitdi" var. 32a/9 NO: "rivāyetinde" yerine "eyitdi" var. 26b/6 BV: "rivāyetinde" yerine "eyitdi" var. 29b/5 ZO: "rivāyetinde" yerine "eyitdi" var. 32b/4 HM: "rivāyetinde" yerine "eyitdi" var. 19b/10

¹¹³⁷ AE: "bir kimse" 17a/15

¹¹³⁸ MA: "resūlu'l-lāh" dan sonra "şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem" var. 32a/9 NO: "resūlu'l-lāh" dan sonra "şallā'l-lahu te'ālā 'aleyhi ve's-sellem" var. 26b/7 BV: "resūlu'l-lāh" dan sonra "şel'am" var. 29b/5 ZO: "resūlu'l-lāh" dan sonra "şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem" var. 32b/5 HM: "resūl-ı ekrem" den sonra "şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem" var. 19b/11

¹¹³⁹ AE: "resūlu'l-lāh ḥāzretlerine" yerine "aleyhi's-selāma" var. 17a/15

¹¹⁴⁰ HM: "istedin" den sonra "yā resūlu'l-lāh" var. 19b/12

(1) aşıl at alayım¹¹⁴¹ dedikde¹¹⁴² (*AE/17B*) hâzret-i resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu te'âlâ 'aleyhi ve's-sellem (2) sa'âdetle buyurdılar ki¹¹⁴³ işteri edheme erşeme mücemmelen (3) talğa'l-yumnâ ve mine'l-kumeyti 'alâ hazîhi's-şiyeti ya'ni¹¹⁴⁴ şatun al şol (4) atı ki siyâh ola ve burnunun üsti aç ola ve ayağı sükel (5) ola (*MA/32b*) sağ cânibinde sükel olmaya yâhûd yağız at al bu (6) nişânları ola¹¹⁴⁵ demekdür¹¹⁴⁶ ibn 'abbâs rażîya'l-lâhü¹¹⁴⁷ 'anh hâzretleri¹¹⁴⁸ (7) rivâyet eder ki¹¹⁴⁹ resûlu'l-lâh¹¹⁵⁰ şallâ'l-lahu¹¹⁵¹ 'aleyhi's-selâm¹¹⁵² (8) buyurdı ki yumnü'l-hayli fî şîkarihâ atlarıñ hayru ve bereket (9) ve (*NO/27a*) kuvveti alımlarundadır ya'ni¹¹⁵³ aşkar olan at eyü¹¹⁵³ (*BV/30a*) (*ZO/33a*) demekdür (10) ve aşkar oldur ki al ola (*HM/20a*) ve yêlisi kıyruğı kızıl¹¹⁵⁴ 'ömer (11)

¹¹⁴¹ AE: "alayım" 17a/15

¹¹⁴² AE: "dedikde" yerine "dedi buyurdular ki" var. 17a/15 MA: "dedikde" yerine "dedi buyurdular ki" var. 32a/10 NO: "dedi" 26b/8 BV: "dedikde" yerine "dedi buyurdular ki" var. 29b/6 ZO: "dedikde" yerine "dedi buyurdular ki" var. 32b/6 HM: "dedikde" yerine "dedi buyurdular ki" var. 19b/12

¹¹⁴³ AE: "hâzret-i resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu tea'âlâ 'aleyhi ve's-sellem sa'âdetle buyurdılar ki" yok. 17b/1 MA: "hâzret-i resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu tea'âlâ 'aleyhi ve's-sellem sa'âdetle buyurdılar ki" yok. 32a/10 NO: "hâzret-i resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu tea'âlâ 'aleyhi ve's-sellem sa'âdetle buyurdılar ki" yerine "hâzret dañı buyurdılar ki" var. 26b/8 BV: "hâzret-i resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu tea'âlâ 'aleyhi ve's-sellem sa'âdetle buyurdılar ki" yok. 29b/6 ZO: "hâzret-i resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu tea'âlâ 'aleyhi ve's-sellem sa'âdetle buyurdılar ki" yok. 32b/6 HM: "hâzret-i resûlu'l-lâh şallâ'l-lahu tea'âlâ 'aleyhi ve's-sellem sa'âdetle buyurdılar ki" yok. 19b/12

¹¹⁴⁴ AE: "ya'ni" yerine "ma'nâsi" var. 17b/1 MA: "ya'ni" yerine "ma'nâsi" var. 32a/12 NO: "ya'ni" yerine "ma'nâsi" var. 26b/10 BV: "ya'ni" yerine "ma'nâsi" var. 29b/8 ZO: "ya'ni" yerine "ma'nâsi" var. 32b/8 HM: "ya'ni" yerine "ma'nâsi" var. 19b/13

¹¹⁴⁵ AE: "ola" yerine "üzre" var. 17b/3 MA: "ola" yerine "üzre" var. 32b/2 NO: "ola" yerine "üzre" var. 26b/12 BV: "ola" yerine "üzre" var. 29b/10 ZO: "ola" yerine "üzre" var. 32b/11 HM: "ola" yerine "üzre" var. 19b/16

¹¹⁴⁶ AE: "demekdür" den sonra "ve" var. 17b/3 MA: "demekdür" den sonra "ve" var. 32b/2 NO: "demekdür" den sonra "ve" var. 26b/13 HM: "demekdür" den sonra "ve" var. 19b/16

¹¹⁴⁷ NO: "rażîya'l-lâhü" dan sonra "te'âlâ" var. 26b/13

¹¹⁴⁸ AE: "hâzretleri" yok. 17b/3 MA: "hâzretleri" yok. 32b/2 BV: "hâzretleri" yok. 29b/10 ZO: "hâzretleri" yok. 32b/12 HM: "hâzretleri" yok. 19b/16

¹¹⁴⁹ AE: "rivâyet olunur ki" 17b/4 MA: "rivâyet olunur ki" 32b/3 NO: "rivâyet olunur ki" 26b/13 BV: "rivâyet olunur ki" 29b/11 ZO: "rivâyet olunur ki" 32b/12 HM: "rivâyet olunur ki" 19b/16

¹¹⁵⁰ NO: "resûlu'l-lâh" dan önce "hâzreti" var. 26b/14 HM: "resûl-ı ekrem" 19b/17

¹¹⁵¹ NO: "şallâ'l-lahu" den sonra "te'âlâ" var. 26b/14

¹¹⁵² AE: "'aleyhi's-selâm" yerine "'aleyhi ve's-sellem" var. 17b/4 MA: "'aleyhi's selâm" yerine "'aleyhi ve's-sellem" var. 32b/3 NO: "'aleyhi's-selâm" yerine "'aleyhi ve's-sellem" var. 26b/14 BV: "'aleyhi's-selâm" yerine "'aleyhi ve's-sellem" var. 29b/11 ZO: "'aleyhi's-selâm" yerine "'aleyhi ve's-sellem" var. 32b/13 HM: "'aleyhi's-selâm" yerine "'aleyhi ve's-sellem" var. 19b/17

¹¹⁵³ AE: "eyüdür" 17b/6 MA: "eyüdür" 32b/5 NO: "eyüdür" 27a/1 BV: "eyüdür" 29b/13 ZO: "eyüdür" 32b/15

¹¹⁵⁴ AE: "kızıl" dan sonra "ola" var. 17b/7 MA: "kızıl" dan sonra "ola" var. 32b/6 NO: "kızıl" dan sonra "ola" var. BV: "kızıl" dan sonra "ola" var. 30a/2 ZO: "kızıl" dan sonra "ola" var. 33a/2 HM: "kızıl" dan sonra "ola" var. 20a/1

bin hāriş rażīya'l-lāhü¹¹⁵⁵ 'anh hāzretleri¹¹⁵⁶ rivāyet eyler ki resūlu'l-lāh¹¹⁵⁷ (12) şallā'l-lahu¹¹⁵⁸ 'aleyhi ve's-sellem buyurdı lev cūmi'at huyūlu'l-'arabī (13) fī şa'īdin¹¹⁵⁹ şümme ursilet le kāne sābikān¹¹⁶⁰ el-eşakarū ya'nī (14) 'arab ṭā'ifesi niḡ atları bir şahrāda cem' olunsa ve¹¹⁶¹ şalıverilse¹¹⁶² (15) cümlesi¹¹⁶³ gecen aşkar olur¹¹⁶⁴ demekdür

[24a]

(1) hāşılı cemī'i atları niḡ yūgrūgi al at imiş nāfi' ibn cebīr (2) rażīya'l-lāhü¹¹⁶⁵ 'anh hāzretleri¹¹⁶⁶ rivāyet étđi¹¹⁶⁷ resūlu'l-lāh¹¹⁶⁸ (3) şallā'l-lahu¹¹⁶⁹ 'aleyhi ve's-sellem¹¹⁷⁰ buyurdı ki el-yümnü fī'l-ḡayli fī-küllü aḡvā (4) ahemmu ya'nī ḡayır (MA/33a) ve bereket atlarda her at ki qara ve yeşile beḡze ye¹¹⁷¹ (5) ya'nī qatı siyāh olmaya bir miḡdār gögrek ola demekdür (6) resūlu'l-lāh¹¹⁷² şallā'l-lahu¹¹⁷³ 'aleyhi ve's-sellem¹¹⁷⁴

¹¹⁵⁵ NO: "rażīya'l-lāhü" dan sonra "te'ālā" var. 27a/3

¹¹⁵⁶ AE: "rażīya'l-lāhü 'anh hāzretleri" yok. 17b/7 MA: "rażīya'l-lāhü 'anh hāzretleri" yok. 32b/7 NO: "hāzretleri" yok. 27a/3 BV: "rażīya'l-lāhü 'anh hāzretleri" yok. 30a/2 ZO: "rażīya'l-lāhü 'anh hāzretleri" yok. 33a/2 HM: "rażīya'l-lāhü 'anh hāzretleri" yok. 20a/1

¹¹⁵⁷ NO: "resūlu'l-lāh" dan önce "hāzreti" var. 27a/3 HM: "resūl-ı ekrem" 20a/2

¹¹⁵⁸ NO: "şallā'l-lahu" den sonra "te'ālā" var. 27a/4

¹¹⁵⁹ AE: "şafīdin" 17b/8

¹¹⁶⁰ AE: "sābikuhā" 17b/8 NO: "sābikuhā" 27a/5 BV: "sābikuhā" 30a/4 ZO: "sābikuhā" 33a/4 HM: "sābikuhā" 20a/3

¹¹⁶¹ AE: "ve" yerine "daḡı" var. 17b/9 MA: "ve" yerine "daḡı" var. 32b/10 NO: "ve" yerine "daḡı" var. 27a/7 ZO: "ve" yerine "daḡı" var. 33a/6 HM: "ve" yerine "daḡı" var. 20a/4

¹¹⁶² AE: "şalıverilse" den sonra "anları" var. 17b/9 MA: "şalıverilse" den sonra "anları" var. 32b/10 NO: "şalıverilse" den sonra "anları" var. 27a/7 BV: "şalıverilse" den sonra "anları" var. 30a/6 ZO: "şalıverilse" den sonra "anları" var. 33a/6 HM: "şalıverilse" den sonra "anları" var. 20a/5

¹¹⁶³ AE: "cümlesi" yok. 17b/9 MA: "cümlesi" yok. 32b/10 NO: "cümlesi" yok. 27a/7 BV: "cümlesi" yok. 30a/6 ZO: "cümlesi" yok. 33a/6 HM: "cümlesi" yok. 20a/5

¹¹⁶⁴ AE: "olurđı" 17b/10 NO: "olurđı" 27a/7

¹¹⁶⁵ NO: "rażīya'l-lāhü" dan sonra "te'ālā" var. 27a/8

¹¹⁶⁶ AE: "hāzretleri" yok. 17b/11 MA: "hāzretleri" yok. 32b/12 NO: "hāzretleri" yok. 27a/8 BV: "hāzretleri" yok. 30a/8 ZO: "hāzretleri" yok. 33a/9 HM: "hāzretleri" yok. 20a/7

¹¹⁶⁷ AE: "rivāyet étmişđür" 17b/11 MA: "rivāyet étmişđür" 32b/12 NO: "rivāyet étmişđür" 27a/8 BV: "rivāyet étmişđür" 30a/8 ZO: "rivāyet étmişđür" 33a/9 HM: "rivāyet étmişđür" 20a/7

¹¹⁶⁸ HM: "resūl-ı ekrem" 20a/7

¹¹⁶⁹ NO: "şallā'l-lahu" den sonra "te'ālā" var. 27a/9

¹¹⁷⁰ HM: "ve's-sellem" den sonra "hāzreti" var. 20a/7

¹¹⁷¹ AE: "beḡze ye" den sonra "andadır" var. 17b/12 MA: "beḡze ye" den sonra "andadır" var. 33a/1 NO: "beḡze ye" den sonra "andadır" var. 27a/12 BV: "beḡze ye" den sonra "andadır" var. 30a/10 ZO: "beḡze ye" den sonra "andadır" var. 33a/12 HM: "beḡze ye" den sonra "andadır" var. 20a/9

¹¹⁷² HM: "resūl-ı ekrem" 20a/10

¹¹⁷³ NO: "şallā'l-lahu" den sonra "te'ālā" var. 27a/14 ZO: "şallā'l-lahu" den sonra "te'ālā" var. 33a/14

¹¹⁷⁴ AE: "ve's-sellemden" 17b/14 MA: "ve's-sellemden" 33a/2 NO: "ve's-sellemden" 27a/14 ZO: "ve's-sellemden" 33a/14 HM: "ve's-sellemden" 20a/11

h azretleri¹¹⁷⁵ bir  ac¹¹⁷⁶ (7) riv ayet ile¹¹⁷⁷ at zikr eyley b¹¹⁷⁸ hayır bereket bunlardadır¹¹⁷⁹ (8) (BV/30b) (ZO/33b) demiŐd r her biri m b rekd r lakin¹¹⁸⁰ (NO/27b) siy h¹¹⁸¹ ve yađız¹¹⁸² ve al¹¹⁸³ (9) ve¹¹⁸⁴ g grek at ki niŐ neler¹¹⁸⁵ vechi meŐr h  zre¹¹⁸⁶ (AE/18a) ola (10) ziy de¹¹⁸⁷ m b rekd r demekd r¹¹⁸⁸ eb  h reyre¹¹⁸⁹ raŐiya'l-l h ¹¹⁹⁰ 'anh¹¹⁹¹ (11) h azretleri¹¹⁹² res lu'l-l h¹¹⁹³ Őall 'l-lahu¹¹⁹⁴ 'aleyhi ve's-sellem¹¹⁹⁵

¹¹⁷⁵ AE: "h azretleri" yok. 17b/14 MA: "h azretleri" yok. 33a/2 NO: "h azretleri" yok. 27a/14 BV: "h azretleri" yok. 30a/12 ZO: "h azretleri" yok. 33a/14 HM: "h azretleri" yok. 20a/11

¹¹⁷⁶ AE: "bir  ac" dan sonra "d rl " var. 17b/14 MA: "bir  ac" dan sonra "d rl " var. 33a/3 NO: "bir  ac" dan sonra "d rl " var. 27a/14 BV: "bir  ac" dan sonra "d rl " var. 30a/13 ZO: "bir  ac" dan sonra "d rl " var. 33a/14 HM: "bir  ac" dan sonra "d rl " var. 20a/11

¹¹⁷⁷ AE: "riv yet ile" yok. 17b/14 MA: "riv yet ile" 33a/3 NO: "riv yet ile" yok. 27a/14 BV: "riv yet ile" yok. 30a/13 ZO: "riv yet ile" yok. 33a/15 HM: "riv yet ile" yok. 20a/11

¹¹⁷⁸ AE: "zikr eyley b" yerine "zikr olunub" var. 17b/14 MA: "zikr eyley b" yerine "zikr olunub" var. 33a/3 NO: "zikr eyley b" yerine "zikr olunub" var. 27a/14 BV: "zikr eyley b" yerine "zikr olunub" var. 30a/13 ZO: "zikr eyley b" yerine "zikr olunub" var. 33a/15 HM: "zikr eyley b" yerine "zikr olunub" var. 20a/11

¹¹⁷⁹ AE: "bunlardadır" yerine "bunda olur" var. 17b/14

¹¹⁸⁰ AE: "lakin" yerine "h Őılı" var. 17b/15 MA: "lakin" yerine "h Őılı" var. 33a/4 NO: "lakin" yerine "h Őılı" var. 27a/15 BV: "lakin" yerine "h Őılı" var. 30b/1 ZO: "lakin" yerine "h Őılı" var. 33b/1 HM: "lakin" yerine "h Őılı" var. 20a/12

¹¹⁸¹ AE: "siy h" dan sonra "at" var. 17b/15 MA: "siy h" dan sonra "at" var. 33a/4 NO: "siy h" dan sonra "at" var. 27b/1 BV: "siy h" dan sonra "at" var. 30b/1 ZO: "siy h" dan sonra "at" var. 33b/1 HM: "siy h" dan sonra "at" var. 20a/13

¹¹⁸² AE: "yağız" dan sonra "at" var. 17b/15 MA: "yağız" dan sonra "at" var. 33a/4 NO: "yağız" dan sonra "at" var. 27b/1 BV: "yağız" dan sonra "at" var. 30b/1 ZO: "yağız" dan sonra "at" var. 33b/2

¹¹⁸³ AE: "al" dan sonra "at" var. 17b/15 NO: "al" dan sonra "at" var. 27b/1 BV: "al" dan sonra "dağı" var. 30b/2 ZO: "al" dan sonra "at" var. 33b/2 HM: "al" dan sonra "at" var. 20a/13

¹¹⁸⁴ AE: "ve" yerine "dağı" var. 17b/15 MA: "ve" den sonra "dağı" var. 33a/4 NO: "ve" den sonra "dağı" var. 27b/1 ZO: "ve" den sonra "dağı" var. 33b/2

¹¹⁸⁵ AE: "niŐ neler" yok. 17b/15 MA: "niŐ neler" yok. 33a/5 NO: "niŐ neler" yok. 27b/2 BV: "niŐ neler" yok. 30b/2 ZO: "niŐ neler" yok. 33b/2 HM: "niŐ neler" yok. 20a/13

¹¹⁸⁶ AE: " zre" den sonra "zikr olunan niŐ neleri" var. 18a/1 MA: " zre" den sonra "zikr olunan niŐ neleri" var. 33a/5 NO: " zre" den sonra "zikr olunan niŐ neleri" var. 27b/2 BV: " zre" den sonra "zikr olunan niŐ neleri" var. 30b/3 ZO: " zre" den sonra "zikr olunan niŐ neleri" var. 33b/3 HM: " zre" den sonra "zikr olunan niŐ neleri" var. 20a/14

¹¹⁸⁷ AE: "ziy de" yerine "heb" var. 18a/1 MA: "ziy de" yerine "heb" var. 33a/5 NO: "ziy de" yerine "hebsi" var. 27b/3 BV: "ziy de" yerine "heb" var. 30b/3 ZO: "ziy de" yerine "heb" var. 33b/4 HM: "ziy de" yerine "heb" var. 20a/14

¹¹⁸⁸ AE: "demekd r" yok. 18a/1

¹¹⁸⁹ BV: "eb  h reyre" den sonra "mervid r ki" var. 30b/4

¹¹⁹⁰ NO: "raŐiya'l-l h " dan sonra "te' l " var. 27b/3

¹¹⁹¹ AE: "raŐiya'l-l h  'anh" dan sonra "mervid r ki" var. 18a/1 MA: "raŐiya'l-l h  'anh" dan sonra "mervid r ki" var. 33a/6 NO: "raŐiya'l-l h  te' l  'anh" dan sonra "mervid r ki" var. 27b/4 ZO: "raŐiya'l-l h  'anh" dan sonra "mervid r ki" var. 33b/5 HM: "raŐiya'l-l h  'anhdan" sonra "mervid r ki" var. 20a/15

¹¹⁹² AE: "h azretleri" yok. 18a/1 MA: "h azretleri" yok. 33a/6 NO: "h azretleri" yok. 27b/4 BV: "raŐiya'l-l h  'anh h azretleri" yok. 30b/4 ZO: "h azretleri" yok. 33b/5 HM: "h azretleri" yok. 20a/15

¹¹⁹³ AE: "res l" 18a/1 HM: "res l-ı ekrem" 20a/15

(12) h azretlerinden riv ayet  eder efendimiz¹¹⁹⁶ atda sekel olduđu¹¹⁹⁷ (13) sevmez idi sekel aņa d erler ki atıņ  n ayağının (14) şağı ve kıc ayağının şolu s kel ola¹¹⁹⁸ d mek¹¹⁹⁹ (15) atıņ bilekleri aķ olmağdur ba zılar zikir  tmişler ki¹²⁰⁰

[24b]

(1) h azret-i im am h useyin (*HM/20b*) rağiya'l-l h ¹²⁰¹  anh h azretleri¹²⁰² (2) şehid olduğu zam nda bu řekil¹²⁰³ at¹²⁰⁴  zerinde idi d diler (3) şifa-yı şudurda mezk rdir res lu'l-l h¹²⁰⁵ (4) şall 'l-lahu¹²⁰⁶  aleyhi ve's-sellem h azretleri¹²⁰⁷ buyurmuşlardur ki¹²⁰⁸ kaçan g rseņiz kim¹²⁰⁹ (5) bir ř 'ifeniņ atları başların yukaru tutarlar ve  ok (6) kişneyeler (*ZO/34a*) bilesiz ki firşat anlarındur¹²¹⁰ (*MA/33b*) ve kaçan (*BV/31a*) g rseņiz ki¹²¹¹ (7) başların aşağa tutarlar ve kişnemezler ya ni¹²¹² az kişneyeler (8) ve kuyrukların şalalar bilesiz ki¹²¹³ bu maķ le kimesneler¹²¹⁴ m nhezim¹²¹⁵ (9) olurlar¹²¹⁶ (*NO/28a*) b b-1 şan 

¹¹⁹⁴ AE: "şall 'l-lahu" yok. 18a/1 NO: "şall 'l-lahu" den sonra "te al " var. 27b/4

¹¹⁹⁵ AE: " aleyhi ve's-sellem" yerine " aleyhi's-sel m" var. 18a/2

¹¹⁹⁶ AE: "h azretlerinden riv ayet  eder efendimiz" yok. 18a/2 MA: "riv ayet  eder efendimiz" yok. 33a/7 NO: "riv ayet  eder efendimiz" yok. 27b/4 BV: "riv ayet  eder efendimiz" yok. 30b/5 ZO: "h azretlerinden riv ayet  eder efendimiz" yok. 33b/6 HM: "riv ayet  eder efendimiz" yok. 20a/16

¹¹⁹⁷ AE: "olduğın" 18a/2

¹¹⁹⁸ AE: "s kel ola" dan sonra "s kel olmağ" var. 18a/3 MA: "s kel ola" dan sonra "s kel olmağ" var. 33a/9 NO: "s kel ola" dan sonra "s kel olmağ" var. 27b/7 BV: "s kel ola" dan sonra "s kel olmağ" var. 30b/7 ZO: "s kel ola" dan sonra "s kel olmağ" var. 33b/8 HM: "s kel ola" dan sonra "s kel olmağ" var. 20a/18

¹¹⁹⁹ AE: "d mek" yok. 18a/3 MA: "d mek" yok. 33a/9 NO: "d mek" yok. 27b/7 BV: "d mek" yok. 30b/7 ZO: "d mek" yok. 33b/8 HM: "d mek" yok. 20a/18

¹²⁰⁰ AE: "zikir  tmişd r ki" 18a/4 HM: "zikir eylediki" var. 20a/15

¹²⁰¹ AE: "rağiya'l-l h " dan sonra "te al " var. 18a/4 NO: "rağiya'l-l h " dan sonra "te al " var. 27b/8

¹²⁰² AE: "h azretleri" yok. 18a/4 MA: "h azretleri" yok. 33a/10 NO: "h azretleri" yok. 27b/8 BV: "h azretleri" yok. 30b/9 ZO: "h azretleri" yok. 33b/11 HM: "h azretleri" yok. 20b/1

¹²⁰³ AE: "şekil" yerine "aşl" var. 18a/5 MA: "şekil" yerine "aşl" var. 33a/11 NO: "şekil" yerine "aşl" var. BV: "şekil" yerine "aşl" var. 30b/9 ZO: "şekil" yerine "aşl" var. 33b/11 HM: "şekil" yerine "aşl" var. 20a/1

¹²⁰⁴ AE: "at" yok. 18a/5

¹²⁰⁵ HM: "res l-ı ekrem" 20b/2

¹²⁰⁶ NO: "şall 'l-lahu" den sonra "te al " var. 27b/10

¹²⁰⁷ AE: "h azretleri" yok. 18a/6 MA: "h azretleri" yok. 33a/12 NO: "h azretleri" yok. 27b/10 BV: "h azretleri" yok. 30b/11 ZO: "h azretleri" yok. 33b/13 HM: "h azretleri" yok. 20b/3

¹²⁰⁸ AE: "buyurmuşdur ki" 18a/6 MA: "buyurmuşdur ki" 33a/12 HM: "buyurmuşdur ki" 20b/3

¹²⁰⁹ AE: "g resiz ki" 18a/6 MA: "g resiz ki" 33a/12 NO: "g resiz ki" 27b/11 BV: "g resiz ki" 30b/11 ZO: "g resiz ki" 33b/14 HM: "g resiz ki" 20b/3

¹²¹⁰ AE: "anlardadur" 18a/7 BV: "anlarındur" 30b/13 HM: "anlardadur" 20b/5

¹²¹¹ AE: "g resiz ki" 18a/7 MA: "g resiz ki" 33b/1 NO: "g resiz ki" 27b/13 BV: "g resiz ki" 31a/1 ZO: "g resiz ki" 34a/1 HM: "g resiz ki" 20a/5

¹²¹² MA: "kişnemezler ya ni" yok. 33b/1 NO: "kişnemezler ya ni" yok. 27b/14 BV: "kişnemezler ya ni" yok. 31a/1 ZO: "kişnemezler ya ni" yok. 34a/2 HM: "kişnemezler ya ni" yok. 20b/6

¹²¹³ AE: "ve kişnemezler ya ni az kişneyeler ve kuyrukların şalalar bilesiz ki" yok. 18a/8

atların eyüsi ve yatlısı beyânındadır¹²¹⁷ (10) a^lā¹²¹⁸ ve kâmil at¹²¹⁹ oldur ki¹²²⁰ yigirmi yedi evveli yâ¹²²¹ ile (11) gelür¹²²² türki isim¹²²³ cem^c ola¹²²⁴ yürügen¹²²⁵ yügrük¹²²⁶ (12)

¹²¹⁴ AE: “kimesneler” yok. 18a/8 MA: “kimesneler” yerine “kavm” var. 33b/2 NO: “kimesneler” yerine “kavm” var. 27b/15 BV: “kimesneler” yerine “kavm” var. 30b/2 ZO: “kimesneler” yerine “kavm” var. 34a/3 HM: “kimesneler” yerine “kavm” var. 20b/7

¹²¹⁵ NO: “münhezim” den sonra “münkesir” var. 27b/15

¹²¹⁶ AE: “olur” 18a/8 MA: “olur” 33b/2 HM: “münhezim olurlar” dan sonra “ve'l-hâşılı bu kadar (20b/8) ayât-ı kerime ve eḥādīs-i şerīfe ki atıñ faẓīleti ve şerefi için (20b/9) zıkr olunmuşdur atıñ Allāh yolında ğazā ve cihād eden ğaziler (20b/10) için halk olunduğı içündür zīrā bilāl ḥabeşī raẓīya'l-lāhü (20b/11) ‘anhdan mervīdür ki ḥabīb-i ekrem şallā'l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem dār-ı beḳāya (20b/12) rıḥlet buyurub ebū bekir şıddık raẓīya'l-lāhü ‘anh ḥalīfe-i islām (20b/13) olduĝda iki seneden müteçāviz ebū bekir şıddık raẓīya'l-lāhü (20b/14) ‘anh zamānı ḥilāfetlerinde aṣḥāb-ı kirām raẓīya'l-lāhü ‘anhüm (20b/15) arasında zamānı resūl- ekrem şallā'l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem ḥazretlerinde (20b/16) nice temcīd ve ezān oĝurlar ise yine ḥilāfet ebī bekir şıddık (20b/17) raẓīya'l-lāhü ‘anhda temcīd ve ezān oĝuyub mü'ezzinlik ederler (20b/18) idi ebū bekir şıddık raẓīya'l-lāhü ‘anh daḳı dār-ı beḳāya rıḥlet (20b/19) buyurub ḥazret-i ‘ömer raẓīya'l-lāhü ‘anh ḥilāfet-i islām olduĝda (21a/1) bilāl ḥabīşī ḥazretleri temcīd ve ezān oĝumaz olub şām-ı şerīfe (21a/2) hicrete ‘azīmet edüb gitmek murād eyledükde ḥazret-i ‘ömer (21a/3) raẓīya'l-lāhü ‘anh bilāl beni niçün terk edersin seniñ (21a/4) temcīd ve ezānıñ işitdükde resūl-i ekrem şallā'l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem zamānı (21a/5) ḥayātı sürür-ı nişārlarında sürür olduĝımız gibi mesrūr olurduĝ (21a/6) dīne elbette yâ ‘ömer beni men' etme giderem dedü yâ ḳarındāş (21a/7) ebū bekri bırakmadan beni daḳı bırakma yâ bilāl deýü ziyāde ricā (21a/8) edtikde ebū bekir şıddık benim mevlām ve ben aḳın ma'tuĝı idim üzerimde (21a/9) ḥaĝĝ ve alāsı olmaĝın edemedim amma şimdi elbette (21a/10) şām-ı şerīfe gidüb baĝıyye 'ömrimi anda cihād fī-sebi'l-lillahide (21a/11) ğazā eylemege şarf ederim zīrā ibn ḥabīb ekrem şallā'l-lahu (21a/12) ‘aleyhi ve’s-sellem ḥazretlerinin lisān-ı şerīflerinden (21a/13) işitdim ki yâ bilāl ümmetimin a'melinde seniñ 'amelinden ya'nī (21a/14) mü'ezzinlikden efzal 'amel yoĝdur illā Allāh yolında i'lā-i kelimetu'l-lāh (21a/15) için cihād ve ğazā vardur zīrā peygamberlik mertebesinden (21a/16) bir derece aşaĝı cihād fī-sebi'l-lillahi lā i'lā-i kelimetu'l-lāh derecesinden (21a/17) efzal derece yoĝdur buyurdular imdi yâ 'ömer (21a/18) beni Allāh yolında efzal a'māldan men' eyleme deýüb Allāh (21b/1) fī-Allāh ğazaya müteveccih ve 'azim baĝıyye-i 'ömri şām-ı şerīfde (21b/2) cihād-ı fī-sebi'l-lillahide tamām eylediler idi bu ümmet-i merḥūme (21b/3) içinde ğaziler mertebesinden efzal mertebe yoĝdur amma niyyet (21b/4) ḥalīşe ile sünnet-i seniyye muḥammediyeye tabiyyat edüb gerek (21b/5) at ve gerek sa'ir levzām cihād ve ğazā her ne ise ḳalbden cezm (21b/6) ile 'azīmet ve niyyet edüb yâ rabbi bu şeyleri cümlesinüñ (21b/7) kelime-i tevḥīd ki a'lā ḥabībün muḥammedü'l-muṣṭafā şallā'l-lahu 'aleyhi (21b/8) ve's-sellem ḥazretlerinin şerī muṭahhirini iḫyā ve ümmet-i merḥūmesini (21b/9) teḳşīr-i ihtimā için ḳaşd ve niyyet ve cezm ü 'azīmet eyledüm (21b/10) deýü dergāh-ı rabb-i 'izzete müteveccih olmaĝdır zīrā inneme'l 'amālü (21b/11) bālinneyā tedri veli külle emren mā nevā allahümme şahḥe ḳaşdenā velayesser (21b/12) umürünā bi ḥürmete ḥabībike'l muṣṭafā ” 20b/8-19, 21a/1-19, 21b/1-12

¹²¹⁷ HM: “bildürür” 21b/13

¹²¹⁸ AE: “a'lā” yerine “eyü” var. “eyü” den sonra “at” var. 18a/9 MA: “a'lā” yerine “eyü” var. 33b/4 NO: “a'lā” yerine “eyü” var. 28a/2 BV: “a'lā” yerine “eyü” var. 31a/4 ZO: a'lā” yerine “eyü” var. 34a/5 HM: “a'lā” yerine “eyü” var. 21b/13

¹²¹⁹ AE: “at” yok. 18a/9

¹²²⁰ AE: “oldur ki” den sonra “anda” var. 18a/9 MA: “oldur ki” den sonra “anda” var. 33b/4 NO: “oldur ki” den sonra “anda” var. 28a/2 BV: “oldur ki” den sonra “anda” var. 31a/4 ZO: “oldur ki” den sonra “anda” var. 34a/6 HM: “oldur ki” den sonra “anda” var. 21b/13

¹²²¹ NO: “evveli yâ” yerine “evveli ḥarf yâ” var. 28a/2

yyici¹²²⁷ yaşı¹²²⁸ yüksek¹²²⁹ yoğun bilekli¹²³⁰ (13) yumşak tüyli¹²³¹ yaşdağac qarınli¹²³²
yumrı tırnaqlı¹²³³ (14) yancıqlı¹²³⁴ yağız¹²³⁵ yufka derili¹²³⁶ yay boyunli¹²³⁷ (15)
yürekli¹²³⁸ yatağı geniş¹²³⁹ yeyni¹²⁴⁰ yelisi ince ve uzun¹²⁴¹

[25a]

(1) yedilgen¹²⁴² yavaşı¹²⁴³ yatağan¹²⁴⁴ yüzgec¹²⁴⁵ yedi yaşı¹²⁴⁶ (2) yüzi güzel¹²⁴⁷
(HM/22a) yapuılı¹²⁴⁸ (NO/28b) yırtmaclı¹²⁴⁹ yayancı¹²⁵⁰ yırtılmış (3) ba'zıları¹²⁵¹ demiş ki

¹²²² AE: “gelür” yerine “olan” var. 18a/9 MA: “gelür” yerine “olan” var. 33b/5 NO: “gelür” yerine “olan” var. 28a/3 BV: “gelür” yerine “olan” var. 31a/5 ZO: “gelür” yerine “olan” var. 34a/6 HM: “gelür” yerine “olan” var. 21b/14

¹²²³ AE: “adlar” 18a/9 MA: “adlar” 33b/5 NO: “adlar” 28a/3 BV: “adlar” 31a/5 ZO: “adlar” 34a/6 HM: “adlar” 21b/14

¹²²⁴ NO: “cem' ola” dan sonra “evveli” var. 28a/3

¹²²⁵ NO: “yürügen” den sonra “ola ikinci” var. 28a/3 BV: “yürügen” yok. 31a/5

¹²²⁶ NO: “yügrük” den sonra “ola üçüncü” var. 28a/4

¹²²⁷ AE: “yiyegen” 18a/10 MA: “yiyegen” 33a/5 NO: “yiyegen” den sonra “ola dördüncü” var. 28a/4 BV: “yiyegen” 31a/5 ZO: “yiyegen” 34a/7 HM: “yiyegen” 21b/15

¹²²⁸ NO: “yaşı” dan sonra “ola beşinci” var. 28a/4

¹²²⁹ NO: “yüksek” den sonra “ola altıncı” var. 28a/5

¹²³⁰ NO: “yoğun bilekli” den sonra “ola yedinci” var. 28a/5

¹²³¹ NO: “yumşak tüyli” den sonra “sekizinci” var. 28a/6 HM: “yumşak tüyli” yerine “yumşak” var. 21b/15

¹²³² NO: “yaşdağac qarınli” dan sonra “ola tokuzuncu” var. 28a/6

¹²³³ NO: “yumrı tırnaqlı” dan sonra “ola onuncu” var. 28a/7

¹²³⁴ NO: “yancıqlı” dan sonra “ola on birinci” var. 28a/7

¹²³⁵ NO: “yağız” dan sonra “ya'nī ħurmāyī tōri on ikinci” var. 28a/7

¹²³⁶ NO: “yufka derili” den sonra “ola on üçüncü” var. 28a/8

¹²³⁷ NO: “yay boyunli” dan sonra “ola on dördüncü” var. 28a/9

¹²³⁸ NO: “yürekli” den sonra “ya'nī yarar bahādır ola on beşinci” var. 28a/9

¹²³⁹ NO: “yatağı geniş” den sonra “ya'nī kıyruq yatağı geniş on altıncı” 28a/10

¹²⁴⁰ NO: “yeyni” den sonra “ya'nī yavaşı degil çapuk on yedinci” var. 28a/11 HM: “yeyni” den sonra “burunli” var. 21b/18

¹²⁴¹ NO: “yelisi ince ve uzun” dan sonra “ola on sekizinci” var. 28a/11

¹²⁴² NO: “yedilgen” den sonra “ola on tokuzuncu” var. 28a/12

¹²⁴³ NO: “yavaşı” den sonra “ola yavuz olmaya yigirminci” var. 28a/12

¹²⁴⁴ NO: “yatağan” den sonra “ola yigirmi birinci” var. 28a/13

¹²⁴⁵ NO: “yüzgec” den sonra “ol yigirmi ikinci” var. 28a/13

¹²⁴⁶ NO: “yedi yaşı” den sonra “ola yigirmi üçüncü” var. 28a/14

¹²⁴⁷ NO: “yüzi güzel” den sonra “ola yigirmi dördüncü” var. 28a/14

¹²⁴⁸ NO: “yapuılı” dan sonra “ya'nī cümle 'azāsı yerli yerinde birbirine uyar yigirmi beşinci” var. 28a/15 HM: “yapuılı” 22a/1

¹²⁴⁹ NO: “yırtmaclı” dan sonra “ya'nī ağız yırtmacı yüksek demekdür yigirmi altıncı” var. 28b/1

¹²⁵⁰ MA: “yayancı” dan sonra “şakıncı demekdür ehli binmişdür ” var. 33b/10 NO: “yayancı” dan sonra “ya'nī şakıncı demekdür yigirmi yedinci yırtılmış ya'nī ehli binmişdür mu'allim 28b/3 demekdür ” var. 28b/2-3 BV: “yayancı” dan sonra “şakıncı demekdür ” var. 31a/11 ZO: “yayancı” dan sonra “şakıncı demekdür ” var. 34a/14 HM: “yayancı” dan sonra “şakıncı demekdür ” var. 22a/1

eyü at oldur ki anda on iki teşbīh (*ZO/34b*) buluna (4) üç yeri güzel ‘avrete beñzeyeye ve¹²⁵² üç yeri deveye beñzeyeye ve (*BV/31b*) üç (5) yeri kaṭıra beñzeyeye ve üç yeri şu şığırına beñzeyeye ammā ‘avrete (6) beñzeyeyen¹²⁵³ (*AE/18b*) (*MA/34a*) üç yeriñ¹²⁵⁴ evvelkisi¹²⁵⁵ güzellikde¹²⁵⁶ ve şüreti ‘avret (7) şüretine beñzeyeye¹²⁵⁷ ikinci¹²⁵⁸ şāhibi mülāyim ola ve uzun (8) ve ince olmaḡdur¹²⁵⁹ üçüncü¹²⁶⁰ yancıqları¹²⁶¹ ‘avret yancığı (9) gibi çok olmaḡdur¹²⁶² ammā deveye beñzeyeyen üç yeriñ¹²⁶³ evvelki¹²⁶⁴ (10) burnı¹²⁶⁵ uzun olmaḡdur¹²⁶⁶ ikinci kirpikleri¹²⁶⁷ uzun (11) olmaḡdur¹²⁶⁸ zīrā deve kirpikli¹²⁶⁹ at elma

¹²⁵¹ AE: “ba‘zı” 18a/13

¹²⁵² AE: “ve” yok. 18a/15

¹²⁵³ HM: “‘avrete beñzeyeyen” yok. 22a/4

¹²⁵⁴ AE: “üç yeriñ” yerine “üçüñ” var. 18b/1 MA: “üç yeriñ” yerine “üçüñ” var. 34a/1 NO: “üç yeriñ” yerine “üçüñ” var. 28b/6 BV: “üç yeriñ” yerine “üçüñ” var. 31b/1 HM: “üç yeri ki” den sonra “‘avrete beñzeyeye” var. 22a/5

¹²⁵⁵ MA: “evvelkisi” yerine “biri” var. 34a/1 NO: “evvelkisi” yerine “biri” var. 28b/6 BV: “evvelkisi” yerine “biri” var. 31b/2 ZO: “evvelkisi” yok. 34b/4 HM: “evvelkisi” yerine “ol” var. “ol” dan sonra “üçüñ biri” var. 22a/5

¹²⁵⁶ AE: “güzellikdür” 18b/1 NO: “güzellikdür” 28b/6

¹²⁵⁷ AE: “ve şüreti ‘avret şüretine beñzeyeye” yok. 18b/1 MA: “ve şüreti ‘avret şüretine beñzeyeye” yok. 34a/1 NO: “ve şüreti ‘avret şüretine beñzeyeye” yok. 28b/6 BV: “ve şüreti ‘avret şüretine beñzeyeye” yok. 31b/2 ZO: “ve şüreti ‘avret şüretine beñzeyeye” yok. 34b/4 HM: “ve şüreti ‘avret şüretine beñzeyeye” yok. 22a/5

¹²⁵⁸ AE: “ikincisi” 18b/1

¹²⁵⁹ AE: “olmaḡda” 18b/1 MA: “olmaḡda” 34a/2 NO: “olmaḡda” 28b/7 BV: “olmaḡda” 31b/2 ZO: “olmaḡda” 34b/5 HM: “olmaḡda” 22a/6

¹²⁶⁰ AE: “üçüncüsü” 18b/1 MA: “üçüncüsü” 34a/2 NO: “üçüncüsü” 28b/7 BV: “üçüncüsü” 31b/3 ZO: “üçüncüsü” 34b/5

¹²⁶¹ AE: “yancıqları” yok. 18b/1

¹²⁶² AE: “olmaḡda” 18b/2 MA: “olmaḡda” 34a/2 NO: “olmaḡda” 28b/8 BV: “olmaḡda” 31b/3 ZO: “olmaḡda” 34b/6 HM: “olmaḡda” 22a/7

¹²⁶³ AE: “üç yeriñ” yerine “üçüñ” var. 18b/2 MA: “üç yeriñ” yerine “üçüñ” var. 34a/3 BV: “üç yeriñ” yerine “üçüñ” var. BV: “üç yeriñ” yerine “üçüñ” var. 31b/4 ZO: “üç yeriñ” yerine “üçüñ” var. 34b/7 HM: “üç yeriñ” yerine “üçüñ” var. 22a/7

¹²⁶⁴ AE: “evvelki” yerine “biri” var. 18b/2 MA: “evvelki” yerine “biri” var. 34a/3 NO: “evvelki” yerine “biri” var. 28b/9 BV: “evvelki” yerine “biri” var. 31b/4 ZO: “evvelki” yerine “biri” var. 34b/7 HM: “evvelki” yerine “biri” var. 22a/7

¹²⁶⁵ AE: “burnı” yerine “boynu” var. 18b/2 MA: “burnı” yerine “boynu” var. 34a/3 BV: “burnı” yerine “boynu” var. 31b/4 ZO: “burnı” yerine “boynu” var. 34b/7 HM: “burnı” yerine “boynu” var. 22a/7

¹²⁶⁶ AE: “olmaḡda” 18b/2 MA: “olmaḡda” 34a/3 NO: “olmaḡda” 28b/9 BV: “olmaḡda” 31b/4 ZO: “olmaḡda” 34b/7 HM: “olmaḡda” 22a/8

¹²⁶⁷ AE: “kibrikleri” 18b/3

¹²⁶⁸ AE: “uzun olmaḡdur ” yok. 18b/3 MA: “uzun olmaḡdur ” yok. 33a/4 NO: “uzun olmaḡdur ” yok. 28b/10 BV: “uzun olmaḡdur ” yok. 31b/5 ZO: “uzun olmaḡdur ” yok. 34b/8

¹²⁶⁹ AE: “kiprikli” 18b/3

gözli olur (12) üçüncü kıc sinirleri yoğun ve dik olmağdur¹²⁷⁰ ammā (13) şu şığırına benzeyen üç yerin¹²⁷¹ evvelkisi¹²⁷² bilekleri (14) yoğun ve kışa ola ökü¹²⁷³ gibi ikinci karnı altı (15) yaşşı olmağdur¹²⁷⁴ üçüncü kıyruğ yatağı geniş

[25b]

(1) olmağdur¹²⁷⁵ ammā kıtırı benzeyen üç yerin¹²⁷⁶ evvelkisi¹²⁷⁷ kılağları (2) uzun olmağdur¹²⁷⁸ ikinci¹²⁷⁹ kıyruğı (NO/29a) kıtır kıyruğı¹²⁸⁰ gibi kıamçı (3) kıyruğlı¹²⁸¹ olmağdur¹²⁸² üçüncü uzunlukda degil beklikte degil¹²⁸³ (4) (ZO/35a) atın fırnağı fırb gibi degirmi gerekdür bu teşbıhlerde¹²⁸⁴ (5) ol yigirmi yedi evveli¹²⁸⁵ ya¹²⁸⁶ ile kelān¹²⁸⁷

¹²⁷⁰ AE: “olmağda” 18b/3 MA: “olmağda” 34a/5 NO: “olmağda” 28b/11 BV: “olmağda” 31b/6 ZO: “olmağda” 34b/9 HM: “olmağda” 22a/10

¹²⁷¹ AE: “üç yerin” yerine “üçün” var. 18b/4 MA: “üç yerin” yerine “üçün” var. 34a/6 NO: “üç yerin” yerine “üçün” var. 28b/12 BV: “üç yerin” yerine “üçün” var. 31b/7 ZO: “üç yerin” yerine “üçün” var. 34b/10 HM: “üç yerin” yerine “üçün” var. 22a/10

¹²⁷² AE: “evvelkisi” yerine “biri” var. 18b/4 MA: “evvelkisi” yerine “biri” var. 34a/6 NO: “evvelkisi” yerine “biri” var. 28b/12 BV: “evvelkisi” yerine “biri” var. 31b/7 ZO: “evvelkisi” yerine “biri” var. 34b/10 HM: “evvelkisi” yerine “biri” var. 22a/10

¹²⁷³ HM: “ökü” den sonra “bilegi” var. 22a/11

¹²⁷⁴ AE: “olmağda” 18b/5 MA: “olmağda” 34a/8 NO: “olmağda” 28b/13 BV: “olmağda” 31b/8 ZO: “olmağda” 34b/12 HM: “olmağda” 22a/12

¹²⁷⁵ AE: “olmağda” 18b/5 MA: “olmağda” 34a/8 NO: “olmağda” 28b/14 BV: “olmağda” 31b/9 ZO: “olmağda” 34b/13 HM: “olmağda” 22a/13

¹²⁷⁶ AE: “üç yerin” yerine “üçün” var. 18b/5 MA: “üç yerin” yerine “üçün” var. 34a/9 NO: “üç yerin” yerine “üçün” var. 28b/14 BV: “üç yerin” yerine “üçün” var. 31b/9 ZO: “üç yerin” yerine “üçün” var. 34b/13 HM: “üç yerin” yerine “üçün” var. 22a/13

¹²⁷⁷ AE: “biri” 18b/5 MA: “biri” “biri” nden sonra “oldur ki” var. 34a/9 NO: “biri” “biri” nden sonra “oldur ki” var. 28b/15 BV: “biri” 31b/9 ZO: “biri” 34b/14 HM: “biri” 22a/13

¹²⁷⁸ AE: “ola” 18b/6 MA: “ola” 34a/10 NO: “ola” 28b/15 BV: “ola” 31b/10 ZO: “kılağları uzun olmağdur” yok. 34b/14 HM: “ola” 22a/14

¹²⁷⁹ MA: “ikinci” den sonra “oldur ki” var. 34a/10 NO: “ikinci” den sonra “oldur ki” var. 28b/15 BV: “ikinci” den sonra “oldur ki” var. 31b/10 ZO: “ikinci” yok. 34b/14 HM: “ikinci” den sonra “oldur ki” var. 22a/14

¹²⁸⁰ AE: “kıyruğı” yok. 18b/6 MA: “kıyruğı” yok. 34a/10 NO: “kıyruğı” yok. 29a/1 BV: “kıyruğı” yok. 31b/11 ZO: “kıyruğı” yok. 34b/14

¹²⁸¹ “kıyruğlı” yok. 34b/14

¹²⁸² AE: “ola” 18b/6 MA: “ola” 34a/10 NO: “ola” 29a/1 BV: “ola” 31b/11 ZO: “ola” 34b/14 HM: “ola” 22a/15

¹²⁸³ AE: “uzunlukda degil beklikte degil” yerine “fırnağı bilekde uzunlukda degil zırā” var. 18b/6 MA: “uzunlukda degil beklikte degil” yerine “fırnağı peklikde uzunlukda degil zırā” var. 34a/11 NO: “uzunlukda degil beklikte degil” yerine “fırnağı beklikde uzunlukda degil zırā” var. 29a/1 BV: “uzunlukda degil beklikte degil” yerine “fırnağı beklikde uzunlukda degil zırā” var. 31b/12 ZO: “uzunlukda degil beklikte degil” yerine “fırnağı beklikde uzunlukda degil” var. 34b/15 HM: “uzunlukda degil beklikte degil” yerine “fırnağı bilekde uzunlukda degil zırā” var. 22a/15

¹²⁸⁴ AE: “teşbıhlerine” 18b/7 MA: “teşbıhlerine” 34a/12 NO: “teşbıhlerine” 29a/2 BV: “teşbıhlerine” 31b/13 ZO: “teşbıhlerine” 35a/1 HM: “teşbıhlerine” 22a/16

bulunur (*BV/32a*) hāşıl-ı kelām (6) oldur ki¹²⁸⁵ (*MA/34b*) atıñ eyüsi hünerlüsi güzel olur nitekim (7) insānda dañı bir kişi güler¹²⁸⁹ yüzli ve heybetlü ve kuvvetlü (8) ve uzun boylu (*HM/22b*) ve yaşşı yağrınlu ve hoş āvāzlu¹²⁹⁰ ola¹²⁹¹ ekseri (9) hūyı¹²⁹² güzel olur resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem¹²⁹³ (10) uñlubū'l-hayre 'inde hısāni'l-vucūh buyurmışdur¹²⁹⁴ (11) imām şāfi'ī raḥimehumu'l-lāh¹²⁹⁵ bir kıyāfet-nāme kitābı te'līf edüb¹²⁹⁶ (12) anda buyurmışdur ki¹²⁹⁷ her kişi kim anı¹²⁹⁸ gördiği gibi (13) gönül severse¹²⁹⁹ anda fā'ide bulunur ammā¹³⁰⁰ eger gönül (14) sevmezse¹³⁰¹ anda¹³⁰² zarar olur ki bu mücerredür¹³⁰³ imdi (15) i'tibār üzre atlarıñ eyüsi oldur ki¹³⁰⁴

¹²⁸⁵ AE: “evveli” yok. 18b/8 MA: “evveli” yok. 34a/13 NO: “evveli” yok. 29a/3 BV: “evveli” yok. 31b/13 ZO: “evveli” yok. 35a/2 HM: “evveli” yok. 22a/17

¹²⁸⁶ AE: “ya” yerine “ya da” var. 18b/8 MA: “ya” yerine “ya da” var. 34a/13 NO: “ya” yerine “ya da” var. 29a/3 BV: “ya” yerine “ya da” var. 31b/13 ZO: “ya” yerine “ya da” var. 35a/2 HM: “ya” yerine “ya da” var. 22a/17

¹²⁸⁷ AE: “ile kelān” yok. 18b/8 MA: “ile kelān” yok. 34a/13 NO: “ile kelān” yok. 29a/3 BV: “ile kelān” yok. 31b/13 ZO: “ile kelān” yok. 35a/2 HM: “kelān” yok. 22a/17

¹²⁸⁸ AE: “oldur ki” yok. 18b/8

¹²⁸⁹ AE: “güzel” 18b/8 MA: “güzel” 34b/2 NO: “güzel” 29a/5 BV: “güzel” 32a/2 ZO: “güzel” 35a/4 HM: “güzel” 22a/19

¹²⁹⁰ AE: “āvāzlu” yok. 18b/9

¹²⁹¹ AE: “olsa” 18b/9 MA: “olsa” 34b/3 NO: “olsa” 29a/6 BV: “olsa” 32a/3 ZO: “olsa” 35a/6 HM: “olsa” 22b/1

¹²⁹² AE: “hūyı” dan sonra “dañı” var. 18b/9 NO: “hūyı” dan sonra “dañı” var. 29a/7 BV: “hūyı” dan sonra “dañı” var. 32a/4 ZO: “hūyı” dan sonra “dañı” var. 35a/6 HM: “hūyı” dan sonra “dañı” var. 22b/1

¹²⁹³ AE: “resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem” yok. 18b/10 MA: “resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem” yok. 34b/4 NO: “resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem” yok. 29a/7 BV: “resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem” yok. 32a/4 ZO: “resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem” yok. 35a/6 HM: “resūlu'l-lāh şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem” yok. 22b/2

¹²⁹⁴ AE: “buyurmışdur” dan sonra “ḥazreti” var. 18b/10 MA: “buyurulmuşdur” dan sonra “ḥazreti” var. 34b/5 NO: “buyurmışdur” dan sonra “ḥazreti” var. 29a/8 BV: “buyurmışdur” dan sonra “ḥazreti” var. 32a/5 ZO: “buyurmışdur” dan sonra “ḥazreti” var. 35a/8 HM: “buyurmışdur” dan sonra “ḥazreti” var. 22b/2

¹²⁹⁵ AE: “raḥimehumu'l-lāh” yerine “raḥimu'l-lāhe 'aleyh” var. 18b/11 MA: “raḥimehumu'l-lāh” yerine “raḥimu'l-lāh” var. 34b/5 NO: “raḥimehumu'l-lāh” yerine “raḥmetu'l-lāhe te'ālā 'aleyh” var. 29a/8 BV: “raḥimehumu'l-lāh” yerine “raḥmetu'l-lāhe te'ālā” var. 32a/5 ZO: “raḥimehumu'l-lāh” yerine “raḥmetu'l-lāhe” var. 35a/8 HM: “raḥimehumu'l-lāh” 22b/3

¹²⁹⁶ BV: “te'līf edüb” yerine “tākīf edüb” var. 32a/6

¹²⁹⁷ AE: “demişdür ki” 18b/11 MA: “demişdür ki” 34b/6 NO: “demişdür ki” 29a/9 BV: “demişdür ki” 32a/6 ZO: “demişdür ki” 35a/9 HM: “demişdür ki” 22a/3

¹²⁹⁸ MA: “anı” dan sonra “göz” var. NO: “anı” dan sonra “göz” var. 29a/10 BV: “anı” dan sonra “göz” var. 32a/7 ZO: “anı” dan sonra “göz” var. 35a/10 HM: “anı” dan sonra “göz” var. 22b/4

¹²⁹⁹ AE: “sevse” 18b/12 MA: “sevse” 34b/7 NO: “sevse” 29a/10 BV: “sevse” 32a/7 ZO: “sevse” 35a/10 HM: “sevse” 22b/4

¹³⁰⁰ HM: “ammā” dan sonra “göz görünce” var. 22b/5

¹³⁰¹ AE: “sevme” 18b/12 MA: “sevme” 34b/7 NO: “sevme” 29a/11 BV: “sevme” 32a/8 ZO: “sevme” 35a/11 HM: “sevme” 22b/5

[26a]

(1) güzel yüzli ceran gözlü¹³⁰⁵ ola ve kulaqları kâmiş yaprağı (2) gibi olub iki kulağı arası geniş ve ufağ dişli (*ZO/35b*) ve (3) yumrı alınlu kuru başlu uzun boyunlu (*NO/29b*) saçlı¹³⁰⁶ ve kışa bilekli¹³⁰⁷ ve (4) küccük böğürlü¹³⁰⁸ ve omuzlu ve yüçe¹³⁰⁹ poylu¹³¹⁰ ve yaşşı (*BV/32b*) ve uyluğu (*AE/19a*) tolu (*MA/35A*) (5) ve çok göğüslü ve kıyruğ yatağı geniş ve budları arası¹³¹¹ (6) ve girekleri¹³¹² ve aşıklarından aşağısı siyâh ola ve tēz görür (7) ola¹³¹³ ve yayancı ola ya'nī yürürken iki kulağıyla iki (8) cānibine işāret eder ki kendüyi terāzüleyüb (9) şıkını şıkını yürüye öñüne ırmağ gelürse şıçraya (10) ve yeyni ola ya'nī yürürken ayakları yere perk toğunub¹³¹⁴ (11) şavşal¹³¹⁵ adam gibi yürümeyüb zarīf herīf¹³¹⁶ gibi yürüye (12) kendüyi aşğa koyu vèrmeye ve o¹³¹⁷ kıcından ve kıcın¹³¹⁸ öñünden (13) yüksek olmayub¹³¹⁹ ikisi dağı berāber ola ve iki ayakların (14) geniş başub (*ZO/36a*) öñleri (*HM/23a*) ve kıçları tolaşık olmaya (15) ve elmacığı yumrı¹³²⁰ olmaya bir elmacığı eksik olsa¹³²¹

¹³⁰² AE: “andan” 18b/12 MA: “andan” 34b/7 NO: “andan” 29a/11 BV: “andan” 32a/8 ZO: “andan” 35a/11 HM: “andan” 22b/5

¹³⁰³ AE: “mücerrebdür” den sonra “bu” var. 18b/13

¹³⁰⁴ AE: “oldur ki” 18b/13

¹³⁰⁵ AE: “ceyrān gözlü” 18b/13 MA: “ceyrān gözlü” 34b/9 NO: “ceyrān gözlü” 29a/13 BV: “ceyrān gözlü” 32a/10 ZO: “ceyrān gözlü” 35a/13 HM “ceran gözlü” yok. 22b/7

¹³⁰⁶ NO: “saçlı” dan önce “uzun” var. 29b/1 HM: “saçlı” dan önce “ince” var. 22b/9

¹³⁰⁷ AE: “kışa bilekli” yerine “kışa bellü” var. 18b/15 NO: “kışa bilekli” yerine “kışa belli” var. 29b/1 BV: “kışa bilekli” yerine “kışa bellü” var. 32a/12

¹³⁰⁸ AE: “böğrūğ” 18b/15

¹³⁰⁹ NO: “yüçe” yok. 29b/1

¹³¹⁰ HM: “poylu” yok. 22b/10

¹³¹¹ AE: “budları arası” ndan sonra “ve kirbikleri arası ve egegi” var. 19a/1 MA: “budları arası” ndan sonra “ve kirpikleri arası ve egegi” var. 35a/2 NO: “budları arası” ndan sonra “egegi” var. 29b/3 ZO: “budları arası” ndan sonra “ve kirbikleri arası ve egegi” var. 35b/5

¹³¹² AE: “ve girekleri” yok. 19a/1 MA: “ve girekleri” yok. 35a/2 NO: “ve girekleri” yok. 29b/3 BV: “girekleri” nden sonra “arası” var. 32b/2 ZO: “ve girekleri” yok. 35b/5 HM: “girekleri” den sonra “egegi” var. 22b/12

¹³¹³ AE: “ve tēz görür ola” yok. 19a/2

¹³¹⁴ AE: “toğuna” 19a/4

¹³¹⁵ AE: “sesel” 19a/4 MA: “şabşal” 35a/7 NO: “şabşal” 29a/7 BV: “şabşal” 32b/7 ZO: “şabşal” 35b/11 HM: “şabşal” 22b/16

¹³¹⁶ AE: “herīf” yok. 19a/4

¹³¹⁷ AE: “o” yerine “öñi” var. 19a/5 MA: “o” yerine “öñi” var. 35a/8 NO: “o” yerine “öñi” var. 29b/9 BV: “o” yerine “öñi” var. 32b/9

¹³¹⁸ AE: “kıcı” 19a/5 MA: “kıcı” 35a/9 NO: “kıcı” 29b/9 BV: “kıcı” 32b/9 HM: “kıcı” 22b/18

¹³¹⁹ AE: “olmaya” 19a/5

¹³²⁰ AE: “yumrısı” 19a/6

[26b]

(1) yügrük¹³²² ve hünerlü olur ve¹³²³ kıc budları¹³²⁴ yancıklı¹³²⁵ ve ic (2) yanının (MA/35b) dağı etleri (BV/33a) dağı çok ola ve yırtmacı ola ya'nı (3) ağzının yırtmacı¹³²⁶ yüksek ola kışa yırtmacı at hünersiz (4) olur¹³²⁷ ve pek başlı olur¹³²⁸ ve şuya (NO/30a) gelincek yağ¹³²⁹ ayağın (5) evvel başa¹³³⁰ evvel¹³³¹ şol ayağın¹³³² başarsa şolağdur (6) ve bêlin egmeye ve bêliniñ kolağ¹³³³ yeri ince olub¹³³⁴ karnı (7) yaşşı ola ve kışraq gördükde kişneye eger kişnemezse (8) dilsizdür ve boynu dađı¹³³⁵ omuzı düz olub egriligi¹³³⁶ (9) alçağ olmaya¹³³⁷ ve kamçı kıyruklı¹³³⁸ olub kıyruğ¹³³⁹ kemükleri (10) ince ve kışa olub¹³⁴⁰ ve başını şala şala yürüye¹³⁴¹ (11) ve şalınaraq yürüye aşıkları yumrı olmaya ve kıc (12) ayağın öñden¹³⁴² aşurı başa kaşayıcak (ZO/36b) iki öñ (13)

¹³²¹ HM: "eksik olsa" dan sonra "ğayet" var. 23a/2

¹³²² HM: "yügrük" yok. 2

¹³²³ AE: "ve" yok. 19a/7

¹³²⁴ AE: "budları" yerine "ayağları" var. 19a/7 MA: "budları" yerine "uyluğları" var. 35a/13 NO: "budları" yerine "uyluğları" var. 29b/13 BV: "budları" yerine "uyluğları" var. 32b/13 ZO: "budları" yerine "uyluğları" var. 36a/3 HM: "budları" yerine "uyluğları" var. 23a/2

¹³²⁵ AE: "yancıklı" 19a/7 MA: "yancıklı" 35a/13 NO: "yancıklı" 29b/13 BV: "yancıklı" 32b/13 ZO: "yancıklı" 36a/3 HM: "yancıklı" 23a/3

¹³²⁶ AE: "yırtmacları" 19a/8 MA: "yırtmacları" 35b/1 NO: "yırtmacları" 29b/14 BV: "yırtmacları" 33a/1 HM: "yırtmacları" 23a/4

¹³²⁷ AE: "olur" yok. 19a/8 MA: "olur" yok. 35b/2 BV: "olur" yok. 33a/2 ZO: "olur" yok. 36a/5 HM: "olur" yok. 23a/5

¹³²⁸ AE: "olur" yok. 19a/9

¹³²⁹ AE: "şağ" 19a/9 MA: "şağ" 35b/3 NO: "şağ" 30a/1 BV: "şağ" 33a/3 ZO: "şağ" 36a/7 HM: "şağ" 23a/6

¹³³⁰ AE: "baş" dan sonra "ve eger" var. 19a/9 NO: "baş" dan sonra "ve eger" var. 30a/1 BV: "baş" dan sonra "ve eger" var. 33a/4 ZO: "baş" dan sonra "ve eger" var. 36a/7 HM: "baş" dan sonra "ve eger" var. 23a/6

¹³³¹ AE: "evvel" yok. 19a/9

¹³³² MA: "şol ayağın" yerine "şolun" var. 35b/3 NO: "şol ayağın" yerine "şolun" var. 30a/1 BV: "şol ayağın" yerine "şolun" var. 33a/4 ZO: "şol ayağın" yerine "şolun" var. 36a/7

¹³³³ BV: "kolan" yok. 33a/5

¹³³⁴ AE: "olur" 19a/10

¹³³⁵ AE: "dağı" yerine "ve" var. 19a/11 MA: "dağı" yerine "ve" var. 35b/6 NO: "dağı" yerine "ve" var. 30a/4 BV: "dağı" yerine "ve" var. 33a/6 ZO: "dağı" yerine "ve" var. 36a/11 HM: "dağı" yerine "ve" var. 23a/9

¹³³⁶ MA: "eyriligi" 35b/7 ZO: "eyriligi" 36a/12 HM: "eyriligi" 23a/9

¹³³⁷ ZO: "olmaya" yok. 36a/12

¹³³⁸ BV: "kamçı kıyruklı" 33a/7

¹³³⁹ AE: "kıyruğ" yok. 19a/12

¹³⁴⁰ AE: "kışa ola" 19a/12 MA: "kışa ola" 35b/8 BV: "kışa ola" 33a/8 ZO: "kışa ola" 36a/13 HM: "kışa ola" 23a/11

¹³⁴¹ AE: "yürüye" yok. 19a/12 MA: "yürüye" yok. 35b/9 NO: "yürüye" yok. 30a/6 BV: "yürüye" yok. 33a/8 ZO: "yürüye" yok. 36a/13 HM: "yürüye" yok. 23a/11

¹³⁴² AE: "öñinden" 19a/13 MA: "öñinden" 35b/10 NO: "öñinden" 30a/7

ayağın döge ve kıyruğın egmeye ve çok şallamaya ve katı (14) ürkek olub¹³⁴³ kıçın kıçın gitmeye¹³⁴⁴ şol eyegüsi¹³⁴⁵ (15) eksik olan at¹³⁴⁶ (MA/36a) hünerlü ve yügrük olur

[27a]

(1) eger bir atıñ boynında burkaşık olan¹³⁴⁷ (BV/33b) kılcağazları kulağına (2) yakın olursa (AE/19b) eşkin¹³⁴⁸ ammā ne kadar kulağından¹³⁴⁹ ırağ (3) olursa¹³⁵⁰ eşkin¹³⁵¹ olur bu zikir olunan nişānlarıñ¹³⁵² cümlesi (4) bir atda cem^c olmağ katı azlu¹³⁵³ olur (HM/23b) cümlesinden ehem ve elzem (5) olan eşkin¹³⁵⁴ yürügen olmasıdır¹³⁵⁵ ve yügrük (NO/30b) olmasıdır¹³⁵⁶ (6) yügrük atıñ kıc sıñiri yoğun ve dik ve bēl eti çok (7) olur yağız ħurmāyī torı at ki yelesi ve kıyruğı (8) ince olur¹³⁵⁷ ve uzun ola hünerlü olur cümle atlarıñ¹³⁵⁸ (9) torusıdır¹³⁵⁹ ya'nī cümle atlarıñ¹³⁶⁰ sultānı gibidür¹³⁶¹ beyt¹³⁶²

¹³⁴³ AE: “olub” yok. 19a/14

¹³⁴⁴ BV: “egmeye” 33a/12

¹³⁴⁵ HM: “şol eyegüsi” den sonra “biri” var. 23a/15

¹³⁴⁶ HM: “at” dan sonra “gāyet” var. 23a/15

¹³⁴⁷ BV “olan” yok. 33a/13 ZO: “olan” yok. 36b/5 HM: “olan” yok. 23a/16

¹³⁴⁸ AE: “eşkini” den sonra “olmaz” var. 19b/1 MA: “eşkini” den sonra “olmaz” var. 36a/2 NO: “eşkini” den sonra “olmaz” var. 30a/12 BV: “eşkini” den sonra “olmaz” var. 33b/1 ZO: “eşkini” den sonra “olmaz” var. 36b/6 HM: “eşkini” den sonra “olmaz” var. 23a/17

¹³⁴⁹ AE: “kulağına” 19b/1

¹³⁵⁰ AE: “ırağ olsa” 19b/1 MA: “ırağ olsa” 36a/3 NO: “ırağ olsa” dan sonra “ol kadar” var. 30a/13 BV: “ırağ olsa” dan sonra “ol kadar” var. 33b/2 ZO: “ırağ olsa” 36b/7 HM: “ırağ olursa” dan sonra “ol kadar” var. 23a/18

¹³⁵¹ AE: “eşkini” 19b/1

¹³⁵² AE: “nişānlar” 19b/2 MA: “nişānlar” 36a/4 NO: “nişānlar” 30a/13 BV: “nişānlar” 33b/3 ZO: “nişānlar” 36b/8

¹³⁵³ AE: “az” 19b/2 MA: “az” 36a/4 NO: “az” 30a/14 BV: “az” 33b/4 ZO: “az” 36b/8 HM: “az” 23a/19

¹³⁵⁴ AE: “olan eşkin” yok. 19b/2 MA: “olan eşkin” yok. 36a/5 NO: “olan eşkin” yok. 30a/15 BV: “olan eşkin” yok. 33b/4 ZO: “olan eşkin” yok. 36b/9 HM: “eşkin” yok. 23b/1

¹³⁵⁵ MA: “yürügen olmasıdır” dan sonra “andan şoñra” var. 36a/5 NO: “yürügen olmasıdır” dan sonra “andan şoñra” var. 30a/15 BV: “yürügen olmasıdır” dan sonra “andan şoñra” var. 33b/5 ZO: “yürügen olmasıdır” dan sonra “andan şoñra” var. 36b/10 HM: “yürügen olmasıdır” dan sonra “andan şoñra” var. 23b/1

¹³⁵⁶ AE: “ve yügrük olmasıdır” yok. 19b/2

¹³⁵⁷ AE: “olur” yok. 19b/4 MA: “olur” yok. 36a/8 NO: “olur” yok. 30b/3 BV: “olur” yok. 33b/7 ZO: “olur” yok. 36b/13 HM: “olur” yok. 23b/4

¹³⁵⁸ AE: “atlarıñ” dan sonra “torısı” var. 19b/4 MA: “atlarıñ” dan sonra “torısı” var. 36a/9 NO: “atlarıñ” dan sonra “torısı” var. 30b/4 BV: “atlarıñ” dan sonra “torısı” var. 33b/8 ZO: “atlarıñ” dan sonra “torısı” var. 36b/14 HM: “atlarıñ” dan sonra “düvisi” 23b/5

¹³⁵⁹ HM: “torusıdır” dan sonra “demişler” var. 23b/5

¹³⁶⁰ AE: “cümle atlarıñ” yok. 19b/4 MA: “cümle atlarıñ” yerine “cümleñiñ” var. 36a/10 NO: “cümle atlarıñ” yerine “cümleñiñ” var. 30b/4 BV: “cümle atlarıñ” yerine “cümleñiñ” var. 33b/8 ZO: “cümle atlarıñ” yerine “cümleñiñ” var. 36b/15 HM: “cümle atlarıñ” yerine “cümlesiniñ seyyidi” var. 23b/5

¹³⁶¹ HM: “sultānı gibidür” yerine “sultānıdır” var. “sultānıdır” dan sonra “ħuşūşā seylāwī ola demişler” var. 23b/6

(10) torı (*ZO/37a*) atı bil ki olur küh-ı tūr levni¹³⁶³ anı şanki olur (11) sürh-ı nūr¹³⁶⁴ andan sonra açık torı at dağı a'lādūr¹³⁶⁵ (12) ve¹³⁶⁶ andan sonra demirī kır at ki yelisi ve kıyruğı ve aşıkları¹³⁶⁷ (13) aşağısı (*MA/36b*) siyāh ola rahtı güzel yaraşur ve şovuğa (14) tayanun¹³⁶⁸ ve hünerlü (*BV/34a*) olur siyāh at ziyāde¹³⁶⁹ eşkin (15) ve yügrük olur cil at yelisi ve kıyruğı uzun¹³⁷⁰

[27b]

(1) ve tırnağı¹³⁷¹ siyāh olursa hünerlü olur aķ at dağı (2) eger yelisi ve kıyruğı siyāh olursa hünerlü olur¹³⁷² (3) kula at¹³⁷³ haķķında dēmişler at kim ola ol kula alma (4) anı bir pūla meger yelisi kıyruğı siyāh¹³⁷⁴ ola ve yelinden (5) kıyruğa gelince¹³⁷⁵ (*NO/31a*) bir siyāh ola yol gibi¹³⁷⁶ ol vaķitde (6) hünerlü olur¹³⁷⁷ ve al at yügrük olur ve¹³⁷⁸ şāhibi

¹³⁶² NO: “beyt” yok. 30b/5 HM: “nazm” 23b/6

¹³⁶³ NO: “levni” yerine “tüyi” var. 30b/6 ZO: “levhi” 37a/1

¹³⁶⁴ NO: “sürh-ı nūr” dan sonra “şifir” var. 30b/7 HM: “sürh-ı nūr” dan sonra “hurmā-yı torı at” var. 23b/8

¹³⁶⁵ AE: “a'lādūr” yerine “a'lā olur” var. 19b/6

¹³⁶⁶ AE: “ve” yok. 19b/6 MA: “ve” yok. 36a/12 HM: “ve” yok. 23b/8

¹³⁶⁷ AE: “aşıklarından” 19b/6 MA: “aşıklarından” 36a/13 NO: “aşıklarından” 30b/8 BV: “aşıklarından” 33b/12 ZO: “aşıklarından” 37a/4 HM: “aşıklarından” 23b/9

¹³⁶⁸ AE: “tayanur” 19b/7 MA: “tayanur” 36b/2 NO: “tayanur” 30b/10 BV: “tayanur” 33b/13 ZO: “tayanur” 37a/5 HM: “tayanur” 23b/10

¹³⁶⁹ AE: “ziyāde” yerine “yavuz” var. 19b/8 MA: “ziyāde” yerine “yavuz” var. 36b/2 NO: “ziyāde” yerine “yavuz” var. 30b/10 BV: “ziyāde” yerine “yavuz” var. 34a/1 ZO: “ziyāde” yerine “yavuz” var. 37a/6 HM: “ziyāde” yerine “yavuz” var. 23b/11

¹³⁷⁰ AE: “uzun” yok. 19b/9

¹³⁷¹ AE: “ve tırnağı” yok. 19b/9

¹³⁷² AE: “aķ at dağı eger yelisi ve kıyruğı siyāh olursa hünerlü olur” yok. 19b/10

¹³⁷³ AE: “at” yok. 19b/10

¹³⁷⁴ AE: “siyāh” yerine “ķara” var. 19b/11 MA: “siyāh” yerine “ķara” var. 36b/7 NO: “siyāh” yerine “ķara” var. 30b/15 ZO: “siyāh” yerine “ķara” var. 37a/12

¹³⁷⁵ AE: “gelince” yok. 19b/11 MA: “gelince” yok. 36b/8 NO: “gelince” yok. 30b/15 BV: “gelince” yok. 34a/6 ZO: “gelince” yok. 37a/12 HM: “varınca” 23b/16

¹³⁷⁶ AE: “bir siyāh ola” yok, “gibi” yerine ”gele” var. 19b/11 MA: “gibi” yerine ”gele” var. 36b/8 NO: “gibi” yerine ”gele” var. 31a/1 BV: “gibi” yerine ”gele” var. 34a/6 ZO: “gibi” yerine ”gele” var. 37a/13 HM: “gibi” yerine ”gele” var. 23b/16

¹³⁷⁷ AE: “hünerlü olur” yerine “hüner gelür” var. 19b/11 MA: “hünerlü olur” yerine “hüner gelür” var. 36b/9 NO: “hünerlü olur” yerine “hüner gelür” var. 31a/1 BV: “hünerlü olur” yerine “hüner gelür” var. 34a/7 ZO: “hünerlü olur” yerine “hüner gelür” var. 37a/13

¹³⁷⁸ AE: “ve” den sonra “issi diyārda çok hüner gelür” var. 19b/12 MA: “ve” den sonra “issi diyārda çok hüner gelür” var. 36b/9 NO: “ve” den sonra “issi diyārda çok hüner gelür” var. 31a/2 BV: “ve” den sonra “issi diyārda çok hüner gelür” var. 34a/7-8 HM: “ve” den sonra “issi diyārda çok hüner gelür” var. 23b/17-18

(7) dađı çok hünerlü éder¹³⁷⁹ ammā şovuđa ve aclıđa ve şusuzlıđa (8) ve balçıđa ve taşa tayanmaz¹³⁸⁰ nārīn mizāc olur¹³⁸¹ (ZO/37b) ve atıñ (9) mađbūlı oldur ki (HM/24a) kemiyet olub hīc sūkeli olmaya (10) belki alında altun kadar ğuresi ola ve eger sūkel (MA/37a) olursa¹³⁸² (11) bineđi¹³⁸³ tarafında ve kıc ayađında ola ve atıñ alında iki nişān (12) olursa¹³⁸⁴ aña qabr-i meftūh¹³⁸⁵ dērlē (AE/20a) ve öñ ayađında¹³⁸⁶ üzengi (13) tođınacađ (BV/34b) yerinde burqasıđ¹³⁸⁷ tūyler¹³⁸⁸ olamaya¹³⁸⁹ aña şī'r-i mađtūl¹³⁹⁰ (14) dērlē¹³⁹¹ ve bu cümlesi ekseri atcılar¹³⁹² qavlinde¹³⁹³ uđursuz¹³⁹⁴ (15) dēyü imzā olunmuşdur¹³⁹⁵ ammā boynında burqasıđ¹³⁹⁶ tūyler¹³⁹⁷

¹³⁷⁹ AE: “şāhibi dağı çok hünerlü éder” yok. 19b/12 MA: “şāhibi dağı çok hünerlü éder” yok. 36a/10 NO: “şāhibi dağı çok hünerlü éder” yok. 31a/2 BV: “şāhibi dağı çok hünerlü éder” yok. 34a/8 ZO: “şāhibi dağı çok hünerlü éder” yok. 37a/14 HM: “şāhibi dağı çok hünerlü éder” yok. 23b/18

¹³⁸⁰ BV: “duymaz” 34a/9 ZO: “duymaz” 37a/15 HM: “duymaz” 23b/19

¹³⁸¹ AE: “mizāc olur” yerine “mizācdur” var. 19b/13 MA: “mizāc olur” yerine “mizācdur” var. 36b/11 NO: “mizāc olur” yerine “mizācdur” var. 30a/4 BV: “mizāc olur” yerine “mizācdur” var. 34a/9 ZO: “mizāc olur” yerine “mizācdur” var. 37a/15 HM: “mizāc olur” yerine “mizācdur” var. 23b/19

¹³⁸² AE: “olub” 19b/14

¹³⁸³ AE: “bini” 19b/14 MA: “bini” 37a/1 NO: “bini” 31a/6 BV: “bini” 34a/11 ZO: “bini” 37b/3 HM: “binit” 24a/2

¹³⁸⁴ AE: “olur” 19b/15 MA: “olur” 37a/1 BV: “olur” 34a/12 ZO: “olur” 37b/4 HM: “olur” 24a/3

¹³⁸⁵ BV: “qabr-i meftū” 34a/13

¹³⁸⁶ AE: “öñ ayađıñ” 20a/1 MA: “öñ ayađıñıñ” 37a/2 NO: “öñ ayađıñıñ” 31a/8 BV: “öñ ayađıñıñ” 34a/13 ZO: “öñ ayađıñ” 37b/5 HM: “öñ ayađıñıñ” 24a/4

¹³⁸⁷ AE: “burqarışığ” 20a/1

¹³⁸⁸ MA: “tūler” 37a/3 NO: “tūler” 31a/9 BV: “tūler” 34b/1 ZO: “tūler” 37b/6

¹³⁸⁹ AE: “olsa” 20a/1 MA: “biter” 37a/3 NO: “biter” 31a/9 BV: “biter” 34b/1 ZO: “olsa” 37b/6 HM: “biter” 24a/5

¹³⁹⁰ AE: “şī'r-i menkūl” 20a/2 MA: “şī'r-i mađluk” 37a/3 NO: “şī'r-i mađluk” 31a/9 BV: “şī'r-i mađluk” 34b/1 ZO: “şī'r-i menkūl” 37b/7 HM: “şī'r-i mađluk” 24a/5

¹³⁹¹ MA: “dērlē” den sonra “pāldüm yerinde burqasıđ tūler olsa aña “şī'r-i meftūl” dērlē” var. 37a/4 NO: “dērlē” den sonra “dēyü” var. 31a/10 BV: “dērlē” den sonra “bāldüm yerinde burqasıđ tūler olsa aña “şī'r-i meftūl” dērlē” var. 34b/2 ZO: “dērlē” den sonra “bāldüm yerinde burqasıđ (37b/8) tūler olsa aña “şī'r-i meftūl” dērlē” var. 37b/7-8 HM: “dērlē” den sonra “pāldüm yerinde burqasıđ tūyler olsa aña “şī'r-i meftūl” dērlē” var. 24a/6

¹³⁹² AE: “atcılar” yerine “biniciler” var. 20a/2

¹³⁹³ AE: “qavlinde” yok. 20a/2 MA: “qavlinde” yok. 37a/5 NO: “qavlinde” yok. 31a/10 BV: “qavlinde” yok. 34b/3 ZO: “qavlinde” yok. 37b/9 HM: “qavlinde” yok. 24a/7

¹³⁹⁴ MA: “uğursuzdur” dan sonra “dērlē” var. 37a/5 NO: “uğursuzdur” dan sonra “dērlē” var. 31a/11 BV: “uğursuzdur” dan sonra “dērlē” var. 34b/3 ZO: “uğursuzdur” dan sonra “dērlē” var. 37b/9 HM: “uğursuzdur” dan sonra “tutarlar” var. 24a/7

¹³⁹⁵ AE: “dēyü imzā olunmuşdur” yok. 20a/2 MA: “dēyü imzā olunmuşdur” yok. 37a/5 NO: “dēyü imzā olunmuşdur” yok. 31a/11 BV: “dēyü imzā olunmuşdur” yok. 34b/3 ZO: “dēyü imzā olunmuşdur” yok. 37b/9 HM: “dēyü imzā olunmuşdur” yok. 24a/7

¹³⁹⁶ AE: “burqarışığ” 20a/2

[28a]

(1) olsa aña cünāhū'l-feres dërler gāyet eyü tatarlar¹³⁹⁸ ve (2) binek¹³⁹⁹ tarafında olan öñ ayağında¹⁴⁰⁰ iki kıçları sükel olsa (3) aña muṭallikū'l-yemīn dërler gāyet uğurlu tatarlar ve çapraz (4) sükelin uğurlusu oldur ki öñi binek¹⁴⁰¹ tarafından (*NO/31b*) ve kıçın¹⁴⁰² (5) kāmçı¹⁴⁰³ tarafından sükel ola (*ZO/38a*) ve sükel¹⁴⁰⁴ ic yanında siyāh beñler (6) olur ise şāhibine zarar yetişür ve taşrasında olursa (7) zararı ğayra olur¹⁴⁰⁵ eger ardında olursa ardınca (8) koğan¹⁴⁰⁶ (*MA/37b*) düşmāna zarar olur atı¹⁴⁰⁷ tekerlenüb¹⁴⁰⁸ helāk olur¹⁴⁰⁹ (9) dëdiler¹⁴¹⁰ dört ayağı sükel at meger¹⁴¹¹ dört manķıra (10) olmaķ gerekdür¹⁴¹² huşūşā tırnaķları¹⁴¹³ (*BV/35a*) daħı¹⁴¹⁴ aķ ve yumşak (11) ola andan hīc ħayr¹⁴¹⁵ gelmez ve atıñ ana¹⁴¹⁶ karnında (*HM/14b*) acıķ (12) kalan yeri aķ olursa¹⁴¹⁷ pes

¹³⁹⁷ MA: “tüler” 37a/6 NO: “tüler” 31a/11 BV: “tüler” 34b/4 ZO: “tüler” 37b/10

¹³⁹⁸ HM: “eyü tatarlar” dan sonra “ve yügrek olur dërler” 24a/9

¹³⁹⁹ AE: “bini” 20a/3 MA: “bini” 37a/7 NO: “bini” 31a/12 BV: “bini” 34b/5 ZO: “bini” 37b/11 HM: “binecek” 24a/9

¹⁴⁰⁰ AE: “ayağıyla” 20a/4 MA: “ayağı ile” 37a/7 NO: “ayağı ile” 31a/13 BV: “ayağı ile” 34b/5 ZO: “ayağı ile” 37b/12 HM: “ayağı ile” 24a/10

¹⁴⁰¹ AE: “bini” 20a/5 MA: “bini” 37a/10 NO: “bini” 31a/15 BV: “bini” 34b/8 ZO: “bini” 37b/15 HM: “binecek” 24a/12

¹⁴⁰² AE: “kıçı” 20a/5 MA: “kıçı” 37a/10 NO: “kıçı” 31b/1 BV: “kıçı” 34b/8 ZO: “kıçı” 37b/15 HM: “kıçı” 24a/13

¹⁴⁰³ AE: “kıçı” 20a/5 MA: “kıçı” 37a/10

¹⁴⁰⁴ AE: “sükeliñ” 20a/6 MA: “sükeliñ” 37a/11 NO: “sükeliñ” 31b/1 ZO: “sükeliñ” 38a/1 HM: “sükeliñ” 24a/13

¹⁴⁰⁵ AE: “olur” dan sonra “ve” var. 20a/7 HM: “zararı ğayra olur” yerine “ğayra zarar yetişür” var. 24a/15

¹⁴⁰⁶ AE: “kovan” 20a/7

¹⁴⁰⁷ AE: “atdan” 20a/8

¹⁴⁰⁸ AE: “tekerlenür” 20a/8 MA: “tekerlenür” 37b/1 NO: “tekerlenür” 31b/4 BV: “tekerlenür” 34b/12 ZO: “tekerlenür” 38a/4 HM: “tekerlenür” 24a/16

¹⁴⁰⁹ AE: “helāk olur” yok. 20a/8 MA: “helāk olur” yok. 37b/1 NO: “helāk olur” yok. 31b/4 BV: “helāk olur” yok. 34b/12 ZO: “helāk olur” yok. 38a/4 HM: “helāk olur” yok. 24a/16

¹⁴¹⁰ AE: “dërler” 20a/8 MA: “dërler” 37b/1 NO: “dërler” 31b/4 BV: “dërler” 34b/12 ZO: “dërler” 38a/4 HM: “dërler” 24a/16

¹⁴¹¹ AE: “meger” yok. 20a/8 MA: “meger” yok. 37b/2 NO: “meger” yok. 31b/5 BV: “meger” yok. 34b/12 ZO: “meger” yok. 38a/5 HM: “meger” yok. 24a/17

¹⁴¹² AE: “gerekdür” den sonra “dërler” var. 20a/9 MA: “gerekdür” den sonra “dërler” var. 37b/2 NO: “gerekdür” den sonra “dërler” var. 31b/5 BV: “gerekdür” den sonra “dërler” var. 34b/13 ZO: “gerekdür” den sonra “dërler” var. 38a/5 HM: “gerekdür” den sonra “dërler” var. 24a/18

¹⁴¹³ AE: “tırnağı” 20a/9

¹⁴¹⁴ AE: “daħı” yok. 20a/9 MA: 37b/3

¹⁴¹⁵ AE: “ħayr” yerine “yoldaşlık” var. 20a/9 MA: “ħayr” yerine “yoldaşlık” var. 37b/3 NO: “ħayr” yerine “yoldaşlık” var. 31b/6 BV: “ħayr” yerine “yoldaşlık” var. 35a/1 ZO: “ħayr” yerine “yoldaşlık” var. 38a/7 HM: “ħayr” yerine “yoldaşlık” var. 24a/19

¹⁴¹⁶ AE: “ana” yok. 20a/10

têzcek yara olub¹⁴¹⁸ yarası (13) geç oñılır¹⁴¹⁹ demişler ve cümle atıñ eyüsi ve güzeli (14) seklāvī¹⁴²⁰ cinsidür ki uzun boyunlı¹⁴²¹ ve ince boğazlı (15) ve küçük başlı olur¹⁴²² ve şakak burunlı¹⁴²³ yügrük

[28b]

(1) olur anda küheylān ve ırlafī¹⁴²⁴ ve kübeyşe ve ħvāre¹⁴²⁵ (2) maḥmūdī¹⁴²⁶ ve maʿneg ve¹⁴²⁷ ebyān¹⁴²⁸ ve ħureynıķ¹⁴²⁹ ve¹⁴³⁰ gürk (3) ve diklāvī ve şaʿīdidir ve baġdādın başrānıñ¹⁴³¹ ve laħzanıñ (4) (ZO/36b) ve türkānıñ¹⁴³² ve ġazzenıñ¹⁴³³ ve şāmıñ ve beriyye kavmıñ¹⁴³⁴ (5) ve mışırıñ ve baʿzı yerlerıñ eyü ve yügrük atları olur¹⁴³⁵ (6) (MA/38a) bāb-ı şālīs atlarıñ tedbīrlerin ve ħaķların beyān eder¹⁴³⁶ (7) (AE/20b) (NO/32a) atıñ tedbīri oldur ki¹⁴³⁷ yerini ġāyet pāk¹⁴³⁸ ve ķurı (8) edeler ve yuların iki

¹⁴¹⁷ AE: “olur” 20a/10 MA: “olur” 37b/4 NO: “olur” 31b/7 ZO: “olur” 38a/8

¹⁴¹⁸ AE: “olur” dan sonra “ve” var. 20a/10

¹⁴¹⁹ AE: “oñılır” yerine “dikelür” var. 20a/10

¹⁴²⁰ HM: “seylāvī” 24b/2

¹⁴²¹ AE: “boyılı” 20a/11

¹⁴²² AE: “olur” yok. 20a/12 MA: “olur” yok. 37b/8 NO: “olur” yok. 31b/10 BV: “olur” yok. 35a/5 ZO: “olur” yok. 38a/12 HM: “olur” yok. 24b/4

¹⁴²³ AE: “şakak burunlı” dan sonra “ve” var. 20a/12 MA: “şukaķ burunlı” 37b/8 ZO: “şukaķ burunlı” 38a/12 HM: “şummaķı burunlı” dan sonra “ve elmā gözli ola” var. 24b/4

¹⁴²⁴ AE: “ıtrnaķlı” 20a/12 MA: “ıtrıfı” 37b/9 HM: “ıtrıfı” 25b/5

¹⁴²⁵ AE: “ħvāre” den sonra “ve” var. 20a/13

¹⁴²⁶ AE: “maḥsūrī” 20a/13

¹⁴²⁷ AE: “ve” yok. 20a/13

¹⁴²⁸ MA: “übbeyān” 37b/10 HM: “ebyāre” 24b/6

¹⁴²⁹ AE: “ħureyve” 20a/13 HM: “ħureyfaķ” 24b/6

¹⁴³⁰ AE: “ve” yok. 20a/13

¹⁴³¹ AE: “başrā” 20a/14 MA: “başrā” 37b/11 NO: “başrā” 31b/13 BV: “başrā” 35a/9 ZO: “başrā” 38a/15

¹⁴³² AE: “türkmānıñ” 20a/14 NO: “türkmānıñ” 31b/13 HM: “türkmānıñ” 24b/7

¹⁴³³ AE: “ġazze” 20a/14 MA: “ġazze” 37b/12 NO: “ġazze” 31b/13 BV: “ġazze” 35a/9 ZO: “ġazze” 38b/1

¹⁴³⁴ AE: “beriyye kavmıñ” 20a/14 BV: “beriyye kavmıñ” 35a/10 ZO: “beriyye kavmıñ” 38b/1 HM: “beriyye kavmıñ” 24b/9

¹⁴³⁵ NO: “ve beriyye kavmıñ ve mışırıñ ve baʿzı yerlerıñ eyü ve yügrük atları olur” yok. 31b/14 HM: “baʿzı yerlerıñ eyü ve yügrük atları olur” dan sonra “amma cümleñıñ seyyidi seylāvīdir (24b/10) ħazret-i ismāʿīl ʿaleyhiʿş-şelāvati veʿs-selāmdan biri ʿarab (24b/11) ʿurbā ašlā yād şuyı ħarışdırmayub ħıfz ve şıyānet (24b/12) edeler ħattā fercelerin kilidlerler ġayrı cins ayķır aşmasun dēyü” 24b/12

¹⁴³⁶ NO: “beyān eder” yerine “beyānındadır” var. 31b/15

¹⁴³⁷ AE: “budur ki” 20b/1 MA: “budur ki” 38a/2 BV: “budur ki” 35a/12 ZO: “budur ki” 38b/4 HM: “budur ki” 24b/14

¹⁴³⁸ AE: “pāk” yerine “temiz” var. 20b/1 MA: “pāk” yerine “temiz” var. 38a/3 NO: “pāk” yerine “temiz” var. 32a/1 BV: “pāk” yerine “temiz” var. 35a/12 ZO: “pāk” yerine “temiz” var. 38b/4 HM: “pāk” dan sonra “temiz” var. 24b/14

cānibden bağlayalar ve köstek (9) pāy-vāndsız (BV/35b) koymaya¹⁴³⁹ ve altına kıru fişkı dökeler¹⁴⁴⁰ (10) ve kaşayıncağ altına bir kab tular¹⁴⁴¹ ve uzun günlerde (11) arpasın¹⁴⁴² güneş ve erken¹⁴⁴³ vèreler geçe¹⁴⁴⁴ yarusında (12) ata¹⁴⁴⁵ şu vèrme atı gāyet¹⁴⁴⁶ semüz èder¹⁴⁴⁷ ve¹⁴⁴⁸ kaba kuşlukda (13) bir şu vèreler bir dağı ikidinden sonra (HM/25a) vèreler (14) ve gāhice yèlisini ve kıyruğını ve ayaklarını¹⁴⁴⁹ şu ile (15) yuyalar¹⁴⁵⁰ ve günde iki kerre muhkem¹⁴⁵¹ tımār èdeler

[29a]

(1) ve üç gün yatırmayub bineler¹⁴⁵² ammā yola giden ata bir¹⁴⁵³ şinik (2) vèreler eger taḥammül èderse¹⁴⁵⁴ şuluk dağı vèreler ve ata (ZO/39a) binerken (3) (MA/38b)

¹⁴³⁹ AE: “koymayalar” 20b/2 MA: “koymayalar” 38a/4 NO: “koymayalar” 32a/3 BV: “koymayalar” 35b/1

¹⁴⁴⁰ HM: “döşeyeler” 24b/16

¹⁴⁴¹ AE: “dutarlar” 20b/3 NO: “dutarlar” 32a/4

¹⁴⁴² AE: “arpasın” yerine “yemini” var. 20b/3 MA: “arpasın” yerine “yemini” var. 38a/6 NO: “arpasın” yerine “yemini” var. 32a/4 BV: “arpasın” yerine “yemini” var. 35b/2 ZO: “arpasın” yerine “yemini” var. 38b/8 HM: “arpasın” yerine “yemin” var. 24b/17

¹⁴⁴³ AE: “güneş ve erken” yerine “gün var iken” var. 20b/3 MA: “güneş ve erken” yerine “gün var iken” var. 38a/6 NO: “güneş ve erken” yerine “gün var iken” var. 32a/4 BV: “güneş ve erken” yerine “gün var iken” var. 35b/2 ZO: “güneş ve erken” yerine “gün var iken” var. 38b/8 HM: “güneş ve erken” yerine “gün var iken” var. 24b/18

¹⁴⁴⁴ AE: “geçe” yerine “dün” var. 20b/3 MA: “geçe” yerine “dün” var. 38a/7 NO: “geçe” yerine “dün” var. 32a/5 BV: “geçe” yerine “dün” var. 35b/3 ZO: “geçe” yerine “dün” var. 38b/9 HM: “geçe” yerine “dün” var. 24b/18

¹⁴⁴⁵ AE: “ata” yok. 20b/3 MA: “ata” yok. 38a/7 NO: “ata” yok. 32a/5 BV: “ata” yok. 35b/3 ZO: “ata” yok. 38b/9 HM: “ata” yok. 24b/18

¹⁴⁴⁶ AE: “gāyet” yerine “bek” var. 20b/4 MA: “gāyet” yerine “bek” var. 38a/7 NO: “gāyet” yerine “bek” var. 32a/5 BV: “gāyet” yerine “berk” var. 35b/3 ZO: “gāyet” yerine “bek” var. 38b/9 HM: “gāyet” yerine “pek” var. 24b/19

¹⁴⁴⁷ AE: “semüz èder” yerine “semürdür” var. 20b/4 MA: “semüz èder” yerine “semürdür” var. 38a/7 NO: “semüz èder” yerine “semürdür” var. 32a/5 BV: “semüz èder” yerine “semürdür” var. 35b/3 ZO: “semüz èder” yerine “semürdür” var. 38b/9 HM: “semüz èder” yerine “semürdür” var. 24b/19

¹⁴⁴⁸ AE: “ve” yok. 20b/4

¹⁴⁴⁹ MA: “ayaıklarını” dan sonra “issi” var. 38a/10 NO: “ayaıklarını” dan sonra “issi” var. 32a/7 BV: “ayaıklarını” dan sonra “issi” var. 35b/5 HM: “ayaıklarını” dan sonra “issi” var. 25a/1

¹⁴⁵⁰ AE: “bir dağı ikidinden sonra vèreler ve gāhice yèlisini ve kıyruğını ve ayaklarını şu ile yuyalar” yok. 20b/4 ZO: “ve gāhice yèlisini ve kıyruğını ve ayaklarını şu ile yuyalar” yok. 38b/11

¹⁴⁵¹ AE: “muhkem” yok. 20b/4

¹⁴⁵² AE: “bineler” den sonra “gezdüreler ayakları acıla ve yatan ata bir kile arpayı beş geçe vèreler” var. 20b/5 MA: “bineler” den sonra “gezdüreler ayakları acıla ve yatan ata bir kile arpayı beş gècede vèreler” var. 38a/12 NO: “bineler” den sonra “gezdüreler ayakları acıla ve yatan ata bir kile arpayı beş gècede vèreler” var. 32a/9-10 BV: “bineler” den sonra “gezdüreler ayakları acıla ve yatan ata bir kile arpayı beş gècede vèreler” var. 35b/7-8 ZO: “bineler” den sonra “gezdüreler ayakları (38b/13) acıla ve yatan ata bir kile arpayı beşer gècede vèreler” var.

üzengiye perk¹⁴⁵⁵ başub ağırlığın vèrmeyeler hemān tēzcek (4) üzerine¹⁴⁵⁶ bineler andan
şonra üzeniği bekleyeler¹⁴⁵⁷ sipāhī (5) oldur ki iki¹⁴⁵⁸ üzeniği icine iki aķce osalar
ayađı (6) altında alsa bir onak yèr gide (BV/36a) ol aķceler dūşmeye¹⁴⁵⁹ (7)
hemān¹⁴⁶⁰ üzeniği boş oyub (NO/32b) şıķleti egere¹⁴⁶¹ vèrmek atı yağır (8) èder ve
derlemiş atıñ egerin¹⁴⁶² tēzcek¹⁴⁶³ almayalar duđāndan (9) ve yağmurdan atı perk¹⁴⁶⁴
şakınalar ve yorgun ata tēzcek¹⁴⁶⁵ (10) yem ve şu vèrmeyeler¹⁴⁶⁶ yemden şonra şu
vèrmeyeler¹⁴⁶⁷ şuyı (11) yemden evvel vèreler ve atıñ bileklerin¹⁴⁶⁸ şuyı¹⁴⁶⁹ balçığın
(12) muħkem yuyalar ve yaşın sileler¹⁴⁷⁰ tā ki¹⁴⁷¹ at bıçılđan olmaya (13) ve atıñ her bir

38b/12-13 HM: “bineler” den sonra “gezdüre ayakları açıla ve yatan (25a/4) ata bir kile arpayı bēş gece vèreler”
var. 25a/3-4

¹⁴⁵³ AE: “bir” yok. 20b/6 NO: “bir” yok. 32a/10 BV: “bir” yok. 35b/drk. ZO: “bir” yok. 38b/14 HM: “bir”
yok. 25a/5

¹⁴⁵⁴ AE: “taħammül èderse” yerine “taħammüli var ise” var. 20b/6 MA: “taħammül èderse” yerine “taħammüli
var ise” var. 38a/13 NO: “taħammül èderse” yerine “taħammüli var ise” var. 32a/11 BV: “taħammül èderse”
yerine “taħammüli var ise” var. 35b/9 ZO: “taħammül èderse” yerine “taħammüli var ise” var. 38b/15 HM:
“taħammül èderse” yerine “taħammüli var ise” var. 25a/5

¹⁴⁵⁵ AE: “bek” 20b/7 MA: “pek” 38b/1 NO: “bek” 32a/12 BV: “bek” 35b/10 ZO: “pek” 39a/1 HM: “perk” yok.
25a/6

¹⁴⁵⁶ MA: “üstüne” 38b/2 BV: “üstüne” 35b/11 ZO: “üstüne” 39a/2 HM: “üstüne” 25a/7

¹⁴⁵⁷ AE: “bekleye” 20b/8

¹⁴⁵⁸ ZO: “iki” yok. 39a/3

¹⁴⁵⁹ AE: “dūşmeye” den sonra “zīrā” var. 20b/9 MA: “dūşmeye” den sonra “zīrā” var. 38b/5 NO: “dūşmeye”
den sonra “zīrā” var. 32a/15 BV: “dūşmeye” den sonra “zīrā” var. 36a/1 ZO: “dūşmeye” den sonra “zīrā” var.
39a/5 HM: “dūşmeye” den sonra “zīrā” var. 25a/10

¹⁴⁶⁰ AE: “hemān” yok. 20b/9 MA: “hemān” yok. 38b/5 NO: “hemān” yok. 32a/15 BV: “hemān” yok. 36a/1
ZO: “hemān” yok. 39a/5 HM: “hemān” yok. 25a/10

¹⁴⁶¹ MA: “eyere” 38b/5 NO: “eyere” 32b/2 BV: “eyere” 36a/2 HM: “eyere” 25a/10

¹⁴⁶² AE: “eyerin” 20b/10 MA: “eyerin” 38b/6 NO: “eyerin” 32b/1 BV: “eyerin” 36a/2 HM: “eyerin” 25a/11

¹⁴⁶³ MA: “tēz” 38b/6 NO: “tēz” 32b/1 BV: “tēz” 36a/3 ZO: “tēz” 39a/7 HM: “tēz” 25a/11

¹⁴⁶⁴ MA: “bek” 38b/7 NO: “bek” 32b/2 BV: “bek” 36a/3 ZO: “pek” 39a/8 HM: “pek” 25a/12

¹⁴⁶⁵ AE: “cek” 20b/11

¹⁴⁶⁶ AE: “vèrmeyeler” den sonra “ve şonra” var. 20b/11 MA: “vèrmeyeler” den sonra “ve şonra” var. 38b/8
NO: “vèrmeyeler” den sonra “ve şonra” var. 32b/3 BV: “vèrmeyeler” den sonra “ve şonra” var. 36a/4 ZO:
“vèrmeyeler” den sonra “ve şonra” var. 39a/9 HM: “vèrmeyeler” den sonra “ve şonra” var. 25a/13

¹⁴⁶⁷ AE: “yemden şonra şu vèrmeyeler” yok. 20b/11 NO: “yemden şonra şu vèrmeyeler” yok. 32b/3 BV: “yemden
şonra şu vèrmeyeler” yok. 36a/4 ZO: “yemden şonra şu vèrmeyeler” yok. 39a/9 HM: “yemden şonra şu
vèrmeyeler” yok. 25a/13

¹⁴⁶⁸ MA: “atıñ bileklerinin” 38b/9 NO: “atıñ bileklerinde olan” 32b/4 BV: “atıñ bileklerinin” 36a/5 ZO: “atıñ
bileklerinin” 39a/10 HM: “atıñ bileklerinin” 25a/14

¹⁴⁶⁹ AE: “şuyı” yok. 20b/12 MA: “şuyı” yok. 38b/9 NO: “şuyı” yok. 32b/4 BV: “şuyı” yok. 36a/5 ZO:
“şuyı” yok. 39a/10 HM: “şuyı” yok. 25a/14

¹⁴⁷⁰ AE: “alalar” 20b/12 MA: “alalar” 38b/10 NO: “alalar” 32b/4 BV: “alalar” 36a/6 ZO: “alalar” 39a/11
HM: “alalar” 25a/14

ayağı¹⁴⁷² sekiz¹⁴⁷³ miḥ ile naʿl édeler¹⁴⁷⁴ taşlara¹⁴⁷⁵ (14) eyü yabışur beriyye kavmi atlarına naʿl urmazlar (15) bir yeşilce¹⁴⁷⁶ kurbaga alur anıñ (MA/39a) kırını yazar¹⁴⁷⁷ atıñ tırnağına

[29b]

(1) muḥkem sürerler tırnağı perk¹⁴⁷⁸ olur¹⁴⁷⁹ naʿla muḥtâc olmaz zîrâ¹⁴⁸⁰ (2) (ZO/39b) vilâyetleri¹⁴⁸¹ daḥı yumşaqdur¹⁴⁸² ve ḥarb zamânında (HM/25b) aygır ata (3) binerler (AE/21a) zîrâ aygır at¹⁴⁸³ yaraya¹⁴⁸⁴ taḥammül éder ve atı üç dizginden (4) ziyâde¹⁴⁸⁵ koşmazlar¹⁴⁸⁶ ve her dizgin bir mîlden artuḡ segirtmeye¹⁴⁸⁷ (5) resûluʿl-lâh şallâʿl-lahu ʿaleyhi veʿs-sellem buyurmuşlardır ki¹⁴⁸⁸ yaranmış (6) ata altı mîl yaranmamış ata bir mîl¹⁴⁸⁹ (BV/36b) segirtmek taʿyîn buyurmuşdur¹⁴⁹⁰ (7) muḥâlefet olunmamaḡ lâzımdur¹⁴⁹¹ zîrâ¹⁴⁹² bu¹⁴⁹³ üslûb üzere¹⁴⁹⁴ ata (8) üç¹⁴⁹⁵ dizginden ziyâde segirdirse¹⁴⁹⁶

¹⁴⁷¹ AE: “kim” 20b/12

¹⁴⁷² AE: “ayağı” 20b/13 BV: “ayağı” 36a/7 ZO: “ayağı” 39a/11 HM: “ayağı” 25a/15

¹⁴⁷³ HM: “sekizer” 25a/15

¹⁴⁷⁴ AE: “édeler” den sonra “ve” var. 20b/13

¹⁴⁷⁵ AE: “taşa” 20b/13 NO: “taşa” 32b/6 BV: “taşa” 36a/7 ZO: “taşa” 39a/12 HM: “taşa” 25a/16

¹⁴⁷⁶ AE: “yeşil” 20b/14 ZO: “yeşil” 39a/13

¹⁴⁷⁷ AE: “yararlar” 20b/14 MA: “yararlar” 39a/1 ZO: “yararlar” 39a/14

¹⁴⁷⁸ MA: “bek” 39a/1 NO: “bek” 32b/8 BV: “bek” 36a/10 ZO: “pek” 39a/15 HM: “pek” 25a/18

¹⁴⁷⁹ AE: “olur” yok. 20b/14 NO: “olub” 32b/8 BV: “olub” 36a/10 ZO: “olub” 39a/15 HM: “olub” 25a/18

¹⁴⁸⁰ HM: “zîrâ” yok. 25a/19

¹⁴⁸¹ HM: “vilâyetleri” yerine “yêrleri” var. 25a/19

¹⁴⁸² AE: “yumşaqdur” yerine “yumşak kumdur” var. 20b/15 NO: “yumşaqdur” yerine “yumşak kumdur” var. 32b/9 BV: “yumşaqdur” yerine “yumşak kumdur” var. 36a/11 ZO: “yumşaqdur” yerine “yumşak kumdur” var. 39b/1 HM: “yumşaqdur” yerine “yumşak kumdur” var. 25a/19

¹⁴⁸³ AE: “aygır at” yok. 21a/1 MA: “aygır at” yok. 39a/3 NO: “aygır at” yok. 32b/10 BV: “aygır at” yok. 36a/12 ZO: “aygır at” yok. 39b/2 HM: “aygır at” yok. 25b/1

¹⁴⁸⁴ HM: “yaraya” dan sonra “bereye” var. 25b/1

¹⁴⁸⁵ HM: “ziyâde” yerine “artuḡ” var. 25b/2

¹⁴⁸⁶ AE: “ziyâde koşmazlar” yok. 21a/1 MA: “koşmazlar” yok. 39a/4 NO: “ziyâde koşmazlar” yok. ZO: “ziyâde koşmazlar” yok. 39b/3 HM: “koşmazlar” yerine “segirtmeyeler” var. 25b/2

¹⁴⁸⁷ BV: “yaraya taḥammül éder ve atı üç dizginden ziyâde koşmazlar ve her dizgin bir mîlden artuḡ segirtmeye” yok. 36a/12

¹⁴⁸⁸ BV: “buyurmuşlardır ki” 36a/13

¹⁴⁸⁹ BV: “yaranmış ata bir mîl” yok. 36a/13

¹⁴⁹⁰ BV: “taʿyîn étdi” den sonra “ve atı üç zerkinden ve her zerkinde bir mîlden artuḡ (36b/3) segirtmeyeler ” var. 36b/1-3

¹⁴⁹¹ AE: “resûluʿl-lâh şallâʿl-lahu ʿaleyhi veʿs-sellem buyurmuşlardır ki yaranmış ata altı mîl yaranmamış ata bir mîl segirtmek taʿyîn buyurmuşdur muḥâlefet olunmamaḡ lâzımdur” yok. 21a/2 BV: “muḥâlefet olunmamaḡ lâzımdur.” yok. 36b/1 ZO: “resûluʿl-lâh şallâʿl-lahu ʿaleyhi veʿs-sellem buyurmuşlardır ki yaranmış ata altı mîl yaranmamış ata bir mîl segirtmek taʿyîn buyurmuşdur muḥâlefet olunmamaḡ lâzımdur” yok. 39b/4 HM: “ve her dizgin bir mîlden

at¹⁴⁹⁷ çatlar helāk¹⁴⁹⁸ şāhibine (9) çok günāh olur¹⁴⁹⁹ hayvānlar¹⁵⁰⁰ haqqı ise insān haqqından eşed (10) eş‘abdur zīrā insān ile¹⁵⁰¹ bir tarīkile helālleşmek (11) mümkün olur ammā¹⁵⁰² hayvān¹⁵⁰³ mümkün olmaz (*NO/33a*) aḥiretde ‘azāb (12) olmaḵ lāzım gelür ḥazret-i resūlu’l-lāh ‘aleyhi şalavāt (13) Allāh ve’s-selleme¹⁵⁰⁴ buyurmuşdur¹⁵⁰⁵ fe inne’l-munbette lā arzen kaṭ‘a (14) ve lā zahren abka ya’nī atını perk¹⁵⁰⁶ süren veyāḥūd¹⁵⁰⁷ ḥaddiden (15) ziyāde yük uran kişi yol alamaz (*MA/39b*) ve merkebini helāk édüb

[30a]

artuḵ segirtmeye resūlu’l-lāh şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem buyurmuşlardur ki yaratmış ata altı mīl yaranmış ata bir mīl segirtmek ta’yīn buyurmuşdur muḥālefet olunmamaḵ lāzımdur” yok. 25b/2

¹⁴⁹² NO: “zīrā” dan sonra “besilü at” var. 32b/11 BV: “zīrā” dan sonra “besilü at” var. 36b/3 ZO: “zīrā” dan sonra “besilü at” var. 39b/4 HM: “zīrā” dan sonra “besilü at ki” var.

¹⁴⁹³ AE: “bu” yok. 21a/2 MA: “bu” dan sonra “besilü at” var. 39a/5 HM: “bu” yok. 25b/2

¹⁴⁹⁴ AE: “üzre” yok. 21a/2 MA: “üslüb üzre” yok. 39a/5 NO: “üslüb üzre” yok. BV: “üslüb üzre” yok. 36b/3 ZO: “üzre” yok. 39b/4 HM: “üslüb üzre” yok. 25b/2

¹⁴⁹⁵ AE: “üciḡiz” 21a/2

¹⁴⁹⁶ AE: “segirdeler” 21a/2 MA: “segirdeler” 39a/6 NO: “segirdeseler” den sonra “ḥoplar” var. 32b/12 BV: “segirdeler” 36b/4 ZO: “segirde” 39b/5 HM: “segirde” 25b/3

¹⁴⁹⁷ AE: “at” yok. 21a/2 MA: “at” yok. 39a/6 NO: “at” yok. 32b/12 BV: “at” yok. 36b/4 ZO: “at” yok. 39b/5 HM: “at” yok. 25b/3

¹⁴⁹⁸ AE: “helāk” dan sonra “olub” var. 21a/2 NO: “helāk” dan sonra “olub” var. 32b/12 BV: “helāk” dan sonra “olub” var. 36b/4 ZO: “helāk” dan sonra “olub” var. 39b/5 HM: “helāk” dan sonra “olub” var. 25b/3

¹⁴⁹⁹ HM: “günāh olur” dan sonra “zīrā” var. 25b/4

¹⁵⁰⁰ AE: “hayvān” 21a/3

¹⁵⁰¹ AE: “ile” yok. 21a/3

¹⁵⁰² AE: “ammā” yok. 21a/4

¹⁵⁰³ AE: “hayvānlar” dan sonra “ile” var. 21a/5 MA: “hayvānlar” dan sonra “ile” var. 39a/9 NO: “hayvānlar” dan sonra “ile” var. 32b/15 BV: “hayvānlar” dan sonra “ile” var. 36b/7 ZO: “hayvānlar” dan sonra “ile” var. 39b/8 HM: “hayvānlar” dan sonra “ile” var. 25b/6

¹⁵⁰⁴ AE: “ḥazret-i resūlu’l-lāh ‘aleyhe şalavāt Allāh ve’s-selleme” yerine “resūlu’l-lāh şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem” var. 21a/5 MA: “ḥazret-i resūlu’l-lāh ‘aleyhe şalavāt Allāh ve’s-selleme” yerine “resūlu’l-lāh şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem” var. 39a/10 NO: “ḥazret-i resūlu’l-lāh ‘aleyhe şalavāt Allāh ve’s-selleme” yerine “resūlu’l-lāh şallā’l-lahu te‘ālā ‘aleyhi ve’s-sellem ḥazretleri” var. 33a/1 BV: “ḥazret-i resūlu’l-lāh ‘aleyhe şalavāt Allāh ve’s-selleme” yerine “resūl-ul-lāh şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem” var. 36b/8 ZO: “ḥazret-i resūl-ul-lāh ‘aleyhe şalavāt Allāh ve’s-selleme” yerine “resūlu’l-lāh şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem” var. 39b/9 HM: “ḥazret-i resūlu’l-lāh ‘aleyhe şalavāt Allāh ve’s-selleme” yerine “resūl-ı ekrem şallā’l-lahu ‘aleyhi ve’s-sellem” var. 25b/7

¹⁵⁰⁵ AE: “buyurur ki” 21a/5 MA: “buyurur ki” 39a/10 NO: “buyurdular ki” var. BV: “buyurur ki” 36b/9 ZO: “buyurur ki” 39b/10 HM: “buyurur ki” 25b/7

¹⁵⁰⁶ MA: “bek” 39a/12 NO: “bek” 33a/3 BV: “pek” 36b/10 ZO: “pek” 39b/11 HM: “pek” 25b/8

¹⁵⁰⁷ AE: “veyāḥūd” yerine “yā” var. 21a/6 MA: “veyāḥūd” yerine “yā” var. 39a/12 NO: “veyāḥūd” yerine “yā” var. 33a/3 BV: “veyāḥūd” yerine “yā” var. 36b/10 ZO: “veyāḥūd” yerine “yā” var. 39b/11 HM: “veyāḥūd” yerine “yā” var. 25b/8

(1) vebāle girir pes bindikleri hayvāna refiḫ ile mu‘āmele gerek (2) ve¹⁵⁰⁸ miḫdārınca kullanub esirgemek gerekdür hem¹⁵⁰⁹ kendi¹⁵¹⁰ (BV/37a) ve hem (3) hayvāna hayırludur vebālden ḫurtılır ve daḫı¹⁵¹¹ çoḫ at (4) (ZO/40a) dizgin étmek¹⁵¹² kişiniñ bedenine zarar ve ḫuvāsına za‘īf ve hevāsına (5) ḫelāl¹⁵¹³ ba‘zı ‘ulemā demişler ki ata binmek marāz gibidür ve at (6) segirtmek marāz-ı mevt gibidür¹⁵¹⁴ ya‘nī ḫastalık mevtiñ (7) muḫaddimesi¹⁵¹⁵ olduḡı gibi ata binmek daḫı muḫaddimāt-ı mevt¹⁵¹⁶ gibidür¹⁵¹⁷ (8) zīrā iḫtimāldür at yıkıla şāhibi helāk ola segirtmekde (9) bu iḫtimāl¹⁵¹⁸ daḫı artuḡdur pes marāz-ı mevt gibi olur (10) ḫazret-i ‘alī kerremu’l-lāh vech ve¹⁵¹⁹ rażīya’l-lāhü¹⁵²⁰ ‘anh¹⁵²¹ buyurdılar ki¹⁵²² (11) küllü şey’in tecaveze ḫaddehü inḫalebe

¹⁵⁰⁸ AE: “mu‘āmele gerek ve” yok. 21a/8 MA: “mu‘āmele gerek ve” yok. 39b/2 NO: “mu‘āmele gerek ve” yok. 33a/5 BV: “mu‘āmele gerek ve” yok. 36b/12 ZO: “mu‘āmele gerek ve” yok. 39b/13 HM: “mu‘āmele gerek ve” yok. 25b/11

¹⁵⁰⁹ AE: “gerekdür hem” yok. 21a/8 MA: “gerekdür hem” yok. 39b/2 NO: “gerekdür hem” yok. 32b/6 BV: “gerekdür hem” yok. 36b/13 ZO: “gerekdür hem” yok. 39b/14 HM: “gerekdür hem” yok. 25b/11

¹⁵¹⁰ AE: “kendi” den sonra “nefsiñizi ve ol ḫayvancığı demekdür zīrā ḫatı” var. 21a/8 MA: “kendi” den sonra “nefsiñizi ve ol ḫayvancığı demekdür zīrā ḫatı” var. 39b/2-3 NO: “kendi” den sonra “nefsiñizi ve ol ḫayvancığı demekdür zīrā ḫatı” var. 32b/6-7 BV: “kendi” den sonra “nefsiñizi ve ol (37a/1) ḫayvancığı demekdür zīrā ḫatı” var. 36b/13-37a/1 ZO: “kendi” den sonra “nefsiñizi ve ol ḫayvancığı demekdür zīrā ḫatı” var. 39b/15 HM: “kendi” den sonra “nefsiñizi (25b/12) ve ol ḫayvancığı demekdür zīrā ḫatı” var. 25b/11-12

¹⁵¹¹ AE: “ve hem hayvāna hayırludur vebālden ḫurtılır ve daḫı” yok. 21a/8 MA: “ve hem hayvāna hayırludur vebālden ḫurtılır ve daḫı” yok. 39b/3 NO: “ve hem hayvāna hayırludur vebālden ḫurtılır ve daḫı” yok. 33a/7 BV: “ve hem hayvāna hayırludur vebālden ḫurtılır ve daḫı” yok. 37a/1 ZO: “ve hem hayvāna hayırludur vebālden ḫurtılır ve daḫı” yok. 39b/15 HM: “ve hem hayvāna hayırludur vebālden ḫurtılır ve daḫı” yok. 25b/12

¹⁵¹² AE: “dizgin étmek” yerine “segirtmek” var. 21a/9 MA: “dizgin étmek” yerine “segirtmek” var. 39b/3 NO: “dizgin étmek” yerine “segirtmek” var. 33a/7 BV: “dizgin étmek” yerine “segirtmek” var. 37a/1 ZO: “dizgin étmek” yerine “segirtmek” var. 40a/1 HM: “dizgin étmek” yerine “segirtmek” var. 25b/12

¹⁵¹³ AE: “ḫelāl” den sonra “vèrir” var. 21a/9 MA: “ḫelāl” den sonra “vèrir” var. 39b/4 NO: “ḫelāl” den sonra “vèrir” var. 33a/8 BV: “ḫelāl” den sonra “vèrir” var. 37a/3 ZO: “ḫelāl” den sonra “vèrir” var. 40a/2 HM: “ḫelāl” den sonra “vèrir” var. 25b/14

¹⁵¹⁴ ZO: “ve at segirtmek marāz-ı mevti gibidür” yok. 40a/3

¹⁵¹⁵ AE: “mevtiñ muḫaddimesi” yerine “muḫaddimāt-ı mevt” var. 21a/11 MA: “mevtiñ muḫaddimesi” yerine “muḫaddimāt-ı mevt” var. 39b/6 NO: “mevtiñ muḫaddimesi” yerine “muḫaddimāt-ı mevt” var. 33a/11 BV: “mevtiñ muḫaddimesi” yerine “muḫaddimāt-ı mevt” var. 37a/5 ZO: “mevtiñ muḫaddimesi” yerine “muḫaddimāt-ı mevt” var. 40a/4 HM: “mevtiñ muḫaddimesi” yerine “muḫaddimāt-ı mevt” var. 25b/16

¹⁵¹⁶ AE: “muḫaddimāt-ı mevtdür” 21a/11 MA: “muḫaddimāt-ı mevtdür” 39b/7 NO: “muḫaddimāt-ı mevtdür” 33a/11 BV: “muḫaddimāt-ı mevtdür” 37a/6 ZO: “muḫaddimāt-ı mevtdür” 40a/5 HM: “muḫaddimāt-ı mevtdür” 25b/16

¹⁵¹⁷ AE: “gibidür” yok. 21a/11 MA: “gibidür” yok. 39b/7 NO: “gibidür” yok. 33a/11 BV: “gibidür” yok. 37a/6 ZO: “gibidür” yok. 40a/5 HM: “gibidür” yok. 25b/16

¹⁵¹⁸ AE: “iḫtimāldür” 21a/12

¹⁵¹⁹ MA: “kerremu’l-lāh vech ve” yok. 39b/10 NO: “kerremu’l-lāh vech ve” yok. 33a/13 BV: “kerremu’l-lāh vech ve” yok. 37a/9 ZO: “kerremu’l-lāh vech ve” yok. 40a/8

¹⁵²⁰ NO: “rażīya’l-lāhü” dan sonra “te‘ālā” var. 32b/13

(*HM/26a*) zıddıhu ya^cnī her nesne ki (12) miqdārından ziyāde ola zıddına döner nāfi^c iken zarar¹⁵²³ (13) olur (*NO/33b*) nitekim ḥadīs-i şerīfde ḥayru'l-umūr evsaṭuhā (14) buyurıldı¹⁵²⁴ ya^cnī dükeli (*AE/21b*) işlerin ḥayırlı¹⁵²⁵ (*MA/40a*) ortaldur ki¹⁵²⁶ (15) ne kıatı çok ve ne¹⁵²⁷ az ola (*BV/37b*)^c adālet budur ki iki

[30b]

(1) ṭaraf¹⁵²⁸ musāvī ola tecāvüz eđerse veyā noḳşān olursa (2) zūlmüdü¹⁵²⁹ (*ZO/40b*)^c ulemā-yı dīn fuḳahā-i müslimān raḥimehumu'l-lāh¹⁵³⁰ buyurmışlar ki¹⁵³¹ (3) bir

¹⁵²¹ AE: “ve raḏīya'l-lāhü ‘anh” yok. 21a/13 HM: “ve raḏīya'l-lāhü ‘anh” yok. 25b/19

¹⁵²² AE: “buyururlar” 21a/13 MA: “buyururlar” 39b/10 NO: “buyururlar” 33a/14 BV: “buyururlar” 37a/9 ZO: “buyururlar” 40a/8 HM: “buyururlar” 25b/19

¹⁵²³ AE: “zarar” yerine “maraz” var. 21a/14 MA: “zarar” yerine “muḏır” var. 39b/12 NO: “zarar” yerine “muḏır” var. 33a/15 BV: “zarar” yerine “muḏır” var. 37a/11 ZO: “zarar” yerine “muḏır” var. 40a/11 HM: “zarar” yerine “muḏır” var. 26a/2

¹⁵²⁴ AE: “buyurılmışdur” 21a/15 MA: “buyurılmışdur” 39b/13 NO: “buyurılmışdur” 33b/1 BV: “buyurılmışdur” 37a/12 ZO: “buyurılmışdur” 40a/12 HM: “buyurılmışdur” 26a/3

¹⁵²⁵ AE: “ḥayırlısı” 21b/1 MA: “ḥayırlısı” 39b/13 NO: “ḥayırlısı” 33b/2 BV: “ḥayırlısı” 37a/13 ZO: “ḥayırlısı” 40a/13 HM: “ḥayırlısı” 26a/4

¹⁵²⁶ AE: “ortalardur ki” 21b/1 MA: “ortalardur ki” 40a/1 NO: “ortalardur ki” 33b/2 BV: “ortasıdur ki” 37a/13 ZO: “ortalardur ki” 40a/13 HM: “ortasıdur ki” 26a/4

¹⁵²⁷ AE: “ne” den sonra “kıatı” var. 21b/1 MA: “ne” den sonra “kıatı” var. 40a/1 NO: “ne” den sonra “kıatı” var. 33b/3 HM: “ne” den sonra “kıatı” var. 26a/4

¹⁵²⁸ AE: “ṭaraf” dan sonra “daḥı zūlm ve mezmūmdur yürür çok tēz tāze-yi gül ve seniḡ ekl ve ekāl olur menzil ḥareleniḡ (21b/3) firun kim bek yine etmek yaḳar ol Ő Ő kim tēz aḳa köbri yıḳar ol” var. 21b/2-3 MA: “ṭaraf” dan sonra “daḥı zūlm ve mezmūmdur beyt (40a/3) yürür çok tēz tāze-yi gül ve seniḡ ekl ve ekāl olur menzil ḥareleniḡ (40a/4) firun kim pek niye etmek yaḳar ol Ő Ő kim tēz aḳa köpri yıḳar ol” var. 40a/2-4 NO: “ṭaraf” dan sonra “daḥı zūlm ve mezmūmdur (33b/4) meşnevī yürür çok tēz tāze-yi gül ve seniḡ (33b/5) ekl ve ekāl olur menzil ḥareleniḡ firun kim bek yine etmek yaḳar ol (33b/6) Ő Ő kim tēz aḳa köpri yıḳar ol” var. 33b/3-6 BV: “ṭaraf” dan sonra “daḥı zūlm ve mezmūmdur beyt (37b/2) yürür çok tēz tāze-yi gül ve seniḡ ekl ve ekāl olur menzil ḥareleniḡ (37b/3) firun kim nek yine etmek yaḳar ol Ő Ő kim tēz aḳa köpri (37b/4) yıḳar ol” var. 37b/1-4 ZO: “ṭaraf” dan sonra “daḥı zūlm ve mezmūmdur beyt yürür çok (40b/1) tēz tāze-yi gül ve seniḡ ekl ve ekāl olur menzil (40b/2) ḥareleniḡ firun yaḳar ol Ő Ő kim tēz aḳa köpri yıḳar ol” var. 40a/15-40b/1-3 HM: “ṭaraf” dan sonra “daḥı zūlm ve mezmūmdur” var. 26a/5

¹⁵²⁹ AE: “musāvī ola tecāvüz eđerse veyā noḳşān olursa zūlmüdü^c” yok. 21b/3 MA: “musāvī ola tecāvüz eđerse veyā noḳşān olursa zūlmüdü^c” yok. 40a/4 NO: “musāvī ola tecāvüz eđerse veyā noḳşān olursa zūlmüdü^c” yok. 21b/3 MA: “musāvī ola tecāvüz eđerse veyā noḳşān olursa zūlmüdü^c” yok. 33b/6 BV: “musāvī ola tecāvüz eđerse veyā noḳşān olursa zūlmüdü^c” yok. 37b/4 ZO: “musāvī ola tecāvüz eđerse veyā noḳşān olursa zūlmüdü^c” yok. 40b/3 HM: “musāvī ola tecāvüz eđerse veyā noḳşān olursa zūlmüdü^c” yok. 26a/5

¹⁵³⁰ AE: “raḥimehumu'l-lāh” yok. 21b/4 MA: “raḥimehumu'l-lāh” yok. 40a/5 NO: “raḥimehumu'l-lāh” yok. 33b/7 BV: “raḥimehumu'l-lāh” yok. 37b/4 ZO: “raḥimehumu'l-lāh” yok. 40b/4 HM: “raḥimehumu'l-lāh” yok. 26a/6

¹⁵³¹ AE: “demişlerdür ki” 21b/4 MA: “demişlerdür ki” 40a/5 NO: “demişlerdür ki” 33b/7 BV: “demişlerdür ki” 37b/4 ZO: “demişlerdür ki” 40b/4 HM: “demişlerdür ki” 26a/6

kimesnede h k k-ı hayv n tı bilmek ve ri ayet eylemek¹⁵³² olmasa (4) a a hayv n¹⁵³³ beslemek ve binmek hel l olmaz  azret-i peyg mber¹⁵³⁴ (5)  all 'l-lahu¹⁵³⁵  aleyhi ve's-sellem buyururlar¹⁵³⁶ inne¹⁵³⁷ imre ten da aleti'n-n re (6) f  hirretin ya n  bir  avret bir kedisinin  a kını g zetmemegile (7) cehenneme girer dedi¹⁵³⁸ All h  te al   azretlerinin ins na c mle (8) tekliflerinin a lı ikid r¹⁵³⁹ biri ta z m li-emri'l-lahi ve biri (9)  efkat  al  halki'l-l hi ya n  birisi¹⁵⁴⁰ All h n¹⁵⁴¹ buyurdukları¹⁵⁴² (10) ululayub t tma  ve¹⁵⁴³ ikincisi¹⁵⁴⁴ yaratdu ı (NO/34a) nesnelere (11) eger ins n (MA/40b) ve eger hayv n esirgey b a ıma  ve z lm (ZO/41a)  tmemekd r (12) (BV/38a) bir  ad s-i  erifde¹⁵⁴⁵ efendimiz  aleyhi's-sel m¹⁵⁴⁶ buyurmu dur ki¹⁵⁴⁷ (13) ir am  men fi'l-arzı

¹⁵³² AE: "ri ayet kılmak" 21b/4 MA: "ri ayet kılmak" 40a/6 NO: "ri ayet kılmak" 33b/8 BV: "ri ayet kılmak" 37b/5 ZO: "ri ayet kılmak" 40b/5 HM: "ri ayet kılmak" 26a/7

¹⁵³³ AE: "hayv n" yok. 21b/5

¹⁵³⁴ AE: " azret-i peyg mber" yerine "peyg mberimiz" var. 21b/5 NO: " azret-i peyg mber" yerine " azret-i res lu'l-l h" var. 33b/9 HM: " azret-i peyg mber" yerine " azret-i res l-ı ekrem" var. 26a/8

¹⁵³⁵ ZO: " all 'l-lahu" den sonra "te al " var. 40b/7

¹⁵³⁶ ZO: "buyururlar" yok. 40b/7

¹⁵³⁷ AE: "inne" yok. 21b/5

¹⁵³⁸ AE: "dedi" yok. 21b/6 ZO: "dedi" yok. 40b/9

¹⁵³⁹ AE: "ikid r" yerine "iki nesne  zerined r" var. 21b/7 MA: "ikid r" yerine "iki nesne  zerined r" var. 40a/10 NO: "ikid r" yerine "iki nesne  zerined r" var. 33b/13 BV: "ikid r" yerine "iki nesne  zerined r" var. 37b/10 ZO: "ikid r" yerine "iki nesne  zerined r" var. 40b/11 HM: "ikid r" yerine "iki nesne  zerined r" var. 26a/12

¹⁵⁴⁰ AE: "biri" 21b/8 MA: "biri" 40a/12 NO: "biri" 33b/14 BV: "biri" 37b/11 ZO: "biri" 40b/12 HM: "biri" 26a/13

¹⁵⁴¹ AE: "All h n" yerine "All h  te al n n" var. 21b/8 MA: "All h n" yerine "All h  te al n n" var. 40a/12 NO: "All h n" yerine "All h  te al n n" var. 33b/14 BV: "All h n" yerine "All h  te al n n" var. 37b/11 ZO: "All h n" yerine "All h  te al n n" var. 40b/13 HM: "All h n" yerine "All h  te al n n" var. 26a/13

¹⁵⁴² AE: "buyurduklarını" 21b/8 MA: "buyurduklarını" 40a/12 BV: "buyurduklarını" 37b/11 ZO: "buyurduklarını" 40b/13 HM: "buyurduklarını" 26a/14

¹⁵⁴³ AE: "ve" den sonra "biri" var. 21b/8 MA: "ve" den sonra "biri All h  te al n n" var. 40a/13 NO: "ve" den sonra "biri All h  te al n n" var. 33b/15 BV: "ve" den sonra "biri All h  te al n n" var. 37b/12 ZO: "ve" den sonra "biri" var. 40b/14 HM: "ve" den sonra "biri" var. 26a/14

¹⁵⁴⁴ AE: "ikincisi" yok. 21b/8 MA: "ikincisi" yok. 40a/13 NO: "ikincisi" yok. 33b/15 BV: "ikincisi" yok. 37b/12 ZO: "ikincisi" yok. 40b/14 HM: "ikincisi" yok. 26a/14

¹⁵⁴⁵ AE: " ad s-i  erifde" den sonra "da ı" var. 21b/9 MA: " ad s-i  erifde" den sonra "da ı" var. 40b/1 NO: " ad s-i  erifde" den sonra "da ı" var. 34a/2 BV: " ad s-i  erifde" den sonra "da ı" var. 38a/1 ZO: " ad s-i  erifde" den sonra "da ı" var. 41a/1 HM: " ad s-i  erifde" den sonra "da ı" var. 26a/16

¹⁵⁴⁶ AE: "efendimiz  aleyhi's-sel m" yok. 21b/9 MA: "efendimiz  aleyhi's-sel m" yok. 40b/1 NO: "efendimiz  aleyhi's-sel m" yok. 34a/2 BV: "efendimiz  aleyhi's-sel m" yok. 38a/1 ZO: "efendimiz  aleyhi's-sel m" yok. 41a/1 HM: "efendimiz  aleyhi's-sel m" yok. 26a/16

¹⁵⁴⁷ AE: "buyurmu lar" 21b/10 MA: "buyurmu lar" 40b/2 BV: "buyurmu lar" 38a/1 ZO: "buyurmu lar" 41a/1 HM: "buyurmu lar" 26a/16

yerhamkum men fi's-semaī men lā-yerham lā-yürham (14) ya'nī siz esirgeñ¹⁵⁴⁸ size rahmet éder yér ve gök¹⁵⁴⁹ hākimi (15) (HM/26b) olan Allāh celle celālūhu¹⁵⁵⁰ şol kimse ki¹⁵⁵¹ insāna ve hayvāna

[31a]

(1) merhamet olmayub esirgemez Allāhü te'ālā dañı ol kimseyi esirgemez¹⁵⁵² (2) hikāyet¹⁵⁵³ bir fācire 'avret bir şusız kelpe merhamet édüb ic édügi (3) ile bir kıyudan şu çeküb vèrmege¹⁵⁵⁴ ol 'avret¹⁵⁵⁵ mağfiret olunur¹⁵⁵⁶ (4) ehl-i cennet olduğı müşāriki şerīf hadīslerinde¹⁵⁵⁷ mezkūrdur¹⁵⁵⁸ (5) şāhibü'l-keşşaf eydür şabī iken bir¹⁵⁵⁹

¹⁵⁴⁸ AE: "esirgeñ" den sonra "yérde olan insanı ve hayvānātı eger siz anları esirgerseniz" var. 21b/11 MA: "esirgeñ" den sonra "yérde olan insanı ve hayvānātı eger siz anları esirgerseniz" var. 40b/3-4 NO: "esirgeñ" den sonra "yérde olan insanı ve hayvānātı eger siz anları esirgerseniz" var. 34a/5 BV: "esirgeñ" den sonra "yérde olan insanı ve hayvānātı eger siz anları esirger iseniz" var. 41a/3-4 HM: "esirgeñ" den sonra "yérde olan insanı ve hayvānātı eger (26a/19) siz anları esirgerseniz" var. 26a/18-19

¹⁵⁴⁹ AE: "yér ve gök" yerine "göklerin" var. 21b/11 MA: "yér ve gök" yerine "yérler ve gökler" 40b/5 NO: "yér ve gök" yerine "göklerin" var. 34a/6 BV: "yér ve gök" yerine "göklerin" var. 38a/4 ZO: "yér ve gök" yerine "gökler" var. 41a/5 HM: "yér ve gök" yerine "göklerin" var. 26a/19

¹⁵⁵⁰ MA: "Allāh celle celālūhu" yerine "Allāhü te'ālā" var. 40b/5 NO: "Allāh celle celālūhu" yerine "Allāhü te'ālā" var. 34a/6 ZO: "Allāh celle celālūhu" yerine "Allāhü te'ālā" var. 41a/6

¹⁵⁵¹ AE: "kimse" den sonra "anlara esirgemez o dañı esirgemez" var. 21b/12 MA: "kimse" den sonra "anlara esirgemez ol dañı esirgemez" var. 40b/6 NO: "kimse" den sonra "anlara esirgemez ol dañı esirgemez" var. 34a/6-7 BV: "kimse" den sonra "anları esirgemez ol dañı esirgemez" var. 38a/5 ZO: "kimse" den sonra "anları esirgemez ol dañı esirgemez" var. 41a/7 HM: "kimse" den sonra "anları esirgemez ol dañı esirgemez" var. 26b/1

¹⁵⁵² AE: "insāna ve hayvāna merhamet olmayub esirgemez Allāhü te'ālā dañı ol kimseyi esirgemez" yok. 21b/12 MA: "insāna ve hayvāna merhamet olmayub esirgemez Allāhü te'ālā dañı ol kimseyi esirgemez" yok. 40b/6 NO: "insāna ve hayvāna merhamet olmayub esirgemez Allāhü te'ālā dañı ol kimseyi esirgemez" yok. 34a/7 BV: "insāna ve hayvāna merhamet olmayub esirgemez Allāhü te'ālā dañı ol kimseyi esirgemez" yok. 38a/5 ZO: "insāna ve hayvāna merhamet olmayub esirgemez Allāhü te'ālā dañı ol kimseyi esirgemez" yok. 41a/7 HM: "insāna ve hayvāna merhamet olmayub esirgemez Allāhü te'ālā dañı ol kimseyi esirgemez" yok. 26b/2

¹⁵⁵³ AE: "hikāyet" yok. 21b/12 MA: "hikāyet" yok. 40b/6 NO: "hikāyet" yok. 34a/7 BV: "hikāyet" yok. 38a/5 ZO: "hikāyet" yok. 41a/7 HM: "hikāyet" yok. 26b/2

¹⁵⁵⁴ AE: "vèrmege" 21b/13 MA: "vèrmege" 40b/8 NO: "vèrmege" 34a/9 BV: "vèrmege" 38a/7 ZO: "vèrmege" 41a/9 HM: "vèrmege" 26b/3

¹⁵⁵⁵ AE: "ol 'avret" yok. 21b/13 MA: "ol 'avret" yok. 40b/8 NO: "ol 'avret" yok. 34a/9 BV: "ol 'avret" yok. 38a/7 ZO: "ol 'avret" yok. 41a/9 HM: "ol 'avret" yok. 26b/3

¹⁵⁵⁶ AE: "mağfire olub" 21b/13 MA: "mağfire olub" 40b/8 NO: "mağfire olub" 34a/9 BV: "mağfire olub" 38a/7 ZO: "mağfire olub" 41a/9 HM: "mağfire olub" 26b/4

¹⁵⁵⁷ AE: "müşāriki-i şerīf hadīslerinde" yerine "hadīs-i müşāriki" var. 21b/14 MA: "müşāriki-i şerīf hadīslerinde" yerine "hadīs-i müşāriki" var. 40b/8 NO: "müşāriki-i şerīf hadīslerinde" yerine "hadīs-i şerīf müşāriki" var. 34a/9 BV: "müşāriki-i şerīf hadīslerinde" yerine "hadīs-i müşāriki" var. 38a/8 ZO: "müşāriki-i şerīf hadīslerinde" yerine "hadīs-i müşāriki" var. 41a/10 HM: "müşāriki-i şerīf hadīslerinde" yerine "hadīs-i şerīfi" var. 26b/4

¹⁵⁵⁸ HM: "mezkūrdur" dan sonra "bu tafşilden murād cihād fi-sebī'l-lillahi için (26b/6) olan atları ziyāde himāyet ve rifāyet üzre olub (26b/7) anlarıñ haqlarını adda ve anlara muhabbet ve ikrām ile iki cihānda (26b/8) maḥbūb zü'l-celāli ve'l-ikrām ve maḥbūl seyyidü'l-enām olalar (26b/9) hatime" var. 26b/5-9

kuşcağızı¹⁵⁶⁰ tutub¹⁵⁶¹ ayağına (6) ib bağladum bir dīvār delüğine kaçdı ipini çekdüm ayağı (7) (AE/21B) kırıldı ba^cde zamānı ben daḥı atdan düşdüm ayağım kırıldı¹⁵⁶² (8) Allāhü te‘ālā ḥazretlerine ḥamd eyledim ki¹⁵⁶³ kuşıñ¹⁵⁶⁴ ḥaqqı benden (MA/41a) dünyāda (9) alınur¹⁵⁶⁵ aḥirete¹⁵⁶⁶ (ZO/41b) qalmadı elbette kimseniñ ḥaqqı¹⁵⁶⁷ (NO/34b) (BV/38b) ḡāyet güçdür (10) beyt¹⁵⁶⁸ budur asāyiş-i ‘ālem budur maḳbūl ins ve cin (11) ne sen kimseden incin ne senden kimse incinsin¹⁵⁶⁹ (12) imām ebū’l-leys raḥimu’l-lāh¹⁵⁷⁰ rivāyet eder ḥazret-i musā kelīmu’l-lāh¹⁵⁷¹ (13) cenāb-ı ḥaqqā münācāt edüb¹⁵⁷²

¹⁵⁵⁹ AE: “bir” den sonra “serce” var. 21b/15 MA: “bir” den sonra “serce” var. 40b/10 NO: “bir” den sonra “serce” var. 34a/11 BV: “bir” den sonra “serce” var. 38a/9 ZO: “bir” den sonra “serçe” var. 41a/11

¹⁵⁶⁰ AE: “kuşu” 21b/15

¹⁵⁶¹ ZO: “tutub” yok. 41a/11

¹⁵⁶² AE: “kırıldı” dan sonra “aḥmed” var. 22a/1 MA: “kırıldı” dan sonra “elḥamdü’l-lillahi” var. 40b/13 NO: “kırıldı” dan sonra “elḥamdü’l-lillahi te‘ālā” var. 34a/14 BV: “kırıldı” dan sonra “elḥamdü’l-lillahi” var. 38a/12 ZO: “kırıldı” dan sonra “elḥamdü’l-lillahi te‘ālā” var. 41a/14

¹⁵⁶³ AE: “ḥazretlerine ḥamd eyledim ki” yok. 22a/1 MA: “ḥazretlerine ḥamd eyledim ki” yok. 40b/13 NO: “ḥazretlerine ḥamd eyledim ki” yok. 34a/14 BV: “Allāhü te‘ālā ḥazretlerine ḥamd eyledim ki” yok. 38a/12 ZO: “Allāhü te‘ālā ḥazretlerine ḥamd eyledim ki” yok. 41a/14

¹⁵⁶⁴ AE: “kuşıñ” yerine “serceniñ” var. 22a/1 MA: “kuşıñ” yerine “serceniñ” var. 40b/13 NO: “kuşıñ” yerine “serceniñ” var. 34a/14 BV: “kuşıñ” yerine “serceniñ” var. 38a/12 ZO: “kuşıñ” yerine “serceniñ” var. 41a/15

¹⁵⁶⁵ AE: “alındı” 22a/2 MA: “alınub” 41a/1 NO: “alub” 34a/14 BV: “alınub” 38a/12 ZO: “alınub” 41a/15

¹⁵⁶⁶ AE: “aḥirete” yerine “uḳbāya” var. 22a/2 MA: “aḥirete” yerine “uḳbāya” var. 41a/1 NO: “aḥirete” yerine “uḳbāya” var. 34a/15 BV: “aḥirete” yerine “uḳbāya” var. 38a/12 ZO: “aḥirete” yerine “uḳbāya” var. 41a/15

¹⁵⁶⁷ AE: “ḥaqqı” ndan sonra “kimsede qalmaz (22a/3) imdi kişi ḥuḳūḳdan bek şaḳınmaḳ gerek ve ḥuşūşā ki ḥayvānıñ ḥaqqı” var. 22a/2-3 MA: “ḥaqqı” ndan sonra “kimsede qalmaz imdi kişi ḥuḳūḳdan berk şaḳınmaḳ gerekdür (41a/3) ḥuşūşā ki ḥayvānāt ḥaqqı” var. 41a/2-3 NO: “ḥaqqı” ndan sonra “kimsede qalmaz (34b/1) imdi kişi ḥuḳūḳdan berk şaḳınmaḳ gerekdür ḥuşūşā ki (34b/2) ḥayvānāt ḥaqqı” var. 34a/15-34b/1-2 BV: “ḥaqqı” ndan sonra “kimsede qalmaz imdi (38b/1) kişi ḥuḳūḳdan berk şaḳınmaḳ gerek ve ḥuşūşā ki (38b/2) ḥayvānāt ḥaqqı” var. 38a/13-38b/1-2 ZO: “ḥaqqı” ndan sonra “kimsede qalmaz (41b/2) imdi kişi ḥuḳūḳdan berk şaḳınmaḳ gerekdür ḥuşūşā ki (41b/3) ḥayvānāt ḥaqqı” var. 41b/1-3

¹⁵⁶⁸ AE: “beyt” yok. 22a/4 NO: “kıṭ‘a” 34b/2 BV: “beyt” yok. 38b/2 ZO: “beyt” yok. 41b/3

¹⁵⁶⁹ AE: “ne sen kimseden incin ne senden kimse incinsin” yerine “ne kimse senden incinsin ne kimseden incin” var. 22a/4 MA: “ne sen kimseden incin ne senden kimse incinsin” yerine “ne kimse senden incinsin ne kimseden incin” var. 41a/5 NO: “ne sen kimseden incin ne senden kimse incinsin” yerine “ne kimse senden incinsin ne sen bir kimseden incin” var. 34b/4 BV: “ne sen kimseden incin ne senden kimse incinsin” yerine “ne kimse senden incinsin ne kimseden incin” var. 38b/3-4 ZO: “ne sen kimseden incin ne senden kimse incinsin” yerine “ne kimse senden incinsin ne sen bir kimseden incin” var. 41b/4-5

¹⁵⁷⁰ AE: “raḥimu’l-lāh” yok. 22a/5 MA: “raḥimu’l-lāh” yok. 41a/6 NO: “raḥimu’l-lāh” yok. 34b/5 BV: “raḥimu’l-lāh” yok. 38b/4 ZO: “raḥimu’l-lāh” yok. 41b/6

¹⁵⁷¹ MA: “kelīmu’l-lāh” dan sonra “şalavāt Allāhü ‘alā nebiyyenā ve ‘aleyhe” var. 41a/7 NO: “kelīmu’l-lāh” dan sonra “şalavāt Allāhü ‘alā nebiyyenā ve ‘aleyhe” var. 34b/6 BV: “kelīmu’l-lāh” dan sonra “şalavāt Allāhü ‘alā nebiyyenā ve ‘aleyhe” var. 38b/5 ZO: “kelīm” dan sonra “şallā’l-lahu ‘aleyhe” var. 41b/7

¹⁵⁷² AE: “münācāt edüb” yok. 22a/5 MA: “münācāt edüb” yok. 41a/7 NO: “münācāt edüb” yok. 34b/6 BV: “münācāt edüb” yok. 38b/6 ZO: “münācāt edüb” yok. 41b/7

suʾāl eyledi ki¹⁵⁷³ yā rabbi beni (14) ne sebab ile¹⁵⁷⁴ resūl ve kelīm¹⁵⁷⁵ êtdiñ¹⁵⁷⁶ Allāhü teʿālā ḥazretleri¹⁵⁷⁷ (15) buyurdi ki¹⁵⁷⁸ bir kızıcağı¹⁵⁷⁹ merḥamet êdüb¹⁵⁸⁰ esirgedügiñ¹⁵⁸¹

[31b]

(1) icün¹⁵⁸² ol¹⁵⁸³ süriden ayrılıb kaçdı ve seni kıtı¹⁵⁸⁴ bek (2) yoruldı¹⁵⁸⁵ sen anı ʿākıbet yetişüb tıtdıñ ve merḥamet¹⁵⁸⁶ êdüb (3) kıçduñ ey miskīn nicün kendüñi yorduñ (MA/41b) dëyü oḥşadıñ (4) pes ol¹⁵⁸⁷ sebebden¹⁵⁸⁸ seni¹⁵⁸⁹ peyğamber kıldım dëdi

¹⁵⁷³ AE: “suʾāl eyledi ki” yerine “suʾāl êdüb” var. 22a/5 MA: “suʾāl eyledi ki” yerine “suʾāl êdüb” var. 41a/7 NO: “suʾāl eyledi ki” yerine “suʾāl êdüb” var. 34b/6 BV: “suʾāl eyledi ki” yerine “suʾāl êdüb” var. 38b/6 ZO: “suʾāl eyledi ki” yerine “suʾāl êdüb” var. 41b/7

¹⁵⁷⁴ AE: “ile” den sonra “kendügi” var. 22a/6 MA: “ile” den sonra “kendügi” var. 41a/8 NO: “ile” den sonra “kendügi” var. 34b/7 BV: “ile” den sonra “kendügi” var. 38b/6 ZO: “ile” den sonra “kendügi” var. 41b/8

¹⁵⁷⁵ AE: “kelīm” den sonra “Allāh” var. 22a/6

¹⁵⁷⁶ AE: “eyitdin” 22a/6 MA: “êtdi” den sonra “dëdi” var. 41a/9 NO: “êtdiñ” den sonra “dëdi” var. 34b/8 BV: “êtdiñ” den sonra “dëdi” var. 38b/7 ZO: “êtdiñ” den sonra “dëdi” var. 41b/9

¹⁵⁷⁷ MA: “Allāhü teʿālā ḥazretleri” yerine “ḥakḥ teʿālā” var. 41a/9 NO: “Allāhü teʿālā ḥazretleri” yerine “ḥakḥ teʿālā” var. 34b/8 BV: “Allāhü teʿālā ḥazretleri” yerine “ḥakḥ teʿālā” var. 38b/7 ZO: “Allāhü teʿālā ḥazretleri” yerine “ḥakḥ” var. 41b/9

¹⁵⁷⁸ AE: “Allāhü teʿālā ḥazretleri buyurdi ki” yok. 22a/6

¹⁵⁷⁹ AE: “kıızıcağı” yerine “kıoyuncağı” var. 22a/6 MA: “kıızıcağı” yerine “kıoyuncağı” var. 41a/9 NO: “kıızıcağı” yerine “kıoyuncağı” var. 34b/8 BV: “kıızıcağı” yerine “kıoyuncağı” var. 38b/7 ZO: “kıızıcağı” yerine “kıoyuncağı” var. 41b/9

¹⁵⁸⁰ AE: “merḥamet êdüb” yok. 22a/6 MA: “merḥamet êdüb” yok. 41a/9 NO: “merḥamet êdüb” yok. 34b/8 BV: “merḥamet êdüb” yok. 38b/8 ZO: “merḥamet êdüb” yok. 41b/9

¹⁵⁸¹ AE: “esirgedügiñ” den sonra “sebeb ile ol kıoyun” var. 22a/7 MA: “esirgedügiñ” den sonra “sebeb ile ol kıoyun” var. 41a/10 NO: “esirgedügiñ” den sonra “sebeb ile ol kıoyun” var. 34b/9 BV: “esirgedügiñ” den sonra “sebeb ile ol kıoyun” var. 38b/8 ZO: “esirgedügiñ” den sonra “sebeb ile ol kıoyun” var. 41b/10

¹⁵⁸² AE: “icün” yok. 22a/7 MA: “icün” yok. 41a/10 NO: “icün” yok. 34b/9 BV: “icün” yok. 38b/8 ZO: “icün” yok. 41b/10

¹⁵⁸³ MA: “ol” dan sonra “kıoyun” var. 41a/10 NO: “ol” dan sonra “kıoyun” var. 34b/9 BV: “ol” dan sonra “kıoyun” var. 38b/8 ZO: “ol” dan sonra “kıoyun” var. 41b/10

¹⁵⁸⁴ AE: “kıtı” yok. 22a/7 ZO: “kıtı” yerine “pek” var. 41b/11

¹⁵⁸⁵ AE: “yordı” 22a/7 MA: “yorultdı” 41a/11 NO: “yorultdı” 34b/10 BV: “yorultdı” 38b/9 ZO: “yorultdı” 41b/11

¹⁵⁸⁶ AE: “merḥamet” yerine “raḥmet” var. 22a/8 MA: “merḥamet” yerine “raḥmet” var. 41a/12 NO: “merḥamet” yerine “raḥmet” var. 34b/10 BV: “merḥamet” yerine “raḥmet” var. 38b/10 ZO: “merḥamet” yerine “raḥmet” var. 41b/12

¹⁵⁸⁷ AE: “bu” 22a/9 MA: “bu” 41b/1 NO: “bu” 34b/12 BV: “bu” 38b/11 ZO: “bu” 41b/14

¹⁵⁸⁸ AE: “sebeb ile” den sonra “ben” var. 22a/9 MA: “sebeb ile” den sonra “ben” var. 41b/1 NO: “sebeb ile” den sonra “ben” var. 34b/12 BV: “sebeb ile” den sonra “ben” var. 38b/12 ZO: “sebeb ile” den sonra “ben” var. 41b/14

¹⁵⁸⁹ BV: “seni” den sonra “ḥalka” var. 38b/12 ZO: “seni” den sonra “ḥalka” var. 41b/14

faḳīh¹⁵⁹⁰ ebū'l-leys̄ raḥ¹⁵⁹¹ (5) eydür enbiyā-yı kirām şalavātu'l-lāh 'alā nebiyyunā ve 'aleyhim (6) ḥazretlerinin¹⁵⁹² (BV/39a) (ZO/42a) ra'yu ğanem istediklerinin¹⁵⁹³ vechi budur ki (7) ḥayvānāt üzere şefkatleri kāmīl olduğdan¹⁵⁹⁴ şonra insān (8) üzre ḥākīm (NO/35a) olalar bundan ḥişşe budur ki ḥākīmler¹⁵⁹⁵ (9) ve zābiṭler¹⁵⁹⁶ insāna ve ḥayvāna¹⁵⁹⁷ belki nebātāta¹⁵⁹⁸ 'adālet¹⁵⁹⁹ 'edūb (10) zūlm 'etmeyeler ve ḥazret-i 'ömer razīya'l-lāhü¹⁶⁰⁰ 'anh buyurmuşdur ki¹⁶⁰¹ (11) men 'adele meleke ve men zaleme heleke¹⁶⁰² kelāmı mücerrebü'l-şiddiḳdur¹⁶⁰³ (12) nazm¹⁶⁰⁴ 'adlile k̄a'im olur cümle nebāt 'adlile ile zinde durur (13) mevcūdāt 'adlile dāri 'eden ḥaşan ü ḥüseyn oldı (14) alām

¹⁵⁹⁰ AE: “faḳīh” den sonra “raḥmetu'l-lāhü 'aleyhe” var. 22a/9 MA: “faḳīh” den sonra “raḥmetu'l-lāhü te'ālā” var. 41b/2 NO: “faḳīh” den sonra “raḥmetu'l-lāhü te'ālā” var. 34b/13 BV: “faḳīh” den sonra “raḥimu'l-lāhü 'aleyhe te'ālā” var. 38b/13 ZO: “faḳīh” den sonra “raḥimu'l-lāhü” var. 41b/15

¹⁵⁹¹ MA: “ebū'l-leys̄ raḥ” yok. 41b/2 NO: “ebū'l-leys̄ raḥ” yok. 34b/13 BV: “ebū'l-leys̄ raḥ” yok. 38b/13 ZO: “ebū'l-leys̄ raḥ” yok. 41b/15

¹⁵⁹² AE: “şalavātu'l-lahi 'alā nebiyyunā ve ḥazretlerinin” yerine “‘aleyhimi'ş-şalāvate ve's-selām” var. 22a/10 MA: “şalavātu'l-lahi 'alā nebiyyunā ve ḥazretlerinin” yerine “‘aleyhimi'ş-şalāvate ve's-selām” var. 41b/3 NO: “şalavātu'l-lāhi 'alā nebiyyunā ve ḥazretlerinin” yerine “‘aleyhimi'ş-şalāvate ve's-selām” 34b/13 BV: “şalavātu'l-lāhi 'alā nebiyyunā ve ḥazretlerinin” yerine “‘aleyhimi'ş-şalāvate ve's-selām evā'il (39a/1) ḥāllerinde” var. 38b/13-39a/1 ZO: “şalavātu'l-lahi 'alā nebiyyunā ve ḥazretlerinin” yerine “‘aleyhimi'ş-şalāvate ve's-selām” var. 41b/15

¹⁵⁹³ AE: “eylediklerinin” 22a/10 MA: “'etdiklerinin” 41b/4 NO: “'ediklerinin” 34b/14 BV: “'etdiklerinin” 39a/1 ZO: “'etdiklerinin” 42a/1

¹⁵⁹⁴ AE: “olduḳtan” yerine “olub andan” var. 22a/11

¹⁵⁹⁵ AE: “ḥākīmler” den sonra “kendüleri” var. 22a/12 MA: “ḥākīmler” den sonra “kendüleri” var. 41b/7 NO: “ḥākīmler” den sonra “kendüleri” var. 35a/1 BV: “ḥākīmler” den sonra “kendüleri” var. 39a/4 ZO: “ḥākīmler” den sonra “kendüleri” var. 42a/4

¹⁵⁹⁶ AE: “ve zābiṭler” yok. 22a/12 MA: “ve zābiṭler” yok. 41b/7 NO: “ve zābiṭler” yok. 35a/1 BV: “ve zābiṭler” yok. 39a/4 ZO: “ve zābiṭler” yok. 42a/4

¹⁵⁹⁷ AE: “ḥayvānāta” 22a/12 MA: “ḥayvānāta” 41b/7 BV: “ḥayvānāta” 39a/4

¹⁵⁹⁸ AE: “nebātāta” dan sonra “böyle” var. 22a/12 MA: “nebātāta” dan sonra “bile” var. 41b/7 ZO: “nebātāta” dan sonra “bile” var. 42a/5

¹⁵⁹⁹ AE: “adālet” yok. 22a/12

¹⁶⁰⁰ NO: “razīya'l-lāhü” dan sonra “te'ālā” var. 35a/3

¹⁶⁰¹ AE: “buyurmuşdur ki” yok. 22a/13 MA: “buyurmuşdur ki” yok. 41b/8 NO: “buyurmuşdur ki” yok. 35a/3 BV: “buyurmuşdur ki” yok. 39a/5 ZO: “buyurmuşdur ki” yok. 42a/6

¹⁶⁰² AE: “heleke” den sonra “kulları ğayet” var. 22a/13 MA: “heleke” den sonra “kulları ğayet” var. 41b/9 NO: “heleke” den sonra “kulları ğayet” var. 35a/4 BV: “heleke” den sonra “kulları ğayet” var. 39a/6 ZO: “heleke” den sonra “kulları ğayet” var. 42a/7

¹⁶⁰³ AE: “kelāmı mücerrebü'l-şiddiḳdur” yerine “şiddiḳ-ı mücerreb kelāmıdır” var. 22a/13 MA: “kelāmı mücerrebü'l-şiddiḳdur” yerine “mücerrebü'l-şiddiḳ kelāmıdır” var. 41b/10 NO: “kelāmı mücerrebü'l-şiddiḳdur” yerine “mücerreb ve şiddiḳ kelāmıdır” var. 35a/4 BV: “kelāmı mücerrebü'l-şiddiḳdur” yerine “mücerrebü'l-şiddiḳ kelāmıdır” var. 39a/6 ZO: “kelāmı mücerrebü'l-şiddiḳdur” yerine “şiddiḳ-ı mücerreb kelāmıdır” var. 42a/7

¹⁶⁰⁴ AE: “nazm” yok. 22a/14 NO: “ḥikāyet-i manzūme” 35a/5

belâlardan emîn zerrece zulmet zulmü emren irgür¹⁶⁰⁵ (15) (AE/22b) kendüye¹⁶⁰⁶
tağlarca¹⁶⁰⁷ belâ (MA/42a) ‘adlile rüşen olur

[32a]

(1) milk-i cihân nitekim cânıla cismü ve¹⁶⁰⁸ insân rahmet aña ki ola halkı (2) laîf
andan incinmeye bir mür-ı za‘îf¹⁶⁰⁹ ‘adlile ol yavrıyı¹⁶¹⁰ maqbül hudâ (3) (BV/39b)
neyledi diñle o sultân-ı saḡā (ZO/42b) hikâyet manzûme¹⁶¹¹ bedr-i şah-ı şehîdân-ı
hüseyn (4) ya‘nî dâmâdı imâmü’l-ḡaremeyn ‘adlile¹⁶¹² hükümetde iken (5) fazlile¹⁶¹³
taht-ı hilâfetde iken yolda bir¹⁶¹⁴ sehve ol zât-ı şerîf (6) başdı bir mürî¹⁶¹⁵ biraz itdi¹⁶¹⁶
mür icün ḡâli diger (7) gün oldı acıdı ağladı maḡzûn oldı (NO/35b) ḡavfi ‘edüb¹⁶¹⁷ (8)
mürdan ol¹⁶¹⁸ şîr-i hudâ dedı biñ nâle ile vâ-veylâ zararım (9) oldı bu mazlûma benim
nola taşlarıla döğersem bedenim (10) ḡâkdan götürü ben şefkatle eline aldı biraz
ḡürmetle koynına (11) koydı o sultân-ı saḡā¹⁶¹⁹ eyü olunca aña ‘etdi devâ (12)
ḡikmetü’l-lâḡ¹⁶²⁰ ile ol¹⁶²¹ gece hemân düşine girdi anıḡ faḡr-ı cihân (13) dedı luḡf ve
kerem-i ‘izzetiyle ḡazer eyle yürime ḡâflet (14) ile (MA/42b) saḡā laıyık mı yürürken
mesrûr nâ-geḡân incine (BV/40a) senden (15) bir mür anı aḡmaz mısın ey bâb-ı ‘ulûm
rûz-ı maḡşerde

[32b]

¹⁶⁰⁵ AE: “irgürür” 22a/15 MA: “irgürür” 41b/13 ZO: “irgürür” 42a/11

¹⁶⁰⁶ AE: “kendüne” 22b/1

¹⁶⁰⁷ AE: “tağlarca” 22b/1

¹⁶⁰⁸ AE: “ve” yok. 22b/1

¹⁶⁰⁹ AE: “mür-ı za‘îf” den sonra “‘adlile” var. 22b/2 MA: “mür-ı za‘îf” den sonra “‘adlile” var. 42a/3 BV: “mür-ı za‘îf” den sonra “‘adlile” var. 39a/13 ZO: “mür-ı za‘îf” den sonra “‘adlile” var. 42a/14

¹⁶¹⁰ AE: “yavrı” 22b/2 BV: “yavrı” 39a/13 ZO: “yavrı” 42a/15

¹⁶¹¹ AE: “ḡikâyet manzûme” yok. 22b/3 MA: “ḡikâyet manzûme” yok. 42a/4 NO: “ḡikâyet manzûme” yok. 35a/11 BV: “ḡikâyet manzûme” yok. 39b/1 ZO: “ḡikâyet manzûme” yok. 42b/1

¹⁶¹² AE: “‘adlile” den sonra “taḡt” var. 22b/4 MA: “‘adlile” den sonra “taḡt” var. 42a/5 NO: “‘adlile” den sonra “taḡt” var. 35a/13 BV: “‘adlile” den sonra “taḡt” var. 39b/2

¹⁶¹³ ZO: “ḡükümetde iken fazlile” yok. 42b/2

¹⁶¹⁴ AE: “bir” yok. 22b/5

¹⁶¹⁵ BV: “mürî” yok. 39b/4

¹⁶¹⁶ AE: “itdi” den sonra “‘zaîf” var. 22b/5 MA: “itdi” den sonra “‘zaîf” var. 42a/6 NO: “itdi” den sonra “‘zaîf” var. 35a/14 BV: “itdi” den sonra “‘zaîf” var. 39b/4 ZO: “itdi” den sonra “‘zaîf” var. 42b/4

¹⁶¹⁷ AE: “‘edüb” den sonra “ol” var. 22b/6 MA: “‘edüb” den sonra “ol” var. 42a/8

¹⁶¹⁸ AE: “ol” yok. 22b/6 MA: “ol” yok. 42a/8 ZO: “ol” yok. 42b/6

¹⁶¹⁹ ZO: “sultân-ı saḡā” yerine “sultân seni” var. 42b/10

¹⁶²⁰ AE: “ḡikmetü” 22b/9

¹⁶²¹ AE: “o” 22b/9

(1) o mūr-ı mazlūm (*ZO/43a*) haqqını isteyüben hayretle¹⁶²² yabışa dāmeniğe şiddet (2) ile bu kelāmı dēdi çün aña resūl havf ēdüb gāyetle (3) oldı melūl bu melāletde iken girü beni şād-mān ētdi (4) o ‘ālī nesebi¹⁶²³ dēdi ey yār-ı güzīn ol mesrūr iltimās (5) eyledi haqdan seni mūr dēdi yā-rabbi bu¹⁶²⁴ ‘ummān-ı vefā kaşdıla (6) ētmedi bu işi baña qalbiñ¹⁶²⁵ āyīnesi¹⁶²⁶ şāf eyle diñle bu (7) kışşayü’l- insāf ile¹⁶²⁷ (*AE/23a*) (*NO/36a*) hikāyet-i mazlūm¹⁶²⁸ sa‘īd’ü-l hayāt¹⁶²⁹ şehīd’ül-memāt (8) ser¹⁶³⁰ ser ü rān-ı¹⁶³¹ pādīşāh-ı guzzāt şeh gāziyānı a‘nī (9) sultān murād gülistāne varmağı eyledi¹⁶³² murād bahārıñ (10) bu resme görüb zīnetin tefekkür ēderken haqqıñ kudretin (11) yanında olan qulları¹⁶³³ biri qoparır şunar bir gün¹⁶³⁴ (12) aḥmedī (*MA/43a*) (*BV/40b*) dēdi ol qula¹⁶³⁵ qorusun quluñ memātına olduñ (13) sebep ol güliñ dirīğa ki tespih ēderken haqqı (*ZO/43b*) aña māni‘ (14) olduñ¹⁶³⁶ ey şafī¹⁶³⁷ ey¹⁶³⁸ gülistānda ol ‘arż-ı cemāl helāk (15) eyledi rüzigār¹⁶³⁹ mişāl şabā-yı ecel¹⁶⁴⁰ gir¹⁶⁴¹ ayırık¹⁶⁴² aña¹⁶⁴³

¹⁶²² AE: “hayrile” 22b/12 MA: “hiddetle” 42b/3

¹⁶²³ ZO: “nesebi” yerine “beni” var. 43a/4

¹⁶²⁴ AE: “o” 22b/13 MA: “o” 42a/7 ZO: “o” 43a/6

¹⁶²⁵ AE: “qalbiniñ” 22b/15

¹⁶²⁶ AE: “āyīnesini” 22b/15 MA: “āyīnesini” 42b/8

¹⁶²⁷ BV: “diñle bu kışşau’l- insāf ile” yok. 40a/8

¹⁶²⁸ AE: “hikāyet-i mazlūm” yerine “hikāyet-i aḥerī” var. 23a/1 MA: “hikāyet-i mazlūm” yerine “hikāyet-i aḥerī” var. 42b/9 “hikāyet-i mazlūm” yerine “hikāyet-i aḥerī” var. 36a/1 BV: “hikāyet-i mazlūm” yerine “hikāyet-i aḥerī” var. 40a/9 ZO: “hikāyet-i mazlūm” yerine “hikāyet-i aḥerī” var. 43a/8

¹⁶²⁹ AE: “a‘īd’ü-l hayāt” dan sonra “ve” var. 23a/1

¹⁶³⁰ AE: “ser” yok. 23a/1

¹⁶³¹ AE: “revān” 23a/1

¹⁶³² AE: “qıldı” 23a/2 MA: “qıldı” 42a/11 NO: “qıldı” 36a/3 BV: “qıldı” 40a/11 ZO: “qıldı” 43a/11

¹⁶³³ AE: “qullarınıñ” 23a/3 MA: “qullarınıñ” 42b/13 NO: “qullarınıñ” 36a/5 BV: “qullarınıñ” 40a/13 ZO: “qullarınıñ” 43a/13

¹⁶³⁴ AE: “güli” 23a/3 MA: “güli” 42b/13 NO: “gül” 36a/5 BV: “gül” 40a/13

¹⁶³⁵ AE: “quluna” 23a/4 MA: “quluna” 43a/1 NO: “quluna” 36a/6 BV: “quluna” 40b/1 ZO: “quluna” 43a/14

¹⁶³⁶ MA: “māni‘ olduñ” dan sonra “bugün” var. 43a/2 NO: “māni‘ olduñ” dan sonra “bugün” var. 36a/7 BV: “māni‘ olduñ” dan sonra “bugün” var. 40b/3 ZO: “māni‘ olduñ” dan sonra “bugün” var. 43b/1

¹⁶³⁷ AE: “şafī” den sonra “ēderken” var. 23a/5 MA: “şafī” den sonra “ēderken” var. 43a/3 NO: “şafī” den sonra “ēderken” var. 36a/8 BV: “şafī” den sonra “ēderken” var. 40b/3 ZO: “şafī” den sonra “ēderken” var. 43b/1

¹⁶³⁸ AE: “ey” yok. 23a/5 MA: “ey” yok. 43a/3 NO: “ey” yok. 36a/8 BV: “ey” yok. 40b/3 ZO: “ey” yok. 43b/1

¹⁶³⁹ MA: “bād-ı şarşar” 43a/3 NO: “bād-ı şarşar” 36a/8 BV: “bād-ı şarşar” 40b/4 ZO: “bād-ı şarşar” 43b/2

¹⁶⁴⁰ MA: “şabā-yı ecel” den sonra “gibi” var. 43a/4 NO: “şabā-yı ecel” den sonra “gibi” var. 36a/9 BV: “şabā-yı ecel” den sonra “gibi” var. 40b/5 ZO: “şabā-yı ecel” den sonra “gibi” var. 43b/3

¹⁶⁴¹ MA: “gir” yok. 43a/4 BV: “gir” yok. 40b/5 ZO: “gir” yok. 43b/3

¹⁶⁴² NO: “ayırđıñ” 36a/9 BV: “ayırđıñ” 40b/5

¹⁶⁴³ AE: “helāk eyledi rüzigār mişāl şabā ecel gir ayırık aña” yok. 23a/5

[33a]

(1) vücūdı¹⁶⁴⁴ çırāğına eylediñ¹⁶⁴⁵ fenā¹⁶⁴⁶ gül ucundan étđi hezārān¹⁶⁴⁷ (2) ‘itāb haṭā
édene açdı rāh-ı şavāb şu¹⁶⁴⁸ kim ‘adl (3) ırmağınđ uzadır nebātātı dağı görür¹⁶⁴⁹ gözedir
‘adālet (4) éden pādīşāhı şafī^c olur ‘āleme şān¹⁶⁵⁰ faşıl-ı rabī^c anuñla (5) güler acılır
kā’ināt şafā-baḥş ve ma‘mūr olur her cihān (6) cihān-dār¹⁶⁵¹ olanda¹⁶⁵² firāset gerek
görür gözi ‘ayn ve¹⁶⁵³ ‘adālet¹⁶⁵⁴ (7) (NO/36b) bāb-ı rabī^c¹⁶⁵⁵ atların¹⁶⁵⁶ yaşların¹⁶⁵⁷ beyān

¹⁶⁴⁴ AE: “vücūdıñ” 23a/5

¹⁶⁴⁵ AE: “vērđiñ” 23a/5 MA: “vērđiñ” 43a/4 NO: “vērđiñ” 36a/9 BV: “vērđiñ” 40b/5 ZO: “vērđiñ” 43b/4

¹⁶⁴⁶ AE: “fenā” dan sonra “şabāyī ecel gibi erdik aña helāk eylediñ bād-ı şarşar misali” var. 23a/6

¹⁶⁴⁷ NO: “hazān” 36a/10 BV: “hazān” 40b/6

¹⁶⁴⁸ MA: “şu” 43a/6 NO: “şu” 36a/11 BV: “şu” 40b/7 ZO: “şu” 43b/5

¹⁶⁴⁹ ZO: “görür” yok. 43b/6

¹⁶⁵⁰ AE: “şānki” 23a/8 MA: “şānki” 43a/7 NO: “şānki” 36a/12 BV: “şānki” 40b/9 ZO: “şānki” 43b/7

¹⁶⁵¹ AE: “cihānda” 23a/9

¹⁶⁵² AE: “evvelinde” 23a/9

¹⁶⁵³ AE: “ve” yok. 23a/9 MA: “ve” yok. 43a/9 NO: “ve” yok. 36a/15 ZO: “ve” yok. 43b/10

¹⁶⁵⁴ AE: “‘adālet” den sonra “gerek” var. 23a/9 MA: “‘adālet” den sonra “gerek” var. 43a/9 NO: “‘adālet” den sonra “gerek” var. 36a/15 BV: “‘adālet” den sonra “gerek” var. 40b/12 ZO: “‘adālet” den sonra “gerek” var. 43b/10

¹⁶⁵⁵ HM: “şāhibü’l keşşaf eydür şabī iken bir kuşcağzı tutub ayağma ip bağladum bir dīvār delüğine kaçdı ipini çekdüm ayağı kırıldı ba’de zamāni ben dağı atdan düştüm ayağım kırıldı Allāhü te‘ālā ḥazretlerine ḥamd eyledim ki kuşñ ḥaḳkı benden dünyāda alınur aḥirete kalmadı elbette kimseniñ ḥaḳkı gāyet güçdür beyt budur asāyış-i ‘ālem budur maḳbūl ins ve cin ne sen kimseden incin ne senden kimse incinsin imām ebū’l-leys raḥimu’l-lāh rivāyet éder ḥazret-i musā kelīmu’l-lāh cenāb-ı ḥaḳka münācāt édüb su‘āl eyledi ki yā rabbi beni ne sebep ile resūl ve kelīm étđiñ Allāhü te‘ālā ḥazretleri buyurdı ki bir kızcağı merḥamet édüb esirgedüñiñ (A31b/1) icün ol süriden ayrılıb kaçdı ve seni ḳatı bek yoruldı sen anı ‘āḳıbet yetişüb tıdñ ve merḥamet édüb ḳuçduñ ey miskīn nicün kendüñi yordun deyiñ oḥşadıñ pes ol sebebden seni peygamber ḳıldım dedı faḳīh ebū’l-leys raḥ eydür enbiyā-i kirām şalavātu’l-lahi ‘alā nebiyyunā ve ‘aleyhim ḥazretleriniñ ra’y ü ḡanem istedikleriniñ vechi budur ki ḥayvānāt üzre şefḳatleri kāmil olduñtan sonra insān üzre ḥākim olalar bundan ḥişşe budur ki ḥākimler ve zābitlar insāna ve ḥayvāna belki nebātāta ‘adālet édüb zulm étmeyeler ve ḥazret-i ‘ömer rażīya’l-lāhü ‘anh buyurmuşdur ki men ‘adele meleke ve men zāleme meleke kelāmı mücerrebü’l-şıddıḳdur nazm ‘adlile kāim olur cümle nebāt ‘adlile ile zinde durur mevcūdāt ‘adlile dārī éden ḥışn ü ḥaşın oldı alām belālardan emīn zerrece zulmet zulmü emren irgür kendüye tağlarca belā ‘adlile rüşen olur (A32a/1) milk-i cihān nitekim canıla cismü ve insān raḥmet aña ki ola ḥalkı laṭīf andan incinmeye bir mūr-ı za‘īf ol yavrıyı maḳbūl ḥudā neyledi diñle o sultān-ı saḥā hikāyet manzūme bedirşah-ı şehīdān ḥüseyn ya’nī dāmādı imāmü’l-ḥaremeyn ‘adlile ḥükümetde iken fażlile taḥt-ı ḥilāfetde iken yolda bir sehve ol zāt-ı şerīf başı bir mūrı birāz itdi mūr icün ḥali diger gün oldı acıdı ağladı maḥzūn oldı ḥavfi édüb mürdan ol şīr-i ḥudā dedı biñ nāle ile vā-veylā zararım oldı bu mażlūma benim nola taşlarıla döğersem bedenim ḥākdan götürü ben şefḳatle eline aldı biraz ḥürmetle ḳoynına ḳoydı o sultān-ı saḥā eyü olunca aña étđi devā ḥikmetü’l-İlah ile ol gece hemān düşine girdi anıñ faḥr-ı cihān dedı luṭf ve kerem-i ‘izzetiyle ḥazer eyle yürime ḡaflet ile saña lāyık mı yürürken mesrūr nā-gehān incine senden bir mūr anı añmaz mısın ey bāb-ı ‘ulūm rüz-ı maḥşerde (A32b/1) o mūr-ı mażlūm ḥaḳkıñı isteyüben ḥayretle yabışa dāmeniñe şiddet ile bu kelāmı dedı çün aña resūl ḥavf édüb gāyetle oldı melūl bu melāletde iken girü beni şād-mān étđi o ‘ālī nesebi dedı ey yār-ı güzīn ol mesrūr iltimās eyledi ḥaḳdan seni mūr dedı yā-rabbi bu ‘ummān-ı vefā ḳaşdıla étmedi bu işi baña ḳalbiñ āyinesi şāf eyle diñle bu ḳışşau’l- insāf ile hikāyet-i mażlūm sa‘īd’ü-l ḥayāt şehīd’ül-memāt ser ser ü rān-ı pādīşāh-ı ḡuzzāt şeh-i ḡāziyān a’nī sultān murād

èder¹⁶⁵⁸ tay (8) atıñ öñ¹⁶⁵⁹ iki dişi aşığıdan (*BV/41a*) ve iki dişi yuqarudan (9) çıkar ol dişlere ibtidā'iyāt ve şenāyā¹⁶⁶⁰ dañı¹⁶⁶¹ dèrler (10) anıñ¹⁶⁶² yanında dört ve bès (*MA/43b*) dañı çıkar¹⁶⁶³ anlara vāsītāt¹⁶⁶⁴ (11) dèrler¹⁶⁶⁵ yanında çıkan (*ZO/44a*) dört dişe rübā'iyāt dèrler (12) tamām öñi¹⁶⁶⁶ on¹⁶⁶⁷ iki diş olur icerüki¹⁶⁶⁸ dişler ile (13) kırk iki diş olur¹⁶⁶⁹ at üç yaşına varıncaq dişleri (14) şarı olur kuluñ dişin¹⁶⁷⁰ kapağın açar ve azusın (15) yarar ve dördinde şenāyāsı¹⁶⁷¹ düşer ve yerine¹⁶⁷² yine çıkar¹⁶⁷³

[33b]

gülistāne varmağı eyledi murād bahārıñ bu resme görüb zīnetin tefekkür èderken haqqıñ kùdretin yanında olan kulları biri qoparır şunar bir gün aħmedī dèdi ol kula qorusun kuluñ memātına olduñ sebep ol gülüñ dirigā ki tespih èderken haqqı aña māni' olduñ ey şafī ey gülistānda ol 'arz-ı cemāl helāk eyledi rüzigār mişāl şabā-yı ecel gir ayrık aña (*A33a/1*) vücüdi çirāğına eylediñ fenā gül ucundan ètdi hezār 'itāb haṭā èdene açdı rāh-ı şavāb şu kim 'adl ırmāğını uzadır nebātātı dañı görür gözedir 'adālet èden pādīşāh şafī' olur 'āleme şān faşıl-ı rabī' anuñla güler acılır kāināt şafā-baḥş ve ma'mūr olur her cihān cihān-dār olanda firāset gerek görür gözi 'ayn ve 'adālet bāb-ı rabī' yok. 26b/9

¹⁶⁵⁶ AE: "atlarıñ" dan sonra "dişleriñ ve" var. 23a/10 MA: "atlarıñ" dan sonra "dişleriñ ve" var. 43a/10 NO: "atlarıñ" dan sonra "dişleriñ ve" var. 36b/1 BV: "atlarıñ" dan sonra "dişleriñ ve" var. 40b/12 HM: "atlarıñ" dan sonra "dişleriñ ve" var. 26b/9

¹⁶⁵⁷ ZO: "yaşların" yok. 43b/11

¹⁶⁵⁸ AE: "beyān èder" den sonra "malūm ola ki" var. 23a/10 MA: "beyān èder" den sonra "malūm ola ki" var. 43a/11 NO: "beyān èder" den sonra "malūm ola ki" var. 36b/2 BV: "beyān èder" den sonra "malūm ola ki" var. 40b/13 ZO: "beyān èder" den sonra "malūm ola ki" var. 43b/11 HM: "beyān èder" den sonra "malūm ola ki" var. 26b/9

¹⁶⁵⁹ MA: "evvel" 43a/11 NO: "evvel" 36b/2 BV: "evvel" 40b/13 ZO: "evvel" 43b/12 HM: "evvel" 26b/10

¹⁶⁶⁰ AE: "şenā'iyāt" 23a/11 NO: "şenā'iyā" 36b/3 HM: "şenā'iyāt" 26b/11

¹⁶⁶¹ AE: "dañı" yok. 23a/11 NO: "dañı" yok. 36b/3 BV: "dañı" yok. 41a/2 ZO: "dañı" yok. 43b/14 HM: "dañı" yok. 26b/11

¹⁶⁶² AE: "anlarıñ" 23a/12 NO: "anlarıñ" 36b/4 BV: "anlarıñ" 41a/2 ZO: "anlarıñ" 43b/14 HM: "anlarıñ" 26b/12

¹⁶⁶³ AE: "biter" 23a/12 MA: "biter" 43b/1 NO: "biter" 36b/4 BV: "biter" 41a/2 ZO: "biter" 43b/15 HM: "biter" 26b/12

¹⁶⁶⁴ AE: "vāsītāb" 23a/12

¹⁶⁶⁵ AE: "dèrler" den sonra "anlar" var. 23a/12 MA: "dèrler" den sonra "anlar" var. 43b/1 NO: "dèrler" den sonra "anlar" var. 36b/5 BV: "dèrler" den sonra "anlar" var. 41a/3 ZO: "dèrler" den sonra "anlar" var. 43b/15 HM: "dèrler" den sonra "anlarıñ" var. 26b/13

¹⁶⁶⁶ NO: "öñi" yok. 36b/6

¹⁶⁶⁷ NO: "on" yerine "ol" var. 36b/7

¹⁶⁶⁸ NO: "icerdeki" 36b/6

¹⁶⁶⁹ AE: "icerüki dişler ile kırk iki diş olur" yok. 23a/13 ZO: "icerüki dişler ile kırk iki diş olur" yok. 44a/2

¹⁶⁷⁰ AE: "dişiniñ" 23a/14 MA: "dişiniñ" 43b/5 NO: "dişiniñ" 36b/8 BV: "dişiniñ" 41a/6 ZO: "dişiniñ" 44a/3 HM: "dişiniñ" 26b/16

¹⁶⁷¹ AE: "şenāyāsın" 23a/15 NO: "şenāyāsını" 36b/8

¹⁶⁷² AE: "yerine" den sonra "diş" var. 23a/15

¹⁶⁷³ AE: "biter" 23a/15 MA: "biter" 43b/6 NO: "biter" 36b/9 BV: "biter" 41a/7 ZO: "biter" 44a/5 HM: "biter" 26b/16

(1) bēş yaşında¹⁶⁷⁴ kuluñ dişiniñ dibi ğan¹⁶⁷⁵ olur (*AE/23b*) altı yaşında¹⁶⁷⁶ (2) bir miqdār bir yanı¹⁶⁷⁷ gedilür yēdi yaşında¹⁶⁷⁸ iclerinde (3) qurca¹⁶⁷⁹ çuqur¹⁶⁸⁰ bend¹⁶⁸¹ (*HM/27a*) olur ve iki çeşesi ortasında¹⁶⁸² yumruca (4) bēzcegez biter pes artuq bŷyŷmekden¹⁶⁸³ qalur sekiz yaşında¹⁶⁸⁴ (5) ol çuqur dañı deriñ olur toquz yaşında¹⁶⁸⁵ silinmege (6) başlar on yaşında¹⁶⁸⁶ ol¹⁶⁸⁷ dañı ziyāde silinŷr¹⁶⁸⁸ (7) ve burnı icinde (*MA/44a*) bir delik (*BV/41b*) peydā olur bu diřleriñ hāli (8) bŷyle olmaş eger ba‘zı at¹⁶⁸⁹ aĝac ve timŷr¹⁶⁹⁰ kemŷrmege mu‘tād (9) (*NO/37a*) idi¹⁶⁹¹ ise yaşı dişinden ma‘lŷm

¹⁶⁷⁴ AE: “bēş yaşında” yerine “bēşinde” var. 23a/15 MA: “bēş yaşında” yerine “bēşinde” var. 43b/6 NO: “bēş yaşında” yerine “bēşinde” var. 36b/9 BV: “bēş yaşında” yerine “bēşinde” var. 41a/7 ZO: “bēş yaşında” yerine “bēşinde” var. 44a/5 HM: “bēş yaşında” yerine “bēşinde” var. 26b/17

¹⁶⁷⁵ AE: “yoĝun” 23a/15 MA: “yoĝun” 43b/7 NO: “yoĝun” 36b/10 BV: “yoĝun” 41a/8 ZO: “yoĝun” 44a/6

¹⁶⁷⁶ MA: “altı yaşında” yerine “altısında” var. 43b/7 NO: “altı yaşında” yerine “altısında” var. 36b/10 BV: “altı yaşında” yerine “altısında” var. 41a/8 ZO: “altı yaşında” yerine “altısında” var. 44a/6 HM: “altı yaşında” yerine “altısında” var. 26b/18

¹⁶⁷⁷ AE: “bir yanı” yerine “bu ya” var. 23b/1

¹⁶⁷⁸ AE: “yēdi yaşında” yerine “yēdisinde” var. 23b/1 MA: “yēdi yaşında” yerine “yēdisinde” var. 43b/8 NO: “yēdi yaşında” yerine “yēdisinde” var. 36a/10 BV: “yēdi yaşında” yerine “yēdisinde” var. 41a/9 ZO: “yēdi yaşında” yerine “yēdisinde” var. 44a/7 HM: “yēdi yaşında” yerine “yēdisinde” var. 26b/19

¹⁶⁷⁹ AE: “qaraca” 23b/1 MA: “qaraca” 43b/8 NO: “qaraca” 36b/11 BV: “qaraca” 41a/9 ZO: “qaraca” 44a/7 HM: “qaraca” 26b/19

¹⁶⁸⁰ AE: “çuqurcıqlar” 23b/1 MA: “çuqurcıqlar” 43/9 NO: “çuqurcıqlar” 36b/11 BV: “çuqurcıqlar” 41a/9 ZO: “çuqurcıqları” 44a/7 HM: “çuqurcıqlar” 26b/19

¹⁶⁸¹ AE: “bend” yok. 23b/1 MA: “bend” yok. 43b/9 NO: “bend” yok. 36b/11 BV: “bend” yok. 41a/9 ZO: “bend” yok. 44a/7 HM: “bend” yok. 26b/19

¹⁶⁸² AE: “ortasında” dan sonra “olan” var. 23b/2 MA: “ortasında” dan sonra “olan” var. 43b/10 NO: “ortasında” dan sonra “olan” var. 36b/12 BV: “ortasında” dan sonra “olan” var. 41a/10 ZO: “ortasında” dan sonra “olan” var. 44a/8 HM: “ortasında” dan sonra “olan” var. 27a/1

¹⁶⁸³ AE: “bŷyŷmeden” 23b/2 HM: “bŷyŷmekden” 27a/2

¹⁶⁸⁴ AE: “sekiz yaşında” yerine “sekizinde” var. 23b/3 MA: “sekiz yaşında” yerine “sekizinde” var. 43b/11 NO: “sekiz yaşında” yerine “sekizinde” var. 36b/12 BV: “sekiz yaşında” yerine “sekizinde” var. 41a/11 ZO: “sekiz yaşında” yerine “sekizinde” var. 44a/9 HM: “sekiz yaşında” yerine “sekizinde” var. 27a/2

¹⁶⁸⁵ AE: “toquz yaşında” yarine “toquzunda” var. 23b/3 MA: “toquz yaşında” yarine “toquzunda” var. 43b/12 NO: “toquz yaşında” yarine “toquzunda” var. 36b/13 BV: “toquz yaşında” yarine “toquzunda” var. 41a/12 ZO: “toquz yaşında” yarine “toquzunda” var. 44a/10 HM: “toquz yaşında” yarine “toquzunda” var. 27a/3

¹⁶⁸⁶ AE: “on yaşında” yerine “onunda” var. 23b/3 MA: “on yaşında” yerine “onunda” var. 43b/13 NO: “on yaşında” yerine “onunda” var. 36b/13 BV: “on yaşında” yerine “onunda” var. 41a/13 ZO: “on yaşında” yerine “onunda” var. 44a/11 HM: “on yaşında” yerine “onunda” var. 27a/3

¹⁶⁸⁷ AE: “ol” yok. 23b/3 MA: “ol” yok. 43b/13 NO: “ol” yok. 36b/13 BV: “ol” yok. 41a/13 ZO: “ol” yok. 44a/11 HM: “ol” yok. 27a/3

¹⁶⁸⁸ AE: “siler” 23b/3 MA: “siler” 43b/13 BV: “siler” 41a/13 ZO: “siler” 44a/11

¹⁶⁸⁹ AE: “at” yok. 23b/4 MA: “at” yok. 44a/2 NO: “at” yok. 36b/15 HM: “at” yok. 27a/5

¹⁶⁹⁰ AE: “aĝac ve timŷr” yerine “nesne” var. 23b/4 MA: “aĝac ve timŷr” yerine “nesne” var. 44a/2 NO: “aĝac ve timŷr” yerine “nesne” var. 36b/15 BV: “aĝac ve timŷr” yerine “nesne” var. 41b/2 ZO: “aĝac ve timŷr” yerine “nesne” var. 44a/13 HM: “aĝac ve timŷr” yerine “nesne” var. 27a/5

olmaz¹⁶⁹² (ZO/44b) ve eger kemürmez (10) ise dışından yaşı ma'lûm olur ve¹⁶⁹³ genc atın çeçe (11) kemügi¹⁶⁹⁴ kalın¹⁶⁹⁵ olur yaşlandıkça ince olur¹⁶⁹⁶ (12) hatta bıçak yüzi gibi keskin olur pes atın on (13) yaşından yukarısı tahmîn ve firâset ile ma'lûm olur¹⁶⁹⁷ (14) cerme¹⁶⁹⁸ mecâl olmaz ve atın 'ömri insân¹⁶⁹⁹ (15) 'ömriniñ nişfidur pes at kırk ve elli yaşına varmak

[34a]

(1) olur nitekim insânın ba'zısı yüz yaşına vardığı¹⁷⁰⁰ (2) gibi¹⁷⁰¹ (MA/44b) hâtime-i kitâb¹⁷⁰² atların menâfi'c bābında¹⁷⁰³ atın beynini bañ¹⁷⁰⁴ (3) qarışdub¹⁷⁰⁵ za'îf'ül-başar

¹⁶⁹¹ AE: "mu'tād idi" yerine "mu'tād degil" var. 23b/5 MA: "mu'tād" dan sonra "degil (44a/3) isedür ve eger bulduğı demüri ve ağacı kemürmege mu'tād " var. 44a/2-3 NO: "mu'tād" dan sonra "degil isedür ve eger bulduğı demüri ve ağacı kemürmege mu'tād " var. 37a/1 BV: "mu'tād" dan sonra "degil isedür ve eger bulduğı (41b/3) demüri ve ağacı kemürmege mu'tād " var. 41b/2-3 ZO: "mu'tād" dan sonra "degil ise ve eger bulduğı demüri ve ağacı kemürmege mu'tād " var. 44a/14 HM: "mu'tād" dan sonra "degil isedir ve eger bulduğı demüri ve ağacı kemürmege (27a/7) mu'tād " var. 27a/6-7

¹⁶⁹² AE: "ma'lûm olmaz" dan sonra "çeşesinden bilmek gerekdür" var. 23b/6 MA: "ma'lûm olmaz" dan sonra "çeşesinden bilmek gerekdür" var. 44a/5 NO: "ma'lûm olmaz" dan sonra "çeşesinden bilmek gerekdür" var. 37a/2 BV: "ma'lûm olmaz" dan sonra "çeşesinden bilmek gerekdür" var. 41b/4 ZO: "ma'lûm olmaz" dan sonra "çeşe yoğunsından bilmek gerekdür" var. 44b/1 HM: "ma'lûm olmaz" yerine "bilinmez" var. "bilinmez" den sonra "çeşesinden bilinür" var. 27a/7

¹⁶⁹³ AE: "ve eger kemürmez ise dışından yaşı ma'lûm olur ve" yok. 23b/6 MA: "ve eger kemürmez ise dışından yaşı ma'lûm olur ve" yok. 44a/5 NO: "ve eger kemürmez ise dışından yaşı ma'lûm olur ve" yok. 37a/2 BV: "ve eger kemürmez ise dışından yaşı ma'lûm olur ve " yok. 41b/4 ZO: "ve eger kemürmez ise dışından yaşı ma'lûm olur ve" yok. 44b/1 HM: "ve eger kemürmez ise dışından yaşı ma'lûm olur ve " yok. 27a/8

¹⁶⁹⁴ AE: "kemügleri" 23b/6 MA: "kemügleri" 44a/6 NO: "kemügleri" 37a/3 BV: "kemügleri" 41b/5 ZO: "çeşesi" 44b/2 HM: "kemügleri" 27a/8

¹⁶⁹⁵ AE: "kalın" yerine "yoğun" var. 23b/6 MA: "kalın" yerine "yoğun" var. 44a/6 NO: "kalın" yerine "yoğun" var. 37a/3 BV: "kalın" yerine "yoğun" var. 41b/5 ZO: "kalın" yerine "yoğun" var. 44b/2 HM: "kalın" yerine "yoğun" var. 27a/8

¹⁶⁹⁶ AE: "incelür" 23b/6 MA: "incelür" 44a/7 NO: "incelür" 37a/3 BV: "incelür" 41b/5 ZO: "incelür" 44b/2 HM: "incelür" 27a/8

¹⁶⁹⁷ AE: "ma'lûm olub" 23b/8 MA: "ma'lûm olub" 44a/9 NO: "ma'lûm olub" 37a/5 BV: "ma'lûm olub" 41b/7 HM: "ma'lûm olub" yerine "bilinüb" var. 27a/10

¹⁶⁹⁸ MA: "cezme" 44a/9 NO: "cezme" 37a/5 ZO: "cezme" 44b/5 HM: "cezme" 27a/10

¹⁶⁹⁹ AE: "insânın" 23b/8

¹⁷⁰⁰ AE: "varır" dan sonra "hağ sühâna ve te'âlâ ol seni sa'âdetlü padişâhımıza dağı naşib eyleye emîn yâ mu'în" var. 23b/9-10 MA: "varır" dan sonra "Allâh subhâna ve te'âlâ (44b/1) ol seni sa'âdetlü padişâhımıza dağı naşib eyleye (44b/1) emîn yâ mu'în" var. 44a/13-44b/1-2 NO: "varır" dan sonra "hağğ sühâna ve te'âlâ ol seni (37a/9) bā sa'âdetlü padişâhımıza dağı naşib eyleye emîn yâ mu'în" var. 37a/8-9 BV: "varır" dan sonra "Allâh sühâna ve te'âlâ (41b/11) ol seni sa'âdetlü padişâhımıza dağı naşib eyleye emîn (41b/11) yâ mu'în" var. 41b/10-12 ZO: "varır" dan sonra "Allâh sühâna ve te'âlâ (44b/9) ol seni sa'âdetlü padişâhımıza dağı naşib (44b/10) eyleye emîn yâ mu'în" var. 44b/8-10 HM: "varır" dan sonra "hağğ te'âlâ kemâl-i luţuf ve ihsânıyla (27a/14) kemâl-i şihhat ve selâmet ve âfiyet ve râhâvet ile şevketlü (27a/15) ve 'âzâmetlü pādîşâhımızın 'ömri 'azizlerin 'ömri tabî'îye ırgürüb (27a/16) kemâl-i himmet ve ğayretleriyle a'da-yı dîn mübîn adına (27a/17) intikâm ve aldıkları memâlik

kimesnelerin¹⁷⁰⁶ gözi (*BV/42a*) üzerine (4) ursalar kuvvetlendüre ve uçuklu kişiye¹⁷⁰⁷ bir dirhem yedürseler (5) nâfi^c ola atıj¹⁷⁰⁸ dilini biryân edüb bal ile yeyeler¹⁷⁰⁹ (6) hafakân¹⁷¹⁰ rencin gidere¹⁷¹¹ atıj sağ gözün (*ZO/45a*) şeker ve (7) ve misk ile kırılıb¹⁷¹² üzerinde¹⁷¹³ götürse halk (*NO/37b*) icinde (8) şerîf ola¹⁷¹⁴ atıj yüregın¹⁷¹⁵ kızardub¹⁷¹⁶ ucuclu¹⁷¹⁷ (9) (*AE/24a*) kişiye¹⁷¹⁸ yedürseler nâfi^c ola¹⁷¹⁹ (*MA/45a*) atıj ödini bir

islâmiyyeden gayrı niçün (27a/18) bilâd-ı küfre memleket-i islâmiyye el-hâkk inzimâm birle (27a/19) vâris-i sulţânü'l-mücâhidîn mazhar-ı te'yîd-i rabbi'l-âlemin (27b/1) sulţân-ı gûzât-ı müslimîn ola âmîn şümme âmîn bi'n-nebiyye (27b/2) el-emîn bi-hürmeti âlihi eşâbihi ve enşârihi ve rızvanü'l-lâhü te'âlâ (27b/3) 'aleyhim ecma'în allahümme eyyüde bi-ta'yîdike's-şamadânî bi-sırrı (27b/4) ismike'l-âzam nur-ı habîbîke muhammedü'l-muştafâ şallâ'l-lahu (27b/5) 'aleyhi ve's-sellem teslîman keşîran" 27a/13-15 27b/1-5

¹⁷⁰¹ AE: "gibi" yok. 23b/10 MA: "gibi" yok. 44b/2 NO: "gibi" yok. 37a/8 BV: "gibi" yok. 41b/12 ZO: "gibi" yok. 44b/10

¹⁷⁰² AE: "kitâb" yok. 23b/10 MA: "kitâb" yok. 44b/2 NO: "kitâb" yok. 37a/10 BV: "kitâb" yok. 41b/12 ZO: "kitâb" yok. 44b/10

¹⁷⁰³ AE: "bâbındadır" 23b/11 MA: "bâbındadır" 44b/2 NO: "bâbındadır" dan sonra "zıkr olunur" var. 37a/10 BV: "bâbındadır" 41b/12 ZO: "bâbındadır" 44b/11

¹⁷⁰⁴ AE: "nal" dan sonra "ile" var. 23b/11 MA: "balla" 44b/3 NO: "balla" 37a/11 BV: "balla" 41b/12 ZO: "balla" 44b/11

¹⁷⁰⁵ MA: "karişdusalar" 44b/3 NO: "karişdusalar" 37a/11 BV: "karişdusalar" 41b/13 ZO: "karişdusalar" 44b/11

¹⁷⁰⁶ AE: "kimseniş" 23b/11 BV: "kimseniş" 41b/13 ZO: "kimseniş" 44b/12

¹⁷⁰⁷ AE: "kimesne" 23b/12

¹⁷⁰⁸ AE: "atıj" yok. 23b/13 ZO: "atıj" yok. 44b/14

¹⁷⁰⁹ AE: "yeseler" 23b/13 MA: "yeseler" 44b/7 NO: "yeseler" 37a/14 BV: "yeseler" 42a/3 ZO: "yeseler" 44b/14

¹⁷¹⁰ AE: "hafatân" 23b/13

¹⁷¹¹ AE: "gidere" den sonra "bir kimse" var. 23b/13 MA: "gidere" den sonra "bir kimse" var. 44b/8 NO: "gidere" den sonra "bir kimesne" var. 37a/14 BV: "gidere" den sonra "bir kimse" var. 42a/3 ZO: "gidere" den sonra "bir kimse" var. 44b/15

¹⁷¹² MA: "kırudub" 44b/9 BV: "kırudub" 42a/4 ZO: "kırudub" 45a/1

¹⁷¹³ AE: "üzerinde" yok. 23b/14 MA: "üzerinde" yok. 44b/9 NO: "üzerinde" yok. 37a/15 BV: "üzerinde" yok. 42a/4 ZO: "üzerinde" yok. 45a/1

¹⁷¹⁴ AE: "şerîf ola" dan sonra "bi'l-lahi hılt edüb yaşlar taşu eride" var. 23b/15

¹⁷¹⁵ AE: "yüregın" yerine "bağrı" var. 23b/15

¹⁷¹⁶ AE: "kızardub" yerine "bişürüb" var. 23b/15 MA: "kızardub" yerine "kırudub" var. 44b/10 NO: "kızardub" yerine "kırudub" var. 37b/1 BV: "kızardub" yerine "kırudub" var. 42a/5 ZO: "kızardub" yerine "kırudub" var. 45a/2

¹⁷¹⁷ AE: "ucuclu" yerine "yerekan" var. 23b/15

¹⁷¹⁸ AE: "kimseye" 24a/1 MA: "kimseye" den sonra "bir mişkâl" var. 44b/10-11 NO: "kimesneye" den sonra "bir mişkâl" var. 37b/2 BV: "kimseye" den sonra "bir mişkâl" var. 42a/6 ZO: "kimseye" den sonra "bir mişkâl" var. 45a/3

¹⁷¹⁹ MA: "nâfi^c ola" dan sonra "balla hılt (44b/12) edüb yeseler kavukdağı taşu eride (44b/13) atıj bağrıni bişürüb yerekanı olan kimseye yedürseler (45a/1) nâfi^c ola" var. 44b/11-13 45a/1 NO: "nâfi^c ola" dan sonra "balla hılt edüb (37b/3) yeseler kavukdağı taşu eride atıj bağrıni bişürüb (37b/4) yerekanı olan kimseye yedürseler nâfi^c ola" 37b/2-4 BV: "nâfi^c ola" dan sonra "balla hılt edüb yeseler kavukdağı taşu eride (42a/8) atıj bağrıni bişürüb yerekanı olan kimseye yedürseler (42a/9) nâfi^c ola" var. 42a/7-9 ZO: "nâfi^c ola" dan sonra "balla hılt edüb yeseler kavukdağı taşu (45a/5) eride atıj bağrıni bişürüb yerekanı olan (45a/6) kimseye yedürseler nâfi^c ola" var. 45a/4-6

miḳdārca¹⁷²⁰ (10) günlük ve ṭabalıḳ¹⁷²¹ ḳarıṣdurub ḳan iṣeyen kimseye (11) yédürseler nāfi^c ola atıḡ ṭalaḡını eski sirkede (12) biṣürseler¹⁷²² pes¹⁷²³ miṣkāl miḳdārı¹⁷²⁴ yēseler ṭalaḡı olan (13) kiṣiye¹⁷²⁵ nāfi^c ola atıḡ ḫayāsını¹⁷²⁶ ṣabr ve ṭuz ile (14) döḡseler neḳrīs rencine bal ile sürseler (*BV/42b*) (15) nāfi^c ola ve sirke ile ezseler ḳarınca iniye dōkseler

[34b]

(1) ḳarınca gidere atıḡ südini ṭoḳumaz¹⁷²⁷ ‘avret bēṣ kerre¹⁷²⁸ icse (2) ḫāmile ola ve arıḳ kimse icse¹⁷²⁹ semüz ola¹⁷³⁰ ve ḫıyıḳu’l-neffes (3) rencine¹⁷³¹ (*ZO/45b*) ve ṣancıya nāfi^c ola atıḡ ḳanı^{nı}¹⁷³² ḳuduz¹⁷³³ it¹⁷³⁴ (4) ṭalayan kiṣiniḡ yarasına sürseler nāfi^c ola ve (5) dā’ü’s-ṣa^cleb rencine daḡı nāfi^c ola¹⁷³⁵ (*MA/45b*) atıḡ diṣini uyḫuda¹⁷³⁶ (6) ḫorlayan kiṣiniḡ baṣ ucuna¹⁷³⁷ ḳoysalar¹⁷³⁸ (*NO/38a*) ḫorlamaya¹⁷³⁹ ve (7) oḡlancıḳlar¹⁷⁴⁰ bēṣiḡine

¹⁷²⁰ AE: “miḳdār” 24a/1 MA: “miḳdār” 45a/1 NO: “miḳdār” 37b/5 BV: “miḳdār” 42a/9 ZO: “miḳdār” 45a/6

¹⁷²¹ AE: “ṭobalak” 24a/1 MA: “ṭopalak” 45a/2 NO: “ṭopalak” 37b/5 BV: “ṭobalak” 42a/9 ZO: “ṭobalak” 45a/7

¹⁷²² AE: “biṣürüb” 24a/2

¹⁷²³ AE: “bēṣ” 24a/3 MA: “bēṣ” 45a/4 NO: “bēṣ” 37b/7 BV: “bēṣ” 42a/11 ZO: “bēṣ” 45a/9

¹⁷²⁴ AE: “miḳdārı” yok. 24a/3 MA: “miḳdārı” yok. 45a/4 NO: “miḳdārı” yok. 37b/7 BV: “miḳdārı” yok. 42a/11 ZO: “miḳdārı” yok. 45a/9

¹⁷²⁵ AE: “kimseye” 24a/3 MA: “kimesneye” 45a/5 NO: “kimesneye” 37b/7 BV: “kimesneye” 42a/12 ZO: “kiṣiye” yok. 45a/10

¹⁷²⁶ AE: “ḫayāsı” 24a/3

¹⁷²⁷ AE: “ṭoḳurmaz” 24a/5 MA: “ṭoḳurmaz” 45a/9 NO: “ṭoḳurmaz” 37b/10 BV: “ṭoḳurmaz” 42b/2 ZO: “ṭoḳurmaz” 45a/14

¹⁷²⁸ NO: “kerre” yerine “kez” var. 37b/11 BV: “kerre” yerine “kez” var. 42b/3 ZO: “kerre” yerine “kez” var. 45a/14

¹⁷²⁹ AE: “icse” yok. 24a/6

¹⁷³⁰ NO: “semirüye” 37b/11 BV: “semirüye” 42b/3 ZO: “semirüye” 45a/15

¹⁷³¹ AE: “rencine” yok. 24a/6

¹⁷³² AE: “atıḡ ḳanı^{nı}” dan sonra “ḳurıdub” var. 24a/6 ZO: “atıḡ ḳanı^{nı}” dan sonra “ḳurıdub” var. 45b/1

¹⁷³³ AE: “ḳuduz” yok. 24a/6 ZO: “ḳuduz” yok. 45b/1

¹⁷³⁴ AE: “it” yerine “kelb” var. 24a/6

¹⁷³⁵ AE: “nāfi^c ola” yerine “nāfi^cdür” var. 24a/7 MA: “nāfi^c ola” yerine “nāfi^cdür” var. 45b/13 BV: “nāfi^c ola” yerine “nāfi^cdür” var. 42b/6 ZO: “nāfi^c ola” yerine “nāfi^cdür” var. 45b/3

¹⁷³⁶ AE: “uyḫuda” 24a/8

¹⁷³⁷ AE: “baṣ ucuna” yerine “baṣı altına” var. 24a/8 MA: “baṣ ucuna” yerine “baṣı altına” var. 45b/2 NO: “baṣ ucuna” yerine “baṣı altına” var. 37b/15 BV: “baṣ ucuna” yerine “baṣı altına” var. 42b/7 ZO: “baṣ ucuna” yerine “baṣı” var. “baṣı” ndan sonra “kese” var. 45b/5

¹⁷³⁸ AE: “ḳoysalar” dan sonra “kese” var. 24a/8 MA: “ḳoysalar” dan sonra “kese” var. 45b/2 NO: “ḳosalar” dan sonra “kese” var. 37b/15 BV: “ḳosalar” dan sonra “kese ve oḡlancıḳlarıḡ kese” var. 42b/7-8 ZO: “ḳoysalar” yok. 45b/4

¹⁷³⁹ AE: “ḫorlamaya” yok. 24a/8 MA: “ḫorlamaya” yok. 45b/2 NO: “ḫorlamaya” yok. 38a/1 BV: “ḫorlamaya” yok. 42b/7 ZO: “ḫorlamaya” yok. 45b/5

koysalar ecinnî¹⁷⁴¹ zararından emîn ola atıñ tırnağı¹⁷⁴² (8) bir evde gömseler ol¹⁷⁴³ evde olanlara sihir ve zarar te'sîr (9) étmeye atıñ yağını bel ağrısına yan ağrısına¹⁷⁴⁴ sürseler (10) nâfi^c ola atıñ tüyini yaqsalar külini burnı¹⁷⁴⁵ kanı (11) diñmeyen kimseniñ burnuna üfürseler diñe ve yaralara (12) ekseler nâfi^c ola (BV/43a) atıñ¹⁷⁴⁶ kemüğünü yaqsalar beyâz olunca (13) andan döküb yumurta şarısına¹⁷⁴⁷ halı edüb ishâl (14) olan kişiye¹⁷⁴⁸ yedürseler nâfi^c ola bi-izni'l-lâhi te'âlâ (15) atıñ menâfi'inde ve kendüniñ¹⁷⁴⁹ emrâzı ve mu'âlecelerinden¹⁷⁵⁰

[35a]

(1) söz (MA/46a) (ZO/46a) çokdur lakin tab^c bâdişâhıya¹⁷⁵¹ melâl vèrmekden¹⁷⁵² ihtiraz¹⁷⁵³ (2) icün icâz ve ihtişâr kılındı nazm¹⁷⁵⁴ vaşfı dükenmez (3) sühanıñ¹⁷⁵⁵ kıl

¹⁷⁴⁰ AE: “oğlacıkların” 24a/8 MA: “oğlacıkların” 45b/2 NO: “oğlacıkların” 38a/1 BV: “oğlacıkların” 42b/8 ZO: “oğlacıkların” 45b/5

¹⁷⁴¹ AE: “koysalar ecinnî” yok. 24a/9 MA: “ecinnî” yok. 45b/3 NO: “ecinnî” yok. 38a/1 BV: “ecinnî” yok. 42b/8 ZO: “ecinnî” yok. 45b/5

¹⁷⁴² AE: “atıñ tırnağın” 24a/9 MA: “atıñ tırnağın” 45b/4 NO: “atıñ tırnağın” 38a/2 ZO: “atıñ tırnağın” 45b/6

¹⁷⁴³ AE: “ol” yok. 24a/9

¹⁷⁴⁴ AE: “yan ağrısına” yok. 24a/10 ZO: “yan ağrısına” yok. 45b/8

¹⁷⁴⁵ AE: “burnıñ” 24a/11

¹⁷⁴⁶ AE: “atıñ” yok. 24a/12

¹⁷⁴⁷ AE: “şarısına” yok. 24a/12

¹⁷⁴⁸ MA: “kimseye” 45b/11 NO: “kimseye” 38a/8 BV: “kimseye” 43a/2 ZO: “kimseye” 45b/13

¹⁷⁴⁹ AE: “kendüniñ” den sonra “dahı” var. 24a/13 MA: “kendüniñ” den sonra “dahı” var. 45b/13 NO: “kendüniñ” den sonra “dahı” var. 38a/9 BV: “kendüniñ” den sonra “dahı” var. 43a/4 ZO: “kendüniñ” den sonra “dahı” var. 45b/15

¹⁷⁵⁰ AE: “mu'âlecât” 24a/14 MA: “mu'âlecâtında” 45b/13 NO: “mu'âlecâtında” 38a/9 BV: “mu'âlecâtında” 43a/4 ZO: “mu'âlecâtında” 45b/15

¹⁷⁵¹ AE: “bâdişâh” 24a/14

¹⁷⁵² AE: “sürmekden” 24a/14

¹⁷⁵³ AE: “ihtiraz” yok. 24a/14

¹⁷⁵⁴ AE: “beyt” 24a/15 MA: “beyt” 46a/3 NO: “hâtıme-i meşnevi” 38a/11 BV: “beyt” 43a/6 ZO: “beyt” 46a/2 HM: “gibi hâtıme-i kitâb atlarıñ menâfi' bâbında atıñ beynini baş qarışdub za'îf ül-başar kimesneleriñ gözi üzerine ursalar kuvvetlendüre ve uçuklar kişiye bir dirhem yedürseler nâfi^c ola atıñ dilini biryân edüb bal ile yeyeler hafakân rencin gidere atıñ sağ gözün şeker ve misk ile kurılıb üzerinde götürse halk içinde şerîf ola atıñ yüreğın kızardub ucuçlu kişiye yedürseler nâfi^c ola atıñ ödini bir miqdârca günlük ve tabalık qarışdurub kan işeyen kimseye yedürseler nâfi^c ola atıñ talağını eski sirkede bişürseler pes mişkâl miqdârı yeseler talağı olan kişiye nâfi^c ola atıñ hayâsını şabr ve tuz ile dögseler taqrîr rencine bal ile sürseler nâfi^c ola ve sirke ile ezseler qarınca iniye dökseler qarınca gidere atıñ südini tokumaz avret beş kerre icse hâmile ola ve arık kimse icse semüz ola ve ziyıku'l-neffes rencine ve şancıya nâfi^c ola atıñ kanını kuduz it talayan kişiniñ yarasına sürseler nâfi^c ola ve dâü's-şaleb rencine dahı nâfi^c ola atıñ dişini uyhuda horlayan kişiniñ baş ucuna koysalar horlamaya ve oğlacıklar beşigine koysalar ecinnî zararından emîn ola atıñ tırnağı bir evde gömseler ol evde olanlara sihir ve zarar te'sîr étmeye atıñ yağını bel ağrısına yan ağrısına sürseler nâfi^c ola atıñ tüyünü yaqsalar külini burnı kanı diñmeyen kimseniñ burnuna üfürseler diñer ve yaralara ekseler nâfi^c ola atıñ kemüğünü yaqsalar beyâz olunca andan döküb yumurta şarısına halı edüb

tamām vēr söziçe zīnetü hayru'l-kelām (4) (AE/24b) pādişāha¹⁷⁵⁶ haqq 'ömriñ dırāz dā'im éde serv-i kıddiñ ser-firāz (5) gülşen-i maqşūduñ ola tāze-ter naħl murād atıñ ola bāru-vār¹⁷⁵⁷ (6) tāze kıla haqq çimeni baħtıñı deşķ-i şehīr¹⁷⁵⁸ éde ħuda taħtıñı (7) (NO/38b) bāy-i semendiñ¹⁷⁵⁹ şala eflāka gerd mehre ére rü'yet gibi¹⁷⁶⁰ nerd (8) her dem eliñde (BV/43b) ola şehīr ü der¹⁷⁶¹ (MA/46b) āyīne-i şāhüde fetħ ve zafer (9) zātıña kim 'āleme oldur niżām ola serā-perde 'izzet maqām (10) mehr-i münevver gibi her bāmdād 'arż-ı cemāl ile kılub 'adl u dār¹⁷⁶² (11) esb-i necīb üzre binüb kām-rān¹⁷⁶³ eyleyicek¹⁷⁶⁴ düşmāna (12) deşķ-i¹⁷⁶⁵ küşān fetħ ve zafer bedreka-i rāh ola devlet ile (13) yardımcıñ Allāh ola¹⁷⁶⁶ ħayrile ħatm¹⁷⁶⁷ ile¹⁷⁶⁸ (ZO/46b) édüb iħtişār¹⁷⁶⁹ (14)

ishāl olan kişiyeye yédürseler nāfi' ola bi-izni'l-lāhi te'ālā atıñ menāfi'inde ve kendüniñ emrāzi ve mu'alecelerinden söz çoğdur lakin tab' bādişāhiya melāl vèrmekden iħtirāz için icāz ve iħtişār kılındı nazm" yok. 27b/5

¹⁷⁵⁵ HM: "fersağ" 27b/6

¹⁷⁵⁶ AE: "pādişāha" dan sonra "çok kıla" var. 24b/1

¹⁷⁵⁷ AE: "tāru-vār" 24b/2

¹⁷⁵⁸ AE: "reşķ-i sipihri" 24b/2 MA: "reşķ-i sipihri" 46a/10 NO: 38b/15 BV: "reşķ-i sipihri" 43a/10 ZO: "reşķ-i sipihri" 46a/7 HM: "reşķ-i sipihri" 27b/9

¹⁷⁵⁹ AE: "pāy-i semendiñ" 24b/3 MA: "pāy-i semendiñ" 46a/11 NO: "pāy-i semendiñ" 38b/1 ZO: "pāy-i semendiñ" 46a/8 HM: "pāy-i semendiñ" 27b/10

¹⁷⁶⁰ MA: "rāyet gibi" 46a/12 NO: "rāyet gibi" 38b/1 BV: "rāyet gibi" 43a/12 ZO: "rāyet gibi" 46a/8 HM: "rāyet gibi" 27b/10

¹⁷⁶¹ AE: "şehīr ü der" yerine "şimşir ü zer" var. 24b/4 MA: "şehīr ü der" yerine "şimşir ü zer" var. 46a/13 NO: "şehīr ü der" yerine "şimşir ü zer" var. 38b/2 BV: "şehīr ü der" yerine "şimşir ü zer" var. 43b/1 ZO: "şehīr ü der" yerine "şimşir ü zer" var. 46a/9 HM: "şehīr ü der" yerine "şimşir ü zer" var. 27b/11

¹⁷⁶² BV: "her bāmdād 'arż-ı cemāl ile kılub 'adl u dār" yok. 43b/3

¹⁷⁶³ AE: "kām-rān" dan sonra "ğaram" var. 24b/6 MA: "kām-rān" dan sonra "ğaram" var. 46b/7 NO: "kām-rān" dan sonra "ğaram" var. 38b/5 BV: "kām-rān" dan sonra "ğaram" var. 43b/4 ZO: "kām-rān" dan sonra "ğaram" var. 46a/13 HM: "kām-rān" dan sonra "ğaram" var. 27b/14

¹⁷⁶⁴ MA: "édicek" 46b/7 NO: "édicek" 38b/5 BV: "édicek" 43b/4 ZO: "édicek" 46a/13 HM: "édicek" 27b/14

¹⁷⁶⁵ AE: "deşķ" yerine "leşķer" var. 24b/6 MA: "deşķ" yerine "leşķer" var. 46b/7 NO: "deşķ" yerine "leşķer" var. 38b/5 BV: "deşķ" yerine "leşķer" var. 43b/4 ZO: "deşķ" yerine "leşķer" var. 46a/14 HM: "deşķ" yerine "leşķer" var. 27b/14

¹⁷⁶⁶ HM: "ola" dan sonra "bende-i nā-çiz fuyūzi zār" var. 27b/16

¹⁷⁶⁷ HM: "ħatm" yerine "du'āñla" var. 27b/16

¹⁷⁶⁸ AE: "ile" yok. 24b/7

¹⁷⁶⁹ HM: "iħtişār" dan sonra "pādişāhim édüb ümīdin қаbul (27b/18) bā'is-i luṭf ola kitābü'l-ħayl" var. 27b/17-18

hātīme-i da‘vātī ey yadigār¹⁷⁷⁰ sen daḥī cāmī gibi irtiyāb (15) kıl raqam hātīme-i tamm’ül-kitāb¹⁷⁷¹ kâzī-zāde baytār-nāmesi

[35b]

(1) tamām olub bundan aṣāğa atlarıḡ mu‘alecelericün olan (2) aṣıl baytār-nāmedür imdi ma‘lūm ola ki atıḡ yigirmi yēdi (3) dürlü ḡastalıḡı vardur ve her ḡastalıḡıḡ bir dermānı vardur (4) maḡallerinde inṣā’illāh beyān olunur evvel ḡastalıḡlarıḡ (5) isimleri bunlardur evvelā intisār ke‘ab daḡas cüzām (6) miṣmiṣ baḡırde nemle nefḡa meleḡ ka‘d sırtān (7) fitık ka‘āseb ḡannāk rebde ma‘sel ḡuṣṣāṣ (8) si‘āl daḡaṣ ve bere ḡummā bu yazılan ḡastalıḡlara sebeb (9) budur ki ata kızgın ṣu vērirler veyāḡūd kızmıṣken (10) çulsız bir yērde ḡorlar veyāḡūd yoldan gelmiṣ ve kızmıṣ (11) atıḡ egerin alurlar veyāḡūd baḡladurlar ḡām olur (12) nā-gāḡ kātı binerler veyā çıbladurlar veyāḡūd atı (13) tütüne baḡlarlar veyāḡūd ḡazān vaḡtinde atı yaḡmura (14) çulsız ḡorlar veyā ḡüneṣe ḡarṣu baḡlarlar veyāḡūd (15) kızgın atı ḡēce soḡuḡa ṡokundururlar

[36a]

(1) her kim atını bu yazılan sebeblerden ṣaḡınursa hemīṣe (2) atına selāmet ile biner ve eger atı semirtmek dileseler (3) bir yērde baḡlayalar ve çulın arḡasından gidermeyeler (4) ve ḡüneṣden ve yaḡmurdan ṣaḡlayalar ve ṣöyle ēdeler kim (5) aḡūr ne ḡāyet ṣıçak ve ne ḡāyet ṣovuk ola mu‘tedil (6) ola ve dā’im arpasını öḡdüb vēreler ve bēṣ dürlü (7) nesne vēreler yonca ve ulaf ve ṣaman ve arpa ve buḡday (8) otuz yüz dirhem ebeḡümece otı dēdiklerini vēreler (9) ve ṣuyın ol baḡlandıḡı yērde vēreler ve yaz ḡüninde (10) ata ṣuyı çok vēreler ve eger kıṣ ḡünü olursa (11) ḡünde iki ḡaṣaḡu uralar ve pelās ile sileler (12) kıyruḡı ve budlarıḡı ve ḡulaḡlarıḡı daḡı sileler ve eger (13) yaz ḡüninde bir kerre atıḡ ayaḡını issi ṣuyıla yuyalar (14) ve arbasını arıdub vēreler her kim atını bir ay (15) bu ṡarīf üzre tımār ēde ol at ṣöyle semüz ola ki

[36b]

¹⁷⁷⁰ AE: “yadigār” yerine “bāyān-kār” var. 24b/7 MA: “yadigār” yerine “pāyān-kār” var. 46b/11 NO: “yadigār” yerine “pāyān-kār” var. 38b/7 BV: “yadigār” yerine “bāyān-kār” var. 43b/6 ZO: “yadigār” yerine “pāyān-kār” var. 46b/1

¹⁷⁷¹ MA: “tamm’ül-kitāb” den sonra “elḡamdülillahi te‘ālā ‘alā’t-tamām (46b/2) vele resüle efzālū’ṣ-ṣalavate ve’s-selām” var. 46b/1-2 ZO: “tamm’ül-kitāb” den sonra “elḡamdülillahi te‘ālā ‘alā’t-tamām (46b/4) vele resüle efzālū’ṣ-ṣalavate ve’s-selām” var. 46b/3-4 HM: “ḡātīme-yi da‘vātī ey yadigār sen daḡı cāmī gibi irtiyāb kıl raqam ḡātīme-yi tamm’ül-kitāb” yok. 27b/18

(1) binmege yaramaya meger şata veyāhūd boğazlayub etin yeye ve eger (2) iki günde bir kerre veyāhūd her gün atıñ topuğunu biraz (3) şirlağan yağı ile yağlaya ve bu yazılan vechile besleseler ol at yigirmi (4) günde şöyle ola ki semirmedik yeri qalmaya tola çünkü (5) at tamām oldı semüz ola binmek dileyecik anuñ gibi (6) atıñ üstüne evvel eger uralar ol yerde üç tura (7) ammā gündüz eger uralar aħşam alalar üç günden sonra (8) eger urub bir oq atımı miqdārı yer bineler ammā şöyle ki (9) bindiklerini bildirmeyeler ve derletmeye ve her günde bir oq (10) atını bildirmeyeler şol kadar ki yigirmi günde bir menzil kadar (11) yer gideler böyle at her katda gerekse işe yarar ve (12) şāhibi menzile vāşıl olur ata binmek tarīfi budur (13) atı taşlu yerde katı sürmeyeler ve binen kişi nice (14) at gerekse atıñ kolayınca binerse menzilde qalmaya ve atıñ (15) kolayı budur ata binen kişi at üstünde çok

[37a]

(1) söylemeye ve ellerin ve ayakların dā'im şalmaya eger öyle (2) ederse at yürüyişi arturur ve bindiği gibi atı becid becid (3) yürüde atdan kolayınca kom ve konak yerinde şu ve yemi (4) tez vermeyeler belki dinlenmeyince vermeye atıñ derlediği ol (5) kızdıgıdır eger yolda şu vermek murād ederseñ (6) konak yerine varınca alişdurur ise veresin eger (7) şovuk gün olursa vermeyeler ve eger atı segirtmek (8) murād ederseñ yeminden firār edüb bir gün evvel atı (9) bir kara yerde bağladub yemini veresin bir kaç gün atı (10) karañu yerde bağlayalar ve bir kaç günden gece uyurken (11) kulağına sıklık véreler ki gönli olursa hālini bilüb (12) ve kendüyi devşirür uyađdıkdā eşinür ve ayağı (13) ile aña göre hareket edtürür ol günki segirtmek (14) çıkaralar gecesı yemi az véreler ve evden koşu yerine (15) varınca ata binmeyeler koşu yerine vardıkda

[37b]

(1) menzil yerine görünce bineler ve omuzından gerü oturalar (2) ve bir miqdār atıñ üzerine yatalar ya'nī togruca oturmayalar (3) ve ayakların şarkıtmayalar ve atıñ karnına depme ile urmayalar (4) ve uyan ile çarbmayalar ammā evvel cümleden dizgini bir (5) oğurdan koyuvermeyeler ve bir kerre kamcı ile işāret edeler (6) ve dizgini ağır ağır koyuvéreler ve uzun tular ve meydān (7) tamām olınca atı bir yerde bağlayalar bir miqdār şoluğ (8) etsün bāğda ağır ağır gezdüreler ve ol gün yemini (9) géc véreler evvelince kesdiler ise yine ol tarīfle (10) arturalar ve şavaşda aygır ata binen kişi degmelik (11) ile düşmāna kendüyi vermez zīrā aygır at zeyrek

olur (12) ve ğayretlü olur kendüyi oğdan Őağınur ve yaya taĥammül eder (13) meger ki  ıy zen bi'l-l hi Őığirin  alar ise d Őer (14) yoksa degme yaradan bu gelmez ve yolda perk olur (15) imdi ma' l m olsun ki ata iki d rl  renc ikisi

[38a]

(1) daĥı biribirine beņzer amm  birine Őağağu d rler ve birine Őığırgu (2) d rler ikisi daĥı baŐından iner ve lakin Őağağu  al meti (3) budur ki burnı deliklerinden iriņ gibi nesne akarsa ve başını (4) aşağa  utarsa ve burnını d v ra s re ve burnının  anadları (5) geril r ve  urduğı yerde ĥor ĥor eder  il cı (6) evvel boynının iki yanından  an alalar ve andan Őoņra (7) k f r ile za' fir nı d geler ve aĥŐam vaktinde maşra (8) ile ol atıņ burnına  f reler ve ardınca benefşe yağın (9)  amzıralar ve eger gitmezse bir dirhem d g lmiŐ anduz (10) ve bir dirhem za' fir n burnına  f reler ve ardınca yarım (11) dirhem k f r  ezeler burnına  amzıralar ve eger gitmez ise (12) biraz  erek otı ve zencebil ve oğlan aşı ve  ara k sn  (13) bu d rt otuņ her birinden ikişer dirhem ve bir (14) dirhem za' fir n c mlesi  okuz dirhem olur bu otları (15) iki y z dirhem s ci ile  aynadalar ve s zeler

[38b]

(1) amm  Şol  adar  aynadalar ki  c baĥıŐdan biri  ıla ve bir dirhem (2) daĥı niŐt yağı  atalar ve bu vechile ki onlar  aynamıŐdur  c (3) baĥıŐ edeler ve her g n bir baĥıŐını ılı a  ed b atıņ (4) boğazına d keler ve eger bununla daĥı gitmezse bir mi d r (5) yarpuz yabrağın ve bir mi d r r yizd ne ve Şaman (6) g yeg  otı bunları Őar b ile  aynadalar ve atıņ  orpasına (7)  oyalar ve ısıca  başına aÇalar ol  illet s kile gide (8) ve eger bununla daĥı gitmez ise  avretleriņ ĥayz b zinden (9) bir p re atıņ burnına t t re  atı  atı y r deler a ıda (10) ve eger bununla daĥı gitmezse anduzeyi maŐsara ile burnına (11)  f re ve ardınca biraz daĥı k f r  f re ki ardınca (12) g l b  amzıralar ve eger bununla daĥı gitmezse (13) yaz g ni olur bir ot vardur ki aņa  ar b lebl b (14) d rler ve t rub  uml  d rler ol otıņ  zerini (15) gidereler a' l  yerini atıņ  orbasına  oyalar

[39a]

(1) ol  aynayan nesne ile iŐladub başına aşa  oya bu iki (2) d rl   illete bundan y grek  il c yokdur m cerrebd r ki bu yazılan (3)  il clar  aŐralara olan  illete gerekd r amm  bir cinsi (4) daĥı vardur boğazıņ icinde ve yanında olur  al meti (5) budur ki at yerinde

debrenmez ve yem dağı yemez ve burnından (6) nefes v rmez ağızından şular gelir g zleri şararır (7) icinde olan yem ve Şu burnında gelir  ilacı oldur ki (8) keçi boynuzın havānda d geler ve yağı ile karışduralar (9) ve g nde altı loğma atış boğazına atalar ve yağı yonca (10) y d reler eger yağı yonca bulunmazsa ışladub (11) v reler bu  illetden at kurtulmağı a alāmet budur ki (12) at  rkmege başlar ve bir dağı bevāřird r atış (13) burnı icinde bir  illet olur aņa b vāřir d rler  alāmet (14) budur ki atış burnından iriņl ce Şarı Şu  ıkar (15) ve a ar  ilacı budur ki kalem zeng r ve kara z rniĥ

[39b]

(1) ve bell t k ki her birinden dirhem alub Şuyıla yoğuralar (2) merhem gibi ola g rin r ise barmağ ile d rteler ve eger (3) g r nmez ise bir p re ağıca panbuğ Őarub bu otları (4)  c g n biri biri ardınca her g n birer kerre ol yerde (5) d rteler ve  c g nden Şonra Şirliğan yağı d rteler (6) ve eger ey ce olmazsa andan Şonra biraz z ft ve  am Şakızı (7) bezir niĥ bunları kaynadalar t h n gibi ola g nde (8) iki kerre eski panbuğ ile d rteler ve eger ey  (9) olmazsa b ş dirhem sirke ve on dirhem bal ve b ş (10) dirhem m rdeseng ve  c dirhem siligen bunları (11) biribirine karışduralar merhem gibi ola g nde (12) iki kerre uralar Őiĥhat bula ve eger g rin r yerde (13) olur ise kesilmekden y kreği yoğdur kesdikden Şonra (14) Şarımşak ve acı yağı tuzla d geler merhem (15) gibi ola ol kesilen y re uralar ve bir zam n

[40a]

(1) d rteler ki bevāřiriņ k kini kese ve andan Şonra yigirmi dirhem (2) siligen ve on dirhem m rdeseng ve otuz dirhem zeyt yağı (3) ve yigirmi dirhem sirke ve on dirhem uşak bunları d geler (4) havānda merhem gibi ola uşağı sirkeye katalar andan (5) g r  kalan otlara karışdıralar ve g nde iki kerre (6) eski panbuğ ile d rteler Őiĥhat bula ve dağı tulum ve sigild r ki (7) atış burnı  st nde olur vey  dudağı  stinde (8) vey h d eņeginde  ıkar  ilacı budur ki b dinc ni (9) merhem gibi d geler ol sigili anuņla ovalar Şol kadar (10) kim kuruya d şe gidere ve eger  ekirdek Şıcan otı (11) uralar ise dağı  s n d şe ve eger atış ayağı (12) bicilğan olur ise  ilacı y ni p k Ő b n ile (13) yuyalar cevzi yağalar havānda d geler ve Ő b  biş reler (14) ve kalem zeng r ve tuz bu c mlesini od g rmemiş pal (15) ile karışdıralar ve atış ayağına d rteler

[40b]

(1) dürteler ve atı oalar ve eger günde iki kerre mm ve bir (2) midr nit ve zft bunları arışdırub ve ursalar eyüdüdür (3) ve hınzr yağı daı eyüdüdür ve eger atı ayaında irin (4) olsa almeti budur ki uyuz gibi olur yayılır (5) ve atı dübrine degin tyüni dker ilcı budur ki (6) şbn ile bunlar şol adar kim ızara sileler ve (7) ablubaa abımı dgeler veyhd a şoanı ve incr ve lk ve (8) bunları sci ile aynadalar şol adar ki oyu ola (9) ve havnda sa edeler merhem gibi ola dürteler uşe (10) bir illetdr ki atı gzi yanında veyhd yzinde (11) yumrı yumrı olur ve bazısı yarı yarı olur vait (12) oldur ki nesne tkınıca anar ilcı budur ki eger direnrse (13) ebrışimle veyhd kendi ılı ile berk balayalar (14) dşe yrine ya dürteler ve eger debrenmez ise ilcı (15) budur ki şarı zirni ve kirec ve nişdır her birinden

[41a]

(1) bir dirhem ve buu dirhem şıan otı bunları dgeler ve bal ile (2) arışdıralar stne uralar eger gzine olursa (3) itiyt edeler gzine ot girmeye bir gn tra (4) rtesi gidere bir midr murdrlı ve ekşi hamr ve (5) yumurta şarusı bunları arışdırır günde iki kerre uralar (6) t ki dşe andan şonra oyun ynini yaub klini (7) alalar yigirmi dirhem ve on dirhem mrdeseng ve bş dirhem (8) gnlk ve on dirhem zft ve bş dirhem nita ve on (9) dirhem şıır yağı ve yigirmi dirhem zeyt yağı ve (10) on bş dirhem mm ol mmı erideler ve otları (11) arışdıralar ve günde iki kerre eski penpe ile uralar (12) evvelki otı yuyalar andan şonra işbu merhemi uralar (13) bu mara ekşeri gze yaın yrde olur gy bir illetdendr (14) ki atı burnında ve gzine yaın yrde olursa (15) ol vait aa trk demreg drler vait olur

[41b]

(1) atı gzine girer ol vait gz a olmayınca gitmez ve bu illet demde (2) daı olur ve lakin buzauda ve dilkde o olaandur (3) ilcı budur ki evvel anı tzlu şu ile yuyalar ve şbn (4) ile şol adar oalar ki rengi dne andan şonra ara zirni (5) ve şarı zirni ve nişdır ve bellt kki ve kirec bunları (6) şbnlı şu ile youralar ve hnn drter gibi demreg (7) zerine dürteler ve stne yabra apayalar balayalar (8) ve gzi girgi gibi şalayalar ot girmeye bir gn bir gee (9) tra andan şonra urşunu erideler ve şırasız canaa (10) dkeler ve bir pre kilm barası ile şol adar (11) srteler ki un gibi ola yigirmi dirhem bu urşundan (12) ve on dirhem rsti tşı

ve b ş dirhem m rdeseng ve on (13) dirhem isf d c ve b ş dirhem siligen ve kırk dirhem (14) zeyt yağı bunları hav nda merhem gibi ezeler eger atı (15) koyu olursa arb sirke dağı atalar ol adar

[42a]

(1) ezeler olur ve m d mki ulağı ve nefesi issid r bu illete (2) derm n olur ve eger ne‘ zu bi’l-l hi ovuk olursa zamet (3) ekmek gerek f ’ide  tmez z r  beline urmudur ve eger atı (4) g zine ağac t kunub yaardırır ise il ci budur ki (5) bir mikd r a oğan aynadalar ve hav nda yumak d geler (6) merhem gibi ola ve  f  tuz ile ııağ ol g z  zerine (7) oyalar eger g z n  içi t lu an olursa g zini aalar (8) ve abağın aldırılar ovuk u p sk reler ey d r (9) ve eger diğiz uyun icmi kii b sk re t z aıla ve eger (10) atı g zine nesne t kunsa ağrısaya vey h d an cısa (11) eger yufka olursa  dem baını (12) afasın  rme gibi (12) d ge ve m l ile g zine eke ho ola ve eger alın (13) olursa bir dirhem aranfil ve bir dirhem ardal d geler (14) s rme gibi ola ve b ş dirhem arpa unun am r  deler (15) ve bu ecz yı ol am r icine oyalar ve am r orına oyalar

[42b]

(1)  yle bie kim g yet kırmızı ola andan ıkaralar ve bu cem’i (2) otları ve g y nmi am ri s rme gibi d geler ve atı g zine (3) mara ile  f reler ol illet eger bununla gitmezse (4) t ğan tersin a ola h c yeil olmaya ve  c dirhem (5) baır ufağı ki igiden ıkmı ola bunları  tee oyalar (6) ve bir dirhem dirhem za‘fer n ve b ş dirhem eker atalar ve bunları (7) alalar ve her g n ab h ol atı g zine u p sk reler (8) ve bu otları g nde iki kerre oyalar mara ile  f reler (9) amm  zinh r atı alına u degirmeyeler ve eger bu otı yau (10) gibi  derse dağı yeğd r ve eger yau gibi amı icine oyub (11) atı g zine  f rseler dağı ey d r ve eger atı g zinde (12) abarcı ıarsa zer-i kirm n  ve af r ikisini ber ber d ge (13) atı g zine bırağa ho ola ve eger merhem-i r m  dedikleri (14) merhemi ursalar dağı yeğrek olur eger atı paına (15) t  vey h d ağac doğunub burnından an gelirse

[43a]

(1) il ci budur anduz ve zamg-ı arab  ve iki arda anı ber ber d geler (2) ve kendi anı ile ezeler ve ılıcağ  deler ve atı burnına (3) oyalar ve eger an gelmey b baın ındurursa vey h d (4) g zine an indi ise yukaruda an ic n olıcağ il ci (5)  deler ve

burnına benefşe yağın veyāhūd tatlı bādem yağın (6) şamzıralar eger bir miđdār za‘firān ve mařtakī dağı bu yazılan (7) yağlar şatalar fā’idesi olur ve iki boyun şamarlarından (8) řan olursa eyüdüür ve eger řan siyāh aķarsa şutalar aķıtmayalar (9) ve řufrā bir ‘illetdür ki atığ göziğden olur gözi bışarından (10) iner aķca olur eger tēz timār olunmazsa örter görmez (11) olur ‘ilācı budur ki evvel şorosı boğazlayalar ve şanını (12) ılıcaķ iken ol göze şamzıralar eger gitmez ise (13) eti başalar ve ince igne ile ādem şacın alalar (14) ol aķcanıđ ucuna geķüreler ve şaldıralar ve şoparalar (15) bışarı ucundan uřul ile keseler ve andan endürüb

[43b]

(1) ve şabır isfuđudī ve günlük her birinden bir dirhem dögeler keçi ödiyile (2) ezeler ve ol kesilen yere uralar şışhat bula eger bař (3) şışse sebep budur ki anı canavār řoķar veyāhūd ağulu nesne (4) verirler mešelā şaraca dūd veyā řeyl-i şurı gibi veyāhūd dögölmiş (5) ađu yabrağı gibi ‘alāmetleri budur ki at kendüyi yerden yere urur (6) ve başını şındırır ve ditrer ve gözleri yaşıyıla şolar ve nefesi (7) issi olur ve tēz tēz şolur ve şışrar ve dağı burnınığ şanatları (8) şonar eřek sidüği burnına dökeler ve eger gitmezse (9) tēzcik südin icüreler bir kaç kerre ve ağzından şarı (10) şular aķar ve başını yukāru getürmez eger ol miđdār olursa (11) atığ alt dudağını dağı bir kaç yerde bıcaķ ile yaralar (12) ve bēř dirhem tiryāk otuz dirhem süci ile ezeler atığ (13) başına dürteler bir kaç kerre eger gitmezise ayva çekirdegini (14) veyāhūd bādiya ve yarpuz ve řatmī ve eger üzerlik ve (15) řarımřaķ şapı ve tere yağı ve eski şaman tozu bu mecmū‘ı

[44a]

(1) bir miđdār süci ile şaynadalar ve atığ burnına dürteler ve başını (2) muşkem büriyeler buğısın dimāđına şovuyınca şoyalar řifā (3) bula ammā buķrāt řekīm eydüür şarımşağı dögeler ve acı (4) sāde yağını ve difne yağını ve bezir yağını ve şığır tersini (5) cümlesini bir yere şarışdıralar ve atığ başına řinnā yaķar gibi (6) şalınca yaķalar bir geće řura andan řoņra řāzdāne toğmını (7) şaynada ve deniz şuzın şatalar ol řu ile yuyalar řifā (8) bula atığ dimāđı yumrı olur aņa ig dērler (9) ‘alāmeti budur ki at yemini yemez ve dimāđı řarķar yumrulanur (10) ‘ilācı budur ki atığ ağzına ađac řoķalar (11) ve başını şaldıralar ve ağzın aķalar ve cuvāldız veyā bir (12) berk ađac ile uci biz gibi ola ol yumrı olan (13) yeri dürteler řan cıķa aķdıđdan řoņra řuz şurtalar ve

katı katı (14) şıklar kan kalmaya ve eger atın dimāğına sülük yabışsa (15) ‘alāmeti budur ki dā’im dilin çiyner ve çıkarır ve yalmanur

[44b]

(1) ve başını aşağı tutar ve karşı başını şalar ‘ilācı budur ki (2) atın ağızını açalar eger yakın yerde ise görünirse tuz (3) şürteler ve çeke alalar ve eger ırak yerde ise bir ağaca (4) panbuk şaralar ve panbuğa tuzlu şuyla ısladalar ve (5) atın ağızına şokalar ve süreler kopar düşer veyā çengāl (6) ile çıkaralar ve eger dağı ilerü olursa boğaza yakın (7) bādem yağı ile bezir yağını karışdırar ve icine tuz koyalar (8) ve atın boğazına koyalar dağı āsān kopa atın paşını aşağı (9) dutmak ile ot icine eger atın dili şise sebep (10) oldur ki atın yeminde yaramaz ot olur veyāhūd dilin (11) ıştırır veyāhūd paşından iner ‘ilācı budur ki evvel iki (12) öñinden kan alalar dağı kişnic ve torak otı kaynadalar (13) ve şuyın alalar ve hıyārşenbeyi ezeler ve icine bucuğ dirhem büre (14) ve bucuğ dirhem hardāl ve bir miqdār dağı cevz yağı katalar ağızın (15) acalar ve bunları dağı şıçak şıçak diline süreler bir kaç

[45a]

(1) kerre şifā bula eger gitmez ise bir kaç yerden atın dilini (2) deleler kan akdıktan sonra benefşe yağın ve kōz yağın (3) süre ve şirlağan dağı eyüdür eger atın dişi ağırsa (4) sebep budur ki atın yemini arıtmadan vürürler ‘alāmeti budur ki (5) yemini kehil yer ve kulakların birağur ve gözlerinden yaş çıkar (6) ve başını aşağı tutar ‘ilācı budur ki mevzec biti (7) it üzimi ve bir miqdār hardal bunları dögeler ve (8) bal şerbeti yapub katalar ve ağaca eski penbe bağlayub (9) pañıralar ve bu otları ol ağaçlara şöyle süreler ki (10) tokunmamış yeri kalmaya şifā bula hınnāk dağı bir ‘illetdür ki (11) atın boğazında olur sebep budur ki boğazına mādde (12) iner atın boğazını kışar bu ‘illetden at kurtulmaz (13) ‘alāmeti budur ki boğazı şışer ve şolur çabalar (14) ve katı katı inler kōrküsü üç güne degindür ‘ilācı (15) budur ki evvel iki kolından kan alalar ve lakin çok

[45b]

(1) ağıtmayalar ve boynına kere yağın veyāhūd fāsen sürte (2) ve dağı mercimek ve boy ve torak otı ve buyan ve hıtmī tohmin (3) katalar şuyın alalar ve icine hıyārşenbeyi icin ezeler katalar (4) bir kaç yumurta şarısın dağı katalar çalkayalar ve atın (5) boğazın koyalar iki gün biri ardınca edeler eger gitmezse (6) ayva cekirdegın

ve kıvıll üzüml ve ʿunnābı döğeler ve arpa ile (7) kıynadalar ve süzeler ve bādem yağına veyā küncid yağına (8) kıatalar ve biraz dağı Őeker kıatalar ve atığ boğazına dökeler (9) ve dağı lāden ve zeyt yağını ikisi bile arıdub boynına (10) süreler ve yonca vèreler ve Őuyun dağı Őovuk (11) vèrmeyeler ve arpasını dağı ıŐladub vèreler intıŐār (12) yaʿnī doğuğa bir ʿilletdür ki sebebi derlemıŐ iken Őovuđa (13) kıomağdur ʿalāmeti budur ki boynı toğrılır ađac (14) gibi olur egilmez ve dönmez ve aŐađa yère èriŐmez olur (15) ʿilācı budur ki evvel iki kıolından veyāđūd budından

[46a]

(1) kıan alalar ammā iki yanından bile alalar ve eğer ve açılmaz ise oğlan aŐını (2) bezirle kıynadalar ve icine döğilmiŐ Şaramşak kıatalar ve biraz dağı (3) niŐ kıatalar ve āteŐ üstüne kıoyalar ve ıŐıdalar atığ boynuna bir kıac (4) kerre Şürteler eyü olur ve eğer gitmez ise anı baŐalar ve kıaz ayağı (5) Őađın uralar ve dā'im bezir ile acı yağ sürteler (6) ve yemini ıŐladub vèreler eğer gitmez ise ufağ döğülmiŐ (7) Őuz ve arpa unın yoğurub üstüne uralar ve Şığır Őulumı (8) pāresile bağlayalar ve dā'im tāze tāze süd ile ıŐladub (9) hoş ola ve eğer gitmez ise atığ diziniğ üsti yanında (10) budınığ ic yanında bir Őamar vardur anı kesdüreler (11) ve kıanın Őutalar ve andan Şonra bir avıc un ve bir miđdār (12) günlük ve bir miđdār hıŐmī ve bir miđdār Şabr iskıatürī (13) bunları birbirine kıatalar ve döge ve beş yumurtayı anığ icine (14) kıoyub bu otları yoğurub bir parđa beze Őıvayalar ve evvel (15) ola çözüb bunu uralar Őāvus yünin adam bitin

[46b]

(1) Şokalar ol dağı eyüdür ve eğer ditremesi gitmez ise (2) eski Şaman Őarāb ile kıynadalar kıarnı altına kıoyalar ve anı (3) bürüyeler tā ki terleye ħalāŐ olur ve eğer iki dirhem zaʿfirān (4) ve üç dirhem cevz-i bevā iki dirhem anduz büber bunları (5) ve beş dirhem egir ve on dirhem zeyre ve dört dirhem büber (6) bunları döğeler ve eski Őarāb ile kıynadub süreler (7) ve atığ burnuna dökeler ve bineler ve kıatı kıatı yürideler derledeler (8) Şöyle ıŐıdalar ki kıaŐana ve olanı eyledüb vèreler (9) ve Őuyun dağı ışıdub azaçuk vèreler eğer ʿirākī (10) batman ile yarım batmān arpa unın biŐüre ve iki (11) ve iki batmān ılıcağ Şu kıoyalar ve eyleyeler ezeler ve ata (12) ħukne ède eyüdür eğer iki batmān Şuya yarım batman (13) Őuz kıatalar ve ezüb atığ boğazına dökseler ve ol atı (14) tēzcek bir mīl tēz yürüdüb derledeler ise içi açılır (15) hoş ola bāmerānd ve dağı siʿāl dedikleri marāz öksürükdür

[47a]

(1) ata derlemiş iken şu vèrmekden veyāhūd yeminde tavuk yünü (2) olmağdur ki bilmeyiz ‘ilācı budur ki altmış dirhem şığır yağı (3) ve yüz dirhem süd ve yüz dirhem süci bunları āteş üstüne (4) şol kadar koyalar ki yağ eriye ılıcağ atıñ boğazına (5) dökeler kaynar olmaya atı helāk eder ve eger evelik dibi (6) ve şu kerdimesi ve za‘ferān berāber alalar ve süci icinde kaynadalar (7) ve icine şığır yağı dağı katalar ışıdub atıñ boğazına (8) dökeler eyüdüür gāyet ışıcağ etmeyeler ve eger bir kısm (9) kumli on dāne şarmaşığ toğmı ve bir ağ şoğan süci (10) icinde kaynadalar ve süzeler ve bir miğdār bal ile (11) bādem yağı ve küncid yağı ile ışıdub boğazına dökeler eyü (12) ola ammā bukrāt hekīm eydüür eger tokuz dāne (13) tavuk yumurtası şarb sirkede üç gün koyalar andan (14) üç gün biri biri ardınca her gün üçer yumurta anuğ (15) gibi atıñ boğazına şala eyü ola ve eger yigirmi dirhem

[47b]

(1) buyan ve yigirmi dāne incīr ve elli dirhem kara üzüm süci ile (2) kaynadalar üç gün tura her günde atıñ boğazına birer (3) çanağ dökeler şifā bula atlağ dağı bir ‘illetdür ki atıñ ici (4) gecer sebep oldur ki şovuk gecmişdür ve yemini yedikden sonra (5) tēz şu vèrmekdür ‘ilācı budur ki evvel kıyruğı dibin perk (6) bağlayalar ve ol gün ol gece yem ve şu vèrmeyeler eger (7) tırmaz ise mersīn ve balāmüt ağacınıñ kabı ve (8) keci boynuzı bunları havānda dögeler dögeler ve şığır (9) icyağı dağı katalar ve yoğuralar dağı yuvarlağ edeler atıñ (10) boğazına atalar eger şovuk şuya çekerlerse kim biraz (11) tura eyüdüür ve eger atıñ sidüğü tutulsa kaşanmasa (12) sebebi oldur ki şovuk gecmişdür veyāhūd ağnar iken (13) kavuğı döner ‘alāmeti budur ki belin eger ve eğilir ammā (14) yatub ‘alāmet gāhī olur ki iki üç gün kaşanmaz (15) ‘ilācı budur ki kıızıl şoğan kabın ve kıızıl boya şarāb ile

[48a]

(1) kaynadub dağı süzeler ve bir şoğılcan dögeler ol (2) şuya katalar şāfī tuz ve ādem bevlini dağı katalar (3) atıñ burnına dökeler eger kaşanmazsa eline şābūn veyāhūd (4) zeyt yağı sürüb şofra şokalar kavuk yakın (5) yerde olur tutub döndüreler zīrā kavuklığı şu ile (6) töludur dağı üzerine binüb tēz tēz yürideler inşā’llāh (7) kaşanur diger ‘ilācı meşhūrdur ‘avret fercinden (8) bir kaç alub ol atıñ hayāsına degüre ol sa‘āt (9) kaşana nice tecrübe olunmuşdur dēyü nüshada (10) zikir etmişler ‘ilāc diger bir

āġac dūzce yunub ve tūkūrūb (11) dīġelmiŝ bir yere sūrūb zekeri delūġine ūc (12) def'a
ķoyalar ve eger ķiŝrak ise maŝra ile fercine (13) ūfūre ķaŝana ve eger atıġ ayaķları
ķatsa ya'ni (14) tūtilub ħamlasa aġa intiŝār dērler ġilācı budur ki (15) sūd ile tuzı
ķaynadalar şol ki ġāyet ķoyu ola

[48b]

(1) eger bir miķdār niŝādır daġı ķatarlar ise eyūdūr (2) atıġ ayaġına sūrteler ūzerine
sūci tulumı ve berk (3) baġlayalar inŝā'llāh ŝifā budur (4) mūcerrebdūr

Dizin

-A-

a: O

a. + ıa (10a/14), (10a/7), (12b/10), (13b/3), (13b/8), (14a/2), (15a/5), (17a/3), (21b/5), (21b/5), (24a/13), (27b/12), (27b/13), (28a/1), (28a/3), (30b/4), (32a/1), (32a/11), (32b/13), (32b/15), (32b/2), (37a/13), (38b/13), (39a/13), (41a/15), (44a/8), (48a/14), (6b/2), (6b/9)

a. + nda (19b/1), (20a/7), (20b/13), (25a/3), (25b/12), (25b/13), (25b/14), (28b/1), (6b/11)

a. + ndan (10a/7), (12b/10), (22a/11), (27a/11), (27a/12), (28a/11), (29a/4), (32a/2), (34b/13), (38a/6), (39b/6), (40a/1), (40a/4), (41a/12), (41a/6), (41b/4), (41b/9), (42b/1), (43a/15), (44a/6), (46a/11), (47a/13), (8a/5)

a. + nı (10a/10), (13a/5), (13b/15), (17b/2), (21b/6), (25b/12), (27b/4), (31b/2), (32a/15), (41b/3), (43b/3), (46a/10), (46a/4), (46b/2), (6b/8), (7b/12), (7b/13), (8a/9), (9b/11)

a. + nın (10a/7), (11a/3), (13a/6), (18b/1), (22a/7), (27a/10), (29a/15), (32a/12), (33a/10), (46a/13)

a. + nıyla (19a/10)

a. + nlar (10a/1), (14a/12), (14a/13), (17b/12), (17b/13), (18a/3), (3b/4)

a. + nlara (10a/1), (14a/13), (14b/7), (15a/14), (15b/2), (16a/1), (33a/10), (3a/15), (3b/2), (3b/4), (5b/12), (5b/15), (6b/1)

a. + nlardan (8b/8), (9b/5)

a. + nları (9b/7)

a. + nların (10b/10), (18a/8), (8b/3)

a. + nlarıdır (24b/6)

a. + nuş (13a/11), (13b/14), (15a/5), (36b/5), (3b/1), (47a/14), (9b/12)

a. + nuşla (15b/13), (33a/4), (40a/9), (7a/10)

[= 129]

‘abdu’l-lah bin mübârek: <Ar. Abdullah bin Mübarek bin Vâdih Hanzalî Temîmî, künyesi Ebû Abdurrahmân’dır. Mücâhit bir zât olup, hadîs ve fıkıh âlimidir. Emevî halifelerinden Hişâm bin Abdülmelik devrinde 736 (H. 118) yılında Horasan’da Merv şehrinde doğdu. 797 (H. 181) senesi bir gaza dönüşü, Bağdad yakınlarında Hît denilen yerde vefat etti.

‘a. (20a/15), (18b/15)

‘a. + e (20a/11)

[= 3]

‘abdu’l-lah bin sâ’d: <Ar. Ebû Yahyâ Abdullâh b. Sa’d b. Ebî Serh el-Kureşî el-Âmirî. Sahâbî, Mısır valisi ve İfrîkiyye fâtihî.

‘a. + a (19a/10)

[= 1]

‘abdu’r-rahman: <Ar. İmam Leys, Ebü’l-Hâris el-Leys b. Sa’d b. Abdurrahmân el-Fehmî (ö.75/791). Mutlak müctehid ve muhaddis.

‘a. (19a/15)

[= 1]	a. (28a/11)
‘abes: < Ar. Boş, saçma.	[= 1]
‘a. + dür (8b/10)	acıl-: Açılmak.
[= 1]	a.-ur (33a/5)
‘āb-ı hayāt: < Far. İçene ebedi hayat bağışlayan efsanevi su.	[= 1]
‘ā. (7b/6)	acılığ: Açlık, aç olma durumu.
[= 1]	a. + a (27b/7), (8a/3)
ablāk: < Ar. 1. Alaca, bulaca. 2. Rengarenk. 3. Alabacak [at].	[= 2]
a. (18a/4)	aç-: Açmak.
[= 1]	a.-alar (42a/7), (44a/11), (44b/2)
ac-: Açmak.	a.-an (15a/15)
a.-alar (44b/15)	a.-ar (33a/14)
[= 1]	a.-dı (33a/2)
‘aceb: < Ar. Acaba, hayretlik, şaşırılacak şey.	a.-ıla (42a/9)
‘a. (10a/12)	[= 7]
[= 1]	açı-: Merhamet etmek.
acı: Acı.	a.-mağ (30b/11)
a. (44a/4)	[= 1]
a. + yağ (46a/5)	açık: Açık, kapalı olmayan.
a. + yağ (39b/14)	a. (27a/11)
[= 3]	[= 1]
acı-: Merhamet etmek.	açıl-: Açılmak.
a.-dı (32a/7)	a.-maz (46a/1)
[= 1]	a.-ur (46b/14)
açık: Açık, kapalı olmayan.	[= 2]
	adam: < Ar. 1. İnsan. 2. Erkek kişi.

a. (10a/15), (26a/11)	a. (4b/2)
a. + bitin (46a/15)	[= 1]
[= 3]	
a'dā: < Ar. Düşmanlar, yağılar.	adım: Yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri.
a. + ları (2a/2)	a. (19a/5)
a. + sı (11b/3)	[= 1]
[= 2]	
‘adālet: < Ar. Hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme.	‘adl: < Ar. Doğruluk.
‘a.(30a/15), (31b/9), (33a/3), (33a/6)	‘a. (33a/2)
[= 4]	‘a. + ile (31b/12), (31b/12), (31b/13), (31b/15), (32a/2), (32a/4)
	[= 7]
‘adāleth: < Ar. Onun adaleti.	adlu: adını taşıyan, isimli.
‘a. + u (4b/7)	a. (12a/8)
[= 1]	[= 1]
‘adāvet: < Ar. Düşmalık, yağılık.	‘adl u dār: < Ar + Far. Doğrulukta ve savaşta.
‘a. (12b/10)	‘a. (35a/10), (3b/3)
[= 1]	[= 2]
‘adeh: < Ar. Genellikle.	‘adū: < Ar. Düşman, yağı.
‘ā. + ü (4b/2)	‘a. (2a/6)
[= 1]	[= 1]
ādem: < Ar. İnsan.	ağac: Ağaç, meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki.
ā. (42a/11), (43a/13), (6b/12), (8a/14)	a. (33b/8), (42a/4), (42b/15), (44a/10), (44a/12), (45b/13), (48a/10)
ā. + bevlini (48a/2)	a. + a (16a/4), (39b/3), (45a/8)
ā. + de (41b/1)	a. + mın (47b/7)
ā. + oğlanları (5a/4)	[= 11]
[= 7]	
ādeme: Bk. ādem	

ağaç: Bk. ağac

a. + a (44b/3)

a. + lara (45a/9)

[= 2]

ağır: Yavaş.

a. (37b/6), (37b/8)

a. + ağır (37b/6), (37b/8)

[= 4]

ağırlık: Ağır olma durumu.

a. + ın (29a/3)

[= 1]

ağ(ı)z: Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başladığı organ.

a. + ın (44a/11), (44b/14)

a. + ına (44a/10), (44b/5)

a. + ında (10b/2)

a. + ından (39a/6), (43b/9)

a. + ını (44b/2)

a. + ının yırtmacı (26b/3)

[= 9]

ağla-: Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek.

a.-dı (32a/7)

[= 1]

ağrı: Vücutun herhangi bir yerinde duyulan şiddetli acı.

a. + sına (34b/9), (34b/9)

[= 2]

ağrı-: Vücutun bir yeri ağırlı durumda olmak.

a.-sa (42a/10), (45a/3)

[= 2]

ağu: Zakkum ağacı. (*Nerium Oleander*).

a. + yabrağı (43b/5)

[= 1]

ağulu: Zehirli.

a. (43b/3)

[= 1]

ağyār: < Ar. Gayrılar, başkalar, yabancılar.

ta'n-ı a. + a (7a/2)

[= 1]

aḥādīs-i ṣaḥīḥa: < Doğru sözler.

a. (4b/15)

[= 1]

āḥer: < Ar. Diğer, başka, gayrı.

ā. (7a/8)

ā. + den (12a/1)

[= 2]

aḥfāt: Ar. Oğul, oğulları, torunlar.

a. + ına (3a/2)

[= 1]

aḥkām: < Ar. Emirler, hükümler.

a. + ın (5b/6)

[= 1]

aḥmed: < Ar. Erkek adı.

a. (15b/7)

[= 1]

aḥmedî: < Ar. Asıl adı Tâceddîn İbrâhîm bin Hızır'dır (ö. 1413). 14. yüzyılda Anadolu'da yetişmiş divan şairidir.

a. (32b/12)

[= 1]

aḥsen-i takvîm: < Ar. 1.En iyi en güzel kıvamda. 2. mec. İnsan.

a. + de (1b/8)

[= 1]

aḥvâl: < Ar. Oluşlar, bulunuşlar, durumlar.

a. + in (14a/2), (20a/12), (5a/14)

a. + i-efrâsda (4b/10)

[= 4]

aḥîret: < Ar. Öbür dünya, öteki dünya.

a. (16a/7), (17a/11), (17b/6)

a. + de (19a/10), (29b/11)

a. + e (31a/9)

[= 6]

aḥşam: Akşam.

a. (36b/7)

a. + vaktinde (38a/7)

[= 2]

aḥûr: < Far. Evcil büyükbaş hayvanların barındığı kapalı yer, hayvan damı.

a. (36a/5)

a. + a (7b/10)

[= 2]

aḥyâr: < Ar. İyi ve faziletli olanlar.

a. (4a/13)

[= 1]

ak: Kar, süt vb.'nin rengi, beyaz, kara ve siyah karşıtı.

a. (23a/3), (23b/4), (24a/15), (28a/10), (28a/12), (41b/1), (42b/4)

a. + at (27b/1)

a. + kıllı (8a/10)

a. + süd (8a/10)

a. + şoğan (47a/9), (42a/5)

a. + şoğanı (40b/7)

[= 13]

ak-: Akmak.

a.-ar (39a/15), (43b/10)

a.-arsa (38a/3), (43a/8)

a.-dıkdan (44a/13), (45a/2)

[= 6]

akça: Oldukça beyaz, beyazca.

a. (43a/10)

a. + nıj (43a/14)

[= 2]

akçe: Her tür madenî para, akça.

a. (19a/3), (19a/4), (29a/5)

a. + ler (29a/6)	a. + at (7b/14)
a. + ye (7a/12), (7a/12)	[= 1]
[= 6]	akce: Bk. aqce
akıbet: < Ar. Nihayet, son.	a. + ye (14b/4)
ak. (31b/2)	[= 1]
[= 1]	al: < Ar. Aile.
akıd: Akıtmak, dökme.	ā. + i (3a/1)
a.-a (38b/9)	[= 1]
[= 1]	al: 1. Kanın rengi, kızıl, kırmızı. 2. Dorunun açığı, kızıla çalan at donu.
akıl: < Ar. Akıllı kimse.	a. (23b/10), (24a/8)
ak. (4a/8), (6a/3)	a. + at (24a/1), (27b/6), (7b/11)
[= 2]	[= 5]
akıt: Akıtmak, dökme.	al-: Almak.
a.-mayalar (43a/8), (45b/1)	a. (20a/12), (23a/11), (23b/3), (23b/5)
[= 2]	a.-a (22a/7)
akmām-ı muṭayyibe: < Ar. Peygamberimiz için kullanılan bir sıfat; en güzel kokulu.	a.-alar (36b/7), (38a/6), (41a/7), (42b/7), (43a/13), (44b/12), (44b/13), (44b/3), (45a/15), (45b/3), (46a/1), (46a/1), (47a/6)
a. + leri (3a/5)	a.-amaz (29b/15)
[= 1]	a.-ayın (23b/1)
akna-: Hayvanın yere yatıp yuvarlanması. "agna-".	a.-dı (18a/12), (19a/3), (32a/10)
a.-r (47b/12)	a.-dın (19a/5)
[= 1]	a.-ına (11b/3)
akraz: < Ar. Bedeni kızıl-beyaz, yelesi, kuyruğu ve bacakları siyah; açık ahreç; beyazı bol. Adi ahrec; beyazı ve kızılı eşit. Koyu ahreç; kırmızısı bol. Kızıl ahrec; parlak bol kırmızılı. Bu rengin bir diğer adı kestane doru. "Ahrec". Arapça ahreç (الخرج) alacalı benekli kürk ve pos vb. şeyler için kullanılır.	a.-ma (27b/3)
	a.-mağ (23a/15), (7b/8)
	a.-mayalar (29a/8)

a.-sa (12a/4)
a.-ub (10a/14), (12b/9), (13b/8),
(17b/5), (20a/13), (39b/1), (48a/8)
a.-ur (29a/15)
a.-urlar (35b/11)
[= 39]

‘alā: < Ar. Üst, üzere.

‘a. (16a/11), (30b/9), (31b/5)
[= 3]

a‘lā: < Ar. Yüksek.

a. (24b/10)
a. + dur (27a/11)
a. + sın (20a/9)
a. + yerini (38b/15)
[= 4]

‘alā’l-ayeti: < Ar. Ayet üstünde; yüce ayet.

‘a. (2a/6)
[= 1]

‘alā’l-insān: < Ar. İnsanların en üstü, yücesi.

‘a. (4b/7)
[= 1]

alām: < Ar. Kederler, elemeler, acılar, sızılar.

a. (31b/14)
[= 1]

‘alāmet: Ar. İşaret, iz, nişan, belge.

‘a. (39a/11), (39a/13), (47b/14)

‘a. + i (38a/2), (39a/4), (40b/4),
(44a/15), (44a/9), (45a/13), (45a/4),
(45b/13), (47b/13)

‘a. + leri (43b/5), (5a/1)

[= 14]

alāt: < Ar. Vasıtalar, aygıtlar.

a. (5a/13), (8a/14), (8a/14), (9b/2)

a. + ıyız (9b/7)

[= 5]

alçak: Aşağıda olan, yüksek olmayan.

a. (26b/9)

[= 1]

‘ālem: < Ar. Dünya, cihan.

‘ā. + e (33a/4), (35a/9)

‘ā. + sin (17b/4)

‘ā. -i ‘ulāmāy (1b/11)

‘ā.-i ḥāl-i kibāre (4a/9)

bādişāh-ı ‘ā. penāh (4a/15)

sebeb-i niżām-ı ‘ā. (5a/4)

[= 7]

‘aleyhi: < Ar. Onun üzerine.

‘a. (16a/11), (29b/12)

[= 2]

‘aleyhi’l-la‘ne: < Ar. "Lanet onun üzerine olsun!" manasında şeytandan bahsedilirken kullanılan söz.

‘a. (20b/6)

[= 1]

‘**aleyhim**’: < Ar. Onlar.

‘a. (18b/3), (31b/5)

[= 2]

a. + ı (23a/11)

a. + larına (15b/12)

a. + larında (16a/8), (15a/13)

‘**aleyhimü’s-selām**’: Bk. ‘aleyhi’s-selām

‘a. (18a/1)

[= 1]

a. + larındadır (22b/3)

a. + larını (15b/15), (19b/13)

a. + larındadır (23b/9)

‘**aleyhi’s-şalāvātü ve’s-selām**’: < Ar. "Ona salat ve selam olsun!" peygamberlerin adı anılırken kullanılan bir söz.

‘a. + dan (11a/11)

[= 1]

[= 8]

alın-: Alma işi yapılmak.

a.-a (11b/7)

a.-an (7a/12)

a.-ur (12b/15), (31a/9), (7a/12)

[= 5]

‘**aleyhi’s-şalāvātü ve’s-selām**’: Bk. ‘aleyhi’s-şalāvātü ve’s-selām

‘a. (17a/1)

[= 1]

alınlu: Alını olan.

a. (26a/3)

[= 1]

‘**aleyhi’s-selām**’: < Ar. "Ona selam olsun!" peygamberlerin adı anılırken kullanılan bir söz.

‘a. (12a/10), (17a/7), (20b/5), (20b/6), (20b/7), (20b/9), (23a/8), (30b/12)

‘. + a (18a/10), (18b/8)

[= 10]

alışdır-: Alışdırmak, sindirmek.

a.-ur (37a/6)

[= 1]

‘**aleyke**’: < Ar. Senin üzerine olsun!

‘a. (2b/11)

[= 1]

‘ā. + leri (4b/8)

‘ā. + nesebi (32b/4)

[= 2]

‘**aleynā**’: < Ar. Bizim üzerimize olsun!

‘a. (2b/13)

[= 1]

allāh: < Ar. Kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Tanrı.

a. (13a/12), (29b/13), (30b/15), (35a/13), (9b/7)

a. + a (10a/9)

alın: Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

a. + ın (30b/9) [= 1]

a. + yolına (11b/7), (14a/10), (14b/5),
(20b/11)

[= 11]

allāhü te‘ālā: < Ar. Allah yükseltsin.

a. (10a/5), (15b/14), (17a/6), (18a/6),
(21b/5), (21b/6), (30b/7), (31a/1),
(31a/14), (31a/8), (9b/15)

a. + cānibin (12b/13)

[= 12]

al(i)n: Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

a. + ma (42b/9)

a. + nda (16b/3), (22b/12), (23a/2),
(27b/10), (27b/11)

a. + ndağı (16b/1)

[= 7]

alt: Bir şeyin yere bakan yanı, zir, üst karşıtı.

a. (43b/11)

a. + ı (25a/14)

a. + ma (28b/10), (28b/9), (46b/2)

a. + nda (29a/6)

[= 6]

altı: Altı.

a. (29b/6), (33b/1), (39a/9)

[= 3]

altıncı: Altıncı.

a. (7b/15)

altmış: Altmış.

a. (47a/2)

[= 1]

altun: Altın.

a. (11b/14), (11b/15), (12a/3), (14b/1),
(27b/10)

a. + ı (12a/3)

[= 6]

‘amel: < Ar. 1. İş. 2. Niyet.

‘a. + de (7a/2)

‘a. + étmege (5b/5)

‘a. + i (11a/1)

‘a. + ler (7a/5)

[= 4]

ammā: < Ar. Ama, fakat.

a. (12a/1), (13b/11), (13b/13), (14a/6),
(16a/5), (25a/12), (25a/5), (25a/9),
(25b/1), (25b/13), (27a/2), (27b/15),
(27b/7), (29a/1), (29b/11), (36b/7),
(36b/8), (37b/4), (38a/1), (38b/1),
(39a/3), (42b/9), (44a/3), (46a/1),
(47a/12), (47b/13), (5a/10), (6a/3),
(7a/14)

[= 29]

‘amme: < Ar. Umuma mahsus olan, genele ait.

‘ā. (1b/6), (2b/7)

[= 2]

‘amil: < Ar. İşleyen.

‘ā. + i (3b/12)

[= 1]

ān: < Ar. Zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası, lahza.

ā. (3b/10)

[= 1]

aḡ-: Birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etmek veya onu düşünmek, zikretmek, hatırlamak.

a.-arsız (10a/8)

a.-maz (32a/15)

[= 2]

ana: Anne.

a. (28a/11)

a. + muz (22a/2)

[= 2]

‘anāşır: < Ar. Elemanlar, öğeler.

‘a. + larınıḡ (7b/2)

[= 1]

‘anāşır-ı erba‘a: < Ar. Ateş, hava, su, toprak.

‘a. + dan (7b/1)

[= 1]

ancak: Yalnızca anlamında, sınırlama bildiren bir söz.

a. (3b/3)

[= 1]

anduz: 1. Kışın yapraklarını dökmeyen, odunundan yapılan katranı antiseptik olarak kullanıldığı bir ağaç. 2. Kökü ilaç olarak kullanılan sarı çiçekli, otsu bir bitki. “Andız” (*Juniperus drupa-cea*).

a. (38a/9), (43a/1), (46b/4)

a. + eyi (38b/10)

[= 4]

‘anh: < Ar. Ondan.

‘a. (11a/11), (12a/9), (13a/14), (13b/4), (14a/15), (14a/5), (14b/3), (14b/9), (15a/9), (15b/7), (16a/14), (16b/10), (16b/10), (16b/12), (18b/6), (19a/1), (20b/15), (21a/8), (22a/1), (22b/1), (22b/13), (22b/4), (22b/8), (23a/14), (23a/8), (23b/11), (23b/6), (24a/10), (24a/2), (24b/1), (30a/10), (31b/10)

‘a. + a (19b/14)

‘a. + dan (10b/12), (16b/6)

‘a. + dur (8b/2)

‘a. + u (17a/13)

[= 37]

a‘nī: < Ar. Yani.

a. (4a/4), (32b/8)

[= 2]

‘ār: < Ar. Utanma.

‘ā. + olur (4a/7)

[= 1]

ara: İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, açıklık, aralık, boşluk, mesafe.

a. + da (6b/5)

a. + sı (26a/2), (26a/5)

[= 3]

‘arab: <Ar. Irak, Şam, Ceziretü'l Arab, Hicaz, Yemen ile Mısır'da ve Afrika'nın şimalinde bulunan semitik kavmin umumi adı.

‘a. (23b/14), (38b/13)

‘a. + ata (16a/9)

‘a. + dilinde (10b/7)

[= 4]

‘arabi: <Ar. Arap kavmine mensup.

‘a. (17b/6), (20a/7)

‘a. + at (18b/12), (20a/12), (20a/13), (20b/2)

‘. + atı (21b/4)

[= 7]

arba: 1. Arpa. Buğdaygillerden bir bitki (*Hordeum vulgare*). 2. Bu bitkinin ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvanlara yem olarak verilen taneleri.

a. + sını (36a/14)

[= 1]

ard: Art, arka.

a. + inca (10a/14), (28a/7), (38a/10), (38a/8), (38b/11), (38b/11), (39b/4), (45b/5), (47a/14)

a. + ında (28a/7)

a. + ından (8a/14)

[= 11]

arid-: Katışksız duruma getirmek, tasfiye etmek.

a.-ub (36a/14), (45b/9)

[= 2]

arık: Zayıf, cılız, sıksa.

a. (34b/2)

[= 1]

arıt-: Katışksız duruma getirmek, tasfiye etmek.

a.-madan (45a/4)

[= 1]

arıştatalis: <Ar. Yunan filozofu Aristo.

a. (7b/6)

[= 1]

arka: Bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı, ön karşıtı.

a. + ları (10a/7)

a. + larında (12b/11)

a. + nda (17b/7)

a. + sında (10b/2)

a. + sından (36a/3)

[= 5]

arpa: 1. Buğdaygillerden bir bitki (*Hordeum vulgare*). 2. Bu bitkinin ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvanlara yem olarak verilen taneleri.

a. (21b/14), (21b/9), (36a/7), (42a/14), (45b/6), (46b/10)

a. + sını (21b/13), (28b/11)

a. + sını (36a/6), (45b/11)

a. + unın (46a/7)

a. + yı (21b/10)

[= 12]

artık: Kalan veya artan bölüm.

a. (5a/5)

[= 1]

artuk: 1. Daha çok, daha fazla. 2. Bundan böyle, bundan sonra.

a. (29b/4), (33b/4)

a. + dur (30a/9)

a. + ğa (14b/5)

[= 4]

artur-: Arttırmak.

a.-alar (37b/10)

a.-ur (37a/2)

[= 2]

aru: Arı. (*Apis mellifica*).

a. + cerisi (6a/12)

a. + sı (6a/12)

[= 2]

‘arz: < Ar. Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma.

‘a. + édüb (18a/11)

‘a.-ı cemāl (32b/14), (35a/10)

[= 3]

aş-: Asmak, bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştip sarkıtmak.

a. (22a/5)

a.-a (13b/12), (22a/5), (39a/1)

a.-alar (38b/7)

a.-ayın (22a/4)

a.-duğı (21b/13)

[= 7]

āsān: < Far. Kolaylık.

ā. (40a/11), (44b/8)

[= 2]

aşār: < Ar. Hikayeler, ananeler, gelenekler.

a. (4a/13)

[= 1]

aşār-ı laṭīfe: < Ar. Güzel hikayeler.

a. (4b/15)

[= 1]

aşfiyā: < Ar. Samimi, saf, içi temiz, tuttuğı yol doğru olan kimseler.

sünen-i enbiyā-yi a. (2a/5)

[= 1]

‘aşfūr: < Ar. Aspir denilen, çiçekleri safran yerine boyar madde olarak kullanılan bir bitki, yalancı safran, haspir, kurtum; (*Carthamus tinctorius*).

‘a. (42b/12)

[= 1]

aşhāb: < Ar. Peygamberimizi görmek ve sohbetine ermek şerefini kazanmış kimseler.

a. + ı (3a/1)

[= 1]

aşhāb-ı kirām: < Ar. Hz. Muhammedin ashabı, sahabeleri.

a. + ı (18b/2)

[= 1]

aşıl: < Ar. Asıl, gerçek, esas.

a. (23b/1), (35b/2)

[= 2]

‘āşi: < Ar. Başkaldırcı.

‘ā. (6b/13)

‘ā. + olur (6b/15)

[= 2]

‘asker: < Ar. Asker, er.

‘ā. + dür (5a/11)

‘ā. + ü (2a/1)

[= 2]

aşlā: < Ar. Hiçbir zaman, hiçbir biçimde, sakın, zinhar.

a. (10b/3), (12a/7), (13b/13), (20a/10)

[= 4]

aşlı: Bir şeyin kendisi.

a. (30b/8)

[= 1]

asāyiş-i ‘ālem: < Far + Ar. Dünyanın huzuru.

a. (31a/10)

[= 1]

aşağa: Bk. aşağı

a. (24b/7), (26a/12), (35b/1), (38a/4), (44b/1), (44b/8), (45a/6), (45b/14)

[= 8]

aşağı: Aşağı.

a. + dan (33a/8)

a. + sı (26a/6), (27a/13)

[= 3]

aşık: Aşık kemiği.

a. + ları (26b/11), (27a/12)

a. + larından (26a/6)

[= 3]

aşikāre: < Far. Açık, belli, meydanda olan.

a. (14a/10), (14b/2), (14b/6)

[= 3]

aşkar: < Ar. 1. Al renkli [at]. 2. Doru at. 3. Kuyruğu ve yelesi siyah al tonlu at; at.

a. (23b/10), (23b/15), (23b/9)

[= 3]

aşuri: Alışılan veya dayanılabilen dereceden çok daha fazla, taşkın.

a. (26b/12)

[= 1]

at: Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan.

a. (10b/7), (11a/2), (11b/11), (11b/7), (11b/9), (12a/11), (12a/6), (12b/7), (13a/13), (13a/5), (13a/7), (13b/2), (13b/8), (14a/6), (14b/7), (15a/1), (15a/6), (15b/3), (16b/11), (16b/13), (17a/10), (17a/4), (17a/8), (17a/8), (17a/9), (17b/14), (18b/12), (19a/12), (19a/3), (19a/8), (19b/12), (19b/7), (20a/12), (20a/13), (20a/3), (20a/7), (20a/8), (20b/13), (20b/13), (20b/2), (21a/4), (22a/14), (23a/11), (23a/13), (23a/15), (23a/4), (23b/1), (23b/5), (23b/9), (24a/1), (24a/4), (24a/7), (24a/9), (24b/10), (24b/2), (25a/11),

(25a/3), (26b/15), (26b/3), (27a/11),
(27a/12), (27a/14), (27a/15), (27a/7),
(27b/1), (27b/3), (27b/3), (27b/6),
(28a/9), (29a/12), (29b/3), (29b/8),
(30a/3), (30a/5), (30a/8), (33a/13),
(33b/15), (33b/8), (36a/15), (36b/11),
(36b/14), (36b/15), (36b/3), (36b/5),
(37a/2), (37b/11), (39a/11), (39a/12),
(39a/5), (43b/5), (44a/9), (45a/12),
(5a/14), (7b/11), (7b/13), (7b/14),
(7b/15), (7b/5), (8a/1), (8a/13), (8a/2),
(8a/5), (8a/5), (8a/6), (8a/9), (8b/6),
(9a/10), (9b/10), (9b/7)

a. + a (16a/9), (19a/4), (22a/5),
(28b/12), (29a/1), (29a/2), (29a/9),
(29b/2), (29b/6), (29b/6), (29b/7),
(30a/5), (30a/7), (35b/9), (36a/10),
(36b/12), (36b/15), (37a/15), (37b/10),
(37b/15), (46b/11), (47a/1), (4b/9),
(8b/3), (8b/5)

a. + cinsi (11b/1)

a. + da (24a/12), (27a/4)

a. + dan (31a/7), (37a/3), (8a/7),
(9b/10)

a. + dır (16a/13)

a. + dur (23a/2)

a. + ı (12a/3), (13a/4), (13b/12),
(17a/15), (17b/5), (18a/12), (18a/5),
(21b/4), (22a/3), (23b/4), (27a/10),
(28a/8), (28b/12), (29a/7), (29a/9),
(29b/3), (35b/12), (35b/13), (35b/15),
(36a/2), (36b/13), (37a/2), (37a/7),
(37a/8), (37a/9), (37b/7), (46b/13),
(47a/5)

a. + ım (11b/13), (19a/5)

a. + ımı (12a/2)

a. + ıñ (11a/2), (11b/14), (12a/2),
(12b/7), (16b/1), (18a/1), (19b/1),
(20a/3), (22a/3), (24a/13), (25b/6),
(27a/1), (27a/6), (27b/8), (28a/11),
(28a/13), (28b/7), (29a/11), (29a/13),
(29a/8), (33a/8), (33b/10), (33b/12),
(34a/6), (34b/15), (35a/5), (35b/2),
(36b/14), (36b/14), (37a/4), (37b/2),
(38a/8), (38b/3), (38b/9), (39a/12),
(39a/14), (40a/7), (40b/10), (40b/5),
(41a/14), (41b/1), (42a/10), (42a/3),
(43b/11), (43b/12), (45b/4), (46a/9),
(47b/9), (5a/5)

a. + ıña (21a/13)

a. + ıñ ağızına (44a/10), (44b/5)

a. + ıñ ağızını (44b/2)

a. + ıñ alnına (42b/9)

a. + ıñ alnında (16b/3), (27b/11)

a. + ıñ ayağı (40a/11)

a. + ıñ ayağına (40a/15), (48b/2)

a. + ıñ ayağında (40b/3)

a. + ıñ ayağını (36a/13)

a. + ıñ ayakları (48a/13)

a. + ıñ başına (44a/5)

a. + ıñ beynini (34a/2)

a. + ıñ bilekleri (24a/15)

a. + ıñ boğazına (39a/9), (44b/8),
(45b/8), (46b/13), (47a/15), (47a/4),
(47a/7), (47b/2)

a. + ıñ boğazında (45a/11)

a. + ıñ boğazını (45a/12)

a. + ıñ boynuna (46a/3)

a. + ıñ burnına (43a/2), (44a/1), (48a/3)	a. + ıñ ırnağı (25b/4), (34b/7)
a. + ıñ burnuna (46b/7)	a. + ıñ ırnağına (29a/15)
a. + ıñ cün (11a/9)	a. + ıñ ırpuğını (36b/2)
a. + ıñ dili (44b/9)	a. + ıñ ırbasına (38b/15)
a. + ıñ dilini (34a/5), (45a/1)	a. + ıñ ırpasına (38b/6)
a. + ıñ dimāđı (44a/8)	a. + ıñ tıyını (34b/10)
a. + ıñ dimāđına (44a/14)	a. + ıñ üstüne (36b/6), (8b/7)
a. + ıñ dişi (45a/3)	a. + ıñ yağını (34b/9)
a. + ıñ dişini (34b/5)	a. + ıñ yeminde (44b/10)
a. + ıñ egerin (35b/11)	a. + ıñ yemini (45a/4)
a. + ıñ göziñden (43a/9)	a. + ıñ yüregin (34a/8)
a. + ıñ gözinde (42b/11)	a. + ıñ yüzini (22a/10)
a. + ıñ gözine (42b/11), (42b/13), (42b/2), (42b/7)	a. + ına (21b/8), (36a/2)
a. + ıñ ırmri (33b/14)	a. + ını (18b/10), (22a/12), (29b/14), (36a/1), (36a/14)
a. + ıñ hayāsına (48a/8)	a. + ınıñ arpasın (21b/13)
a. + ıñ hayāsını (34a/13)	a. + lar (10b/1), (18a/2), (5a/13), (7b/4), (7b/8), (9b/15)
a. + ıñ ici (47b/3)	a. + lara (10b/5)
a. + ıñ ıranı (34b/3)	a. + larda (24a/4)
a. + ıñ ırarına (37b/3)	a. + lardan (18b/9), (9b/3)
a. + ıñ kemüğini (34b/12)	a. + lardur (11b/2), (11b/5), (11b/6)
a. + ıñ ödini (34a/9)	a. + ları (10b/5), (10b/6), (15b/1), (15b/14), (18b/5), (23b/14), (24b/5), (28b/5), (8b/12)
a. + ıñ paşına (42b/14)	a. + larıñ (15a/13), (15a/13), (15b/12), (15b/15), (16a/7), (22b/5), (23b/8), (27a/8), (27a/9), (28b/6), (33a/7), (34a/2), (35b/1), (5a/1), (5a/2), (7b/2), (7b/9), (8b/14)
a. + ıñ paşını (44b/8)	
a. + ıñ sidüği (47b/11)	
a. + ıñ südini (34b/1)	
a. + ıñ ıralağını (34a/11)	

a. + larıñ āvāzına (10b/10)	āteş: <Far. Ateş.
a. + larıñ alınlarındadır (22b/3)	ā. (46a/3), (47a/3), (7b/2)
a. + larıñ eyüsi (24b/9), (25b/15)	ā. + e (42b/5)
a. + larıñ fişķısı (11a/7)	ā. + inden (13b/3)
a. + larıñ ĥayırlusı (23a/1)	[= 5]
a. + larıñ yügrigi (24a/1)	‘aṭıyyāt: <Ar. Hediyeleler, ihsanlar, bahşışler.
a. + larına (29a/14)	‘a. + i (2b/15)
a. + larını (8b/14)	[= 1]
a. + ṭā’ifesinde (16a/9)	atla-: Atlamak.
a. + uñ (13a/1)	a.-maz (20a/14)
a. + yüzi (15b/1)	[= 1]
[= 356]	atlak: Karında sıvı toplanması durumu. Karında biriken sarı su hastalığı. "atgak".
at-: Atmak, fırlatmak.	a. (47b/3)
a.-alar (39a/9), (47b/10)	[= 1]
a.-arlar (20a/10)	‘avām: <Ar. Hekes, kaba ve cahil halk, ayak takımı.
a.-ımı (36b/8)	‘a. (13b/11)
a.-ını (36b/10)	[= 1]
a.-mağa (5a/15), (5a/15)	āvāz: <Far. Ses, seda.
a.-ub (21a/13)	ā. (10b/7), (6b/3)
[= 8]	ā. + ına (10b/10)
atcı: At yetiştiricisi.	ā. + ları (3a/11)
a. + lar ĥavlinde (27b/14)	ā. + larına (10b/8)
[= 1]	[= 5]
‘atebe bine’s-selimi: <Ar. Ravilerden biri.	āvāzlu: <Far. Sesi, sedası olan.
a. (22b/4)	ā. (25b/8)
[= 1]	

[= 1]	a. + ının (24a/13), (24a/14)
avıc: Avuç, elin iç tarafı, apaz, hapaz.	[= 28]
a. (46a/11)	ayak: Ayak.
[= 1]	a. + ları (23a/11), (23a/3), (26a/10), (48a/13), (5a/6)
avret: < Ar. 1. İnsanın vücudunun gösterilmesi ayıp olan yeri. 2. Kadın; zevce, avrat.	a. + ların (26a/13), (37a/1), (37b/3)
‘a. (25a/6), (30b/6), (31a/2), (31a/3), (34b/1)	a. + larını (28b/14)
‘a. + e (25a/4), (25a/5)	a. + larının (23a/3)
‘a. + fercinden (48a/7)	[= 10]
‘a. + lerin (38b/8)	ayaklı: Ayağı olan.
‘a. + yancığı (25a/8)	a. (10a/6)
[= 10]	[= 1]
ay: 1. Yılın on iki bölümünden her biri. 2. Ay.	âyât: < Ar. 1. Kuran'ın cümleleri.
a. (36a/14)	â. (4a/13)
[= 1]	[= 1]
ayağ: Bk. ayak	âyât-ı kerîm: < Ar. Kutsal ayetler.
a. (8a/2)	â. (4b/15)
a. + ı (15a/1), (18a/5), (23b/4), (28a/9), (29a/13), (29a/5), (31a/6), (37a/12), (40a/11)	[= 1]
a. + ım (31a/7)	âyet: < Ar. Kuran'ın herhangi bir cümlesi.
a. + ın (26b/12), (26b/13), (26b/4), (26b/5)	â. (15a/8)
a. + ına (13a/2), (31a/5), (40a/15), (48b/2)	[= 1]
a. + ında (22b/12), (22b/12), (27b/11), (27b/12), (28a/2), (40b/3)	âyet-i kerîme: < Ar. Kutsal ayet.
a. + ını (36a/13)	â. (15a/8), (9b/13)
	â. + de (14a/7)
	â. + niğ (14a/14), (14a/9)
	â. + sinde (10a/2), (19b/9)
	â. + sinden (9b/9)

ā. + sini (14a/4)	a. (32b/15)
ā. + yi (9a/7)	[= 1]
[= 10]	
ayğır: < Damızlık erkek at.	ayrıl-: Ayrılmak.
a. + at (29b/3), (37b/11)	a.-ub (31b/1)
a. + ata (29b/2), (37b/10)	[= 1]
[= 4]	ayva: Ayva. (<i>Cydonia vulgaris</i>).
aytla-: Ayıklamak, seçmek, temizlemek.	a. + çekirdegin (45b/6)
a.-r (21b/9)	a. + çekirdeğini (43b/13)
a.-rsa (21b/13)	[= 2]
a.-rsın (21b/11)	az: Az, yetersiz.
[= 3]	a. (11a/1), (24b/7), (30a/15), (37a/14)
āyīne: < Far. Ayna.	[= 4]
ā. + si (32b/6)	‘azāb: < Ar. İşkence, keder.
ā.-i şāhūde (35a/8)	‘a. (29b/11)
[= 2]	[= 1]
āyīne-i ‘ibret: < Far. + Ar. İbret aynası.	azaçuk: Azıcık.
ā. (6b/12)	a. (46b/9)
[= 1]	[= 1]
‘ayn: < Ar. Göz.	‘azīm: < Ar. Büyük, ulu.
‘a. (33a/6)	‘a. (10a/12)
[= 1]	[= 1]
‘aynī: < Ar. Göze mensup, gözle ilgili.	‘azīmü’ş-şān: < Ar. Şanı, şöhreti, keyfiyeti büyük olan.
‘a. (6b/15), (9b/7)	‘a. (1b/11)
[= 2]	[= 1]
ayrık: Ayrı tutulan, başkalarına benzemeyen, ayrıcalı, müstesna.	azlu: 1. Az olan; nasibi az. "Azılı". “Metinde hareke gereği kelime “azlu” şeklinde okunmuş ve “az” anlamı verilmiştir. Harekeler dikkate

alınmazsa kelimeyi “azulu” şeklinde okumak ve “taşkın, çıkgın” anlamını da vermek mümkündür. Metinde yazarın yazdığı şekliyle her iki anlamda uygun düşmektedir.

a. (27a/4)

[= 1]

azu: Köpek dişlerinden sonra içeriye doğru, alt ve üst çenenin iki yanında beşer tane bulunan ve yiyecekleri öğütmeye yarayan dişlerin ortak adı, azı dişi, öğütücü diş.

a. + sın (33a/14)

[= 1]

azuçuk: Bk. azaçuk

a. (23a/2)

[= 1]

‘azze vü ekrem: < Ar. Aziz ve celil olan [Allah].

ç. (4b/4)

[= 1]

-B-

bā: < Far. İle, beraber, birlikte, sahip.

b. (25b/5)

[= 1]

bāb: < Ar. Bölüm.

b. (4b/13)

b. + nda (34a/2), (9a/10)

[= 3]

bāb-ı rabī: < Ar. Dördüncü bölüm.

b. (33a/7)

[= 1]

bāb-ı sāliḡ: < Ar. Üçüncü bölüm.

b. (28b/6)

[= 1]

bāb-ı sānī: < Ar. İkinci bölüm.

b. (24b/9)

[= 1]

bāb-ı ‘ulūm: < Ar. Bilgiler bölümü.

b. (32a/15)

[= 1]

ba‘de: < Ar. Sonra.

b. (20a/14), (31a/7), (9a/7)

[= 3]

bādem: < Far. İki çenekliler sınıfının gülgiller familyasından, pembe ve beyaz çiçekler açan, 5-12 metre boyunda ağaç ve bu ağacın yaş yada kuru yenilen yemişi; (*Amygladus communis*).

b. + yağı (44b/7), (47a/11)

b. + yağın (43a/5)

b. + yağına (45b/7)

[= 4]

ba‘de’r-rükūb: < Ar. Bindikten sonra.

b. (9a/4)

[= 1]

bādicān: <Far. Patlıcan; (*Solanum melongena*).

b. + i (40a/8)

[= 1]

bādişāh: <Far. Padişah, hükümdar, sultan.

b. + ı (5a/9)

b. + ıya (35a/1)

b. + lar (5a/10)

b. -ı 'ālem penāh (4a/15)

[= 4]

bādişāhlık: <Far + T. Hükümdarlık, sultanlık.

b. + erkānını (7b/3)

[= 1]

bādiya: <Yun. Papatya. "Babadiya" (*Matricaria chamomilla*).

b. (43b/14)

[= 1]

bāğ: <Far. Bağ, büyük bahçe, bostan.

b. (6a/2)

b. + da (37b/8)

[= 2]

bāğce: <Far. Bahçe.

b. (6a/2)

b. + de (12b/15)

[= 2]

bağdad: <Ar. Bağdat.

b. + ın (28b/3)

[= 1]

bağışla-: Bağışlamak.

b.-yub (13b/15)

[= 1]

bağla-: Bağlamak.

b. (20a/13)

b.-dı (20a/14)

b.-dım (17b/7)

b.-dub (37a/9)

b.-dum (31a/6)

b.-mağ (20a/3)

b.-mağa (13b/8)

b.-mağdan (19b/12)

b.-ı (16a/2), (16a/3), (19b/12)

b.-r (12b/10), (13a/1)

b.-rlar (35b/13), (35b/14)

b.-sa (14a/6)

b.-yalar (28b/8), (36a/3), (37a/10), (37b/7), (40b/13), (41b/7), (46a/8), (47b/6), (48b/3)

b.-yub (13b/12), (14b/7), (45a/8)

[= 28]

bağlad-: Bağlatmak.

b.-urlar (35b/11)

[= 1]

bağlan-: Bağlanmak, tutulmak, durdurulmak.

b.-an (9b/3)

b.-duğı (36a/9)

[= 2]

bağılu: Bağlı.

b. (13a/2), (15a/2), (22a/3)

b. + dur (15a/13), (15b/12), (16a/8),
(16b/3)

[= 7]

bahār: <Far. İlkbahar.

b. + ıñ (32b/9)

[= 1]

bağış: Bk. bağış

b. (38b/3)

b. + dan (38b/1)

[= 2]

bāhirü'l-bürhān: <Ar. Açık ispat.

b. (1b/11)

[= 1]

bahırde: <Ar. Nefes darlığı, nefes sıkışıklığı sebebiyle yol yürüyememe.

b. (35b/6)

[= 1]

baır: <Ar. Deniz.

b. (9a/2)

b. + ı (3a/5)

b.-ı devān (6b/13)

gevher-i b.-i vefā (3a/10)

[= 4]

bağış: <Ar. Kısım, cüz, parça.

b. + ı (2b/2)

b. + ını (38b/3)

[= 2]

baht: <Far. Gelecekteki olayları kaçınılmaz bir biçimde belirleyen ilahî iradenin insan ve toplum için çizdiği yaşayış biçimi, kader, talih.

b. + ını (35a/6)

[= 1]

ba'īd: <Ar. Uzak, ırak.

b. (19b/5), (9b/6)

[= 2]

baır: Bakır.

b. + ufağı (42b/5)

[= 1]

ba'ī: <Ar. Artık, artan, fazla, geri kalan; bundan başka.

b. + kalan (5b/1)

[= 1]

bal: Bal.

b. (34a/14), (34a/5), (39b/9), (41a/1),
(47a/10)

b. + arusu (6a/12)

b. + şerbeti (45a/8)

[= 7]

balāmūt: < Rum. Yurdumuzda yetişen meşe türlerinin uzunca, fındığa benzeyen, sert ve pürüzlü, bir yüksük içinde bulunan, taneleri bakımından zengin meyvesi, pelit.; (*Palamudi*).

b. (47b/7)

[= 1]

balçığ: İçinde çeşitli organik maddeler bulunan, genellikle killi, koyu, yapışkan çamur, mil.

b. + a (27b/8)

b. + ın (29a/11)

[= 2]

bāmdād: <Far. Sabah, sabahleyin, seher vakti, seher vaktinde, tan yeri.

b. (35a/10)

[= 1]

bāmerānd: <Öksürük.

b. (46b/15)

[= 1]

baḡ: Bk. bal

b. (34a/2)

[= 1]

barça: Bk. parça

b. + sı (41b/10)

[= 1]

bāru-vār: <Far. Verimli; faydalı."Barver".

b. (35a/5)

[= 1]

barmağ: Bk. barmak

b. + ı (16b/1)

[= 1]

barmak: Parmak.

b. (39b/2)

[= 1]

baş-: Basmak.

b.-a (26b/12), (26b/5)

b.-alar (43a/13), (46a/4)

b.-arsa (26b/5)

b.-dı (18a/5), (32a/6)

b.-mayub (8b/5)

b.-ub (26a/14), (29a/3)

[= 10]

başrā: <Ar. Irak'ın güneyinde bir şehir.

b. + nıḡ (28b/3)

[= 1]

baş: Baş.

b. (43b/2), (6a/13)

b. + ın (43a/3)

b. + ına (38b/7), (39a/1), (43b/13), (44a/5)

b. + ından (38a/2)

b. + ını (26b/10), (38a/3), (43b/10), (43b/6), (44a/1), (44a/11), (44b/1), (44b/1), (45a/6)

b. + ınıḡ (42a/11)

b. + ların (24b/5), (24b/7)

b. + ucuna (34b/6)

[= 21]

başka: Başka, farklı.

b. (5b/8)

[= 1]	b. (11a/3), (11a/6), (12b/8), (12b/8), (12b/8), (13a/12), (13b/11), (15b/3), (16a/6), (16a/7), (17a/7), (18b/11), (18b/2), (19a/8), (19b/5), (21b/9), (28b/5), (30a/5), (33b/8), (9b/8), (9b/9)
başla-: Bir işe girişmek, harekete geçmek.	
b.-r (33b/6), (39a/12)	
[= 2]	b. + lar (14a/14), (14b/2), (14b/7), (24a/15)
başlı: Başlı olan.	b. + ları (25a/3)
b. (25a/1), (26b/4), (28a/15)	b. + sı (34a/1), (40b/11)
[= 3]	[= 28]
başlu: Bk başlı	becid: Hızlı hızlı, sık sık.
b. (26a/3)	b. (37a/2)
[= 1]	b. + becid (37a/2)
bâıl: < Ar. Boş, beyhude, yalan; çürük.	[= 2]
b. + dur (21a/12)	bedel: < Ar. Değer, fiyat, kıymet.
[= 1]	b. (3b/1)
batman: 7,692 kilogram olan ağırlık ölçü birimi.	[= 1]
b. (46b/10), (46b/10), (46b/11), (46b/12), (46b/12)	beden: < Ar. Canlı varlıkların maddi bölümü, vücut.
[= 5]	b. + de (5b/9)
bāy-i semend: < Far. At ayağı. “pāy-i semend”.	b. + e (5b/10)
b. + iñ (35a/7)	b. + im (32a/9)
[= 1]	b. + ine (30a/4)
baytār-nāme: < Ar. Hayvan hekimi kitaplarına verilen ad.	[= 4]
b. + dür (35b/2)	bed-hüy: < Far. 1. Kötü huylu, huysuz.
b. + ler (4a/11)	b. (4a/11)
b. + si (35a/15)	[= 1]
[= 3]	bedīfa: < Ar. 1. Eşi ve benzeri olmayan, mükemmel bir şeyi icat eden. 2. Yeni, garip, eşsiz ve görülüp işitilmemiş.
ba‘zi: < Ar. Bazı.	

b. (1b/6)	b. + in (26b/6), (47b/13)
[= 1]	b. + ine (42a/3)
bedreka-i rāh: <Far. Yol gösteren kılavuz.	b. + iniğ (26b/6)
b. (35a/12)	[= 6]
[= 1]	belā: <Ar. İçinden çıkılması güç, sakıncalı durum.
bedr: <Ar. Ayın on dördüncü gecesi, dolunay.	b. (31b/15)
b. -i şah-ı şehīdān-ı hüseyin (32a/3)	b. + lardan (31b/14)
[= 1]	[= 2]
beg: Bey.	belki: <Ar. + Far. Belki, olabilir, muhtemel.
b. + ler (5a/11)	b. (27b/10), (31b/9), (37a/4), (4a/4)
[= 1]	[= 4]
behiyyāt: <Ar. Güzellik.	bellüt: <Ar. Palamut, pelit, meşe palamudu. (<i>Quercus aegilops</i>).
b. + i (2b/15)	b. + köki (39b/1), (41b/5)
[= 1]	[= 2]
bek: Sağlam.	bellü: Belli olan.
b. (31b/1)	b. (23a/7)
[= 1]	[= 1]
bekle-: Beklemek.	ben: Ben.
b.-yeler (29a/4)	b. (11b/14), (17b/2), (19a/11), (20b/13), (21b/12), (22a/11), (22a/3), (31a/7), (32a/10), (4a/6)
[= 1]	b. + deki (3b/2)
beklik: Sertlik.	b. + den (21b/11), (31a/8)
b. + te (25b/3)	b. + i (11b/14), (17b/12), (17b/13), (31a/13), (32b/3), (7a/3)
[= 1]	b. + im (11b/13), (12a/2), (18a/13), (19a/5), (21b/1), (32a/9)
bēl: İnsan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm.	
b. + ağrısına (34b/9)	
b. + eti (27a/6)	

[= 25]

beğ: Saçta, sakalda beliren beyazlık.

b. + ler (28a/5)

[= 1]

bend: <Far. Bağ, rabbit.

b. (33b/3)

[= 1]

bende: <Far. Kul, köle, hizmetkar.

b. (3b/4)

[= 1]

benefşe: <Far. Menekşe. (*Viola tricolor*).

b. + yağın (38a/8), (43a/5), (45a/2)

[= 3]

benze-: Benzemek.

b.-r (38a/1)

b.-ye (24a/4), (25a/4), (25a/4), (25a/5),
(25a/5), (25a/7)

b.-yen (25a/13), (25a/6), (25a/9),
(25b/1)

[= 11]

berāber: <Far. Eşit, eşit miktarda; birlikte.

b. (26a/13), (42b/12), (43a/1), (47a/6)

[= 4]

berdarī: <Far. Asılı.

b. (3a/8)

[= 1]

bere: Bir yere çarpma, incitme veya vurma sonucu vücudun herhangi bir yerinde oluşan çürük.

b. (35b/8)

[= 1]

berekāt: <Ar. Bolluklar.

b. (16a/1)

b. + ım (18a/13)

[= 2]

bereket: <Ar. Bereket, bolluk.

b. (22b/2), (23b/8), (24a/4), (24a/7)

[= 4]

beriyye: <Ar. Çöl, kır, sahra.

b. + kavmi (29a/14)

b. + kavmiñ (28b/4)

[= 2]

berk: Sağlam.

b. (40b/13), (44a/12), (48b/2)

[= 3]

besle-: Beslemek, yetiştirmek.

b.-digi (11a/4)

b.-diler (7b/12)

b.-mege (6a/3)

b.-mek (13a/13), (13a/7), (15b/1),
(15b/14), (19b/12), (20a/9), (30b/4)

b.-mekde (17a/10)

b.-mekdür (15a/7)

b.-meniñ (9a/10)

b.-ı (17a/8)

b.-ndügidür (11b/8)

b.-ne (20b/14)

b.-nür (12b/15)

b.-r (12b/10)

b.-rdi (16b/13)

b.-seler (36b/3)

b.-sün (11a/2)

b.-ye (11b/10), (19b/7)

b.-yeler (5a/14)

b.-yen (15b/3), (17a/5)

b.-yüb (13a/9)

b.-yücek (20a/8)

[= 28]

beslet-: Besletmek.

b.-ür (13a/11)

[= 1]

besmele: < Ar. “Bismillāhi’r-rahmāni’r-rāhim”
cümlesinin adı.

b. (9a/4)

[= 1]

bêş: Beş.

b. (11b/13), (11b/14), (12a/3),
(33a/10), (33b/1), (34b/1), (36a/6),
(39b/9), (39b/9), (41a/10), (41a/7),
(41a/8), (41b/12), (41b/13), (42a/14),
(42b/6), (43b/12), (46a/13), (46b/5)

[= 19]

bêşer: < Ar. İnsanoğlu, insan.

b. (2a/12)

[= 1]

bêşig: Bebekleri yatırmaya ve sallayarak
uyutmaya yarayan, tahta veya demirden
yapılmış sallanır bir çeşit küçük karyola.

b. + ine (34b/7)

[= 1]

bêşinci: Beşinci.

b. (7b/14)

[= 1]

bevâşir: < Ar. Basurlar, mayasıklar.

b. + dür (39a/12)

b. + iğ kökünü (40a/1)

[= 2]

bevil: Bk. Bevl.

b. + leri (13a/3)

[= 1]

bevl: < Ar. 1. İdrar, sidik, çiş. 2. İşeme.

b. + i (11a/2), (11a/7)

b. + ini (48a/2)

[= 3]

beyân: < Ar. Anlatma, açık söyleme, bildirme.

b. + êder (28b/6), (33a/7), (5a/3)

b. + mda (5a/1), (5a/2)

b. + mdadır (5a/1)

b. + mdadur (24b/9)

b. + olunur (35b/4)

[= 8]

beyāz: <Ar. Beyaz, ak.

b. (34b/12)

[= 1]

beyhūde: <Far. Yararsız, anlamsız.

b. (6b/5)

[= 1]

beyni: Beyin.

b. + ni (34a/2)

[= 1]

beyt: Şiir.

b. (27a/9), (31a/10)

[= 2]

beytü'l-māl: <Ar. Maliye hazinesi.

b. + i (5b/11)

[= 1]

beyzāvī: <Ar. Nâsirüddîn Ebû Saîd (Ebû Muhammed) Abdullah b. Ömer b. Muhammed el-Beyzâvî. Müfessir, Eş`arî kelâmcısı ve Şâfiî fakihî.

b. (14a/14)

[= 1]

béz: Pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma, çaput.

b. + e (46a/14)

b. + inden (38b/8)

[= 2]

béz: Deri altında yara vb. nedenlerle oluşan ağrılı şişkinlik.

b. + cegez (33b/4)

[= 1]

bezir: <Ar. Tohum, tane; keten tohumu.

b. (46a/5), (39b/7)

b. + le (46a/2)

b. + yağımı (44a/4), (44b/7)

[= 5]

bıcağ: Bk. bıçak.

b. (43b/11)

[= 1]

bıçılğan: 1. Azmış, yayılmış yara. 2. Hayvanların tırnak kökünde oluşan yara.

b. (40a/12)

[= 1]

bıcağ: Bıçak.

b. + yüzi (33b/12)

[= 1]

bıçılğan: Bk. bıçılğan

b. (29a/12)

[= 1]

bıñar: Pınar, kaynak; çeşme.

b. + ı (43a/15)

b. + ından (43a/9)

[= 2]

bırağ-: Bırakmak.

b.-a (42b/13)	b. (2b/13)
b.-ur (45a/5)	[= 1]
[= 2]	bī-ḥuzūr: < Far. Huzursuz, rahatsız, tedirgin.
bī-‘amel: < Far + Ar. İşsiz; niyetsiz.	b. (20b/10)
b. + lerden (7a/3)	[= 1]
[= 1]	bi-izni'l-lāhi: < Ar. Allah'ın izniyle.
bī-bahā: < Far. Paha biçilemeyecek kadar değerli.	b. (34b/14), (9a/9)
b. (3a/10)	[= 2]
[= 1]	bī-kār: < Far. İşsiz.
bi-cāhi: < Ar. Gizli, açık olmayan.	b. (6a/10), (6b/11), (7a/2)
b. (4b/2)	[= 3]
[= 1]	bi-kāzizāde: < Ar. Kadızade'nin oğlu ile.
biçim: Bir nesnenin dış çizgileri bakımından niteliği, dıştan görünüşü, şekil, eşkal.	b. (3b/6)
b. (5a/8)	[= 1]
[= 1]	bil-: Bilmek.
bī-gāne: < Far. 1. Kayıtsız, ilgisiz. 2. Yabancı.	b. (27a/10)
b. + de (3b/10)	b.-diler (8a/2)
[= 1]	b.-eler (5a/14)
bigi: Gibi.	b.-esiz (24b/6), (24b/8)
b. (10a/12)	b.-mek (30b/3)
[= 1]	b.-meyiz (47a/2)
bī-ḥadd: < Far. Hadsiz, sınırsız, pek çok.	b.-mezsiz (9b/7)
b. (1b/2)	b.-üb (37a/11)
[= 1]	b.-ür (13a/12), (14a/2), (9b/7)
bihi: < Ar. O, onu, ona, ondan, onunla.	[= 12]
	bildir-: Hehangi bir şeyi haber vermek.

b.-meyeler (36b/10), (36b/9)

[= 2]

bile: 1. de, da, dahi .2. Birlikte. 3. Üstelik.

b. (17b/15), (45b/9), (46a/1)

[= 3]

bilek: Bilek.

b. + leri (24a/15), (25a/13)

b. + lerin (29a/11)

[= 3]

bilekli: Bileği olan.

b. (24b/12), (24b/12)

[= 2]

bilekliü: Bk. bilekli.

b. (26a/3)

[= 1]

bi'l-fi'l: < Ar. Hakiki olarak, gerçekten.

b. (2b/9)

[= 1]

bi'l-ma'rûf: < Ar. Herkesçe bilinme.

b. + i (5b/5)

[= 1]

bi'l muhālî: < Ar. İmkansız olarak.

b. (3b/12)

[= 1]

biç: Bin.

b. (10a/15), (14b/1), (19a/2), (19a/3),
(19a/6), (32a/8), (8a/6)

b. + de (2a/8)

[= 8]

bin-: Binmek, çıkmak, oturmak.

b.-digi (37a/2)

b.-dikleri (30a/1)

b.-diklerini (36b/9)

b.-eler (11b/4), (29a/1), (29a/4),
(36b/8), (37b/1), (46b/7), (9a/4)

b.-en (36b/13), (36b/15), (37b/10)

b.-er (36a/2)

b.-erken (29a/2), (9a/4)

b.-erler (29b/3), (35b/12)

b.-erse (36b/14)

b.-esiz (10a/7)

b.-mege (36b/1), (5a/14)

b.-mek (13a/8), (30a/5), (30a/7),
(30b/4), (36b/12), (36b/5)

b.-meleri (8b/3)

b.-meyeler (37a/15)

b.-üb (10b/3), (12b/12), (35a/11),
(48a/6)

[= 34]

binā'en: < Ar. -den dolayı, -den ötürü, -için,
dayanarak, yapılarak.

b. (4b/9)

[= 1]

bineg: Bk. binek

b. + i tarafında (27b/11)

[= 1]

binek: Binmeye yarayan.

b. + tarafında (28a/2)

b. + tarafından (28a/4)

[= 2]

bine's-sultān 'osmān : < Ar. Sultan Osman ile.

b. (4b/6)

[= 1]

bir: Bir.

b. (10a/13), (10b/9), (11a/1), (11a/2), (12a/2), (12a/2), (12a/6), (12b/15), (12b/15), (13a/12), (13a/3), (13a/4), (13b/12), (13b/12), (13b/13), (13b/15), (13b/2), (13b/2), (13b/7), (13b/8), (13b/8), (14a/5), (14a/6), (16a/4), (17b/2), (17b/5), (18a/14), (18b/9), (19a/3), (19a/4), (19a/5), (19b/1), (19b/3), (19b/4), (19b/6), (20a/10), (20a/12), (20a/13), (20a/3), (20b/12), (20b/12), (20b/8), (21a/3), (21b/10), (21b/13), (21b/4), (22a/2), (22a/5), (22a/5), (22a/7), (22a/8), (23a/11), (23a/14), (23b/14), (24a/5), (24a/6), (24b/5), (25b/11), (25b/7), (26a/15), (27a/1), (27a/4), (27b/4), (27b/5), (28b/10), (28b/13), (28b/13), (29a/1), (29a/13), (29a/15), (29a/6), (29b/10), (29b/4), (29b/6), (30b/12), (30b/3), (30b/6), (30b/6), (31a/15), (31a/2), (31a/2), (31a/3), (31a/5), (31a/6), (32a/15), (32a/2), (32a/5), (32a/6), (32b/11), (33b/2), (33b/2), (33b/7), (34a/4), (34a/9), (34b/8), (35b/10), (35b/3), (36a/13), (36a/14), (36a/3), (36b/10), (36b/2), (36b/8), (36b/9), (37a/10), (37a/8), (37a/9), (37a/9), (37b/2), (37b/4), (37b/5), (37b/7), (37b/7), (38a/10), (38a/13), (38a/9),

(38b/1), (38b/13), (38b/3), (38b/4), (38b/5), (38b/9), (39a/12), (39a/13), (39a/3), (39b/15), (39b/3), (3a/12), (3a/12), (3a/14), (3a/15), (3b/1), (3b/10), (40b/1), (40b/10), (41a/1), (41a/13), (41a/3), (41a/4), (41b/10), (41b/8), (41b/8), (42a/13), (42a/13), (42a/5), (42b/6), (43a/6), (43a/9), (43b/1), (43b/11), (43b/13), (43b/9), (44a/1), (44a/11), (44a/5), (44a/6), (44b/14), (44b/15), (44b/3), (45a/1), (45a/10), (45a/7), (45b/12), (45b/4), (46a/10), (46a/11), (46a/11), (46a/12), (46a/12), (46a/14), (46a/3), (46b/14), (47a/10), (47a/8), (47a/9), (47b/3), (48a/1), (48a/10), (48a/11), (48a/8), (48b/1), (4a/13), (4a/7), (4b/10), (4b/13), (4b/13), (5a/5), (5a/5), (5b/2), (6a/11), (6a/12), (6a/8), (6b/12), (6b/15), (7a/11), (7a/12), (7a/4), (7a/7), (7a/8), (7a/9), (7b/10), (7b/9), (8a/4), (8a/4), (8b/12), (8b/6), (8b/6), (8b/9), (9b/13)

b. + er (39b/4), (47b/2), (7b/3)

b. + i (15a/8), (15a/8), (20a/4), (24a/8), (30b/8), (30b/8), (32b/11), (38b/1), (39b/4), (39b/4), (3a/2), (45b/5), (47a/14), (47a/14), (4a/9), (6a/14), (6a/15), (6b/2), (8b/14), (9a/4)

b. + iden (3b/1)

b. + imize (10a/11)

b. + inden (38a/13), (39b/1), (40b/15), (43b/1)

b. + ine (38a/1), (38a/1), (6a/5)

b. + ini (10a/15), (17a/9), (8b/12)

b. + iniq (10a/13), (2a/8)

b. + isi (21a/12), (21a/13), (21a/14), (30b/9), (3a/10), (3a/13), (3a/7), (3a/7),

(3a/8), (3a/8), (3a/9), (3a/9), (3b/1),
(6a/13), (6b/11), (6b/7)

b. + isiniğ (3a/12)

b. + kısmı (11b/1), (11b/1), (11b/2)

[= 266]

biraz: Biraz, azıcık.

b. (32a/10), (32a/6), (36b/2), (38a/12),
(38b/11), (39b/6), (45b/8), (46a/2),
(47b/10), (6b/6)

[= 10]

biribiri: Birbiri, karşılıklı olarak bir diğeri.

b. + ne (11b/13), (19b/3), (38a/1),
(39b/11), (46a/13), (6b/1)

[= 6]

biryân: < Ar. Tava, tepsi gibi şeylerde susuz
veya az suda pişirildikten sonra kızartılan et
kebabı.

b. (34a/5)

[= 1]

bismi'l-lâhi'r-raḥmāni'r-raḥîm: < Ar. Besmele,
“Esirgeyen ve bağışlayan Allah’ın adıyla.”

b. (1b/1)

[= 1]

biş-: Pişmek.

b.-e (42b/1)

[= 1]

bişür-: Pişirmek.

b.-e (46b/10)

b.-eler (40a/13)

b.-seler (34a/12)

[= 3]

bit: Bit, parazit.

b. + in (46a/15)

[= 1]

bit-: 1. Çıkmak, yeşermek. 2. Meydana gelmek.

b.-er (33b/4)

[= 1]

bitâ’hi: < Ar. Gecikme.

y. (2b/13)

[= 1]

biz: Biz.

b. (10a/10), (10a/11)

b. + e (10a/9)

b. + im (18a/2)

[= 4]

biz: Katı bir şeyi dikerken iğne geçirecek yeri
delmek için kullanılan, çelikten yapılmış, sivri
uçlu ve ağaç saplı araç, tığ.

b. (44a/12)

[= 1]

boğaz: Boğaz.

b. + a (44b/6)

b. + ı (45a/13)

b. + ın (45b/5)

b. + ın içinde (39a/4)

b. + ına (38b/4), (39a/9), (44b/8),
(45a/11), (45b/8), (46b/13), (47a/11),

(47a/15), (47a/4), (47a/7), (47b/10),
(47b/2)

b. + ında (45a/11)

b. + ını (45a/12)

[= 18]

boğazla-: Boğazlamak, boğmak.

b.-yalar (43a/11)

b.-yub (36b/1)

[= 2]

boğazlı: Boğazlı olan.

b. (28a/14)

[= 1]

boğul-: Boğulmak.

b.-ub (16a/5)

[= 1]

bostānū'l-‘arīfīn: < Ar.Ebū'l-leys'in (Ö.373 /
983) ibadet, zühd ve ahlaka dair eseri.

b. (12a/8)

[= 1]

boş: Boş.

b. (29a/7)

[= 1]

boy: Kuvvetli kokulu sarımsı, beyaz çiçekli
otsu bir bitki. (*Trigonella foenum-graecum*).

b. (45b/2)

[= 1]

boya: Renk vermek, dış etkilerden korumak
için eşyanın üzerine sürülen veya içine katılan
renkli madde.

b. (47b/15)

[= 1]

boyırāz: < Rum. Poyraz, kuzeydoğudan esen
soğuk rüzgâr.

b. + rüzigārına (17b/1)

[= 1]

boylu: Boyu olan.

b. (25b/8)

[= 1]

boy(u)n: Bk. boyun

b. + ı (45b/13)

b. + ına (45b/1), (45b/9)

b. + ında (27a/1), (27b/15)

b. + ınığ (38a/6)

b. + u (26b/8)

b. + una (46a/3)

[= 8]

boyun: Boyun.

b. + larında (12b/11)

b. + larını (16a/2)

b. + lı (18a/4)

b. + tamarlarından (43a/7)

[= 4]

boyunlı: Boyunu olan.

b. (24b/14), (28a/14)

[= 2]

boyunlu: Bk. boyunlu

b. (26a/3)

[= 1]

bögürlü: Bögürlü, göğüslü.

b. (26a/4)

[= 1]

bölüg: Bölük, parça.

b. + in (5b/14)

[= 1]

bölük: Bk. bölüg

b. (5a/5), (5b/12)

b. + den (6a/4), (6a/5)

b. + rıjı (5a/6)

[= 5]

böyle: Böyle, buna benzer.

b. (23a/13), (33b/8), (36b/11), (6a/10)

[= 4]

bu: Bu.

b. (10b/9), (11a/9), (11b/15), (14a/14), (14a/7), (15a/7), (15a/8), (16b/13), (17a/2), (18a/1), (18a/15), (18b/9), (19a/4), (19b/2), (21a/15), (21b/10), (21b/15), (22a/11), (22a/3), (22b/3), (23a/4), (23a/6), (23b/5), (24b/2), (24b/8), (25b/14), (25b/4), (27a/3), (27b/14), (29b/7), (30a/9), (32a/9), (32b/10), (32b/2), (32b/3), (32b/5), (32b/6), (32b/6), (33b/7), (35b/8), (36a/1), (36a/15), (36b/3), (37b/14), (38a/13), (38a/14), (38b/2), (39a/1),

(39a/11), (39a/2), (39b/3), (3b/5), (3b/7), (40a/14), (41a/13), (41b/1), (41b/11), (42a/1), (42a/15), (42b/1), (42b/8), (42b/9), (43a/6), (43b/15), (45a/12), (45a/9), (46a/14), (4a/14), (4a/14), (4a/4), (4b/12), (5a/9), (5b/11), (6a/11), (6a/4), (6a/5), (6a/7), (6b/12), (6b/4), (7a/14), (7a/7), (7a/9), (7b/7), (8a/6), (8b/1), (9a/7)

b. + dur (12a/6), (12b/6), (14a/9), (16a/4), (17a/4), (30a/15), (31a/10), (31a/10), (31b/6), (31b/8), (35b/9), (36b/12), (36b/15), (38a/3), (39a/11), (39a/14), (39a/15), (39a/5), (3b/3), (40a/8), (40b/12), (40b/15), (40b/4), (40b/5), (41b/3), (42a/4), (43a/1), (43a/11), (43b/3), (43b/5), (44a/10), (44a/15), (44a/9), (44b/1), (44b/11), (45a/11), (45a/13), (45a/15), (45a/4), (45a/4), (45a/6), (45b/13), (45b/15), (47a/2), (47b/13), (47b/15), (47b/5), (48a/14), (48b/3), (5a/4), (5b/4), (8b/10), (9a/4)

b. + ndan (20a/8), (31b/8), (35b/1), (39a/2), (7a/8)

b. + nı (46a/15)

b. + nıjla (38b/8)

b. + nlar (40b/6)

b. + nlara (5b/15), (6a/1)

b. + nlarda (21a/8)

b. + nlardadır (24a/7)

b. + nlardan (21a/6)

b. + nlardur (15a/8), (35b/5), (8b/15)

b. + nları (2a/1), (38b/6), (39b/10), (39b/7), (40a/3), (40b/2), (40b/8), (41a/1), (41a/5), (41b/14), (41b/5),

(42b/5), (42b/6), (44b/15), (45a/7),
(46a/13), (46b/4), (46b/6), (47a/3),
(47b/8), (9b/3)

b. + nlarıñ (5a/12), (5b/4)

b. + nuñla (38b/10), (38b/12), (38b/4),
(42b/3)

[= 182]

bucuk: Bk. buçuk

b. (44b/13), (44b/14)

[= 2]

buçuk: Buçuk, yarım.

b. (41a/1)

[= 1]

bud: But.

b. + ından (45b/15)

b. + ınıñ (46a/10)

b. + ları (26a/5), (26b/1)

b. + larını (36a/12)

[= 5]

buğı: Su buharı.

b. + sın (44a/2)

[= 1]

buğârî: < Ar. Buhârî, meşhur İranlı hadis âlimi.

b. (10b/11), (12a/8), (16b/5), (16b/9),
(22b/3)

[= 5]

buğday: Buğday; (*Triticum*).

b. (36a/7)

[= 1]

bulkrâ: < Ar. + Gr. Eski Yunan'da meşhur bir
hekim, Hipokrat, Hippokrates.

b. (44a/3), (47a/12)

[= 2]

bul-: Bulmak.

b.-a (39b/12), (3b/2), (40a/6), (43b/2),
(44a/3), (44a/8), (45a/1), (45a/10),
(47b/3)

b.-mağ (15b/13)

[= 10]

bulun-: Bulunmak.

b.-a (25a/3)

b.-maz (3b/1), (7a/12)

b.-mazsa (23a/4), (39a/10)

b.-ur (25b/13), (25b/5)

[= 7]

burc: < Ar. Kale, hisar çıkıntısı, kule.

b.-ı şafâ (3a/8)

[= 1]

büre: < Far. 1. Kuyumcuların kullandıkları tuza
benzer bir madde. 2. Nebat şekeri.

b. (44b/13)

[= 1]

burkaşık: Bükülmüş, kıvrılmış, bükük, kıvrık.

b. (27a/1)

b. + tüyler (27b/13), (27b/15)

[= 3]

bur(u)n: Burun.

b. + ı (25a/10), (34b/10), (39a/13),
(40a/7)

b. + ı deliklerinden (38a/3)

b. + ı icinde (33b/7)

b. + ına (38a/10), (38a/11), (38a/8),
(38b/10), (38b/9), (43a/2), (43a/5),
(43b/8), (44a/1), (48a/3)

b. + ında (23a/2), (39a/7), (41a/14)

b. + ından (39a/14), (39a/5), (42b/15)

b. + ını (38a/4)

b. + ının kanadları (38a/4)

b. + ının kanatları (43b/7)

b. + una (34b/11), (46b/7)

b. + unun üsti (23b/4)

[= 28]

burunlu: Burnu olan.

b. (28a/15)

[= 1]

buyan: Meyan kökü; (*Glycyrrhiza glabra*).

b. (45b/2), (47b/1)

[= 2]

buyur-: Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek.

b. -dı (10b/6), (13b/1), (14a/5),
(14b/10), (16a/13), (16b/11), (16b/3),
(17a/10), (18a/11), (18a/12), (18a/15),
(18a/6), (18b/15), (19a/6), (19b/10),
(20a/2), (20b/6), (21b/13), (21b/2),

(22a/11), (22a/8), (23a/5), (23a/9),
(23b/12), (23b/8), (24a/3), (31a/15)

b. -dılar (12a/11), (14a/8), (17a/15),
(19a/13), (23b/2), (30a/10)

b. -du (17b/2), (20a/13)

b. -dukları (30b/9)

b. -mişdur (17a/2), (19b/11), (21a/1),
(21b/15), (22b/14), (22b/2), (22b/6),
(25b/10), (25b/12), (29b/13), (29b/6),
(30b/12), (31b/10), (9a/11)

b. -mişlar (16b/7), (21a/9), (30b/2)

b. -mişlardur (20a/5), (20b/3), (22b/9),
(24b/4), (29b/5)

b. -ub (1b/8)

b. -ur (10a/2), (10b/11), (10b/13),
(13b/5), (16a/12), (9b/14), (9b/14)

b. -urlar (22b/10), (30b/5)

[= 68]

buyurul-: Emir almak, emr edilmek.

b. -dı (30a/14)

b. -mişdur (13a/14)

[= 2]

buyurul-: Bk. buyurul

b. -mişdur (11b/8), (16a/13)

[= 2]

buzluğu: Buzağı, yeni doğmuş siğir yavrusu.

b. + da (41b/2)

[= 1]

büber: < Gr. Biber; (*Piper*).

b. (46b/4), (46b/5)	[= 1]
[= 2]	büyü-: Büyümek.
bük-: Bükmek.	b.-mekden (33b/4)
b.-üb (16b/1)	[= 1]
[= 1]	
bülbül: <Far. Bülbül.	
b. + e (3a/14)	
[= 1]	
bünyād: <Far. Asıl, esas, temel.	
b. (7b/4)	c. (15b/7), (16a/14)
[= 1]	[= 2]
bürhān: <Ar. Delil, ispat, tanık.	cā'iz: <Ar. İşlenilmesinde cevaz olan; olabilir, olur.
b. + ı (2b/5)	c. + degildir (22a/13), (22b/7)
[= 1]	c. + dür (16a/4)
büri-: < Sarmak, kaplamak, örtmek.	c. + olmağda (12a/5)
b.-yeler (44a/2)	c. + olur (12a/7)
[= 1]	[= 5]
bürü-: Bk. büri-	cālibü'l-ğayr: < Ar. Celbetmeyen.
b.-yeler (46b/3)	c. (2a/2)
[= 1]	[= 1]
büskür-: Püskürmek, ağızında bulunan bir sıvı veya toz durumundaki bir şeyi hızla savurarak dışarı çıkarmak.	calış-: Çalışmak.
b.-e (42a/9)	c.-mağdur (5b/14), (6a/3)
[= 1]	[= 2]
büvāşir: Bk. bevāşir	cāmī: <Far. İran'ın XV. asırda yetişmiş büyük mutasavvıf mütefekkir ve alim şairi; Fatih'le muhabere etmiştir. Asıl adı Abdurrahmandır. Bir çok manzum ve mensur eserleri vardır. Bizde Cami adıyla şöhret bulan eseri Arap
b. (39a/13)	

-C-

nahvine ait Kafiyе'nin şerhi olup vaktiyle medreselerde okutulurdu.

c. (35a/14)

[= 1]

cān: < Far. 1. Can ruh. 2. Hayat, yaşayış.

c. (3a/15), (3b/2), (3b/2), (6a/14), (7a/3)

c. + ıla (32a/1)

c. + ına (3b/1)

[= 7]

canag: Çanak ,toprak, metal vb. bir maddeden yapılmış yayvan, çukurca kap.

c. + a (41b/9)

[= 1]

canavār: < Far. Canlı, hayvan.

c. (43b/3)

[= 1]

cānib: < Ar. Taraf, cihet, yan.

c. + den (11b/12), (12a/1), (12a/4), (12a/5), (28b/8), (8b/6)

c. + e (8b/6)

c. + in (12b/13)

c. + inde (23b/5)

c. + ine (26a/8)

[= 10]

ce'ale: < Ar. Kılmak.

c. (4b/7)

[= 1]

ce'ale: < Ar. İşlemek, yapmak.

c. (3b/6)

[= 1]

cebr: < Ar. Zaptetmek, zor, kuvvet.

c. (6a/5)

[= 1]

cehālet: < Ar. Bilgisizlik.

c. + i (2b/4)

[= 1]

cehennem: < Ar. Cehennem.

c. + ateşinden (13b/3)

c. + e (30b/7)

c. + odına (13a/13)

[= 3]

cehren: < Ar. Yüksek sesle, açıktan, alenen.

c. (2a/6)

[= 1]

cek-: Bir şeyi emip dışarıya çıkarmak.

c.-diler (8a/4)

[= 1]

çekirdeg: Etli meyvelerin içinde bir veya birden çok bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum; çekirdek.

c. + in (45b/6)

[= 1]

celāl: < Ar. 1. Büyüklük, ululuk. 2. Hışım, kızgınlık.

rū-yı c. (6b/7)

- [= 1]
- celîle:** < Ar. Büyük, ulu.
risâle-i c. (4b/10)
[= 1]
- celle celâlüh:** < Ar. "Onun şanı, yüksekliği, büyüklüğü artsın" anlamına gelen Tanrı için kullanılan saygı sözü.
c. + u (30b/15)
[= 1]
- cem':** < Ar. Toplama, yığma.
c. (23b/14), (27a/4), (6b/15)
c. + édüb (4b/10), (7b/9)
c. + eyledüm (17b/8)
c. + ola (24b/11)
c. + olur (6a/12)
[= 8]
- cemâ'at:** < Ar. İnsan toplulukları.
c. + ı (21b/9)
[= 1]
- cemâl:** < Ar. Yüz güzelliği.
'arz-ı c. (32b/14), (35a/10)
sebeb-i c. (17b/4)
[= 3]
- cemî':** < Ar. Cümle, hep, bütün.
c. + i (13a/1), (18a/10), (24a/1),
(42b/1), (7b/9), (9a/9)
[= 6]
- cemî'-i hayvânât:** < Ar. Bütün hayvanlar.
- c. (2b/6)
[= 1]
- cemî'-i küffâr:** < Ar. Bütün kafirler.
c. (9b/8)
[= 1]
- cenâb:** < Ar. " Şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.
c. + ü (4b/8)
[= 1]
- cenâb-ı hâkk:** < Ar. Allah.
c. (17b/5), (18a/10)
c. + a (31a/13)
[= 3]
- cenâb-ı kibriyâ:** < Ar. Allah.
c. + sına (1b/3)
[= 1]
- ceng:** < Far. Savaş, vuruşma.
c. + de (7b/4), (9a/15)
c. + e (5a/12)
c. + édüb (5b/3)
[= 4]
- cennet:** < Ar. Cennet, uçmak.
c. + de (11a/7), (19a/12), (19a/8)
c. + e (19b/1)
[= 4]
- ceran:** Ceylan.
c. (26a/1), (8a/12)

[= 2]	milki-i c. (32a/1)
ceri: Çeri, asker.	[= 2]
c. + si (6a/12)	cihân-dâr: < Far. Cihanı, dünyayı tutan hükümdar, padişah.
[= 1]	c. (33a/6)
cerm: < Ar. Karara bağlamak, doğruluk, kesinlik. "cezm"	[= 1]
c. + e (33b/14)	cihâr: < Far. Dört.
[= 1]	c. (3a/6)
ceviz: < Ar. Ceviz ağacı ve meyvesi. (<i>Juglans regia</i>).	[= 1]
c. + i (40a/13)	cihâr-ı yâr-ı nâm-dâr: < Far. Ünlü olan dört dost: Hz. Ebubekir, Ömer, Osman, Ali.
c. + yağı (44b/14)	c. + ı (3a/6)
[= 2]	[= 1]
ceviz-i bevvâ: Küçük hindistan cevizi. "ceviz-i buva" (<i>Mayristica Frangras</i>).	cihet: < Ar. Yan, yön, taraf.
c. (46b/4)	c. + inden (7a/14)
[= 1]	[= 1]
cık-: Çıkmak.	cil: Beyaz veya kır renkte benekleri olan at, çil at.
c.-a (44a/13)	c. + at (27a/15), (7b/15)
c.-an (33a/11)	[= 2]
c.-ar (33a/10), (33a/15), (45a/5)	cilve-kâr: < Ar. Cilveli.
c.-ırlar (6b/9)	c. (4a/1)
c.-sa (42a/10)	[= 1]
c.-ub (8b/6)	cin: < Ar. Gözle görünmez, latif cisimlerden ibaret bir yaratık.
[= 8]	c. (20a/6), (2b/7), (31a/10)
cihân: < Far. Dünya, âlem.	[= 3]
c. (33a/5)	cinnî: < Ar. Cine mensup.
c. + da (3b/3)	

c. + ler (20b/1)

c. + lerdür (9b/10)

[= 2]

cins: < Ar. Tür, çeşit.

c. (20a/7)

c. + i (11b/1), (12b/7), (20b/2), (39a/3)

c. + idür (28a/14)

[= 6]

cism: < Ar. Cisim.

c. + ü (32a/1)

[= 1]

çok: Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı; çok.

c. + dur (35a/1)

[= 1]

cuvâldız: < Far. Çuvaldız, Çuval vb. dokumalar dikmekte kullanılan, ucu yassı ve eğri, büyük iğne.

c. (44a/11)

[= 1]

cüy: < Far. Nehir, akarsu, ırmak.

c. (4a/10)

[= 1]

cümle: < Ar. Cümle, bütün, hep.

c. (18a/7), (27a/8), (27a/9), (28a/13), (30b/7), (31b/12), (4a/7), (5b/10), (5b/7), (5b/8)

c. + den (37b/4), (3a/10)

c. + si (10a/14), (11a/6), (16a/7), (19b/3), (20a/4), (21a/7), (23b/15), (27a/3), (27b/14), (38a/14), (3a/11), (3a/12), (3a/13), (3a/14), (6b/8)

c. + sin (14b/5)

c. + sinde (11a/4)

c. + sinden (27a/4), (8a/3)

c. + sine (7b/9), (8a/13)

c. + sini (17b/6), (40a/14), (44a/5)

c. + siniñ (17a/4), (8b/2)

[= 38]

cünâhü'l-feres: < Ar. Atların boynunda kıvrımlı tüylerin olması. Atlarda ağırlık yüzünden bir yerinin eğilmesine sebep olan durum.

c. (28a/1)

[= 1]

cünd: < Ar. Asker; asker topluluğu.

c. + ü (2b/10)

[= 1]

cündî: < Ar. Askeri süvari, sipahi, ata iyi binen binici.

c. + leriniñ (8b/2)

[= 1]

cündîlik: < Ar. Binicilik, süvarilik.

c. + de (8b/8)

[= 1]

cüzâm: < Ar. İnsan ve hayvan vücudunda onulmayan çıbanlar ve yaralar meydana getiren miskin hastalığı, cüzam.

c. (35b/5)

[= 1]

cüz'iyе: < Ar. Az, pek az, az miktarda.

ma'arif-i c. + den (4a/9)

ma'arif-i c.-i günā gün (3b/8)

[= 2]

-Ç-

çabala-: Çalışmak, uğraşmak, çabalamak.

ç.-r (45a/13)

[= 1]

çal-: Sarmak, dolamak.

ç.-ar (37b/13)

[= 1]

çalkaya-: Çalkalamak.

ç.-lar (45b/4)

[= 1]

çam şakızı: Çam ağacının kabuğundan sızan, çiğnendiğinde yumuşayan, hoş kokulu, bal renginde olan reçine.

ç. (39b/6)

[= 1]

çanak: Bk. canağ

ç. (47b/3)

[= 1]

çapraz: < Far. Eğik olarak birbiriyle kesişen.

ç. (28a/3)

[= 1]

çāpuk: < Far. Çabuk, acele.

ç. (7a/2)

[= 1]

çār: < Far. Dört

ç. (3a/10)

[= 1]

çarb-: Çarpmak, hızla değmek; vurmak.

ç.-mayalar (37b/4)

[= 1]

çatla-: Çatlamak, parçaları ayrılıp dağılmayacak biçimde yarılmak.

ç.-r (29b/8)

[= 1]

çayır: Üzerinde güir ot biten düz ve nemli yer.

ç. + da (12b/15)

[= 1]

çek-: Çekmek, germek.

ç.-düm (31a/6)

ç.-e (44b/3)

ç.-erlerse (47b/10)

ç.-üb (31a/3)

[= 4]

çek: En son, ancak.

ç. (7b/8)

[= 1]

çek-: Güç durumlara dayanmak, katlanmak.

ç.-mek (42a/3)	ç.-ar (33a/9), (39a/14), (40a/8), (8b/7)
[= 1]	ç.-dı (22a/10)
çek- : Çizgi durumunda uzatmak, sürmek.	ç.-miş (42b/5)
ç.-e (42a/12)	[= 6]
[= 1]	çıkār- : Birinin ya da bir şeyin çıkmasını sağlamak, sebep olmak.
çekirdeg : Bk. cekirdeg	ç.-alar (37a/14), (42b/1), (44b/6)
ç. + ini (43b/13)	ç.-ır (44a/15)
[= 1]	ç.-arsa (42b/12)
çekirdek : Bk. cekirdeg	[= 5]
ç. (40a/10)	çırāğ : < Ar. Mum, kandil, lamba vb. ışık veren araç, çırağ.
[= 1]	ç. (2a/14)
çeñe : Çene.	ç. + ina (33a/1)
ç. (33b/10)	[= 2]
ç. + si (33b/3)	çimen : < Far. 1. Yeşil ve kısa otlarla örtülü yer, çimen. 2. Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik.
[= 2]	ç. + i (35a/6)
çengāl : < Far. Çengel, parmak uçlarında bulunan keskin kıvrık tırnaklar.	[= 1]
ç. (44b/5)	çiyne- : Çiğnemek, öğütme.
[= 1]	ç.-r (44a/15)
çest : < Far. 1. Atlayış, sıçrayış. 2. Çabuk hareket eden. "Cest"	[= 1]
ç. (4a/10)	çok : Çok, fazla.
[= 1]	ç. (15a/5), (16a/9), (18b/1), (18b/14), (24b/5), (25a/9), (26a/5), (26b/13), (26b/2), (27a/6), (27b/7), (29b/9), (30a/15), (30a/3), (36a/10), (36b/15), (41b/2), (45a/15), (4a/10)
çıblad- : Çıplak duruma getirmek.	[= 19]
ç.-urlar (35b/12)	
[= 1]	
çık- : Çıkmak, bitmek, büyümek, sürmek.	

çörek otu: 1. Dügün çiçeğigillerden, çiçekleri sapının ucunda bulunan otsu bir bitki, karacaot; (*Nigella sativa*). 2. Bu bitkinin hamur işlerine lezzet ve koku vermek için ekilen, susam iriliğindeki siyah tohumu.

ç. (38a/12)

[= 1]

çöz-: Çözmek, bağ açmak.

ç.-üb (46a/15)

[= 1]

çukur: Çukur, çökük, boşluk.

ç. (33b/3), (33b/5)

[= 2]

çul: Kıldan veya yünden yapılmış hayvan örtüsü.

ç. + m (36a/3)

[= 1]

çulsuz: Çulu olmayan.

ç. (35b/10), (35b/14)

[= 2]

çün: İçin.

ç. (32b/2), (4a/7), (6a/11)

[= 3]

çünkü: <Far. 1. Madem ki. 2. Ne vakit ki. 3. Vakta ki.

ç. (18a/1), (36b/4)

[= 2]

dağas: <Ar. Parmağın uçlarında, turnak diplerinde çıkan dolama, etyaran.

d. (35b/5)

[= 1]

dağas: Bk. dağas

d. (35b/8)

[= 1]

dağı: Dahi, da, de, daha, hâlâ, hem, ve, yine.

d. (10a/11), (10b/1), (10b/4), (10b/7), (11b/3), (11b/4), (11b/6), (11b/9), (12a/3), (12a/6), (12b/11), (15a/2), (16a/4), (17b/13), (17b/14), (18a/2), (19a/2), (19a/9), (21a/14), (21b/4), (22a/1), (22a/10), (22a/13), (22b/4), (25b/7), (26a/13), (26b/2), (26b/2), (26b/8), (27a/11), (27b/1), (27b/7), (28a/10), (28b/13), (29a/2), (29b/2), (30a/3), (30a/7), (30a/9), (31a/1), (31a/7), (33a/10), (33a/3), (33a/9), (33b/6), (34b/5), (35a/14), (35b/8), (36a/12), (38a/1), (38a/2), (38b/10), (38b/11), (38b/12), (38b/2), (38b/4), (38b/8), (39a/12), (39a/4), (39a/5), (3a/15), (40a/11), (40a/6), (40b/3), (41b/15), (41b/2), (42b/10), (42b/11), (42b/14), (43a/6), (43b/11), (43b/7), (44b/12), (44b/14), (44b/15), (44b/6), (44b/8), (45a/10), (45a/3), (45b/10), (45b/11), (45b/2), (45b/4), (45b/8), (45b/9), (46a/2), (46b/1), (46b/15), (46b/9), (47a/7), (47b/3), (47b/9), (47b/9), (48a/1), (48a/2), (48a/6), (48b/1), (5b/6), (6a/9), (7a/10), (7b/1), (7b/13), (8b/1), (8b/7), (9a/4), (9b/11), (9b/13), (9b/2), (9b/6)

[= 109]

-D-

dâ'im: <Ar. Devamlı, sürekli, her zaman.

d. (1b/2), (35a/4), (36a/6), (37a/1),
(44a/15), (46a/5), (46a/8), (5a/13)

[= 8]

dā'imā: Bk. dā'im

d. (15b/5), (5b/4)

[= 2]

dāmād: < Far. Güveyi.

d. + ı (32a/4)

[= 1]

dāmen: < Far. Etek.

d. + iñe (32b/1)

[= 1]

dāne: < Far. 1. Tane, tohum. 2. Adet.

d. (47a/9), (47a/12), (47b/1)

[= 3]

dār: < Ar. 1. Ev. 2. Yer. 3. Yurt.

d. + ından (6b/10)

d. + i (31b/13)

[= 2]

dār-ı dīn: < Far. + Ar. Dinin direği.

d. (3a/6)

[= 1]

dārik-i derk-i dirāyet: < Ar. Atların ardından
koştuğu vahşi hayvanlara yetişmesi.

d. (2a/10)

[= 1]

dā'ü's-sa'leb: < Ar. Saç döken hastalığı,
saçkıran.

d. + rencine (34b/5)

[= 1]

da'vet: < Ar. Davet, çağırma, yemekli toplantı.

d. + édüb (7b/7)

[= 1]

dayan-: Güç bir duruma katlanmak, çekmek,
sabretmek, tahammül etmek.

d.-ur (8a/3)

[= 1]

dê-: Demek, söylemek.

d.-di (17b/14), (17b/4), (20b/11),
(20b/2), (20b/8), (22a/5), (30b/7),
(31b/4), (32a/13), (32a/8), (32b/12),
(32b/2), (32b/4), (32b/5)

d.-dikde (20b/9), (23b/1)

d.-dikleri (23a/5), (23a/6), (42b/13),
(46b/15)

d.-diklerinde (19a/5)

d.-diklerini (36a/8)

d.-diler (15a/7), (19a/4), (19b/6),
(21b/11), (24b/2), (28a/9)

d.-düm (19a/13)

d.-mek (11a/8), (16a/8), (24a/14),
(9b/11)

d.-mekdür (10b/7), (11a/3), (11a/6),
(12b/14), (13a/6), (13b/3), (13b/9),
(14a/13), (15a/15), (15a/5), (15b/3),
(16a/3), (16b/4), (17a/11), (19b/13),
(19b/14), (20a/3), (20a/8), (21a/15),
(21a/5), (21b/6), (22b/12), (23a/13),
(23b/15), (23b/6), (23b/9), (24a/10),
(24a/5), (9b/13), (9b/8)

d.-miş (25a/3)

d.-mişdür (16a/5), (24a/8)

d.-mişler (27b/3), (28a/13), (30a/5),
(8b/1), (8b/10)

d.-rler (10b/8), (24a/13), (27b/12),
(27b/14), (28a/1), (28a/3), (33a/11),
(33a/11), (33a/9), (38a/1), (38a/2),
(38b/14), (38b/14), (39a/13), (41a/15),
(44a/8), (48a/14), (5b/15)

d.-ye (11b/13), (12a/3)

d.-yeler (9a/7)

d.-yü (10b/10), (10b/6), (10b/7),
(11b/15), (11b/8), (13a/14), (14a/8),
(15b/6), (16a/13), (16a/13), (16a/2),
(16b/11), (16b/3), (17a/10), (18a/15),
(18a/3), (18b/15), (20b/1), (21b/15),
(23a/5), (27b/15), (31b/3), (48a/9)

[= 115]

debren-: Kımıldamak, hareket etmek, sarsılmak.

d.-mez (39a/5), (40b/14)

[= 2]

def: <Ar. Def etmek, savmak, ortadan kaldırmak, gidermek.

d. + édeler (5b/3)

[= 1]

def'a: <Ar. Kere, kez.

d. (48a/12)

[= 1]

degil: Değil.

d. (10a/10), (25b/3), (25b/3), (3a/15),
(3a/15)

d. + dür (21a/12), (22a/13), (22b/7),
(4a/4), (7a/7)

[= 10]

degin: Değin, kadar.

d. (15b/12), (15b/4), (16a/8), (16b/3),
(40b/5), (4a/10)

d. + dür (45a/14)

[= 7]

degir-: Değdirmek, dokundurmak.

d.-meyeler (42b/9)

[= 1]

değirmi: Değirmi, yuvarlak.

d. (25b/4)

[= 1]

değme: Seçme, üstün, daha büyük, herhangi.

d. (37b/14)

[= 1]

değmelik: ? Değme, dokunma.

d. (37b/10)

[= 1]

degür-: Bk. degir-

d.-e (48a/8)

[= 1]

del-: Delmek, delik açmak.

d.-eler (45a/2)

[= 1]

delâl : <Ar. Naz, işve, cilve; insana güzel, sevimli görünecek hal, durum.

k̄ise-i d. (4a/7)

[= 1]

delālet: <Ar. 1. Gösterme, yol gösterme, klavuzluk, alamat olma. 2. İz, işaret.

d. + dūr (18b/2)

[= 1]

delik: Dar, küçük açıklık.

d. (33b/7)

d. + lerinden (38a/3)

[= 2]

delīl: <Ar. Yol gösteren, kılavuz, şahit; belge.

d. + dūr (10b/9)

[= 1]

delüg: Bk. delik

d. + ine (31a/6), (48a/11)

[= 2]

dem: <Far. Zaman, an.

d. (35a/8)

[= 1]

demirī kır: <T. + Ar. + T. Siyah beyaz karışık, griye yakın at donu.

d. + at (27a/12)

[= 1]

demregü: Temriye hastalığı, deride yer yer küme durumundaki birtakım kabartılarla kendini gösteren hastalık.

d. (41a/15), (41b/6)

[= 2]

deñiz: Deniz.

d. (44a/7)

[= 1]

deñlü: Kadar.

d. (11a/5), (11a/9)

[= 2]

depme: Tekme, çifte.

d. (37b/3)

[= 1]

der: <Far. -de, içinde.

d. (4b/10), (4b/12), (4b/4), (35a/8)

[= 4]

dergāh-ı hudā: <Far + Ar. Allah'ın kapısı.

d. (2b/2)

[= 1]

derili: Derisi olan, deri ile kaplanmış olan.

d. (24b/14), (24b/14)

[= 2]

deriñ: Dibi yüzeyinden veya ağzından uzak olan.

d. (33b/5)

[= 1]

derle-: Terlemek.

d.-dügi (37a/4)

d.-miş (29a/8), (45b/12), (47a/1)

[= 4]

derled-: Terletmek.

d.-eler (46b/14), (46b/7)	devān: < Ar. < Koşan, seğirten, hızlı yürüyen.
[= 2]	baħr-ı d. (6b/13)
derlet-: Bk. derled-	[= 1]
d.-meye (36b/9)	deve: Deve.
[= 1]	d. (18a/4), (25a/11)
dermān: < Far. İlaç, güç, takat derman.	d. + lerin (10a/12)
d. (42a/2)	d. + ye (25a/4), (25a/9)
d. + ı (35b/3)	[= 5]
[= 2]	deve kuşu: Deve kuşu.
deryā-yı şafā: < Far. + Ar. Sefa denizi.	d. (8a/13)
d. (3a/11)	[= 1]
[= 1]	devlet: < Ar.1. Büyük mutluluk. 2. Kut, talih. 3. Büyük aşama, orun, mevki.
deşk-i küşān: < ? Diğer nüshalarda "leşker-i küşān" şeklinde yazılmıştır.	d. (35a/12), (3b/1)
d.-i (35a/12)	d. + lerine (4b/10)
[= 1]	tāc-ı d.-i sulṭāniye (4b/4)
deşk-i şehīr: < ? Diğer nüshalarda "reşk-i sipihri" şeklinde yazılmıştır.	[= 4]
d. (35a/6)	devletlü: < Ar. Mutluluk ve refah içinde olan (kimse).
[= 1]	d. (20a/12)
devā: < Ar. 1. İlaç. 2. Çare, tedbir.	[= 1]
d. (32a/11)	devşir-: Devşirmek, bir araya getirmek, derlemek, toplamak.
[= 1]	d.-ür (37a/12)
devāmü'l-'alā: < Ar. Dikkatle devam etmek. Diğer nüshalarda "rāme'l 'alā" şeklinde yazılmıştır.	[= 1]
d. (3b/11)	devvāt: < Ar. Divit, kalem koymak için uzun madeni sapı ve ucunda bir de hokkası bulunan alet. "düvat".
[= 1]	

d. (3b/13)	d. + i (6a/14), (44b/9)
[= 1]	d. + imden (3b/13)
dırāz: < Far. Uzun.	d. + in (44a/15), (44b/10)
d. (35a/4)	d. + inde (10b/7)
[= 1]	d. + ine (44b/15)
dīb: Dip, kök.	d. + ini (34a/5), (45a/1)
d. + i (33b/1), (47a/5)	[= 9]
d. + in (47b/5)	dil-āvürān: < Far. Yiğitler, yürekli. "dil-averan".
[= 3]	d. (2a/1)
difne: < Gr. Defne, yaprakları güzel kokulu ve yaz kış yeşil olan bir ağaç, develik; (<i>Laurus nobilis</i>).	[= 1]
d. + yağını (44a/4)	dile-: Arzu etmek, dilemek.
[= 1]	d.-r (19b/5)
diger: < Far. Başka, özge, öteki, öbür.	d.-seler (36a/2)
d. (32a/6), (48a/10), (48a/7)	d.-señ (23a/11)
[= 3]	d.-yecik (36b/5)
dik: Sert, kalın, tok.	[= 4]
d. (25a/12), (27a/6)	dilki: Tilki.
[= 2]	d. + de (41b/2)
dik-: Dikmek, ekmek.	[= 1]
d.-mege (6a/2)	dilsiz: Dilsiz, konuşma engelli, lâl.
[= 1]	d. + dür (26b/8)
diklāvī: < Ar. Adını kabilesinden alan Arap atının bir cinsi.	[= 1]
d. (28b/3)	dimāg: < Ar. 1. Beyin. 2. Akıl, şuur.
[= 1]	d. + ı (44a/8), (44a/9)
dil: 1. Tat alma organı. 2. Lisan.	d. + ina (44a/14), (44a/2)
	[= 4]

din-: Dinmek, durmak.

d.-e (34b/11)

d.-meyen (34b/11)

[= 2]

din: < Ar. Allah'a inanma ve bağlanma.

d. (3a/9)

d. + ulusu (3a/13)

nesāim-i ravza-i d.(3a/5)

[= 3]

dinle-: Dik durmak, ayakta durmak, sivri kısım.

d. + miş (48a/11)

[= 1]

din-i islām: < Ar. İslam dini.

d. + ın (11a/8)

[= 1]

diniz: < Bk. deñiz

d. + şuyın (42a/9)

[= 1]

dinle-: Dinlemek, işitmek için kulak vermek.

d. (32a/3), (32b/6)

[= 2]

dinlen-: Dinlenmek.

d.-meyince (37a/4)

[= 1]

diren-: Herhangi bir düşüncede, bir istekte veya bir durumda ayak diremek, inat etmek, ısrar etmek, taannüt etmek.

d.-ürse (40b/12)

[= 1]

dirhem: < Ar. Okkanın dört yüzde biri.

d. (19a/2), (34a/4), (36a/8), (38a/10), (38a/11), (38a/13), (38a/14), (38a/14), (38a/15), (38a/9), (38b/1), (39b/1), (39b/10), (39b/10), (39b/9), (39b/9), (40a/1), (40a/2), (40a/2), (40a/3), (40a/3), (41a/1), (41a/1), (41a/10), (41a/7), (41a/7), (41a/7), (41a/8), (41a/8), (41a/9), (41a/9), (41b/11), (41b/12), (41b/12), (41b/13), (41b/13), (41b/13), (42a/13), (42a/13), (42a/14), (42b/4), (42b/6), (42b/6), (42b/6), (43b/1), (43b/12), (43b/12), (44b/13), (44b/14), (46b/3), (46b/4), (46b/4), (46b/5), (46b/5), (46b/5), (47a/15), (47a/2), (47a/3), (47a/3), (47b/1)

[= 60]

dirğa: < Far. Yazık, eyvahlar olsun.

d. (32b/13)

[= 1]

diş: Diş.

d. (33a/12), (33a/13)

d. + e (33a/11)

d. + i (33a/8), (33a/8), (45a/3)

d. + ın (33a/14)

d. + inden (33b/10), (33b/9)

d. + ini (34b/5)

d. + iniş (33b/1)

d. + ler (33a/12)

d. + lere (33a/9)

d. + leri (33a/13)	[= 6]
d. + lerin (5a/2)	doğuca: At, eşek vb. hayvanlarda soğuk almaktan, terli ve yorgunken su içmekten ileri gelen hastalık, tutulma. “doğuca, doguca”. Krş. intişār.
d. + leriñ (33b/7)	
[= 16]	
dişli: Dişleri olan.	d. (45b/12)
d. (26a/2)	[= 1]
[= 1]	doğun-: Değmek, temas etmek.
ditre-: Titremek.	d.-ub (42b/15)
d.-mesi (46b/1)	[= 1]
d.-r (43b/6)	dost: <Far. Sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi görüşülen kimse.
[= 2]	d. + imdan (19a/6)
divār: <Far. Duvar.	d. + ları (19a/3)
d. + a (38a/4)	d. + larıma (17b/2)
d. + delüğine (31a/6)	[= 3]
[= 2]	dög-: Dövmek, ezmek, vurmak.
diyār: <Ar. Ülke, memleket.	d.-e (26b/13), (42a/12), (42b/12), (46a/13)
d. + da (23a/6)	d.-eler (38a/7), (39a/8), (39b/14), (40a/13), (40a/3), (40a/9), (40b/7), (41a/1), (42a/13), (42a/5), (42b/2), (43a/1), (43b/1), (44a/3), (45a/7), (45b/6), (46b/6), (47b/8), (47b/8), (48a/1)
[= 1]	d.-ersem (32a/9)
diz: Diz.	d.-seler (34a/14)
d. + iniñ (46a/9)	[= 25]
[= 1]	dögil-: Dövülmek, ezilmek.
dizgin: Gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yöneltmeye yarayan kayış.	d.-miş (46a/2)
d. (29b/4)	
d. + den (29b/3), (29b/8)	
d. + etmek (30a/4)	
d. + i (37b/4), (37b/6)	

[= 1]

dögül-: Bk. dögil-

d.-miş (38a/9), (43b/4), (46a/6)

[= 3]

dök-: Üstünde bulunan bir şeyi düşürmek.

d.-eler (28b/9), (38b/4), (41b/10),
(43b/8), (45b/8), (46b/7), (47a/11),
(47a/5), (47a/8), (47b/3), (48a/3)

d.-er (40b/5)

d.-seler (34a/15), (46b/13)

d.-üb (34b/13)

[= 15]

dökil-: Dökülmek.

d.-ür (15a/3)

[= 1]

dön-: 1. Kendi ekseninde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek. 2. Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek.

d.-e (41b/4)

d.-er (30a/12), (47b/13)

d.-mez (45b/14)

d.-üb (10a/11)

[= 5]

döndür-: Dönmesini sağlamak.

d.-eler (48a/5)

[= 1]

dörd: Bk. dört

d. + i (5a/9)

d. + inde (33a/15)

[= 2]

dördünci: Dördüncü.

d. (7b/12)

d. + si (5a/8)

[= 2]

dört: Dört.

d. (10a/6), (14b/4), (19a/2), (19a/6),
(28a/9), (28a/9), (33a/10), (33a/11),
(38a/13), (46b/5), (4b/13), (5a/5),
(5a/5), (5a/6), (6a/4), (6a/5)

d. + ayağı (18a/5)

[= 17]

dört biç: Dört bin.

d. (19a/2), (19a/6)

[= 2]

döşeg: Döşek, yatak.

d. + i (15a/1)

[= 1]

du‘ā: < Ar. Dua, yakarış.

d. (16a/1), (16a/2)

d. + èder (18b/13)

d. + ètdiler (18a/3)

d. + ètmege (5b/8)

[= 5]

du‘ā’im-i kavā’im: < Ar. Fermanların sözleri.

d. + i (2b/3)

[= 1]

dūd: <Far. Dut, dutgiller (*Moraceae*) familyasından, yaprak ve meyveleri için Türkiye'de yetiştirilen, akdut (*Morus alba*), karadut (*M.nigra*), mor dut kırmızı dut (*M.rubra*) gibi çeşitleri olan ağaçsı bitki.

d. (43b/4)

[= 1]

dudağ: Dudak.

d. + ı (40a/7)

d. + ında (23a/2)

d. + ını (43b/11)

[= 3]

duḥān: <Ar. 1. Tütün 2. Duman.

d. + dan (29a/8)

[= 1]

duḥūl: <Ar. İçeri girme, içine girme.

d. (6b/3)

[= 1]

dur-: Durmak.

d.-ur (31b/12)

[= 1]

dūṣ: <Far. Omuz.

d. + te (4a/7)

[= 1]

dut-: Bk. tut-

d.-mağ (44b/9)

[= 1]

dübr: <Ar. Kıç, makat; bir şeyin gerisi, arkası. "dübür".

d. + ine (40b/5)

[= 1]

dükeli: Hep, cümle, hepsi, bütün, herkes.

d. (30a/14)

[= 1]

düken-: Bk. tüken-

d.-mez (35a/2)

[= 1]

dünyā: <Ar. Dünya, yeryüzü.

d. (16a/7), (17a/11), (17b/6), (18b/4), (3a/9)

d. + da (19a/10), (21a/12), (31a/8)

d. + hu (4b/1)

[= 9]

dürlü: Türlü, çeşitli.

d. (35b/3), (36a/6), (37b/15), (39a/2)

[= 4]

dürri: <Ar. İnci gibi parlayan, parlak, parlıtlı.

d. (3a/10)

[= 1]

dürt-: Sürmek, ilaç, merhem gibi şeyleri sürmek.

d.-eler (39b/2), (39b/5), (39b/5), (39b/8), (40a/1), (40a/15), (40a/6), (40b/1), (40b/14), (40b/9), (41b/7), (43b/13), (44a/1), (44a/13)

d.-er (41b/6)

[= 15]

dürüd: <Far. Medih, dua, selam.

d. (1b/4)

[= 1]

dürüst: <Far. 1. Doğru, düzgün; sağlam. 2. Bütün, tam.

d. + olub (13b/10)

[= 1]

düş: Düş, rüya.

d. + ine (32a/12)

[= 1]

düş-: 1. Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukarıdan aşağıya inmek. 2. Olmak, olumsuz bir duruma girmek.

d.-düm (31a/7)

d.-e (40a/10), (40a/11), (40b/14), (41a/6)

d.-en (8a/11)

d.-er (33a/15), (37b/13), (44b/5)

d.-meye (29a/6)

d.-miş (7b/11)

[= 11]

düşmân: <Far. Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, hasım.

d. (15b/13), (5b/2)

d. + a (28a/8), (35a/11), (37b/11)

d. + ıma (19a/5)

d. + kahrı (13a/11)

d. + larıma (17b/3)

d. + larınızı (9b/4)

[= 9]

düz: Düz, eğri olmayan.

d. (26b/8)

d. + ce (48a/10)

[= 2]

-E-

ebedü: <Ar. Sonsuz. "ebedî".

e. (1b/2)

[= 1]

ebegümecci: Ebegümeccigillerden, mor renkli çiçekleri ilaç, yaprakları sebze olarak kullanılan, kendiliğinden yetişen çok yıllık bir bitki; (*Malva sylvestris*).

e. + otı (36a/8)

[= 1]

ebî ca'fer muhammedî ibn 'ali: <Ar. Hadis rivâyet edenler arasında yer alan sahâbî.

e. (13b/4)

[= 1]

ebkâr-ı efkâr: <Ar. Evvelce söylenmemiş olan fikirler.

e. (3b/15)

[= 1]

ebrişim: <Far. İpek iplik, ibrişim.

e. (20b/4)

e. + le (40b/13)

[= 1]

[= 1]

ebü dāvud: <Ar. Ebû Dāvūd Süleymân b. Necâh el-Kurtubî el-Ümevî (ö.496/1103). Kıraat âlimi.

ebü'l-leys: <Ar. Ebü'l-Leys İmâmü'l-hüdâ Nasr b. Muhammed b. Ahmed b. İbrâhîm es-Semerkindî (Ö.373 / 983). Fakih, müfessir ve sûfî.

e. (22b/4), (22b/7)

e. (12a/7), (31b/4)

[= 2]

[= 2]

ebü eyyüb enşârî: <Ar. Ebu Eyyüb Halid Bin Zeyd ve Ebu Eyyüb El-Ensari (öl. 672), Eyüp Sultan olarak bilinen Hz. Muhammed'i Mekke'den Medine'ye göç ettiğinde evinde ilk misafir eden sahabelerden biri.

ebyân: <Ar. Adını kabilesinden alan Arap atının bir cinsi.

e. (20b/14)

e. (28b/2)

[= 1]

[= 1]

ebü hüreyre: <Ar. Ebû Hüreyre Abdurrahmân b.Sahr ed-Devî (ö. 58/678). Çok hadis rivâyet etmesiyle tanınan sahâbî.

ecinnî: <Ar. Cin taifesinden bir fert

e. (10b/12), (12a/9), (21a/8), (24a/10)

e. (20a/4), (34b/7)

[= 4]

[= 2]

ebü katâde: <Ar. Ebû Katâde el-Hâris b. Rib'î b. Beldeme el-Ensârî el-Hazrecî. Hz. Peygamber'in süvarisi olarak tanınan cengâver sahâbî.

ecir-i 'azîm: <Ar. Büyük sevap.

e. (22b/13), (23a/14)

e. (22a/4)

[= 2]

[= 1]

ebü kebişe: <Ar. Ebû Kebşe Süleym (ö. 13/634) Hz. Peygamber'in âzâtlı kölesi.

ecma'in: <Ar. Hepsi, cümlesi, topu.

e. (15a/9)

e. (18b/3)

[= 1]

[= 1]

ebü'l-ḥasan-i iskender: <Ar. Hadis rivâyet edenler arasında yer alan sahâbî.

ecr: <Ar. Ahirete ait mükafat, sevap.

e. (14a/1), (16b/4), (17a/5)

e. + dür (12b/9)

e. + i (13a/11), (14a/12)

[= 6]

eczâ: <Ar. Ecza, ilaç ham maddesi.

e. + y1 (42a/15)

[= 1]

e'imme: < Ar. İmam.

e. + ḥadīşden (10b/11)

[= 1]

éd-: Etmek, yapmak.

e.-e (35a/4), (35a/6), (36a/15),
(46b/12), (6b/3), (6b/3)

e.-ecek (6a/1)

e.-eler (11b/4), (28b/15), (28b/8),
(29a/13), (36a/4), (37b/5), (38b/3),
(40b/9), (41a/3), (42a/14), (43a/2),
(43a/5), (45b/5), (47b/9), (5b/2),
(5b/3), (5b/6), (5b/9)

e.-emezdi (10b/1)

e.-emezsin (2a/7), (2a/7), (2a/8)

e.-emezler (20b/3)

e.-en (15a/14), (31b/13), (33a/4),
(3b/14), (5a/11), (8b/8)

e.-ene (33a/2)

e.-enlere (11a/9)

e.-er (11a/12), (15b/2), (16a/15),
(16b/6), (17b/15), (18b/13), (19a/3),
(21a/9), (21b/5), (23a/8), (23b/7),
(24a/12), (26a/8), (27b/7), (28b/12),
(28b/6), (29a/8), (29b/3), (30b/14),
(31a/12), (33a/7), (37b/12), (38a/5),
(47a/5), (5a/3), (6a/12), (6b/11), (7a/6),
(7a/6), (7a/9), (7b/1), (9b/8)

e.-erken (32b/10), (32b/13)

e.-erler (14a/11), (17b/12), (17b/12),
(6b/1), (7a/6)

e.-erlerdi (6a/9)

e.-erse (29a/2), (30b/1), (37a/2),
(42b/10), (5b/3)

e.-ersen (37a/5), (37a/8)

e.-ersin (17b/13)

e.-esiz (10a/1), (9b/12)

e.-eyin (20b/8)

e.-ici (17b/8)

e.-igüni (13a/12)

e.-üb (10a/9), (10b/5), (15b/5), (17b/1),
(17b/14), (17b/4), (18a/11), (18a/12),
(18a/5), (21b/6), (21b/7), (25b/11),
(29b/15), (2a/4), (2b/5), (31a/13),
(31a/15), (31a/2), (31b/2), (31b/9),
(32a/7), (32b/2), (34a/5), (34b/13),
(35a/13), (37a/8), (38b/3), (4b/10),
(4b/13), (4b/8), (5b/3), (6a/8), (7b/12),
(7b/13), (7b/7), (7b/7), (7b/9), (9b/10),
(9b/13)

[= 130]

edā: < Ar. Borç veya borç gibi olan herhangi bir şeyi ödeme; yerine getirme.

e. (13a/10)

e. + edemezsin (2a/8)

[= 2]

edeb: < Ar. İyi terbiye, naziklik, usluluk, zariflik.

e. (21a/13)

[= 1]

édür-: Etme işini yaptırmak.

e.-ür (37a/13)

[= 1]

édügi: Şaplanmış deriden yapılan örtü. "İtegi".

e. (31a/2)

[= 1]

efendi: < Rum. Hoca, din adamı.

e. + miz (24a/12)

e. + miz hâzretleri (22b/9)

e. + müz (30b/12)

[= 3]

efâl: < Ar. İşler, ameller.

e. (8b/8)

[= 1]

efham: < Ar. Daha fehâmetli, çok şeref sahibi, en ulu.

e. (4b/4)

[= 1]

eflâk: < Ar. Semalar, felekler, gökler, küreler ; zamanlar.

e. + a (35a/7)

[= 1]

efrâs: < Ar. Atlar, beygirler, kısraklar.

e. + e (4b/5)

e. + ü (1b/4)

e.-ı ferâset (4b/14)

aḥvâl-i e. (4b/10)

tecrübe-i e. + inüñ (4a/10)

[= 5]

efrâs-ı fursân: < Ar. Usta biniciler. Atçılıktan ve binicilikten iyi anlayanlar.

e. (4b/9)

[= 1]

efrûz: < Far. Şule, aydınlatıcı, parlıtı.

e. (2a/14)

[= 1]

eg-: Düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek.

e.-meye (26b/13), (26b/6)

[= 2]

eger: < Far. Eğer.

e. (10a/15), (10b/2), (10b/3), (11b/13), (11b/14), (12a/2), (12a/5), (13a/11), (13a/7), (13a/8), (19a/15), (21b/5), (23a/4), (25b/13), (26b/7), (27a/1), (27b/10), (27b/2), (28a/7), (29a/2), (30b/11), (30b/11), (33b/8), (33b/9), (36a/10), (36a/12), (36a/2), (36b/1), (36b/6), (36b/7), (36b/8), (37a/1), (37a/5), (37a/6), (37a/7), (38a/11), (38a/9), (38b/10), (38b/12), (38b/4), (38b/8), (39a/10), (39b/12), (39b/2), (39b/6), (39b/8), (40a/10), (40a/11), (40b/1), (40b/12), (40b/14), (40b/3), (41a/2), (41b/14), (42a/11), (42a/12), (42a/2), (42a/3), (42a/7), (42a/9), (42a/9), (42b/10), (42b/11), (42b/13), (42b/14), (42b/3), (42b/9), (43a/10), (43a/12), (43a/3), (43a/6), (43a/8), (43b/10), (43b/13), (43b/14), (43b/2), (43b/8), (44a/14), (44b/2), (44b/3), (44b/6), (44b/9), (45a/1), (45a/3), (45b/5), (46a/1), (46a/4), (46a/6), (46a/9), (46b/1), (46b/12), (46b/3), (46b/9), (47a/12), (47a/15), (47a/5), (47a/8), (47b/10), (47b/11), (47b/13), (47b/6), (48a/12), (48a/13), (48a/3), (48b/1), (6b/6), (7a/6), (8a/14)

e. + e (29a/7)

e. + in (29a/8), (35b/11)

[= 111]

egil-: Bir yana doğru eğik duruma gelmek.

e.-ir (47b/13)

e.-mez (45b/14)

[= 2]

egir: < Gr. Meyveleri yeşilimsi, çiçekleri siyaha yakın erguvani, ilaç yapılan otsu bir bitki; karın ağrısı iyi etmek için kullanılan bir ot, kasıkotu, azakeğeri, hazambel, yel otu, eğil; (*Acorus Calamus*).

e. (46b/5)

[= 1]

eglence: Eğlenme işi, sefahat.

e. (21a/6)

[= 1]

egrilig: Eğri olma durumu.

e. + i (26b/8)

[= 1]

e'üzü: < Ar. "Sığırım" anlamına gelen kelime.

e. (9a/4)

[= 1]

ehādīs-i şerīfe: < Ar. Peygamberimizin kutsal sözleri.

e. (18b/11)

[= 1]

ehem: < Ar. Daha mühim, çok ehemmiyetli. "ehemm"

e. (27a/4)

[= 1]

ehl: < Ar. Sahipler, malik ve mutasarrıf olanlar.

e. + ine (13b/15), (17b/3), (6a/1), (6a/6), (7a/8)

e. + inüñ (7a/4)

[= 6]

ehl-i cennet: < Ar. Cennetlik olanlar, günahkâr olmayanlar.

e. (31a/4)

[= 1]

ehl-i 'ilm: < Ar. İlim adamları, alimler, bilginler.

e. + e (7a/10)

[= 1]

ehl-i inşāf: < Ar. Vicdan sahibi.

e. (6a/11)

e. + a (5b/7)

[= 2]

ehl-i islām: < Ar. İslam topluluğu.

e. (12b/14), (8b/1)

e. + a (12b/10)

[= 3]

ehl-i seyf: < Ar. Kılıç sahibi.

e. + e (7a/9)

[= 1]

ek-: Dökmek, serpmek.

e.-mege (6a/2)

e.-seler (34b/12)	e. + i (8b/4), (8b/4)
[= 2]	e. + in (15a/15), (15b/6)
ekin: Ekin, tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum.	e. + içinde (35a/8)
e. (6a/2)	e. + inçiz (16a/1)
e. + étmege (5b/14)	e. + ine (10a/13), (32a/10), (48a/3)
[= 2]	e. + iyile (8b/3)
ekser: < Ar. En çok, daha ziyade.	e. + lerin (37a/1)
e. (2b/13)	[= 11]
[= 1]	elbette: < Ar. Her hâlde, şüphesiz, kuşkusuz, elbet.
ekseri: Bk. ekserī	e. (31a/9), (6a/4)
e. (27b/14), (41a/13), (8b/10)	[= 2]
[= 3]	elli: Elli.
ekserī: < Ar. Eksere mensup, çok defa, çoğu.	e. (33b/15), (47b/1)
e. (25b/8)	[= 2]
[= 1]	elma: Elma (<i>Pirus Malus</i>).
eksik: Eksik, noksan.	e. + gözli (25a/11)
e. (26a/15), (26b/15), (5a/5)	[= 1]
[= 3]	elmacığ: Elmacık kemiği.
eksiklik: Eksik olma durumu, eksik olan miktar, noksan, nakisa, fıkdan.	e. + ı (26a/15), (26a/15)
e. (10a/8)	[= 2]
[= 1]	elvān: < Ar. Renkler, çeşitler.
ekşi: Ekşi.	e. + ından (7b/9)
e. + ḥamīr (41a/4)	[= 1]
[= 1]	elzem: < Ar. Daha lazım, lüzumlu.
el: El.	e. (27a/4)
	[= 1]

emcād: <Ar. Şeref, onur ve haysiyet sahibi olanlar.

e. + ı (3a/2)

[= 1]

emīn: <Ar. Emniyet sahibi, korkusuz; birine emniyet eden, güvenen; şüphe etmeyen; kendisine güvenilen.

e. (31b/14)

e. + ola (34b/7)

e. + olalar (9a/9)

[= 3]

emir: Bk. emr

e. (17b/14)

[= 1]

emr: <Ar. Emir, buyruk.

e. + édüb (17b/1), (17b/4)

e. + i (5b/5)

e. + in (19b/8)

[= 4]

emrāz: <Ar. İletler, hastalıklar.

e. + ı (34b/15)

[= 1]

emren: <Ar. Emir, buyruk.

e. (31b/14)

[= 1]

emr-i şerīf: <Ar. Kutsal buyruk.

e. + ine (4a/5)

[= 1]

emşāl: <Ar. Numuneler, örnekler.

e. + in (15a/5)

[= 1]

enām: <Ar. 1. Bütün mahlûklar, yaratılmış olan canlılar. 2. Halk, insanlar.

seyyid-i e. (2a/10)

[= 1]

eñeg: Çene kemigi.

e. + inde (40a/8)

[= 1]

enbiyā: <Ar. Nebiler, kendilerine kitap indirilmemiş peygamberler.

e. + yı (2a/11)

serdār-ı cümle-i e.-yi sürür

sünen-i e.-yi aşfiyā (2a/5)

[= 3]

enbiyā-yı kirām: <Ar. Ulu peygamberler.

e. (31b/5)

[= 1]

encümen-i vefā: <Far + Ar. Vefa meclisi.

e. (2a/14)

[= 1]

endür-: İndirmek.

e.-üb (43a/15)

[= 1]

enes bin mālīk: <Ar. İmam Malik Bin Enes, Malikî mezhebinin kurucusu.

e. (22a/15)

[= 1]	erkān: < Ar. Esaslar, destekler.
enfās-ı tayyibe: < Ar. İyi dualar.	e. + mın (7b/3)
e. + leri (3a/4)	[= 1]
[= 1]	erken: Vaktinden önce, alışılan zamandan önce, er, geç karıştı.
envār: < Ar. Ziyalar, aydınlıklar, ışıklar.	e. (28b/11)
e.-ı şer‘-i mübīn (2b/4)	[= 1]
[= 1]	ertesı: Bir günün, bir haftanın, bir ayın, bir yılın ardından gelen.
er: Er, erkek.	e. (41a/4)
e. + ler (17b/11)	[= 1]
[= 1]	eşkal: < Ar. Ağır yükler, ağır şeyler.
ér-: Erişmek.	e. (8a/14)
e.-e (35a/7)	[= 1]
e.-mez (2b/1)	eş‘ab: < Ar. Daha güç, zor.
[= 2]	e. + dur (29b/10)
ériş-: Varılması zamana, emeğe bağlı olan veya uzakta bulunan bir amaca varmak, ulaşmak.	[= 1]
e.-mez (45b/14)	eşhāb-ı kirām: < Ar. Hz. Muhammed'in sahabeleri.
[= 1]	e. + ın (16b/15)
erbāb: < Ar. Sahipler, malikler.	[= 1]
e. + ü (4b/5)	eşnāf: < Ar. Neviler, çeşitler, cinsler, zümreler, katagoriler.
[= 1]	e. (6a/6)
eri-: Erimek.	e. + a (5b/7), (6a/1)
e.-ye (47a/4)	[= 3]
[= 1]	eśās: < Ar. Bir şeyin özünü oluşturan ana öge, temel.
erid-: Eritmek.	
e.-eler (41a/10), (41b/9)	
[= 2]	

e. + ü (1b/3)

[= 1]

esbāb: < Ar. Vasıtalar, lazımlar.

e. (5a/13)

e. + a (7a/10)

[= 2]

esbağ-ı meydān: < Ar. Önceki meydan, meydanlarda daha önce bulunanlar.

e. (4b/9)

[= 1]

esb-i necīb: < Far + Ar. Nesli pak olan at.

e. (35a/11)

[= 1]

esirge-: Korumak, himaye etmek, vikaye etmek, esirgemek.

e.-dügiñ (31a/15)

e.-mek (30a/2)

e.-mez (31a/1), (31a/1)

e.-ñ (30b/14)

e.-yüb (30b/11)

[= 6]

eslāf: < Ar. Bir memurluk veya hizmette birinden önce bulunmuş olanlar, yerine geçilen kimseler, geçmişler.

‘ulemā-yı e. (5a/3)

[= 1]

eski: Eski, müzmin.

e. (43b/15)

e. + panbuğ (39b/8), (40a/6)

e. + penbe (45a/8)

e. + penpe (41a/11)

e. + şaman (46b/2)

e. + sirkede (34a/11)

e. + şarāb (46b/6)

[= 8]

esrī: < Ar. Esirlik, kulluk, tutsaklık.

e. (2a/14)

[= 1]

eşed: < Ar. Daha şiddetli, çetin ve sert. "eşedd".

e. (29b/9)

[= 1]

eşek: Eşek.

e. + sidügi (43b/8)

[= 1]

eşin-: Hayvanın ayağıyla yeri kazması.

e.-ür (37a/12)

[= 1]

eşit-: İşitmek, duymak.

e.-diler (18a/1)

e.-mek (14a/6)

[= 2]

eşkin: 1. Atın dörtnal ile tırıs arasındaki hızlı yürüyüşü. 2. Atın bir çeşit yürüyüşü.

e. (27a/14), (27a/2), (27a/3), (27a/5), (8a/8)

[= 5]

eşref-i nās: < Ar. En şerefli insanlar.

e. (6b/5)

[= 1]

eşyā: < Ar. Nesnelere, mevcut olan şeyler, levazım.

e. + yı (18a/10)

[= 1]

ét: Etmek, yapmak.

e. (3b/4), (3b/4)

e.-di (17a/3), (20b/1), (20b/1), (24a/2),
(2a/6), (32a/11), (32b/3), (33a/1),
(6a/10), (7b/8), (8b/3)

e.-dikde (7b/6)

e.-dikden (1b/9)

e.-diklerinde (17a/8)

e.-diler (14b/7), (18a/3), (22a/2),
(7b/10), (7b/14)

e.-diñ (31a/14)

e.-dügi (13b/11), (14a/8)

e.-düler (17a/14)

e.-düm (19a/12), (4b/11)

e.-medi (32b/6)

e.-mege (5b/14), (5b/5), (5b/8), (5b/8),
(7b/8)

e.-megile (1b/10)

e.-mek (21a/14), (23a/11), (30a/4),
(8b/9), (9b/4)

e.-mekde (7b/5)

e.-mekden (14a/12)

e.-memekdür (30b/11)

e.-meye (34b/9)

e.-meyeler (31b/10), (47a/8)

e.-meyen (15b/4), (15b/5), (15b/6)

e.-mez (42a/3)

e.-mezler (10b/3)

e.-mişdür (12a/8), (19a/1), (22b/4)

e.-mişler (16b/12), (24a/15), (48a/10)

e.-mişlerdür (10b/12), (16a/10),
(16b/15), (17a/3), (5a/4)

e.-mişleridi (8b/13)

e.-se (13a/8), (21a/4)

e.-sem (3b/14)

e.-sün (37b/8)

[= 66]

et: Et.

e. + i (27a/6), (43a/13)

e. + in (36b/1)

e. + leri (26b/2)

[= 4]

eṭ'amtü: < Ar. Yemek.

e. (3b/12)

[= 1]

ètdir-: Ettirmek, yaptırmak.

e.-di (10a/10)

[= 1]

ev: < Ar. Veya.

e. (2b/12), (2b/12)

[= 2]

ev: Ev, konut.

e. + de (34b/8), (34b/8)

e. + den (37a/14)

e. + e (20a/4), (20a/7), (20b/13),
(9b/10)

e. + inde (16b/11), (20a/14)

e. + ine (20a/10), (20a/13)

[= 11]

evelik: İki çenekliler sınıfının kara buğdaygiller familyasından, sulak yerlerde, su kenarlarında kendiliğinden yetişen, yaz aylarında yeşilimtrak ufak çiçekler açan, yaprakları sebze gibi kullanılan, çok yıllık otsu bitki; (*Rumex Petientia*).

e. + dibi (47a/5)

[= 1]

evlād: < Ar. Çocuklar; oğul, kız çocuk.

e. + ıña (18a/13)

[= 1]

evsaṭuhā: < Ar. Vasat, orta.

e. (30a/13)

[= 1]

evvel: < Ar. Önce, ilk, birinci.

e. (26b/5), (26b/5), (29a/11), (35b/4),
(36b/6), (37a/8), (37b/4), (38a/6),
(41b/3), (43a/11), (44b/11), (45a/15),
(45b/15), (46a/14), (47b/5)

e. + de (7a/12)

e. + i (25b/5)

e. + ince (37b/9)

e. + ki (25a/9), (41a/12), (5a/10)

e. + kisi (11b/2), (25a/13), (25a/6),
(25b/1), (5a/6)

[= 26]

evvelā: < Ar. Birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.

e. (35b/5), (8a/5)

[= 2]

evveliyā: Bk. evvelā

e. (24b/10)

[= 1]

ey: < Ar. Nida için ve nidaya cevap için kullanılır.

e. (31b/3), (32a/15), (32b/14),
(32b/14), (32b/4), (35a/14), (3b/3),
(6b/4)

[= 8]

ey(i)d-: Bk. eyit-

e.-ür (19a/11), (31a/5), (31b/5),
(44a/3), (47a/12)

[= 5]

eyegü: Kaburga kemiği.

e. + si (26b/14)

[= 1]

eyerle-: At üzerine eyeri koyup bağlamak, eyer vurmak.

e.-mek (22b/11)

[= 1]

eyit-: Söylemek, demek.

e.-di (10b/12), (20b/1), (20b/10),
(20b/11), (20b/7), (20b/9), (21b/11)

e.-diler (21b/9)

e.-düm (22a/3), (22a/4)

[= 10]

eyle: Öyle, o şekilde.

e. (17a/5), (18a/11)

[= 2]

eyle-: Yapmak, etmek.

e. (16a/2), (18a/3), (32a/13), (32b/6),
(4a/8), (7a/2), (7a/4)

e.-di (11a/5), (14b/2), (14b/5), (18a/4),
(19b/10), (20a/1), (20a/12), (31a/13),
(32b/15), (32b/5), (32b/9), (7b/4)

e.-dim (31a/8)

e.-diñ (33a/1)

e.-düm (17b/8), (18a/8)

e.-me (6b/5), (7a/2), (7a/2)

e.-mek (13b/11), (17b/1), (18b/11),
(18b/15), (30b/3)

e.-mekde (5a/9)

e.-mekden (13b/15)

e.-mişdür (15a/11), (15b/8)

e.-mişlerdür (20b/5)

e.-ñ (16a/1)

e.-r (10b/10), (13a/10), (19a/10),
(19b/4), (19b/5), (23b/11), (6a/14)

e.-rler (6b/10), (6b/10), (6b/4)

e.-rse (13a/10), (6b/6)

e.-se (13b/8), (6b/11)

e.-ye (21b/5)

e.-yeler (46b/11), (6b/4)

e.-yen (20b/10)

e.-yicek (35a/11)

e.-yince (16b/14)

e.-yüb (24a/7)

[= 58]

eyled-: Hazırlamak, getirmek.

e.-üb (46b/8)

[= 1]

eymen-i üslüb: < Ar. Hayırlı yol.

e. + da (1b/8)

[= 1]

eyü: İyi.

e. (23b/9), (25a/3), (28a/1), (28b/5),
(29a/14), (32a/11), (39b/8), (46a/4),
(47a/11), (47a/15), (5a/13), (7b/8)

e. + dür (40b/2), (40b/3), (42a/8),
(42b/11), (43a/8), (45a/3), (46b/1),
(46b/12), (47a/8), (47b/11), (48b/1)

e. + ler (6b/13)

e. + si (24b/9), (25b/15), (25b/6),
(28a/13), (5a/1)

[= 29]

eyüçe: İyice, iyiye yakın.

[= 1]

e. (39b/6)

[= 1]

eyülig: İyilik, iyi olma durumu.

e. + ine (5b/8)

[= 1]

ezā: < Ar. İncinme, incitme, canı yakma, eziyet.

e. (20b/10)

[= 1]

ez-: Ezmek.

e.-eler (38a/11), (41b/14), (42a/1),
(43a/2), (43b/12), (43b/2), (44b/13),
(45b/3), (46b/11)

e.-seler (34a/15)

e.-üb (46b/13)

[= 11]

ezelle: < Ar. Çok zelil, sürçme, yanılma, kayma.

e. (4b/2)

[= 1]

-F-

fācire: < Ar. Fücür sahibi, fena huylu, günahkâr.

f. + 'avret (31a/2)

[= 1]

fahirlen-: Böbürlenmek.

f.-mek (12b/10)

fahır: < Ar. Övünme, böbürlenme, büyülenme, şeref, onur, kıvanç.

f. (13a/8)

[= 1]

fahır-ı cihān: < Ar. Hz. Muhammed.

f. (32a/12)

[= 1]

fahşurnī: < ? Duada kullanılan bir söz.

f. (2b/10)

[= 1]

fā'ide: < Ar. Fayda, yarar.

f. + bulunur (25b/13)

f. + étmez (42a/3)

f. + si (43a/7)

f. + sicün (11b/10)

[= 4]

fā'ika: < Ar. Fevkında bulunan, manevi olarak üstünde bulunan.

f. (4a/2)

[= 1]

fakīh: < Ar. Fıkıh ilminin üstadı.

f. (31b/4)

[= 1]

fakīr: < Ar. Zengin olmayan, yoksul, parasız, züğürt, zavallı, biçare, aciz.

f. (3b/5)

[= 1]

faķir: Bk. faķir

f. + den (17a/7)

[= 1]

faķirlik: < Ar. Yoksulluk.

f. + den (13a/10), (17a/6)

[= 2]

fāriġ: < Ar. Rahat, asude.

f. (22a/13)

[= 1]

fāris: < Ar. Atlı, ata binmekte maharetli.

f. + i (4b/8)

[= 1]

fārisān: < Ar. At biniciliġi, süvarilik, kahramanlık.

f. -i meydān-ı islām (3a/1)

[= 1]

farz-ı ‘ayn: < Ar. Allah'ın teker teker her müslümanın yerine getirilmesi lazım gelen emri.

f. (5b/6)

[= 1]

faşıl-ı rabī‘: < Ar. Dördüncü bölüm.

f. (33a/4)

[= 1]

faşl: < Ar. Ayrıntı; ayırma, ayrılma; kesme; kesinti; bölüm.

f. + ı (2b/11)

[= 1]

faşsu: < Ar. Bir kitabın bend ve babları, kısımları, bir şeyin hakikat ve mahiyeti.

f. (2a/11)

[= 1]

fātiha-i sūre-i nübüvvet: < Ar. Peygamber efendimiz için selat ve salam getirip fatiha süresini okumak.

f. (2a/9)

[= 1]

fażā‘il: < Ar. İnsanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye karşı devamlı ve deġişmez istidatlar, güzel vasıflar, erdemler.

f. + i (9a/10)

f. + inde (4b/14)

f. + ine (18b/1)

f.-i fūrūsiyyet (4a/12)

f.-i ‘ulūm-u küllüye (3b/8)

[= 5]

fażīlet: < Ar. İnsanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye olan devamlı ve deġişmez istidat, güzel vasıf, insanın yaradılışındaki iyilik, iyi huy, erdem.

f. (13b/9), (17a/5)

f. + i (13a/12), (13b/8)

[= 4]

fazl: < Ar. 1. Fazla, ziyade, artık, baki. 2. Fazlalık, üstünlük.

f. (2a/12)

f. + ı (14a/12)

f. + ile (32a/5)

[= 3]	rākīb-i f.-i firāset (2a/10)
fāzīleh: < Ar. 1. Fazla, ziyade, artık, baki. 2. Fazlalık, üstünlük.	[= 1]
f. + u (2b/11)	ferāset: < Ar. Anlayışlılık, çabuk sezgiş.
[= 1]	efrās-ı f.(4b/14)
fażl u ğaffār: < Ar. Allahın inayeti.	[= 1]
f. + u (3b/5)	ferc: < Ar. Dişilerde tenasül aleti, avret, ut yeri, edep yeri.
[= 1]	f. + inden (48a/7)
fedd: < Ar. Haykırmak, sesini yükseltmek; bedevi taifesi, ikinci.	f. + ine (48a/12)
f. + den (3b/7)	[= 2]
sinne-i f. (3b/7)	ferd ü kâ'im: < Ar. Tek başına ayakta duran.
[= 1]	f. (1b/2)
fehm: < Ar. Analma, anlayış.	[= 1]
f. + olunur (20a/8)	fermān: < Far. Buyruk, emir.
f. + olunuz (17a/1)	f. (2a/1)
[= 2]	[= 1]
fehvā: < Ar. Mana, anlam, mefhum, kavram.	ferrāş: < Ar. Cami, mescid, imaret gibi müesseselerin temizliğini sağlamak; hizmetçi.
f. + sıyla (3b/12)	f. (6a/13)
[= 1]	[= 1]
felek: < Ar. Gökyüzü, sema.	fers-i muhtār: < Ar. Seçkin atçılık (kitapları).
f. + ü (1b/4)	f. + da (4a/13)
[= 1]	[= 1]
fenā: < Ar. Yok olma, yokluk, geçip gitme.	fesād: < Ar. Fenalık, kötülük; arabozanlık, anlaşmazlık.
f. (33a/1)	f. (7a/15)
[= 1]	[= 1]
ferās: < Ar. Binicilik, at yetiştirme bilgisi.	

fe-şükürān: < Ar. Teşekkür ettikten sonra, teşekkür sebebiyle, teşekkür üzerine.

f. (2a/6)

[= 1]

feth: < Ar. Kuşatma, zapt etme.

f. (35a/8), (35a/12)

[= 1]

fevt: < Ar. Bir daha ele geçirmemek üzere kaybetme elden çıkarma, kaçırma.

f. + étmeyen (15b/5)

[= 1]

feyz: < Ar. Bolluk, çokluk, verimlilik, fazlalık, gürlük, ilerleme, çoğalma.

f. -i vücūdı (1b/7)

[= 1]

fırşat: < Ar. Uygun durum veya şart.

f. (24b/6)

[= 1]

fışkı: Atgillerin taze dışkısı.

f. (28b/9)

f. + sı (11a/2), (11a/7)

[= 3]

fitük: < Ar. İç organlardan bir parçanın, genellikle bağırsak bölümünün karın çeperlerini geçip deri altında ur gibi bir şişkinlik yapması. Kalvıç, yarınlık.

f. (35b/7)

[= 1]

fī: < Ar. İçinde, + de.

f. (2b/11), (2b/10)

[= 2]

fikir: < Ar. Fikir, düşünce.

f. (10a/12)

[= 1]

fī'l-ḥakīka: < Ar. Hakikatte, hakikaten, gerçekten, doğrusu.

f. (13b/9), (14a/7)

[= 2]

fī'l-ḥāl: < Ar. Hemen, şimdi.

f. (6b/7)

[= 1]

fırār: < Ar. Kaçma, savuşma izinsiz veya nizamsız olarak ortadan kaybolma.

f. (37a/8)

[= 1]

fırāset: < Ar. 1. Feraset. 2. Binicilik, at yetiştirme bilgisi.

f. (33a/6), (33b/13)

rākib-i ferās-i f. (2a/10)

[= 3]

fī-sebūli'l-lāhi: < Ar. Allah yolunda, hayrat olarak.

f. (11a/1), (11b/2), (13b/2), (13b/7), (14b/7), (15a/6), (19b/6), (9b/11)

[= 8]

fukahā-i müsümīn: < Ar. Müslüman din alimleri.

f. (30b/2)

[= 1]	g. + ce (28b/14)
fünün: < Ar. Hüner, marifet, sanat, ilim.	[= 2]
f. (3b/8)	ğālib: < Ar. Galip, üstün.
[= 1]	g. (7b/3)
fürüg-endüz: < Far. Işık toplayan.	[= 1]
f. (2a/14)	ğālibā: < Ar. Sağlam bir ihtimale göre, görünüşe göre, belki.
[= 1]	g. (23a/6)
fürüsiyyet: < Ar. 1. Süvarilik, binicilik. 2. At yetiştirme bilgisi.	[= 1]
fażā'il-i f. (4a/12)	ğan: Yoğun, کافی (Bu kelime diğer nüshalarda ‘yoğun’ şeklinde geçmektedir. Ancak Arapça’da da bu anlama yakın olan ‘ğānā’ kelimesi bulunmaktadır.)
[= 1]	g. (33b/1)
-G-	[= 1]
ğaden: < Ar. Bir dua sözü, yumuşaklık, alçak gönüllülük.	ğanem: < Ar. Koyun.
g. (2b/10)	g. (31b/6)
[= 1]	[= 1]
ğaflet: < Ar. Gafililik, boş bulunma, dalgınlık, dikkatsizlik, ihtiyatsızlık	ğanīmet: < Ar. Çalışmaksızın elde edilen şey, emeksiz kazanç.
g. (32a/13)	g. + dūr (16b/4)
[= 1]	g. + leri (17b/7)
	[= 2]
ğāh: < Far. Bazen, kimi vakit, bazı bazı, kâh.	ğarāz: < Ar. Hedef, gaye, maksat, meyil, istek.
g. (4a/6)	g. + ı (14a/6)
[= 1]	[= 1]
ğāhī: < Far. Bazen, arasıra.	ğāyet: < Ar. Nihayet, uç, son.
g. (47b/14)	g. (10a/13), (17a/4), (18b/4), (20b/10), (23a/13), (28a/1), (28a/3), (28b/12),

(28b/7), (31a/9), (36a/5), (36a/5),
(42b/1), (47a/8), (48a/15), (8a/11),
(8a/4)

g. + le (32b/2)

[= 18]

ğayr: < Ar. Yabancı, bildik olmayan.

g. + a (28a/7)

şemā'im-i ğ.(3a/5)

[= 2]

ğayretlü: < Ar. Çalışan, çabalayan kimse.

g. (37b/12)

[= 1]

ğayrı: < Ar. Başka, diğer.

g. (21a/6), (21b/11), (9b/6)

g. + lar (16b/12)

g. + lara (10b/11)

g. + ları (15a/9)

g. + larıñ hāli (22a/15)

[= 7]

ğaza: < Ar. Bk. ğazā

g. (9b/2)

[= 1]

ğazā: < Ar. Din uğruna savaşan.

g. (11a/4), (11b/3), (11b/7), (13a/11),
(13a/13), (13b/11), (13b/12), (13b/2),
(13b/7), (14a/5), (14a/7), (15a/6),
(16b/13), (19b/6), (20b/12), (20b/13),
(9a/10)

g. + etmek (23a/11)

g. + larda (13b/15)

g. + ya (13b/13), (19a/2)

[= 21]

ğāzī: < Ar. Gaza eden, ordunun başına geçen,
savaşan; savaştan sağ ve muzaffer dönen.

g. + ler (11b/4)

g. + leriñ (10b/6), (10b/8)

g. + lerinatları (10b/5)

g. + lerinden (19a/7)

[= 5]

ğāziyān: < Ar. Gaziler.

g. + ı (32b/8)

[= 1]

ğazze: < İbr. Filistin'in güneybatısında
bulunan, Gazze Şeridi'nin en büyük şehri.

g. + niñ (28b/4)

[= 1]

ğéc: Kararlaştırılan, beklenen veya alışılan
zamandan sonra, geç.

g. (28a/13), (37b/9)

[= 2]

geç-: Geçmek.

g.-en (23b/15)

g.-er (12a/3), (15b/3), (47b/4)

g.-erse (11b/13), (11b/14), (12a/2),
(12a/6)

g.-mişdür (47b/12), (47b/4)

[= 10]

gêce: Gece.

g. (14b/1), (14b/6), (15b/4), (22a/11),
(32a/12), (35b/15), (37a/10), (41b/8),
(44a/6), (47b/6), (8a/10)

g. + de (14a/10), (8a/4)

g. + si (37a/14)

g. + yarusında (28b/11)

[= 15]

geçür-: Geçirmek.

g.-eler (43a/14)

[= 1]

gedil-: Gedik olmak, aşınmak.

g.-ür (33b/2)

[= 1]

gel-: Gelmek.

g.-di (20b/7)

g.-diler (8a/7)

g.-ince (27b/5), (3b/8)

g.-incek (26b/4)

g.-medi (8b/9)

g.-meyüb (43a/3)

g.-mez (28a/11), (37b/14), (8b/9)

g.-miş (35b/10)

g.-üb (17a/7), (23a/15)

g.-ür (24b/11), (29b/12), (39a/6),
(39a/7)

g.-ürse (26a/9), (42b/15)

[= 19]

gemi: Gemi.

g. + niğ (10a/8)

[= 1]

geniş: Eni çok olan, enli, vâsi.

g. (24b/15), (25a/15), (26a/14),
(26a/2), (26a/5)

[= 5]

genc: Genç.

g. (33b/10)

[= 1]

gencîne: <Far. Hazine, define.

gevher-i g. + var (3a/12)

[= 1]

gerçek: Gerçek, yalan olmayan.

g. + den (13b/10), (13b/7)

[= 2]

gerd: <Far. Toz, toprak.

g. (35a/7)

[= 1]

gerdün: <Far. 1. Dönücü, dönen, devreden. 2.
Felek, dünya, sema.

g. (3a/7)

[= 1]

gerek: Gerekmek, ihtiyaç duymak.

g. (17b/2), (20a/9), (22a/14), (30a/1),
(33a/6), (42a/3), (6a/5)

g. + dür (11a/7), (25b/4), (28a/10),
(30a/2), (39a/3), (7b/5)

g. + se (36b/11), (36b/14)

[= 15]

geril-: Gerilmek.

g.-ür (38a/5)

[= 1]

gêrû: Geri.

g. (37b/1), (40a/5)

[= 2]

getür-: Getirmek, gelmesini sağlamak.

g.-mez (43b/10)

g.-miş (19b/8)

[= 2]

gevher: <Far. Elmas, cevher.

g. + i (3a/10)

g. -i baħr-i vefā (3a/10)

g. -i gencîne-var (3a/12)

[= 3]

gez-: Gezmek, dolaşmak.

g.-digi (16a/4)

[= 1]

gezdür-: Birinin gezmesini sağlamak, dolaştırmak.

g.-eler (37b/8)

[= 1]

gibi: Gibi.

g. (13b/12), (16a/6), (17b/9), (25a/14), (25a/9), (25b/12), (25b/2), (25b/4), (26a/11), (26a/11), (26a/2), (27b/5),

(30a/7), (30a/9), (33b/12), (34a/2), (35a/10), (35a/14), (35a/7), (36b/5), (37a/2), (38a/3), (39b/11), (39b/15), (39b/2), (39b/7), (40a/4), (40a/9), (40b/4), (40b/9), (41b/11), (41b/14), (41b/6), (41b/8), (42a/11), (42a/14), (42a/6), (42b/10), (42b/10), (42b/2), (43b/4), (43b/5), (44a/12), (44a/5), (45b/14), (47a/15), (5a/6), (6b/8), (9b/2)

g. + dūr (15a/15), (15b/6), (16b/9), (27a/9), (30a/5), (30a/6), (30a/7), (5b/10)

[= 57]

gid-: Yok olmak, elden çıkmak.

g.-e (29a/6), (38b/7)

g.-eler (36b/11)

g.-en (29a/1)

g.-er (10a/14), (19a/2)

[= 6]

gider-: Gitmek, geçmek, yok olmak.

g.-e (34a/6), (34b/1), (40a/10), (41a/4)

g.-eler (38b/15)

g.-meyeler (36a/3)

[= 6]

gir-: Girmek.

g. (32b/15)

g.-di (32a/12)

g.-er (30b/7), (41b/1)

g.-ir (30a/1)

g.-meye (41a/3), (41b/8)

g.-mez (20a/4), (20a/7)	[= 3]
g.-mezin (20b/13)	ğonce-i gülzâr: <Far. Gül bahçesinin tomurcuğu.
g.-mezler (9b/10)	g. (3a/11)
g.-üb (8b/6)	[= 1]
[= 12]	ğogrek: Mavimsi; maviye çalan kır renk.
girek: Kaburga kemiğinin alt kısmı.	g. (24a/5), (24a/9)
g. + leri (26a/6)	[= 2]
[= 1]	ğög(ü)s: Göğüs.
girgi: Bağlı. "Gergi: Perde, engel/üçüncü göz kapağı."	g. + i (8a/9)
g. (41b/8)	[= 1]
[= 1]	ğögüslü: Göğüsü olan.
girü: Yine, tekrar, bir daha, sonra.	g. (26a/5)
g. (32b/3)	[= 1]
[= 1]	ğök: Gök, gökyüzü.
git-: Gitmek, geçmek, yok olmak.	g. (30b/14)
g.-diler (20b/2), (8a/6)	g. + den (6b/8)
g.-meye (26b/14)	[= 2]
g.-mez (38a/11), (38b/8), (3b/13), (41b/1), (43a/12), (45a/1), (46a/4), (46a/6), (46a/9), (46b/1)	ğöm-: Gömmek.
g.-mezise (43b/13)	g.-seler (34b/8)
g.-mezse (38a/9), (38b/10), (38b/12), (42b/3), (43b/8), (45b/5)	[= 1]
g.-sezse (38b/4)	ğöğ(ü)l: Bk. göğül
[= 21]	g. + i (37a/11)
gizlü: Gizli, saklı.	[= 1]
g. (14a/10), (14b/2), (14b/6)	ğönül: Gönül, kalp.
	g. (25b/13), (25b/13)
	g. + lerin (18a/9)

[= 3]

gör-: Görmek.

g.-di (8a/5), (8a/5)

g.-digi (25b/12)

g.-diler (18a/2), (21b/8), (7b/11),
(7b/13), (7b/14), (7b/15), (8a/1), (8a/2)

g.-dim (16b/11)

g.-dükde (26b/7)

g.-düm (16b/1)

g.-mek (22a/14)

g.-melerini (8a/3)

g.-memiş (40a/14)

g.-mez (43a/10)

g.-señiz (24b/4), (24b/6)

g.-üb (14a/6), (21b/9), (32b/10)

g.-ür (26a/6), (33a/3), (33a/6), (8a/10)

[= 27]

göre: Göre, nazaran.

g. (14a/2), (17a/3), (2a/7), (37a/13),
(5b/9), (6b/12)

[= 6]

göregen: İyi gören.

g. (8a/8)

[= 1]

görin-: Görünmek.

g.-irse (44b/2)

g.-ür (39b/12), (39b/2)

[= 3]

görün-: Bk. görün-

g.-ce (37b/1)

g.-mez (39b/3)

[= 2]

göster-: Göstermek.

g.-em (4a/6)

g.-üb (12b/9), (13a/8), (18a/11), (6b/6)

[= 5]

götür-: Sokmak; taşımak; kaldırmak; gidermek.

g.-se (13a/6), (34a/7)

g.-ü (32a/10)

[= 3]

göyün-: Yanmak, sızlamak; olgunlaşmak.

g.-miş (42b/2)

[= 1]

göz: Göz.

g. (41b/1), (42a/6), (6b/12)

g. + e (41a/13), (43a/12)

g. + i (33a/6), (34a/3), (40b/10),
(41b/8)

g. + i bınarından (43a/9)

g. + inđen (43a/9)

g. + inde (42b/11)

g. + ine (41a/14), (41a/2), (41a/3),
(41b/1), (42a/10), (42a/12), (42a/4),
(42b/11), (42b/13), (42b/2), (42b/7),
(43a/4)

g. + ini (42a/7)	g. (8a/4)
g. + leri (39a/6), (43b/6)	[= 1]
g. + lerinden (45a/5)	güc: Güç, kuvvet; zor.
g. + ün (34a/6)	g. (6b/9)
g. + üñ (42a/7)	g. + imiz (10a/11)
[= 30]	g. + iñiz (9b/3)
gözed-: Gözetmek.	[= 3]
g.-ir (33a/3)	güç: Bk. güc
[= 1]	g. + dür (31a/9)
gözet-: Bk. gözed-	[= 1]
g.-memegile (30b/6)	gül: <Far. 1. Gül. (<i>Rosa</i>). 2. Çiçek.
[= 1]	g. (33a/1)
gözli: Herhangi bir biçimde veya renkte gözü olan.	g. + iñ (32b/13)
g. (25a/11)	[= 2]
[= 1]	gül-: Gülmek.
gözlü: Bk. gözli	g.-er (33a/5), (25b/7)
g. (26a/1)	[= 2]
[= 1]	gülâb: <Far. (gül + âb) Gülap, gülsuyu.
gurre: <Ar. Atın alnındaki beyaz, akıtma.	k. (38b/12)
g. + si (22b/12), (27b/10)	[= 1]
[= 2]	gülîstân: <Far. Gül yanaklı, al yanaklı.
ğuşşâş: <Ar. Boğazda su veya yemeğin tıkanıp kalması, boğup tıkamak, boğazda tıkanıp kalan yiyecek ve içecek.	g. + da (32b/14)
g. (35b/7)	g. + e (32b/9)
[= 1]	[= 2]
gü: Gündüz.	gülşen-i makşüd: <Far. + Ar. Maksad olunan gül bahçesi.
	g. + uñ (35a/5)

[= 1]

gün: Gün, yirmi dört saatlik zaman dilimi; güneş.

g. (22a/2), (22a/8), (29a/1), (32a/7), (32b/11), (36b/2), (37a/7), (37a/8), (37a/9), (37b/8), (38b/3), (39b/4), (39b/4), (41a/3), (41b/8), (42b/7), (45b/5), (47a/13), (47a/14), (47a/14), (47b/14), (47b/2), (47b/6), (7b/12), (7b/14), (7b/15), (8a/1), (8a/1)

g. + de (28b/15), (36a/11), (36b/10), (36b/2), (36b/4), (36b/9), (39a/9), (39b/11), (39b/7), (40a/5), (40b/1), (41a/11), (41a/5), (42b/8), (47b/2)

g. + den (36b/7), (37a/10), (39b/5), (7b/10)

g. + e (45a/14)

g. + i (36a/10), (38b/13), (7b/3)

g. + inde (11a/3), (36a/13), (36a/9)

g. + ki (37a/13)

g. + lerde (28b/10)

[= 56]

günā gün: < Far. Renk renk, türlü türlü; alaca.

ma⁶arif-i cüz⁷iye-i g. (3b/8)

[= 1]

günāh: < Far. Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş, dini suç.

g. (12b/11), (13a/8)

g. + dur (12b/8)

g. + ı (15a/2), (22a/7)

g. + olur (29b/9)

[= 6]

gündüz: Gündüz.

g. (14b/2), (14b/6), (36b/7)

g. + de (14a/10)

g. + ler (15b/3)

[= 5]

güneş: Güneş.

g. (28b/11)

g. + den (36a/4)

g. + e (35b/14)

g. + i (2a/15)

[= 4]

günlük: Günlük ağacı ve bundan elde edilen zambak; ak günlük (*Boswellia*), kara günlük (*Cortex styracis*) olmak üzere iki türü bulunur.

g. (34a/10), (41a/8), (43b/1), (46a/12)

[= 4]

gürk: < Ar. Soylu Arap atı.

g. (28b/2)

[= 1]

güyā: < Far. Sanki, diyelim ki.

g. (41a/13)

[= 1]

güyegü otu: Güveği otu, kekik otu, zater; (*Origanum vulgare*).

g. (38b/6)

[= 1]

güzel: Güzel.

g. (25a/2), (25b/6), (25b/9), (26a/1),
(27a/13), (3b/1), (8a/7)

g. + 'avrete (25a/4)

g. + i (28a/13)

[= 9]

güzellik: Güzellik.

g. + de (25a/6)

[= 1]

-H-

ḥabbab ibn eret: <Ar. İslâm ile ilk şereflenen saḥâbîlerden. İsmi Habbâb, künyesi Ebû Abdillâh'dır. m. 586 senesinde Mekke'de doğdu. 37 (m. 657)'de de Kûfe şehrinde vefât etti.

h. (11a/11)

[= 1]

ḥaber: <Ar. Haber, salık.

h. + vèrdiler (22a/9)

h. + vèrüüb (20b/5)

[= 2]

ḥabis: <Ar. Hapis, bir yere kapatıp salıvermeme.

h. + ètdiler (7b/10)

[= 1]

ḥabl-i metîn: <Ar. İslam dini.

h. + i (2b/4)

[= 1]

ḥ'âce: <Far. Hoca.

h. + niñdür (4a/6)

[= 1]

ḥadd: <Ar. Ölçü, derece.

h. + iden (29b/14)

[= 1]

ḥādîmü'l-ḥaremeyni'l muḥteremeyin: < Ar. Mekke ve Medine gibi iki kutsal şehre hizmet eden.

h. (4b/3)

[= 1]

ḥadîs: <Ar. Peygamberimizin kutsal sözü.

h. (16b/9)

h. + den (10b/11)

h. + lerinde (31a/4)

h. + ü (2a/11)

[= 4]

ḥadîs-i şerîf: <Ar. Peygamberimizin kutsal sözü.

h. (15a/7), (16b/14), (18a/15), (19b/3)

h. + de (13a/12), (19a/8), (30a/13),
(30b/12)

h. + i (22b/3)

[= 9]

ḥafaḳān: <Ar. Isdırap, sıkıntı; çarpma, vurma.

h. + rencin (34a/6)

[= 1]

ḥafīz: < Ar. Hıfzeden, saklayan, koruyan.

[= 1]

h. (2b/11)

[= 1]

ḥāk: < Far. Toprak.

h. (6b/10)

h. + dan (32a/10)

[= 2]

ḥaḳ: < Ar. Adalet.

h. + dan (32b/5)

h. + ların (28b/6), (5a/2)

[= 3]

ḥaḳan: Türk imparatorlarına verilen ünvan.

h. (4b/4)

[= 1]

ḥaḳīk: < Ar. Hak sahibi olan, haklı.

h. + kılub (1b/11)

[= 1]

ḥaḳīm: < Ar. Âlim, bilgin, her şeyi bilen.

h. + ler (31b/8)

[= 1]

ḥaḳim: < Ar. Her şeye hükmeden.

h. (23a/7), (31b/8)

h. + i (30b/14)

[= 3]

ḥaḳīr: < Ar. İtibarsız, değersiz, adi, aşağı, bayağı.

h. (3b/5)

ḥaḳḳ: < Ar. 1. Allah, Tanrı. 2. Doğruluk.

h. (14a/8), (35a/4), (35a/6)

h. + a (17b/14)

h. + dur (21a/15)

h. + ḥazretleri (9b/13)

h. + ı (29b/9), (31a/8), (31a/9), (32b/13)

h. + ı cün (10b/10)

h. + ı cünkü (10b/6)

h. + ın (13a/9)

h. + ın ḳudretin (32b/10)

h. + ında (4b/14)

h. + ından (29b/9)

h. + ını (30b/6), (32b/1)

[= 18]

ḥaḳḳında: < Ar. + T. İlgili olarak üzerine.

h. (10b/5), (14a/15), (14b/3), (14b/8), (16a/11), (27b/3)

[= 6]

ḥaḳḳ sübhāne: < Ar. "Allah'ı her türlü arazlardan kusur, ayıp ve eksikliklerden tenzih ederim" manasındadır.

h. (9a/10)

[= 1]

ḥaḳḳ te'ālā: < Ar. Allah yükseltsin!

h. (10b/5), (10b/9), (11a/8), (13a/10), (13a/6), (14a/12), (15a/4), (15b/2), (16a/10), (17a/15), (17a/8), (18a/12),

(18a/3), (18a/4), (19a/15), (19a/9),
(19b/4), (7b/1)

h. + nıñ (19b/7), (9b/4)

h. + nuñ (4a/5)

h. + nuñ a'ďası (11b/3)

h. + ya (15a/4), (15a/5), (18b/12)

[= 25]

ħaĳĳu'l-lāh: < Ar. Geziye çıkacak Bektaşı babası veya müridine diğەر dost ve samimi tarikat arkadaşları tarafından yapılan yardım.

h. + ı (12b/11)

[= 1]

ħāl: < Ar. 1. Şimdiki zaman. 2. Oluş, bulunuş, durum.

h. + i (14a/12), (32a/6), (33b/7),
(3b/10)

[= 4]

ħāl: Bk. ħāl

h. (14a/11), (4b/12), (6b/3)

h. + i (12b/7), (22a/15), (7a/1)

h. + ini (37a/11)

ġālem-i ħ.-i kibāre (4a/9)

[= 8]

ħalās: < Ar. Kurtulma, kurtuluş.

h. + eyler (13a/10)

h. + olmak (17b/11)

h. + olur (16a/6), (17a/6), (46b/3)

[= 5]

ħalīka: < Ar. Tabiat, nas.

h. + yı (1b/10)

[= 1]

ħālbūki: < Ar. + T. + Far. Oysa.

h. (10a/10)

[= 1]

ħalk: < Ar. İnsanlardan bir bölük, insanlar.

h. (14a/6)

h. + a (13a/7), (5b/9)

h. + ı (32a/1), (5b/7), (6a/10), (7b/1)

h. + ıñ (5b/8)

h. + icinde (34a/7)

[= 9]

ħalk: < Ar. Yaratma, yaratılma.

h. (17a/15)

h. + eyle (18a/3)

h. + eyledi (18a/4)

[= 3]

ħalki'l-lāhi: < Ar. Allah'ın yarattığı.

h. (30b/9)

[= 1]

ħalledu'l-lāh: < Ar. Allah daim ve baki eylesin.

h. (4b/6)

[= 1]

ħalt: < Ar. Karıştırma.

h. + ėdüb (34b/13)

[= 1]

ḥām: <Far.Uslanmamış, haşarı: ham at.

h. (35b/11)

[= 1]

ḥamd: <Ar. Tanrıya olan şükran duygularını bildirme.

h. (31a/8)

h. + ü (1b/2)

[= 2]

ḥāme: <Far. Kalem.

h. (3b/13)

[= 1]

ḥāmīle: <Ar. Gebe.

h. + ola (34b/2)

[= 1]

ḥāmīr: <Ar. Hamur.

h. (41a/4), (42a/14), (42a/15)

h. + i (42b/2)

h. + ḳorına (42a/15)

[= 5]

ḥāmīṣ: <Ar. Mektubun altına ilave edilen yazı.

h. + de (4a/1)

[= 1]

ḥamla-: Hayvanın uzun müddet boş durmak yüzünden idmanını kaybetmek.

h.-sa (48a/14)

[= 1]

ḥannāk: < Ar. Boğmaca, atın bademciklerinin intihablanması, boğazının şişmesidir. (*Anjin*) "ḥunnaḳ, ḥinnaḳ ḥunaḳ".

h. (35b/7)

[= 1]

ḥaraḳ: <Ar. Haraḳ, mezat, satılığa çıkarma.

h. (14b/7)

[= 1]

ḥarām: <Ar. Şeriatçe, dince yasak edilmiş şey

h. + olur (12a/1)

[= 1]

ḥarb: <Ar. Cenk, kavga, dövüş, savaş.

h. (29b/2)

h. + ı (6b/7)

[= 2]

ḥarc: <Ar. Harcana para, masraf.

h. (15b/2)

[= 1]

ḥarc: Bk. ḥarc

h. (14a/10), (15a/14), (9b/12)

[= 3]

ḥardāl: <Bk. ḥardal

h. (44b/14)

[= 1]

ḥardal: <Ar. Hardal, turpgillerden sarı çiçekli, deriyi yakıcı nitelikte olan ve tohumu hekimlikte kullanılan, tadı acı ve bir yıllık bir bitki ve bu tohumun toz durumuna getirilmiş

veya sirke ile karıştırılarak yapılmış macunu.
(*Brassicanigra*).

h. (42a/13), (45a/7)

[= 2]

ḥ^vāre: < Ar. Soylu Arap atı.

h. (28b/1)

[= 1]

ḥareket: < Ar. Vücudu oynatma, kıpırdatma
veya kımıldanma.

h. + e (8a/15)

h. + édtürür (37a/13)

[= 2]

ḥārit: < Ar. Delik.

h. + den (6b/9)

[= 1]

ḥār ü ḥas: < Far. Ot kırıntısı, çalı çırpı, çerçöp.

h. (6b/13)

[= 1]

ḥaşr: < Ar. Bir dua sözü. İçine almak,
vakfetmek.

h. + i (2b/11)

[= 1]

ḥasenāt: < Ar. İyilikler, iyi haller, iyi işler,
hayırlı işler.

h. (13a/1), (13a/3), (13a/6)

h. + dan (11a/6)

h. + dur (11a/3)

[= 5]

ḥasene: < Ar. İyilik, iyi hal, iyi iş, hayırlı iş.

h. (21b/14)

[= 1]

ḥāşıl: < Ar. Husule gelen, husul bulan, peyda
olan, olan, çıkan, türeyen, türeyen, biten.

h. + éder (6a/12)

h. + olur (12b/11), (13b/10), (14a/1),
(17a/11), (17a/5), (5b/11)

[= 7]

ḥāşılı: < Ar. Sözüün kıtası, kısacası.

h. (23a/13), (24a/1)

[= 2]

ḥāşıl-ı kelām: < Ar. Sözüün kısacası, kısacası.

h. (11a/4), (21a/6), (25b/5)

[= 3]

ḥastalığ: Bk. ḥastalık

h. + ı (35b/3)

[= 1]

ḥastalığ: Bk. ḥastalık

h. + ıḡ (35b/3)

[= 1]

ḥastalık: Bk. ḥastalık

h. + lara (35b/8)

[= 1]

ḥastalık: Bk. ḥastalık

h. (30a/6)

[= 1]

ḥastalık: Organizmada birtakım değişikliklerin ortaya çıkmasıyla sağlığın bozulması durumu, rahatsızlık, çor, dert, sayrılık, illet, maraz, maraza.

h. + ları (35b/4)

[= 1]

ḥatā: < Ar. Yanlış.

h. (33a/2)

[= 1]

ḥāteme: < Ar. "Allah sona erdirsin!" mânâsında kullanılan bir dilek.

h. (18b/14)

[= 1]

ḥāṭır-ı ḳatre: < Ar. Gönül damlası.

h. (3b/14)

[= 1]

ḥātim: < Ar. Hitame erdiren, bitiren.

h. + ü (2a/11)

[= 1]

ḥātime: < Ar. Son, nihayet.

h. (4b/13)

h. -i da'vāt + i (35a/14)

h.-i kitāb (34a/2)

h.-i risāle-i risālet + ü (2a/9)

h.-i tammü'l-kitāb (35a/15)

[= 4]

ḥatm: < Ar. Hitame erdirme, bitirme.

h. (35a/13)

[= 1]

ḥatmī: < Ar. Hatmi çiçeği, ebegümeçigillerden, bazı cinslerinin kök ve çiçekleri hekimlikte kullanılan, çok yıllık otsu bir süs bitkisi, ağaçküpesi; (*Althaea officinalis*).

h. (43b/14)

[= 1]

ḥatta: < Ar. Üstelik, ayrıca.

h. (20b/4), (33b/12)

[= 2]

ḥatun: Kadın.

h. + ı (21a/14), (21a/4)

h. + lardan (18b/8)

h. + ları (18b/5)

h. + larını (18b/10)

[= 5]

havān: < Far. İçinde bir şey dövüp ufalamaya yarayan, tahta, taş, maden veya plastikten yapılan kap.

h. + da (39a/8), (40a/13), (40a/4), (40b/9), (41b/14), (42a/5), (47b/8)

[= 7]

ḥavf: < Ar. 1. Korku; korkma.

h. (14a/13)

h. + eder (9b/8)

h. + edüb (32b/2), (9b/10)

h. + iedüb (32a/7)

[= 5]

ḥavz: < Ar. Havuz.

h. -ı mevrūd (2a/13)

[= 1]

ḥayā: < Ar. Haya, yumurta, testis.

h. + sına (48a/8)

h. + sını (34a/13)

[= 2]

ḥayāl-i ḥāl-i ḥayl: < Ar. Atlarla uğraşma hayali.

h. + i (4a/12)

[= 1]

ḥayavātü'l-ḥayvân: < Ar. Demîrî'nin (ö. 808/1405) hayvanlar ansiklopedisi mahiyetindeki eseri. "Ḥayâtü'l-Hayevân".

h. + da (17a/12)

[= 1]

ḥayır: < Ar. Bk. ḥayr

h. (15a/13), (16b/3), (24a/4), (24a/7)

h. + dan (16b/4)

h. + larınıñ (16a/7), (17b/6)

[= 7]

ḥayırlı: < Ar. + T. Hayırlı.

h. (30a/14)

h. + dur (30a/3)

h. + sı (23a/1)

[= 3]

ḥayl-i ḥayr: < Ar. Hayırlı at.

h. + ı (2a/2)

[= 1]

ḥayr: < Ar. İyi, faydalı, hayırlı, yarar.

h. (15b/12), (16a/9), (16a/9), (28a/11), (4b/11), (6b/15)

h. + a (15b/13)

h. + dan (16a/13)

h. + ına (17a/11)

h. + ile (35a/13)

h. + u (23b/8)

[= 11]

ḥayrāt: < Ar. Sevap kazanmak için yapılan hayırlı işler, iyilikler.

h. (10b/15)

[= 1]

ḥayret: < Ar. Şaşma, şaşırma, şaşakalma, ne yapacağını bilememe.

h. + le (32b/1)

[= 1]

ḥayru'l-kelām: < Ar. Yararlı söz.

h. (35a/3)

[= 1]

ḥayru'l-umūr: < Ar. Faydalı işler.

h. (30a/13)

[= 1]

ḥayvân: < Ar. Hayvan.

h. (29b/11), (30b/11), (30b/4), (8a/12), (8a/9)

h. + a (30a/1), (30a/3), (30b/15), (31b/9)

h. + dur (19a/9)	[= 2]
h. + ıñ (10a/8)	hâzır: Bk. hâzır
h. + ladan (10a/6)	h. + olur (6a/15)
h. + lar (29b/9)	[= 1]
h. + lara (8a/15)	hâzır: < Ar. Hazır.
[= 14]	h. + etmek (9b/4)
hâyvânât: < Ar. Hayvanlar.	h. + olıcağ (9b/7)
h. (31b/7)	h. + olmazlar (21a/3)
h. + ı (6a/3)	h. + olurlar (21a/5)
[= 2]	[= 4]
hâyvânât: Bk. hâyvânât	hâzırılâ: < Ar. Bir şeyi kullanılabak, yararlanılabak duruma getirmek.
h. + lardan (18a/7)	h.-ñ (9b/3)
[= 1]	h.-yub (16b/13)
hây: < Ar. 1. Allah'ın adlarındandır. 2. Diri, canlı.	[= 2]
h. + u (1b/2)	hâzırılık: < Ar. Hazırlanmak için gereken şey veya durumların bütünü
[= 1]	h. (9a/15)
hây: < Ar. Kadınlara mahsus aybaşı. Kadının âdet hâli.	[= 1]
h. (38b/8)	hâzret: < Ar. Saygı, saymak üzere büyüklere verilen ünvan.
[= 1]	h. + ine (12a/10)
hâzân: < Far. Sonbahar.	h. + leri (13b/5), (16b/12), (18a/3), (21b/12), (21b/7), (22a/9), (22b/8), (22b/9), (23a/8), (23a/9), (23b/11), (23b/6), (24a/11), (24a/2), (24a/6), (24b/1), (24b/4), (31a/14), (9b/13)
h. + vağtinde (35b/13)	h. + leriden (18b/6)
[= 1]	h. + lerin (21b/8)
hâzer: < Ar. Sakınma, kaçınma, korunma.	
h. (32a/13)	
h. + de (3b/9)	

h. + lerinden (12a/10), (13a/15),
(13b/4), (14b/9), (15a/10), (15b/8),
(16a/14), (16b/10), (17a/14), (19a/1),
(21b/1), (22b/14), (24a/12)

h. + lerine (18b/4), (19a/12), (20a/15),
(23a/15), (31a/8)

h. + lerini (16a/15)

h. + leriniñ (30b/7), (31b/6), (8b/12)

h. + leriniñ (16a/11), (18b/10), (19b/4)

[= 47]

hazret-i adem: < Ar. Dünyada ilk yaratılan adam; ilk peygamber.

h. (18a/10)

[= 1]

hazret-i ebibekirü'l-şiddik: < Ar. İlk halife. Hz. Ebu bekir.

h. (14a/15)

[= 1]

hazret-i 'aişe: < Ar. Hz. Ayşe; Hz. Muhammet'in eşi.

h. + anamuz (22a/2)

[= 1]

hazret-i 'alî: < Ar. Hz. Ali; Ebu talib'in oğlu ve Peygamberimizin damadı ve amcazadesi; dördüncü halife.

h. (14b/3), (17a/13), (30a/10)

[= 3]

hazret-i 'isâ: < Ar. Hz. İsa, dört büyük peygamberden biri.

h. (20b/6)

[= 1]

hazret-i 'ömer: < Ar. İkinci halife Hz. Ömer.

h. (31b/10), (8b/2)

[= 2]

hazret-i imâm hüseyin: < Ar. Hz. Muhammed'in torunu ve İmam-ı Ali'nin küçük oğlu.

h. (24b/1)

[= 1]

hazret-i musâ: < Ar. Sina yarımadasında, Eymen vadisinde, Tur dağında Allah'ın lütfuna mazhar olarak kavmine "Evamir-i aşere" adı altında ahlak ve prensip kaidelerini bildiren peygamber.

h. (31a/12)

[= 1]

hazret-i peygamber: < Ar. Hz. Muhammed.

h. (30b/4)

[= 1]

hazret-i resülullâh: < Ar. Hz. Muhammed.

h. (10b/13), (16b/6), (17a/14), (21b/2),
(23b/1), (29b/12), (8b/11)

h. + dan (22a/1)

[= 8]

hazv: < Ar. Takdir.

h. + u (3a/7)

[= 1]

hecel: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

h. (9a/3)

[= 1]

hekīm: < Ar. İnsanlardaki hastalıkları teşhis ve onları ilaçlarla veya bazı araçlarla tedavi eden kimse, doktor, tabip.

h. (44a/3), (47a/12), (7b/8)

h. + i (7b/6)

[= 4]

helāk: < Ar. Mahvolma, ölme.

h. (29b/8), (32b/14)

h. + eder (47a/5)

h. + édüb (29b/15)

h. + eylerler (6b/10)

h. + ola (16a/5), (30a/8)

h. + olur (28a/8)

[= 8]

helāl: < Ar. Helal.

h. (30a/5)

h. + olmaz (30b/4)

h. + olur (12a/4)

[= 3]

helālleş-: < Ar. Helalleşmek.

h.-mek (29b/10)

[= 1]

hem: < Far. Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki□ anlamlarında kullanılan bir söz.

h. (30a/2), (30a/2)

[= 2]

hemān: < Far. Hemen, şimdi, çabucak.

h. (13a/12), (14a/6), (14b/4), (22a/12), (29a/3), (29a/7), (32a/12)

[= 7]

hemīşe: < Far. Daima, her vakit, her zaman.

h. (36a/1)

[= 1]

her: Önüne geldiği ismin benzerlerini teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı□ anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

h. (14a/11), (14a/11), (14a/2), (17a/2), (17b/14), (20a/2), (21a/12), (21b/14), (22b/11), (24a/4), (24a/8), (25b/12), (29a/13), (29b/4), (2a/7), (30a/11), (33a/5), (35a/10), (35a/8), (35b/3), (36a/1), (36a/14), (36b/11), (36b/2), (36b/9), (38a/13), (38b/3), (39b/1), (39b/4), (3a/10), (3a/12), (3a/13), (3a/2), (3a/7), (3a/7), (3a/8), (3a/8), (3a/9), (3a/9), (3b/1), (3b/14), (3b/2), (40b/15), (42b/7), (43b/1), (47a/14), (47b/2), (5b/10), (6a/14), (6a/15), (6a/8), (6b/11), (6b/2), (6b/7), (7a/4), (8a/9), (8b/12), (8b/13)

[= 58]

her-bār: < Far. Her defa, daima.

h. (13a/2), (13a/4)

[= 2]

hergiz: < Far. Asla, katiyyen, hiçbir vakit, hiçbir suretle.

h. (3a/9)

[= 1]

ḥerīf: < Ar. Adam.

[= 1]

h. (26a/11)

[= 1]

ḥevā: < Ar. İstek, heves, arzu; sevgi; hoşlanma.

h. + sına (30a/4)

[= 1]

ḥeybetlü: < Ar. Büyük, ulu, azametli.

h. (25b/7)

[= 1]

ḥeyl-i ḳurı: < Far. Kuru hil otu, kakula otu.

h. (43b/4)

[= 1]

ḥezārān: < Far. Bülbüller.

h. (33a/1)

[= 1]

ḥıfz: < Ar. Saklanma.

h. + ı (5a/9), (5b/1)

[= 2]

ḥunnā: < Ar. Kına ağacı ve kına; (*Lawsonia inermis*).

h. (41b/6), (44a/5)

[= 2]

ḥunnāk: Bk. ḥannāk

h. (45a/10)

[= 1]

ḥunzır: < Ar. Domuz.

h. + yağ.ı (40b/3)

ḥırāset: < Ar. Bekleme, koruma.

h. (5b/1)

[= 1]

ḥaşan ü ḥüseyn: < Ar. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin; peygamberimizin torunları.

h. (31b/13)

[= 1]

ḥışm: < Far. Kızgınlık, öfke.

h. + u (6b/8)

[= 1]

ḥıtmī: < Bk. ḥatmī

h. (46a/12)

h. + toḥmın (45b/2)

[= 2]

ḥıyārşenbe: < Ar. Hıyarçember, acur; (*Cassia fistula*).

h. + yi (44b/13), (45b/3)

[= 2]

ḥıc: < Far. Hiç.

h. (15b/4), (15b/5), (15b/6), (27b/9), (28a/11), (42b/4), (8a/8)

[= 7]

ḥıcbir: < Far. Hiçbir.

h. (15a/2)

[= 1]

ḥıdāyet: < Ar. Hak yoluna, doğru yola kılavuzlanma.

h. (2a/5)	[= 3]
[= 1]	hile: < Ar. Oyun, aldatma, dubara.
hidāyet-i rahman: < Ar. Allah'ın hidayet.	h. + si (12a/6)
h. + ü (3b/7)	[= 1]
[= 1]	himār: < Ar. Erkek eşek.
hikāyet: < Ar. 1. Hikaye. 2. Anlatma.	h. + lar (9b/15)
h. (21b/15), (31a/2), (32a/3)	[= 1]
h. + buyurur (16a/12)	himmet: < Ar. Gayret, emek, çalışma, çabalama.
h. + olunur (20a/9)	h. (13b/8)
[= 5]	[= 1]
hikāyet-i mazlūm: < Ar. Mazlumların hikayesi.	hīrās: < Far. Korku.
h. (32b/7)	h. + i (1b/5)
[= 1]	[= 1]
hikmet: < Ar. Sebep, batındaki sır.	hişār: < Ar. Kale, etrafı istihkamlı kale, bent.
h. + i (20a/15)	h. + da (20b/12)
[= 1]	h. + lardan (20b/12)
hikmetu'l-lāh: < Ar. Allah'ın hikmeti.	[= 2]
h. (32a/12)	hişsa-dār: < Ar + Far. Hissesi olan, hisse sahibi.
[= 1]	h. (2b/9)
hilāf: < Ar. Karşı, zıd, yalan.	[= 1]
h. (6a/11)	hişse: < Ar. Pay, nasip.
[= 1]	h. (31b/8)
hilāfet: < Ar. Halifelik, peygamber vekili olarak İslamı koruma vazifesi.	h. -i şer'iyeye + leri (5b/11)
h. + e (4b/7)	[= 2]
h. + i (1b/10)	hizbihi: < Ar. Dua sözü. Yol, kısım, takım.
taht-ı h + de (32a/5)	h. (2b/10)

[= 1]

hizmet: Bk. hizmet

h. + eden (5a/11)

[= 1]

hizmet: < Ar. Hizmet, görev.

h. + edenlere (11a/9)

h. + eyledi (11a/5)

h. + inde (6b/6)

h. + ine (6a/15)

[= 4]

hizmet-kār: < Ar. + Far. Hizmet eden kişi
hizmetçi.

h. + a (21b/10)

h. + ina (22a/12)

[= 2]

h̄or: < Far. Ehemmiyetsiz, değersiz.

h. (18a/8), (21b/6), (21b/6), (38a/5)

h. + h̄or (38a/5)

[= 5]

h̄orla-: Uyku sırasında soluk alırken boğaz ve burundan gürültülü sesler çıkarmak, horuldamak.

h.-maya (34b/6)

h.-yan (34b/6)

[= 2]

h̄oros: < Far. Horoz, tavukgillerden, tavuğun erkeği olan kümes hayvanı.

h. + ı (43a/11)

[= 1]

h̄oş: < Far. Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren.

h. (25b/8), (42a/12), (42b/13), (46a/9), (46b/15)

[= 5]

h̄ubbu'n-nebevvi'1-yevme: < Ar. Peygamberlik gününün güzelliği.

h. (2b/10)

[= 1]

h̄ubbu'ş-şabā: < Ar. Sevgi rüzgarı.

h. (2b/14)

[= 1]

h̄uceste: < Far. Uğurlu, meymenetli; hayırlı, saadetli, kutlu.

h. (1b/4)

[= 1]

h̄udā: < Far. Allah, tanrı.

h. (32a/2), (35a/6)

[= 2]

h̄udā-yı ezeli: < Ar. Allah.

h. (1b/5)

[= 1]

h̄ufize: < Ar. Kaydetmek.

h. (3b/15)

[= 1]

h̄ukne: < Ar. Makattan ilaç şırınga etme, lavman.

h. (46b/12)	hüy: < Far. İnsanın yaratılış ve ruh özelliklerinin bütünü, mizaç, tabiat.
[= 1]	
hukûk-ı hayvânât: < Ar. Hayvanların hakları.	h. (4a/11)
h. + ı (30b/3)	h. + ı (25b/9)
[= 1]	[= 2]
hummâ: < Ar. Ateşli hastalık, nöbet, sıtma.	huyûl: < Ar. Atlar.
h. (35b/8)	h. (4b/13)
[= 1]	[= 1]
hureynîk: < Ar. Soylu Arap atı.	hüdâ: < Ar. Doğru yol gösterme.
h. (28b/2)	necm-i semâ-yı h. (3a/8)
[= 1]	[= 1]
hurmâyî torı: Far. + T. Gövdesi kızıl, ayakları ve yelesi koyu renkli olan, yağız at.	hüddame: < Ar. Hizmet eden, hademe.
h. + at (27a/7), (8a/2), (8a/5)	h. + leri (5b/1)
[= 3]	[= 1]
huşûş: < Ar. Bakım, iş; şekil, yol, konu.	hüden: < Ar. Dua sözü.
h. + ında (15b/1)	h. (2b/5)
h. + ından (12a/11)	[= 1]
h. + unda (15b/14)	hükûm: < Ar. Hüküm, emir.
[= 3]	h. + ine (6a/14)
huşûşâ: < Ar. Başkaca, ayrıca.	[= 1]
h. (28a/10), (3a/6)	hükümet: < Ar. Bir memleketi idare eden vekiller heyeti.
[= 2]	h. + de (32a/4)
huñûr: < Ar. Hatıra gelme, akla gelme.	[= 1]
h. (3b/14)	hünerlü: < Far. Hüneri olan.
[= 1]	h. (26b/1), (26b/15), (27a/8), (27b/7)
	h. + olur (27a/14), (27b/1), (27b/2), (27b/6)

h. + si (25b/6)	ıraĝ: Bk. ırak
[= 9]	1. + ola (7a/3)
hünersiz: < Far. Hüneri olmayan.	[= 1]
h. (26b/3)	ırak: Uzak.
[= 1]	1. (27a/2), (44b/3)
hürmet: < Ar. Saygı.	[= 2]
h. + le (32a/10)	ırākī: < Ar. Irak'a ait, Irak'la ilgili; Iraklı.
[= 1]	1. (46b/9)
hüseyin: < Ar. Hz. Muhammed'in torunu ve İmam-ı Ali'nin küçük oĝlu.	[= 1]
bedr-i şah-ı şehīdān-ı h. (32a/3)	ırmag: Bk. ırmak
[= 1]	1. + ını (33a/3)
hüsn: < Ar. 1. Güzel, iyi. 2. Güzellik, iyilik.	[= 1]
h. (18b/14)	ırmak: İrmak.
h. (18b/2)	1. (13a/4), (26a/9)
şüret-i h. + e (2a/3)	1. + dan (13a/5)
[= 3]	[= 3]
	ışıcak: Sıcak.
	1. (47a/8)
	[= 1]
	ısıcak: Bk. ışıcak
ılıcak: İlıkça, ılık.	1. (38b/7)
1. (43a/12), (43a/2), (46b/11), (47a/4)	[= 1]
[= 4]	ışıcak: Bk. ışıcak
ılıcak: Bk. ılıcak	1. (42a/6)
1. (38b/3)	[= 1]
[= 1]	ışıd-: Isıtmak.

-I-

1.-alar (46a/3), (46b/8)

1.-ub (46b/9), (47a/11), (47a/7)

[= 5]

ısrır-: Isırmak.

1.-ır (44b/11)

[= 1]

ıslad-: Islatmak.

1.-alar (44b/4)

1.-ub (39a/1), (39a/10), (45b/11),
(46a/6), (46a/8)

[= 6]

ıstıfâ-: <Ar. Bir şeyin halisini, temizini seçip alma.

1. (2b/2)

[= 1]

ıtr-ı lâyıq-: <Ar. Kendine layık güzel koku.

1. (1b/7)

[= 1]

ıyâzen bi'l-lâhi-: <Ar. Allah'a sığınarak sığınarak.

ı. (37b/13)

[= 1]

-İ-

i-: İ- cevheri fiili.

i.-di (10a/11), (18b/5), (18b/9),
(20a/10), (20b/1), (24a/13), (24b/2),

(2b/1), (2b/2), (33b/9), (3b/14),
(6a/10), (8a/15), (8b/12)

i.-dik (10a/10)

i.-miş (20a/9), (22a/14), (24a/1), (8a/3)

[= 19]

ib-: İplik, ip.

i. (31a/6)

[= 1]

ıbâdet-: <Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapma, tapınma.

ı. (16b/14), (5b/7)

ı. + edüb (15b/5)

zühhd-i ı. (7a/4)

[= 4]

ıbâret-: <Ar.dan meydana gelmiş; bir şeyin aynı; başkası, başka bir şey değil.

ı. (17a/2)

[= 1]

ıbdâ': <Ar. 1. Bir kimsenin karı tamamen kendisine ait olmak üzere, bir başkasına sermaye vermesi. 2. Sorulan şeye güzel cevap verme, güzel söz söyleme.

i. + u (1b/6)

[= 1]

ıblâk-: <Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

i. (9a/1)

[= 1]

ıblîs-: <Ar. 1. Şeytan. 2. Hilekar.

i. (20b/11), (20b/6), (20b/7), (20b/9)

[= 4]

İplik: İplik.

i. (16a/5)

[= 1]

İbn ‘abbās: <Ar. Ar. Ebü’l-Abbās Abdullah b. el-Abbās b. Abdilmuttalib el-Kureşî (ö. 68/687-88). Hz. Peygamber’in amcasının oğlu, tefsir ve fıkıh ilimlerinde otorite kabul edilen ve çok hadis rivâyet edenler arasında yer alan sahâbî.

i. (23b/6)

[= 1]

İbn ‘asâkir: <Ar. İbni Asakir, Arap tarihçi ve hadis bilgini.

i. (20b/14)

[= 1]

İbn şâbit: <Ar. Hadis rivâyet eden sahabilerden biri.

i. (13a/14)

[= 1]

İbrâz: <Ar. Meydana çıkarma, gösterme.

i. (4a/2)

[= 1]

İbret: <Ar. Kötü bir hadiseden alınan ders.

‘i. + olur (6b/12)

[= 1]

İbrişim: <Far. Kalınca bükülmüş ipek iplik.

i. (16a/5)

[= 1]

İbtidâ’iyât: <Ar. Ön dişler. Önceki dört diş. Bk.senayat.

i. (33a/9)

[= 1]

İç: İç, insanın ya da herhangi bir şeyin içi.

i. (26b/1), (28a/5), (31a/2), (46a/10)

i. + i (42a/7), (47b/3)

i. + inde (33b/7), (34a/7), (39a/13), (39a/4), (39a/7), (47a/10), (47a/6), (8a/10)

i. + ine (29a/5), (42a/15), (42b/10), (44b/13), (44b/7), (44b/9), (45b/3), (46a/13), (46a/2), (47a/7)

i. + lerinde (33b/2)

i. + lerinden (6a/13)

[= 26]

İç-: İçmek.

i.-di (11a/5)

i.-dügi (13a/6)

i.-mek (7b/6)

i.-miş (42a/9)

i.-se (13a/5), (34b/1), (34b/2)

[= 7]

İcâb: <Ar. Lazım gelme, gerek.

i. + eder (7a/6), (7a/6), (7a/9)

[= 3]

İcâz: <Ar. Az sözle çok mana anlatma.

i. (35a/2)

[= 1]

icerü: İçeri.

i. + ki (33a/12)

[= 1]

icin: İçin.

i. (45b/3)

[= 1]

icün: Bk. icin

i. (10a/5), (11a/1), (11b/3), (11b/7),
(12b/10), (12b/15), (13a/11), (13a/5),
(13a/9), (13a/9), (13b/2), (13b/7),
(14a/6), (15a/6), (16b/13), (17a/10),
(17a/8), (17b/11), (18a/2), (18b/13),
(18b/14), (18b/15), (19b/6), (20b/12),
(21b/8), (22a/14), (2a/2), (31b/1),
(32a/6), (35a/2), (43a/4), (5a/10),
(5a/6), (5a/7), (5a/8), (5b/12), (6a/2),
(7b/6), (8a/4), (9a/10), (9a/15),
(9b/15), (9b/2)

[= 43]

icür-: İçirmek.

i.-eler (43b/9)

[= 1]

ic yağ: : Geviş getiren hayvanların karnı boşluğunda iç organlarını saran kalın yağ, şahım.

i. + ı (47b/9)

[= 1]

iç: Bk. ic

i. + i (46b/14)

[= 1]

içün: Bk. icin

i. (17b/10), (18a/4)

[= 2]

ifāde: < Ar. Anlatma, anlatış.

i. (20a/12)

i. + sinden (3b/9)

[= 2]

iftār: < Ar. Oruç açma.

i. + étmeyen (15b/4)

[= 1]

ig: Verem, inceağrı.

i. (44a/8)

[= 1]

igi: Maden, tahta vb. nin pürüzlerini düzeltmek için kullanılan, üzeri pürtüklü, sert, ensiz, çelik araç.

i. + den (42b/5)

[= 1]

igne: Dikiş dikmeye yarayan, ince, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç.

i. (43a/13)

[= 1]

ihānet: < Ar. Haksızlık, hayınlık.

i. + édüb (21b/6)

[= 1]

ihrāc: < Ar. Dışarı atma; çıkarma.

i. + édüb (7b/12)

i. + êtdiler (7b/14)

[= 2]

ihdā: < Ar. Hediye.

i. + êtdüm (4b/11)

[= 1]

ihmāl: < Ar. Ehemmiyet vermeme, mühimsememe, boşlama, terk etme; haliyle bırakma; savsaklama.

i. (7a/15)

i. + éderler (7a/6)

i. + i (7a/1)

[= 3]

ihrāz: < Ar. Alma, kazanma, elde etme.

i. + olunmuşdur (4a/3)

[= 1]

ihsān: < Ar. 1. iyilik etme. 2. Bağış, bağışlama.

i. (14a/2)

i. + êtmekden (14a/12)

i. + olunur (11a/10)

[= 3]

ihtilāl: < Ar. Kargaşalık, düzensizlik, karışıklık.

i. (7a/6), (7a/8)

[= 2]

ihtilāl: Bk. ihtilāl

i. (6a/6)

i. + iñ (7a/9)

[= 2]

ihtimāl: < Ar. Bir şeyin olabilmesi durumu, olabirlik, olasılık.

i. (30a/9), (8b/10)

i. + dür (30a/8)

[= 3]

ihtirām: < Ar. Saygı, hürmet.

pehir-i i. (3a/7)

[= 1]

ihtirāz: < Ar. Çekinme, sakınma.

i. (35a/1)

[= 1]

ihtisār: < Ar. Kısaltma; sözü, yazıyı kısaltma.

i. (35a/13), (35a/2)

i. + kılandı (18b/1)

[= 3]

ihtiyār: < Ar. Seçme, seçilme. 2. Katlanma.

i. (18a/12)

i. + kılanmışdır (4a/14)

[= 2]

ihtiyāt: < Ar. İlerisini düşünerek, görerek davranma.

i. (41a/3)

[= 1]

ikāmet: < Ar. Oturma.

i. (3b/9)

[= 1]

iken: İken.

i. (17b/9), (30a/12), (31a/5), (32a/4),
(32a/5), (32b/3), (43a/12), (45b/12),
(47a/1), (47b/12), (8b/5)

[= 11]

iki: İki.

i. (11b/12), (11b/12), (12a/4), (12a/5),
(13a/3), (15a/8), (19b/2), (25a/3),
(26a/13), (26a/2), (26a/7), (26a/7),
(26b/12), (27b/11), (28a/2), (28b/15),
(28b/8), (29a/5), (29a/5), (30a/15),
(33a/12), (33a/13), (33a/8), (33a/8),
(33b/3), (36a/11), (36b/2), (37b/15),
(38a/15), (38a/6), (39a/1), (39b/12),
(39b/8), (40a/5), (40b/1), (41a/11),
(41a/5), (42b/8), (43a/7), (44b/11),
(45a/15), (45b/15), (45b/5), (46a/1),
(46b/10), (46b/11), (46b/12), (46b/3),
(46b/4), (47b/14), (5b/11), (8b/4)

i. + cihānda (3b/3)

i. + dūr (30b/8)

i. + si (26a/13), (37b/15), (38a/2),
(45b/9)

i. + sinden (8a/6)

i. + sini (42b/12)

[= 60]

ikidi: İkinci, öğle ile akşam arasındaki zaman dilimi.

i. + nden (28b/13)

[= 1]

iki kardaş kani: < Kardeş kanı ağacı; (*Calamus draco*).

i. (43a/1)

[= 1]

ikinci: İkinci.

i. (25a/10), (25a/14), (25a/7), (25b/2)

i. + si (11b/5), (30b/10), (5a/7)

[= 7]

ikişer: İkişer.

i. (38a/13)

[= 1]

iki yüz: İki yüz.

i. (38a/15)

[= 1]

ikrām: < Ar. 1. Hürmet, saygı gösterme. 2. Ağırılama.

i. (21b/5), (6a/14)

i. + eder (21b/5)

i. + ü (2b/13)

[= 4]

ilā: < Ar. İçin.

i. (4b/7)

[= 1]

‘ilāc: < Ar. Derde deva olan şey; ilaç.

‘i. (39a/2), (48a/10)

‘i. + ı (38a/5), (39a/15), (39a/7),
(40a/12), (40a/8), (40b/12), (40b/14),
(40b/5), (41b/3), (42a/4), (43a/1),
(43a/11), (43a/4), (44a/10), (44b/1),
(44b/11), (45a/14), (45a/6), (45b/15),
(47a/2), (47b/15), (47b/5), (48a/14),
(48a/7)

‘i. + lar (39a/3)

[= 27]

ilahî: < Ar. Tanrı ile ilgili olan, Tanrı'ya özgü olan, tanrısal, lahuti.

i. (7a/2)

[= 1]

ile: İle.

i. (10a/1), (11a/11), (13a/4), (13b/8), (14a/2), (16a/1), (16a/1), (16a/2), (16a/3), (16b/1), (17a/3), (17b/13), (18a/7), (18a/8), (18b/1), (18b/14), (20b/10), (21a/13), (21a/14), (21a/4), (22a/10), (22b/5), (23a/5), (24a/7), (24b/10), (25b/5), (28b/14), (29a/13), (29b/10), (2a/1), (2b/3), (2b/4), (2b/5), (2b/6), (30a/1), (31a/14), (31a/3), (31b/12), (32a/12), (32a/14), (32a/8), (32b/2), (32b/7), (33a/12), (33b/13), (34a/13), (34a/14), (34a/15), (34a/5), (34a/7), (35a/10), (35a/12), (35a/13), (36a/11), (36a/2), (36b/3), (37a/13), (37b/11), (37b/3), (37b/4), (37b/5), (38a/15), (38a/7), (38a/8), (38b/10), (38b/6), (39a/1), (39a/8), (39b/2), (39b/8), (3b/4), (3b/7), (40a/12), (40a/15), (40a/6), (40b/13), (40b/6), (40b/8), (41a/1), (41a/11), (41b/10), (41b/3), (41b/4), (41b/6), (42a/12), (42a/6), (42b/3), (42b/8), (43a/13), (43a/15), (43a/2), (43b/11), (43b/12), (44a/1), (44a/12), (44a/7), (44b/6), (44b/7), (44b/9), (45b/6), (46a/5), (46a/8), (46b/10), (46b/2), (46b/6), (47a/10), (47a/11), (47b/1), (47b/15), (48a/12), (48a/15), (48a/5), (4a/1), (5a/13), (6a/14), (6a/5), (6a/6), (6b/1), (6b/10), (6b/13), (6b/14), (6b/15), (6b/3), (6b/7), (6b/8), (6b/9), (7a/3), (8a/14), (8a/6), (8a/9), (8b/14), (8b/14), (8b/4), (8b/7), (9a/4), (9b/4), (9b/7)

[= 137]

ile: Olarak, öyle.

i. (8a/10)

[= 1]

ilerü: İleri

i. (44b/6)

[= 1]

ilhāk: < Ar. İlave etmek, eklemek, katmak.

i. + olunmak (6a/5)

[= 1]

iliş-: İlişmek.

i.-e (16a/4)

[= 1]

illā: < Ar. Mutlaka, ille.

i. (21a/12), (21a/3), (21a/8)

[= 4]

illet: < Ar. Hastalık, sakatlık.

‘i. (38b/7), (39a/13), (41b/1), (42b/3)

‘i. + den (39a/11), (45a/12)

‘i. + dendür (41a/13)

‘i. + dür (40b/10), (43a/9), (45a/10), (45b/12), (47b/3)

‘i. + e (39a/2), (39a/3), (42a/1)

[= 15]

‘illet-i gā’iye: < Ar. Bir işin elde edilmeye uğraşılan neticesi.

‘i. (3a/3)

[= 1]

‘ilm: < Ar. Bilme, biliş; bir şeyin doğrusunu bilme.

‘i. + i (5a/7)

‘i. + ü (7a/3)

[= 2]

‘ilm-i ferāset: < Ar. At yetiştirme ilmi.

‘. + dūr (4a/9)

[= 1]

‘ilmü’s sırı: < Ar. Sır ilmi.

‘i. (14a/1)

[= 1]

iltimās: < Ar. Kayırma.

i. (32b/4)

[= 1]

imām: < Ar. İmam.

i. (10b/11), (12a/8), (15b/7) (16a/14), (16b/11), (16b/5), (16b/9), (17a/12), (20a/15), (22b/3)

[= 10]

imām ebü’l-leys: < Ar. İmam Leys, Ebü’l-Hâris el-Leys b. Sa’d b. Abdirrahmân el-Fehmî (ö.175/791). Mutlak müctehid ve muhaddis.

i. (31a/12)

[= 1]

imām-ı beyhakî: < Ar. Ebü Bekr Ahmed b. Hüseyin b. Alî el-Beyhakî (ö. 458/1066). Muhaddis ve Şâfiî fakihî.

i. (21b/7)

[= 1]

imām-ı dimyâfî: < Ar. Ebü Muhammed Şerefüddîn Abdülmü’min b. Halef b. Ebi’l-Hasen ed-Dimyâfî. Muhaddis.

i. (17a/12)

[= 1]

imām-ı müslim: < Ar. 1. Ebü’l-Hüseyin Müslim b. el- Haccâc b. Müslim el-Kuşeyrî (ö. 261/875). el-Câmi’ü’s-Sahîh adlı eseriyle tanınan muhaddis.

i. (12a/9)

[= 1]

imām-ı tabarânî: < Ar. Taberânî, asıl adı Ebü’l-Kâsım Müsnidü’-d-dünyâ Süleymân b. Ahmed b. Eyyûb et-Taberânî (ö.360/971) olan Mu'cemleriyle tanınan hadis hâfızı.

i. (11a/10), (15a/9), (21b/15), (23a/7)

[= 4]

imām şâfiî: < Ar. Şafî, Ebü Abdillâh Muhammed b.İdrîs b. Abbâs eş-Şâfiî (ö. 204/820).Şâfiî mezhebinin imamı, büyük müctehid.

i. (25b/11)

[= 1]

imāmü’l-ḥaremeyn: < Ar. Mekke-i Mükerrreme ile Medine-i Münevvere’nin imamı.

i. (32a/4)

[= 1]

imān: < Ar. Güçlü inanç, inan.

i. (3a/1)

[= 1]

imdi: 1. Buna göre, şu halde. 2. Şimdi.

i. (25b/14), (35b/2), (37b/15), (7a/4)

[= 4]

i.-erler (10b/3)

i.-mege (5a/14)

[= 8]

imlā: < Ar. Yazım.

i. (1b/8)

[= 1]

in‘ām: < Ar. Nimet verme, iyilik etme.

i. + i (1b/5)

[= 1]

imtinān: < Ar. İyiliği başa kakma.

i. + ödüb (9b/13)

[= 1]

‘ināyet-i müste‘ān: < Ar. Allah'ın lutfu.

‘i. (3b/7)

[= 1]

imtişāl: < Ar. Gerekeni yapma; alınan emre boyun eğme.

i. (17b/14)

i. + dür (4a/5)

[= 2]

inan-: İnanmak.

i.-ub (22a/12)

[= 1]

imzā: < Ar. Bir kimsenin, mektup veya sair resmi kağıtların altına, kendi elleriyle her zaman aynı biçimde yazdığı kendi adı.

i. (27b/15)

[= 1]

ince: Kendi cinsinden olanlara göre, dar vekalınlığı az olan, ince.

i. (24b/15), (25a/8), (26b/10), (26b/6), (27a/8), (28a/14), (33b/11), (43a/13)

[= 8]

in: İn, mağara

i. (2b/12)

i. + iye (34a/15)

[= 2]

incin-: İncinmek.

i. (31a/11)

i.-e (32a/14)

i.-meye (32a/2)

i.-sin (31a/11)

[= 4]

in-: İnmek.

i.-di (43a/4)

i.-dikce (12b/12)

i.-er (38a/2), (43a/10), (44b/11), (45a/12)

incīr: < İncir; (*Ficus carica*).

i. (40b/7), (47b/1)

[= 2]

indi: Şimdi.

i. (19a/5)	[= 1]		
[= 1]		inşā'llāh: < Ar. Allah isterse, Allah nasip etti ise.	
infāk: < Ar. Nafaka verip geçindirme, besleme.			
i. (14a/11)		i. (35b/4), (48a/6), (48b/3)	
[= 1]		[= 3]	
inkıyād: < Ar. Boyun eğme, muti olma teslim olma.		intiḥāb: < Ar. Seçme, seçilme.	
i. (10a/10)		i. (4a/14), (7b/8)	
[= 1]		[= 2]	
inle-: İnlemek.		intisār: Bk. intişār	
i.-r (45a/14)		i. (35b/5)	
[= 1]		[= 1]	
ins: < Ar. İnsan.		intişār: < Ar. At, eşek vb. hayvanlarda soğuk almaktan, terli ve yorgunken su içmekten ileri gelen hastalık, tutulma. krş. doğuça	
i. (31a/10)		i. (45b/11), (48a/14)	
i. + in (2b/7)		[= 2]	
[= 2]		intizām: < Ar. Nizamlı, tertipli, düzgün olma, düzgünlük.	
insān: < Ar. İnsan, ademoğlu.		i. + -ı silsile-i mevcūdātı (3a/3)	
i. (11b/9), (29b/10), (29b/9), (30b/11), (31b/7), (32a/1), (33b/14)		[= 1]	
i. + a (10b/1), (30b/15), (30b/7), (31b/9)		ip: İp.	
i. + da (25b/7)		i. + i (13a/3)	
i. + dan (8a/7)		i. + ini (31a/6)	
i. + ıñ (11b/8), (34a/1)		[= 2]	
i. + ıñdur (11b/1), (11b/10)		irgür-: Ulaştırmak, eriştirmek.	
[= 17]		i. (31b/14)	
inşā: < Ar. Yapı kurma, yapı yapma, kurma.		[= 1]	
i. + êtdikden (1b/9)		irin: Bk. iriñ	

i. (40b/3)

[= 1]

irîḡ: Organizmanın herhangi bir yerinde iltihaplanma sonunda ölmüş hücre artıklarından ve bozulmuş akyuvarlardan oluşan, mikroplu veya mikropsuz, genellikle sarımtırak renkte koyuca sıvı, cerahat.

i. (38a/3)

[= 1]

irîḡlüce: İrin toplamış, cerahatli.

i. (39a/14)

[= 1]

irsāl: < Ar. Gönderme, gönderilme, yollama.

i. (18a/5)

[= 1]

irtisām: < Ar. 1. Resmi çıkma, resmolma.

i. + -ı şüret-i kâ'inâtı (3a/2)

[= 1]

irtiyāb: < Ar. Şüphelenme, duraklama.

i. (35a/14)

[= 1]

isā: < Ar. Dört büyük peygamberden biri olup kendisine vahiy yoluyla İncil nazil olmuştur.

İ. (20b/7), (20b/9)

[= 2]

ise: İse.

i. (11a/5), (11a/5), (11a/5), (11b/6), (13a/11), (13b/15), (17a/3), (18a/6), (28a/6), (29b/9), (33b/10), (33b/9), (37a/6), (37b/13), (37b/9), (38a/11),

(38b/8), (39b/13), (39b/2), (39b/3), (40a/11), (40a/12), (40b/14), (42a/4), (43a/12), (43a/4), (44b/2), (44b/3), (45a/1), (46a/1), (46a/4), (46a/6), (46a/9), (46b/1), (46b/14), (47b/7), (48a/12), (48b/1), (7a/6)

i. + ḡ (4a/8)

[= 40]

isfidāc: < Far. Helyun, kuşkonmaz bitkisi, tilkişen, tilkikuyruğu, separine; (*Asparagus officinalis*).

i. (41b/13)

[= 1]

isfuḡdī: < Far. Beyaz hardal, tere tohumu, beyaz biber tohumu, acı tere tohumu. "isfid".

i. (43b/1)

[= 1]

ishāl: < Ar. Hafifleme, azalma, sehl olma, ishal.

i. (34b/13)

[= 1]

isim: Ad.

i. (24b/11)

i. + le (8b/12)

i. + lerden (8b/14)

i. + leri (35b/5), (8b/15)

[= 5]

iskāḡūrī: < Gr. Sabır otunun bir türü.

i. (46a/12)

[= 1]

iskender-i zülkarneyn: < Ar. 1. Kur'an-ı Kerim'de adı geçen nebi mi, veli mi olduğunda tereddüt edilen zat. 2. Büyük İskender.

i. (7b/5)

[= 1]

islām: < Ar. Müslümanlık.

i. fārisān-ı meydān-ı i. (3a/1)

sened-i i. (2a/10)

[= 2]

is(i)m: Bk. isim

i. + ini (4b/12)

[= 1]

issi: Sıcak.

i. (36a/13), (43b/7)

i. + dūr (42a/1)

[= 3]

iştāfāhu: < Ar. Seçilmiş olan.

i. (4b/3)

[= 1]

iste-: İstemek.

i.-digne (17b/10)

i.-diklerinin (31b/6)

i.-din (23a/15)

i.-dügi (10b/2), (10b/3)

i.-dügiñ (19b/2)

i.-rsiñ (22a/4)

i.-yüben (32b/1)

[= 8]

isti'dād: < Ar. Bir şeyin kabulüne, kazanılmasına olan tabii meyil, kabiliyet.

i. (2b/8)

[= 1]

istifāde: < Ar. Faydalanma, kazanma, fayda bulma.

i. (3b/9)

[= 1]

isti'māl: < Ar. Kullanma.

i. (5a/14)

[= 1]

iş: Herhangi bir yere düzen verici, günlük yaşayışı sağlayıcı her türlü çalışma.

i. + e (36b/11)

i. + i (2b/1), (32b/6)

i. + ini (6b/11)

i. + leriñ (30a/14)

[= 5]

işāret: < Ar. Belirti, gösterge, alamet.

i. + édeler (37b/5)

i. + éder (26a/8)

[= 2]

işbu: Bu, işte bu.

i. (41a/12)

[= 1]

işe-: İşemek.

i.-yen (34a/10)

[= 1]	i. (45a/7)
işid-: İşitmek.	[= 1]
i.-üb (17a/3)	‘ivaz: < Ar. Bedel, karşılık, karşılık olarak verilen şey.
i.-ür (8a/11)	‘. + ı (9b/12)
[= 2]	[= 1]
işitgen: İyi eşiten.	‘izām: < Ar. Büyükler, ulular.
i. (8a/8)	‘ulemā-yı ‘.(19b/5)
[= 1]	[= 1]
it: İt, köpek.	izhār: < Ar. Gösterme, meydana çıkarma.
i. (34b/3)	i. (10a/1)
[= 1]	[= 1]
it-: Dürtmek, itiklemek.	‘izze: < Ar. Yücelik, ululuk.
i.-di (32a/6)	‘i. + hü (4b/2), (4b/5)
i.-düm (4b/14)	[= 2]
[= 2]	‘izzet: < Ar. Değer, kıymet; yücelik, ululuk
‘itāb: < Ar. Azarlama, tersleme, paylama; darılma.	‘i. (35a/9)
‘i. (22a/11), (22a/14), (33a/2), (6b/8)	‘i. + i (11a/9)
[= 4]	sebeb-i ‘i. (17b/3), (18a/13)
i‘tibār: < Ar. Değer, söz veya imzanın değeri.	[= 4]
i. (25b/15)	
[= 1]	
ittifak: < Ar. Birleşme, uyuşma; sözleşme.	
i. (5a/3), (6b/1)	
[= 2]	
it üzimi: Patlıcangillerden, ormanda yetişen bir bitki, itüzümü; (<i>Solanum nigrum</i>).	
	k. (35b/7)
	[= 1]

-K-

ḳab: Kap.	[= 1]
k. (28b/10)	ḳabr-i meftūh: < Ar. Açık mezar.
k. + ını (40b/7)	k. (27b/12)
[= 2]	[= 1]
ḳab: Kabuk.	ḳabūl: < Ar. Rız olma.
k. + ı (47b/7)	k. + de (4b/11)
k. + ın (47b/15)	[= 1]
[= 2]	ḳac: Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı.
ḳaba: Kalın ve hacimli.	
k. + ḳuşlukda (28b/12)	k. (19b/3), (24a/6), (37a/10), (37a/9),
[= 1]	(43b/11), (43b/13), (43b/9), (44b/15),
	(45a/1), (45b/4), (46a/3), (48a/8),
	(6a/8)
ḳabā: < Ar. Kaftan.	[= 13]
k. -yı müste'ār (4a/8)	ḳac-: Bk. ḳaç-
[= 1]	k.-an (5b/10)
ḳabağ: Kapak, göz kapağı.	k.-dı (31b/1)
k. + ın (42a/8)	k.-mağda (7b/4)
[= 1]	k.-mazlar (21a/8)
ḳabarcık: Vücutta oluşan sivilce gibi küçük şişkinlik.	[= 4]
k. (42b/12)	ḳa'im-i maḳām: < Ar. 1. Birinin yerine geçen, yerini tutan, kaymamak. 2. Kaza kaymakamı.
[= 1]	k. (2a/13)
ḳabiliyyet: < Ar. Anlama, anlayış, kabul edilebilirlik, anlanabilirlik.	[= 1]
k. (2b/8)	ḳaç-: Kaçmak.
[= 1]	k.-ar (21a/7)
ḳablubağa: Kaplumbağa. (<i>Testudo</i>).	k.-dı (31a/6)
k. + ḳabımı (40b/7)	k.-ub (17b/10)

[= 3]	k. (7a/11)
kaçan: Ne zaman, ne zaman ki.	[= 1]
k. (23a/11), (24b/4), (24b/6)	kaħr: < Ar. Üstün gelerek, mahvetme, helak etme, batırma, ezme.
[= 3]	k. + ı (13a/11), (6b/10)
kağar: < Ar. Kadar, değin.	[= 2]
k. (11a/4), (11a/5), (13a/12), (13a/3), (13a/6), (19a/4), (27a/2), (27b/10), (36b/10), (36b/10), (38b/1), (40a/9), (40b/6), (40b/8), (41b/10), (41b/15), (41b/4), (47a/4), (6a/2), (8a/9), (8b/9), (9b/3)	kaħfe³-i ka³ināt: < Ar. Bütün dünya.
[= 22]	k. + ı (1b/6)
kağem: < Ar. Ayak; adım.	[= 1]
k. + leri (8b/7)	kaħfir: < Ar. Hakkı tanımayan, bilmeyen.
[= 1]	k. + leri (11b/4), (9b/5), (9b/6)
kağir: < Ar. Kudretli, kuvvetli, güçlü.	[= 3]
k. (10a/10), (19b/5), (20a/3), (9b/1)	kaħfir: < Ar. Uzakdoğu'da yetişir bir çeşit taflandan elde edilen ve hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanan, ıtrı kuvvetli bir madde.
[= 4]	k. (38a/7), (38b/11)
kağru: < Ar. Kadir olmak.	k. + ı (38a/11)
k. + hu (2b/13)	[= 3]
[= 1]	kaħil: < Ar. Hareketi ağır, tembel; durgun, rakid.
kağa: < Ar. İnsan başı, ser.	k. (6b/5)
k. + sın (42a/11)	[= 1]
[= 1]	kağıd: < Far. Kağıt, yazı yazmaya yarayan kuru ince yaprak.
kağd: < Ar. Topallık, aksak yürüme, kötürümlük.	k. + da (4a/1)
k. (35b/6)	[= 1]
[= 1]	kağide: < Ar. Usul, nizam, yol, kural.
kaħt u ğalā: < Ar. Yokluk ve pahalılık.	k. + den (7a/7)

[= 1]	kalem: < Ar. Kalem.
kā'im: < Ar. Ayakta duran, ayakta bulunan.	k. (4a/1)
k. (31b/12)	k. + i (5a/7)
[= 1]	[= 2]
kā'ināt: < Ar. Kâinât, evren.	kalem zengār: < Far. Bakır pası nevinden göztaş. "cengar, zencar, jengar".
k. (33a/5)	k. (40a/14), (39a/15)
irtisām-ı şüret-i k. + ı (3a/2)	[= 2]
[= 2]	kālm: Cisimlerde uzunluk ve genişlik dışında üçüncü boyutu çok olan.
kal-: Zaman, uzaklık veya nicelik belirtilen miktarda bulunmak.	k. (33b/11), (42a/12)
k.-an (28a/12), (40a/5), (5b/1)	[= 2]
k.-anları (6a/4)	kalınca: Kalına yakın.
k.-madı (31a/9)	k. (44a/6)
k.-maya (36b/14), (36b/4), (44a/14), (45a/10)	[= 1]
k.-maz (15a/2)	kalk-: Kalkmak.
k.-sa (29a/6)	k.-ır (15a/2)
k.-ur (17a/10), (33b/4)	[= 1]
[= 13]	kamcı: Bk. kaççı
kalb: < Ar. Kalp, yürek.	k. (37b/5)
k. + i (14a/2), (5b/9)	[= 1]
k. + in āyīnesi (32b/6)	kaççı: Kaççı.
k. + inde (13b/13)	k. (25b/2), (26b/9), (28a/5)
[= 4]	[= 3]
kaldır-: Kaldırmak.	kamış: Kamış, buğdaygillerden sulak, nemli yerlerde yetişen boğumlu, sert gövdeli bitkiler. (<i>Phragmites australis</i>).
k.-alar (42a/8), (43a/14), (44a/11)	k. (42b/10)
[= 3]	

k. + yaprağı (26a/1)

[= 2]

kāmil: < Ar. 1. Kültürlü, bilgili, bilgin 2. Olgun.

k. (24b/10), (31b/7)

k. + i (8b/2)

[= 3]

kām-rān: < Far. Kam sürücü, süren, arzusuna isteğine kavuşmuş, mutlu.

k. (35a/11)

[= 1]

қан: Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümlenme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı. Krş. dem.

k. (34a/10), (38a/6), (42a/10), (42a/7), (42b/15), (43a/3), (43a/4), (43a/4), (43a/8), (43a/8), (44a/13), (44a/14), (44b/12), (45a/15), (45a/2), (46a/1)

k. + ı (34b/10), (43a/2)

k. + ın (46a/11)

k. + ını (34b/3), (43a/11)

[= 21]

қанa-: Kanamak.

k.-r (40b/12)

[= 1]

қанad: Bk. қанат

k. + ı (19b/2)

k. + ları (38a/4)

[= 2]

қанат: Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.

k. + ları (43b/7)

[= 1]

қанatsız: Kanadı olmayan.

k. (17b/9)

[= 1]

қанқы: Hangi.

k. (17a/2), (17b/14), (3b/14)

k. + sı (3a/14), (3a/15)

[= 5]

қапа-: Kapamak.

k.-yalar (41b/7)

[= 1]

қапағ: Kapak.

k. + ın (33a/14)

[= 1]

қара: 1. En koyu renk, siyah. 2. Bu renkte olan.

k. (23a/5), (24a/4), (37a/9), (8a/4)

k. + at (8a/1)

k. + atdur (23a/2)

k. + cadūd (43b/4)

k. + kāsni (38a/12)

k. + üzüm (47b/1)

k. + zīrnīh (39a/15)

k. + zirnīh (41b/4)

[= 11]

karaju: Karanlık.

k.-b (34a/3)

k. (37a/10)

[= 1]

[= 1]

karışdur-: Bk. karışdır-

karanfil: < Ar. Karanfil. (*Eugenia caryophyllata*).

k.-alar (39a/8), (39b/11), (7a/8)

k. (42a/13)

k.-ub (34a/10)

[= 1]

[= 4]

karınca: Zar kanatlılardan, toplu olarak yaşayan, yuvaları toprağın altında olan ve birçok türü bulunan böceklerin genel adı; (*Formica*).

karīb: < Ar. Yakın, yakın olan, uzak olmayan; soyca yakın.

k. (7b/12), (9b/5)

k. (34b/1)

k. + olmazdı (10b/4)

k. + iniye (34a/15)

[= 3]

[= 2]

karīn: < Ar. Yakın.

k. (4b/14)

karınlı: Karını olan.

tevfīk-i k. (2b/3)

k. (24b/13)

[= 2]

[= 1]

kar(ı)n: İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi.

karış-: İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek.

k. + ı (26b/6), (46b/2)

k.-duğındandır (7a/10)

k. + ı altı (25a/14)

[= 1]

k. + ına (37b/3)

k. + ında (28a/11)

karışdır-: İki veya ikiden çok şeyi bir araya getirip, karışmasını sağlamak.

[= 5]

k.-a (41a/5), (44b/7)

karre: < Ar. Okumak, okuyan.

k.-alar (40a/15), (40a/5), (41a/11), (41a/2), (44a/5)

k. (3b/15), (3b/15)

k.-ub (40b/2)

[= 2]

[= 8]

karşu: < 1. Karşı. 2. Sonra.

k. (19a/5), (35b/14), (44b/1)

karışdu-: Bk. karışdır-

[= 3]	k. (36a/11)
kar̄ye: < Ar. Köy.	[= 1]
k. + de (20b/12)	kaşan-: At, eşek işemek.
k. + lerden (20b/12)	k.-a (46b/8), (48a/13), (48a/9)
[= 2]	k.-masa (47b/11)
karz-ı haşen: < Ar. Faizsiz olarak verilen borç.	k.-maz (47b/14)
k. (15a/4), (15a/5)	k.-mazsa (48a/3)
[= 2]	k.-ur (48a/7)
kaşd: < Ar. Niyet kurma.	[= 7]
k. + ıla (32b/5)	kaşayın-: Bk. kaşan-
[= 1]	k.-cağ (26b/12), (28b/10)
kaşd-ı şahih: < Ar. Gerçek niyet.	[= 2]
k. (13b/10)	kat: Kat, makam.
[= 1]	k. + da (36b/11)
kāsnī: < Far. Hindiba, yaban marulu, acı marulu, güneyik; (<i>Cichorium endiva</i>).	k. + ında (10b/9), (11a/8)
k. (38a/12)	k. + ındadır (14a/13)
[= 1]	[= 4]
kaşr: < Ar. Köşk, keşane, saray.	kat-: Katmak, ilave etmek, eklemek.
k. + ına (6b/2)	k.-alar (38b/2), (40a/4), (41b/15),
[= 1]	(42b/6), (43a/7), (44a/7), (44b/14),
kaşem: < Ar. Yemin, and.	(45a/8), (45b/3), (45b/3), (45b/4),
k. (10b/5)	(45b/8), (45b/8), (46a/13), (46a/2),
[= 1]	(46a/3), (46b/13), (47a/7), (47b/9),
kaşagū: Hayvanları tımar etmek için kullanılan, sacdan, dişli araç. 2. Sırtı kaşımak için kullanılan uzun saplı, ucu kaşık veya el biçiminde, tırnaklı araç.	(48a/2), (48a/2)
	k.-arlar (12a/6), (48b/1)
	k.-sa (48a/13)
	[= 24]
	katā: < Ar. Hiçbir vakit. Asla.

k. (13b/14)

[= 1]

ķatarlat-: Katar durumuna getirtmek, arka arkaya gelmesini sağlamak.

k.-ub (10a/12)

[= 1]

ķatı: 1. Sert. 2. Çok, çok ziyade, pek, Şiddetli, iyice, sıkı, sıkı sıkı, gayret.

k. (10b/8), (20b/10), (26b/13), (27a/4), (30a/15), (31b/1), (35b/12), (36b/13), (38b/9), (40b/1), (41b/14), (44a/13), (45a/14), (46b/7)

k. + ķatı (10b/8), (38b/9), (44a/13), (45a/14), (46b/7)

k. + siyāh (24a/5)

[= 20]

ķat'-ı mesāfe: Yol alma.

k. (7b/4)

[= 1]

ķatır: Katır, atgillerden kısarak ile erkek eŐeęin iftleŐmesinden doğan melez hayvan.

k. (25b/2)

k. + a (25a/5), (25b/1)

k. + lar (9b/15)

[= 4]

ķatl: < Ar. ldürme.

k. (11b/3)

k. + edeler (11b/4)

[= 2]

ķatre: < Ar. Damla, damlayan Şey.

k. (3b/4)

[= 1]

ķatrı'l-ğays: < Ar. Yağmur damlası.

k. + i (2b/12)

[= 1]

ķavı: < Ar. Güçlü, etkili.

k. (12a/6)

[= 1]

ķavl: < Ar. Söz, laf.

k. + inde (27b/14)

[= 1]

ķavline: < Ar. Kavline göre, sözüne bakarak.

k. (14a/15), (14b/3), (14b/7)

[= 3]

ķavm: < Ar. 1. İnsan topluluğu. 2. Bir peygamberin gönderildiği topluluk.

k. + i (29a/14)

k. + iņ (28b/4)

[= 2]

ķavuę: Mesane, idrar kesesi.

k. + ı (47b/13)

[= 1]

ķavuk: bk. ķavuę

k. (48a/4)

[= 1]

ķavuklıę: Mesane.

k. + ı (48a/5)

[= 1]

ķayna-: Bir sıvı, sıcaklığı belli bir dereceyi bulduğunda buhar durumuna geerek fokurdamak.

k.-mışdur (38b/2)

k.-yan (39a/1)

[= 2]

ķaynad-: Kaynatmak.

k.-a (44a/7)

k.-alar (38a/15), (38b/1), (38b/6), (39b/7), (40b/8), (42a/5), (44a/1), (44b/12), (45b/7), (46a/2), (46b/2), (47a/10), (47a/6), (47b/2), (48a/15)

k.-ub (46b/6), (48a/1)

[= 18]

ķaynar: Kaynak.

k. (47a/5)

[= 1]

ķazı-zāde: < Ar. + Far. Kādı-zāde Mehmed (Muhammed) b. Mustafā Balıkesrı (ö. 1044/1635). Eserin yazarı.

k. + baytārnāmesi (35a/15)

[= 1]

ķazan-: Kazanmak.

k.-asın (22a/4)

[= 1]

ķaz ayağı: Ispanagillerden, yaprakları kazayağına benzer bir ot. (*Falcaria Vulgaris*).

k. (46a/4)

[= 1]

ķe‘ab: < Ar. Atın aşık kemiklerinin birinin sağa diğerinin sola dōnmesine verilen ad.

k. (35b/5)

[= 1]

ķebā‘ir: < Ar. Büyük gūnahlar.

kelimāt-ı k. (4a/13)

[= 1]

ķeci boynuzı: Keçiboynuzu ağacı; (*Ceratonia siliqua*).

k. (47b/8)

[= 1]

ķei: Keçi (*Capra hircus*).

k. + ödiyile (43b/1)

[= 1]

ķei boynuzı: Bk. keçi boynuzı

k. + n (39a/8)

[= 1]

ķedi: Kedi (*Felis domesticus*).

k. + siniş (30b/6)

[= 1]

ķehil: < Ar. Hareketi ağır, gayretsiz, tenbel; durgun, rakid. "kahil".

k. (45a/5)

[= 1]

ķelām: < Ar. Söz, laf; söyleyiş, nutuk.

k. + ı (32b/2)

[= 1]	k. (7a/3)
kelām-ı kadīm: < Ar. Kur'an.	k.-ı kebā'ir (4a/13)
k. + inde (16a/10), (9a/11)	[= 2]
[= 2]	kemmiyyet: < Ar. Kara ile kızıl ortasında bir renktir, yağız.
kelān: < Far. İri, büyük, heybetli, cüsseli, iri gövdeli.	k. (23a/5), (23a/5)
k. (25b/5)	[= 2]
[= 1]	kemüg: Bk. kemük
kelīm: < Ar. Söz söyleyen, konuşan.	k. + i (33b/11)
k. (31a/14)	k. + ini (34b/12)
[= 1]	[= 2]
kelīmu'l-lāh: < Ar. Kur'an.	kemük: Kemik. İnsanın ve omurgalı hayvanların çatisını oluşturan türlü biçimdeki sert organların genel adı.
k. (31a/12)	k. + leri (26b/9)
[= 1]	[= 1]
kelimāt: < Ar. Kelimeler, sözler.	kemür-: Kemirmek.
k. + dan (4a/4)	k.-mege (33b/8)
[= 1]	k.-mez (33b/9)
kelp: < Ar. Köpek.	[= 2]
k. + e (31a/2)	kendi: Kendi.
[= 1]	k. (30a/2), (40b/13), (43a/2)
kemāl: < Ar. 1. Olgunluk, yetkinlik, tamlik, eksiksizlik. 2. En yüksek değer, mükemmellik; deher, baha.	k. + m (4a/6)
k. (17b/4)	k. + ŋ (21b/11)
k. + şifatlarım (17b/12)	[= 5]
[= 2]	kendü: Bk. kendi
kemālāt: < Ar. İnsanın, bilgi ve ahlak güzelliği bakımından olgunluğu.	k. (11a/1), (11b/10), (22a/12), (22a/13), (5b/13), (6a/4), (8b/3)

k. + lere (5b/15), (7a/4)

k. + ıe (18a/13)

k. + ıi (31b/3)

k. + niı (34b/15)

k. + sinden (8a/10)

k. + ye (31b/15)

k. + yi (18b/13), (26a/12), (26a/8),
(37a/12), (37b/11), (37b/12), (43b/5)

[= 21]

kerāmet: < Ar. Velilerin lüzumu anında gösterdikleri fevkalade hal.

k. (8b/10)

[= 1]

kerem: < Ar. Cömerlik, elaçıklığı, lutuf, bağış, bahşış.

k. (2a/6)

[= 1]

kerem-i izzet: < Ar. Yüce cömertlik.

k. + iyle (32a/13)

[= 1]

kere yağı: Bk. tere yağı

k. + n (45b/1)

[= 1]

kerīme: < Ar. Ayet.

k. + sinüj (15a/3)

[= 1]

kerre: < Ar. Defa, kez.

k. (28b/15), (34b/1), (36a/13), (36b/2),
(37b/5), (39b/12), (39b/4), (39b/8),
(40a/5), (40b/1), (41a/11), (41a/5),
(42b/8), (43b/13), (43b/9), (45a/1),
(46a/4), (6a/8), (9a/5)

[= 19]

kerremu'l-lāh: < Ar. Allah'ın lütfu; Hz. Ali'ye verilen isimlerden biri.

k. (14b/3), (17a/13), (30a/10)

[= 3]

kes-: Kesmek; son vermek; etkisini önlemek; etkisizleştirmek.

k.-dikden (39b/13)

k.-diler (37b/9)

k.-e (40a/1)

k.-eler (43a/15)

k.-ilen (43b/2)

[= 5]

kesdür-: Kesdirmek.

k.-eler (46a/10)

[= 1]

kesil-: Kesilmek, bitmek, sona ermek.

k.-di (20a/14)

k.-en (39b/15)

k.-mekden (39b/13)

[= 3]

keskin: Çok kesici, iyi kesen.

k. (33b/12)

[= 1]

kıç: Bk. kıç

k. (24a/14), (26b/1), (26b/11), (27a/6)

k. + ayağında (27b/11)

k. + ın (26a/12)

k. + ından (26a/12)

k. + sıırleri (25a/12)

[= 8]

kıç: 1. Kuyruk sokumu bölgesi, kaba et, kaba but, popo, makat. 2. Arka, art.

k. + ın (28a/4), (26b/14)

k. + ları (26a/14), (28a/2)

[= 4]

kıçın: Geri..

k. + kıçın (26b/14)

[= 1]

kıl: Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı, kıl.

k. (16a/2)

k. + çağazları (27a/1)

k. + çakız (8a/4)

k. + ı (11a/3), (40b/13), (8a/10)

k. + ıı (8a/11)

[= 7]

kıl-: Etmek, yapmak.

k. (35a/15), (35a/3)

k.-a (35a/6), (38b/1)

k.-am (17b/11), (17b/4)

k.-anları (2a/4)

k.-dı (10a/5), (2a/1)

k.-dım (31b/4)

k.-dum (17b/8), (17b/9)

k.-ıı (16a/2)

k.-mağa (5a/14)

k.-mağ (13b/7)

k.-ub (1b/11), (35a/10)

k.-urdum (4a/1)

[= 18]

kılıç: Kılıç.

k. (5a/10), (5a/6), (9b/1)

k. + a (5a/11)

k. + ı (13b/12)

[= 5]

kılm-: Bir işi yapmak için hazırlanmak.

k.-dı (18b/1), (35a/2)

k.-dıı (18a/6)

k.-mışdır (4a/14)

k.-ub (4a/11), (5a/5), (7b/3)

[= 7]

kındur-: İnandırmak.

k.-alar (5b/8)

[= 1]

kırıl-: Kırılmak.

k.-dı (31a/7), (31a/7)

k.-maya (16a/5)	k. (25a/14), (26b/10), (26b/3)
k.-ub (16a/6)	k. + bileklü (26a/3)
[= 4]	[= 4]
kırk: Kırk.	kışrak: Dişi at.
k. (14b/1), (19a/3), (33a/13), (33b/15), (41b/13)	k. (26b/7), (48a/12)
[= 5]	[= 2]
kırk-: Bir şeyi uçlarından kesmek.	kışsa-ı temsil: < Ar. Temsili rivayet.
k.-mağ (22b/7)	k. + i (6a/11)
k.-mağdan (22b/6)	[= 1]
[= 2]	kışşayü'l-insâf: < Ar. İnsaf hikayesi.
kırk bin: Kırk bin.	k. (32b/7)
k. (14b/1), (19a/3)	[= 1]
[= 2]	kısım: Bk. kısım
kırk iki: Kırk iki.	k. + dur (11b/1), (12b/7)
k. (33a/13)	[= 2]
[= 1]	kısm: < Ar. Parça, bölüm; fasıl, bahis.
kırmızı: < Ar. Al, kızıl renk.	k. (47a/8)
k. (42b/1)	k. + ı (11b/1), (11b/1), (11b/2)
[= 1]	k. + ından (21a/3)
kırn: Bk. karn.	[= 5]
k. + ını (29a/15)	kısmet: < Ar. 1. Bölme, pay etme, hisseler ayırma. 2. Talih, nasip, kader.
[= 1]	k. (17a/9)
kış-: Sıkmak, sıkıştırmak.	[= 1]
k.-ar (45a/12)	kış: Kış, kış mevsimi.
[= 1]	k. + günü (36a/10)
kışa: Boyu, uzunluğu az olan, uzun karşıtı.	[= 1]

kıyāfet-nāme: < Ar. Kıyafetten hüküm çıkarma kitabı.

k. + kitābı (25b/11)

[= 1]

kıyāmet: < Ar. Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.

k. + e (15b/12), (16a/8), (16b/3)

k. + güninde (11a/3)

[= 4]

kıyās: < Ar. Kıyas, karşılaştırma, örnekseme.

k. (6b/5)

[= 1]

kız-: 1. Isınmak. 2. Kızarmak.

k.-dığıdır (37a/5)

k.-miş (35b/10)

k.-mişken (35b/9)

[= 3]

kızar-: Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.

k.-a (40b/6)

[= 1]

kızard-: Kızartmak.

k.-ub (34a/8)

[= 1]

kızgın: Çok ısınmış, ısıtılmış veya kızdırılmış.

k. (35b/9)

k. + atı (35b/15)

[= 2]

kızıl: Kızıl, kırmızı.

k. (23a/5), (23b/10), (47b/15), (47b/15)

k. + dur (23a/7)

k. + üzüm (45b/6)

[= 6]

ki: < Far. Ki.

k. (10a/1), (10a/12), (10a/2), (10a/6), (10a/9), (10b/12), (10b/13), (11a/12), (11a/9), (11b/11), (11b/12), (11b/13), (11b/2), (11b/5), (11b/6), (11b/9), (12a/1), (12a/10), (12a/11), (12a/6), (12b/13), (12b/9), (13a/13), (13a/2), (13a/4), (13b/10), (13b/11), (13b/2), (13b/4), (14a/1), (14a/5), (14a/9), (14a/9), (14b/1), (14b/4), (15a/11), (15a/4), (15a/8), (15a/8), (16a/4), (16a/4), (16b/1), (16b/12), (16b/4), (17a/1), (17a/14), (17a/15), (17a/4), (17a/8), (17b/11), (17b/2), (17b/4), (18a/11), (18a/12), (18a/4), (18a/6), (18b/12), (19a/1), (19a/13), (19a/2), (19a/4), (19a/8), (19b/1), (19b/6), (1b/5), (20a/5), (20a/7), (20a/8), (20a/9), (20b/13), (20b/5), (20b/6), (21a/1), (21a/9), (21b/1), (21b/13), (21b/2), (21b/2), (22a/11), (22a/12), (22a/2), (22a/4), (22a/5), (22a/9), (22b/10), (22b/14), (23a/11), (23a/2), (23a/6), (23a/9), (23b/10), (23b/11), (23b/2), (23b/4), (23b/7), (23b/8), (24a/13), (24a/15), (24a/3), (24a/4), (24a/9), (24b/10), (24b/4), (24b/6), (24b/6), (24b/8), (25a/3), (25a/3), (25b/12), (25b/14), (25b/15), (25b/6), (26a/8), (27a/10), (27a/12), (27a/7), (27b/9), (28a/14), (28a/4), (28b/7), (29a/12), (29a/5), (29b/5), (2b/3), (30a/10), (30a/11), (30a/14), (30a/15), (30a/5), (30b/12), (30b/15), (30b/2),

(31a/13), (31a/15), (31a/8), (31b/10),
(31b/6), (31b/8), (32a/1), (32b/13),
(35b/2), (35b/9), (36a/15), (36b/10),
(36b/4), (36b/8), (37a/11), (37b/13),
(37b/15), (38a/3), (38b/1), (38b/11),
(38b/13), (38b/2), (39a/11), (39a/14),
(39a/15), (39a/2), (39a/5), (39a/7),
(3a/2), (3a/6), (40a/1), (40a/6), (40a/8),
(40b/10), (40b/12), (40b/12), (40b/15),
(40b/4), (40b/5), (40b/8), (41a/14),
(41a/6), (41b/11), (41b/3), (41b/4),
(42a/1), (42a/4), (42b/5), (43a/11),
(43a/9), (43b/3), (43b/5), (44a/10),
(44a/15), (44a/9), (44b/1), (44b/10),
(44b/11), (45a/10), (45a/11), (45a/13),
(45a/15), (45a/4), (45a/4), (45a/6),
(45a/9), (45b/12), (45b/13), (45b/15),
(46b/3), (46b/8), (47a/2), (47a/2),
(47a/4), (47b/12), (47b/13), (47b/14),
(47b/15), (47b/3), (47b/4), (47b/5),
(48a/14), (48a/15), (4a/1), (4a/15),
(4a/6), (4a/9), (4b/11), (5a/10), (5a/12),
(5a/4), (5a/4), (5b/12), (5b/4), (6a/5),
(7a/13), (7a/7), (7a/7), (7b/1), (7b/11),
(8a/12), (8a/2), (8a/7), (8b/1), (8b/10),
(8b/11), (8b/3), (9a/11), (9a/4),
(9b/10), (9b/11), (9b/14)

[= 244]

kibāre: < Ar. Büyüklük.

◌ālem-i hāl-i k. (4a/9)

[= 1]

kifāyet: < Ar. Yetişme, elverme; yeterlik.

k. (6a/1)

[= 1]

kilīm: < Far. Döşeme, divan gibi yerlere serilen, genellikle desenli, havsız, kalın, kıl veya yün dokuma.

k. + barçası (41b/10)

[= 1]

kim: 1. Kim. 2. Ki.

k. (24b/4), (25b/12), (27b/3), (33a/2),
(35a/9), (36a/1), (36a/14), (36a/4),
(3b/1), (40a/10), (40b/6), (42b/1),
(47b/10), (6b/2), (9b/6)

k. + dür (15a/4)

[= 16]

kimesne: Kimse.

k. (10a/13), (10b/4), (11b/13), (13b/2),
(19b/6), (20b/3), (23a/14)

k. + de (30b/3)

k. + den (8b/9)

k. + ler (24b/8)

k. + lere (6a/8)

k. + leriñ (34a/3)

k. + niñ (11a/1)

[= 13]

kimi: Birtakımı, bazısı, kimisi.

k. (6a/15), (6a/15)

k. + si (6a/13), (6a/13)

[= 4]

kimin: Gibi.

k. (14b/1), (14b/1), (14b/2), (14b/2),
(14b/6), (14b/6), (14b/6), (14b/6)

[= 8]

kimse: Kimse, herhangi biri.

k. (13b/7), (14a/5), (14a/7), (15a/4),
(15b/3), (15b/6), (19b/7), (21b/13),
(22a/5), (30b/15), (31a/11), (34b/2)

k. + den (31a/11)

k. + ler (14a/9), (21b/9)

k. + lerdendir (14a/8)

k. + niñ (12a/3), (20a/10), (21b/4),
(31a/9), (34b/11)

k. + ye (12b/7), (12b/8), (12b/8),
(12b/9), (12b/9), (17a/5), (21b/11),
(34a/10)

k. + yi (31a/1)

[= 30]

kirām: < Ar. Büyük.

k. melā'ik-i k. (18a/1)

[= 1]

kirec: < Far. Kireç taşının bu işe mahsus ocaklarda kavrulmasıyla elde edilen, kalsiyum oksitten ibaret taşimsı beyaz madde.

k. (40b/15), (41b/5)

[= 2]

kiriş: Bağırsaktan yapılan ip.

k. + i (16a/3), (16a/3)

[= 2]

kirpik: Göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.

k. + leri (25a/10)

k. + li (25a/11)

[= 2]

kīse: < Far. Kese.

k. -i delāl (4a/7)

[= 1]

kişi: Kimse, insan.

k. (11a/1), (17a/2), (18b/10), (20a/13),
(21a/4), (22a/12), (25b/12), (25b/7),
(29b/15), (36b/13), (36b/15), (37b/10),
(42a/9), (8b/13)

k. + ler (17a/7)

k. + niñ (34b/4), (34b/6)

k. + niñ bedenine (30a/4)

k. + nün kalbi (14a/2)

k. + ye (12a/2), (13a/1), (21b/14),
(22a/6), (34a/13), (34a/4), (34a/9),
(34b/14)

[= 27]

kişne: At, bağırır gibi yüksek ses çıkarmak.

k.-di (18a/6)

k.-meñ (18a/7), (18a/8)

k.-mezler (24b/7)

k.-mezse (26b/7)

k.-se (20b/13)

k.-ye (26b/7)

k.-yeler (24b/6), (24b/7)

[= 9]

kişnic: < Far. Kişniş otu; (*Coriandrun Sativum*).

k. (44b/12)

[= 1]

kitāb: < Ar. Kitap.

k. (4b/12)	ķolaj: At, eşek vb. hayvanların semerini veya eğerini bağlamak için gögüsünden aşırılarak sıkılan yassı kemer.
k. + ı (25b/11), (3b/14), (4b/12)	
k. + ında (12a/8)	k. (26b/6)
ķātīme-i k. (34a/2)	[= 1]
[= 6]	ķolay: Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen, emeksiz, zahmetsiz, güç ve zor karşıtı.
ķitābü'l-ķayl: < Ar. At kitabı.	
k. + da (17a/13)	k. + ı (36b/15)
[= 1]	k. + ında (36b/14), (37a/3)
ķöz: < Far. Ceviz; (<i>Juglans regia</i>).	[= 3]
k. + yağın (45a/2)	ķom: Ağıl, davar ağılı.
[= 1]	k. (37a/3)
ķo-: Bir şeyi bir yere bırakmak, yerleştirmek; bekletmek.	[= 1]
k.-maķdur (45b/13)	ķon-: Bir şeyi emeksiz edinmek.
k.-rlar (11a/6), (35b/10), (35b/14)	k.-mayub (6a/4)
k.-salar (29a/5)	[= 1]
[= 5]	ķonak: Büyük ve gösterişli ev.
ķoę-: Sert veya küçük düşürücü sözlerle gitmesini söylemek, savmak, defetmek.	k. (29a/6)
k.-an (28a/8)	k. + yerinde (37a/3)
k.-maķda (7b/4)	k. + yerine (37a/6)
[= 2]	[= 3]
ķol: At, koyun, kuzu vb.hayvanların ön ayağın üst bölümü.	ķop-: Kopmak, yerinden ayrılmak.
k. + ından (45a/15), (45b/15)	k.-a (44b/8)
[= 2]	k.-ar (44b/5)
	[= 2]
	ķopar-: Kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak.

k.-alar (43a/14)	[= 3]
k.-ır (32b/11)	koşdur-: Koşturmak.
[= 2]	k.-ıla (11b/6)
kor: İyice yanarak ateş durumuna gelmiş kömür veya odun parçası.	k.-mağ (11b/11)
k. + ına (42a/15)	[= 2]
[= 1]	koşu: Koşma.
korhüd-: Korkutmak.	k. + yêrine (37a/14), (37a/15)
k.-ur (9b/4), (9b/6)	[= 2]
[= 2]	kov-: Kovmak.
korķ- : Korku duymak, ürkemek, dehşete kapılmak.	k.-arlar (6b/7)
k.-uduğından (17b/10)	[= 1]
[= 1]	koy-: Ekleme, katmak.
korķu: Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntü.	k.-a (13b/12), (13b/12), (39a/1)
k. + sı (45a/14)	k.-alar (38b/15), (38b/7), (42a/15), (42a/15), (42a/7), (42b/5), (42b/8), (43a/3), (44a/2), (44b/7), (44b/8), (45b/5), (46a/3), (46b/11), (46b/2), (47a/13), (47a/4), (48a/12)
[= 1]	k.-arsa (19b/1)
korķut-: Korkutmak.	k.-dı (32a/11)
k.-dum (18a/9)	k.-maya (28b/9)
[= 1]	k.-salar (34b/6), (34b/7)
koru-: Korumak.	k.-ub (29a/7), (42b/10), (46a/14)
k.-sun (32b/12)	k.-u vèreler (37b/6)
[= 1]	k.-u vèrmeye (26a/12)
koş- : Koşmak.	k.-u vèrmeyeler (37b/5)
k.-mazlar (29b/4)	[= 32]
k.-sa (21a/4)	koy(u)n: Kollar arası, kucak.
k.-salar (11b/15)	

k. + ina (32a/10)

[= 1]

koyu: Koyu, yoğun.

k. (40b/8), (41b/15), (48a/15)

[= 3]

koyun: Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan; (*Ovis aries*).

k. (8a/12)

k. + yüjini (41a/6)

[= 2]

kök: Kök, dip.

k. + i (39b/1), (41b/5)

k. + ini (40a/1)

[= 3]

köstek: Koşulan atların tepmesini önlemek için kuskun kayışına eklenen kayış.

k. (28b/8)

[= 1]

kuç-: Kucaklamak.

k.-duj (31b/3)

[= 1]

kudret: < Ar. Allah'ın ezeli gücü.

k. + in (32b/10)

[= 1]

kuduz: Köpek, kedi, tilki vb. memeli hayvanlardan ısırma, tırmalama veya salya yolu ile insana geçen, genellikle çırpınma, sudan

korkma şeklinde beliren, zamanında aşı yapılmazsa ölümle sonuçlanan hastalık

k. + it (34b/3)

[= 1]

küb-ı tür: < Far.Tur dağı, sina dağı.

k. (27a/10)

[= 1]

kul: Tanrı'ya göre insan.

k. + a (32b/12)

k. + ları (32b/11)

k. + larını (19a/9)

k. + uñ (33a/14), (33b/1)

k. + uñ memātına (32b/12)

[= 6]

kula: 1. Gövdesi sarı veya kirli sarı renkte, yele, kuyruk ve bacağıın alt kısmındaki kılların koyu renkte olduğu at donu. 2. Bu renkte olan [at].

k. (27b/3)

k. + at (27b/3), (7b/13)

[= 3]

kulağ: Bk. kulağ

k. + ı (26a/2), (42a/1)

k. + ın (8b/4), (8b/4)

k. + ina (27a/1), (37a/11)

k. + ında (8b/4)

k. + ından (27a/2)

k. + ıyla (26a/7)

[= 9]

kulak: Başın her iki yanında bulunan işitme organı.

k. + ları (25b/1), (26a/1)

k. + ların (18a/9), (45a/5)

k. + larını (36a/12)

[= 5]

kullan-: Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak.

k.-ub (30a/2)

k.-urlardı (8b/8)

[= 2]

kullandır-: Kullanma işini yaptırmak.

k.-mağ (13b/15)

[= 1]

kulnā: < Ar. Dedik.

k. (2b/12)

[= 1]

kulte: < Ar. Dedim.

k. (2b/12)

[= 1]

kumār: < Ar. Para karşılığı oynanan oyun.

k. (12a/5)

[= 1]

kumlī: ? Bk. leblāb

türub + k. (38b/14)

[= 1]

kurān: < Ar. Hz. Muhammed'e indirilen kitap.

k. + u (1b/11)

[= 1]

kurbağa: Kurbağa.

k. (29a/15)

[= 1]

kurca: Karaca olmalı; diğer nüshalarda "karaca" şeklinde yazılmıştır.

k. (33b/3)

[= 1]

kurı: Kuru.

k. (28b/7)

[= 1]

kurıl-: Hazırlanmak.

k.-ub (34a/7)

[= 1]

kurşun: Ağır, yumuşak, kolayca dövülebilen, maviye çalan gri (kurşunî) renkli, boru imali ve birçok kimyevî birleşikte kullanılan, yoğunluğu 11,3; erime derecesi 327°; atom ağırlığı 207,21; atom numarası 82; sembolü Pb olan metal element.

k. + dan (41b/11)

k. + ı (41b/9)

[= 2]

kurṭubī: < Ar. Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Ebî Bekr b. Ferh el-Kurtubî (ö. 671/1273). Tefsir, hadis ve fıkıh âlimi.

k. (16b/11)

[= 1]

ķurtul-: Bk. ķurtul-

[= 3]

k.-ur (30a/3)

ķuķe: < Far. Kōķe.

[= 1]

k. (6b/2)

ķurtul-: Tehlikeli veya kōtū bir durumu atlatmak.

[= 1]

k.-maķa (39a/11)

ķuķluk: Gūnūn sabahla oēle arasındaki bōlūmū, ķuķluk vakti.

k.-maz (45a/12)

k. + da (28b/12)

[= 2]

[= 1]

ķuru: Kuru, eski tıp anlayışına gōre, kuru, yaķ, soēuk ve sıcak ōzelliklerden kuru ōzelliēe sahip nesne.

ķutlu: Uēurlu.

k. (28b/9)

k. (10a/12)

k. + baķlu (26a/3)

[= 1]

[= 2]

ķuvā: < Ar. Kuvvetler.

k. + sına (30a/4)

ķuru-: Kurumak.

[= 1]

k.-ya (40a/10)

ķuvvet: < Ar. Gūē, kudret, takat; sıhhat, saēlamlık.

[= 1]

k. (19b/4), (2a/2), (9b/1)

ķuse: Atların ve ineklerin gōzūnde ķıkan, mercimek būyūklūēinde bir yara. "Kisi".

k. + i (23b/9)

k. (40b/9)

[= 4]

[= 1]

ķuķūr: < Ar. Kōķkler.

ķuvvetlendir-: Kuvvetlendirmek, gūēlenmesini saēlamak, gūcūnū artırmak.

k. (6b/1), (6b/6)

k.-e (34a/4)

[= 2]

[= 1]

ķuķ: Kuķ.

ķuvvetlū: Gūcū ķok olan, zorlu, ūiddetli.

k. (17b/9)

k. (10a/15), (25b/7), (8a/8)

k. + caēızı (31a/5)

k. + ķayvān (8a/9)

k. + ıķ ķaķķı (31a/8)

[= 4]

ķūy: < Far. Kōy.

k. + i (2a/8)

[= 1]

kıyruğ: Bk. kıyruk

k. + a (27b/5)

k. + ı (23b/10), (25b/2), (25b/2),
(27a/12), (27a/15), (27a/7), (27b/2),
(27b/4), (36a/12), (47b/5)

k. + ın (22b/6), (26b/13)

k. + ını (28b/14)

[= 14]

kıyruk: Hayvanların çoğunda, gövdenin sonunda bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ.

k. + kemükleri (26b/9)

k. + ların (24b/8)

k. + lı (25b/3)

k. + yatağı (25a/15), (26a/5)

[= 5]

kıyruklı: Kıyruğu olan.

k. (26b/9)

[= 1]

kıyu: Su katmanına varıncaya kadar derinliğine kazılan, genellikle silindirik biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanılan çukur.

k. + dan (31a/3)

[= 1]

kızu: Kuzu.

k. + çağı (31a/15)

[= 1]

kübeyşe: < Ar. Bir at cinsi.

k. (28b/1)

[= 1]

küccük: Bk. küçük.

k. + böğürlü (26a/4)

[= 1]

küçük: Küçük.

k. (28a/15)

[= 1]

küffar: < Ar. Kâfirler, inkar edenler.

k. (9a/15)

[= 1]

küheylân: < Ar. Soylu Arap atı.

k. (28b/1)

[= 1]

kül: Kül.

k. + ini (34b/10), (41a/6)

[= 2]

küllehu: < Ar. Tüm.

k. (2b/15)

[= 1]

küllü: < Ar. Tüm.

k. (2b/13)

[= 1]

küllüye: < Ar. Umûmî, bütün.

faẓā'il-i 'ulūm-u k. (3b/8)

[= 1]

kün: < Ar. Olmak.

k. + işi (2b/1)

[= 1]

küncid: < Far. Susam.

k. + yağına (45b/7), (47a/11)

[= 2]

kütibe: < Ar. Kitaplar.

k. (3b/15)

[= 1]

küttāb: < Ar. Katipler, yazıcılar.

k. (5b/3)

[= 1]

lahīf: < Ar. Zulüm görmüş, kalbi yanık.

1. (8b/15)

[= 1]

lahza: < Ar. An.

1. + nın (28b/3)

[= 1]

lakin: < Ar. 1. Ama. 2. Ancak.

1. (24a/8), (35a/1), (38a/2), (41b/2), (45a/15)

[= 5]

laṭīf: < Ar. Yumuşak, hoş, güzel; nazik.

1. (32a/2)

[= 1]

lāyık: < Ar. Yakışan, yaraşır, yakışık.

1. (2b/9), (32a/14), (3a/15), (7a/7)

[= 4]

lā-yu'addü: < Ar. Sayısız.

1. (1b/2)

[= 1]

lāzım: < Ar. Gerekli, gerek.

1. (29b/12), (5a/12), (5a/12)

1. + dur (29b/7)

1. + olan (5b/13), (5b/13), (5b/15), (5b/4), (6a/1), (6a/2)

[= 10]

leblāb: < Ar. Belli bir cins üzüm veren, dalları çardak üstüne yayılan tırmanıcı küçük ağaççık, üzüm ağacı, asma, sarmaşık.; (*Vitis*). krş. qumlī

-L-

lā: < Ar. Hayır.

1. (2b/11)

[= 1]

lāden: < Far. Ladengillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, tüylü ve genellikle yapışkan yapraklı, beyaz veya pembe çiçekli, reçinesi hekimlikte kullanılan bir bitki ve bu bitkiden elde edilen sürme, rastık. (*Cistus creticus*).

1. (45b/9)

[= 1]

1. (38b/13)	1. + i (27a/10)
[= 1]	[= 1]
lehu: < Ar. Onun için, ondan yana.	leylen: < Ar. Geceleyin, gece vakti.
1. (2b/13), (4b/1)	1. (3b/12)
[= 2]	[= 1]
lehv: < Ar. Oyun, eğlence, faydasız iş.	libās: < Ar. Elbise.
1. (21a/4), (21a/6)	1. (1b/3)
1. + i (21a/3)	[= 1]
[= 3]	lidad: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.
leḳad: < Ar. Ben.	1. (8b/15)
1. (3b/12)	[= 1]
[= 1]	li-dīnihi: < Ar. Din için.
lem-yezeli: < Ar. Devamlılık, bakılık, zeval bulunmazlık.	1. (4b/1)
1. + ye (1b/5)	[= 1]
[= 1]	li-emri'l-lahi: < Ar. Allah'ın emirlerinden dolayı.
leşker: < Far. Asker	1. (30b/8)
1. + idür (6b/13)	[= 1]
[= 1]	li'l-āḫir: < Ar. Ahiret için.
leṭā'if-i lāyika: < Ar. Yakışan latifeler.	1. (4a/2)
1. (4a/2)	[= 1]
[= 1]	li'l-ālemīn: < Ar. Dünya için.
levāmi': < Ar. Parlamalar, parıldayan şeyler, nurlar.	1. (2b/6)
1. (2b/4)	[= 1]
[= 1]	limā: < Ar. Ne.
levn: < Ar. Renk, boya.	1. (4a/15)

[= 1]

li'n-nās: < Ar. İnsan için.

l. + i (2b/5)

[= 1]

loḳma: < Ar. Lokma, sokum.

l. (39a/9)

[= 1]

luṭf: < Ar. İyi muamele, iyilik.

l. (32a/13)

l. + u (14a/2)

[= 2]

luṭf-ı ḥudā: < Ar. Allah'ın lutfu.

l. (2a/7)

[= 1]

luṭfī: < Ar. Lutfu ait, lutufla ilgili.

l. (11a/10)

[= 1]

ma'ārif: < Ar. Pek az bilgi.

m. + -i cüz'iyeden (4a/9)

m.-i cüz'iyeye-i günā gün

[= 2]

ma'ārif: < Ar. Marifetler, bilimler.

m.-i cüz'iyeye-i günā gün (3b/8)

[= 1]

ma'āş: < Ar. 1. Yaşayış, dirlik. 2. Geçinecek şey.

m. (6a/2), (7a/10)

m. + ı (1b/9)

m. + ında (5b/15)

[= 4]

mādām: < Ar. Öyle ki, ne zaman ki.

m. (42a/1), (7a/13)

[= 2]

mādde: < Ar. Madde, element, öge.

m. (45a/11)

[= 1]

mağfiret: < Ar. Allah'ın kullarının günahlarını bağışlaması, yargılaması.

m. (31a/3)

[= 1]

maḥal: < Ar. Yer.

m. + de (21a/7)

m. + lerinde (35b/4)

[= 2]

-M-

mā: < Ar. O şey ki, şu nesne, ...daki.

m. (2b/14), (3b/15), (3b/15)

[= 3]

ma'ād: < Ar. Ahiret.

m. + ı (1b/9)

[= 1]

mahlūk: <Ar. Halk olunmuş, yaratılmış; yaratık.

m. (17b/2), (18a/14)

[= 2]

maḥmūd: <Ar. Bir kişi adı.

m. (2a/13)

[= 1]

maḥmūdī: <Ar. Arap atı cinsi.

m. (28b/2)

[= 1]

maḥrem: <Ar. Haram, şeriatın yasak ettiği şey.

m. (3b/4)

[= 1]

maḥşuş: <Ar. Hususilemiş; başkasında bulunmayan, yalnız bir kimseye ait olan.

m. + olan (7a/5)

[= 1]

maḥv: <Ar. Yok etme, ortadan kaldırma; harap etme, perişan etme; batma, bitme, yok olma.

m. + olur (22a/7)

[= 1]

maḥyūr: <Ar. Hayırlı.

m. (4b/9)

[= 1]

maḥzūn: <Ar. Hüzünlü, tasalı, kaygılı.

m. + oldu (32a/7)

m. + olmazlar (14a/13)

[= 2]

maḥām: <Ar. 1. Kıyam edilen, durulan, durulacak yer; durak. 2. Memuriyet, memurluk yeri.

m. (35a/9), (6b/11)

[= 2]

maḥbūl: <Ar. Kabul olunmuş, alınmış, alınan.

m. (2b/2), (31a/10), (32a/2), (4b/12)

m. + ı (27b/9)

[= 5]

maḥkūl bin yesār: <Ar. Maḥkūl b. Yesār b. Abdillāh el-Mūzenī (ö. 59/679 [?]). Hudeybiye'den önce islamla şereflenen bir sahabi.

m. (18b/5)

[= 1]

maḥkūl: <Ar. Akıllıca, akla uygun, akıllıca iş gören; akıllı, mantıklı.

m. (22a/13)

[= 1]

maḥkūle: <Ar. Takım, çeşit, soy.

m. (24b/8), (6a/8)

[= 2]

māl: <Ar. 1. Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değerli ve gerekli şey. 2. Varlık, servet.

m. (12a/4), (15a/14), (15b/2), (4a/7)

m. + ı (17a/4)

m. + ların (14a/11), (14a/9)

m. + larına (6a/4)

[= 8]

mālik: < Ar. Sahip, bir şeye sahip, bir şeyi olan.	m. (28b/2)
m. + olmamış (14b/5)	[= 1]
m. + olmuştu (14b/4)	mānend: < Far. Benzer, eş.
[= 2]	m. + i (3a/4)
ma'fūm: < Ar. Bilinen, belli.	[= 1]
m. + ola (11b/11), (22a/12), (35b/2), (5a/3), (7b/1), (8a/7), (8b/1), (8b/11)	mānif: < Ar. Men eden, geri bırakan, alıkoyan, engel olan.
m. + oldu (7a/7)	m. (32b/13)
m. + olmaz (33b/9)	[= 1]
m. + olsun (37b/15)	mankıra: < Ar. Çukurlu, halka, oyuk.
m. + olur (33b/10), (33b/13)	m. (28a/9)
[= 13]	[= 1]
māl ü menāl: < Ar. Varı yoğu, bütün varlığı.	ma'nūn: < Ar. Deli, mecnun.
m. (4a/7)	m. + olub (2b/6)
[= 1]	[= 1]
ma'mūr: < Ar. Bayındır, şenlikli.	manzūme: < Ar. Vezinli, kafiyeli söz; şiir.
m. (33a/5), (6b/1)	m. (32a/3)
[= 2]	[= 1]
ma'nā: < Far. Mana, anlam.	marāz: Bk. maraž
m. (12b/6), (18b/1), (6b/14)	m. (30a/5)
m. + da (16b/14), (19b/2)	[= 1]
m. + ları (11b/9)	marāz: < Ar. Hastalık.
m. + sı (11b/7), (12b/13), (14a/9), (15a/3), (15a/6), (15b/11), (16b/8), (16b/9), (20a/6)	m. (41a/13), (46b/15)
m. + yı (17a/2)	[= 2]
[= 16]	marāz-ı mevt: < Ar. Ölüm hastalığı, ölüm korkusu hastalığı.
ma'neg: < Ar. Arap atı cinsi.	m. (30a/6), (30a/9)

[= 2]

ma'rifet: < Ar. Ustalık; bilme, biliş, yetenek.

m. + i (1b/10)

[= 1]

ma'sel: < Ar. Titreme.

m. (35b/7)

[= 1]

maşlahat: < Ar. İş, emir, husus, madde, keyfiyet.

m. + ı (12b/15)

[= 1]

mā-sivā'l-lāh: < Ar. 1. Bir şeyden başka olan şeylerin hepsi; Allahtan maada bütün varlıklar.
2. Dünya ile ilgili olan şeyler.

m. + a (6b/4)

[= 1]

maşnū'at: < Ar. 1. Sanatla yapılmış şeyler.
2. Uydurma, düzme şeyler.

m. (1b/6)

[= 1]

maşra: Dokuma tezgahında atkı ipliklerinin sarıldığı ağaç parçası.

m. (38a/7), (38b/10), (42b/3), (42b/8),
(48a/12)

[= 5]

maşşara: < Ar. Yavaş yavaş emdirmek, içirmek.

m. (38b/10)

[= 1]

maştaki: < Ar. Sakız, sakız ağacından elde edilen bir çeşit reçine; (*Pistacia lentiscus*).

m. (43a/6)

[= 1]

mazhar-ı eltāf-ı hākk: < Ar. Allah'ın lutfuna nail olma.

m. (3a/13)

[= 1]

mazlūm: < Ar. Zulüm görmüş.

m. + a (32a/9)

[= 1]

mazmūn: < Ar. Nükteli, sanatlı söz.

m. + ında (18b/12)

m. + unca (3b/15)

[= 2]

mecāl: < Ar. Güç, kuvvet, takat.

m. (33b/14)

m. + i (8a/15)

[= 2]

mecmū': < Ar. Cem olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey, top, tüm.

m. + ı (43b/15)

[= 1]

medh: < Ar. Övme, birinin iyi şeylerini söyleme.

m. + ü (1b/4)

[= 1]

meger: < Far. Meğer, oysa, oysaki.

m. (27b/4), (28a/9), (36b/1), (37b/13)	melāvīh: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.
[= 4]	m. (9a/3)
me'āric: < Ar. Çıkılacak yerler, merdivenler.	[= 1]
m. + i (1b/7)	meleḥ: < Ar. Ayakda olan eğrice denilen hastalık. "Meleḥü'l-Hayvan".
[= 1]	m. (35b/6)
mehr: < Ar. Güneş.	[= 1]
m. + e (35a/7)	melek: < Ar. Tanrı ile insan arasında aracılık yaptığına ve nurdan olduğuna inanılan manevi varlık, ferişte.
[= 1]	m. (2b/7)
mehr-i münevver: < Ar. Aydınlatılmış güneş.	m. + ler (21a/3), (21a/7)
m. (35a/10)	[= 3]
[= 1]	melik: < Ar. 1. Padişah, hakan, hükümdar. 2. Allah adlarındandır.
mekān: < Ar. Yer, mahal; ev, oturulan yer.	m. -i mennān (3a/1)
m. (6b/13)	[= 1]
[= 1]	melül: < Ar. Melalli, usanmış, bıkmış, bezmiş
mekke-i mükərreme: < Ar. Mekke şehri.	m. (32b/3)
m. + de (9b/5)	[= 1]
[= 1]	memāt: < Ar. Ölüm.
melā'ik: < Ar. Melekler. Meleklerin büyükleri: Cebrail, Mikail, İsrail, Azrail.	m. + ina (32b/12)
m. -i kirām (18a/1)	[= 1]
[= 1]	memnū': < Ar. Men edilmiş, yasak edilmiş, yasak.
melāl: < Ar. Usanç, usanma, bıkmama.	m. (16a/3)
m. (35a/1)	[= 1]
[= 1]	men: < Ar. İtibaren.
melālet: Bk. melāl	m. + de (32b/3)
m. + de (32b/3)	[= 1]
[= 1]	

m. (4b/2)

[= 1]

men': < Ar. Yasak etme, bırakmama; durdurma; esirgeme, önleme, verme

m. (6a/10)

m. + ederlerdi (6a/9)

m. + étmeyen (15b/6)

[= 3]

menāfi': < Ar. Menfaatler, yararlar, çıkarlar.

m. (34a/2)

m. + e (4a/12)

m. + inde (34b/15)

[= 3]

menāhic': < Ar. Açık, geniş yollar.

m. (1b/9)

[= 1]

mennān': < Ar. İhsanı bol. Çok çok ihsan eden. En çok nimet veren.

m. melik-i m. (3a/1)

[= 1]

meni': < Ar. Sarp, el erişmez, zaptı zor.

m. (1b/7)

[= 1]

menkül': < Ar. Nakledilmiş, bir yerden bi yere taşınmış, taşınan.

m. + dür (18b/3)

[= 1]

menşür': < Ar. Neşrolunmuş, dağıtılmış, yayılmış.

m.-ı risāleti (2b/5)

[= 1]

menzil': < Ar. 1. Yollardaki konak yeri. 2. Mesafe.

m. (36b/10), (37b/1)

m. + de (36b/14)

m. + e (36b/12)

m. + sinde (3a/3)

[= 5]

mercimek': < Far. 1. Mercimek. 2. Bu bitkinin, besin değeri yüksek, ufak, kırmızı, sarı veya yeşil, yuvarlak ve yassıca tohumu, yasmık; (*Lens culinaris*).

m. (45b/2)

[= 1]

merhamet': < Ar. Şevkat gösterme, acıma; birini esirgeme.

m. (31a/1)

m. + édüb (31a/15), (31a/2), (31b/2)

[= 4]

merhem': Merhem, deriye sürülerek kullanılan, içinde birçok etkili madde bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız ilaç.

m. (39b/11), (39b/14), (39b/2), (40a/4), (40a/9), (40b/9), (41b/14), (42a/6)

m. + i (41a/12), (42b/14)

m.-i rümī (42b/13)

[= 11]

merhem-i rûmî: < Ar. Bir tür ilaç, merhem.

m. (42b/13)

[= 1]

merkeb: Eşek.

m. (8a/13)

m. + ini (29b/15)

[= 2]

mersîn: < Gr. Mersin, yaprakları yaz kış yeşil kalan, gıda ve parfüm sanayisinde ham madde olarak kullanılan, meyvesi murt adıyla bilinen, esansı çıkarılan, beyaz çiçekli, güzel kokulu bir ağaç, sazak; (*Myrtus communis*).

m. (47b/7)

[= 1]

mertebe: < Ar. Derece, basamak.

m. (8b/3)

m. + dedür (11a/9)

m. + leri (10b/9)

m. + ye (7a/11)

[= 4]

mervâh: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

m. (9a/2)

[= 1]

mervî: < Ar. Rivayet olunan, birinden işiterek söylenen, sağlam olarak bilinmeyen.

m. + dür (13a/15), (13b/4), (14b/9), (16b/10), (18b/6), (22a/8), (22b/1)

[= 7]

meşelâ: < Ar. Misal olarak, şunun gibi, söz gelişi.

m. (11b/12), (12a/2), (43b/4)

[= 3]

mesâlik: < Ar. Sülûk edilen, tutulan yollar.

m. + i (1b/9)

[= 1]

mesken: < Ar. Oturulacak yer; ev, hane.

m. (6b/1)

m. + inkahı (6b/10)

[= 2]

mesmû: < Ar. İşitilmiş, duyulmuş, haber alınmış.

m. (4a/14)

[= 1]

mesrûr: < Ar. Sürurlu, memnun, sevinmiş; meramına ermiş.

m. (32a/14), (32b/4)

[= 2]

meşgûl: < Ar. Bir iş uğraşan, iş görmekte olan.

m. (6b/3)

m. + olalar (5a/15)

m. + olub (5b/5)

m. + olur (17b/15)

m. + olursa (17b/15)

[= 5]

meşhûr: < Ar. Ünlü, şöhretli, tanınmış.

m. + dur (48a/7)

[= 1]	m. (13a/3), (37b/6)
meşrūh: < Ar. Şerh olunmuş, açıklanmış.	m. 1- fārisān-ı islām (3a/1)
m. (24a/9)	[= 3]
[= 1]	mezkūr: < Ar. Adı geçen, anılan.
metāʿ: < Ar. Sermaye, elde bulunan varlık.	m. + dur (24b/3), (31a/4)
m. + larından (18b/4)	[= 2]
[= 1]	mı: Soru edatı; mı.
mevcūdāt: < Ar. Var olan şeyler, mahluklar.	m. (19a/12), (32a/14)
m. (31b/13)	[= 2]
intizām-ı silsile-i m. + ı (3a/2)	mıh: < Ar. Mıh, çivi, enser; kazık.
[= 2]	m. (29a/13)
mevlā: < Ar. Efendi, sahip, malik.	[= 1]
m. (2b/13)	mışdāk: < Ar. Bir şeyin doğru olduğunu ispat eden şey, ölçüt.
[= 1]	m. + inca (4a/2)
mevrūd: < Ar. Gelmiş, gelen.	[= 1]
ḥavż-ı m. (2a/13)	mışır: < Ar. Afrika'da bir ülke.
[= 1]	m. + inç (28b/5)
mevt: < Ar. Ölüm.	[= 1]
m. + e (7b/11)	mızrāk: < Ar. Uzun, saplı, ucu sivri demirli harp aleti, kargı.
m. + inç (30a/6)	m. (9b/1)
mukaddimāt-ı m. (30a/7)	[= 1]
[= 3]	mıkdār: < Ar. Parça, kısım, bölüm. 2. Düze, belirlenen gerekli miktar, doz.
mevzec biti: < Far. Mevzec otu, bit otu, kokar ot.	m. (17b/5), (24a/5), (33b/2), (37b/2), (37b/7), (38b/4), (38b/5), (40b/2), (41a/4), (42a/5), (43a/6), (43b/10), (44a/1), (44b/14), (45a/7), (46a/11),
m. (45a/6)	
[= 1]	
meydān: < Ar. Meydan, geniş, düz ve açık alan.	

(46a/12), (46a/12), (47a/10), (48b/1), (4a/13)	m. (32b/15)
m. + ca (34a/9)	m. + i (3b/4), (3b/4)
m. + ı (34a/12), (36b/8)	[= 3]
m. + ınca (30a/2)	mişkāl: <Ar. Yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü.
m. + ından (30a/12)	m. (34a/12)
[= 26]	[= 1]
mīl: <Ar.1. Yollardaki mesafeyi tayin için dikilen nişan. 2. Bir kilometreye yakın bir uzaklık.	mişlü: <Ar. Benzer, gibi, kat.
m. (29b/6), (29b/6), (42a/12), (46b/14)	m. (2b/12)
m. + den (29b/4)	[= 1]
[= 5]	mişlü'l-ḥaṣbī: <Ar. Kumtaşı gibi.
milk: <Ar. Birinin tasarrufu altında bulunan şey, ülke.	m. (2b/12)
m. + de (7a/6)	[= 1]
m.-i cihān (32a/1)	mişlü'r-ramil: <Ar. Kum gibi.
m.-i niẓām (7a/14)	m. (2b/12)
m.-i salṭanatda (7a/5)	[= 1]
[= 4]	misk: <Ar. Misk, Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir cins ceylanın erkeğinin karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.
mi'mār: <Ar. İnşaat planlarını yapan ve bunların kurulmasına bakan sanatkar.	m. (11a/7), (34a/7)
m. (6a/15)	[= 2]
[= 1]	miskīn: <Ar. Aciz, zavallı, beceriksiz, hareketsiz
min: <Ar. -den, den beri.	m. (31b/3), (4b/12)
m. (2b/14), (3b/11), (3b/11)	[= 2]
[= 3]	mişmiş: <Ar. Diz, dirsek veya omuz kemiklerinin baş kısmında meydana gelen kırılma.
mişāl: <Ar. Benzer, andırır.	

m. (35b/6)	m. (18a/15)
[= 1]	[= 1]
miyāh: < Ar. Sular.	mu'īn: < Ar. İlane eden, yardımcı.
m. + u (1b/4)	m. (17a/6)
[= 1]	m. + dūr (15b/14)
mizāc: < Ar. Huy, tabiat.	[= 2]
m. (27b/8)	muḥāfaẓa: < Ar. Hifzetme, saklama, koruma, kayırma.
[= 1]	m. + sı (7a/13)
mizān: Bk. mīzān	[= 1]
m. + da (6b/13)	muḥabbet: < Ar. Sevgi.
[= 1]	m. (17b/8), (19b/13), (2a/4)
mīzān: < Ar. Terazî, ölçü aleti, tartı; ölçek.	[= 3]
m. + ina (11a/5)	muḥammed: < Ar. Peygamber adı. Hz. Muhammed.
m. + ında (11a/3)	m. (2b/3)
[= 2]	m. + e (16a/13)
mu'ālece: < Ar. İlaç yapma, ilaç kullanma.	m. + in (2b/11)
m. + lericün (35b/1)	[= 3]
m. + lerinden (34b/15)	muḥammedü'l-ma'rūf: < Ar. Herkesçe tanınan Hz. Muhammed (s.a.v.).
[= 2]	m. (3b/5)
mu'āmele: < Ar. Davranma, davranış.	[= 1]
m. (30a/1)	muḥaṣṣıl: < Ar. Husula getiren, hasıl eden, meydana getiren.
[= 1]	m. + ı (17a/4)
mu'aṭṭal: < Ar. Boş, işsiz.	[= 1]
m. (6a/8)	mufazzal: < Ar. Taftil edilmiş, başkalarına üstün tutulmuş.
[= 1]	muḥibbih: < Ar. Sevgili.

m. + i (2b/10)

[= 1]

muḥkem: < Ar. Tahkim edilmiş, sağlam kılınmış, sağlam, berk, sağlamlaştırılmış, kuvvetli.

m. (28b/15), (29a/12), (29b/1), (44a/2)

[= 4]

muḥtāc: < Ar. Bir şeye gereksinim duyan.

m. (29b/1)

[= 1]

muḥālefet: < Ar. Muhaliflik, uygunsuzluk, aykırılık; düşmanlık.

m. (29b/7)

[= 1]

muḥālifet: < Ar. Muhaliflik, uygunsuzluk, aykırılık; düşmanlık.

m. + étmezler (10b/3)

[= 1]

muḥtelife: < Ar. Türlü, çeşitli; çeşit çeşit.

m. (16b/14)

[= 1]

muḥābele: < Ar. Karşık verme, karşılama.

m. + sinde (21b/14), (22a/5), (22a/7)

[= 3]

muḥaddimāt: < Bk. muḥaddime

m. -i mevt (30a/7)

[= 1]

muḥaddime: < Ar. 1. Öne geçen, önde giden. 2. Başlangıç, giriş, önsöz.

m. (15a/8), (4b/13), (4b/14)

m. + si (30a/7)

[= 4]

muḥayyed: < Ar. Kayıtlı, bağlı, bağlanmış.

m. (5a/13)

[= 1]

muḥtezā: < Ar. Gereğince.

m. + sınca (15a/7), (5b/2)

[= 2]

mūm: < Far. 1. Bir fitilin etrafına erimiş bal mumu, içyağı, stearik asit veya parafin dökülerek genellikle silindir biçiminde dondurulan ince, uzun aydınlatma aracı. 2. Bal mumu.

m. (40b/1), (41a/10)

m. + ı (41a/10)

[= 3]

mūr: < Far. Karınca.

m. (32a/15), (32a/6), (32b/5)

m. + dan (32a/8)

m. + ı (32a/6)

[= 5]

murād: < Ar. Arzu, istek, dilek.

m. (16a/13), (16b/4), (19b/12), (32b/9), (35a/5), (3b/3), (4a/4), (7b/6), (9b/9)

m. + edersen (37a/5), (37a/8)

m. + étdi (7b/8)

m. + �tse (13a/8)	m. (30b/1)
m. + ı (14a/7)	[= 1]
m. + ola (13b/11)	musab�har: < Ar. Ele geçirilmiş.
m. + olsa (12a/5)	m. + � (1b/4)
m. + oluna (11b/5)	[= 1]
m.-ı Őerif� (15a/15), (17b/1)	mu'tad: < Ar. İtiyad edilmiş, adet olunmuş, alıŐılmıŐ.
[= 19]	m. (33b/8)
m�r-ı za'f: < Far. + Ar. G�cs�z karınca.	[= 1]
m. (32a/2)	mu'tallik�'l-yem�n: < Ar. Atın sağ �n ayağında ve arka iki budunda olan beyazlık.
[= 1]	m. (28a/3)
murdarlık: < Far. Taneleri bezelyeye benzer beyaz, açık mavi veya mor iekli bir bitki; (<i>Lathyrus Sativus</i>). "Murdar İlik, m�rd�k".	[= 1]
m. (41a/4)	mu'tedil: < Ar. Ne az ne çok orta halde bulunan.
[= 1]	m. (36a/5)
m�r-ı mazl�m: < Far. + Ar. Zul�m g�ren karınca.	[= 1]
m. (32b/1)	mu'ti: < Ar. İtaat eden, boyun eğen. 2. Bağlı.
[= 1]	m. (10a/14), (10a/9)
murtecer: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.	[= 2]
m. (8b/15)	mu'tlak: < Ar. Salt.
[= 1]	m. + dur (19b/5)
muşavver: < Ar. TasarlanmıŐ, d�Ő�n�lm�Ő.	[= 1]
m. (4a/1)	m�y: < Far. Kıl.
[= 1]	m. (2a/7)
musav�: < Ar. EŞit, denk, birinin �tekinden farksız olanı, aynı halde ve derecede bulunan.	[= 1]
	m�barek: < Ar. Kutlu, kutsal.
	m. (16a/2), (18a/6), (19a/9), (8b/7)

m. + barmağı (16b/1)	[= 1]
m. + dür (12b/14), (13a/10), (15b/1), (17a/5), (23a/13), (24a/10), (24a/8), (8b/13)	mükedder: < Ar. Bulandırılmış, bulanık.
m. + ridâsı (22a/10)	m. (7a/1), (7a/11)
[= 14]	[= 2]
mübâşiret: < Ar. Bir işe başlama, girişme.	mükellef: < Ar. Bir şeyi yapmaya mecbur olan. Vazifeli.
m. + i (13b/13)	m. + olan (6a/3)
[= 1]	[= 1]
müberhen: < Ar. Delil ile tesbit edilmiş.	mülâhaza: < Ar. Düşünce.
m. (2b/6)	m. + sı (13b/14)
[= 1]	[= 1]
mübîn: < Ar. Hayrı, şerri, iyiyi ve kötüyü ayıran.	mülâyim: < Ar. Yumuşak huylu, yavaş.
envâr-ı şer ^c -i m. (2b/4)	m. (25a/7)
[= 1]	[= 1]
mücerreb: < Ar. Tecrübe olunmuş, denenmiş, sınanmış.	mülâzemet: < Ar. Bir yere veya bir kimseye sımsıkı bağlanma.
m. + dür (25b/14), (39a/2), (48b/4)	m. (22b/11)
[= 3]	[= 1]
mücerred: < Ar. Tek, yalnız.	mümkin: < Ar. Muhtemel, olası.
m. (13a/7)	m. + olmaz (29b/11)
[= 1]	m. + olur (29b/11)
müdde^f: < Ar. İddaa eden, davacı.	[= 2]
m. (1b/5)	münâcât: < Ar. Allah'a dua edip yalvarma.
[= 1]	m. + edüb (31a/13)
müft-^ho^r: < Far. Bedava yiyen.	[= 1]
m. (6a/5)	münâfi^c: < Ar. Zıt, uymaz, aksi, aykırı.
	m. + inden (20a/4)

[= 1]

münderib: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

m. (9a/2)

[= 1]

mün'im: < Ar. İn'am eden, nimet veren, yedirip içiren; Allah.

m. + ü (1b/5)

[= 1]

münhezim: < Ar. İnhizam eden, hezimete uğrayan, bozguna uğrayan, uğramış, bozgun.

m. (24b/8)

[= 1]

müntefi': < Ar. İntifa eden, menfaatlenen, yararlanmış.

m. + oldukça (12b/12)

[= 1]

mürdeseng: < Far. 1. Ada soğanı, ak soğan. 2. Doğal kurşun oksit.

m. (39b/10), (40a/2), (41a/7), (41b/12)

[= 4]

mürselin: < Ar. İrsal olunmuş, gönderilmiş, yollanmış.

m. (2a/11)

[= 1]

mürtefi': < Ar. İrtifa eden, yükselen, yükselmiş, yüksek; yüce.

m. (10b/9)

[= 1]

mürtehil: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

m. (9a/1)

[= 1]

müslim: < Ar. 1. İslam dininde olan. 2. Müslim bin Haccac, tam adı El-İmam el-Hâfiz Hucetü'l-İslam Müslim İbnü'l-Haccac el-Kuşeyri en-Nişaburi'dir. Nişabur, Horasan'lı, İslam tarihinin en büyük muhaddislerinden biridir.

m. (16a/14), (16b/5), (20a/2), (22b/3)

[= 4]

müslimān: < Ar. İslam dininde olan.

m. + lara (12b/9)

[= 1]

müslim bin yasār: < Ar. Müslim bin Yesar el Basri. Ömer bin Abdülaziz hazretlerinin hilafeti zamanında büyük bir alim.

m. + dan (22a/8)

[= 1]

müslimīn: < Ar. Müslümanlar.

m. + den (5b/11)

[= 1]

müstahsene: < Ar. İstihsân edilmiş, güzel sayılmış, beğenilmiş,

sīret-i m. + de (2a/3)

[= 1]

müste'ār: < Ar. Eğreti, takma.

ķabā-yı m. (4a/8)

[= 1]

müşārīk: < Ar. Ortak, beraber iş birliğinde bulunan.

m. + i (31a/4)

[= 1]

müşrik: < Ar. Allah'a şerik, ortak koşan.

m. + leri (18a/7)

[= 1]

mütāl'a: < Ar. Okuma.

m. (3b/14)

[= 1]

müteḳaddimen: < Ar. Eski, eskiler; gelip geçenler.

m. (2b/13)

[= 1]

müsteḫāb: < Ar. İstıtabe edilen, hoş, güzel bulunan.

niḳāb-ı m. (4b/12)

[= 1]

mütevāşalāt: < Ar. Yakınlık, kavuşma.

m. (2b/15)

[= 1]

müzāyaka: < Ar. Sıkıntı, darlık, parasızlık, yokluk.

m. (6a/6)

[= 1]

nā-bedīd: < Far. Görünmez, bellisiz, kayıp.

n. (2b/5)

[= 1]

nāfi': < Ar. Yararlı.

n. (30a/12)

n. + ola (34a/11), (34a/13), (34a/15), (34a/5), (34a/9), (34b/10), (34b/12), (34b/14), (34b/3), (34b/4), (34b/5)

[= 12]

nāfi' ibn cebīr: < Ar. Hadis rivâyet eden sahâbilerden biri.

n. (24a/1)

[= 1]

nā-gāh: < Far. Ansızın, birdenbire.

n. (35b/12)

[= 1]

nā-gehān: < Far. Ansızın, birdenbire.

n. (32a/14)

[= 1]

nahīf: < Ar. Zayıf, arık.

n. (10a/13)

[= 1]

nahl: < Ar. Ağaç, hurma ağacı, süslenmiş ağaç.

n. (35a/5)

n.-ı berkü'd-diyār (3a/12)

[= 2]

naḳıl: Bk. naḳl

n. (18b/1)

-N-

n. + étđi (6a/10)	[= 1]
n. + étmişler (16b/12)	naşş: < Ar. Açıklık, kesinlik.
[= 3]	n. + u (2a/11)
naql: < Ar. Anlatma, söyleme	[= 1]
n. (17a/3), (22a/1)	nazar: < Ar. Bakma, bakış.
n. + édüb (21b/7)	n. + édüb (7b/13)
n. + étmişdür (19a/1)	[= 1]
n. + inde (15a/9), (15b/7), (20b/14)	nâzır: < Ar. Vekil, bakan.
n. + olunur (21b/1)	n. (6a/15)
[= 8]	[= 1]
naqlen: < Ar. Anlatma veya hikaye yoluyla.	nâzil: < Ar. Yukarıdan aşağı inen, inici.
n. (4b/11)	n. + olmuşdur (14b/1), (14b/4), (14b/8)
[= 1]	[= 3]
na'l: < Ar. Nal.	nazm: < Ar. Nazım; kafiyeli söz.
n. (29a/13), (29a/14)	n. (31b/12), (35a/2)
n. + a (29b/1)	[= 2]
[= 3]	ne: Niçin, neden, niye.
nâle: < Far. İnleme, inilti.	n. (11a/4), (11a/5), (11a/5), (11b/6),
n. (32a/8)	(13a/12), (19b/5), (20a/15), (23a/15),
[= 1]	(23a/7), (23a/7), (27a/2), (30a/15),
	(30a/15), (31a/11), (31a/11), (31a/14),
	(36a/5), (36a/5), (4a/6), (8a/9)
nâ-meşrû: < Far. + Ar. Şeriata, kanuna uymayan, yasaya aykırı.	n. + dür (20b/11)
n. (11b/11)	[= 21]
n. + dur (21a/7)	nebât: < Ar. Bitki.
[= 2]	n. (31b/12)
	[= 1]
nârîn: < Far. İnce yapılı, yepelik, nazenin.	nebâtât: < Ar. Nebatlar.
n. + mizâc (27b/8)	

n. + a (31b/9)	[= 1]
n. + ı (33a/3)	nefs: < Ar. Ruh, can, hayat.
[= 2]	n. + i (3a/13)
nebiyyunā: < Ar. Peygamber.	[= 1]
n. (16a/11), (31b/5)	nefseke: < Ar. Nefis, nefesine.
[= 2]	n. (3b/12)
necīb: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.	[= 1]
n. (9a/3)	ne‘ūzu bi’l-lāhi: < Ar. Allah korusun.
[= 1]	n. (42a/2)
necm: < Ar. : < Ar. 1. Yıldız. 2. Kur'an.	[= 1]
n.-i semā-yı hüdā (3a/8)	nehvī: < Ar. Yol, taraf; gibi, örnek.
[= 1]	n. (2b/14)
neferāt: < Ar. Askerler, erler.	[= 1]
n. (5b/1)	nehī: < Ar. Engelleme.
[= 1]	n. (22b/6)
nefes: < Ar. Nefes, soluk.	[= 1]
n. (39a/6)	nehy ‘ani’l-münker: < Ar. Şeriatın emirlerini ve yasaklarını halka bildirme.
n. + i (42a/1), (43b/6)	n. (5b/6)
n. + inüñ āvāzlarına (10b/8)	[= 1]
[= 4]	nekāt: < Ar. Faydasız, faydası az, hayırsız.
nefi: < Ar. Çıkar ile ilgili; faydacı.	vāfir-i n. (4a/2)
n. (13b/14)	[= 1]
[= 1]	nekrīs: < Ar. Nıkrīs; gut hastalığı, ayak şişmesi.
nefha: < Ar. Atın hayalarına arız olan ve şişkinlik yapan bir hastalık.	n. + rencine (34a/14)
n. (35b/6)	[= 1]
	nemle: < Ar. Vücutta olan karıncalanma.

n. (35b/6)

[= 1]

nerd: < Far. Tavla.

n. (35a/7)

[= 1]

nesâi: < Ar. Ebû Abdîrrahmân Ahmed b. Şuayb b. Alî en-Nesâî. *Kütüb-i Sitte* 'den biri olan *es-Sünen* 'in müellifi, muhaddis.

n. (22b/7)

[= 1]

nesâim: < Ar. Hafif ve lâtif rüzgârlar.

n.-i ravza-i dîn (3a/5)

[= 1]

neseb: < Ar. Nesil, soy.

n. + i (32b/4)

[= 1]

nesne: Nesne, şey.

n. (18b/5), (18b/9), (19b/4), (20b/10), (20b/11), (20b/8), (30a/11), (36a/7), (38a/3), (39a/1), (40b/12), (42a/10), (43b/3), (8a/8), (9b/11)

n. + dür (10a/12)

n. + ler (16a/6), (30b/10)

n. + lerden (9b/1)

n. + lere (5b/13)

n. + ye (21a/3)

[= 21]

neşîmen: < Ar. Yüksek ve yüce kılmak, güzellik ve yumuşaklık.

n.-i şafâ (2a/15)

[= 1]

neyl: < Ar. Merama erişme; isteğine ulaşma.

n. (15b/12)

[= 1]

neyle-: Neylemek.

n.-di (32a/3)

n.-rdiñ (19a/4)

[= 2]

nezd-i âşinâ: < Far. + Ar. Bildik nazarında.

n. (3b/10)

[= 1]

nışf: < Ar. Yarım, yarı.

n. + ıdur (33b/15)

[= 1]

nice: Nice, kaç, ne kadar; birçok.

n. (14a/1), (22a/15), (36b/13), (48a/9), (4a/11), (4a/12), (6b/1)

[= 7]

nicün: Niçin.

n. (21b/10), (31b/3)

[= 2]

nif: < Far. Çoğunlukla boyacılıkta kullanılan petrol türevlerinden bir çeşit mineral yağ. "Neft, nefit".

n. (40b/2), (46a/3), (39b/7)

n. + a (41a/8)

n. + yağı (38b/2)

[= 4]	niyyet: < Ar. Niyet, meram, kurma.
ni‘met: < Ar. İyilik, lütuf, ihsan, bahşış.	n. (13b/10), (13b/7)
n. + in (10a/8)	n. + ine (11a/4), (13a/13), (13b/12),
n. + lerine (2a/7)	(14a/5), (20b/13)
[= 2]	[= 7]
niķāb: < Ar. Peķe, yüz örtüsü.	nizām: < Ar. Düzen, usul, tertip, yol; kaide.
n.-ı müsteķābıñ (4b/12)	n. (35a/9), (7a/5)
[= 1]	n. + ı (1b/6)
nisbet: < Ar. 1. Bağlılık, ilgi. 2. Kıyaslama, ölçü.	milk-i n. (7a/14)
n. (10b/1), (12b/7)	sebeb-i n. (1b/11)
[= 2]	sebeb-i n.-ı ‘ālem (5a/4)
nişadır: < Far. Amonyak tuzu. "Nişadur, nişabur".	[= 6]
n. (40b/15), (41b/5), (48b/1)	nizām-ı ‘ālem: < Ar. Dünyanın düzeni.
[= 3]	n. + e (6a/7)
nişān: < Far. İz, belirti, alamet.	[= 1]
n. (27b/11)	nīze: < Far. Kargı, mızrak; süngü, harbe.
n. + ları (23b/6)	n. + ler (6b/9)
n. + larıñ cümlesi (27a/3)	[= 1]
[= 3]	noķşān: < Ar. Eksik.
nişāne: < Far. İz, alamet, belirti.	n. (30b/1)
n. + ler (24a/9)	[= 1]
[= 1]	nola: Ne olur.
nitekim: Nitekim.	n. (32a/9), (7a/1)
n. (25b/6), (30a/13), (32a/1), (34a/1), (7a/9)	[= 2]
[= 5]	nūr: < Ar. Aydınlık, ışık, parıltı, ziya.
	n. + u (2b/1)
	[= 1]

nūr-ı hüdā: <Ar. Kuran-ı Kerim'in ışığı.

n. + sından (2b/7)

[= 1]

nūr: <Ar. Aydınlık, ışık, parıltı, ziya.

n.-ı ziyā (2b/1)

[= 1]

nümā: <Far. "gösteren, bildiren" mânâlarıyla kelimelere katılır.

şevk-i n. (2b/2)

[= 1]

nüşha: <Ar. Yazılı, yazılmış şey, yazılı bir şeyden çıkarılan suret.

n. + da (48a/9)

n.-ı insānı (1b/8)

[= 2]

o.-alar (40b/1), (41b/4)

[= 2]

oğlan: Oğlan, çocuk; erkek çocuk.

o. + ları (5a/4)

[= 1]

oğlan aşı: Çakşır ağacı ve bu ağaçdan çıkarılan zamk; (*Ferula elaochytris*).

o. (38a/12)

o. + nı (46a/1)

[= 2]

oğlancık: Çocuk, küçük çocuk.

o. + lar beşigine (34b/7)

[= 1]

oğul: Oğul, erkek çocuk.

o. (6a/11)

[= 1]

oğur: İstikamet, yön, taraf, sıra.

o. + dan (37b/5)

[= 1]

oğsa- 1. Benzemek. 2. Okşamak.

o.-dın (31b/3)

o.-ın (19b/14)

[= 2]

ok: Ok.

o. (21a/13), (21a/5), (36b/8), (36b/9), (5a/15), (9b/2)

o. + dan (37b/12)

-O-

o: O

o. (26a/12), (32a/11), (32a/3), (32b/1), (32b/4), (3a/14)

o. + nlar (38b/2)

[= 7]

od: Ateş

o. (40a/14)

o. + ma (13a/13)

[= 2]

oğ-: Ovalamak.

[= 7]

oku-: Okumak.

o.-mağa (5b/4)

o.-yalar (9a/7)

[= 2]

okut-: Okutmak.

o.-mağa (5b/5)

[= 1]

ol: O.

o. (10a/8), (10a/9), (11a/1), (11a/2), (11b/2), (11b/5), (11b/6), (12a/3), (12a/6), (12b/13), (13a/1), (13a/5), (13b/3), (13b/9), (14a/7), (16b/4), (19b/7), (20a/13), (20b/13), (21a/5), (21a/7), (21b/14), (22a/6), (25b/5), (27b/3), (27b/5), (29a/6), (2a/12), (2a/15), (2a/9), (31a/1), (31a/3), (31b/1), (31b/4), (32a/12), (32a/2), (32a/5), (32a/8), (32b/12), (32b/13), (32b/14), (32b/4), (33a/9), (33b/5), (33b/6), (34b/8), (36a/15), (36a/9), (36b/3), (36b/6), (37a/13), (37a/4), (37b/8), (37b/9), (38a/8), (38b/14), (38b/7), (39a/1), (39b/15), (39b/4), (3a/10), (40a/9), (41a/10), (41a/15), (41b/1), (42a/15), (42a/6), (42b/3), (42b/7), (43a/12), (43a/14), (43b/10), (43b/2), (44a/12), (44a/7), (45a/9), (46b/1), (46b/13), (47b/6), (47b/6), (48a/1), (48a/8), (48a/8), (4a/10), (4b/14), (6b/2), (7b/5), (8a/14), (8a/15), (8a/3), (8b/14), (8b/14), (8b/3), (8b/6), (8b/9)

o. + dur (23b/10), (24b/10), (25a/3), (25b/15), (25b/6), (27b/9), (28a/4), (28b/7), (29a/5), (35a/9), (39a/7),

(40b/12), (44b/10), (47b/12), (47b/4), (5a/12)

[= 110]

ol-: Olmak, bulunmak, meydana gelmek.

o.-a (11b/11), (11b/12), (12a/2), (13b/11), (13b/3), (16a/5), (20a/7), (21b/4), (22a/12), (22b/12), (23a/11), (23a/12), (23a/3), (23a/3), (23a/5), (23b/10), (23b/4), (23b/4), (23b/5), (23b/6), (24a/14), (24a/5), (24a/9), (24b/11), (25a/14), (25a/7), (25b/8), (26a/1), (26a/10), (26a/13), (26a/6), (26a/7), (26a/7), (26b/2), (26b/2), (26b/3), (26b/7), (27a/13), (27a/8), (27b/10), (27b/11), (27b/3), (27b/4), (27b/5), (28a/11), (28a/5), (30a/12), (30a/15), (30a/8), (30b/1), (32a/1), (34a/11), (34a/13), (34a/15), (34a/5), (34a/8), (34a/9), (34b/10), (34b/12), (34b/14), (34b/2), (34b/2), (34b/3), (34b/4), (34b/5), (34b/7), (35a/12), (35a/13), (35a/5), (35a/5), (35a/8), (35a/9), (35b/2), (36a/15), (36a/5), (36a/6), (36b/4), (36b/5), (39b/11), (39b/15), (39b/2), (39b/7), (40a/4), (40b/8), (40b/9), (41b/11), (42a/12), (42a/14), (42a/6), (42b/1), (42b/13), (42b/4), (42b/5), (44a/12), (46a/15), (46a/9), (46b/15), (47a/12), (47a/15), (48a/15), (4b/11), (5a/3), (6b/15), (7a/1), (7a/14), (7a/3), (7b/1), (8a/7), (8b/1), (8b/10), (8b/11)

o.-alar (31b/8), (5a/13), (5a/15), (9a/9)

o.-amaya (27b/13)

o.-an (13a/2), (20b/3), (23a/13), (23a/6), (23b/9), (26b/15), (27a/1), (27a/5), (28a/2), (30b/15), (32b/11), (34a/12), (34b/14), (35b/1), (39a/3), (39a/7), (3a/1), (44a/12), (4b/15),

(5a/10), (5a/13), (5b/13), (5b/13),
(5b/15), (5b/4), (5b/6), (6a/1), (6a/2),
(6a/3), (6b/11), (7a/5), (7a/9), (8a/12),
(8a/13), (9b/5), (9b/6)

o.-ana (6b/12)

o.-anda (33a/6)

o.-anı (46b/8)

o.-anlara (34b/8)

o.-asız (10a/1)

o.-dı (19a/2), (20a/14), (31b/13),
(32a/7), (32a/7), (32a/9), (32b/3),
(36b/5), (7a/12)

o.-dığı (24b/2), (9b/10)

o.-dığıcün (16a/9)

o.-dığıñ (20b/11)

o.-dığıñızı (9b/1)

o.-dığunuñ (16a/3)

o.-du (21b/2), (7a/7)

o.-duğı (20a/3), (20a/4), (24a/12),
(30a/7), (31a/4)

o.-duğına (10b/9), (4b/9)

o.-duķca (12b/12)

o.-duķda (17b/1)

o.-duķdan (31b/7)

o.-duñ (32b/12), (32b/14)

o.-ıcaķ (43a/4), (9b/7)

o.-ıncak (37b/7)

o.-madı (7a/5)

o.-mağıla (18b/1)

o.-mağıñ (11b/7), (11b/9)

o.-maķ (17b/11), (18b/14), (22a/13),
(27a/4), (28a/10), (29b/12), (33b/8)

o.-maķda (12a/5)

o.-maķdan (6a/10)

o.-maķdur (24a/15), (25a/10), (25a/11),
(25a/12), (25a/15), (25a/8), (25a/9),
(25b/1), (25b/2), (25b/3), (47a/2)

o.-mamaķ (12a/7)

o.-mamıñ (14b/5)

o.-masa (10a/15), (10b/4), (14a/7),
(2b/1), (30b/3)

o.-masıdur (27a/5), (27a/5)

o.-maya (13b/14), (23a/12), (23a/4),
(23b/5), (24a/5), (26a/14), (26a/15),
(26b/11), (26b/9), (27b/9), (29a/12),
(42b/4), (47a/5), (5a/5)

o.-mayalar (6a/7)

o.-mayınca (12a/4), (41b/1)

o.-mayub (26a/13), (31a/1), (3b/10)

o.-maz (12a/5), (19b/5), (29b/1),
(29b/11), (30b/4), (33b/14), (33b/9)

o.-mazdı (10b/4)

o.-mazıdı (8a/15)

o.-mazlar (14a/12), (14a/13), (21a/3)

o.-mazsa (39b/6), (39b/9)

o.-mıñ (7b/12), (7b/13), (7b/15),
(7b/15), (8a/1)

o.-mıñdı (4a/12)

o.-mıŒdur (11a/8), (15b/6), (16a/8),
(16b/15), (19b/3), (9b/11)

o.-mıŒıdı (14b/4)

o.-mıŒlardur (2b/9)

o.-muŒ (3a/14)

o.-muŒdur (13a/13), (14b/1), (14b/4),
(14b/8), (18b/12), (19a/8)

o.-sa (11a/1), (11a/7), (12a/5), (14a/7),
(26a/15), (28a/1), (28a/2), (2a/8),
(40b/4), (8a/15), (8a/9)

o.-sun (18a/13), (2b/3), (37b/15)

o.-ub (10a/14), (10b/2), (13b/10),
(17a/6), (19b/14), (26a/2), (26b/10),
(26b/14), (26b/6), (26b/8), (26b/9),
(27b/9), (28a/12), (2b/6), (35b/1),
(3a/3), (3b/13), (4b/9), (5b/5), (6a/6),
(6b/6), (7a/11), (7b/11)

o.-unca (32a/11), (34b/12)

o.-ur (12a/1), (12a/4), (12a/7),
(12b/11), (13a/14), (13b/10), (14a/1),
(14a/2), (15b/14), (16a/6), (17a/11),
(17a/5), (17a/6), (17b/15), (18b/11),
(19a/12), (19a/9), (19b/1), (19b/2),
(19b/8), (22a/15), (22a/7), (23a/14),
(23b/15), (25a/11), (25b/14), (25b/6),
(25b/9), (26b/1), (26b/15), (26b/4),
(26b/4), (27a/10), (27a/10), (27a/14),
(27a/15), (27a/3), (27a/4), (27a/7),
(27a/8), (27a/8), (27b/1), (27b/2),
(27b/6), (27b/6), (27b/8), (28a/15),
(28a/6), (28a/7), (28a/8), (28a/8),
(28b/1), (28b/5), (29b/1), (29b/11),
(29b/9), (30a/13), (30a/9), (31b/12),
(31b/15), (33a/12), (33a/13), (33a/14),
(33a/4), (33a/5), (33b/1), (33b/10),
(33b/11), (33b/11), (33b/12), (33b/13),
(33b/3), (33b/5), (33b/7), (34a/1),
(35b/11), (36b/12), (37b/11), (37b/12),

(37b/14), (38a/14), (38b/13), (39a/13),
(39a/4), (39b/13), (40a/12), (40a/7),
(40b/11), (40b/11), (40b/4), (41a/13),
(41a/15), (41b/2), (42a/1), (42a/2),
(42b/14), (43a/10), (43a/11), (43a/7),
(43a/9), (43b/7), (44a/8), (44b/10),
(45a/11), (45b/14), (45b/14), (46a/4),
(46b/3), (47b/14), (48a/5), (4a/7),
(4a/7), (5b/10), (5b/11), (6a/12),
(6a/13), (6a/13), (6a/14), (6a/15),
(6a/15), (6b/12), (6b/12), (6b/14),
(6b/14), (6b/15), (6b/2), (6b/3), (7a/14)

o.-urlar (21a/5), (24b/9)

o.-urlarídı (8b/5)

o.-ursa (17b/15), (27a/2), (27a/3),
(27b/1), (27b/10), (27b/12), (27b/2),
(28a/12), (28a/6), (28a/7), (30b/1),
(36a/10), (37a/11), (37a/7), (41a/14),
(41a/2), (41b/15), (42a/11), (42a/13),
(42a/2), (42a/7), (43a/8), (43b/10),
(44b/6), (7a/1)

o.-ursın (23a/12)

[= 475]

olağan: Sık sık olan, olagelen, doğal, tabii.

o. + dur (41b/2)

[= 1]

olun-: Olunmak.

o.-a (11b/4), (18b/2), (11b/5), (6a/10)

o.-an (15b/2), (27a/3), (4a/9), (23a/4)

o.-cağ (16a/6)

o.-dı (12a/11), (4a/15)

o.-dum (22a/11)

o.-mağ (6a/5)

o.-mağda (7a/15)	[= 19]
o.-mamak (29b/7)	oñıl-: İyileşmek.
o.-maz (9b/12)	o.-ur (28a/13)
o.-mazsa (43a/10)	[= 1]
o.-mış (10b/1)	on beş: On beş.
o.-mışdır (5a/6), (5a/7), (5a/8)	o. (41a/10)
o.-mişdur (15a/14), (27b/15), (48a/9), (4a/3), (5a/10), (5a/9)	[= 1]
o.-muşdur (15b/15), (5b/14)	on iki: On iki.
o.-sa (10a/12), (23b/14), (7a/15)	o. (25a/3), (33a/12)
o.-ub (4a/11), (6a/9)	[= 2]
o.-unca (22a/15)	orta: Orta.
o.-ur (11a/10), (20a/8), (20a/9), (21b/1), (31a/3), (35b/4)	o. + sında (23a/5), (33b/3)
o.-uz (17a/1)	[= 2]
[= 41]	ortalad-: Ortasını bulmak, ortasına varmak.
omuz: Omuz.	o.-ur (30a/14)
o. + ı (26b/8)	[= 1]
o. + ından (37b/1)	oruc: <Far. Tanrı'ya ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini alkoyma.
[= 2]	o. + tütub (15b/4)
omuzlu: Omuzu olan.	[= 1]
o. (26a/4)	oşmaniye: <Ar. Osmanlı Devleti'ne mensup, Osmanlılar'a ait, Osman Oğulları'yla ilgili.
[= 1]	taht-ı 'o. (4b/5)
on: On.	[= 1]
o. (17a/9), (21b/14), (22a/6), (25a/3), (33a/12), (33b/12), (33b/6), (39b/9), (40a/2), (40a/3), (41a/10), (41a/7), (41a/8), (41a/8), (41b/12), (41b/12), (46b/5), (47a/9), (7a/12)	ot: Ot.
	o. (38b/13), (41a/3), (41b/8), (44b/10), (44b/9)

o. + ı (36a/8), (40a/10), (41a/12),
(42b/9), (44b/12)

o. + ıñ (38b/14)

o. + lar (13a/1)

o. + lara (40a/5)

o. + ları (38a/14), (39b/3), (41a/10),
(42b/2), (42b/8), (45a/9), (46a/14)

o. + u (41a/1)

o. + uñ (38a/13)

[= 22]

otla-: Hayvan, dolaşarak yerdeki ot, çimen,
yaprak vb.ni yemek, yayılmak.

o.-dığı (13a/2)

[= 1]

otur-: Oturmak.

o.-alar (37b/1)

o.-dı (22a/2)

o.-mayalar (37b/2)

o.-mış (21b/8)

o.-ursuz (10a/7)

[= 5]

otuz: Otuz.

o. (36a/8), (40a/2), (43b/12)

[= 3]

ov-: Bir şeyin üzerine bastırarak el gezdirmek.

o.-alar (40a/9)

[= 1]

oyna-: Oynamak, hareket etmek.

o.-mağ (21a/14)

[= 1]

oyun: Yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları
olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence.

o. (21a/12), (21a/12), (21a/15), (21a/6)

o. + lar (21a/6)

[= 5]

-Ö-

öd: Öd maddesi, safra.

ö. + ini (34a/9)

ö. + iyile (43b/1)

[= 2]

öğred-: Öğretmek.

ö.-eler (5b/7)

[= 1]

öğ(ü)d-: Öğütme.

ö.-üb (36a/6)

[= 1]

ök: Göğüs.

ö. + lerinden (8a/4)

[= 1]

öksürük: Üşütme gibi bir sebeple ortaya çıkan
göğüs hastalığı.

ö. + dür (46b/15)

[= 1]

öküz: Öküz, erkek sığır.

ö. (25a/14)

[= 1]

‘ömer: < Ar. 1. Hz. Ömer, dört büyük halifeden ikincisi. 2. Erkek adı.

‘ö. (19a/3), (19a/7), (23b/10), (18b/15)

[= 4]

‘ömer ibn ‘abdu’l-‘azîz: < Ar. Ar.Ebû Hafs el-Melikü’l- Âdil el-Eşecc Ömer b. Abdilazîz b. Mervân b. Hakem el-Ümevî (ö.101/720) olan Emevî halifesi (717-720).

‘ö. (21a/15)

[= 1]

‘ömer bin hâris: < Ar. Hadis rivâyet eden sahabilerden biri.

‘ö. (23b/11)

[= 1]

‘ömer bin ‘utbe: < Ar. Hadis rivâyet eden sahabilerden biri.

‘ö. (19a/1), (19a/7)

‘ö. + ye (19a/4)

[= 3]

‘ömr: < Ar. Yaşam.

‘ö. + i (33b/14)

‘ö. + in (35a/4)

‘ö. + ini (33b/15)

[= 3]

öğ: Ön, önce.

ö. (17b/7), (23a/3), (24a/13), (26b/12), (27b/12), (28a/2), (33a/8)

ö. + den (26b/12)

ö. + i (28a/4), (33a/12)

ö. + inden (44b/12)

ö. + leri (26a/14)

ö. + ünden (26a/12)

ö. + üne (26a/9)

[= 14]

öğdül: Ödül.

ö. (11b/12), (11b/6), (12a/1), (12a/5), (12a/7)

[= 5]

ört-: Örtmek.

ö.-er (43a/10)

[= 1]

ötürü: Ötürü, dolayı.

ö. (22a/11)

[= 1]

öyle: Onun gibi olan, ona benzer.

ö. (13b/14), (37a/1)

[= 2]

-P-

pādişāh: < Far. Padişah, hükümdar.

p. (3b/3)

p. + a (35a/4)	[= 4]
p. + ı (1b/5), (33a/4)	paş: Baş.
p. + ıñ muhâfazası (7a/13)	p. + ına (42b/14)
[= 5]	p. + ından (44b/11)
pâdişah: Bk. pâdişâh	p. + ını (44b/8)
p. + lar (5b/9)	[= 3]
[= 1]	patır-: Batırmak.
pāk: < Far. Temiz, arık.	p.-alar (45a/9)
p. (28b/7)	[= 1]
p. + şābūn (40a/12)	pāy-dār: < Far. Payeli, rütbeli, itibarlı.
[= 2]	p. (3a/6)
pal: Bal.	[= 1]
p. (40a/14)	pāy-vāndsız: < Far. Ayak bağı olmayan, kösteksiz.
[= 1]	p. (28b/9)
panbuğ: Bk. panbuğ	[= 1]
p. + a (44b/4)	pehr: < Far. Sekiz hisseye bölünen leyl u nehardan bir hissedir. Ehl-i hint ıstılahatındandır. (Diğer bütün nüshalarda bu kelime sipih olarak geçmektedir.
[= 1]	p.-i ihtirām (3a/7)
panbuğ: Pamuk.	[= 1]
p. (39b/3), (39b/8), (40a/6), (44b/4)	pek: Sert, katı, sağlam, dayanıklı.
[= 4]	p. (26b/4)
parça: < Far. Bir bütünden kopma, kırılma, yırtılma vb. yoluyla ayrılmış bölüm, lime.	[= 1]
p. (46a/14)	pelās: < Far. 1. Eski kilim, keçe. 2. Aba, çul.
[= 1]	p. (36a/11)
pāre: < Far. Parça	[= 1]
p. (38b/9), (39b/3), (41b/10)	
p. + sile (46a/8)	

penāh: <Far. Soğınma, sığınılacak yer.

bādişāh-ı ʿālem p. (4a/15)

[= 1]

penbe: Bk. penpe

p. (45a/8)

[= 1]

penpe: <Far. Pamuk.

p. (41a/11)

[= 1]

perde: <Far. Kapı, pencere gibi yerlere asılan örtü.

p. (12b/13), (13a/14), (13b/3), (6b/14)

p. + dür (12b/8)

[= 5]

perk: <1. Sağlam, güçlü. 2. Katı, sert.

p. (26a/10), (29a/3), (29a/9), (29b/1),
(29b/14), (37b/14), (47b/5)

[= 7]

perverde: <Far. Beslenmiş, terbiye edilmiş yetiştirilmiş, büyütülmüş.

p. (6b/14)

[= 1]

pes: <Far. Şimdi, o halde, sonuç olarak.

p. (17a/10), (17b/11), (17b/5),
(18a/12), (18a/3), (18a/9), (28a/12),
(30a/1), (30a/9), (31b/4), (33b/12),
(33b/15), (33b/4), (34a/12), (5a/12),
(5b/10), (7a/7), (8a/2), (8a/5), (8b/13),
(8b/9)

[= 21]

peserek: Güreşçi erkek deve.

p. (18a/4)

[= 1]

peydā: <Far. Belli, açık.

p. + olur (33b/7)

[= 1]

peygamber: <Far. Peygamber, yalvaç.

p. (31b/4)

p. + i (3a/4)

p. + imiz (17a/1), (17a/7), (20b/5)

[= 5]

pīr: <Far. Yaşlı, ihtiyar.

p. + leri (8b/2)

[= 1]

poylu: Boyu olan.

p. (26a/4)

[= 1]

pūl: <Far. Para.

p. + a (27b/4)

[= 1]

pūrçeg: At vb. hayvanların topuğunun üstünde çıkan kıllar.

p. + in (22b/6)

[= 1]

püskür-: Ağzında bulunan bir sıvı veya toz durumundaki bir şeyi hızla savurtarak dışarı çıkarmak.

p.-eler (42a/8), (42b/7)

[= 2]

[= 1]

-R-

rabb: < Ar. Allah.

r. + iñize (10a/8)

[= 1]

rabbenā: < Ar. Allah.

r. (18a/2)

[= 1]

rabbi: < Ar. Rabbim.

r. (16a/2), (17b/4), (2b/10), (31a/13),
(32b/5)

[= 5]

rabbi'l-'alemīn: < Ar. Alemlerin rabbi.

r. + e (1b/10)

[= 1]

rāğiben: < Ar. İsteyen, rağbet eden.

r. (2b/11)

[= 1]

rah: < Ar. “rahīmu'l-lāh” kelimesinin
kısaltılmışı.

r. (16a/14), (17a/12), (17a/12),
(20b/14), (21b/7), (31b/4)

[= 6]

rāhat: < Ar. Rahat, üzüntüsüz bir halde
bulunma.

r. + vërmezlerdi (20a/11)

rāh-ı şavāb: < Far. Doğru yol.

r. (33a/2)

[= 1]

rahīmeḥumu'l-lāh: < Ar. Allah merhamet
eylesin.

r. (16b/5), (19b/6), (21b/1), (25b/11),
(30b/2)

[= 5]

rahīmu'l-lāh: < Ar. Allah merhamet eylesin.

r. (11a/10), (12a/9), (14a/14), (15b/7),
(21b/7), (22a/1), (31a/12)

[= 7]

rahmān: < Ar. Dünyada her canlıya mümin,
kafir ayırtılmeksizin herkese merhamet eden;
Allah.

r. + iñ (11b/7)

r. + iñdur (11b/1), (11b/8)

[= 3]

rahmet: < Ar. Acıma, esirgeme, koruma.

r. (30b/14), (32a/1)

r. + i (2b/7)

[= 3]

rahmeten: < Ar. Merhamet.

r. (2b/15), (2b/6)

[= 2]

raht: < Far. At takımı.

r. + ı (27a/13)

[= 1]

raḥḫa: < Ar. Hayvanın tırnağı içine taş dokunmasıyla oyulup yara olması.

r. (35b/8)

[= 1]

raḫam: < Ar. Yazı ile işaret.

r. (35a/15), (4a/1)

[= 2]

rāḫib: < Ar. 1. Binici, binen, binmiş. 2. Bir nakil vasıtasına binmiş olan.

r. + olasız (10a/1)

r.-i ferās-i firāset (2a/10)

[= 2]

rām: < Far. İnsanın bütün varlığıyla Allah'a bağlanması.

r. (6a/14)

[= 1]

rāstūḫ taḫḫı: < Far. Rastık taşı. "Rastuk, rasuht".

r. (41b/12)

[= 1]

ravḫa: < Ar. Ağacı, çayırı, çimeni, bol olan yer, bahçe.

nesāīm-i r.-i dīn (3a/5)

[= 1]

ravḫati'l-ḫaḫrī: < Ar. Büyük, yüce bahçe; cennet.

r. (2b/14)

[= 1]

rāyızdāne: < Far. Rezene otu. (*Foeniculum vulgare*). "Razyane, razdane".

r. (38b/5)

[= 1]

ra'y: < Ar. Otlatma, gütmeye.

r. + u (31b/6)

[= 1]

rāzdāne: < Bk. rāyızdāne

r. + toḫmını (44a/6)

[= 1]

raziya'l-lāḫū: < Ar. Allah'ın rızası, rıza ettiği.

r. (10b/12), (11a/11), (12a/9), (13a/14), (13b/4), (14a/15), (14a/5), (14b/3), (14b/9), (15a/9), (15b/7), (16a/14), (16b/10), (16b/10), (16b/12), (16b/6), (17a/13), (18b/6), (19a/1), (19b/14), (20b/15), (21a/8), (22b/1), (22b/13), (22b/4), (22b/8), (23a/14), (23a/8), (23b/11), (23b/6), (24a/10), (24a/2), (24b/1), (30a/10), (31b/10), (8b/2)

[= 36]

re'āyā: < Ar. Bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk

r. (5b/15), (7a/9)

[= 2]

refiḫ: < Ar. Arkadaş, yoldaş.

r. (30a/1)

[= 1]

renc: < Ar. 1. Ağrı, sızı. 2. Zahmet, eziyet, sıkıntı.

r. (37b/15)

r. + in (34a/6)	rızvān: < Ar. Rız olma, hoşnutluk.
r. + ine (34a/14), (34b/3), (34b/5)	r. + ü (2b/15)
[= 5]	[= 1]
reng: < Far. Renk.	rızvānu'l-lāhi: < Ar. Allah rız olsun.
r. + i (41b/4)	r. (18b/3)
[= 1]	[= 1]
resm: < Ar. Eser, iz, nişan, alamet.	rızık: < Ar. Azık, yiyecek, içecek şey.
r. + e (32b/10)	r. (17a/9)
[= 1]	[= 1]
resül: < Ar. Peygamber, yalvaç.	rızık: Bk. rızık
r. (31a/14), (32b/2)	r. + ı (18b/14)
r. li'l-lezi (4b/2)	[= 1]
[= 3]	ri'āyet: < Ar. Sayma; saygı.
resūlu'l-lāh: < Ar. Hz. Muhammet.	r. (2a/4), (30b/3), (7a/15)
r. (12a/10), (13a/15), (13b/5), (14b/9), (15a/10), (15b/7), (16a/15), (18b/10), (18b/3), (18b/7), (18b/8), (19a/11), (19a/12), (19b/10), (19b/15), (19b/7), (20a/5), (20b/15), (21a/9), (21b/12), (22a/14), (22a/3), (22a/9), (22b/1), (22b/13), (22b/5), (22b/8), (23a/15), (23a/8), (23b/11), (23b/7), (24a/11), (24a/2), (24a/6), (24b/3), (25b/9), (29b/5), (2b/3)	r. + eylemek (18b/11)
r. + dan (9a/3)	[= 4]
[= 39]	ridā: < Ar. Dervişlerin omuzlarına attıkları post.
rezzaķu'l-ħisnā: < Ar. Bütün mahlukların rızkını veren en güzel Allah.	r. + sı (22a/10)
r. (3b/6)	[= 1]
[= 1]	rebde: < Ar. Yüzün kızgınlıktan karamtrak ve kül renkli olması; renginin bozulup kararması hastalığı. Ancak astım hastalığı karşılığında kullanılan “ribve” diye bir kelime daha vardır.
	r. (35b/7)
	[= 1]
	risāle: < Ar. Küçük kitaplar.
	r. -i celīle (4b/10)
	ħātime-i r.-i risāletü (2a/9)

[= 2]

risālet: < Ar. Peygamberlik.

r. + iñ güneşi (2a/15)

hātīme-i risāle-i r. + ü (2a/9)

menşūr-ı r. + i (2b/5)

[= 3]

rivāyet: < Ar. Hikaye edilen bir haber, söz veya hadise.

r. (20b/15), (24a/7)

r. + buyurmuşdur (22b/14)

r. + buyurmuşlardur (22b/9)

r. + de (11a/6), (15b/3), (16a/7), (9b/8)

r. + eder (11a/12), (16a/15), (16b/6),
(21a/9), (23a/8), (23b/7), (24a/12),
(31a/12)

r. + etdi (24a/2)

r. + etdiler (22a/2)

r. + etdüler (17a/14)

r. + etmişdür (22b/4)

r. + etmişlerdür (10b/12), (16b/15),
(17a/3)

r. + eyledi (20a/1)

r. + eylemiştir (15a/11), (15b/8)

r. + eylemişlerdür (20b/5)

r. + eyler (23b/11)

r. + i (22b/5)

r. + inde (23a/14)

r. + lerinde (10b/11), (12a/9)

[= 32]

riyāh: < Ar. Rüzgarlar.

r. + u (1b/4)

[= 1]

rū: < Far. Yüz, çehre.

r.-yı celāl (6b/7)

[= 1]

rūhu'l-lāh: < Ar. Hz. İsa.

r. (20b/9)

[= 1]

rūşen: < Far. Aydın, parlak.

r. (31b/15)

[= 1]

rūy-ı zemīn: < Far. Yeryüzü.

r. (1b/10)

[= 1]

rūz-ı mahşer: < Far. + Ar. Mahşer günü.

r. (2a/12)

r. + de (32a/15)

[= 2]

rübā'ıyyāt: < Ar. Dörde mensup, dörtle ilgili

r. (33a/11)

[= 1]

rūkāt: < Ar. Kağıtlar.

r. (3b/13)

[= 1]

rüküb: <Ar. Bir vasıtaya binme.

r. (2a/1)

[= 1]

rü'yet: <Ar. Görme, bakma, görülme.

r. (35a/7)

[= 1]

rüzigâr: <Far. Yel.

r. (17b/4), (32b/15), (7b/2)

r. + dan (17b/5)

r. + ı (7b/3)

r. + ma (17b/1)

[= 6]

-S-

sa'âdet: <Ar. Mutluluk.

s. (1b/3)

s. + le (22b/10), (23b/2)

[= 3]

sa'ât: <Ar. Saat.

s. (48a/8)

[= 1]

şabâh: <Ar. Sabah.

s. + a (15b/4), (42b/7)

[= 2]

şabâ-yı ecel: <Ar. Ölüm rüzgarı.

s. (32b/15)

[= 1]

şabır: <Ar. Sabırlık otu, öd ağacı ve bu bitkiden elde edilen tıbbî zamk; (*Aloe vera*).

s. (43b/1)

[= 1]

şâbit: <Ar. İspat edilmiş, anlaşılmiş.

s. (21b/1), (7a/5)

[= 2]

şabî: <Ar. Üç yaşını tamamlamayan erkek çocuk.

s. (31a/5)

[= 1]

şabr: Bk. şabır

s. (34a/13), (46a/12)

[= 2]

şâbûn: <Ar. Kirlî ve yağlı şeyleri temizlemekte kullanılan, türlü yağlarla alkaliiler birleştirilerek yapılan madde.

s. (40a/12), (40b/6), (41b/3), (48a/3)

[= 4]

şâbûnlı: <Ar. + Tr. İçinde sabun eritilmiş.

s. (41b/6)

[= 1]

şac: Bk. saç

s. + ı (16b/1)

s. + m (43a/13)

[= 2]

şaç: Saç.	[= 1]
s. + ıña (17b/7)	şafā: < Ar. Sefa, eğlence.
[= 1]	s. (3a/8)
şaçlı: Saçı olan.	neşīmen-i ş. (2a/15)
s. (26a/3)	[= 2]
[= 1]	şafā-baḥş: < Ar. Safa veren, eğlendiren; rahatlandırıcı.
şadā: < Ar. Ses.	s. (33a/5)
s. + sını (8a/11)	[= 1]
[= 1]	şāfi: < Ar. Duru, temiz, katıksız; karışık olmayan katıksız.
şadık: < Ar. Doğruluk, doğru olma, tasdik edilen.	s. (42a/6), (48a/2)
s. (4b/5)	[= 2]
[= 1]	şag: Sağ, sağ taraf.
şadaka: < Ar. Sadaka, zekat.	s. (23b/5), (34a/6)
s. (12b/12), (14b/2), (14b/5), (15b/2), (15b/5)	s. + eliyle (8b/3)
s. + dan (15b/6)	s. + ı (23a/3), (24a/14)
s. + ya (15a/15)	s. + ında (23a/12)
[= 7]	s. + kulağın (8b/4)
sāde: < Far. Yalnızca, yalnız, ancak, sadece.	s. + olur (5b/10)
s. (44a/4)	[= 8]
[= 1]	şagış: Sayı.
şādık: < Ar. Sadakati, bağlılığı içten olan.	s. + mca (13a/1)
s. (3a/14)	[= 1]
[= 1]	şaglık: Vücudun hasta olmaması durumu, vücut esenliği, esenlik, sıhhat, afiyet.
şāf: < Ar. Temiz, halis, katıksız, karışık olmayan.	s. (5b/10)
s. (32b/6)	[= 19]

şagrı: Memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasındaki dolgun ve yuvarlakça bölüm.

s. + yerini (19b/13)

[= 1]

şāhib: < Ar. 1. Sahip. 2. Koruyan.

s. + i (12b/15), (13a/4), (13a/5), (15a/1), (17a/10), (17b/8), (18b/13), (25a/7), (27b/6), (30a/8), (36b/12), (7a/4)

s. + ine (28a/6), (29b/8)

s. + ini (17b/14)

s. + iniñ (15a/2), (17b/9)

s. + leri (15a/13)

s. + lerine (11a/7), (15b/1), (15b/15)

s. + ü (1b/12), (2a/13)

[= 23]

şāhib-i sa'ādet: < Ar. Mutluluk sahibi.

s. (2a/5)

[= 1]

şāhibü'l-'izzî: < Ar. Sabır sahibi.

s. (4b/3)

[= 1]

şāhibü'l-keşşaf: < Ar. Keşif sahibi.

s. (31a/5)

[= 1]

sahk: < Ar. Sürtme.

s. + edeler (40b/9)

[= 1]

şahrā: < Ar. Kır, ova, çöl.

s. + da (23b/14)

[= 1]

sa'î: < Ar. Hızlı yürüyen.

s. (8b/9)

[= 1]

şā'îdi: < Ar. Soylu Arap atı.

s. + dir (28b/3)

[= 1]

sa'îdü'l-ḥayāt: < Ar. Mutlu hayat.

s. (32b/7)

[= 1]

sā'îr: < Ar. Diğer, başka, gayri.

s. (5a/11), (5b/9), (6a/1), (6a/6)

[= 4]

sakā: < Ar. Ardıçlar, ordunun gerisinde bulunan askerler.

s. (6a/13)

[= 1]

sakaḡu: Bk. şakaḡu

s. (38a/2)

[= 1]

şakaḡu: Özellikle atlarda görülen ve insanlara da bulaşan ölümcül bir hayvan hastalığı, atlarda olan mankafa hastalığı, ruam. “sakaḡı”.

s. (38a/1)

[= 1]

şakak: Alt çene; alt çeneye benzeyen burunlu ya da uzun ve geniş burunlu bir at anlamına gelebilir.

s. burunlu (28a/15)

[= 1]

şakar: Bazı hayvanların, özellikle atlarının alnında bulunan beyaz leke, küçük akıtma.

s. (23a/11)

[= 1]

şakın-: Sakınmak.

s. (6b/4)

s.-alar (29a/9)

s.-ur (37b/12)

s.-ursa (36a/1)

[= 4]

şakla-: Saklamak.

s.-r (12b/14)

s.-sa (13b/3)

s.-yalar (36a/4), (41b/8)

[= 4]

şal-: Salmak, bağımlılığına, tutukluluğuna veya baskı altındaki durumuna son vererek serbest kılmak, bırakmak, koyuvermek

s.-a (26b/10), (35a/7), (47a/15)

s.-alar (24b/8)

s.-ar (44b/1)

s.-maya (37a/1)

[= 6]

şalât: < Ar. Namaz.

s. (2b/15)

[= 1]

şalavât: < Ar. Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere okunan dua.

s. (29b/12)

[= 1]

şalavātu'l-lâh: Bk. şalavât

s. (16a/11), (31b/5)

[= 2]

şalavat: Bk. şalavât

s. + e (2a/9)

[= 1]

şalın-: Yürürken uyumlu hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek.

s.-arağ (26b/11)

[= 1]

şaliveril-: Salıverme işine konu olmak.

s.-se (23b/14)

[= 1]

şallâ 'aleyhi'l-lâhu: < Ar. Allah ona salat etsin.

s. (2b/14)

[= 1]

şallâ'l-lahu 'aleyhi's-selâm: < Ar. Allah ona salat, ve selam etsin.

s. (21b/2), (23b/7)

[= 2]

şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-sellem: < Ar. Allah ona salat, ve selam etsin.

s. (13a/15), (13b/5), (10b/13), (8b/11), (14b/10), (15a/10), (15b/8), (16a/15), (16b/7), (17a/15), (18b/4), (18b/7), (20a/5), (21a/1), (21a/9), (21b/12), (22a/9), (22b/1), (22b/13), (22b/5), (23b/12), (24a/11), (24a/3), (24a/6), (24b/4), (25b/9), (29b/5), (30b/5)

s. + den (19b/15)

s. + dür (22b/9)

s. + iñ (19b/8)

[= 31]

şallā'l-lahu 'aleyhi ve's-selām: < Ar. Allah ona salat, ve selam etsin.

s. (19a/11)

[= 1]

şallā'l-lahu te'ālā 'aleyhi ve's-sellem: < Ar. Allah teala ona salat, ve selam etsin.

s. (23b/1)

[= 1]

şalla-: Düzenli bir biçimde ve hep aynı doğrultuda hareket ettirmek.

s.-maya (26b/13)

[= 1]

şāliha: < Ar. Dinin emrettiği şeylere uygun harekette bulunan.

s. (6b/15)

[= 1]

salṭanat: < Ar. Sultanlık; padişahlık, hükümdarlık.

s. + a (7a/15)

milk-i s. + da (7a/5)

[= 2]

şaman: Ekinlerin harmanda dövülüp taneleri ayrıldıktan sonra kalan, hayvanlara yedirilen ufalanmış sapları

s. (36a/7), (38b/5), (43b/15), (46b/2)

[= 4]

şan: Ün.

s. (33a/4)

[= 1]

şan-: Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek.

s.-ma (6a/11)

[= 1]

şaḡa: Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

s. (11b/14), (12a/3), (17b/8), (20b/10), (20b/8), (32a/14)

[= 6]

şan'at: < Ar. Hüner, yetenek, ustalık.

s. (5a/7), (5b/12)

s. + a (7a/8)

s. + ehlini (7a/8)

s. + ehlinüñ (7a/4)

s. + larına (5b/13)

[= 6]

şancı: Sancı, buru.

s. + ya (34b/3)

[= 1]

şandug: < Ar. Sandık, içine çeşitli şeyler konulan, tahtadan yapılmış, kapaklı ev eşyası.

s. + ım (4a/6)

[= 1]

şanki: < Tr + Far. Farz edelim ki, güya.

s. (27a/10)

[= 1]

şap: Bitkinin dal, yaprak, çiçek vb. bölümlerini taşıyan, ağaçlarda odunlaşarak gövde durumunu alan bölümü.

s. + ı (43b/15)

[= 1]

şar-: Sarmak.

s.-alar (44b/4)

s.-ub (39b/3)

[= 2]

şaramşak: Bk. şarımşak

s. (46a/2)

[= 1]

şarar-: Sararmak.

s.-ır (39a/6)

[= 1]

şarb: Sert, keskin.

s. (47a/13)

s. + sirke (41b/15)

[= 2]

şar: < Ar. Tutarık, tutarak bayıltıcı, ağız köpürtücü ve çırpındırıcı bir sinir hastalığı.

s. (20b/3)

[= 1]

şarı: Sarı.

s. (33a/14), (39a/14), (43b/9)

s. + sın (45b/4)

s. + sına (34b/13)

s. + zirnîh (40b/15), (41b/5)

[= 7]

şarımşak: Bk. şarımşak

s. + ı (44a/3)

[= 1]

şarımşak: Sarımsak; (*Allium sativum*).

s. (39b/14)

s. + şapı (43b/15)

[= 2]

şark-: Aşağıya doğru uzamak veya uzanmak.

s.-ar (44a/9)

[= 1]

şarkıt-: Sarkıtmak.

s.-mayalar (37b/3)

[= 1]

şarmaşık: Sarmaşık; (*Hedera helix*).

s. + tohmı (47a/9)

[= 1]

şaru: Sarı.

s. + sı (41a/5)	s. + lerden (36a/1)
[= 1]	s.-i cemāl (17b/4)
şat-: Satmak.	s.-i ʿizzet (17b/3), (18a/13)
s.-a (36b/1)	s.-i nizāmı (1b/11)
[= 1]	s.-i nizām-ı ʿālem (5a/4)
şatun: Satın, satmak.	s.-i zillet (17b/3)
s. + al (23b/3)	[= 22]
s. + aldı (19a/3)	sebkat: < Ar. Geçme, ilerleme.
[= 2]	zikir-i s. (19b/10)
şavaş: Mücadele.	[= 1]
s. + da (37b/10)	sec-: Seçmek.
[= 1]	s.-diler (8a/6)
şay-: Saymak.	[= 1]
s.-ub (19a/4)	sedād: < Ar. Doğruluk, hatasızlık.
[= 1]	s. (4b/5)
sāye: < Far. Gölge.	[= 1]
s. (3b/4)	sefer: < Ar. Yolculuk.
[= 1]	s. (7b/6)
şayıl-: Sayılmak.	s. + de (3b/9)
s.-ur (11a/6)	[= 2]
[= 1]	sefer-i baʿīd: < Ar. Uzak yolculuk.
sebeb: < Ar. Sebep, neden.	s. + e (7b/7)
s. (31a/14), (32b/13), (35b/8), (43b/3), (44b/9), (45a/11), (45a/4), (47b/4), (4a/12), (6a/7)	[= 1]
s. + den (31b/4), (7b/5)	sefine: < Ar. Gemi.
s. + i (45b/12), (47b/12), (7a/9)	s. + lerden (10a/6)
	[= 1]

segird- Koşmak.

[= 2]

s.-iriken (8b/6)

s.-irler (10b/6)

s.-irse (29b/8)

s.-üb (11b/11)

[= 4]

segirt- Bk. segird

s.-dügi (10b/7)

s.-mek (29b/6), (30a/6), (37a/13),
(37a/7)

s.-mekde (30a/8)

s.-mesine (10b/10)

s.-meye (29b/4)

s.-se (13a/3)

[= 9]

sehv: < Ar. Yanılma.

s. + le (32a/5)

[= 1]

sekel: Bk. sekil

s. (23a/3), (23a/3), (24a/12), (24a/13)

[= 4]

sekibe: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

s. (8b/15)

[= 1]

sekil: At, eşek ve sığırların ayaklarında bileğe veya dize kadar çıkan beyazlık, seki.

s. + i (22b/12), (22b/12)

sekiz: Sekiz.

s. (29a/13), (33b/4)

[= 2]

seklāvī: < Ar. Araplar tarafından kabul edilen, adını Arap kabilelerinden alan Arap atı ırkı. İçerisindeki dişiliğin, güzelliğin ve inceliğin sembolü olan bir tip.

s. + cinsidür (28a/14)

[= 1]

selāmet: < Ar. Salımlık, eminlik, korku ve endişeden uzak olma.

s. (36a/2)

[= 1]

selāṭin-i selef: < Ar. Hadis rivāyet edenler arasında yer alan sahābī.

s. (6a/7)

[= 1]

selmān-ı fārisī: < Ar. Ebû Abdullâh Selmân el-Fārisī. (d. 568 - ö. 656), İslamiyet'i kabul eden İran asıllı ilk sahabe.

s. (19b/14)

[= 1]

semā: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

s. (9a/2)

[= 1]

semā: < Ar. Gökyüzü

necm-i s.-yı hüdā (3a/8)

[= 1]

semir-: Besili, yağlı bir duruma gelmek, semizlemek, şişmanlamak.

s.-medik (36b/4)

[= 1]

semirt-: Besili, yağlı bir duruma getirmek, semizletmek.

s.-mek (36a/2)

[= 1]

semüz: 1. Şişman. 2. Eti, yağı çok olan tavlı.

s. (28b/12), (36a/15)

s. + ola (34b/2), (36b/5)

[= 4]

sen: Sen.

s. (11b/13), (12a/2), (16a/2), (17b/13), (17b/4), (31a/11), (31b/2), (35a/14)

s. + den (17b/2), (31a/11), (32a/14)

s. + i (17b/6), (17b/9), (19b/2), (31b/1), (31b/4), (32b/5)

s. + iñ (11b/14), (12a/2), (17b/11), (17b/7), (18a/7), (18a/8), (19b/1)

s. + üñ (17b/7)

[= 25]

senā: <Ar. Övme, övüş.

s. (2a/7)

s. + yı (1b/2)

[= 2]

senāyā: <Ar. Ön dişler. Önceki dört diş. Bk. İbtidaiyat.

s. (33a/9)

s. + sı (33a/15)

[= 2]

sene: <Ar. Yıl.

s. + de (6a/8)

s.-i mübârekede (4a/14)

[= 2]

sened: <Ar. Dayanılan veya dayanılacak olan şey.

s.-i islām (2a/10)

[= 1]

seniyye: <Ar. Yüksek, yüce.

sünnet-i s. (9a/3)

[= 1]

ser: <Far. Baş, başkan.

s. (32b/8)

s. + ser (32b/8)

[= 2]

serā-perde: <Far. Padişah otağı.

s. (35a/9)

[= 1]

ser-dār: <Far. 1. Asker başı, kumandan, komutan.

s. -ı cümle-i enbiyā-yi sürür (2a/13)

[= 1]

ser-firāz: <Far. Başını yukarı kaldıran, benzerlerinden üstün olan.

s. (35a/4)

[= 1]

serhān: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

s. (9a/2)

[= 1]

serī'ü's-seyr: < Ar. Hızlı giden.

s. (2a/2)

[= 1]

serv-i kıdd: < Far. Servi boylu.

s. + iñ (35a/4)

[= 1]

sev-: Sevmek.

s.-erse (25b/13)

s.-mek (18b/10), (18b/13)

s.-mez (24a/13)

s.-mezse (25b/14)

[= 5]

sevāb: < Ar. Allah tarafından mükafatlandırılan hareket.

s. (13b/9), (14a/1), (16b/4), (22a/6)

[= 4]

sevgülü: Sevgili, sevgi ve bağlılık duyulan.

s. (18a/14), (18b/5)

s. + deñ (18b/9)

s. + dür (19a/6)

[= 4]

seyfi: Kılıçla ilgili, askerliğe ait.

s. (1b/12)

[= 1]

seyr: < Far. Gezinme.

s.-i hānede (3b/10)

[= 1]

seyyid: < Ar. Efendi.

s.-i enām (2a/10)

[= 1]

sezā-vār: < Far. Münasip, uygun, yaraşır.

s. (2b/9), (7a/2)

[= 2]

şıcra-: Sıçramak.

s.-r (8b/5)

[= 1]

şıcağ: Sıcak.

s. (36a/5), (44b/15)

s. + şıcağ (44b/15)

[= 3]

şıcan otı: Arsenik, bir çeşit yoncaya benzer ot.

s. (40a/10), (41a/1)

[= 2]

şıcra-: Sıçramak.

s.-r (43b/7)

s.-ya (26a/9)

[= 2]

şifāt: < Ar. Sıfatlar, vasıflar.

s. + ları (4b/8)

[= 1]	s. + şıkını (26a/9)
şifât: Bk. şifât.	[= 2]
s. + lar (23a/4)	şıklet: < Ar. Ağırılık, yük.
s. + lardan (10a/9)	s. + i (29a/7)
s. + larıma (17b/12)	[= 1]
s. + ların (18a/1)	şıklet-i şedîd: < Ar. Şiddetli sıkıntı.
[= 4]	s. + e (7b/7)
şığa-: Okşamak, sıvazlamak.	[= 1]
s.-ıj (19b/13)	şıklık: Islık.
s.-yub (16a/1)	s. (37a/11)
[= 2]	[= 1]
şıgır: Geviş getirenlerden, boynuzlu büyükbaş evcil hayvanların genel adı.	şırıgı: Enfeksiyon sonucu oluşan bir hayvan hastalığı. “Border disease”.
s. (47b/8), (8a/12)	s. (38a/1)
s. + tulumı (46a/7)	[= 1]
s. + tersini (44a/4)	şırrân: < Ar. Gizliden.
s. + yağı (41a/9), (47a/2), (47a/7)	s. (2a/6)
[= 7]	[= 1]
şıhhat: < Ar. Sahihlik, doğruluk, gerçeklik.	şırân: < Ar. Bir organ veya dokudaki hücrelerin kontrolsüz olarak bölünüp çoğalmasıyla beliren kötü urların yol açtığı hastalık, amansız hastalık, kanser türü. “seratân”.
s. (39b/12), (40a/6), (43b/2)	s. (35b/6)
[= 3]	[= 1]
şık-: Sıkmak, bir şeyin suyunu, yağını, sıvı kısmını basınçla çıkarıp akıtmak.	şındır-: Sindirmek, kıvıldamadan durmak.
s.-alar (44a/14)	s.-ır (43b/6)
[= 1]	[= 1]
şıkını: Kendini sıkmak, zorlamak.	şındur-: Bk. şındır
s. (26a/9)	

s.-ursa (43a/3)	sigil: Deride, özellikle ellerde oluşan zararsız, pürtüklü küçük ur.
[= 1]	
şinf: < Ar. Tür, çeşit.	s. + dür (40a/6)
s. + ı (5a/10)	s. + i (40a/9)
[= 1]	[= 2]
şırçasız: İçti sırlı olmayan çanak.	sihir: < Ar. Büyü; gözbağcılık, büyücülük.
s. + canağa (41b/9)	s. (34b/8)
[= 1]	[= 1]
şıva-: Bulaştırmak.	sil-: Silmek.
s.-yalar (46a/14)	s.-di (22a/10)
[= 1]	s.-eler (29a/12), (36a/11), (36a/12), (40b/6)
şıyānet: < Ar. Koruma, korunma.	s.-iğ (16a/1)
s. (2a/4)	[= 6]
[= 1]	silāh: < Ar. Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç.
si'āl: < Ar. Öksürük, boğaz, ağız. "Su'āl".	s. (5a/14)
s. (35b/8), (46b/15)	[= 1]
[= 2]	siligen: Boyacılıkta pastan koruyucu ve astar olarak kullanılan, kırmızı renkli toz halindeki kurşun oksitlerin karışımı boya. Kırmızı minyum madeni, selikun. "Sülügen".
sibās: < Far. Şükür, sena, ihsan, şevkat. "sipās"	s. (39b/10), (40a/2), (41b/13)
s. + ü (1b/3)	[= 3]
[= 1]	silin-: Silinmek.
sibihri: < Far. Gök.	s.-mege (33b/5)
s. (2a/15)	s.-ür (33b/6)
[= 1]	[= 2]
sidüg: Sidik, idrar.	
s. + i (43b/8), (47b/11)	
[= 2]	

silsile: <Ar. Art arda gelen şeylerin meydana getirdiği sıra.

s. (3a/14)

intizām-ı s.-i mevcūdātı

[= 2]

simāʿ: <Far. Çalgı, dinleme; çalgılı tören.

s. (6b/3)

s. + y1 (6b/4)

[= 2]

siḡir: Sınır.

s. + i (27a/6)

s. + in (37b/13)

s. + leri (25a/12)

[= 3]

sinān: <Ar. Mızrak, süngü.

s. + ı (1b/12)

[= 1]

sinne: <Ar. Zaman.

s.-i fedden (3b/7)

[= 1]

siḡāhī: <Far. Timar sahibi, suvari asker.

s. (29a/4)

s. + leri (8b/1)

[= 2]

sirāyet: <Ar. Geçme, bulaşma; yayılma, dağılma.

s. + eder (7b/1)

[= 1]

sīret: <Ar. Bir kimsenin içi, hâli, tavrı, gidişi, ahlâkı.

s.-i müstahşenede (2a/3)

[= 1]

sirke: <Far. Salatalara, yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimiş üzüm, elma, limon vb. suyu.

s. (34a/15), (39b/9), (40a/3), (41b/15)

s. + de (34a/11), (47a/13)

s. + ye (40a/4)

[= 7]

siyādet: <Ar. Hz. Hasan vasıtasıyla Hz. Muhammed'in soyundan olma hali.

s. (2a/5)

[= 1]

siyāh: <Far. Kara, siyah.

s. (23a/7), (23b/4), (24a/5), (24a/8), (26a/6), (27a/13), (27a/14), (27b/1), (27b/2), (27b/4), (27b/5), (43a/8)

s. + at (23a/4), (8a/5)

s. + beḡler (28a/5)

[= 15]

siyāset: <Ar. Yurt yönetimi.

s. (5b/1)

[= 1]

siz: Siz.

s. (10a/7), (22b/11), (30b/14), (9b/11)

s. + den (18a/14), (9b/8)

s. + e (30b/14), (9b/1), (9b/12)

s. + in (9b/15)

s. + iñ (10a/5), (18a/14)

s. + iñ düşmānlarıñızı (9b/4)

s. + ler (9b/6)

[= 14]

şofra: Kalça

s. (48a/4)

[= 1]

şoğan: Soğan. (*Allium cepa*).

s. (42a/5), (47a/9), (47b/15)

s. + ı (40b/7)

[= 4]

şoğılcan: Yuvarlak veya yassı, uzun kurtlara verilen genel ad. "Solucan"

s. (48a/1)

[= 1]

soğuk: Soğuk.

s. + a (35b/15)

[= 1]

şok-: 1. Sokmak. 2. Isırmak.

s.-alar (44a/10), (44b/5), (46b/1),
(48a/4)

s.-ar (43b/3)

[= 5]

şol: Sol.

s. (26b/5)

s. + eli (8b/4)

s. + eyegüsi (26b/14)

s. + ı (24a/14)

s. + kulağın (8b/4)

[= 5]

şolak: Genellikle sol elini kullanan kimse.

s. + dur (26b/5)

[= 1]

şolu-: Solumak.

s.-r (43b/7), (45a/13)

[= 2]

şoluk: Akciğerlere çekilen, akciğerlerden atılan hava, nefes.

s. (37b/7)

[= 1]

şonra: Sonra.

s. (10a/8), (18b/14), (18b/9), (1b/9),
(22a/6), (27a/11), (27a/12), (28b/13),
(29a/10), (29a/4), (31b/7), (36b/7),
(38a/6), (39b/13), (39b/5), (39b/6),
(40a/1), (41a/12), (41a/6), (41b/4),
(41b/9), (44a/13), (44a/6), (45a/2),
(46a/11), (47b/4), (7b/10), (8a/7)

[= 28]

şovu-: Soğumak.

s.-yınca (44a/2)

[= 1]

şovuğ: Bk. şovuk.

s. + a (27a/13), (27b/7), (45b/12)

[= 3]

şovuk: Soğuk.

s. (36a/5), (37a/7), (42a/2), (42a/8),
(45b/10), (47b/10), (47b/12), (47b/4)

[= 8]

sökil-: Sökülmek.

s.-e (38b/7)

[= 1]

söyle-: Söylemek.

s. (20b/8)

s.-meye (37a/1)

[= 2]

söz: Söz, laf.

s. (35a/1)

s. + iye (35a/3)

s. + leri (3a/11)

[= 3]

şu: Su.

s. (11a/5), (28b/12), (28b/13),
(28b/14), (29a/10), (29a/10), (31a/3),
(33a/2), (35b/9), (37a/3), (37a/5),
(39a/14), (39a/7), (41b/3), (41b/6),
(42a/8), (42b/7), (42b/9), (44a/7),
(46b/11), (47a/1), (47b/5), (47b/6),
(48a/5), (7b/2), (7b/9)

s. + lar (39a/6), (43b/10)

s. + ya (26b/4), (46b/12), (47b/10),
(48a/2)

s. + yı (11a/2), (29a/10), (36a/10)

s. + yıla (36a/13), (39b/1)

s. + yın (36a/9), (42a/9), (44b/13),
(45b/3), (46b/9)

s. + yla (29a/11), (44b/4)

s. + yun (45b/10)

[= 45]

su'âl: < Ar. Sorma, sorulma, soruşturma, soru.

s. (31a/13)

s. + édeyin (20b/8)

s. + étdi (20b/1)

s. + étdüm (19a/12)

s. + olundu (12a/11)

[= 5]

şubh: < Ar. Sabah, sabah vakti.

s. (3a/14)

[= 1]

subhâne'l-lezi: < Ar. Sübhan-Allah, Allah'ı her türlü kusur, ayıp ve eksikliklerden tenzih ederim.

s. (2a/14)

[= 1]

subhe: < Ar. Sabah, sabah vakti.

s. (9a/1)

[= 1]

subre: < Ar. Fecri kazib, siyaha galib olan fecirden öneki beyazlık.

s. + érmez (2b/1)

[= 1]

şu kerdimesi: Tupgiller familyasından beyaz çiçekli su kenarlarında yetişen bir bitki, su teresi, tereotu; (*Nasturtium officinale*).

s. (47a/6)

[= 1]

şulehâ: < Ar. Salih, iyi, yarar, salâhiyetli, günah işlemeyen kimseler.

s. + dur (5b/3)

[= 1]

sultân: < Ar. Padişah, hükümdar.

s. (1b/12), (3a/7)

s. + ı (27a/9)

e's-s. + u (4b/5)

[= 4]

sultân-ı a'zam: < Ar. Büyük hükümdar.

s. (4b/4)

[= 1]

sultân-ı sağâ: < Ar. Cömert hükümdar.

s. (32a/11), (32a/3)

[= 2]

sultân murâd: < Ar. Sultan Murat (d. 1612 ö. 1640) 17. Osmanlı padişahı ve 96. İslam halifesidir. 1623 ile 1640 yılları arasında hüküm sürmüştür.

s. (32b/9)

[= 1]

şuluk: Hayvanlara sabaha karşı verilen yem.

s. (29a/2)

[= 1]

şun-: Sunmak.

s.-ar (32b/11)

[= 1]

şüret: < Ar. 1. Biçim, görünüş, kılık. 2. Tarz, yol, gidiş

s. + i (25a/6)

s. + in (18a/2)

s. + ine (25a/7)

s.-i hüsne (2a/3)

irtisâm-ı ş.-i kâ'inâtı (3a/2)

[= 5]

şu şıgırı: Manda, dişi manda.

s. + na (25a/13), (25a/5)

[= 2]

şusuz: Suyu olmayan, suyu bulunmayan.

s. + kelpe (31a/2)

[= 1]

şusuzlîğ: Susuz olma durumu.

s. + a (27b/7)

[= 1]

şuvar-: Sulamak, su vermek.

s.-mağ (13a/5)

[= 1]

süci: Şarap.

s. (38a/15), (40b/8), (43b/12), (44a/1), (47a/3), (47a/6), (47a/9), (47b/1)

s. + tulumı (48b/2)

[= 9]

süd: Süt.

s. (46a/8), (47a/3), (48a/15), (8a/10)

s. + in (43b/9)

s. + ini (34b/1)

[= 6]

sühân: <Far. Söz, lakırdı.

s. + ıñ (35a/3)

s. + küyi (2a/8)

[= 2]

sükel: Bk. sekil

s. (23a/12), (23a/12), (23b/4), (23b/5),
(24a/14), (27b/10), (28a/2), (28a/5),
(28a/5), (28a/9)

s. + i (27b/9)

s. + ıñ (28a/4)

[= 12]

süleymân peygamber: <Ar. Hz. Süleyman, Hz. Dâvûd'un oğlu, İsrâiloğulları'na gönderilen hükümdar, peygamber.

s. (16a/11)

[= 1]

sülük: Sülüklerden, tatlı sularda yaşayan, vücudunda yirmi iki sindirim kesesi olduğu için bir kezde ağırlığının sekiz katı kan emebilen, halk arasında bazı kan hastalıklarının tedavisinde yararlanılan hayvan (*Hirudo medicinalis*).

s. (44a/14)

[= 1]

sümme: <Ar. 1. Sonra. 2. Tekrar ve tekrar.

s. (3b/12)

[= 1]

sümme-şükran: <Ar. Teşekkür ettikten sonra, teşekkür sebebiyle, teşekkür üzerine.

s. (2a/6)

[= 1]

sünen: <Ar. Sünnetler.

s.-i enbiyâ³-yi aşfiyâya (2a/5)

[= 1]

sünnet: <Ar. Hz. Muhammed'in sözleri, işleri ve tasvibleri.

s. + dür (8b/13)

s.-i seniyye (9a/3)

s.-i şerîfesine (18b/11)

[= 3]

sür-: Dokundurmak, değdirmek, sürmek.

s.-e (38a/4), (45a/3)

s.-eler (44b/15), (44b/5), (45a/9),
(45b/10), (46b/6)

s.-en (29b/14)

s.-er (6b/8)

s.-erler (29b/1)

s.-meyeler (36b/13)

s.-seler (34a/14), (34b/4), (34b/9)

s.-üb (48a/11), (48a/4)

[= 16]

sürh: <Far. Kırmızı, kızıl.

s. -ı nūr (27a/11)

[= 1]

sūri: Evcil hayvanlar topluluğu.

s. + den (31b/1)

[= 1]

sūrme: Sūrme, kirpik diplerine sürülen siyah boya.

s. (42a/11), (42a/14), (42b/2)

[= 3]

sürt-: Bir şeyi bastırarak diğer bir şeyin üzerinden geçirmek.

s.-e (45b/1)

s.-eler (41b/11), (46a/5), (48b/2)

[= 4]

şürt-: Bk. sürt-

s.-eler (44b/3), (46a/4)

[= 2]

sūrūr: < Ar. Sevinç.

serdār-ı cümle-i enbiyā-yi s. (2a/13)

[= 1]

sūtūn: < Far. Direk.

s. (3a/6)

[= 1]

süvār: < Far. Ata binmiş, binici.

s. (8b/5)

[= 1]

süz-: Bir sıvıyı, içindeki katı maddelerden ayırmak için bez veya delikli bir kaptan geçirmek.

s.-eler (38a/15), (45b/7), (47a/10), (48a/1)

[= 4]

-Ş-

şāb: < Ar. Tadı buruk, antiseptik bir madde; alüminyum ve potasyum sülfat.

ş. + ı (40a/13)

[= 1]

şād-mān: < Far. Sevinçli.

ş. (32b/3)

[= 1]

şafī: < Ar. Şifa veren, verici, hastayı iyi eden.

ş. (32b/14)

[= 1]

şafīc: < Ar. Şefaata eden, kabahatli kimsenin afvı için araya girip yalvaran.

ş. (33a/4)

[= 1]

şāh: < Far. Padişah.

ş. + ına (6a/14)

ş. + u (3a/9)

bedr-i ş.-ı şehīdān-ı hüseyin (32a/3)

[= 3]

şāh-niṣīn: <Far. Odanın sokak tarafına olan çıkıntısı, dışarıya doğru uzanan kısmı.

ş. + e (2b/2)

[= 1]

şāhūd: <Ar. Şahid.

āyīne-i ş. (35a/8)

[= 1]

şām: <Ar. Şam.

ş. + ıı (28b/4)

[= 1]

şāmīle: <Ar. İçine alan, kaplayan, çevreleyen.

ş. (2b/7)

[= 1]

şarāb: <Ar. İçilecek şey; şarap; şerbet, şurup.

ş. (38b/6), (46b/2), (46b/6), (47b/15)

[= 4]

şart: <Ar. Şart, koşul; yemin.

ş. + ı (11b/15), (12a/4)

ş. + ıyla (12a/7)

[= 3]

şavşal: Sarsak, kılıksız, şapşal.

ş. + adam (26a/11)

[= 1]

şebīhetü't-tayru: <Ar. Kuşa benzer.

s. (2a/3)

[= 1]

şecere: <Ar. Küçük ağaç, bir tek ağaç.

ş. (2b/1)

[= 1]

şecī'an: <Ar. Cesurlar, yürekli, yiğitler.

ş. (1b/12)

[= 1]

şefī': <Ar. 1. Şafaat eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden.

ş. + u (2a/12)

[= 1]

şefkat: <Ar. Şevkat, acıyarak ve esirgeyerek sevmek.

ş. (17b/8), (30b/9)

ş. + le (32a/10)

ş. + leri (31b/7)

[= 4]

şeh: <Ar. Padişah

ş. (32b/8)

[= 1]

şehīd: <Ar. Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse; savaşta ölen.

ş. + fazīleti (13b/8)

ş. + lerindendir (19a/7)

ş. + olduğu (24b/2)

[= 3]

şehīdān: Bk. şehīd

bedr-i şah-ı ş.-ı hüseyin (32a/3)

[= 1]

şehīdü'l-memāt: <Ar. Ölen şehitler.

ş. (32b/7)	şerī'at: <Ar. Ayet, hadis ve icma-i ümmet esaslarına dayanan din kaideleri.
[= 1]	
şehīr : <Ar. Ay.	ş. + aḥkāmın (5b/6)
ş. (35a/8)	ş. + peygamberi (3a/4)
[= 1]	[= 2]
şehrū'l-leylī : <Ar. Gecenin ayı.	şer'-i şerīf: <Ar. İslam şeriatı.
ş. (3b/11)	ş. (5b/2), (7a/13)
[= 1]	[= 2]
şeker: <Far. Şeker.	şerīf: <Ar. Şerefli, mübarek, kutsal.
ş. (34a/6), (42b/6), (45b/8)	ş. (19a/10), (31a/4), (34a/8)
[= 3]	murād-ı ş. (15a/15), (17b/1)
şekil: <Ar. Biçim.	[= 5]
ş. (24b/2)	şerīfe: Bk. şerīf
[= 1]	sünnet-i ş. + sine (18b/11)
şemā'im: <Ar. Kokular.	[= 1]
ş.-i ğayr (3a/5)	şer'ıyye: <Ar. Şeriata ait, şeriatla ilgili; şeriata uygun.
[= 1]	ş. (19a/2)
şem' : <Ar. Mum.	hişşe-i ş. + leri (5b/11)
ş. (3a/14)	[= 2]
[= 1]	şevk: <Ar. Şiddetli arzu; keyif, neşe, sevinç.
şer: <Ar. Kötülük, fenalık.	ş. (13b/13)
ş. (7a/1)	ş.-i nümā (2b/2)
[= 1]	[= 2]
şerbet: <Ar. Şurup; içilecek tatlı şey.	şey: <Ar. Şey, nesne.
ş. + i (45a/8)	ş. (10a/6)
[= 1]	ş. + i (12a/2)

[= 2]

şeyh: < Ar. Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.

ş. (3b/5)

[= 1]

şeytân: < Ar. İblis.

ş. (6b/8)

ş. + cinsi (20b/2)

ş. + ıı (11b/9)

ş. + ııdur (11b/2)

[= 4]

şeyyetü bin 'urve: < Ar. Hadis rivâyet eden sahabilerden biri.

ş. (16b/9)

[= 1]

şi-: Şişmek.

ş.-se (44b/9)

[= 1]

şiddet: < Ar. Şiddet, sertlik, katılık; fazlalık.

ş. (32b/1)

[= 1]

şifâ: < Ar. İyileşme, sağalma.

ş. (44a/2), (44a/7), (45a/1), (45a/10), (47b/3), (48b/3)

[= 6]

şifâ-yı şudûr: < Ar. Bir kitap adı.

ş. + da (20b/4), (24b/3)

[= 2]

şifâ-yı şerîf: < Ar. Gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, O'nu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık 9 asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından kaleme alınmış bir eserdir.

ş. + de (14b/8)

[= 1]

şikâyet: < Ar. Hoşnutsuzluk belirten söz veya yazı, sızlanma, sızıltı, yakınma.

ş. (20a/11)

ş. + êtdiklerinde (17a/8)

[= 2]

şimdi: Şimdi, şu an.

ş. (7a/12)

[= 1]

şimdiki: İçinde bulunulan anda olan veya yapılan, bu andaki, bu zamandaki.

ş. (6a/9)

[= 1]

şinik: Sekiz kiloluk buğday, arpa ve nohut ölçüğü.

ş. (29a/1)

[= 1]

şîr-i hüdâ: < Far. Allah'ın arslanı Hz. Ali.

ş. (32a/8)

[= 1]

şîr-i maqtûl: < Ar. Göbeğin altında kıl biten yer, kasık kılı. Üzenginin değdiği yerlerde çıkan kıvrıkcık tüyler.

ş. (27b/13)

[= 1]

şirlağan: <Far. Susam yağı. "şirlugan, şirlagan, şirugan".

ş. (45a/3)

ş. + yağı (36b/3)

[= 2]

şirliğan: Bk. şirlağan

ş. + yağı (39b/5)

[= 1]

şiş-: Vücutun bir yeri içine yabancı bir maddenin girmesiyle veya başka bir etkiyle gerilmek, kabarmak, şişmek.

ş.-er (45a/13)

ş.-se (43b/3)

[= 2]

şol: Şu.

ş. (10a/6), (10b/6), (11a/9), (11b/11), (11b/9), (12b/14), (12b/9), (14a/9), (14b/1), (14b/4), (15a/4), (20a/7), (23b/3), (30b/15), (36b/10), (38b/1), (40a/9), (40b/6), (40b/8), (41b/10), (41b/15), (41b/4), (47a/4), (48a/15), (9a/15), (9b/11)

ş. + ki (7a/1)

[= 27]

şöyle: Şöyle.

ş. (11b/10), (12a/1), (13b/11), (17a/1), (36a/15), (36a/4), (36b/4), (36b/8), (42b/1), (45a/9), (46b/8)

[= 11]

şu: Şu.

ş. (20b/10)

ş. + nı (10a/9)

[= 2]

şükr: <Ar. Şükür, hamd, minnettarlık.

ş. + in (2a/8)

ş. + ü (1b/3)

[= 2]

şükür: Bk. şükr

ş. + den (12b/12)

[= 1]

-T-

tā: <Far. ta, dahi; daha; vaktaki.

t. (10a/1), (29a/12), (41a/6), (46b/3), (6a/5)

[= 5]

tā'at: <Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.

t. (5b/7)

t. + ım ehline (17b/3)

[= 2]

tab': <Ar. Tabiat, huy, yaratılış.

t. (35a/1)

[= 1]

tabalık: Hünnapgillerden yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki. (*Rhamnus chlorophorus globosus*). Diğer nüshalarda "topalak" şeklinde yazılmıştır.

t. (34a/10)

[= 1]

tābī'īn: < Ar. Hz. Muhammed'i görmüş olanları görüp kendilerinden hads dinlemiş olanlar.

t. + iñ (19a/7)

[= 1]

tāc: < Ar. Soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık.

t. (4a/8)

t.-ı devlet-i sulṭāniye (4b/4)

[= 2]

tağ: Dağ.

t. + larca (31b/15)

[= 1]

tağın: Gene.

t. (46a/5)

[= 1]

taḥallūs: < Ar. Halas olma, kurtulma.

t. + êdüb (4b/8)

[= 1]

taḥammül: < Ar. Dayanma, katlanma.

t. + êder (29b/3), (37b/12)

t. + êderse (29a/2)

t. + êdüb (7b/7)

[= 4]

taḥayyül: < Ar. Hayale getirme, hayalde canlandırma, canlandırma, hayale dalma.

t. (4a/11)

[= 1]

tāḥīn: < Ar. Öğütülmüş susamın koyu sıvı durumu.

t. (39b/7)

[= 1]

taḥkīkān: < Ar. Gerçekten.

t. (10a/11), (15a/1), (21a/14), (23a/12)

[= 4]

taḥmīd: < Ar. Hamdetme, elhamdülillah deme, şükretme.

t. (17b/13)

[= 1]

taḥmīl: < Ar. Yükleme, yükletme, yükletme.

t. (17b/12)

[= 1]

taḥmīn: < Ar. Aşağı yukarı bir fikir söyleme.

t. (33b/13)

[= 1]

taḥrīc: < Ar. Hz. Peygamberin sözünü ilk rivayet edeni ortaya çıkarma.

t. + i (11a/11)

t. + iyle (22b/7), (23a/7)

[= 3]

taḥşīl: < Ar. İlim öğrenme.

t. (4a/8)	ṭala- : Köpek ısırarak.
[= 1]	t.-yan (34b/4)
ṭaḥt : < Far. Hükümdarlık koltuğu.	[= 1]
t. + ıḡı (35a/6)	ṭalağ : Dalak.
t.-ı 'oşmaniye (4b/5)	t. + ı (34a/12)
t.-ı ḥilāfetde	t. + ını (34a/11)
[= 3]	[= 2]
ṭā'ife : < Ar. 1. Bölük, takım, güruh, fırka. 2. Kavim, kabile.	ṭalebi'l-leālā : < Ar. İnci talep edenler.
t. + niğ (24b/5), (5b/11)	t. (3b/11)
t. + sinde (16a/9)	[= 1]
t. + siniğ (23b/14)	ṭālib : < Ar. Talip, istekli; öğrenci.
[= 4]	t. + ü (7a/3)
ṭakḍirce : < Ar. + T. Bu durumda, o halde.	[= 1]
t. (11b/15), (18b/9)	ṭa'lim : < Ar. Öğrenme, öğretme, öğretim, öğretilme.
[= 2]	t. (21a/13)
ṭakı : Dahı.	t. + étmegile (1b/10)
t. (33b/5), (7b/9)	[= 2]
[= 2]	ṭamām : < Ar. Tam, eksiksiz.
ṭakvā-zāde : < Ar. Allah'dan korkma, Allah korkusuyla dīnin yasak ettiği şeylerden kaçınma; takva sahibi kişi.	t. (33a/12), (35a/3), (35b/1), (36b/5), (37b/7), (3a/7), (6b/11)
t. (3b/6)	[= 7]
[= 1]	ṭamar : Damar.
ṭakviyye : < Ar. Kuvvetlendirme, kuvvetlendirilme.	t. (46a/10)
t. (19b/3)	t. + larından (43a/7)
[= 1]	[= 2]
	ṭāmm : < Ar. Bütün, eksiksiz, noksansız; mükemmel, olgun.

t. + sinde (19b/4)	[= 1]	
[= 1]		tarif: < Ar. Bir işin yapılış yöntemini açıklama ve belirtme.
tammü'l-kitāb: < Ar. Mükemmel kitap.		
hātīme-i t. (35a/15)	t. (36a/15)	
[= 1]	t. + i (36b/12)	
ṭamzır- : Damla damla akıtmak, damlatmak.	t. + le (37b/9)	
t.-alar (38a/11), (38a/9), (38b/12), (43a/12), (43a/6)	[= 3]	
[= 5]	ṭarīk: < Ar. 1. Yol. 2. Usul.	
ṭa'n: < Ar. : < Ar. Sövme, yerme; ayıplama.	t. + ile (29b/10)	
t.-ı ağıyāra (7a/2)	t. + le (8b/10)	
[= 1]	[= 2]	
ṭarī: Tanrı.	ṭāsen (طاسن): < ? Bir bitki veya yağ türü.	
t. (19b/9)	t. (45b/1)	
[= 1]	[= 1]	
ṭaraf: < Ar. Yan, yön.	ṭaṣvīr: < Ar. Resim yapma; tarif etme.	
t. (30b/1)	t. (2a/3)	
t. + dan (5b/2)	[= 1]	
t. + nda (27b/11), (28a/2)	ṭaṣ: Taş.	
t. + ndan (28a/4), (28a/5)	t. (20a/10), (42b/15)	
[= 6]	t. + a (27b/8)	
ṭarf: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.	t. + ı (41b/12)	
t. (8b/15), (9a/1)	t. + kesildi (20a/14)	
[= 2]	t. + lara (29a/13)	
ṭarī: < Ar. Taravetli, taze.	t. + larıla (32a/9)	
t. (3a/4)	[= 7]	
	ṭaṣı- : Taşımak, bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek.	

t.-rlar (6b/2)	tay: Üç yaşına kadar olan at yavrusu.
[= 1]	t. (13a/9), (33a/7)
taşlu: Taş olan, taşlı.	[= 2]
t. (36b/13)	taayan-: Dayanmak.
[= 1]	t.-maz (27b/8)
taşra: Bir ülkenin başkenti ve en önemli şehirleri dışındaki yerlerin hepsi; dışarlık.	t.-un (27a/14)
t. (6a/4)	[= 2]
t. + dan (6b/2)	ta'yīn: < Ar. Ayırma, belli etme.
t. + lara (39a/3)	t. + buyurmuşdur (29b/6)
t. + sında (28a/6)	t. + olunmuşdur (5a/6), (5a/7), (5a/8)
[= 4]	t. + olunmuşdur (5a/10), (5a/9)
tatlı: Tatlı.	t. + olunmuşdur (5b/14)
t. (43a/5)	[= 7]
[= 1]	tāze: < Ar. Taze, körpe; sulu, yaş.
tavşan: Tavşangillerden, eti yenen, hızlı koşan, postundan yararlanan bir memeli türü; (<i>Lepus europeus</i>).	t. (35a/6), (3b/2), (46a/8)
t. (8a/12)	t. + tāze (46a/8)
[= 1]	[= 4]
tavuk: Sülüngillerden, eti ve yumurtası için üretilen kümes hayvanı; (<i>Gallus</i>).	tāze-ter: < Far. En taze.
t. + yumurtası (47a/13)	t. (35a/5)
t. + yünji (47a/1)	[= 1]
[= 2]	ta'zīm: < Ar. Saygı gösterme, ikram etme.
tāvus: < Ar. Tavus kuşu.	t. (11a/10), (30b/8)
t. + yünjin (46a/15)	[= 2]
[= 1]	ta'zīmen: < Ar. Hürmet ve ikram ederek.
	t. (11b/8)
	[= 1]

te'ālā: < Ar. "yüksek olsun" manasına gelen söz Allah adıyla birlikte kullanılır.

t. (19b/9), (34b/14), (4a/15), (9a/11), (9a/9)

[= 5]

tecāvüz: < Ar. Ötesine geçme, sınırı aşma, atlama.

t. + êderse (30b/1)

[= 1]

tecrübe: < Ar. Tecrübe, deneme, sınama.

t. (8a/4)

t.-i efrâsinüñ (4a/10)

t. + olunmuşdur (48a/9)

[= 3]

tedbîr: < Ar. Bir şeyi temin edecek veya önleyecek yol, çare.

t. + i (28b/7)

t. + lerin (28b/6), (5a/2)

[= 3]

tedvimü'l-mecd: < Ar. Soyluluğu, şanı sürekli olan.

t. (3b/11)

[= 1]

te'emmul: < Ar. İyice, etraflıca düşünme.

t. (18b/2)

[= 1]

tefekür: < Ar. Düşünme, zihin yorma; düşünülme.

t. (32b/10)

[= 1]

tefhîm: < Ar. Anlatma, anlatılma, bildirme, bildirilme.

t. (1b/9)

[= 1]

tefsîr: < Ar. Kur'an-ı Kerim'in mana bakımından izahı.

t. + inde (14a/14)

[= 1]

teftiş: < Ar. Gereği gibi sorup araştırma; sorulup, araştırılma; bir şeyin doğrusunu bulmak için her tarafı arayıp tarama.

t. + êdüb (6a/8)

t. + olunub (6a/9)

[= 2]

tehâyâ: < Ar. Selamlar, hayır dualar.

s. (2b/15)

[= 1]

tehlîl: < Ar. İslan dininin tevhit akidesini hulasa eden "La ilahe illallah" sözünü tekrarlama.

t. (17b/13)

[= 1]

tekâpü: < Far.1. Öteye beriye seyirtme, telaşla koşarak bir şeyler araştırma. 2. Dalkavukluk. "Tekapu".

t. (4a/10)

[= 1]

tekebbür: < Ar. Kibir gösterme, büyüklük satma.

t. (13a/8)

[= 1]

tekerlen-: Yürürken ayağı takılıp dengesi bozulmak.

t.-üb (28a/8)

[= 1]

teklif: < Ar. Birinden eziyetli, fakat başkası için faydalı olan bir iş isteme.

t. + leriniğ (30b/8)

[= 1]

tekrār: < Ar. Tekrar, bir şeyi çok defa yapma.

t. (17a/2)

t. + tekrār (17a/2)

[= 2]

tekrīm: < Ar. Saygı gösterme, ululama.

t. (11a/10)

[= 1]

telatıf: < Ar. Nazikane muamelede bulunma.

t. (4a/4)

[= 1]

te'lif: < Ar. Uzlaştırma, barıştırma.

t. + édüb (25b/11)

[= 1]

telīfāt: < Ar. Telif etmeler, yazılmış kitaplar, eserler.

t. (3b/13)

[= 1]

temeddüh: < Ar. Böbürlenme, kendini övme.

t. (4a/4)

[= 1]

temhīd: < Ar. Düzeltme, düzenleme.

t. + i (1b/7)

[= 1]

temīm darī: < Ar. Ebû Rukayye Temīm b. Evs b. Hârice (Hârise) ed-Dârî. Sahabi.

t. (21b/10), (21b/7)

[= 2]

ten: < Far. Beden, vücut.

t. + i (7a/3)

t. + im (2a/7)

[= 2]

tenāmü: < Ar. Uyku.

t. (3b/12)

[= 1]

tenzīh: < Ar. Allah'ın her türlü eksik ve noksandan uzak bulunduğuna ve insan vasfında olmadığına inanma.

t. (17b/12)

[= 1]

terāzüle-: < Far. + T. Dengeyi sağlamak.

t.-yüb (26a/8)

[= 1]

tere yağı: Tere yağı.

t. (43b/15)

[= 1]

terk-i iftiḥār: < Ar. Öğünmeyi bırakma.

t. (4a/8)

[= 1]	t. + i (10b/1)
terkü'l-evvel: < Ar. Önceki terk.	t.-i ilahî (10a/15)
t. (4a/2)	[= 5]
[= 1]	te'sîr: < Ar. Alamet, nişan bırakma.
terle-: Ter çıkarmak, ter dökmek.	t. (34b/8)
t.-ye (46b/3)	[= 1]
[= 1]	tesmiye: < Ar. Ad koyma, adlandırma, isim verme.
ters: Hayvan veya insan dışkısı.	t. (8b/14)
t. + in (42b/4)	t. + étmişlerdür (16a/10)
t. + ini (44a/4)	t. + étmişleridi (8b/13)
t. + leri (13a/3)	[= 3]
[= 3]	tespih: < Ar. “Subhanallah” kelimesini söyleyerek Allaha ta'zim etme.
tertîb: < Ar. Dizme, sıralama, hazırlama, düzene koyma.	t. + éderken (32b/13)
t. (2a/4)	[= 1]
t. + itdüm (4b/14)	teşbih: < Ar. Benzetme, benzetilme.
[= 2]	t. (25a/3)
tertîb-i kadîm: < Ar. Eski düzen.	t. + lerde (25b/4)
t. (7a/13)	[= 2]
[= 1]	teşyîd: < Ar. Yükseltme, yükseltilme.
tesbih: < Ar. Tesbih.	t. + i (1b/8)
t. (17b/12), (17b/13)	[= 1]
[= 2]	tetebbu': < Ar. Bir şeyi etraflıca tetkik etme, mahiyetini anlamaya çalışma, etraflıca inceleme, bir şey hakkında geniş bilgi edinme.
teshîr: < Ar. Zapt ve istila etme, ele geçirme, elde etme.	t. (4a/11)
t. (10b/4)	[= 1]
t. + édüb (10a/9), (2a/4)	

tevfi̇k: < Ar. 1. Uydurma, uydurulma, uygunlaştırılma. 2. Allah'ın yardımına kavuşma.

t.-i řarĩn (2b/3)

[= 1]

tevhi̇d: < Ar. Allahın birliğine inanma.

t. + ü (1b/3)

[= 1]

te'yi̇d: < Ar. Kuvvetlendirme, kuvvetlendirilme, sağlamlaştırma.

t. + i (2b/4)

[= 1]

tēz: < Far. Çabuk olan, sūratlı.

t. (26a/6), (37a/4), (42a/9), (43a/10), (43b/7), (46b/14), (47b/5), (48a/6)

t. + tēz (43b/7), (48a/6)

[= 10]

tēzcek: Çabucak.

t. (28a/12), (29a/3), (29a/8), (29a/9), (46b/14)

[= 5]

tēzcik: Bk. tēzcek

t. (43b/9)

[= 1]

tumār: < Ar. Yara bakımı.

t. (43a/10)

t. + ēde (36a/15)

t. + ēdeler (28b/15)

[= 3]

tırlafı: < Ar. Soylu Arap atı.

t. (28b/1)

[= 1]

tırnağ: Bk. tırnağ

t. + ı (25b/4), (27b/1), (29b/1), (34b/7)

t. + ına (29a/15)

[= 5]

tırnağ: Tırnağ.

t. + ları (28a/10)

[= 1]

tırnağlı: Tırnakları olan.

t. (24b/13)

[= 1]

ticāret: < Ar. Kār elde etmek amacıyla yapılan alım satım etkinliği.

t. (5a/8), (5b/12)

[= 2]

timūr: Demir.

t. (33b/8)

[= 1]

tirmidĩ: < Ar. Tirmizĩ , asıl adı Ebũ İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre (Yezĩd) et-Tirmizĩ (ö.279/892) olan Kütüb-i Sitte'den el-Câmiũ's-sahĩh'in müellifi, muhaddis.

t. (17a/12)

[= 1]

tiryāk: <Ar. Bitkisel, hayvansal ve madensel maddelerin karışımından yapılan macun, panzehir.

t. (43b/12)

[= 1]

toبراڭ: Bk. toبراک.

t. + am (4a/6)

[= 1]

toبراک: Toprak, yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü.

t. (7b/2)

[= 1]

toڭ-: Dünyaya gelmek.

t.-dıڭı (11b/5)

[= 1]

toڭan: Kartalgillerden, sırtı kül rengi ve enine çizgili, küçük kuş, fare vb. ile beslenen ve alıştırılarak kuş avında kullanılan yırtıcı bir kuş (*Falco peregrinus*).

t. + tersin (42b/4)

[= 1]

toڭrı: Doğru.

t. (20b/8)

[= 1]

toڭrıl-: Doğrulamak.

t.-ur (45b/13)

[= 1]

toڭruca: Doğruca, hiçbir yöne sapmadan, dolaylı olmayarak, dolaşmayarak.

t. (37b/2)

[= 1]

toڭur-: Doğurmak.

t.-mağ (13a/9)

[= 1]

toڭım: <Ar. Tohum.

t. + ı (47a/9)

t. + ın (45b/2)

t. + ını (44a/6)

[= 3]

toڭın-: Dokunmak.

t.-acağ (27b/13)

t.-ıcağ (40b/12)

[= 2]

toڭu-: Doğurmak.

t.-maz (34b/1)

[= 1]

toڭun-: Bk. toڭın-

t.-mamış (45a/10)

t.-sa (42a/10)

t.-ub (26a/10), (42a/4)

[= 4]

toڭundur-: Dokundurmak, dokunmasını sağlamak.

t.-urlar (35b/15)

[= 1]

toğuz: Dokuz.

t. (33b/5), (38a/14), (47a/12)

t. + ı (17a/9)

[= 4]

toğuzuncı: Dokuzuncu.

t. (8a/1)

[= 1]

tol-: Dolmak, . dolu duruma gelmek.

t.-a (36b/4)

t.-ar (43b/6)

[= 2]

tolaşık: Dolaşık, karışık.

t. (26a/14)

[= 1]

toıldur-: Doldurmak, dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek.

t.-dum (18a/9)

[= 1]

tolu: İçi boş olmayan, dolmuş, meşbu, pür.

t. (26a/4), (42a/7)

t. + dur (48a/6)

[= 3]

ton: Aynı rengin çeşitleri.

t. + dur (23a/6), (23a/6)

[= 2]

ton-: Donmak, işlevini yapamaz duruma gelmek, katılaşmak.

t.-ar (43b/8)

[= 1]

topuğ: Ayağın yuvarlakça olan alt bölümü.

t. + ını (36b/2)

[= 1]

torak oti: Dereotu, rezene. (*Anethum graveolens*).

t. (44b/12), (45b/2)

[= 2]

torba: Genellikle pamuk ve kıldan dokunmuş, türlü boy ve biçimde, ağzı büzülüp bağlanabilen araç.

t. + sına (38b/15)

[= 1]

torı: Bk. toru.

t. (22b/11)

t. + at (27a/11)

t. + atı (27a/10)

[= 3]

torpa: Bk. torba

t. (22a/5)

t. + sın (22a/4), (22a/7)

t. + sına (38b/6)

[= 4]

toru: Koyu kırmızı, doru (at için).

t. + sıdur (27a/9)

[= 1]

toyum: Yeter bulma, yetinme, doyum.

t. (23a/12)

[= 1]

toz: Çok küçük parçacıklara bölünmüş olan herhangi bir madde.

t. +1 (43b/15)

[= 1]

tüfenk: <Far. Savaş veya avda kullanılan, uzun namlulu ateşli silah.

t. (5a/15)

[= 1]

tüfrā: <Ar. Gözde beliren ince zar, katarakt. “Zafara”.

t. (43a/9)

[= 1]

tuğra-yı ğurra: Parlak tuğra.

t. (2b/6)

[= 1]

tuhfe-i cemīle: <Ar. Hoşa gitmek için verilen hediye.

t. (4b/10)

[= 1]

tulum: Bazı yiyecek ve içecekler için koruyucu kap olarak kullanılan, önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi.

t. +1 (46a/7), (48b/2)

[= 2]

tulum: İç kulakda yarım daire kanallarına bağlı küçük kese. “Tulum kabası, kabakulak”.

t. (40a/6)

[= 1]

tur-: Durmak, beklemek, kalmak.

t.-a (36b/6), (41a/3), (41b/9), (44a/6), (47b/11), (47b/2)

t.-duğı (15a/2), (38a/5)

t.-maz (47b/7)

t.-mazlar (21a/7)

t.-ur (8a/2)

t.-urdu (22a/3)

t.-urlar (21b/9)

[= 13]

turb: <Far. Turpgillerden, yaprakları tüylü, çiçekleri beyaz, sarı, mor renkli bir bitki (*Raphanus sativus*).

t. (25b/4)

[= 1]

turt-: Dürtmek.

t.-alar (44a/13)

[= 1]

türub : ? Bk. leblāb

t. kumlī (38b/14)

[= 1]

tüşe: <Ar. Ölmeyecek kadar yenecek şey, azık.

t. (6b/2)

[= 1]

ut-: Tutmak.

[= 2]

t.-alar (28b/10), (37b/6), (43a/8),
(46a/11)

tkr-: Tkrmek.

t.-b (48a/10)

t.-ar (21b/6), (44b/1), (45a/6)

[= 1]

t.-arlar (24b/5), (24b/7), (28a/1),
(28a/3)

trk: Trk soyundan gelen.

t. + demreg (41a/15)

t.-arsa (21b/6), (38a/4)

[= 1]

t.-dn (31b/2)

trkn: < T. + Far. Trkler.

t.-ma (30b/10)

t. + n (28b/4)

t.-ub (15b/4), (31a/5), (48a/5), (8b/4)

[= 1]

[= 19]

trki: < Ar. Trk'e mensub, Trk'le ilgili.

ttil-: Bir organ veya bir Şey hareket edemez olmak.

t. (24b/11)

t.-ub (48a/14)

[= 1]

[= 1]

tütün: Duman.

tul-: Tutuk duruma gelmek, tutulmak, tkanmak.

t. + e (35b/13)

t.-sa (47b/11)

[= 1]

[= 1]

ttr-: Ttmesini, duman çıkarmasını sağlamak, duman çıkarmak.

tz: Tuz.

t.-e (38b/9)

t. (34a/13), (40a/14), (42a/6), (44a/13),
(44b/2), (44b/7), (46a/7), (46b/13),
(48a/2)

[= 1]

t. +  (48a/15)

tüy: İnsan ve hayvan derisi zerinde bulunan ince, kısa, yumuşak ve sık uzantılar.

t. + n (44a/7)

t. + ini (34b/10)

t. + la (39b/14)

t. + ler (27b/13), (27b/15)

[= 12]

t. + ni (40b/5)

[= 4]

tzlu: Tuzlu olan.

tyli: Ty olan.

t. (41b/3), (44b/4)

t. (24b/13)

[= 2]

[= 1]

ufağ: Bk. ufağ

u. + ı (42b/5)

[= 1]

-U-

ufağ: Küçük.

u. (46a/6)

u. + dişli (26a/2)

‘ubādet-i ibnū’l-şāmit: < Ar. Eshâb-ı kiramdan olup, Ensâr’ın büyüklerinden.

‘u. (14b/8)

[= 2]

[= 1]

uğra-: Uğramak.

uc: Uç.

u.-sa (13a/4)

u. + ı (44a/12)

[= 1]

u. + una (34b/6), (43a/14)

u. + undan (33a/1), (43a/15)

[= 5]

uğurlu: Uğurlu olan, iyilik getirdiğine inanılankutlu, tekin, kademli, meymenetli, mübarek.

u. (23a/13), (28a/3)

uçuklu: Bk. uçuklu.

u. + dur (12b/14)

u. (34a/8)

u. + sı (28a/4)

[= 1]

[= 4]

uç-: Uçmak.

u.-ar (17b/9)

[= 1]

uğursuz: Kendinde uğursuzluk bulunan, yomsuz, kadersiz, meymenetsiz, menhus, musibet, meşum, şom.

u. (27b/14)

uçuklu: Ateşli hastalıklar, ruhsal bunalımlar veya korku sonucu genellikle dudakta beliren kabarcığı olan, uçuğu olan.

[= 1]

u. (34a/4)

[= 1]

uğrāh: < Ar. Sonrası.

u. + ü (4b/1)

[= 1]

uçur-: Uçurmak.

u.-ur (19b/2), (6b/9)

‘uqālā: < Ar. Akıllılar, akıllı olanlar.

‘u. (5b/3)

[= 1]

‘uḳba: < Ar. Ahiret, öbür dünya.

‘u. (23a/7)

[= 1]

ulaf: Yulaf; buğdaygillerden, en çok hayvan yemi olarak yetiştirilen otsu bitki; (*Avena sativa*).

u. (36a/7)

[= 1]

‘ulūm: < Ar. İlimler, bilgiler.

fażā’il-i ‘u -u küllüye (3b/8)

[= 1]

‘ulemā: < Ar. Alimler, ilim sahipleri, bilginler.

‘u. (30a/5), (5b/3)

‘u.-yı dīn (30b/2)

‘u. -yı eslāf (5a/3)

‘u.-yı ‘izām (19b/5)

‘ālem-i ‘u. +yı (1b/11)

[= 6]

‘ullah: < Ar. Allah.

‘u. + u (4b/2)

[= 1]

ulu: Erdemleri bakımından çok büyük, yüce.

u. + ları (16b/15)

u. + larından (18b/2), (19a/7)

u. + sı (3a/13)

[= 4]

ulula-: Ulu tutmak, ulu saymak.

u.-yub (30b/10)

[= 1]

umāme e’l-bāhilī: < Ar. Abdurrahmān b. Rebīa b. Yezīd el-Bāhilī. Hz. Ömer ve Hz. Osman zamanında valilik yapan sahābī.

u. (14a/5)

[= 1]

‘ummān-ı vefā: < Ar. Vefa okyonusu.

‘u. (32b/5)

[= 1]

un: Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri.

u. (41b/11), (46a/11)

u. + in (42a/14), (46a/7), (46b/10)

[= 5]

‘unnāb: < Ar. Hünnap, kızılığde, üvez ağacı; (*Sorbus aucuparis*).

‘u. + ı (45b/6)

[= 1]

unut-: Unutmak.

u.-mazlar (12b/12), (12b/13)

[= 2]

ur-: 1. Vurmak. 2. İlaç sürmek.

u.-alar (36a/11), (36b/6), (36b/7), (39b/12), (39b/15), (40a/11), (41a/11), (41a/12), (41a/2), (41a/5), (43b/2), (46a/15), (46a/5), (46a/7)

u.-an (29b/15)

u.-ıla (11b/5)	uyakdık: Uyanık olma hali.
u.-mağ (13a/9)	u. + da (37a/12)
u.-mayalar (37b/3)	[= 1]
u.-mazlar (29a/14)	uyan: Atın gem, dizgin gibi takımları.
u.-mışdur (42a/3)	u. (10b/2), (37b/4)
u.-salar (34a/4), (40b/2), (42b/14)	u. + m (8b/7)
u.-ub (36b/8), (6b/9)	[= 3]
u.-ur (43b/5)	uyğu: Uyku.
[= 26]	u. + da (34b/5)
urve: <Ar. Hadis rivâyet edenler arasında yer alan sahâbî.	[= 1]
u. (16b/10), (16b/12)	uyluğ: Bacağın kalçadan diz eklemine dek uzanan üst bölümü.
[= 2]	u. + u (26a/4)
urvet bin el-cidde: <Ar. Hadis rivâyet edenler arasında yer alan sahâbî.	[= 1]
u. (16b/5)	uyu-: Uyumak.
[= 1]	u.-rken (15a/1), (37a/10)
uşül: <Ar. Kökler, ilaç yapımında kullanılan çeşitli bitki kökleri.	[= 2]
u. (43a/15)	uyuz: Uyuz böceğinin, üst derinin altına girerek yaptığı kaşıntıdırıcı, bulaşıcı bir deri hastalığı.
[= 1]	u. (40b/4)
uşağ: Bk. uşak	[= 1]
u. + ı (40a/4)	uzad-: Uzatmak.
[= 1]	u.-ır (33a/3)
uşak: <Ar. Çadıruşağı otu ve bundan elde edilen zamk. (<i>Dorema ammoniacum</i>).	[= 1]
u. (40a/3)	uzun: İki ucu arasında fazla uzaklık olan.
[= 1]	u. (24b/15), (25a/10), (25a/10), (25a/7), (25b/2), (25b/8), (27a/15), (27a/8), (28a/14), (37b/6)

u. + boyunlu (26a/3)

u. + günlerde (28b/10)

[= 12]

uzunluk: Bir şeyin bir uçtan öbür uca kadar olan uzaklığı.

u. + da (25b/3)

[= 1]

-Ü-

üç: Üç.

ü. (11b/1), (12b/7), (12b/7), (13a/7),
(21a/12), (21a/15), (25a/13), (25a/4),
(25a/4), (25a/4), (25a/5), (25a/6),
(25a/9), (25b/1), (29a/1), (29b/3),
(29b/8), (33a/13), (36b/6), (36b/7),
(38b/1), (38b/2), (39b/10), (39b/4),
(39b/5), (42b/4), (45a/14), (46b/4),
(47a/13), (47a/14), (47b/14), (47b/2),
(48a/11), (7b/10), (8b/12), (9a/5)

[= 36]

üçüncü: Üçüncü.

ü. (12a/6), (25a/12), (25a/15), (25a/8),
(25b/3)

ü. + si (11b/6), (5a/7)

[= 7]

üç: Bk. üç.

ü. + er (47a/14)

[= 1]

üfür-: Üflemek.

ü.-e (38b/11), (38b/11), (48a/13)

ü.-eler (38a/10), (38a/8), (42b/3),
(42b/8)

ü.-seler (34b/11), (42b/11)

[= 9]

ülük: Ökse otu. "ülike".

ü. (40b/7)

[= 1]

ümiz: <Far. Ummak, emel. "Ümid".

ü. + dür (4b/11)

[= 1]

ürk-: Bir şeyden korkup sıçramak, tevahhuş etmek.

ü.-mege (39a/12)

[= 1]

ürkek: Çok ürken, korkuya çabuk kapılan.

ü. (26b/14)

[= 1]

üslüb: <Ar. Farz, yol, biçim, usul.

ü. (29b/7), (1b/6)

[= 2]

üslüb u kadîme: <Ar. Eski usul.

ü. (7a/14)

[= 1]

üst: Üst.

ü. + dudagında (23a/2)

ü. + i (23b/4), (46a/9)

ü. + inde (40a/7), (8a/13)

ü. + ine (13a/4)

ü. + ünde (36b/15), (40a/7)

ü. + üne (36b/6), (41a/2), (41b/7),
(46a/3), (46a/7), (47a/3), (8b/7)

[= 15]

üst: Bk. üst.

ü. + ünde (15a/1)

[= 1]

üstüvâr: <Far. Sağlam, kuvvetli, dayanıklı, muhkem.

ü. + lardur (3a/6)

[= 1]

üzengi: Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvan bindiğinde ayaklarının basılmasına yarayan, altı düz demir halka.

ü. (27b/12)

ü. + si (29a/5)

ü. + ye (29a/3), (8b/5)

ü. + yi (29a/4), (29a/7)

[= 6]

üzer: 1. Üst. 2. Amacıyla, şartıyla. 3. Müddetince, kadarınca.

ü. + e (1b/6), (31b/7)

ü. + inçe (17b/11)

ü. + inçize (18a/14)

ü. + inde (11b/3), (24b/2), (34a/7),
(8a/15)

ü. + ine (11b/15), (11b/4), (15a/14),
(15b/13), (20a/2), (29a/4), (34a/3),
(37b/2), (41b/7), (42a/6), (48a/6),
(48b/2), (5a/12), (5b/4), (7b/4)

ü. + ini (38b/14)

[= 24]

üzerlik: Sedef otugiller familyasından beyaz çiçekli bir bitki; (*Peganum harmala*).

ü. (43b/14)

[= 1]

üzr: Bk. üzer.

ü. + e (10a/7), (14a/11), (1b/7), (1b/7),
(23a/4), (24a/9), (25b/15), (29b/7),
(2a/2), (2b/3), (31b/8), (35a/11),
(36a/15), (4b/13), (7a/14), (7a/5),
(8a/2)

ü. + edür (13a/7)

[= 18]

üzüm: Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi.

ü. (45b/6), (47b/1)

[= 2]

-V-

vâcib: <Ar. Terki caiz olmayan, yapılması gerekli.

v. (5a/12)

v. + dür (20a/2)

[= 2]

vādī: <Ar. İki dağ arasındaki çukurca arazi veya geçit, koyak.

v. + de (4a/10)

[= 1]

vāfir: <Ar. Bol, çok.

v.-i nekāt (4a/2)

[= 1]

vākī: <Ar. Vuku bulan, olan, düşen; olagelen, rastlayan.

v. (4b/11)

[= 1]

vārid: Bk. vārid.

v. + olmuşdur (19a/8)

[= 1]

vārid: <Ar. Bir şey hakkında çıkan, söylenen, olması beklenen, olabileceği düşünülen.

v. (4b/15)

v. + dür (12a/10)

v. + olmuşdur (11a/8), (15b/6), (16a/8), (16b/15), (19b/3), (9b/11)

v. + olmuşdur (13a/13), (18b/12)

[= 10]

vāşıl: <Ar. Erişen, ulaşan, kavuşan.

v. + olur (36b/12)

[= 1]

vāsi'atü'l-ercā: <Ar. Sonsuz istekler.

v. + sından (2b/8)

[= 1]

vāsiāt: <Ar. Atın ağzında senayanın yanında çıkan dört diş.

v. (33a/10)

[= 1]

vā-veylā: <Ar. Çığlık, yaygara, feryad.

v. (32a/8)

[= 1]

vaḥīd: <Ar. Bir, tek.

v. (6b/3)

[= 1]

vaḳit: <Ar. Vakit, zaman.

v. (40b/11), (41a/15), (41a/15), (41b/1)

v. + de (21b/14), (27b/5)

[= 6]

vaḳt: Bk. vaḳit.

v. + in (21a/5)

v. + inde (35b/13), (38a/7)

[= 3]

vaḳtā: <Ar. Ne vakit ki;, o vakit ki, olduğu vakit.

v. (18a/4)

[= 1]

var: Var, mevcut.

v. (20a/12), (8b/12)

v. + dur (12b/8), (35b/3), (35b/3), (38b/13), (39a/4), (46a/10), (5b/12)

v. + ıdı (16b/11)

[= 10]

var-: Varmak, ulaşmak.

v.-dığı (19a/6), (34a/1)

v.-dığı (7a/11)

v.-dıkda (37a/15)

v.-ıcağ (20b/1)

v.-ıcıyuz (10a/11)

v.-ınca (37a/15), (37a/6)

v.-ıncağ (33a/13)

v.-mağı (32b/9)

v.-mağ (33b/15)

v.-ub (20a/11), (20a/15)

[= 13]

vaşf: < Ar. Nitelik, sıfat; niteleme, tarif etme.

v. + ı (35a/2)

[= 1]

ve: Ve.

v. (10a/1), (10a/10), (10a/13), (10a/2),
(10a/6), (10a/6), (10a/7), (10a/8),
(10b/11), (10b/11), (10b/3), (10b/3),
(10b/4), (10b/8), (11a/10), (11a/10),
(11a/2), (11a/2), (11a/2), (11a/3),
(11a/5), (11a/5), (11a/7), (11b/1),
(11b/10), (11b/14), (11b/2), (11b/5),
(11b/8), (11b/9), (12a/9), (12b/10),
(12b/10), (12b/11), (12b/11), (12b/12),
(12b/14), (12b/15), (13a/11), (13a/11),
(13a/12), (13a/12), (13a/2), (13a/3),
(13a/4), (13a/8), (13a/8), (13b/10),
(13b/14), (13b/4), (14a/10), (14a/10),
(14a/11), (14a/11), (14a/12), (14a/13),
(14a/2), (14b/1), (14b/2), (14b/2),
(14b/2), (14b/6), (14b/6), (14b/6),
(14b/7), (14b/8), (15a/13), (15a/14),

(15a/3), (15a/8), (15a/9), (15a/9),
(15b/1), (15b/12), (15b/13), (15b/14),
(15b/3), (15b/4), (15b/4), (15b/5),
(15b/7), (16a/1), (16a/11), (16a/2),
(16a/3), (16a/5), (16a/7), (16a/7),
(16a/9), (16b/11), (16b/12), (16b/15),
(16b/4), (16b/4), (16b/5), (16b/9),
(17a/11), (17a/11), (17a/12), (17a/13),
(17a/2), (17a/3), (17a/4), (17a/5),
(17a/6), (17a/9), (17b/10), (17b/12),
(17b/13), (17b/13), (17b/4), (17b/6),
(17b/6), (17b/7), (17b/8), (17b/8),
(17b/9), (18a/13), (18a/2), (18a/8),
(18a/8), (18a/9), (18b/10), (18b/14),
(18b/2), (18b/5), (19a/1), (19a/10),
(19a/3), (19a/7), (19a/7), (19a/7),
(19a/8), (19b/10), (19b/12), (19b/13),
(19b/2), (19b/4), (19b/7), (19b/9),
(1b/10), (1b/11), (1b/11), (1b/12),
(1b/12), (1b/12), (1b/2), (1b/2), (1b/3),
(1b/4), (1b/4), (1b/4), (1b/5), (1b/5),
(1b/5), (1b/6), (1b/7), (1b/8), (1b/9),
(20a/12), (20a/14), (20a/3), (20a/7),
(20b/10), (20b/2), (21a/14), (21a/15),
(21a/6), (21a/9), (21b/5), (22a/11),
(22a/13), (22a/3), (22a/5), (22a/6),
(22b/12), (22b/12), (22b/13), (22b/3),
(22b/4), (22b/6), (22b/6), (22b/7),
(22b/7), (23a/2), (23a/2), (23a/3),
(23a/3), (23a/7), (23a/7), (23b/10),
(23b/10), (23b/10), (23b/14), (23b/4),
(23b/4), (23b/8), (23b/9), (24a/14),
(24a/4), (24a/4), (24a/8), (24a/8),
(24a/9), (24b/10), (24b/15), (24b/5),
(24b/6), (24b/7), (24b/8), (24b/9),
(25a/12), (25a/14), (25a/4), (25a/4),
(25a/5), (25a/6), (25a/7), (25a/8),
(25b/7), (25b/7), (25b/8), (25b/8),
(25b/8), (26a/1), (26a/10), (26a/12),
(26a/12), (26a/13), (26a/14), (26a/15),
(26a/2), (26a/2), (26a/3), (26a/3),
(26a/4), (26a/4), (26a/4), (26a/4),
(26a/5), (26a/5), (26a/5), (26a/6),

(26a/6), (26a/6), (26a/7), (26b/1),
(26b/1), (26b/1), (26b/10), (26b/10),
(26b/11), (26b/11), (26b/13), (26b/13),
(26b/13), (26b/15), (26b/2), (26b/4),
(26b/4), (26b/6), (26b/6), (26b/7),
(26b/8), (26b/9), (27a/12), (27a/12),
(27a/12), (27a/13), (27a/14), (27a/15),
(27a/15), (27a/4), (27a/5), (27a/6),
(27a/6), (27a/7), (27a/8), (27b/1),
(27b/10), (27b/11), (27b/11), (27b/12),
(27b/14), (27b/2), (27b/4), (27b/6),
(27b/6), (27b/7), (27b/7), (27b/8),
(27b/8), (27b/8), (28a/1), (28a/10),
(28a/11), (28a/13), (28a/13), (28a/14),
(28a/15), (28a/15), (28a/3), (28a/4),
(28a/5), (28a/6), (28b/1), (28b/1),
(28b/1), (28b/10), (28b/10), (28b/11),
(28b/12), (28b/14), (28b/14), (28b/14),
(28b/15), (28b/2), (28b/2), (28b/2),
(28b/2), (28b/3), (28b/3), (28b/3),
(28b/3), (28b/4), (28b/4), (28b/4),
(28b/4), (28b/5), (28b/5), (28b/5),
(28b/6), (28b/7), (28b/8), (28b/8),
(28b/9), (29a/1), (29a/10), (29a/11),
(29a/12), (29a/13), (29a/2), (29a/8),
(29a/9), (29a/9), (29b/15), (29b/2),
(29b/3), (29b/4), (2a/1), (2a/1), (2a/1),
(2a/1), (2a/10), (2a/10), (2a/11),
(2a/12), (2a/2), (2a/2), (2a/3), (2a/3),
(2a/4), (2a/4), (2a/4), (2a/4), (2a/5),
(2a/5), (2a/6), (2a/9), (2a/9), (2b/15),
(2b/15), (2b/15), (2b/4), (2b/4), (2b/6),
(2b/7), (2b/7), (2b/8), (2b/9), (30a/10),
(30a/15), (30a/2), (30a/2), (30a/3),
(30a/4), (30a/4), (30a/5), (30b/10),
(30b/11), (30b/11), (30b/14), (30b/15),
(30b/3), (30b/4), (30b/8), (31a/10),
(31a/14), (31b/1), (31b/10), (31b/2),
(31b/5), (31b/9), (31b/9), (32a/1),
(32a/13), (33a/10), (33a/14), (33a/15),
(33a/15), (33a/5), (33a/6), (33a/8),
(33a/9), (33b/10), (33b/13), (33b/14),
(33b/15), (33b/3), (33b/7), (33b/8),

(33b/9), (34a/10), (34a/13), (34a/15),
(34a/4), (34a/6), (34a/7), (34b/11),
(34b/15), (34b/15), (34b/2), (34b/2),
(34b/3), (34b/4), (34b/6), (34b/8),
(35a/12), (35a/2), (35b/10), (35b/3),
(36a/10), (36a/11), (36a/12), (36a/12),
(36a/12), (36a/14), (36a/2), (36a/3),
(36a/4), (36a/4), (36a/4), (36a/5),
(36a/6), (36a/6), (36a/7), (36a/7),
(36a/7), (36a/7), (36a/9), (36a/9),
(36b/1), (36b/11), (36b/13), (36b/14),
(36b/3), (36b/9), (36b/9), (37a/1),
(37a/1), (37a/10), (37a/12), (37a/12),
(37a/14), (37a/2), (37a/3), (37a/3),
(37a/7), (37b/1), (37b/10), (37b/12),
(37b/12), (37b/14), (37b/2), (37b/3),
(37b/3), (37b/4), (37b/5), (37b/6),
(37b/6), (37b/6), (37b/8), (38a/1),
(38a/10), (38a/10), (38a/11), (38a/12),
(38a/12), (38a/12), (38a/13), (38a/15),
(38a/2), (38a/3), (38a/4), (38a/4),
(38a/5), (38a/6), (38a/7), (38a/8),
(38a/9), (38b/1), (38b/10), (38b/11),
(38b/12), (38b/14), (38b/2), (38b/3),
(38b/4), (38b/5), (38b/5), (38b/6),
(38b/7), (38b/8), (39a/12), (39a/15),
(39a/15), (39a/4), (39a/5), (39a/5),
(39a/7), (39a/8), (39a/9), (39a/9),
(39b/1), (39b/10), (39b/12), (39b/14),
(39b/15), (39b/2), (39b/5), (39b/6),
(39b/6), (39b/8), (39b/9), (39b/9),
(3a/1), (3a/1), (3a/2), (3a/2), (3a/3),
(3a/4), (3a/5), (3a/9), (3a/9), (3b/11),
(3b/13), (3b/13), (3b/13), (3b/14),
(3b/15), (3b/5), (3b/5), (3b/6), (3b/6),
(3b/7), (3b/8), (3b/8), (3b/9), (3b/9),
(3b/9), (3b/9), (40a/1), (40a/10),
(40a/11), (40a/13), (40a/14), (40a/14),
(40a/15), (40a/2), (40a/2), (40a/3),
(40a/3), (40a/5), (40a/6), (40a/6),
(40b/1), (40b/1), (40b/1), (40b/11),
(40b/14), (40b/15), (40b/15), (40b/2),
(40b/2), (40b/3), (40b/3), (40b/5),

(40b/6), (40b/7), (40b/7), (40b/7),
(40b/9), (41a/1), (41a/1), (41a/10),
(41a/11), (41a/14), (41a/4), (41a/4),
(41a/7), (41a/7), (41a/8), (41a/8),
(41a/8), (41a/9), (41a/9), (41b/1),
(41b/10), (41b/12), (41b/12), (41b/12),
(41b/13), (41b/13), (41b/2), (41b/2),
(41b/3), (41b/5), (41b/5), (41b/5),
(41b/5), (41b/6), (41b/7), (41b/8),
(41b/9), (42a/1), (42a/1), (42a/12),
(42a/12), (42a/13), (42a/14), (42a/15),
(42a/15), (42a/2), (42a/3), (42a/5),
(42a/6), (42a/8), (42a/9), (42a/9),
(42b/1), (42b/10), (42b/11), (42b/12),
(42b/13), (42b/2), (42b/2), (42b/4),
(42b/6), (42b/6), (42b/6), (42b/7),
(42b/8), (42b/9), (43a/1), (43a/1),
(43a/11), (43a/13), (43a/14), (43a/14),
(43a/15), (43a/2), (43a/2), (43a/2),
(43a/3), (43a/5), (43a/6), (43a/7),
(43a/8), (43a/9), (43b/1), (43b/1),
(43b/10), (43b/12), (43b/14), (43b/14),
(43b/14), (43b/14), (43b/15), (43b/15),
(43b/2), (43b/6), (43b/6), (43b/6),
(43b/6), (43b/7), (43b/7), (43b/7),
(43b/8), (43b/9), (44a/1), (44a/1),
(44a/11), (44a/11), (44a/11), (44a/13),
(44a/14), (44a/15), (44a/15), (44a/3),
(44a/4), (44a/4), (44a/4), (44a/5),
(44a/7), (44a/9), (44b/1), (44b/1),
(44b/12), (44b/13), (44b/13), (44b/13),
(44b/14), (44b/14), (44b/15), (44b/3),
(44b/3), (44b/4), (44b/4), (44b/5),
(44b/6), (44b/7), (44b/8), (45a/13),
(45a/14), (45a/15), (45a/2), (45a/3),
(45a/5), (45a/5), (45a/6), (45a/7),
(45a/7), (45a/8), (45a/9), (45b/1),
(45b/10), (45b/10), (45b/11), (45b/14),
(45b/14), (45b/2), (45b/2), (45b/2),
(45b/2), (45b/2), (45b/3), (45b/4),
(45b/6), (45b/6), (45b/6), (45b/7),
(45b/7), (45b/8), (45b/8), (45b/9),
(45b/9), (46a/1), (46a/1), (46a/11),

(46a/11), (46a/11), (46a/12), (46a/12),
(46a/13), (46a/13), (46a/14), (46a/2),
(46a/2), (46a/3), (46a/3), (46a/4),
(46a/4), (46a/5), (46a/6), (46a/7),
(46a/7), (46a/8), (46a/9), (46b/1),
(46b/10), (46b/11), (46b/11), (46b/11),
(46b/13), (46b/13), (46b/15), (46b/2),
(46b/3), (46b/4), (46b/5), (46b/5),
(46b/5), (46b/6), (46b/7), (46b/7),
(46b/7), (46b/8), (46b/9), (47a/10),
(47a/10), (47a/11), (47a/15), (47a/3),
(47a/3), (47a/5), (47a/6), (47a/6),
(47a/6), (47a/7), (47a/8), (47a/9),
(47b/1), (47b/1), (47b/11), (47b/13),
(47b/15), (47b/4), (47b/6), (47b/6),
(47b/7), (47b/7), (47b/8), (47b/9),
(48a/1), (48a/10), (48a/12), (48a/13),
(48a/2), (48b/2), (4a/1), (4a/1), (4a/10),
(4a/10), (4a/11), (4a/11), (4a/12),
(4a/13), (4a/13), (4a/13), (4a/14),
(4a/4), (4a/8), (4a/8), (4b/1), (4b/1),
(4b/1), (4b/1), (4b/10), (4b/11),
(4b/13), (4b/13), (4b/14), (4b/15),
(4b/15), (4b/2), (4b/2), (4b/2), (4b/2),
(4b/4), (4b/4), (4b/5), (4b/7), (4b/9),
(5a/1), (5a/11), (5a/11), (5a/11),
(5a/11), (5a/12), (5a/13), (5a/14),
(5a/14), (5a/15), (5a/15), (5a/15),
(5a/2), (5a/3), (5a/5), (5a/7), (5a/8),
(5a/8), (5a/9), (5a/9), (5b/1), (5b/1),
(5b/1), (5b/1), (5b/12), (5b/2), (5b/3),
(5b/3), (5b/3), (5b/5), (5b/5), (5b/6),
(5b/7), (5b/7), (5b/7), (5b/8), (6a/1),
(6a/14), (6a/2), (6a/2), (6a/2), (6a/3),
(6a/9), (6b/7), (6b/8), (7a/10), (7a/12),
(7a/13), (7a/3), (7a/3), (7b/2), (7b/2),
(7b/2), (7b/4), (7b/4), (7b/4), (7b/7),
(7b/9), (8a/10), (8a/10), (8a/11),
(8a/12), (8a/12), (8a/12), (8a/13),
(8a/13), (8a/14), (8a/14), (8a/14),
(8a/14), (8a/3), (8a/7), (8a/7), (8a/8),
(8a/8), (8a/8), (8b/1), (8b/11), (8b/12),
(8b/13), (8b/14), (8b/14), (8b/2),

(8b/4), (8b/7), (8b/9), (9a/11), (9a/3),
(9a/4), (9b/1), (9b/11), (9b/13),
(9b/15), (9b/15), (9b/2), (9b/4), (9b/5),
(9b/7)

[= 971]

vebāl: < Ar. Şiddet ağırlı, azap.

v. + den (30a/3)

v. + e (30a/1)

[= 2]

vech: < Ar. Üslup, tarz.

v. (13a/7), (30a/10)

v. + e (14b/3)

v. + i (16a/3), (24a/9), (31b/6)

v. + ile (36b/3), (38b/2)

[= 8]

vechehu: Bk. vech

v. (17a/13)

[= 1]

vedā: < Ar. Ayrılırken birbirine selam ve
esenlik dileme.

v. (6b/4)

[= 1]

vefā: < Ar. Sevgiyi sürdürme, sevgi, dostluk
bağlılığı.

v. + āvāzları (3a/11)

gevher-i baḥr-i v. (3a/10)

[= 2]

vefāt: < Ar. Ölüm.

v. (18b/14)

[= 1]

vefeku'l-lāh: < Ar. Allahın başarılı kılması.

v. + u-te'ālā (4a/15)

[= 1]

vefikū'l-umūr: < Ar. Uygun işler.

v. + i (4b/1)

[= 1]

veheb ibn-i ümeyye: < Ar. Ebû Ümeyye Umeyr
b. Vehb b. Halef el-Cumahî el-Kureşî (ö.
24/645 [?]) Sahâbî.

v. (22b/8)

[= 1]

ve'l-hāsıl: Bk. ḥāsıl

v. (13a/7), (16b/13)

[= 2]

ve'l-ḥayvān: Bk. ḥayvān

v. (4b/7)

[= 1]

ve'l-ḥafiyāt: < Ar. Gizli, saklı işler.

v. (14a/1)

[= 1]

ve'l-ḥuvvete: < Ar. Güç, kudret, takat; sıhhat,
sağlamlık.

v. (2b/9)

[= 1]

ve'l-mükerremeyn: < Ar. Muhterem, aziz, sayın, saygıdeğer, sayılan; ululandırılan, hürmet ve ta'zîme erişmiş.

v. (4b/3)

[= 1]

ve'n-nās: < Ar. İnsanlar, halk, herkes.

v. + ü (1b/4)

[= 1]

vér-: Vermek.

v. (11b/14), (35a/3)

v.-di (14b/6)

v.-diler (22a/9)

v.-dügi (10b/8)

v.-e (15a/4), (15a/5), (35b/8)

v.-eler (28b/11), (28b/13), (28b/13), (29a/11), (29a/2), (29a/2), (36a/10), (36a/14), (36a/6), (36a/7), (36a/8), (36a/9), (37a/11), (37a/14), (37b/9), (39a/11), (45b/10), (45b/11), (46a/6), (46b/8), (46b/9)

v.-en (9b/1)

v.-esin (37a/6), (37a/9)

v.-eyim (11b/15), (12a/3)

v.-irler (10b/7), (35b/9), (43b/4)

v.-medigim (21b/12)

v.-mege (31a/3), (3a/15)

v.-mek (12a/4), (21b/8), (28b/12), (37a/5)

v.-mek (29a/7)

v.-mekden (35a/1), (47a/1)

v.-mekdür (47b/5)

v.-meniğ (15a/6)

v.-meye (37a/4)

v.-meyeler (29a/10), (29a/10), (29a/3), (37a/4), (37a/7), (45b/11), (47b/6)

v.-meyüb (7b/10)

v.-mez (2b/1), (37b/11), (39a/6)

v.-mezlerdi (20a/11)

v.-mezsin (21b/10)

v.-üb (15b/5), (20b/5), (3b/2)

v.-ür (17a/9)

v.-ürler (45a/4)

[= 68]

verd: < Ar. 1. Yumuşak, taze, körpe. 2. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

v. (3a/4), (9a/1)

[= 2]

véril-: Verilmek.

v.-ür (13b/9), (9b/12)

[= 2]

ve's-sellem: < Ar. Bir dua sözü.

v. + e (29b/13)

[= 1]

ve's-selām: < Ar. Bir dua sözü.

v. + u (2a/9)

[= 1]

veyā: < Ar. + Far. Veya, yahut.

v. (12b/15), (13a/8), (30b/1), (35b/12),
(35b/14), (40a/7), (43b/4), (44a/11),
(44b/5), (45b/7)

[= 10]

veyāhūd: < Ar. + Far. Veya, isterseniz; iyisi.

v. (12a/1), (13b/13), (29b/14),
(35b/10), (35b/11), (35b/12), (35b/13),
(35b/14), (35b/9), (36b/1), (36b/2),
(40a/8), (40b/10), (40b/13), (40b/7),
(42a/10), (42b/15), (43a/3), (43a/5),
(43b/14), (43b/3), (43b/4), (44b/10),
(44b/11), (45b/1), (45b/15), (47a/1),
(47b/12), (48a/3)

[= 29]

vezīr: < Ar. Valilik, vekillik gibi yüksek
rütbelerde bulunan “paşa” ünvanını taşıyan
kimse.

v. + ler (5a/11)

[= 1]

vilāyet: < Ar. İl.

v. + de (7a/11)

v. + leri (29b/2)

[= 2]

vird-i zebān: < Ar. Dilde tesbih. Sık sık tekrar
edilen dua, söz, zikir.

v. (5b/8)

[= 1]

vücūd: < Ar. Bulunma, var olma, varlık.

v. + a (8b/9)

v. + ı (33a/1)

feyz-i v. + ı (1b/7)

[= 3]

-Y-

yā: < Ar. Ey! Hey!

y. (13a/9), (13b/12), (16a/2), (17b/4),
(18a/2), (19a/12), (19a/15), (20a/15),
(20b/7), (20b/9), (21b/10), (22a/3),
(2b/10), (2b/11), (31a/13), (32b/5),
(7a/2)

[= 17]

yabānī: < Far. Yabana mensup, ıssız yerde
yaşayan; vahşi.

y. + koyun (8a/12)

[= 1]

yabış-: Yapışmak.

y.-a (32b/1)

y.-sa (44a/14)

y.-ur (29a/14)

[= 3]

yabrağ: Bk. yabrağ

y. + ı (43b/5)

y. + ın (38b/5)

[= 2]

yabrağ: Bitkilerde gövde ve dallar üzerinde
meydana gelen, çeşitli şekil ve renklerde,
genellikle yeşil renkli, içlerindeki kroplastlarla
fotosentez ile madde sentezleyen yan madde.

y. (41b/7)

[= 1]

ya'bud: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

y. (9a/2)

[= 1]

yadigār: < Ar. Bir kişi adı.?

y. (35a/14)

[= 1]

yağ: Birleşiminde stearik, oleik, palmitik asitlerle gliserin bulunan ve bunların oranlarına göre kıvamları değişen bitkisel veya hayvansal madde.

y. (39a/8), (40b/14), (47a/4), (46a/5)

y. + ı (36b/3), (38b/2), (39b/5), (39b/14), (40a/2), (41a/9), (41a/9), (41b/14), (44b/14), (44b/7), (47a/11), (47a/11), (47a/2), (47a/7), (48a/4)

y. + m (38a/8), (43a/5), (43a/5), (45a/2), (45a/2)

y. + ma (45b/7), (45b/7)

y. + mı (34b/9), (44a/4), (44a/4), (44a/4), (44b/7)

y. + lar (43a/7)

[= 32]

yağ: Sağ. (Metindeki anlamı sağ şeklinde görülmekte ve diğer nüshaların tamamında “sağ” şeklindedir.

y. + ayağın (26b/4)

[= 1]

yağır: Kaşıntılı yara.

y. (29a/7)

[= 1]

yağız: Parlak siyah at donu; yağız doru. Atın bütün kıllarının siyah kıllarla kaplı olmasıdır.

y. (23a/6), (24a/8), (24b/14), (27a/7)

y. + at (23b/5)

[= 5]

yağla-: Yağlamak.

y.-ya (36b/3)

[= 1]

yağmur: Yağmur.

y. + a (35b/13)

y. + dan (29a/9), (36a/4)

[= 3]

yağrınlu: Sırt, sırtın yukarı kürek kısmı, geniş omuzlu.

yaşşı y. (25b/8)

[= 1]

yağsüb: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

y. (9a/2)

[= 1]

yağşuru: < Ar. Sıkışmak, kuşatmak.

lā y. (2b/11)

[= 1]

yağşi: İyi, güzel, değerli.

y. + at (20a/7)

[= 1]

yağturu: < Ar. Hatırlama.

y. (2b/14)

[= 1]

yāhūd: < Far. Veya, isterseniz.

y. (13a/5), (21a/4), (21a/4), (23b/5)

[= 4]

yağ-: Yakmak.

y.-alar (40a/13), (44a/6)

y.-ar (44a/5)

y.-salar (34b/10), (34b/12)

y.-ub (41a/6)

[= 6]

yağın: Yakın.

y. (27a/2), (41a/13), (41a/14), (44b/2),
(44b/6), (48a/4), (6b/1)

y. + dur (3a/5)

[= 8]

yağın: Çeşitli otlardan , nesnelere yapılarak,
ağrıyan, hasta organ üzerine konulan bir em.

y. (42b/10), (42b/9)

[= 2]

yāqūt: < Ar. Değerli süs taşı.

y. + dan (19b/1)

[= 1]

yalman-: Dili dudakta dolaştırmak, ağız
şapırdatmak, susuzluk belirtileri göstermek.

y.-ur (44a/15)

[= 1]

yan: Yan, taraf, yön.

y. + ı (33b/2)

y. + ında (21b/1), (3b/13)

y. + ına (10b/4), (20b/7)

y. + ında (20b/2), (22a/3), (28a/5),
(32b/11), (33a/10), (33a/11), (39a/4),
(40b/10), (46a/10), (46a/9)

y. + ından (38a/6), (46a/1)

y. + ın (26b/2)

[= 18]

yan: Kalça kemiğinin üst bölümü.

y. + ağrısına (34b/9)

[= 1]

yancığ: Bk. yancığ.

y. + ı (25a/8)

[= 1]

yancığ: Oturacak yeri, sağrı, kıç.

y. + ları (25a/8)

[= 1]

yancığlı: Sağrısı büyük olan; bel ile kuyruk
arasındaki bölümün dolgun olması.

y. (24b/14), (26b/1)

[= 2]

yağıl-: Yanılmak.

y.-ub (6b/5)

[= 1]

ya'ni: < Ar. Demek, şu demek.

y. (10a/5), (10b/15), (10b/6), (11b/1),
(11b/4), (12b/12), (12b/7), (13b/2),

(13b/7), (14a/11), (15a/1), (15a/13),
(15b/12), (16a/1), (16b/3), (18a/11),
(18b/8), (19a/15), (19b/12), (19b/12),
(19b/13), (20a/2), (21a/11), (21a/3),
(21b/4), (22b/11), (22b/2), (23a/1),
(23a/10), (23b/13), (23b/3), (23b/9),
(24a/4), (24a/5), (24b/7), (26a/10),
(26a/7), (26b/2), (27a/9), (29b/14),
(30a/11), (30a/14), (30a/6), (30b/14),
(30b/6), (30b/9), (32a/4), (37b/2),
(45b/12), (48a/13), (7b/2), (9a/15),
(9b/15), (9b/5)

[= 54]

yap-: Ortaya koymak, gerçekleştirmek,
meydana getirmek.

y.-ub (45a/8)

[= 1]

yaprağ: Bk. yabrak

y. + ı (26a/1)

[= 1]

yapılı: Heybetli ve kuvvetli.

y. (25a/2)

[= 1]

yar-: Yarık açmak.

y.-alar (43b/11)

y.-ar (29a/15), (33a/15)

[= 3]

yār-ı gūzīn: <Far. Hz. Muhammed'in başlıca
dört dostu. (Hz.Ebu Bekir; Hz. Ömer; Hz.
Osman; Hz. Ali.)

y. (32b/4)

[= 1]

yara: Keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta
oluşan derin kesik.

y. (28a/12)

y. + dan (37b/14)

y. + lara (34b/11)

y. + sı (28a/12)

y. + sına (34b/4)

y. + ya (29b/3)

[= 6]

yara-: Yararlı olmak.

y.-maya (36b/1)

y.-r (36b/11)

[= 2]

yaramaz: Uygun ve yararlı olmayan, bir işe
yaramayan.

y. + ot (44b/10)

[= 1]

yarar-: Rejim ve idmanla karnı çekilip beli
incelmek.

y.-mamış (29b/6)

y.-miş (29b/5)

[= 2]

yaraş-: Yakışmak, uymak.

y.-ur (27a/13)

[= 1]

yarat-: Allah'ın olmayan bir şeyi var etmesi.

y.-dı (10a/6), (17b/5), (7b/2), (9b/15)

y.-duğı (30b/10)

y.-dum (17b/6)

y.-madum (18a/14)

y.-sam (17b/2)

[= 8]

yardım: Kendi gücünü ve imkanlarını başka birinin iyiliği için kullanma, muavenet.

y. (15a/14), (15b/15)

y. + éder (15b/2)

[= 3]

yardımcı: Yardım eden veya gerektiğinde yardım edecek olan kimse vb. muavin, muin, yaver, asistan.

y. + ıj (35a/13)

[= 1]

yarık: Yarılarak açılmış yer, geniş çatlak.

y. (40b/11)

y. + yarık (40b/11)

[= 2]

yarım: Bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri.

y. (38a/10), (46b/10), (46b/12)

[= 3]

yarış-: Başkalarından üstün olmaya çalışmak, rekabet etmek.

y.-mağ (21a/13)

y.-sa (21a/5)

[= 2]

yarpuz: Yarpuz; çiçekleri birbirinden ayrı halka durumunda, nane türünden, kısa saplı, az veya

çok tüylü, güzel kokulu bir bitki; (*Mentha pulegium*).

y. (43b/14)

y. + yabrağın (38b/5)

[= 2]

yarı: Yarı.

y. + sında (28b/11)

[= 1]

yaşdağac: Yassı, yayvan, düz.

y. + karınlı (24b/13)

[= 1]

yaşşı: Yayvan ve düz karınlı (at).

y. (24b/12), (25a/15), (26a/4), (26b/7)

y. + yağrınlu (25b/8)

[= 5]

yaş: Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman, sin.

y. + ı (33b/10), (33b/9)

y. + ına (33a/13), (33b/15), (34a/1)

y. + ında (33b/1), (33b/1), (33b/2), (33b/4), (33b/5), (33b/6)

y. + ından (33b/13)

y. + ların (33a/7), (5a/3)

[= 14]

yaş: Gözyaşı.

y. (45a/5)

y. + ıyla (43b/6)

[= 2]

yaş: Taze.

y. + yonca (39a/10), (39a/9)

[= 2]

yaş: Islak, nemli.

y. + ın (29a/12)

[= 1]

yaşard-: Yaşarmasına sebep olmak.

y. -ırır (42a/4)

[= 1]

yaşlan-: Yaşı ilerlemek, ihtiyarlamak.

y. -dıkça (33b/11)

[= 1]

yat-: Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

y. -alar (37b/2)

y. -ub (47b/14)

[= 2]

yatağ: Kuyruk yatağı.

y. + ı (25a/15), (26a/5)

y. + ı geniş (24b/15)

[= 3]

yatağan: “yatağan” kelimesinin anlamı sözlüklerde “sürekli ve sıkça yatan” anlamı verilmesiyle birlikte metinde atın “güzel bir özelliği” anlamında kullanıldığı görülmektedir. Muhtemelen kuyruk yatağı güzel ve düzgün olan atlar için kullanılmış olabilir.

y. (25a/1)

[= 1]

yatır-: Bir kimsenin bir yere yatmasını sağlamak.

y. -mayub (29a/1)

[= 1]

yatlu: Kötü.

y. + sı (24b/9), (5a/1)

[= 2]

yavaş: Yumuşak huylu, yumuşak başlı.

y. (25a/1)

[= 1]

yavru: Yavru, yeni doğmuş insan veya hayvan.

y. + y1 (32a/2)

[= 1]

yay: 1. Ok atmaya yarayan iki ucu arasına kiriş gerilmiş, eğri metal veya ağaç çubuk. 2. Kavisli.

y. (21a/13)

y. + a (37b/12)

y. + boyunlu (24b/14)

[= 3]

yayancı: Ayakları yere sağlam basan, dengeli yürüyen; bacakları düzgün, birbirine vurmada yürüyen (at).

y. (25a/2), (26a/7)

[= 1]

yayıl-: Yayılmak.

y. -ur (40b/4)

[= 1]

yaz: Yaz mevsimi.

y. + günü (38b/13)

y. + gününde (36a/13), (36a/9)

[= 3]

yaz-: Yazmak.

y.-ar (13a/6)

y.-mişlar (22a/1)

[= 2]

yazıl-: Yazılmak.

y.-an (35b/8), (36a/1), (36b/3), (39a/2),
(43a/6)

y.-ur (13a/2), (13a/4), (21b/15), (22a/6)

[= 9]

ya'zu'l-baḥr: < Ar. Bazı insanlar.

y. (3b/10)

[= 1]

yé-: Yemek.

y.-di (11a/4)

y.-dikden (22a/6), (47b/4)

y.-dügi (13a/1)

y.-mez (39a/5), (44a/9)

y.-r (17a/9), (45a/5)

y.-seler (34a/12)

y.-ye (36b/1)

y.-yeler (34a/5)

[= 11]

yed-: Çekerek peşinden götürmek, yedeğinde götürmek.

y.-se (10a/14)

[= 1]

yédi: Yedi.

y. (24b/10), (25b/5), (33b/2), (35b/2)

y. + yaşlı (25a/1)

[= 5]

yedilgen: ? Sözlükte ve kaynaklarda bu tarz anlatım ifade edilmediğinden dolayı kelimenin anlamı bulunamadı. Metinden de anlamını çıkarmak mümkün olmamıştır. “yedilegin”.

y. (25a/1)

[= 1]

yédinci: Yedinci.

y. (8a/1)

[= 1]

yédi yaşlı: Yedi yaşında olan at. (?)

y. (25a/1)

[= 1]

yédür-: Yedirmek.

y.-eler (39a/10)

y.-seler (34a/11), (34a/4), (34a/9),
(34b/14)

[= 5]

yég: İyi, üstün.

y. + dür (42b/10)

[= 1]

yégreg: Bk. yékrek.

y. + i (39b/13)

[= 1]

yégrek: Çok iyi.

y. (39a/2)

y. + dür (14a/1)

y. + olur (42b/14)

[= 3]

yek: < Far. Bir, tek.

y. (3a/14)

[= 1]

yek-nesak: < Far. Tek düzen, biteviye, değişmez.

y. (3a/13)

[= 1]

yéle: Atların boyunlarının üst tarafı boyunca uzanan uzun kıllar, yuba.

y. + si (27a/7)

[= 1]

yéli: Bk. yéle

y. + nden (27b/4)

y. + si (23b/10), (24b/15), (27a/12), (27a/15), (27b/2), (27b/4)

y. + sin (22b/6)

y. + sini (28b/14)

[= 9]

yem: Hayvan yiyeceği.

y. (11a/4), (21b/13), (21b/8), (29a/10), (39a/5), (39a/7), (47b/6), (7b/9)

y. + den (29a/10), (29a/11)

y. + i (11a/2), (22a/6), (37a/14), (37a/3)

y. + inde (44b/10), (47a/1)

y. + inden (37a/8)

y. + ini (37a/9), (37b/8), (44a/9), (45a/4), (45a/5), (46a/6), (47b/4)

[= 24]

yem̄in: < Ar. And.

y. (10b/10)

[= 1]

yér: Yer.

y. (29a/6), (30b/14), (36b/11), (36b/8)

y. + de (10b/2), (10b/3), (13a/2), (15a/2), (16a/4), (35b/10), (36a/3), (36a/9), (36b/13), (36b/6), (37a/10), (37a/9), (37b/7), (38a/5), (39b/12), (39b/4), (41a/13), (41a/14), (43b/11), (44b/2), (44b/3), (48a/5), (8a/11)

y. + den (43b/5), (45a/1)

y. + e (18a/5), (18a/5), (19b/2), (26a/10), (39b/15), (43b/2), (43b/5), (44a/5), (45b/14), (48a/11), (6a/12), (6b/15)

y. + i (25a/4), (25a/4), (25a/5), (25a/5), (26b/6), (28a/12), (36b/4), (44a/13), (45a/10)

y. + iñ (25a/13), (25a/6), (25a/9), (25b/1)

y. + inde (27b/13), (37a/3), (39a/5)

y. + ini (19b/13), (28b/7), (38b/15)

y. + leriñ (28b/5)

[= 61]

yérine: Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.

y. (15b/2), (19b/8), (33a/15), (37a/14), (37a/15), (37a/6), (37b/1), (40b/14)

[= 8]

yerzāhü: < Ar. Seçmek, razı olmak, yetinmek.

y. (4b/1)

[= 1]

yesirre: < Ar. Memnun.

y. (4b/1)

[= 1]

yeşil: Yeşil.

y. (42b/4)

y. + ce (29a/15)

y. + e (24a/4)

[= 3]

yet-: Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.

y.-mez (10a/11)

[= 1]

yetiş-: Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

y.-mek (15b/13), (17b/10)

y.-üb (31b/2)

y.-ür (28a/6), (8a/14)

[= 5]

yétmiş: Yetmiş.

y. (16b/11)

[= 1]

yevmi'l-mizān: < Ar. Kıyamet günü.

y. (4b/7)

[= 1]

yeyni: Hafif, ucuz, inik.

y. (24b/15), (26a/10)

[= 2]

yık-: Kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak, bozmak, tahrip etmek.

y.-ar (8a/10)

[= 1]

yıkıl-: Devrilmek, yığılmak.

y.-a (30a/8)

[= 1]

yırtmac: Ağzın açıklığı.

y. + ı (26b/3)

[= 1]

yırtmacı: Ağzının açıklığı yüksek olan at.

y. (25a/2), (26b/2), (26b/3)

[= 3]

yigirmi: Yirmi.

y. (24b/10), (25b/5), (35b/2), (36b/10), (36b/3), (40a/1), (40a/3), (41a/7), (41a/9), (41b/11), (47a/15), (47b/1), (8a/6), (8b/12)

[= 14]

yigirmi üç: Yirmi üç.

y. (8b/12)

[= 1]

yigirmi yedi: Yirmi yedi.

y. (24b/10), (25b/5), (35b/2)

[= 3]

yine: Yeniden, bir daha, tekrar, gene.

y. (10a/2), (15b/7), (22a/7), (33a/15),
(37b/9), (7b/13)

[= 6]

yırtılmış: ? Sözlükte ve kaynaklarda bu tarz anlatım ifade edilmediğinden dolayı kelimenin anlamı bulunamadı. Metinden de anlamını çıkarmak mümkün olmamıştır.

y. (25a/2)

[= 1]

yit-: Yetmek, bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.

y.-dügi (9b/3)

[= 1]

yiyci: Yiyen, çok yiyen.

y. (24b/12)

[= 1]

yoğun: Kalın, sıkı; sağlam.

y. (25a/12), (25a/14), (27a/6)

y. + bilekli (24b/12)

[= 4]

yoğur-: Katı veya toz durumundaki bir maddeyi herhangi bir sıvı ile karıştırarak hamur durumuna getirmek.

y.-alar (39b/1), (41b/6), (47b/9)

y.-ub (46a/14), (46a/7)

[= 5]

yoğsulluk: Yoksul olma durumu, yoksulluk, sefillik, sefalet, fakirlik, yoksulluk.

y. + da (12b/13)

[= 1]

yok: Olmayan, bulunmayan şey.

y. (18b/9)

y. + dur (13b/14), (14a/13), (39a/2),
(39b/13), (8a/8)

[= 6]

yoğla-: Dokunarak incelemek.

y.-dılar (7b/11)

y.-yub (22a/13)

[= 2]

yoğsa: Aksi takdirde□ anlamında kullanılan bir söz.

y. (37b/14)

[= 1]

yol: Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılacak uzaklık, tarik.

y. (27b/5), (29b/15)

y. + a (29a/1)

y. + da (32a/5), (37a/5), (37b/14)

y. + dan (35b/10)

y. + ina (11b/7), (14a/10), (14b/5),
(20b/11)

[= 11]

yonca: Baklagillerden, başak durumundaki
çiçekleri kırmızı veya mor renkli, hayvanlara
yem olarak yetiştirilen çayır bitkilerinin genel
adı (*Trifolium*).

y. (36a/7), (39a/10), (39a/9), (45b/10)

[= 4]

yor-: Yorgun duruma getirmek.

y.-duş (31b/3)

[= 1]

yorgun: Çalışma vb. sebeplerle beden veya
zihin etkinliği yavaşlayan, yorulmuş olan.

y. (29a/9)

[= 1]

yorul-: Yorgun duruma gelmek.

y.-dı (31b/2)

[= 1]

yufka: İnce.

y. (42a/11)

y. + derili (24b/14)

[= 2]

yuhıbbih: <Ar. ‘‘O seviyor’’ anlamında söz.

y. + u (4a/15)

[= 1]

yukarı: Bir şeyin üst bölümü, fevk, aşağı
karşıtı.

y. (16b/8)

[= 1]

yukarı: Bk. yukarı.

y. (24b/5), (43b/10)

y. + da (43a/4)

y. + dan (33a/8)

y. + sı (33b/13)

[= 5]

yular: Bir yere bağlamak veya çekerek
götürmek için hayvanın başlığına veya
tasmasına bağlanan ip.

y. + ın (28b/8)

[= 1]

yumru: Yumru; yuvarlak, şişkin şey.

y. (26a/15), (26a/2), (26b/11),
(40b/11), (44a/12), (44a/8)

y. + alınlu (26a/3)

y. + tırnaklı (24b/13)

y. + yumru (40b/11)

[= 9]

yumru: Bk. yumru.

y. + ca (33b/3)

[= 1]

yumrula n-: Yumru durumuna gelmek, yumru
gibi olmak.

y.-ur (44a/9)

[= 1]

yumşak: Yumuşak.

y. (28a/10), (42a/5)

y. + dur (29b/2)	[= 1]
y. + tüyü (24b/13)	yügrük: 1.Güçlü, çevik, çalışkan, eline ayağına çabuk. 2. Güzel yürüyen.
[= 4]	
yumurta: Yumurta.	y. (24b/11), (26b/1), (26b/15), (27a/15), (27a/5), (27a/6), (27b/6), (28a/15), (28b/5), (8a/11)
y. (47a/14)	[= 10]
y. + şarısın (45b/4)	
y. + şarısına (34b/13)	yük: Yük.
y. + şarusı (41a/5)	y. (11b/5), (13a/8), (29b/15), (8a/13)
y. + sı (47a/13)	[= 4]
y. + y1 (46a/13)	yüksek: 1.Yukarıda, üst tarafta olan yer. 2. Boyu uzun.
[= 6]	y. (24b/12), (26a/13), (26b/3)
yun-: Yıkanmak.	[= 3]
y.-ub (48a/10)	yün: Yün.
[= 1]	y. + i (40a/12), (47a/1)
yuvrak: Top veya küre biçiminde toparlak şey.	y. + in (46a/15)
y. (47b/9)	y. + ini (41a/6)
[= 1]	[= 4]
yuy-: Yıkamak.	yüreg: Bk. yürek.
y.-alar (28b/15), (29a/12), (36a/13), (40a/13), (41a/12), (41b/3), (44a/7)	y. + in (34a/8)
[= 7]	[= 1]
yüçe: Yüce, yüksek, ulu.	yürek: Kalp.
y. + poylu (26a/4)	y. (5b/10)
[= 1]	[= 1]
yügrüg: Bk. yügrük.	yürekli: Tehlikeyi korkusuzca karşılayan, hiçbir şeyden korkusu olmayan, gözü pek, babayığit, koçak, cesaretli, cesur, cüretli, cüretkâr.
y. + i (24a/1)	y. (24b/15)

[= 1]

yüri-: Adım atarak ilerlemek, gitmek, yürümek.

y.-me (32a/13)

[= 1]

yürüd-: Yürüme işini yaptırmak, yürümesini sağlamak.

y.-e (37a/3)

y.-eler (46b/7), (48a/6)

[= 3]

yürüyüş: Yürüme işi.

y. + i (37a/2)

[= 1]

yürü-: Bk. yüri-

y.-meyüb (26a/11)

y.-rken (26a/10), (26a/7), (32a/14)

y.-ye (26a/11), (26a/9), (26b/10), (26b/11)

[= 8]

yürüd-: Yürüme işini yaptırmak, yürümesini sağlamak.

y.-eler (38b/9)

y.-üb (46b/14)

[= 2]

yürügen: Çok güzel yürüyen, koşucu at.

y. (24b/11), (27a/5)

[= 2]

yüz: Yüz, yüz sayısı.

y. (34a/1), (36a/8), (38a/15), (47a/3), (47a/3), (8a/6)

[= 6]

yüz: Yüz, surat, beniz.

y. + i (15b/1)

y. + i güzel (25a/2)

y. + inde (40b/10)

y. + ine (6b/14)

y. + ini (22a/10)

[= 5]

yüz: Kesici araçlarda ağız.

y. + i (33b/12)

[= 1]

yüzgec: İyi yüzen (at). “Döşü geniş” at.

y. (25a/1)

[= 1]

yüzli: Yüzü herhangi bir nitelikte olan.

y. (25b/7), (26a/1)

[= 2]

yüz yigirmi biç: Yüz yirmi bin.

y. (8a/6)

[= 1]

-Z-

zabiç: < Ar. Kesen, boğazlayan.

z. (10b/7)	zahmet: < Ar. Ağrı, acı, zorluk.
[= 1]	z. (42a/2)
zābiṭ: < Ar. Subay.	[= 1]
z. + ler (31b/9), (5a/11)	zaʿīf: < Ar. Zayıf, güçsüz, kuvetsiz, takatsız, kansız, arık.
[= 2]	z. (10a/13), (16a/6), (30a/4)
zābṭ: < Ar. 1. Sıkı tutma. 2. İdaresi altına alma., kendine mal etme.	z. + olmuş (7b/13), (7b/15), (7b/15), (8a/1)
z. + a (10a/10),	z. + olub (7b/11)
z. + etti (17a/3)	[= 8]
z. + ı (5a/9), (5b/1), (10a/15)	zaʿīfī'l-başar: < Ar. Gözün zayıf görmesi.
[= 5]	z. (34a/3)
zafer: < Ar. Bir çok emek neticesinde maksadına ulaşma, başarma.	[= 1]
z. (15b/13), (35a/12), (35a/8)	zaʿīn: < Ar. Kısa yolculuk, ayrılmak, bir yere göçüp gitmek.
[= 3]	z. (3b/9)
zaʿferān: < Ar. Safran; (<i>Crocus sativus</i>).	[= 1]
z. (42b/6), (47a/6)	zamān: < Ar. Zaman, vakit.
[= 2]	z. (14a/11), (14b/1), (14b/4), (39b/15), (3b/2), (7a/11), (7b/9)
zaʿfirān: < Bk. zaʿferān	z. + da (10b/8), (13b/9), (20a/3), (24b/2), (7a/9)
z. (38a/10), (38a/14), (43a/6), (46b/3)	z. + dadur (11b/12)
[= 4]	z. + ı (31a/7)
zaʿfūrān: < Bk. zaʿferān	z. + ı cümlesinde (11a/4)
z. + ı (38a/7)	z. + ında (29b/2)
[= 1]	z. + larda (6a/9)
zāhir: < Ar. Görülen, görücü, açık, belli, meydana.	z. + larında (6a/7)
z. + dūr (11b/9)	
[= 1]	

[= 18]	[= 1]
zamāne: < Ar. Zamanca, zaman bakımından.	zāt-ı şerīf: < Ar. Şerefli kimse.
z. (3b/7)	z. (32a/5)
[= 1]	[= 1]
zamg-ı ‘arabī: < Ar. Karaz dedikleri ağacın pusudur.	zātiyye: < Ar. Kendiyle ilgili, kendine ait, kişilik, özlük, özel.
z. (43a/1)	z. + sine (2b/8)
[= 1]	[= 1]
zarar: < Ar. 1. Bir menfaatin bozulması veya kaybolması. 2. Zıyan, eksiklik, kayıp.	zeker: < Ar. Erkek cinsel organı, penis.
z. (25b/14), (28a/6), (28a/8), (30a/12), (30a/4), (34b/8), (6b/15)	z. + i delüğine (48a/11)
z. + dan (9a/9)	[= 1]
z. + ı (28a/7)	zelīl: < Ar. Hor, hakir, aşağı, alçak tutulan, aşağılanan.
z. + ım (32a/8)	z. (18a/8)
z. + ından (34b/7)	[= 1]
[= 11]	zemān u zemīn: < Ar. Münasebet, vesile.
zarb: < Ar. Dövme, vurma.	z. (3a/9)
z. + ı (6b/7)	[= 1]
[= 1]	zenbūr: < Far. Zenberek.
zarīf: < Ar. Zarâfetli, güzel, şık.	z. (6b/6)
z. + herīf (26a/11)	[= 1]
[= 1]	zencebil: < Ar. Zencefil; (<i>Zingiber officinale</i>).
zāt: < Ar. Kendi.	z. (38a/12)
z. + ı (35a/9)	[= 1]
[= 1]	zer-i kirmānī: < Far. Kimyon cinsi.
zāt-ı sitüde: < Ar. Övülen kimse.	z. (42b/12)
z. (4b/8)	[= 1]

zerre: < Ar. Çok küçük parçacık.

z. + ce (31b/14)

[= 1]

zevcât: < Ar. Nikahlı kadınlar, eşler.

z. + ı (3a/2)

[= 1]

zevvâleme: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

z. (9a/1)

[= 1]

zeyre: < Far. Keten tohumu. "zeyrek".

z. (46b/5)

[= 1]

zeyrek: < Far. Anlayışlı, uyanık, zeki.

z. (37b/11)

[= 1]

zeyt yağı: Zeytinyağı; (*Olea europea.*)

z. (40a/2), (41a/9), (41b/14), (48a/4)

z. + nı (45b/9)

[= 5]

zidd: < Ar. Bir şeyin karşılığı, aksi.

z. + ina (30a/12)

[= 1]

ziyîku'l-neffes: < Ar. Nefes darlığı, tıknafeslik.

z. (34b/2)

[= 1]

zîft: < Ar. Kara sakız, katranlardan çıkarılan, kolay kırılan, az sıcakta eriyen, katı, siyah, parlak bir madde olup en çok gemi kalafatında kullanılır.

z. (39b/6), (40b/2), (41a/8)

[= 3]

zîkir: < Ar. Anma, anılma.

z. (27a/3), (4b/15)

z. + eder (17b/15)

z. + êtdüğü (14a/8)

z. + êtmişler (24a/15), (48a/10)

z.-i sebkat (19b/10)

[= 6]

zîkr: Bk. zîkir.

z. (24a/7)

z. + e (17b/15), (6b/3)

z. + êtmişdür (12a/8)

z. + olunan (23a/4)

[= 5]

zillet: < Ar. Hakirlik, horlu, alçaklık, aşağılık.

sebeb-i z. (17b/3)

[= 1]

zimâm: < Ar. Yular, hayvan yuları.

z. + ını (10a/13)

[= 1]

zinde: < Far. Canlı, diri, sağlam.

z. (31b/12)

[= 1]

zīnet: < Ar. Süs, bezek.

z. (10a/1), (2a/1)

z. + in (32b/10)

z. + ü (35a/3)

[= 4]

zīnet-efzā: < Far. Pek çok zinet bahşeden.

z. (3a/4)

[= 1]

zinhār: < Far. Sakın! Asla, olmaya, aman!

z. (42b/9)

[= 1]

zīrā: < Far. Çünkü, bundan dolayı ki.

z. (11a/2), (12a/4), (13a/14), (17a/7),
(19b/8), (25a/11), (29b/1), (29b/10),
(29b/3), (29b/7), (30a/8), (37b/11),
(42a/3), (48a/5), (5b/9), (7a/8), (8a/9),
(8b/10)

[= 18]

zīrnīḥ: Bk. zīrnīḥ

z. (39a/15)

[= 1]

zīrnīḥ: < Far. Zırnık, arsenik.

z. (40b/15), (41b/4), (41b/5)

[= 3]

ziyā: < Ar. Işık, aydınlık.

nūr-ı z. (2b/1)

[= 1]

ziyāde: < Ar. 1. Artma, çoğalma. 2. Çok, bol.

z. (18a/15), (24a/10), (27a/14),
(29b/15), (29b/4), (29b/8), (30a/12),
(33b/6), (3b/6), (5b/13), (8a/3)

z. + olur (7a/14)

[= 12]

zūhūr: < Ar. Görünme, meydana çıkma,
başgösterme, türeme.

z. + eden (8b/8)

z. + ederse (5b/3)

[= 2]

zūlm: < Ar. Zulüm, haksızlık, eziyet.

z. (9b/12)

z. + etmemekdür (30b/11)

z. + etmeyeler (31b/10)

z. + ü (2b/4), (31b/14)

[= 5]

zūlmāt: < Ar. Karanlık.

z. + a (8a/6)

[= 1]

zūlmet: < Ar. Karanlık.

z. (31b/14)

z. + de (8a/3)

[= 2]

zūlmet-i cürm: < Ar. Karanlık suç.

z. (6b/14)

[= 1]

zūlüm: Bk. zūlm.

z. + dür (30b/2)

[= 1]

zulumāt: Bk. zulmāt

z. + a (7b/6)

[= 1]

zübān: < Far. Dil, lisan.

z. (2a/8)

[= 1]

zühd: < Ar. Dünyaya rağbet etmemek. Nefsani zevk ve arzulardan kendini çekerek ibadete vermek.

z. + inde (7a/1)

z.-i 'ibādet (7a/4)

[= 2]

zü'l-ıķāb: < Ar. Peygamber efendimizin atlarından birinin adı.

z. (9a/1)

[= 1]

Toplam kelime: 11447

Alt madde: 4585

Madde başı: 2747

SONUÇ

Kadızzâde Mehmed Efendi tarafından 17. yüzyılda kaleme alındığı tahmin edilen Kitâb-ı Makbûl der Hâl-i Huyûl önemli bir baytarnâmedir. Bu eser, çok eski dönemlerden beri Türklerin sosyal, ekonomik, askeri, siyasi, dini yaşamında önemli bir yere sahip olan atların hastalıklarına ve bu hastalıkların tedavi yöntemlerine ışık tutması bakımından önem arz etmektedir. Hem veterinerlik ilmini hem de eserin yazıldığı dönemin dil özelliklerini aktarması açısından dil bilimine katkı sağlar.

Çalıştığımız nüshanın harekeli olması metnin doğru okunabilmesine yardımcı olmuştur. Karşılaştırmalarını yaptığımız diğer nüshaların karşılaştırılmalarında da büyük kolaylık sağlamıştır.

Ana metin olarak yer verdiğimiz nüsha 06 Mil Yz A 1691/1 arşiv numarasıyla Ankara Milli Kütüphanesi'nde kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır bulunan eser harekeli nesihle yazılmıştır ve 48 yapraktır.

Karşılaştırmalarını yaptığımız;

Metinde [Ali Emîrî Efendi] (*AE*) olarak gösterilen nüsha, 1/257 arşiv numarasıyla 200x140-160x95 mm. boyutunda olup İstanbul Millet Kütüphanesi'nde kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır bulunan eser nesih ile yazılmıştır ve 25 yapraktır.

Metinde [Nuruosmaniye] (*NO*) olarak gösterilen nüsha, 34 Nk 3699 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'ne kayıtlıdır. Her sayfasında 15 satır vardır ve 40 varaktır.

Metinde [Tavşanlı Zeytunoğlu] (*ZO*) olarak gösterilen nüsha, 2/4694 arşiv numarasıyla Kütahya Tavşanlı Zeytinoğlu Halk Kütüphanesi'ne kayıtlıdır. 172x116-110x65 boyutundadır, her sayfasında 15 satır vardır ve 46 varaktır.

Metinde [Hâcî Mahmud] (*HM*) olarak gösterilen nüsha, 2055 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'ne kayıtlıdır. Her sayfasında 19 satır olup 29 varaktır. Başlangıç kısmı eksiktir. 16b'den başlar ve devam eder.

Metinde [Bağdadlı Vehbi Efendi] (**BV**) olarak gösterilen nüsha, No. 1506 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'ne kayıtlıdır. Her sayfasında 13 satır olup 45 varaktır.

Metinde [Mehmet Asım Bey] (**MA**) olarak gösterilen nüsha, Köprülü Ktb. No. 2. Bölüm 1/726 arşiv numarasıyla İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'ne kayıtlıdır. Her sayfasında 13 satır olup 47 varaktır.

Karşılaştırmalarını yaptığımız nüshaların farklı olduğu yerler ana metinde dipnot yöntemiyle gösterilmiştir. Bu gösterilen farklılıklarla birlikte karşılaştırmalarını yaptığımız nüshalarda baytarnâme kısmı eksiktir.

Eserin incelemesi yapıldığında çıkarılacak sonuçlar şöyle sıralanabilir:

1. Metinde kelime başında a ünlüsü çoğunlukla elif ve üstün (أ) zaman zaman da medli elif (إ) ile gösterilmiştir.
2. Eserde ekleşme sırasında ötümlüleşme çoktur.
3. Metinde “k, g ve η” ünsüleri için (ك), seyrek de olsa (ك) ve (گ) kullanılmıştır.
4. Metinde kapalı e (è) kullanımını oldukça fazladır.
5. Metinde sağlam bir cümle yapısı olduğu söylenemez.
6. Metinde ayet ve hadislere çokça yer verilmiştir.
7. Eserde atın önemi dini temellere dayandırılarak aktarılmıştır.
8. Metinde geçen ve içinde c-ç, b-p, d-t seslerini barındıran kelimeler yazıldığı gibi okunmuş müdahale edilmemiştir.
9. Eserde kapalı e (è) kullanımını gerektiren bazı kelimeler nadir de olsa hem e’li hem de i’li olmak üzere iki şekilde harekelenmiştir. Bu durumda her iki durum için kapalı e (è) kullanılmıştır.
10. Eserde ağırlıklı olarak kullanılan çekim geniş zaman çekimidir.

11. ç ve p için çim (چ) ve pe (پ) harflerinin yerine cim (ج) ve (ب) be harfleri de kullanılmıştır.

12. Eski Türkçenin “ol” zamir ve sıfatı, metnimizde de “ol” biçimindedir. Fakat yedi yerde “o” şeklinde kullanılmıştır.

13. Metnimizde seyrek de olsa genitif ekinin düz ünlülü örneklerine rastlanmaktadır.

14.Öğrenilen geçmiş zaman eki metinde hem düz hem de yuvarlak vokalli şekilleriyle kullanılmıştır.

15. Metinde 255 tane Farsça, 1.394 Arapça, 8 tane Rumca, 6 tane Grekçe, 1 Ermenice 1083 Türkçe kelime kullanılmıştır.

16. Eserde atların toplumumuzdaki yeri, atlara ad vermenin önemi, atlarda bulunması gereken iyi özellikler ve hangi donlara sahip olan atların iyi olduğu anlatılmaktadır. İyi atlarda bulunması gereken sıfatlar “y” harfiyle başlayan Türkçe yirmi yedi özellik ile sıralanmıştır. Bunlar sırasıyla şu şekildedir; yürügen, yügrük, yiyici, yassı, yüksek, yoğun bilekli, yumşak tüyli, yasadagac karınlı, yumrı tırnaklı, yancıklı, yagız, yufka derili, yay boyunlu, yürekli, yatağı geniş, yeyni, yelisi ince ve uzun, yedilgen, yavaş, yatagan, yüzgec, yedi yaşlı, yüzi güzel, yapulu, yırtmacı, yayancı, yırtılmış.

KAYNAKÇA

Kitaplar

ADIVAR, A. Adnan (1991), **Osmanlı Türklerinde İlim**, Remzi yayınları, İstanbul.

ALBAYRAK, Nurettin (2009), **Türkiye Türkçesinde Atasözleri**, Kapı Yayınları, İstanbul.

ATALAY, Besim (1991), **Dîvânu Lugâti't-Türk**, Dizin, Türk Dil Kurumu, Ankara.

BATU, Selahattin (1938), **Türk Atları ve At Yetiştirme Bilgisi**, Yüksek Ziraat Enstitüsü Yayınları, Recep Ulusoy Basımevi, Ankara.

BAYAT, Ali Haydar (2010), **Tıp Tarihi**, Merkezefendi Geleneksel Tıp Derneği, İstanbul.

BAYTOP, Turhan (2007), **Türkçe Bitki Adları Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

BEDEVIAN, K. Armenag (1936), **İllustrated Polyglottic Dictionary of Plant Names in Latin, Arabic, Armenian, English, French, German, Italian and Turkish Language**, Argus and Papazian Presses, Kahire.

ÇINAR, Ali Abbas (1993), **Türklerde At ve Atçılık**, Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma Ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

DEVELLİOĞLU, Ferit (2005), **Osmanlıca-Türkçe Lügât**, Aydın Yayınları, Ankara.

DİNÇER, Ferruh (1982), **Türk Folklorunda Veteriner Hekimliği, I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları, Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi, Ankara.

DOĞAN, Şaban (2011), **Ebûlfeyz Mustafa Efendi, Risâle-i Feyziyye fî Lügâti'l-Müfredâti't-Tıbbiyye**, Değişim Yayınları, İstanbul.

EMİROĞLU, Kudret; YÜKSEL, Ahmet (2009), **Yoldaşımız At**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

- ERCİLASUN, Ahmet Bican; AKKOYUNLU, Ziyat (2014), **Dîvânu Lugâti't-Türk**, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican (2004), **Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- ERGİN, Muharrem (1993), **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Yayınevi, İstanbul.
- ERGİN, Muharrem (1980), **Orhun Kitabeleri**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
- GABAİN, A. Von (2003), **Eski Türkçenin Grameri**, Çev. Mehmet Akalın, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- GÜLENSOY, Tuncer (2007), **Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü (I/II)**, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- GÜLENSOY, Tuncer (1995), **Türkçe El Kitabı**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- GÜLENSOY, Tuncer; KÜÇÜKER, Paki (2015), **Eski Türk-Moğol Kişi Adları Sözlüğü**, Bilge Kültür Sanat, İstanbul.
- GÜLSEVİN, Gürer (2007), **Eski Anadolu Türkçesinde Ekler**, TDK Yayınları, Ankara.
- İslam Ansiklopedisi (1991), **At Maddesi**, Diyanet Vakfı Yayınları, cilt: 4, s. 26-28
- İslam Ansiklopedisi (1992), **Baytarlık Maddesi**, Diyanet Vakfı Yayınları, cilt: 5, s. 278-282.
- İZGİ, Cevat (1997), **Osmanlı Medreselerinde İlim- Tabii İlimler**, II. cilt, İstanbul.
- KAFESOĞLU, İbrahim (1984), **Türk Milli Kültürü**, Boğaziçi Yayınları, Metinler Matbaası, İstanbul.
- KANAR, Mehmet (2011), **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Say Yayınları, İstanbul.
- KARAAĞAÇ, Günay (2012), **Türkçenin Dil Bilgisi**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- KORKMAZ, Zeynep (1992), **Grammer Terimleri Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- KORKMAZ, Zeynep (1993), **Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)**, TDK Yayınları, Ankara.

- KUÇÜKER, Paki (2010), **Mücerreb-nâme**, Kültür Ajans Yayınları, Ankara.
- Mütercim Asım Efendi (2000), **Burhân-ı Katı** (Haz. M. Öztürk, D. Örs), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- NASKALİ, Emine Gürsoy (1995), **Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atçılık**, Resim Matbaacılık A.Ş., İstanbul.
- ÖGEL, Bahaeddin (1981), **Büyük Hun İmparatorluğu Tarihi I**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Emel Matbaacılık Sanayi, Ankara.
- ÖNLER, Zafer (1999), **Celâlüddin Hızır Paşa, Müntahab-ı Şifâ II Sözlük**, Simurg Yayınları, Ankara.
- ÖZEN, Abdullah; TAŞKIN, Ünal (2010), **Baytarnâme-i Kenân Efendi**, Bizim Büro Basımevi, Ankara.
- PAÇACIOĞLU, Burhan (2014), **İlaç ve Bitki Adları Sözlüğü**, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- SAĞOL, Gülden (1995), **Tarihî Şivelerde At Donları**, Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atçılık, Hazırlayan; Emine Gürsoy Naskali, İstanbul.
- SAMİ, Şemseddin (2007), **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı Yayınları, İstanbul.
- SARI, Mevlût (1984), **El-Mevarid Arapça-Türkçe Lûgat**, İpek Yayın Dağıtım, İstanbul.
- SERTKAYA, Osman Fikri (1995), **Türk Kültüründe At**, Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atçılık, Hazırlayan; Emine Gürsoy Naskali, İstanbul.
- STEINGASS, F. (2005), **Persian-English Dictionary**, Çağrı Yayınları.
- SÜMER, Faruk (1983), **Türkler'de Atçılık ve Binicilik**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul.
- ŞEN, Mesut (1995), **Baytarnâmeler**, Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atçılık, Hazırlayan; Emine Gürsoy Naskali, İstanbul.
- TDK (2011), **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurum Yayınları, Ankara.

UÇAR, İlhan (2013), **Kavâidü'r-Remy/Abdullah el-Kâtip “Ok Atıcılığının Kuralları”**
Mucize Yayınları, Ankara.

YILDIZ, Yasemin (2018), **Baytarnâmelerin Dildeki Yeri ve Tıp İlmi ile İlişkisi**, (Bu
makale baskıda olan “Türkiye Türkologlarının Kalemile Türklük Bilimi El
Kitabı” adlı kitapta yayınlanacaktır.)

Sürekli Yayınlar

- AALTO, Pentti (2000), **Orhon Yazıtları'ndaki At İsimleri Üzerine**, [Çeviren: Erhan Aydın], Türk Dili 587, Kasım 2000, s.453-457.
- AYDIN, Erhan (2011), **Küli Çor Yazıtının 18. satırındaki ygr Harfleriyle Yazılmış Sözcük Üzerine Düşünceler**, Ötüken'den İstanbul'a Türkçenin 1290 Yılı (720-2010) From to Ötüken İstanbul, 1290 Years of Turkish (720-2010), 3-5 Aralık 2010, İstanbul/ 3-5 December 2010, İstanbul.
- DURMUŞ, İlhami (1997), **“Bozkurt Kültürünün Oluşumu ve Gelişiminde At”** , Gazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 2, s. 13-19.
- ELİAÇIK, Muhittin (2013), **Tarihçi Ata'nın Atçılık İle İlgili Eseri: Tuhfetü'l-Farisin Fi-Ahvali Huyûli'l-Mücahidin**, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/7 Summer 2013, p. 149-156, Ankara.
- EMİNOĞLU, Hatice (2013), **Tarihi Lehçelerden Günümüze At Donları ve Nişane Adları**, Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/9 Summer 2013 p. 1371-1412, Ankara.
- ERK, Nihal; Dinçer, Ferruh, (1967), **“XV. ya da XVI. Yüzyıla Ait Olduğu Sanılan Bir Baytarnâme İncelemesi”**, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, s. 2. c. 14, Ankara.
- ERK, Nihal (1959), **İslâm Medeniyeti Çağında Veteriner Tababette Gelişmeler ve “Nasarî”**, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları: 109 s. 16, Ankara.
- FAZLIOĞLU, İhsan (2003), **Osmanlı Döneminde Bilim Alanındaki Türkçe Telif ve Tercüme Eserlerin Türkçe Oluş Nedenleri ve Bu Eserlerin Dil Bilincinin Oluşmasındaki Yeri ve Önemi**, Kutadgu Bilig Felsefe-Bilim Araştırmaları, sayı: 3, s.151-184.
- GÜVEN, Meriç (2012), **İslâmî Dönem İlk Türkçe Tıp Yazmalarının Türk Tıp Bilimi ve Deontoloji Açısından Görüngesel ‘Perspektifi’ Bağlamda Değerlendirilmesi**, Lokman Hekim Journal, s.2, Mersin.

- KÜÇÜK, Salim (2009), **Türk Kültüründe Donlarına Göre Atlara Verilen Adlar ve Nişanları**, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 4/8 Fall 2009, 1830-1855.
- KÜÇÜKER, Paki (2010), **Lügat-i Müşkilât-ı Eczâ'da Türkçe Bitki Adları**, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3/11, s. 401-415.
- KÜÇÜKER, Paki; UÇAR, İlhan (2007), **15. ve 16. Yüzyıllarda Osmanlı Devletindeki Tıp Çalışmalarına Genel Bakış ve Cerrah Mes'ud'un Hâzâ Kitab-ı Hulâsa-yı Tıbb Adlı Eseri**, Akademik İncelemeler Dergisi, 2/2, s. 231-239.
- KÜÇÜKER, Paki (2010), **Kitâb-ı Güzîde ya da Sultâniyye**, Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18. sayı, s. 173-182.
- ÖZGÜR, Can (1997), **“Türkçe Yazılmış en Eski Atçılık-Veterinerlik Kitabı Baytaratü'l-Vâzih'ta Geçen At İle İlgili Kelimelerin At Üzerinde Gösterimi”**, Spor Atı Cerrahisi Sempozyumu, 134-136, Bursa.
- ÖZKAN, Mehmet (2016) **“Osmanlıda İlmihal Geleneği: Kadızâde Mehmed Efendi (1045/1635) ve Risâle-i Kadızâde Adlı Çalışması”**, İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, s. 557-559.
- UÇAR, İlhan (2013), **“Kavram-Çağırışım-Kelime” Bağlamında Bitki Adlarına Anlam Bilimsel Bir Yaklaşım**, Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1 Winter 2013, p. 2671-2683, Ankara.

Diğer Yayınlar

- AK, Mustafa (2008), **Mehmet B. Çerkes'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi** (Giriş-Metin-Dizin), (60b-109a), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ASLAN, Nesim (2015), **Aristo'ya Atfedilen Anonim Baytarnâme**, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- BULUT, Tahir Kemal (2009), **Mehmet B. Çerkes'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi** (Giriş-Metin-Dizin), (1b-60a), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÇABLI, Abdulkadir (2014), **Ahmed B. Hasan B. Ahnef'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi** (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), (39b-79a), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÇELİK, Anıl (2014), **Terceme-i Kâmilü's-Sinâ'a** (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- DOĞAN, Şaban (2009), **Terceme-i Akrebâdîn Sabuncuoğlu Şerefeddin** (Giriş, İnceleme, Metin-Dizin), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Sakarya.
- GEYİKOĞLU, Nilay (2010), **Hacı Ali bin Hacı Muhammed Aksarayı'nın Kitabı Baytarnâme Tercümesi** (İnceleme, Metin, Dizin), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- GÖKÇEK, Ferhan (2014), **Konya Mevlâna ve İstanbul Arkeoloji Müzelerinde Bulunan Belgradlı Kenan Efendi'nin Baytarnâmesi** (Tenkitli Metin, Dizin, Tematik Sözlük Çalışması), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- İRFANOĞLU, Tülay (2013), **Füyuzî'nin Makbûl Der Hâl-i Huyûl Adlı Baytarnâmesi: (Giriş-Tenkitli Metin, Dizin)**, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- KIRBIYIK, Seda (2014), **Ahmed B. Hasan B. Ahnef- Muhtasarı Kitabı'l-Baytara / Ahmed B. Hasan B. Ahnef'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi** (İnceleme, Metin,

Dizin, Tıpkıbasım), (1b-39b), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

KÜÇÜK, Esmâ (2014), **Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi'nde Bulunan ve Aristo'ya Atfedilen Anonimleşmiş Baytarnâme: Kitabı Baytarnâme II**, (42b-94b) (İnceleme, Metin, Dizin, Tıpkıbasım), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

MALÇOK, Esra (2015), **Aristo'ya Atfedilen Anonim Baytarnâme** (Giriş, Metin, Dizin, Tıpkıbasım), (48b-105b), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

MURAD, Sibel (2009), **Lügât-ı Müşkilât-ı Eczâ Dervîş Siyâhî Lârendevî** (Giriş, Metin, İnceleme, Dizin), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

MURAD, Sibel (2015), **Tercüme-i Aynü'l-Hayat'ta Şekil ve Zaman Ekleri** (Giriş, İnceleme, Metin, Dizinler), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Sakarya.

SÖYLEMEZ, Şeyma Şimşek (2012), **Baytarnâme** (Karşılaştırmalı Gramer İncelemesi, Metin, Dizin, Sözlük), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

ŞEN, Mesut (1987), **Haza Kitabı Baytar-ı Name**, Tenkidli Metin, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

TÜFEKÇİ, Birol (2013), **Baytarnâme-i Kenân Efendi Grameri-Fiil**, Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

UÇAR, İlhan (2009), **Hazâ Kitâb-ı Hulâsa-i Tıbb Cerrâh Mes'ûd** (Giriş-İnceleme-Metin, Dizin), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Sakarya.

YEŞİLOVA, Lale (2009), **Mehmet Bin İskender Edirnevi'nin Kitabı Baytarnâme Tercümesi** (İnceleme, Metin, Dizin), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

YILDIZ, Yasemin (2016), **Tercüme-i Müfredat-ı İbn-i Baytar** (Giriş, İnceleme, Metin, Dizin), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

ÖZGEÇMİŞ

Gülden Sarı Kayadibi 1987’de Sakarya’da dünyaya geldi. İlköğrenimini Mekece İlköğretim Okulunda, ortaöğrenimini Pamukova Çok Programlı Lisesinde tamamladı. 2009 yılında Sakarya Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazandı. 2013 yılında lisans eğitimini tamamlayarak aynı yıl Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Dili Dalı’nda yüksek lisans eğitimine başladı.

